

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
תשיעי

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ב

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי

(בעל התניא והשו"ע)

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י
הוצאה שני'

על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שלשים ושש לבריאה

The Publication of this volume was assisted by a grant
from the Cultural Fund of the Conference on Jewish Material
Claims, New York.

●

MAAMOREI ADMUR HAZOKEN

VOL. III

Published and Copyrighted, 1975 by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway

Brooklyn, N. Y. 11213

Tel: HY 3-9250-1

Printed in the U. S. A.

נדפסו בנדפוס גרוס ברוקלין

Printed in U.S.A. GROSS BROS. Printing Co. Inc.

פתח דבר

בזה הגנו מו"ל כרך שלישי) של מאמרי כ"ק אדמו"ר הזקן — מאמרי (שנת) "תקס"ב".

המאמרים שבספר זה — שיוצאים לאור כפעם הראשונה — הועתקו מביכל שהוא גוף כתיב קדשו של כ"ק אדמו"ר האמצעי, וכפי הרשום בפנים הכריכה — בגוף כתיב של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" — כ"י מ"ח תקס"ב. המאמר הראשון הוא משבת שובה תקס"ב, ומסיים במאמרים של חודש תשרי, כנראה דשנת תקס"ג.

בכמה מקומות בביכל זה תיקן ה"צ"צ — כגוף כתיב — וכן הוסיף הערות והגהות (ונדפסו כאן באותיות איטלקיות מוקפות חצאי ריבוע).

• • •

בכמה מקומות בביכל זה חסרים כמה עמודים, סיום שורות וכו' ונמצא החסר בביכלאך שונים (כתי" מעתיק) — הנה לשלימות הענין ולהקל על הלומד השלמנו בפנים הספר את החסר, אלא שנדפס באותיות דקות מוקפות חצאי עיגול.

• • •

בגוף כתיב עצמו יש הפסק באמצע שורה וכירוב — המורה על התחלת ענין וסעיף ובא בנדפס כאן בהתחלת שורה באותיות גדולות. אבל

ההפסקות הן כאלו:

- 1) כרך הראשון הנחות הרי"ם ו"ל ודרך השני אהלהך — לאוניא — יצאו לאור בשנת ה'תשס"ו.
- 2) כתבי קדש של כ"ק רבנו הגדול שהם על סדר השנים — מתחיל משנת תקס"ב והכתבים שקודם לזמן ההוא [ברובם] אין כתוב בהם הזמן והעת שנאמרו (כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע — ס' השיחות — תורת שלום ע' 87. וראה ג"כ מכתב כ"ק מ"ח אדמו"ר מיום ח' אלול תרצ"ט [נדפס בסו"ס תורה אור (קה"ת, תשס"ו) ע' יט (קמג)], ובסי' מסתחות ללקי"ת ע' כג ואילך). במכתב שני של כ"ק מ"ח אדמו"ר * כותב: ובשנת תקס"ב (אחרי ביאתו [של רבנו הזקן] מסטריבורג**) בליאוי התחוק סדר זה [של אמירת דא"ה גם בחול לפני יחידים] בקביעות (בהיותו בביתו) ביום ג' לשבוע, ועל הרוב היו התחלת המאמרים בלשון "להבין" כמו להבין ענין הצמצום** וכ"ר או ביאורי לשונות ומדרש ומאורז"ל, והיו נקראים בשם "אמרותיו לבניו".
- 3) כן מצאתי כמה פעמים, שצרכו הנשיאים מאמרי ר"ה שמחית למאמרי שנה שלפניו. והם מאמרי אדמו"ר מהר"ש (תרכ"ז תרכ"ח). מאמרי אדמו"ר מהורש"ב (ר"ה שמחית תרע"ח ותרע"ט).

* נדפס בספר המאמרים ה'תש"ח ע' 235 (וראה שם בארוכה החל מע' 232).

** בארוכה ע"ז — ראה קונטרס לימוד החסידות.

*** נדפס בספר זה בעמוד רע"ט.

ציוני הסעיפים א, ב, כו' שבכמה מאמרים — נראה שניתוספו לאחר זמן (מהצ"צ?).

• • •

בספר דרך מצותיך אשר להצ"צ הוסיף המו"ל מאמרים אחדים (') משנת תקס"ב שנעתקו מנכת"ק הצ"צ (ובתוספות הגהות וביאורים מהצ"צ), כן בסו"ס פירוש המלות להצ"צ נדפס מאמר ד"ה כי ביום הזה יכפר, תקס"ב, כן נמצאו כמה מאמרי תקס"ב בלקרית — ושם הם בנוסחא אחרינא מכמו שבאו כאן (').

• • •

נוסח השער השני „והוא... נבג"מ" הועתק משער לקוטי תורה דפוס זיטאמיר, תר"ח — אשר נערך ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ.

• • •

בסוף הספר הוספנו: א) רשימות וציונים בגנתי"ק הצ"צ שעל הכריכה בפנים ובעמוד הפנוי שבראש הביכל. ב) עוד מאמרים (') הנמצאים בביכלאך אחרים או בדפוס שכתוב עליהם שהם משנת תקס"ב ולא נמצאו בספר זה. ג) עוד הגהות כ"ק אדמו"ר הצ"צ למאמרי תקס"ב — נלקטו מביכלאך שונים ('). ד) פאקסימיליא מעמוד אחד — בו כתי"ק אדמו"ר האמצעי בתוספת הגהות מאדמו"ר הצ"צ. ה) הערות וציונים (רובם נערכו ע"י הרב התמים ר' יהודא לייב שי' גרצ'נער). ו) רשימה קצרה ע"ד ביכל זה (ע"י הנ"ל).

מנחם שניאורסאהן

כ"ף מנחם אב, ה'תשכ"ד, ברוקלין, נ. י.

4) בפרטיות — ראה הערות וציונים אשר בסוף הספר.
5) בסי מאמרי אדה"ו „אתהלך לאזני" הנ"ל נמצאים מאמרים אחדים שנדפסו בספר זה (בנוסחא אחרינא), ועפ"ז יש לתקן בהנכתב שם בפתח דבר שהספר כולל מאמרי אדה"ו עד שנת תקס"א.
6) בכדי שלא לעכב ההדפסה — נדפס כעת רק חלק מהנ"ל.

קובץ
שלשלת האור

שער
חשיעי

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ב

>•<

והוא ליקוט אמרים, מאמרים יקרים, מעוררים הלבבות לעבודת ה'
מפי קדוש עליון אדונינו ומורינו ורבינו הרב הגאון הגדול
החסיד והעניו אור עולם מופת הדור איש אלקים
קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוהר"ר שניאור זלמן נבג"מ

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

הוצאה שני'

על ידי מערכת

„ אוצר החסידים ”

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקווי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שלשים ושש לבריאה

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם כי לפני ה' תטהרו. יש להבין למה לא נכתב מי הוא המכפר ויאמר יכפר ה' עליכם כר. הנה כתיב כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא להיות כי תחילת מעשיו ה' בחסד העצמי כי חפץ חסד הוא ואח"כ כל עיקר המשכת ה' מאמרות יהי אור ויהי אור כי אינו תלוי אלא באתערותא דלתתא. כמו משל אחיות השלהבת בפתילה ועץ כל זמן שיש מהות דבר שישרוף יתאחו בו האור וכשיכלה יסתלק האור למקורו האש היסודי כי מטבעו להסתלק למקורו אך הכלי יעכבנו להתאחו בו. ולהבין זאת למעלה ב' מאמרות שהם משל האש ויומשכו להתאחו בנבראי ע"י כליון הכלי כר צריך להקדים ענין אחד המבואר במ"א בבחי' שם שהוא ג"כ בחי' כלי כי אותיות וכלים הם דבר אחד כידוע וכשקוראי' לאדם בשמו הנה הוא יפנה עצמו לקוראו בשמו. והיינו שיפנה החיות העצמי שבגוף ע"י קריאת השם ונמצא השם כמו כלי להתאחו בו החיות כמו שיקחו לגוף האדם ויניעוהו ממקום למקום או מלמטה למעלה שיגביהו גם הנשמה והחיות בתנועות הגוף ואף שהגוף הוא כלי החיות לכד ידוע שלקחה ע"י דבר אחר שמה לקחה פי' כאילו נלקח חיות העצמי לבדו אף שהוא נלקח ע"י כלי הגוף או השם ונמצא שיש כח בהכלי שילקח החיות והאור ע"י לקיחתו ויש להבין מאין לכלי כח זה הלא אין ערוך לאור וחיות עם הכלי אמנם ידוע שנעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן פי' שהאור כלול גם מבחי' כלי והכלי שיש בו בחי' אור כמו הרגל שיש בו גיד המוח ובמחו יש בחי' נה"י דהיינו ההודאה כר והסוף שבתחילה דהיינו בחי' נה"י שבמחו הגבה מאד מהתחילה שבסוף שהוא גיד המוח שברגל כר כמ"כ גם הבחי' כלי שבאור הגבה מאד מבחי' אור שבכלי ומצד זה יש כח בכלי להמשיך האור אל אשר יפנה הוא אך אין כח בכלי להמשיך האור אלא ע"י ביטול הכלי דוקא דהיינו כמשל שע"י תנועת הכלי יתנוענע החיות ג"כ אבל כשינוח הכלי בהשקט לא יפנה האור והחיות כר וכמ"כ אש אוכלה בכליון העץ יאיר אור השלהבת ולא יאיר כלל כשעדין העץ בשלימותו וכל שיתאחו האור בתוך העץ יאיר אורו יותר וכן בכליון השמן שבפתילה יאיר האור דוקא אך בעוד השמן בשלימיו מסתלק האור למעלה כי טבעו להסתלק למקורו רק מפני שיש ג"כ כליון והסתלקו' בכלי יתאחו בו לכלותו אליו עם בחי' הסתלקותו אבל כשאין בחי' כליון בכלי המה ב' הפכי' ויפרד מהכלי כי אין לו במה להתחבר עמה כר, כמ"כ יובן למשכיל למעלה בענין אור חכמה הנאצל מן המאציל ית' שידוע שאור א"ס ב"ה המאציל הוא הגבה למעלה רם ונשא מבחי' חכמה שהחכמה הוא יש ודבר מה שהרי הוא מקור דמקור להשגה אנושית כידוע ואמנם אור א"ס ב"ה נק' בלי מ"ה ואפי' מרצון הנק' כת"ר הוא מובדל וכדי להקרא בשם חכם בחכמה או אפי' ברצון הוא כמו שיקרא האדם בשמו שיפנה החיות העצמי ע"י הקריאה כנ"ל כן עדימ' יפנה עצמו אור המאציל להקרא בשם חכמה דאצי' או רצון שהם בחי' כלים לאור א"ס ב"ה כידוע ואמנם אין כח בכלי

להמשיך האור כ"א ע"י ביטולם כנ"ל כמ"כ ע"י אתערותא דלתתא בבחי' ביטול הכלים וכליון שלהם דוקא אזי יתעורר אור א"ס ב"ה להאיר, בחכמה ורצון כו' ומהו הביטול שלהם הוא ענין מעשה המצות, שהמצוה עצמה כמו תפילין וציצית ומעות הצדקה הם דומם וידוע שהם בחי' כלים לרצון העליון המלוכבש בהם ואמנם המשכות אור א"ס ב"ה בהם אינו * בביטולם דוקא פי' כשיקיים האדם המצוה ויניח את התפילין שיבטל רצונו מפני רצון העליון ויניח עסקיו לעשות רצון העליון המלוכבש בתפילין עצמם אזי כליון וביטול (רצון האדם הזה בהנחתו התפילין גורם ** התעוררות אור א"ס ב"ה שבחכמ' דאצי' המלוכבש וגנוח ** בכתובת פ' קדש) שבתפילין הגשמי' כו' ועד"ז בכל מעשה המצות אבל כשיניח גוי תפילין לא יגרומו מצד עצמם השראת האור כו' כמשל הנ"ל שאין הכלי מצד עצמו גורם השראת האור כ"א כשיהי' בו בחי' כליון ג"כ וזהו כי ה' אלקיך אש אוכלה כו' ולכן אי"א לעולם שהם המשכות ה' מאמרו' יהי אור כו' ועד רום המעלות מי"ס הגנוחות במאציל שיתגלו בלא ישראל שהמה הגורמי' המשכות האורות בכלים כנ"ל וד"ל.

והנה כת' כל הנק' בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, דידוע מארז"ל על ג' דברים העולם עומד על תורה ועבודה וג"ח שהם תפלה שהיא עבודה שבלב במחשבה ורעותא דלבא, ובדיבור בד"ת, ובעשיית הצדקה שהם ג' לבושי' מחשבה דבור ומעשה והמה ג' כלים לאור פנימי אמצעי חיצון חב"ד חג"ת גה"י וידוע שהוא בחי' ב"ע. ולהבין זאת הנה כת' יוצר אור ובורא חשך, ויש להבין מדוע החשך למעלה בבחי' בריאה ואור בבחי' יצירה כו' אך הענין הוא שהאותיות המצטיירות בשעוה שהיא החומר אינו דבר חדש לגמרי שהרי כל מה שמצוייר בהשעוה הכל הוא מהשעוה עצמה וא"כ קודם הציור היו ג"כ כל האותיות רק שהיו בהעלם שלא היו בבחי' השגה לעין הראי' וכשממשיכי' הציור בהשעוה המה יוצאי' לידי גילוי שיכירם העין ע"י הפירוד שעשו באופן ההמשכה כו' ולכן נק' היצירה בשם אור כמ"ש יוצר אור, להיות כי אין בהצורה דבר המתחדש מעיקרו כ"א שיהי' תועלת לרואה שיכול גם הוא להכיר והוא כמו האור שישגלה הצפון בבית שאין האור הוא העושה הדבר מעיקרו רק שהי' מכוסה מעין הרואה מחמת החשך והאור מגלהו לבד כו' וזה נק' יציא' מן ההעלם אל הגילוי לבד ולא התהו' מאין ליש שהוא בחי' התחדשו' הדבר מעיקרו כו' וכמ"כ החשך הוא ההעלם שאינו מושג הדבר מחמתו והאור הוא המגלהו ולכן הוא למטה ממדרגת חושך כו' וכמ"כ הדבור הוא המגלה את המחשבה הצפונה במוח ומציירת אותיות מחשבה לזולתו שיכיר גם הוא בהן, כי בחשבו הדבר במחשבתו ה' נעלם הדבר מזולתו ונק' חשך לגביו ובבחי' היציאה מן העלם המחשבה לאותיות הדיבור בקול נק' אור ונק' צורה כנ"ל בשעוה ואין הדיבור דבר מה שניתוסף על המחשבה כי הרי מה שחושב הוא מדבר בדקדוק כל אות ואות מאותיות מחשבתו

אינו : בכ"י נחתך כאן מהגליון. ובפיה"מ — להצ"צ — בד"ה זה איתא : אלא.

(** כ"ה בפיה"מ הנ"ל.

מתגלפי ומתציירים בקול הדיבור וכשמדבר בלא מחשבה אינו נק' דיבור כלל ולכן הדיבור ביצי' והמחשבה בבריאה אבל אור כלי המחשבה והיינו השכל שהוא מחשב באותיו מחשבתו הוא בבחי' התחדשות מאין ליש כי הרי קודם שחשב את השכל בבחי' אותיו היתה דק השגה שכליית ומפשטת לגמרי מבחי' אותיות ואין האותיות מחשבה בחי' ציור ואור העלם השכל כלל כי אין ערוך ביניהם כלל אמנם האותיות המה בבחי' התחדשות לגמרי שלא היו מקודם כלל בהשכל כו' ואין זה נק' מההעלם אל הגילוי כמו חומר וצורה של מחשבה ודבור כו' ואמנם כלי העשי' אינה אפי' צורה לדבור לגלותו מן ההעלם כמו שהדבור צורה למחשבה כניל אבל הוא כלי הנשפל ביותר למטה מן הדבור ולכן כתי' אף עשיתיו שג' כלים הם חביד חגית גהי שהוא בחי' בייע כניל ואמנם כתי' תיבת אף בין כלי הדבור לכלי העשי' להבדל ביניהם לומר שאין ערוך ביניהם כו' ודיל. ועתה יובן מאמר דיל על ג' דברים העולם עומד שידוע שהעולם הוא בחי' ייס הנאצלי' שהמה בחי' מקוריים לכל חיי העולמים כולם כידוע ועמידת וקיום עולם הנאצלי' הוא על ג' כלים הניל מחשבה דרימ שהם תורה ותפילה ומצות מעשיות כי הלא כלי המחשבה הוא בבחי' מאין ליש כניל כמיכ התלבשות אור איס ביה בחכמה דאצי' דוקא שהוא כמו כלי המחשבה שהיא היותר דק ויש בה יותר בחי' ביטול מכלי הדיבור והה נעשה עיי' ביטול ההשגה אלקי שבמחשבה וריעותא דלבא בתפילה שיבטל גיכ הכלי הפנימי לאור איס ביה והוא אור החכמה הנאצל כו' ויומשך אחיכ האור בכלי כניל ועיי' הדבור בדברי תורה שהוא כלי האמצעי המגלה הצפונה במחשבה כניל יגרום ביטול כלי' אמצעי' דאורות הנאצלי' כו' ועיי' ביטול הרצון בבחי' עשיי' המצוות גשמי' יגרום ביטול בחי' כלים חיצוני' כו' ודיל. והנה ידוע ענין התיקון שהוא מיעוט האור בכלים רבי' וכל שהכלי רחבה יותר האור מתמעט יותר כו' והיינו בכלי המחשבה הכלי') מועטת רק להשכיל השכלה אבל האור רב פי' דק ביותר והוא השכל כו' אבל ברגל הכלי רחב מאד פי' פעולותיו רבות בהילוך ותנועה ממקום למקום שאין זה בראש וגם כל מעמד ומצב הגוף כולו על הרגלים הוא כו' אבל האור שהוא ההילוך עצמו מעט הוא פי' אינו דק כיכ כמו השכל כו' וכן במשל אחיות האור השלהבת בעצים הגשמי' יהי' השלהבת רב מפני גסות העצים אבל אינו דק כיכ כמו בשלהבת הפתילה והשמן ואף שהמה מועטים בפעולתם שהשלהבת שלהם מועטי' כו' ודיל וכמיכ יובן למשכיל בג' מיני כלי' פנימי ואמצעי חיצון לאור המאציל ביה שעי' ביטול כלי החיצון יהי' האור כמשל אחיות השלהבת בעצי' כו' ועיי' ביטול כלי הפנימי יתאחז האור כמו משל אור הפתילה כו' ודיל. אך הנה את זה לעי' עשה האלקים שעי' העוזני' גורמי' גיכ המשכת אש זרה דקליפת נוגה דבייע בבחי' ג' כלי' דבייע דקליפה בביטולם דהיינו במעשה דרימ כמו הרהורי עבירה קשי' כו'. לזאת הוא ענין התשובה ביריכ שנמחלי' כל העוזני' וחזר להיות המשכות האורות דאצי'

הכלי : בכי נכתב בין השורות — על תיבת הכלי : "פעולת". ובסיהימ הניל
איתא : בכלי המחשבה פעולת הכלי.

בכלי ע"י תשובה עילאה דוקא שזדונות נעשו מכיות. ולהבין זה צריך להקדים ענין הפסוק ושמתיך בנקרת הצור בעבור כבודי כ', כשרצה להראות לו י"ג מדות הרחמי' הטמינו בצור שהוא בחי' בוצינא דקרדוניתא שהוא בחי' גבור' דעתיק המתלבש במ"ס וממותרי מוחין נמשכי' י"ג תיקוני דיקנא כידוע. ולהבין כל זה וגם למה יקראו מדות הרחמים מאחר שהם בחי' צמצומי' כמשל השערות כ'.

הענין הוא. דהנה ההפרש בין גבור' לחסדים ידוע שהגבורות המה יותר בבחי' שפע החיות להחיות את המקבל יותר מן החסדים. שהרי החיה והבהמה נראי' לעין שמחולקי' הם באופן חיותם בהרחק גדול זה מזה שהבהמה שהיא מבחי' חסדי' וקרירות תלך בנחת מאד ואין זריזות כלל בהילוכה וגם בכל תנועותיה במאכל ומשתה בעצלות גדולה היא לפי שחיותה מצומצמת בה להיותה מבחי' שפע חסדים כמים שיורדי' שאין בהם תנועת ההסתלקות והזריזות. והחיה היא מבחי' גבורות לכן הילוכה בזריזות גדולה וכל תנועותיה בחפצה במאכל הוא בבחי' התלהבות גדולה כי יש בה חיות גדול להיותה מבחי' גבורות וטבע הגבורות שבהשפעתם יהי' יותר חיות כמו הדם שהוא הנפש ועיקר החיות באדם בשס"ה גידיו שמתפשטי' גידי הדם בתמידות לא ינחו והוא עיקר החיות שממנו התנועה והזריזות באברים לפי אופן תגבורת חיות שדברים האברים אם מעט או רב כ' אבל טבע החסדים הוא במיעוט השפע מאד כמו החכמה שנמשכת בקרירות לא יוכר בה חיות כלל שיתפעל זולתו בשומעה עד שיחי' ממנה כ' אמנם כשמשפיע אותה החכמה דרך כלי הדיבור שיוצא מהבל הלב שהוא יסוד האש שבלב אף שלא יחדש דבר אבל מאחר שיוצא השכל מן הבל יסוד אש שבלב אז נכנסי' הם ללב זולתו השומע החכמה עד שתחיהו ממש והסיבה לזה אינו מצד עצם השכל שהוא קר בטבעו לכן אינו מחי' אך מפני שנתלבש בחימות שבלב והוא בחי' גבור' המחי' בטבעו לכל אשר יומשך לכך גם השכל שיוצא בדבור יחי' את האדם כ' וד"ל. ועוד זאת ההפרש בין גבור' לחסדי' שבחסדי' לא יתוסף דבר באופן המשכתו כמו שהומשך כן יהי' במקבל ממש כמו מים היורדי' ממקום גבוה למקום נמוך שאין בירידתם שום תוספות ממה שהי' קודם ירידתם כ' וכן בהמשכת שכל מכח השכל יהי' המשכתו במדה לא יגרע ולא יתוסף מכמו שהומשך אמנם כשיגיע לדבור עולה הגיון שבלב יתרבה שפע השכל שהומשך כבר יותר על מדתו כנראה בחוש שברצות האדם להשפיע * הנמדד כבר אצלו בכלי הדבור לזולתו יהי' בדבורו תוספות השכלה מה שלא חשבם כלל מקודם אך עתה בשעת הדבור להיותה מבחי' גבור' המה מרבי' ** השכל מכח השכל כ' להיות כי בכל שפע שמהגבור' יתוסף בשעת השפעתם עד שלא יכלה כח שפעם לעולם, כמו הזרע שבמוח שאם הי' סיבת התהוותו ממוח עצמו שהוא בחי' יסוד המים והלחלוחית שבמוח כמ"ש במ"א הי' קץ וכליון כל המוח בריבוי ההשפעה בתמידות ואנו רואין שמעין הזרע שבמוח אינו נפסק ואינו כלה

(* בכתי' נחתך כאן מהגליון. ובפיה"מ שם : להשטיע שפע.

(** בכתי' נחתך כאן מהגליון. ושם : מרבים שפע.

אפי' כשיתרבה השפע מאד כי אין זה אלא מפני שסיבות התועות זרע שבמח אינו מצד המוח עצמו אלא בגרמת החמימות שבגוף דהיינו הדמים שבאברי' יורתחו ויהפכו לזרע' במוח כמ"ש בס' הרפואות כי חיות הדם אין להם הפסק וכליון מפני שניתוספני' ומתחדשי' תמיד כי ועיקר הטעם לבחי' ריבוי שפע הגבורי' שאין להם הפסק להיות כי עוד זאת נראה הפרש בין המשכת גבורי' לחסדי' שהגבורי' המה יורדי' בהמשכתן בבחי' פירוד' והתחלקות משאי"כ בחסדי' כמו מים שיורדי' כולם כאחד ממקום הגבה וטבע המשכות הגבורי' להתחלק ולהתפרד כמו כלי הדבור מהבל הלב שמתחלקי' לאותיו נפרדות אמנם ירבה מאד להמשיך בחלקי הרבי' כי שכאשר יהי' תגבורת אש היסודי בלב יצא הברי' הדבורים בהתלהבות ואין להם הפסק כלל ואף שיומשכו בהתחלקות אבל אין קץ לריבוי החלקים כי לכן הזרע שבמח מתהווי' טיפי' טיפי' לכן ירבו בלי הפסק כי זהו הגו' בלי' ע"פ וארבה את זרעו ארבה בגימ' יצחק להיות כי יצחק הוא בחי' גבורות כידוע ולכן כתי' בו וארבה כי כל ריבוי פי' שיש בו ב' דברים הנ"ל האי' שאין הפסק להמשכתו והיינו פי' ריבוי לשון רב וגדול והבי' לשון הנופל על רוב אסיפת חלקי' קטני' ביחד כמו טפה מטר שהם רבי' ואלו לאחר שנמשכו כל הטיפי' לכלי' אחד לא יקרא רבי' כי ודיל' וגם להיות כי כל עיקר הסיבה לריבוי שלו הוא מהחמימות כנ"ל לכן נק' ארבה כי הארבה יש בו כל הנ"ל שבאים מסיבות החמימות שבארץ הם רבי' מאד בחילוק ובמה שלא יופסקו (ובזאת יתרון מעלת הזוהב על הכסף לע"ל כי הלא מאחר שלאחר שפעם אין קץ לריבוי מוכרח שיהי' להם כח זה במקור חוצבם קודם שהומשכו ששם הוא בלא קץ וגבול ממש כי משאי"כ החסדי' נמדדו גם מהמקור במדה כי לכן יכלה שפעם כי ודיל') ועתה יובן הנמשל להיות כי הגבורי' הם המחי' כנ"ל כך בחי' גבורי' דעי' הוא אמיתית המקור לנאצלי' כולם ולא חסד דעי' כידוע פי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבמאציל וי"ס שבו נקראי' גנחור' במאציל ומתלבש במי"ס דאי' שהוא שורש כל הנאצלי' והוא בחי' כתר כידוע ונק' חושך פי' העלם הי"ס הגלוי' בבחי' אצילי' כידוע ולהיות כי המאציל הוא בחי' א"ס הוא הגבה למעלה מלהיות נק' אפי' חכים ולא בחכמה ידיע היינו בחי' מי"ס שהוא הנק' חכמה הגנוזה במאציל כי לא יקרא גנחור' אלא על שם ההעלם שעתיד להגלות וכמשל המחשבה עם הדבור כנ"ל כי אבל אור א"ס ב"ה העצמי אינו נק' בשם העלם הגלוי' אלא בשם מאין ליש כמו משל השכל עם המחשבה כנ"ל ולכך בחי' חסד דעתיק שהוא בחי' גולגולתא כי שהוא עצמיות המאציל אינו המתלבש במי"ס להיות י"ס הגנחות כי אלא בחי' גבורי' שבו דוקא להיותו מתפרד לחלקי' קטני' כנ"ל במשל וכמ"ש וארבה את זרעו הוא מפני שצריך להיות בחי' התחלקי' בעלם הי"ס הגנחור' שהרי שאין חכמה דלא ידיע דומה לבינה דלא ידיע כי הוא מצד של בחי' חושך הגנחור' שסופם להגלות בבחי' צורה ואור שהוא י"ס הגלוי' הנאצלי' ששם יקרא בשם הויה כי יש שם אור וכלי כידוע אבל בהיות כי אעפ"י שנק' בחי' גבורי' דעי' עכ"ז אינו בחי'

צמצום אדרבה הוא עיקר מקור החיות והשפע לייס ולכך גם ייג מדות הנמשכי ממנו בבחי' שערית כו' יקראו ג"כ בשם מדת הרחמי' ולהבין כל זאת דהנה הוא מבואר עפ"י הנ"ל במשל שהחיות שבבחי' גבורות שהוא יותר בתוספות מפני החיות מן החסדי' בג' דברי' הנ"ל לכך כדי שיומשך אור חכמה בבחי' גילוי שהוא בחי' יש ודבר מה הוא מקבל החיות מבחי' גבורות דמ"ס אבא יונק ממזל הח' שבדיקנא כו' כמשל תנועת האבר והתראותו ליש הוא מצד הילוך הדם דוקא כו' ולכן נק' מדת הרחמי' מפני שהוא המחיה העיקרי ואעפ"י שנמשך בפירור גדול דרך שיערה לבד כמו יטיפי מטר כו' וד"ל וזהו ושמתוך בנקרת הצור, כי מ"ס דא"א נקרא צור והוא בחי' בוצינא דקרדניתא כידוע ומשם נמשכים ייג תיקוני דיקנא והראה: לו אותם ע"י שהטמין נשמתו בנקרת הצור פי' בבחי' פנימיותו שהוא געלם מן התגלף בחי' מותרי מוחי' כו' והיינו בחי' גבורו' דע"י ועי"ז ראה שרש הייג מדות והיינו ויקרא ה' על פניו אל רחום כו' ואמנם מה שאמר והי' בעבור כבודי, כי ידוע שכבוד נק' מל' והמלך מקפיד על העדר כבודו והיפו' רצונו עד שמתכעס ונמצא שכבוד שעושה לו העבד ועשיית הרצון הוא גורם תוספות חיו' בלב המלך ובהיפוך העדר הכבוד והיפוך הרצון גורם גרעון חיו' בלב עד שמתכעס וירע לבבו כו'. כן עד"מ הוכיח של מעשה התחתוני' גורמי' תוספות האור במדות דאצי' ובהיפוך העוונת' גורמי' הגרעון כו' ואמנם אינו גרעון אמיתי, שהרי כל מה שיש יותר חיו' בדמים שבאדם יהי' כעסו ביותר בשאינו משיג חפצו, כי כעס הוא רתיחת הדמי' וכל שיש דמי' יותר יהי' הרתיחה ביותר כו' ומבואר במשל הנ"ל שהדם הוא הנפש ועיקר החיות נמצא מובן שכל מה שיהי' יותר כעס בהיפוך הרצון יהי' ביותר תוספות החיו' בקיום הרצון כי קודם שמכעיסו הרי הדמים הוא עיקר החיות כנו' במשל החיה שלכך נק' חיו' על שם תוספת חיות בדמים וע"כ גם כעסה ביותר כו' וד"ל ועפ"י משל זה יובן שאין גרעון אמיתי בסיבות העוונת' כו' ומתוך זה יבין המשכיל כל עיקר ההפרש בין ייג מדות הרחמים שהם דק רחמים ושם נמתקים העוונות כנו' באד"ר מפני שהם כמשל החיות שבדם קודם שנתכעס כו' וכל יי"ס הגלוי' באצי' במוחי' דז"א כו' הם כמשל כשיוכל שיבא הדם שהוא בחי' גבורות דמאציל לכלל כעס כו' והיינו בבחי' מל' הנק' כבוד והוא בהנהגת העולם וימי המעשה הנק' ימי עולם כידוע ששם היפוך הרצון תופס מקום כו' וזהו ויתעצב אל לבו כידוע. אבל בייג מדות הרחמים שלמעלה ממוחין דא"א דאצי' אין היפוך הרצון תופס מקום כלל והם רק חיות אמיתי' אעפ"י שהם גבורו' מפני שנמשכו בצמצום ממותרי מוחי' כנ"ל. אך הטעם למה אין היפוך הרצון העדר כבוד תופס מקום בייג מדות הרחמי' ידוע מענין מוחי' דקטנות שמחמת ששכל הקטן מצומצם מאד לא יכול לסבול היפוך רצונו כלל והגדול ששכלו רחב יוכל לסבול היפוך רצונו מפני שיש מקום בשכלו גם לסבול היפכו ולא ידחוק את מוחו מפני ההרחבה כי רבה היא כו' ולכך השאור הוא גבורו' דמוחי' דקטנו' המורה על העדר הסבלנות מחמת החמיצות כו' והדבש הוא צמצום מוחי' דגדלות להיות כי היפוך הרצון אינו צמצום

כלל במוחין גדלות רק כמו משל הדבש שיש בו ריבוי המתיקה יותר מדאי עד שיקוף הנפש לאוכלו מפני ריבוי המתיקה כי הוא הצמצום במוחי' גדולר' דהיינו ריבוי השפע עד שלא יוכל לקבל ויתבלבל כי כמ"כ ע"מ בבחי' מוחי' ד"א הנק' ימי עולם כידוע נק' בחי' מוחי' דקטנר' לגבי מ"ס דא"א הנק' מוחין גדלות וצמצום מוחי' ד"א הוא בחי' והשארור בל יוקטר ע"ג מזבח עילאה דאצי' שהוא היסוד הרצון מקליפ' נוגה כי אבל במוחין גדלות ב"ג מדות הרחמים אינו צמצום כלל כי נקראים רחמים רבים שהם למעלה מחכמה הגלוי' כידוע ואין השארור שהוא היסוד הרצון תופס מקום כלל (כי ברצון שנמשך מצד החכמה יש זדונות חכיות אבל בבעל הרצון הנק' רצון הפשוט והוא כתר דא"א שיש בו מבחי' המאציל ג"כ כנ"ל הזדונות חכיות ממש מפני שיש מקום שם להיסוד הרצון שהרי קודם שירצה האדם הי' הלאו הן כמ"ש במ"א ד"ל) אבל בחי' הדבש הוא רוב תגבורת החיות יותר מדאי הוא הצמצום במדת הרחמי' כי ד"ל וזהו והי' בעבור כבודי שיסתלק בחי' מל' למקורו או תוכל לראות הי"ג מדות הרחמים כי או י"ל בהיסוד בעבור כבודי מלמעלה למטה כי ופי' כבודי הוא בחי' מל' דא"ס והוא בחי' תחתונה שבמאציל הממשיך בחי' גבורות דע"י כי ולכך נק' כבודי העצמי וממנו שרש הי"ג מדות הרחמים כנ"ל וזהו שאמר לי' וראית אחורי אבל פני הוא בחי' חסד דע"י לא יראו כי. והנה ביר"כ נמחלי' העוונות ע"י תשובה עילאה דוקא להבין ענין תשובה עילאה שזדונות נעשו חכיות דהנה יש להבין במעשה דר' אלעזר בן דרודיא שיצא נשמתו בבכ"י על עוונותיו וא' רבי שזכה לחיי' העוה"ב הגם שע"י הבכ"י ביציאת הנפש נפטר מפגמי' עוונ' שעשה הלא לא עשה מצות מעולם ומהיכן יהי' בחי' התקשרות נפשו בזיו השכינה בג"ע העליון, שאינו אלא ע"י מעשה המצות דוקא כידוע ברמ"ח פקודי' שהם רמ"ח איברי' דמלכא דשכינתא כי. אך הענין יובן עפ"י מאמר הזוהר פ' וירא * במה שאמר במקום שבע"ת עומדי' צדיקי' גמורים כי שהטעם הוא לפי שמתוכי' בחילא יתיר כי ע"ש. פי' להיות כי אין מיתוק הדין אלא בשרשו כידוע ופי' בחילא יתיר הוא תגבורי' הכח שאינו במדה וגבול עד כלות הנפש ממש והוא בא מבחי' גבורי' דוקא שיש בו תגבורי' הכח להטות הנפש עד כלותה והוא מבחי' גבורי' דעתיק שבנפש היינו בחי' יחידה כידוע וכמ"כ ר"א בן דרודיא כל כך נגע ללבו במרירות עצומה מחטאי' עד שלא חפץ בחיים ומאס בהם ומרירות זו היתה כי"כ בנקודת לבו עד שהיתה למעלה מן השכל והוא מבחי' יחידה כי ומבחי' גבורי' שבה והיינו בחילא יתיר כי לשון יתיר הוא ענין ריבוי שהוא בתגבורת גדול עד אין קץ כנ"ל ד"ל. וכמ"כ באתערותא דלתתא שיעורר בחי' גבורות דיחידה שבנפשו כן נתעורר לעילא ג"כ בחי' גבורות דע"י שלמעלה מחו"ב דאצי' שיתלבש במ"ס ויומשך האור בכלי כי מפני שאין מיתוק הדין אלא בשרשו ולא הי' התעוררו' זו ע"י מעשה המצות לבד כי קיום המצוה היא קיום רצון שנתלבש כבר בחכמה דאריך * ותתקשר

הנפש בקיימ' המצו' ברצון זה כו' אבל כשעדיין אין התלבשות פנימי' רצון העליון הנק' רצון הפשוט והיינו מבחי' יחידה כנ"ל במ"ס דא"א וצריך בחי' העלאת מ"ן לעורר התלבשות זו אין זה כ"א ע"י בע"ת דוקא דמשכ"י בחילא יתיר כנ"ל והוא כמשל הצור (הנק' בליא קרעמין) כשנפסק האש מן הגחלת מחמת שכיבוהו במים וכדומ' אזי העצה להמציא אש מעיקרו כו' והוא ההכאה בצור פעמי' ושלש עד שיוציא אש מתוכה וידליקו הגחלת והגר ממנו ומהם יודלקו האחרים כו' והרי האש הי' תחילה בהעלם בתוך הצור אך ע"י ההכאה הוציאוהו מן ההעלם אל הגילוי וכשכבר נתגלה כל מה שיקבלו אחרי' זה מזה אין א' מקור לחבירו כ"א מגילוי לגילוי כו' אבל הצור הוא אמיתי המקור לכולם כו' וד"ל כמ"כ עדי"מ צור העליון בחי' בוצינא דקרדניתא הנ"ל שממנו מקור מוציא גבורד' דע"י שיבא לידי גילוי כנ"ל מענין י"ס הגנחות כו' וכשכבר נתלבשו במוחי ההעלם לידי גילוי כנ"ל מענין י"ס הגנחות כו' וכשכבר נתלבשו במוחי סתימאה דא"א ונמשכ"י הי"ג תקוני' כו' אזי ביכולת הכלי' להמשיך תוספו' אורות כנ"ל בענין אש אוכלה כו' אבל להוציא אור חדש מעיקרו מן בחי' צור הזה מן ההעלם לגילוי א"א ע"י כלי' שהם רמ"ח מצות רמ"ח איברי' דמלכא כידוע מפני שאין שרש הכלים אלא מהיכן שהוא שרש האור והיינו מראשי' הגילוי של אור א"ס ב"ה במוחי' סתימאה אבל מן ההעלם שבצור שהוא מבחי' תחתונה שבמאצי' ג"כ כנ"ל אין ביכולתם להמשיך כו' אך ע"י תשובה עילאה מנקודת הלב שלמעלה מהדעת עד כלות הנפש מתעורר ההעלם שבצור לצאת לגילוי חזהו שבמקום שבע"ת עומדי' והיינו בצור הזה אין צדיקי' גמודי' יכולים לעמוד שם כי כל עבודת הצדיקים הם רק המשכות תוספות אורות בכלים ע"י רמ"ח איברים כו' וד"ל וזהו ענין מאמר רבי יש קונה עולמו בשעה א' והיינו שע"ה נהורין דנפקין ע"י הכאת צור הזה כמבואר בע"ה ומתורץ קושיא הנ"ל מהיכן זכה לחיי העוה"ב בלא קיום מצות כו'. כי הלא המשיך מקור המצות והוא בחי' רעוא דכל רעיון דהיינו בעל הרצון הנק' רצון פשוט שלא מתלבש בחכמה כלל וכנ"ל כי בכח הרצון הלאו הן כו' לכך בתשובה עילאה הודונות נעשו כוכיות ממש ועיקר הטעם לכח המשכה זו שהמשיך ר"א הוא מפני * נתחרט מהיפוך הרצון בחטאיו עד שהתעורר לעילא בחי' בעל הרצון שהוא מקור המצות והעוונות כו' וד"ל.

וזהו כי ביום הזה יכפר עליכם. לפני ה' תטהרו. יש כאן ב' מדריגות הא' לפני הוי' והוא ענין י"ג מדות הרחמים שהם ממ"ס שהוא שרש כל הנאצלים והיינו לפני הוי' כי שם הוי' הוא כשנאצל אור החכמה הוא ע"י צמצום והתפשטות כו' שהוא אותיות שם הוי' כנודע אבל בשרש הנאצל עדיין הוא לפני הוי' ושם הוא מיתוק כל העוונות כנ"ל שאין היפוך הרצון תופס מקום מפני גדול ההרחבה כי רבה היא כו' ואעפ"כ כתי' תטהרו שהטמא נעשה טהור והיינו שנמתקי' הודונ' ונעשו כזכור' והיינו כמו מיתוק מים הרעים בימים שיהי' טעם גם במים הרעי' ומרים ע"י שנתערבו

במים המתוקים חלק אחד כריבוי רבבות כמו טפה מרה בים אוקיינוס כו' וזה הגוי באדיר כמאן דמתסחי' בימא רבה כו' כמו הרחץ צואת בשרו בים הגדול שמפני ריבוי מים היפ"י הטפה המרה בטילה וכלא חשיב' כו' והיא עצמה נעשה מתוקה והיינו התהפכות רע לטוב ומריא למתקא כו' אבל עכ"ז לא שנתבטל הטפה לגמרי וכאילו לא היתה במציאות כלל שהרי נתוסף מתיקת מה בכללות המים כו' ע"י היפוך שלה כו' אבל המדריגה השנית ביום הזה יכפר ולא ניוכר כלל אפי' שיהי' המכפר לפני הוי' אלא לא נודע שמו כלל מי הוא כו' והיינו בחי' תחתונה שבמאציל מצד עצמיות המאציל שלא נודע בשם כלל הנק' רדליא דלא ידיע כלל בשם כי שם מה שממצאא כו' הוא שרש התיקון ויציאת הי"ס הגנחות שיתגלו כו' אבל מצד בחי' מהותו ועצמותו ית' אינו נתפס בשם כלל והיינו בחי' חסד דע"י בחי' גולגולתא כו' וכנו' לעיל שהגנח נק' על שם סופו שעתיד להגלות ויתכן בחי' שם לאיכות אופן התגלותו כו' אבל בבחי' העצמות גם גנח לא יקרא לכך אין לו שם כלל חוה דכתי' יכפר בסתימות דד"ל והמשך הפסוק כך הוא ביום הזה שהוא בחי' חסד דע"י שהי' ביום ראשון חפץ חסד כו' יכפר שיוכל להיות טהרת העוונות כו' כי פי' יכפר כמו הגורר הדבוק בידי' במפה שמסיר לגמרי כל הנדבק ביד ויהי' נקי' לגמרי מכל וכל משא"כ המים הרחוצי' הדבוק מעורבי' הם עם הדבוק ואעפ"י שנתבטל הדבוק בהם מפני מיעוטו וגם בעצמו נימתק כג"ל עכ"ז אין זה דמיון לבחי' כפרה שהוא ההסרה לגמרי וכי' והיינו בבעל הרצון שנמתק היפוך הרצון ונעשה כוכיות ממש וזה שיטהרו מכלל דאיכא טמא כנו' בוהר' בענין ההפרש שבין קדוש לטהור ע"ש אבל ביום הזה שחפץ חסד הוא פי' שיחפץ בתפיסת שם להקרא שם מה כו' יכפר לגמרי והוסר לגמרי הרע כאלו לא הי' במציאות מעולם כמו בחי' קדוש מובדל כו' ד"ל ולכן יש בבחי' לעשות טהרה פי' שהמים דבי' הטהורים שהם י"ג מדות הרחמים ירחצו הוטמא וימתיקו אותו ד"ל וזהו השיבנו אליך וגשובה פי' אם אין תשובה עילא' מצד עצמינו השיבנו אתה ע"י שתחדש ימינו כקדם כי ימי קדם נקראים מה שהוא מצד עצמו המאציל כו' וזהו שתחדש ימינו מקדם קדמונו של עולם הנאצל והוא מבחי' רדליא דד"ל ואז ונשובה נעשה תשובה עילא' עד שנוציא ההעלם לגילוי מצור העלין דד"ל וד"ל.

וזהו ואני כברוש רענן כו'. ברור הוא מן הארוזים שהוא גבוה מאד נעלה וכשהוא זקן הוא מתקשה מאד ואין יכולים לכופפו אבל כשהוא רענן ורך ביכולת האדם לכופפו עד למטה לארץ וכל שכופפי' אותו למטה ביותר הנה מתוך גובהו כשמניחי' את ראשו לחזור לפשיטותו הרי הוא חזר בקפיצה גדולה ובכח עצום עד שהאדם הנאחו בראשו נזרק לאויר השמי' בגובה הרבה כו' (וכנו' במעשה דיואב שעשה כן בחומת רבת בני עמון כו') כמ"כ עדי"מ אנוכי תרגלתי לאפרים כו' אני הוא אותיות אין כידוע שהוא בחי' אריך שרש כל הנאצלים ורגליו בעשי' כו' מבחי' היושר כידוע אבל מצד העגולים הנה הוא טובב גם רגלי העשי' כמ"ש

מתחת זרועות עולם כו' וזהו שאמר שע"י ג' לבושי' דבי"ע שהם מחשבה דו"מ כנ"ל גורמי' כפיפת הראש של הארו למטה והיינו האורות בכלים כו' אבל א' ממני פריך נמצא פי' שהרי לאחר הכפיפה האור תזר בכח עצום הגבה למעלה באויר השמים כו' והיינו ע"י תשובה עילאה כנ"ל שמושכי' בחילא יתיר ומעודרי' בעל הרצון כו' וזהו ממני פריך נמצא סיבת המשכו' העלם האור שבצור כנ"ל וד"ל ואמנם דוקא כשהוא רענן יכול להיות קטנות המוחין ולהתלבש בלבושי' הנ"ל אנוכי תרגלתי כו' (וביאור שרשו של דבר יתבאר לקמן בעזה"י).

וזהו שהמלאכים אומרים קדוש שהוא מובדל מהם להיות כי אין להם כלים מכלים שונים כתורה ומצות שיומשך האור על ידם כנ"ל, אבל בישראל שממשיכי' האור ע"י כלים של מחשבה דו"מ כנ"ל זהו שאמרי' המלאכי' לאחר הקדושה מלא כל הארץ כבודו פי' כבודו בלבושי הנק' כבוד והם בי"ע מדו"מ הנ"ל שם נמצא האור כנ"ל וד"ל. ברוך אתה הוי' הוא המשכות האורות הנק' הוי' בכלים הנק' אלקים ע"י תשובה עילא' שהוא מכה בצור העליון ומציא אור הנעלם כו' וענין אלקינו מלך העולם כי אין מלך בלא עם דוקא פי' שיהי' יש ודבר בפ"ע כמו העבד לאדון שיעבוד בע"כ דוקא ואם עושה המלאכה מאהבתו לאדון אינו נק' עבד כלל כו' והיינו הע' שרים הנק' עבדים כמ"ש לא תצא כצאת העבדים כו' וה' מלך על גוים הנ"ל בע"כ פי' שהם יש ודבר דוקא ואעפ"כ יש בהם השתחוואה וכיטול כו' ואמנם ישראל הם ברא כרעא דאבה שאין הרגל מתנוענע ברצונו כ"א ברצון החיות ואינו דבר בפ"ע כלל וכחיות הנפש עצמו חשיב כו' וזהו אלקינו שהוא כח חיותינו כהנפש לאיברי' וע"י יוכל להיות שיהי' מלך העולם מפני שאנחנו בכיטול הכלי כנ"ל וכשיש פגם בחיות האבר יופגם בשר הרגל לגמרי כו' וד"ל.

מ"י כמוך אב הרחמים וכו'. הנה איתא בזהר בראשית. שבמחשבה אחת ברא והאציל כל העולמות כו'. להבין לשון מחשבה אחת, להיות כי העושה דבר מה מחשב תחילה איך לעשותו ובאי' פרטי' העשי' במחשבתו ואז הוא טרוד בשכלו לעשות כך ולא כך ולעשות דבר פ' וכדומה כו' ואין זה צמצום לשכלו כשהוא טרוד ועוסק בשכלו כו', אבל כשכבר חשב כל הפרטים בשכלו שאז שעולה בשכלו כל הפרטי' במחשבה אחת לבד דהיינו גמרה של העשי' כמות שהיא כבר מוכנת במוחו לעשותה כו' או הוא צמצום גדול לגבי עצמות שכלו לחשוב דק מחשבה א' כו' כי מחשבה א' בדבר פרטי צמצום גדול הוא לחושבו בתמידו' שלא יזח מחשבתו לחשוב דבר אחר כו' אבל מחשבות רבות בענינים רבים שהוא טרדת המוח אין זה צמצום ודחיקות המוח כו' כך עד"מ כשכבר נמשכו האורות בכלים אזי המחשבות רבות כי כולם בחכמה דאצי' עשה והמשיך בריבוי שינוי אופני' עד שכללותם ר' ימי' עילאי' חסד דאצי' יום ראשון כו' שהוא אלף שנה הראשוני' כידוע אבל כשהוא צופה ומביט סוף כל הדורות יחד פי' מה שהדורו' שהם הי"ס פועלים בגמרה של העשי' של שית

אלפי שני הוי עלמא דאבי'ע כו' הרנ בסוף הדורות הוא קורא הדורות מראש כו' כי הרי קרוב הסוף לראש וכמחשבה א' ממש היא כו' וכנ"ל לכך הוא בחי' צמצום גדול להיות חושב רק מחשבה א' לבד כנ"ל לכך נאמר זכר יצוריו ברחמים פי' יצוריו הם הי"ס שהם יצור כל היצורים כי שם הוי' נקרא צודה כנ"ל על שם האור כו' ושיזכר כללותם בשית אלפי שני' שאינו אלא מחשבה א' הוא צמצום גדול וצריך המשכת רחמי' רבים עליה' שיזכר עליהם וזהו מי כמוך אבי' הרחמים פי' אבי' הרחמי' כי רחמי' רבי' הם י"ג מדות אמנם אבי' הרחמי' רבי' והמקור שלהם הוא בחי' גבורות דעי' ולהיות כי זכרון המחשבה א' של סוף כל הדורות אם הראש שיהי' צמצום אינו אלא לגבי בעל המחשבה והוא בחי' תחתונה שבמאציל כנ"ל לכך נז' אבי' הרחמי' בזכירת יצוריו דוקא אבל בפרטי הנאצלי' נז' רחמים רבים סתם כמו מחי' מתים דרפ"ח ניצוצי' ברחמים רבים וכדומה וד"ל לפי שאינו צמצום כנ"ל כשכבר מתחלק במחשבות פרטי' וד"ל.

מוצאי יו"כ בעו"ה

להבין מה שמצינו בדברי רז"ל שדורות הראשונים מאדה"ר עד מ"ת לא זכו לתורה אעפ"י שהיו צדיקים גמורים כמו מתושלח ונח ואברהם וכו' דמשמע שעבודתינו ע"י תורה ומצות הגבה למעלה ממדריגת עבודתם כו' וכמ"א מצינו בדרז"ל שקיים אברהם כל התורה כו' וזיינו שהשיגו ברוחניות כל התורה והמצות כו' וא"כ מדרגתם גבוה כו'. אך הענין דשניהם אמת ועיקר ההפרש הוא שהם השיגו התורה ע"י עבודתם מלמטה למעלה ולנו ניתנה התורה במתנה מלמעלה למטה וביאור הדבר יובן עפ"י משל התלמיד המחכים את רבו פי' שגורם התלמיד בקושייתו להרב על סברתו שיעמיק הרב את שכלו ויסביר לו הדבר בתוספת הבנה ושכל ותוספת זו הוא שנתחכם הרב עתה מה שלא חשבו מקודם וזה געשה ע"י התלמיד אמנם אעפ"י שתוספת זו סברת שכל הרב עצמו היא אבל מפני שסיבת הולדתה מכח השכל אינה אלא עפ"י קושיית התלמיד ובחי' העלא' מ"ן שלו הרי נמשכת מכח המשכיל רק לפי אופן הקושיא וההעלא' מ"ן אם מעט אם רב ואם עמוק כו' דהיינו לפי אופן מהות ואיכות התלמיד כו' אבל ברצות הרב מעצמו להשפיע ולהגלוי' שכל וסברא עמוקה מאד וכדומ' בלי שיעורוהו המקבל הנה זאת הסברא היא עצמיות השכלתו כמו שהוא הי' מבינה מקודם בפ"ע ולא הי' רוצה לגלותה כו' דהיינו כמות שהיא בכח השכלתו ממש ואף שילבישנה בדברי חז"ל

ומשלים הרבה עכ"ז היא היא עצמות השכל ממש רק אם מדבר השכל והסברא בפ"ע לא להשפיע אותם למקבל כמו משלי שלמה שגילה כח חכמתו במשלי' וחידות כו' וד"ל. וע"ד משל זה יובן ההפרש הנ"ל שהתורה ניתנה לנו במתנה מלמעלה למטה. פי' מן כח מהות חכמתו ית' נמשכה ונתלבשה באותיות התורה שבכתב. וכן בתורה שבע"פ וכמו פי' קדש שבתפילין שמלוּבש בה חכמה עילא' מאחר שנמשכה ונתלבשה בה מעצמות המאציל בלי התעוררו' מקבלי' הרי אף שבפ' קדש היא כמו לבוש לבד שנתעלמה בה כמו התעלמו' עמקות השכל בחידה ומשל כנ"ל עכ"ז היא היא עצמו' כח חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיע כו' וכנ"ל במשל. אמנם מה שהשיג יעקב אבינו חכמה עילא' דאצי' בעבודתו במקלות מאחר שאינה מצוה ולא הורד מאלקו' בעצמו להתלבש במקלות כו' רק שהוא הכין נפשו במס"נ ועשה יחודים עליונים באורות הנאצלים עד שגרם בהעלא' מ"ן שלו המשכת חכמה דאצי' בנפשו ממש. ועפ"י עבודתו במקלות כמו אופן התפילין אבל מאחר שאין המקלות כמו חידה ומשל להורדת חכמה דאצי' בה כנ"ל במשל רק שעפ"י העלא' מ"ן שלו עשה והמשיך בעבודתו במקלו' כמו אופן התפילין הרי אין המשכה זו מחכמה דאצי' רק לפי אופן המ"ן והכנת נפשו כנ"ל במשל התלמיד המחכים את רבו שאעפ"י שמחכים הוא אבל מצומצמ' היא מאד לפי אופן התעוררו' המקבל כו' נמצא מובן לפ"ז ההפרש ששניהם אמת, שבמקור התורה דהיינו בחכמתו ית' ורצונו ניתן לנו ממקום הגבוה יותר ממה שהם השיגו ברוחני' ע"י העלא' מ"ן שלהם דהיינו מה שקיימו כל התורה כמא' רו"ל. והיינו שלא זכו לתורה פי' שלא הגיעו בעבודת נפשם למקור התורה באמיתת' כנ"ל אבל בזאת יתרון מעלתם עלינו שהרי אין אנחנו משיגי' בנפשינו כלל מאור חכמה דאצי' הגנוזה ומלוּבש' בפ' קדש רק שחסד ה' עלינו שזיכנו להתקשר נפשותינו בעצמותו ית' ע"ד סגולה ומעשה פשוטה שנכתוב פי' קדש ועי"ז יתלבש בנפשינו חכמה דאצי' אבל אין הנפש מכרת כלל כו' ואפי' יהי' בה העלא' מ"ן אין בכחה לעורר כלל המשכת מהות חכמה דאצי' להיות כי א"א לה להשיג כ"א ביטול עולם השפל הזה לאלוקו' ועולם הגלגלי' דעשי' הוא מלבושי נוגה לכד כידוע ואיך יתפס בה אפי' הארה והארה מחכמה דאצי' מקור כל אורו' האצי' כו' רק בדרך הלבשה מתלבש' בתפילין שגנת בה בהעלם כו' בזה מתקשרת הנפש בג"ע העליון בזיו הארת חכמה דמל' דאצילו' שבתוכה חכמה דאצי' כו' חזו הקבלת שכר ממעשה המצות וד"ל אבל האבות השיגו בנשמתם שהי' מעולם הבריאה אורות דמל' דאצי' המלוּבש בבריאה ע"י מס"נ ועבודה שלהם כמ"ש ואברהם הלך ונסוע מדרגה לדרגה כו' וכן ביעקב ע"י עבודת המקלר' השיג בנפשו ממש חכמה שבמל' כו' וד"ל ומ"מ במקור התורה בחכי' ולא בחכמה ידיע כו' לא השיגו כלום כו' חזו ושמי הוי' לא נודעתי להם כמ"ש במ"א ד"ל ומצד זה עבודתנו במצות מעשיו' גבוהי' הרבה מהם חזו שלא זכו לתורה עליונה וד"ל.

והנה יש להבין בענין מעשה זרי"א בן דרודיא הנ"ל שאמר עליו רבי יש קונה עולמו בשעה א'. להיות כי בזאת יתרון מעלת מס"נ על קדוש השם שמעלה מ"ן לארי"א כנו" ב"י הרוגה מלוכה משא"כ במס"נ בק"ש ואהבת כ"י כי המוסר נשמתו אעפ"י שיהי' בכלות הנפש ממש כמו בצדיקי' הגדולי' בר"ע שא' כל ימי הייתי מצטער כ"י מתי אקיים כ"י וכוונתו שאעפ"י*) הי' כלות נפשו בק"ש אמיתית מצד הנשמה אבל מאחר שלא כלתה ממש ואו הי' הגוף ג"כ נמסר לה' אחד כמו באש הגשמי השורפו לגוף כ"י לא הי' ההעלא' מ"ן לארי"א כ"א לז"נ שמהם נמשכו הנשמי' כ"י כנו" בע"ח ב"י הרוגה כ"י שמסרו גופם כ"י וזהו שבישרו המגיד שיזכרו לק"ה כ"י ד"ל ולהבין זה דהנה עדי"מ להב' גדולה מאד שא"א לשום אדם להגיע אליו כ"א כשיפריד חלק מקצת ממנו לצד אחר ושימחו בכלי וכדומ' יוכל לתופסו ע"י הכלי אבל במקור אמצעית הלהב הגדול לא יוכל לגשת להשיגו ולתופסו ע"י כלי כ"י, או כמו ים הגדול שלא יוכל לרדת בעומק אמציעותו שלא יוטבע כ"י אך במקומו המתפרדי' ומתחלקי' מן הים לצדדי' משם ימשך בחפירה קטנה כ"י ד"ל כמ"כ יובן למשכיל מעלת מס"נ באש הגשמי' הרי כשמוסר כל נשמתו אף מה שבגופו ובשרו הוא עולה את נפשו במקור חיי העולמי' בעצמית א"ס ב"ה ולא בהתפשטות אורותי' לחיות העולמת כי אינו ירא לגשת כלל כ"י משא"כ כשיש לו אהבה רבה וכלות הנפש מחמות השגו' ויחודי' עליוני' הכל הוא ע"י כלים מכלים שונים והוא כמשל האוחז האור הנפרד ע"י כלי כ"י ד"ל וזהו שע"י שיצאת נשמתו בבכ"י השיג רבי שכל מה שהי' עובד ר"א זה בנפשו במעשה המצו' ועבודה שבלב תפלה א' ק' שנים קנה הכל בשעה ורגע זו שיצא' נשמתו ממש ד"ל ואעפ"כ קנה עולמו לבד לפי כי לכל נשמה לפי ערכה כן הוא ערך המקור והחלקי' הנפרדי' כ"י והרי כמה צדיקים היו גדולי' ממנו אף שלא מסרו נפשם על ק"ש ולא היו רק עבודתם ע"י כלים מכלים שונים כ"י מפני שנשמתם הגבה למעלה עד שהאודו' שהמשיכו בכליה' היו גבוהים מאד נעלי' אפי' מתתכלות כל נשמתו של ר"א זה במקורו כ"י ד"ל וזהו שגם ר"ע אמר לפי ערכו מתי אקיימנה במס"נ בבחי' המקור שלו ד"ל ובדרך כללות העולמו' ידוע שארי"א דאצי' המה המקורי' לכל הנאצלי' והמדות דאצי' המה הענפי' הנפרדי' כמו מקומות המתפרדי' מים הגדול כ"י ולכך הבאים על ק"ה מעלי' מ"ן לארי"א וכל עבודת הצדיקים בק"ש ותורה מעלי' מ"ן לז"נ ד"ל.

אנכי ** אנכי הוא מוחה פשעיך כ"י. להבין ב' פעמים אנכי וגם תיבת הוא. דהנה יש להבין למה פעמי' נאמר אני ה' אלוקיך אשר הוצאתיך

(*) בכתיי אחרי תיבה זו בין השורות כתובה תיבה אחת ממושטשת. ואולי היא: שודאי.

(**) הערות (מהמ"ל) למאמר זה נדפסו בסוף הספר.

מארץ מצרים ולפעמי' נאמר אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך כו'. הנה עיקר ההפרש בין תיבת אני לאנכי הוא הכ"ף, להיות כי פי' אני הוא ידוע כשהאדם אומר על עצמו שהוא עשה דבר פלוני וכדומ' יאמר אני עשיתי דבר זה ובאמת גם כשיאמר אנכי עשיתי דבר זה יסבול ג"כ פי' הדבר אמנם ההפרש הוא שכשאומר בבחי' שפלות והתנצלו' וכדומ' אל השואלו מי עשה דבר פ' יאמר אני עשיתי שאינו עושה דבר יש מעצמו או כשמספר לפי תומו ואומ' אני הלכתי למקום פ' שאין בכוונתו או להגבות עצמותו כו' אבל כשירגו השואל מי עשה דבר פלוני וישיבנו אני עשיתי לומר שמאד יפה עשה אע"פ שזה נגד רצונו וצריך להגביה ולהתנשא' כנגדו או יאמר אנכי עשיתי שהוא מורה ענין ההתנשאות וההגבה לעשות יש. דבר מעצמותו אנכי כלומר האינך יודע מי שאנכי וכדומה. וזהו עיקר ההפרש בכל מקום בין פי' אני לאנכי שאני הוא כשמדבר בשפלי' ואנכי הוא כשמדבר גבוה כמו שמואל שא' אנכי הרואה ולכך נענש כו' וד"ל. ובזה יובן כשהיו ישראל במצרי' וירד ה' להצילם מטומאת מצרים שהוא שפלות וירידה גדולה לכך כתי' אני ה' אשר הוצאתיך כו', אבל בשעת מ"ת שהי' התגלות אלקות בבחי' התנשא' והגבה בקולות וברקי' לכך כתי' אנכי ה' כלומר מי שאנוכי כו' וד"ל. וזהו אנכי אנכי כי ידוע שז"א דאצי' נק' מקור חיים של בי"ע וכתי' כי עמך מקור חיים פי' לגבי בחי' כתר שרש כל הנאצלי' הנק' אין ואני כידוע לא יתכן לומר לשון נוכח עמך אדרבה הוא יורד וגשפל להיות מוחי' לאוי"א כידוע לכך נק' אני כו' וד"ל אבל לגבי כתר דגדלו' המתנשא. מימות עולם שהוא כמו קודם שעלה ברצונו דהיינו קודם שירד להיות מוחי' לאוי"א כו' נק' אנכי בכ"ף שהוא כתר כו' ועדיין אינו נק' סובב ומקיף האמיתי מאחר שהוא הארת הקו שהוא בחי' תחתונה שבמאציל כו' אמנם המאציל עצמו שהוא בהשוואה לכל צד כו' הוא הסובב והמקיף כל המקיפי' כו' הוא אנכי הראשון וד"ל ואמנם הוא דלא ידיע בשם כלל מי הוא היינו בחי' ודלי"א למעלה מהמקיף והפנימי הוא מהותו ועצמותו ית' ממש וד"ל. ומובן ההפרש בין אנכי הראשון לשני עפ"י משל הנ"ל שכשעושה דבר ויש מעצמו לזולתו לומר הלא ידעת מי אנוכי כנ"ל הוא משל לאנכי השני כו' ואמנם פי' אנכי מי שאנכי שאינני מושג כלל הוא משל לאנכי הראשון וד"ל.

ליל שבת פ' האזינו בעז"ה

כי עמך הסליחה למען תורא. הנה ענין הסליחה ומחילה הוא שנתקבל לו לרצון מה שעשה לו אעפ"י שהי' נגד רצונו, כי עיקר האהבה לזולתו. הוא כשהוא רצוי לו בכל מעשיו דהיינו שממשיך רצונו אליו ע"י מעשיו הרצויי' לו (בל"א ער איז בוילונג) ובהיפוך כשעושה דבר

השנאוי בעיניו מסלק רצונו ממנו מפני שלא יוכל לסובלו וזהו כל ההפרש בין האהוב לשנאוי: הוא בהשראת הרצון שלו שלאהוב לו משרה רצונו בו ולשנאו מסלק רצונו ממנו ואינו רוצה בו ולא בטובתיו כי ואמנם מובן למשכיל שהשראת הרצון הוא צמצום גדול לגבי העצמו שלו. להיות כי אשר יאהב מעשה זולתו אזי יטה את רצונו להמשך אליו ולתנויה מקומו העצמי כי כמו שר גדול כשיוכשר לו מעשה עבדו יניח דירתו וילך להשתעשע עמו בדירת העבד וכדומ' מפני שרצונו בו כי וכן בהיפוך בשמאוס לו מעשה העבד ולא יוכל לסבול יסלק הרצון ממנו וילך מדרת העבד לדירתו העצמי שהוא הגבה מאד נעלה כי ודל נמצא הרצון הוא ירידה והתפשטו' מן העצמו אל מקום שפל היא המשכה מצומצם לפי אופן המקבל את הרצון לפי הטבת מעשיו אם רב או מעט כי כמ"כ יובן למעלה כשעלה ברצונו הפשוט להאצי' ולברא' כי הרי הרצון הוא בחי' כתר שרש ומקור כל הנאצלי' ונבראי' כי כידוע אמנם הוא צמצום וירידה גדולה לגבי עצמו' אור א"ס ב"ה עדימ הגיל שיהי' לו הטיית הרצון שהוא לולת הנפרד לפי הטבת מעשיו כי אינו אלא המשכה מצומצמת בדרך ירידה והשפלה גדולה לצאת ממקומו העצמי כגיל ודל וכן בהיפוך ענין הסתלקות הרצון כששנאוי ומאוס לו מעשה זולתו ילך למקומו העצמי ולא ישפיל עצמו עוד כי הנה זוהי היפך הצמצו' והירידה אדרבה זהו ההתנשאו' וההגבה שיבא אל עצמותו מפני שאינו יכול להטות עצמו למקום הנמוך מצד רוע מעשיו שמסולק רצונו ממנו כי ועדימ זה יובן למעלה כשחייבי דרא פוגמי' בעונותיהם וגורמים מאוס הכלים של אודות הנאצלי' עד שיהי' השפע להם בדרך אחוריי' כידוע אבל רצונו בחי' כתר הנק' פנים הוא מסתיר ומסלק מהם כמו בימי הגלות דכתי' ואנכי אסתיר פני הנק' רצון ביום ההוא דלא ידע בשם לך נק' הוא והוא בחי' עצמות המאציל כגיל אין הסתר והעלם רצון הזה בחי' צמצום ופגם לגבי העצמו' ח"ו אדרבה הוא בחי' הגבהה והתנשאו' שיבא אל עצמותו ולא יושפל עוד כגיל וכמ"ש אלכה אשובה אל מקומי כי זהו כי גאה גאה ותרגומו מתנאה על גאותנא מי' שהרשעי' בחטאיהם שעיקר כל החטאי' הוא המרד ותחוצפא לי יאורי כי מעוררי' בגיאאתם גיאות ואמיתי הוא ההגבה וההתנשאות ע"י שמסלק רצונו מהם ואז הוא רם ומתנשא מימות עולם ונק' המלך המרומם לבדו כי כידוע זהו וברוב גאונך תהרוס קמין שמצד ההתנשאות אל העצמו' או יהי' הריסה והעדר שפע החיות לקמי' על ה' הם הרשעי' שנכרת' משרש חוצבם ע"י מיעוט השפע שגרמו כמו ד' מלכים שהכה אברהם ע"י שהפריד חיות שרשם כמ"ש ויחלק עליהם לילה כידוע וכמו תמונת האברים שמתלבש בהם החיות ג"כ בציור האברים ונק' אברי הנפש כידוע לא יתהור' מום באבר הנפש ע"י חיתוך אבר הגוף ולא תקרא בעלת מום כלל ע"י חסרון היד גשמי כי אע"פ שנתלבשה בדרך ציור איברי הגוף כי מפני שרחוקי' מאד בערך כי הנפש עצמה קדם בואה להתלבש בגוף אין היד שבה מערך ודוגמא כמו שנקראי' יד רוחני בבשר היד עד שבחיתוך היד גשמי תחסר בה היד שבה כי אלא בחיתוך היד מפני

שאינן לה מקום להתלבש ולהתפשט תתכווץ אל עצמותה ומתהיה וכשיברא ויתרפא היד תתמשך עוד הפעם כו' ד"ל. כמ"כ יובן למעלה בנשמת כל חי הוא כתר שרש כל חיי העולמי' בכלים מכלים שוני' כידוע אין הפנים בכליו גורם אלא שלא יומשך בכלי מפני מיאוסה ואדרבה ילך אל עצמותו ויתנשא כו' כנ"ל ד"ל. והו' מרום וקדוש אשכחן שהוא בזו' ההגבה והתנשאו' בעצמותו ית' הנק' מרום וקדוש מובדל ומרומם שאין ערוך בין מאצו' לנאצל כידוע ואת דכא ושפל רוח פי' ע"י מעשה המצות שהמה קיום רצונו ית' פי' להיות כי מתלבש בהם רצונו הפשוט כידוע לכך המקיים המצוה הוא גורם ההמשכה והירידה של אור א"ס ב"ה להיות שרש ומקור כל הנאצלי' באורו' וכלים כו' ד"ל והיינו המשכת רצונו ית' שיהיו לו הטיית וירידת הרצון להחיות רוח שפלי' דנאצלי' ולהחיות לב נדכאי' שהושפלו בשבירה כו' ולכך אי"א לעולם בלא ישראל כלל כי תנאי הי' לו ימי בראשית הנמשכי' מכתר עליון הנ"ל שאם יקיימו ישראל התורה המצות מוטב ואם לאו יהי' ח"ו הסתלקות הרצון ויוכל להיות החזרת העולם לתהוה לעולם התהוה כו' ובהוה פי' כמו קודם שירד והטה רצונו שהי' בבחי' עצמותו שאו הוא צמצום וכליות המקבלי' אעפ"י שהוא התנשאו' לגבי העצמות כו' ד"ל והוה ממעמקים קראתיך הו' פי' מן עומק העליון שהוא עולם הא"ס הנק' מאציל קראתיך ומשכתיך להיות הו' אור לכלי' כו' ד"ל.

הוה ענין עושים רצונו ש"מ שממשיכים שיהיה לו רצון סד"ה בכ"ה בכסלו ובד"ה צאינה וראינה ובד"ה בשלח שרצון הוא צנור, ועד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני בהביאור בענין מנענע בראשו בד"ה בהעלותך בפי' מול פני המנוחה.

וללהבין פי' ממעמקי' שהם ריבוי העמקי' עומק אחר עומק כו' כי הלא כמו עד"מ כשהים הגדול נק' עמיק איך יתכן לומר בו עוד עומק אחר העמקי' הראשון כי"א הי' גבול לעומק הראשון לא הי' נק' עומק כי כל עומק פירושו שאין לו סוף כו', אך הגה ידוע מענין השמטות והיובלות, שעכשיו היא השמטה השני' כו' דהיינו מדת גבורה ונשמת משה ע"ה נמשכה מן השמטה הראשונה ולכך כתי' כי מן המים משיתוהו כו' ופי' השמטה כי ו' אלפי' שני הו' עלמא והו' קודש לה' כמו השנה של שביעית בעוה"ז שהוא תחת הזמן כמ"כ בשנים קדמוני' שלמעלה מהזמן דהנה אלף שנה שלנו יום אחד הוא ושס"ה ימי' עליוני' נחשב שנה ולאחר ו' שנים העליוני' יהי' שביעי' קדש לה' והוה בשמטה שבעולם הנאצלי' עצמם כו' אבל בשמטה של הארץ שהיא מל' דאצו' המקור כל הנבראי' תשבות בכלות ו' שנים שלה כמ"ש שש שני' תורע שדך העליונה מאור תורע לצדיק כו' ושנה דנוק' היא אלף שנה שלנו ואחר כלות ו' אלפי' שנה יהי' שמטת הארץ באלף הו' ושבתה הארץ שבת שלה הנק' שביעי' ובעלמא דדכורא דהיינו באצו' עצמו נחשבו הו' אלפי' שני' לששה ימים לבד ונק' אצלם אלף הו' יום השבת כמ"ש ששת ימים

תעבור לזרוע את השדה כי וביום השביעי שהוא אלף ה' ינח מלזרוע
 וזהו שבת להוי' אלקיך כי ה'יל ועדיו השני באצי נחשבי לימי לבד
 לגבי אריא שעובדי חורעי אר' ומחיל לזיא וזהו שנשמת משה הי' מן
 שמטה של מדת החסד כי עד שהשני קדמוניו שהם שני של עולם
 האיס שהוא במאציל עצמו כניל נעשי גיכ ימי לבד לגבי העצמר ממש
 ויתכן גם בהם השמטה לשבות בשנה השביעית ולשבות ביום השבת כי
 אין קץ וגבול לעליות אלו עילוי אחר עילוי בעצמר איס ביה הגנה
 כמיכ נמצאי ג' אלף יובלוי פי' שיהיו ר' אלפי שנה בזמן ויהי עילוי
 באלף הוי' בבירוד הטוב מהרע עד שיתעלה ויהי מדרג' האצי שעכשו
 בבחי עשי לבד בשמטה הבאה ומדרג' האצי בשמטה הבאה יהי בחי
 עשי בשמטה שלאחריו וכן עד היובל ושנת היובל לגבי שנה של שמטה
 הראשונה של יובל שלאחריו עיד הניל ועדיו ג' אלף יובלות כי ונמצא
 מובן למשכיל פי' למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית דהיינו בשעת
 השפע אור הזרוע מעצמותו ית' להיו מקוד דמקור להיות שמטה א' של
 ר' אלפי שני שבזמן אין קץ למעלה פי' לעילוי אחר עילוי בשמטי
 העליוני כניל שמו שני תתאי דנוק' נעשה ר' ימי כי עד שמן שסיה
 ימי דעתיקא נעשה שנה א' וכי ועיקר הריבוי שאין לו קץ וגבול הוא
 בעולמות האיס הידוע שעתיק הוא סוף עולם האיס כמבואר בעמק המלך
 בשער שעשוע המלך שבעצמר המאציל יותר יהי העילוי מעילוי לעילוי
 כי עד שאין להם קץ וגבול כלל כמיש וכל הזדים ירוממך סלה שזהו
 פי' אין סוף שאין לו ראשית ותחלה עד ששינו העלוי בריבוי להתחלתו
 כי וכמיכ למטה אין לו תכלית פי' באר הזרוע במשך שמטה אחר שמטה
 בזמן אין קץ לעלוי שבהמשכר שהאצי יהי עשי כניל כי ועילוי
 אלו אין להם קץ כי כמיכ שבהעלאר בעצמר כניל בענין השמטי וכמיכ
 יהי בלמעלה בהזמן כניל עד שיהי ג' אלף יובלוי ויותר וכי ודיל
 זהו ממעמקים מעולמות אין סוף שהם נקראי עומק אחרי עומק שהרי
 שמעתיקא הנק' עומק כידוע יהי אחריו עוד עומק וכן עד בלי גבול ודיל.

והנה ידוע שהאהבה עיקר תולדתה מחמת התבוננות הריחוק וההפלאה
 דוקא כמו משל הבן לאביו שמקרוב תהי' אהבתו בקרירות וכשירחק
 זמן ומקום רב ממנו תתעורר מאד האהבה עד כלות נפשו כי ועיקר
 הטעם לזה להיו כי אהבה טבעתה להתמשך כי וכמים שירדי' ונמשכי
 כי וכל שההרחק יותר יותר יהי' בה ההמשכה ולכן נתעוררת בפנימיותה
 יותר עד כלות הנפש מרוב ההמשכה כשיהי' הריחוק ביותר כי כמיכ
 בענין האהבה לאלקר בתפלה כל שתהי' ההתבונני בדרך הפלאה וריחוק
 עצום דהיינו שישכיל ביותר איך שאור איס ביה רם ומתנשא מימות
 עולם עיד הניל שהרצון הוא ירידה וכיוצא בדברים אלו מזה הגדל ביותר
 רשפי אש האהבה כי כל מה שיתבונן ביותר הריחוק של הנברא ונאצל
 מן העצמר יוליד בלב יותר האהבה וההמשכה הרבה מחמת גדל ההרחק
 וההפלאה כי ואמנם כשישכיל בהמשכר אלקוי איך שהוא יורד ונשפל
 הוא מחי ממש עד שהוא מקרוב בעיני השגתו כי מזאת לא תוליד

בלבבו האהבה כ"כ אדרכה תתקרב כו' רק היראה נולדת מחמת התבוננת הקירוב כי כל יראה מחמת התגלוי מי שמיראים ממנו היא באה שאם הולך השר הגדול מביתו נופלת היראה לגמרי או כשהוא ישן וכדומ' שאין יראה אלא מקרוב דוקא והאהבה היא הפכי' ממש ממנה שתתגבר יותר מחמת הריחוק כנ"ל. וצד זאת מן התבוננות ההפלאה וההתנשאות של גדולו הבורא והמאציל כשישכיל שפלו' הנברא איך שהוא בא ונמשך מתחתיו המדרג' של הבורא והמאציל. וממש שני התבוננ' אלו א' הוא. עד"מ כשמשבח' לאדם בעוצם הפלאת חכמתו עד שאין כל חכם יכול לעמוד ולהגיע לסוף עומק חכמתו. הגה יש בזה ב' דברי' הא' ההפלאה וההתנשאר' של עומק חכמה האדם הזה שאיננה מושגת לשום שכל חכם כו' ועוד זאת שפלו' שכל החכם שאינו משיג כלל אפי' שיתנו של אדם ההוא וכדומ'. שבשבח זה שהוא השפלו' של החכם שכלא חשיב לגבי אותו האדם היז ממש אותו השבח של הפלאת העומק חכמתו והכל א' כו' לכך כשיתבונן האדם בהשפלת הנבראי' כל שירבה להשכיל גדול עוצם שפלו' היז ממש כאילו השכיל בגודל עוצם הפלאת והתנשאר' הבורא והמאצ' וד"ל. וכמ"כ האהבה שתוליד מן התבוננ' ההפלאו' וההתנשאר' מן עצמות אור א"ס ב"ה כמ"כ תולד ממש מהתבוננ' השפלות של הנברא כו' וד"ל. והנה התבוננות השפלות של עולם הנבראים ישכיל האדם ממה שמבואר במ"א ע"פ ונשב בגיא מול בית פעור שע"ז של פעור שהיו מתריזי' עצמם לפני' הוא שהיו רוצים בהמשכות הכוכבים ומזלות של ע' שרים שמקבלי' פסולת השפע עליונה מבחי' נקב אתורי' והם הנקראים צוא' עד"מ המאכל שיש בו פנימי' שלו שמחי' את האדם בכל איבריו כו' ויש בו פסולת לגמרי וכשהמאכל מתפשל בקיבה הוא מתברר להפרד הברור מן הפסולת עד שהברור יתהפך לדם והפסולת יצא לחוץ כמ"כ עד"מ יש מלאכים הנקראים קרביים כמבואר במ"א ע"פ וכל קרבי את שם קדשו וכן נקראי' איצטומכא בר"מ פ' פנחס ע"ש. שאין כחם אלא לברר המאכל פי' שמקבלי' השפע עליונה ממל' דאצ' המחי' את כולם שהוא חיות אלקית שהוא מאד נעלה אפי' מהשגת המלאכים ונשמות דעולם הבריאה והמה המבררים הפנימי' להיות חיות ושפע לנשמות ומלאכים דבי"ע והפסולת המה דוחים לחוץ. ולכן נקראים איצטומכא עד"מ כמו שיש כח בקיבה הגשמית כמ"כ זוהי עבודתם ולכך נבראו פי' מפני שהם איברי' פנימי' דשכינה כו' כמ"ש במ"א. והפסולת הוא מקור ב' יסודות הגשמי' שמולדי' ומצמיחי' כל מיני גשמי' כמו ממגד תבראות שמש שמגדל התבוא' או כח המצמיח שבארץ המגדל מתיקות גשמי' מכל פירות ואילוני' כי אפי' החי והמדבר הרי לכולם מקור א' רוחני השופע חיותם אך לכל השפעות הגשמי' בצומח דומם אותו מקור רוחני השופע עליהם תמיד הוא אשר נמשך מפסולת הקיבה עליונה הדוחי' את הפסולת וזה הי' ע"ז של פעור שהיו עובדי' ומראי' לה את כח מקרה ד"ל. וענין הפנימי' של החיות שיוצא מן האצטומכא יובן ע"ד האמו' בענין שחקים ששחקו' מן לצדיקים שהוא ג"כ ע"ד הנ"ל שהמן הוא בחי' מזונא דחכמתא המתגשמ' בהמשכת לנשמות כו' ונ"ה שהם הכליות הם המבשלות כמ"ש ושחקים יולו צדק כו' וד"ל.

וכאשר יתבונן איך כל תענוגי עה"ז הם רק קיא צוא העליונה כ"ז מזה ישכיל אם לעוברי רצונו כ"ז פ"י בהיכלות הקליפות. נוגה שנקרא"י מעבר לרצון העליון כ"ז לעושי רצונו פ"י המתנשא אפי' מרצון העליון שהוא מקור כל פנימי החיות והשפע כ"ז כנ"ל עאכ"כ פ"י איך הוא רם ומתנשא כ"כ כ"ז עד שתגדל האהבה ביותר מצד ההרחק משני מיני התבוננות אלו כ"ז וד"ל. והנה לאחר התעוררות האהבה והתשוקה מצד ההתנשאות כנ"ל יהי בזה שמחה מצד אלקו איך שהוא רם ומתנשא כ"ז ומירדות יהי מחמת הריחוק שהוא רחוק כ"כ מאלקי בהשתלשלות כ"ז וזהו הכל מחמת הריחוק וההפלאה כ"ז משא"כ היראה היא הפכית ממש שאינו אלא מקרוב כ"ז וד"ל.

(בענין אהבה מרחוק ויראה מקרוב בדיה וידעת היום).

ועתה צריך להבין ענין הגדול הגבור הנורא למה נכתב ואי"ו בין הגיבור הנורא להיות כי ידוע שנורא הוא ת"ת, ולהבין זה והנה כתי' וירא ויאמר מה נורא המקום הזה כ"ז כי יש הפרש בן נורא ליראה שהמתירא הוא המקבל היראה מן מי שמתירא ממנו והממשיך יראה ופחד נק' נורא בלשון שופע היראה שבו היראה בעצם כמו אם יעשה האדון אימה על עבדו כשהי' תחילה עמו באהבה וקירוב גדול הנה יתלבש בלבוש היראה וזהו השפלה אצל עצמיות שלו שכשאינו צריך להראות אימה הוא בבחי' עצמיותו אך כשירצה להנהיג את העבד ולייסרו שיהי' סר למשמעתו באימה כ"ז אז הוא מתלבש בזה רק לצורך העבד כ"ז כמ"כ יובן למעלה שמל' מקבל מת"ת הנק' הנק' * נורא פ"י שמל' הוא יראה המקבל היראה שבעצם המדו' עליוני' כ"ז ולהיות כי שיתלבשו המדות להיות נוראי' הוא בשביל השפע' בנבראים כי אין מלך בלא עם ובמשפט יעמיד ארץ כ"ז לכך נק' ת"ת נורא (בל"א ער אינו פארכטיק) שהיא השפלה וצמצום להיות נורא למקבלי' היראה וד"ל וזהו והנורא פ"י כי ידוע שת"ת נק' מכריע בין חו"ג. כי החסד הוא האהבה שבלב אם הי' מראהו לעבדו כמו שהיא הי' בועט בו כ"ז ובהיפך מדו' גבור' וצמצו' אם הי' מתגלי' ביותר הי' בועט מפני רוב האימה כ"ז אבל כשלוקח לו מדה ממוצעת מבין שניהם לא כזה ולא כזה אך מקצת מזה ומקצת מזה דהיינו להראו' מקצת אהבה ובאותו רגע מראהו גבור' כ"ז בזה יתקיים העבד אצלו ויעבוד אותו באהבה וביראה מחמת ההכרעה פ"י שמשפיע לו בהכרעה שני מדות אלו חו"ג וכ"ז וזהו מדת הת"ת שהוא שם הוי' בכל ברכה להמשיך למדו' מל' הנק' אלקינו כידוע וכל הנהגות העולם הוא בת"ת כידוע לכך כתיב זאי"ו שהוא צמצום וירידת שני מדות חו"ג להיות לוקח לו מדה הממוצעת משניהם והוא הנק' מלך שבמשפט רחמי' הכלולי' מחו"ג יעמיד ארץ שאם הי' נוהג רק בחסדי' היו מתגברים הרשעים והמשפט הוא תיקוני' והוא רחמי' כמ"ש במ"א והוא מדרג' יעקב כידוע ע"כ ראה מדרגתו כמ"ש כי נגלו אליו האלקים בלשון רבים כי הוא הת"ת המקבל מכל מיני אופני

המשכות כר וירא ויאמר שקיבל היראה מפני שהי' מרכבה לת"ת דאצי' ואמר מה נורא המקום כר כמ"כ יובן למשכיל במה שנו' בזהר דכתר עליון אע"ג דאיהו אור צח כר' אתחשך קמי עילוי' העלוי' ונק' יראה בושת בהיפוך אתון מבראשית שהוא מקור לחכמה כו' ומפני שהרצון הוא ירידה גדולה מן העצמיו' הנק' עילוי' העילוי' לכך אתחשך קמי' ומתבייש מפניו כקטן המתבייש לפני הגדול ואחר שקיבל היראה והבושה נק' נורא לגבי הנאצלי' ד"ל. וזהו כי עמך הסליחה למען תרא להיות כי סליחה הוא החזרת הרצון כנ"ל הוא ירידה גדולה ובטילה לגבי בחי' העצמיו' לכך כתיב כי עמך הסליחה דאתחשכן קמי' כנ"ל ואמנם צורך ירידתה כדי שתוכל להיות נורא פי' שאעפ"י שלענין האהבה אדרבה כל מה שתהיי' ההתנשאר' וההגבה תהיי' בתגבורת יותר ובירידת הרצון שנעשה מקרוב תתקרר האהבה כנ"ל אבל למען תרא שהיראה אינו אלא מקרוב אנו מבקשים ממעמקים קראתיך כו' שיומשך הסליחה והרצון כדי שיהא נורא ד"ל. ובהו יובן מה שהאהבה בנקל יותר להמציא בימי הגלות מהיראה כידוע להיות בכל שמטה יש ירידה ועליי' הגלותי' הם הירידת ואז כתי' אסתיר פני למעלה מהרצון ואז האהבה תתגבר ביותר מחמת הריחוק כנ"ל וד"ל עד ויוכלו כניי' להשיג אהבה נפלאה יותר מבזמן בהמ"ק כו' אבל בעת העליי' שלעתיד שיתגלה הרצון ובהו במערות צורים מפני פחדו אזי היראה מתגבר' מחמת הקירוב ד"ל וירידה זו עם האהבה כו' צורך עליי' עם היראה היא ד"ל וד"ל.

ליל א' דסוכות בעז"ה

להבין מאמר הזהר פ' אמר ר' יוסי שאל הני ט"ו יום כו' אמר לי' תא חזי בין לעילא בין לתתא כל חד בארחי' נטלא ובארחי' יתבא ובארחי' אתער ועביד מאי דעביד ע"כ. פי' נטלא הוא הנסיעה בלה"ק וענין הנסיעה הוא כמ"ש ואברהם הלך ונסוע דהיינו שהוגבה ונתעלה ממדרגה למדרגה בעילוי' אחר עילוי' כו' ופי' יתבא הוא הירידה וההמשכה מלמעלה למטה להיות כי ידוע ענין החיות רצוא ושוב פי' שכל אור הנאצל הוא הנק' עילה לגבי הכלי העלול ממנו ותמיד חפצו להסתלק מן הכלי כמו נענוע השלהבת שקופץ מן הפתילה זהו החיות רצוא כמו עד"מ החיות שבלב אינו נח במנוחה והשקט בלב אלא דופק בדפיקה תמיד והוא הנשימה שבאדם שרצון הנפש בטבעו להסתלק למקורו כמו שטבעת האש שישתלק למקורו האש היסודי וחוזר ונח בפתילה כמ"כ הרוח החיות המוחי' את הגוף דרך השפעת חיותו אינו בבחי' חסד שיורדי' ונמשכי' לבד ואין בהם תנועת ההסתלקות למעלה כו' אלא כל רגע ורגע ששופע החיות יש בו ההסתלקות למעלה וההשבה למטה וחוזר ומסתלק וחוזר ונח כו' כמ"כ

למעלה בארץ הנאצל מן המאציל הם כמו עדי"ם שלהבת שנמשך מן האש היסודי שתמיד חוזר למקורו כר' ואעפ"כ נחים כרגע בכלים וחרתי ומסתלקים כר' וזוהי עדי"ם נשימת האדם הגשמי כמ"כ נשימת האדם העליון בדפיקו דלבא שהוא ז"א דאצ"י כמ"ש קול דודי דזפק כר' והוה סיבת ההתחדשות בכל יום מיומין עילאי מעשה בראשית כר' מפני הנשימה כי תבא רוח החיות מחדש אחר ההסתלקות בכל רגע ורגע כנ"ל ד"ל והנה רוח האדם העליון העולה תמיד כמ"ש החיות דצוא בארתי נטלא פי' מפני שעל"י שהארץ עולה הוא ענין חפצו ותשוקתו להיות מתכלל במאציל מקורו כמו שטבעת העלול להדבק בעילתו כר' ואין נסיעה העלאה זו בתמידות בלא סדר חמן קבוע אלא בארתי נטלא יש לו דרך וסדר זמן קבוע בכל שבת ומועד ולא כל המועדים שיום כר' כי הרי האור הוא כלול מ"ס ובמועד זה עליי גבורה בחסד שבו ובמועד אחר חסד שבחסד וכדומה וכן בימי' בכל תפלה אין עליי שלו בתפלת שחרית דומה לעליותי במנחה כר' וכמו עדי"ם אדם הגשמי שיש לו זמן קבוע לנסיעתו בדרך לקבל פני רבו שדרכו זאת עליותו הוא אבל תהי' לעיתים ידועים ובאופנים שונים כר' והוה ועלה האיש ההוא מעירו פי' מהתקשרותו והשפעת ירידתו בכלים מימים ימימה שהם מועדי הוי' מקראי קודש כר' ד"ל וכמ"כ בארתי יתבא יש לו דרך וסדר זמן קבוע לירידות המשכות שלו דהיינו להשפיע בכלים שהם עלולים ממנו והוא בימי החול שיום ראשון הוא חסד והשני גבורה וכדומה וכנ"ל ד"ל ובארתי אתער ועביד כר' פי' כי כל השפעת האור בכלי אינו אלא שיתעורר תחילה מלמעלה להשפיע זו ואופן התעוררות זו הוא לפי רצון המאציל המעורר עפ"י אופן ההעלא' מין מלמטה כידוע וגם להתעוררות זו יש לה סדר ודרך איך תהי' והוה בארתי אתער ואח"כ עביד כר' ד"ל.

עוד שם בהאי יומא דאתי עליה בי' מלכא יתיב בתרעא כר' ע"ש פי' בעשור הוא המל' ומה שנוכרת בלשון זכר בהיות כי ביה"כ בעשיראה קיימא פי' שנתעלית בכת"ר העליון שהוא עשירי מלמטה למעלה כמו שהמל' עשירית מלמעלה למטה וכנ"ל בע"ח כי אין ואני אחד הוא כר' לכך נקראת עשור כר' והאי יומא דאתי עליה פי' כי חמשה יומי' ידוע שהוא ה' חסדים שבת"ת המשפיעים עליי אבל בי' מלכא יתיב בתרעא פי' דוקא ה' חסדים שביסוד שהוא ביום הראשון של חג כמ"ש בפע"ח בענין הד' ימים שבין ירכ' לסוכות ע"ש. וביאר הדבר להיות כי פי' יסוד הוא המקשר והמחבר את המשפיע ואת המקבל כי הרי המה ב' הפכי' ורחוקי' מאד בערך ומי שהוא מחבר ומקשרם יחד נק' יסוד ולא שהשפע עצמי' נק' יסוד כר' ויובן עדי"ם איש החכם ומבין לעצמו היטב הסברא והשכל שהוא לומד וכשישמע התלמיד המקבל בשעה שרבו לומד ומבין לעצמו בלי שיכוין בדבריו שיבין גם התלמיד הנה לא יבין התלמיד כלום מה שלומד אבל כשירצה הרב להשכילה לתלמיד מוכרח לעשות סדר דבריי' בצירופי' אחרים לגמרי מכמו שהבין לעצמו עד שישכיל התלמיד מהם הסברא לפי ערכו כר' וכן זה לעשות לו סדר דבריי'

וצירופים אחרים בשביל הבנת התלמיד לבד אינו נחשב מכלל השפעת הסברא כלל כר רק הוא כח שכלי הנק' יסוד שבשכל דהיינו שיש לו כלי ההשפעה במחו שיוכל להשכיל כל תלמיד קטן וגדול את השכל שהבין לעצמו ויש אשר איננו יכול להשכיל לתלמיד כלל ואף שיהי' חכם מופלג להבין לעצמו בכל העמקות אבל לתלמיד אינו יכול לעשות לו במחו סידור דברים בצירופים אחרים כו' כי אין לו כלי השפע הנק' יסוד שבחכמה ויש חכם קטן ממנו הרבה שיוכל להשכיל הבנתו העצמי לכל תלמיד כו' מפני שיש לו בחי' היסוד שבחכמה הוא כלי השפע כו' וד"ל חוה שיסוד הוא כלי וכח שיוכל המקבל לקבל על ידו ולא שיהי' הוא מן השפע עצמו רק שדרך בו תעבור השפע כי כמו שיעברו דרך שער שכל הרוצי' להבנס לפנימי' ההיכל יעברו תחילה בשער והרי הוא המחבר את העומד בחוץ שיכנס על ידו לפנימי' וא"א לשום אדם העומד בחוץ להכנס מבלעדי השער כו' וד"ל כמ"כ כל קליט' נשמ' ביסוד דוקא ואח"כ תכנס לפנימי' האצי' כמ"ש זה השער להי' וכן זה שער השמים וד"ל חוה גומל חסדים טובים וקונה הכל פי' גומל כמו הגומל את התינוק שלא יינק עוד כמ"כ גומל ומונע החסדים הטובים שהם אורות דאצי' בחי' חלב דאימא כו' הגשפעי' ממקורא דכולא כו' מפני שצריך לעשות תחילה הכלי השפע שהוא הנק' כל חוה קונה הכל ואח"כ יזכר את חסדי' אבות הנ"ל להשפיעם דרך השער היסוד הנק' כל כנ"ל להיות כי ברצון המאציל העיקר הוא בהמשכו' האורות רק בשביל קבלת הכלים ע"כ יעשה תחילה עדימ' סידור הדברים וכח הצירופים בשביל המקבל כנ"ל ואח"כ ישפיע לו את השפע כמו משל השפעת הרב לתלמיד את הסברא שאינה אלא לאחר שעשה ההכנה והסידור במחו תחילה באיו צירופי אותיות ישפיל ויסדר לו השכל כנ"ל וד"ל. וסדר הענין שגומל חסדי' דעתיק' ויעשה בחי' יסוד שבו תחילה ואח"כ יזכור אות' פי' ישפיע אותם ויהיו נקראים אז חסדי אבות חסדי דא"א בהיותם מוחי' להם כו' ואח"כ יומשכו עוד להיות גואלי' לבני בניהם של אבות הנ"ל והם' נשמות שגולדי' מזר"ג כו' וד"ל. חוה דהאי יומא דסוכות דאתי עליה להשפיע לה חסדי' שבת"ת כידוע מהמשכר' המקיפי' כמשי"ת בעז"ה בי' מלכא בתרעא יתיב פי' כמו המלך שהולך מפנימי' חדריו ויושב אצל השער להגלות לכל רוצה להכנס לחדרו כו' והיינו כמשל הנ"ל שהוא ענין חסדי' שביסוד וד"ל.

והנה להבין מהו המשכר' המקיפי' בימי הסוכות דכתיב וימינו תחבקני צריך להבין תחילה ענין החיבוק שהוא באחוריים דנוק' כו' פי' במעשה המצות דוקא שאפי' רשעים מלאים מצות והרי כללות נ"י כולם יש בהם בחי' אחריים שהוא כלי השלישי שמבחי' נה"י שהוא המעשה במצו' גשמי' ועליהם יחופף וישכון אור המקיפים דאימא חוה פי' חיבוק שלהיות שאינו מרגיש ומכיר את האהבה לכך נמשל כחיבוק מבחוץ עדימ' בן גדול וחכם שמכיר האהבה של אביו אליו אזי האהבה נכנסת אור האהבה בתוך לבבו כו' ועוד שהרי גם הוא מעורר אהבתו אל

אביו וע"י העלא' מ"ן של אהבת הבן תיכנס אהבת האב לו בבחי' א"ם
 דהיינו בהשגה הכרה כ"י אבל התינוק שחסר ב' דברים אלו שאיננו מכיר
 ומשיג אהבת האב וגם אין לו אהבה לאביו שאינו בר דעת להכיר
 שהוא בנו כ' אינו מעלה מ"ן לאביו כ"י ע"כ אהבה שמראה לו האב אינו
 אלא בבחי' חיוב לבד וכ"י התינוק אינו יודע מזה כלל כ"י כמ"כ
 נשמות שמשגיגים אלקות ועובדים באיור שהם כלים דחב"ד וכן ת"ח
 שמדברי' בדת' כ"י שהם כלי חג"ת כמ"ש במ"א אינם בכללות נ"י רק
 בפרטיהם וגם להיות כ"י לא ישכון בהם והאהבה של ימינו בבחי' חיוב
 כ"י הרי ישיג ויכירו כ"י לכך נאמ' וימינו תתקני על מעשה המצות
 דוקא וכנ"ו בוהר שם ע"ס זכרתי לך חסד נעורייך לכתך אחרי דוקא
 וד"ל ועתה צריך להבין ענין המקיפ' הנה מ"י חסדי' דאימא ענינו מה
 שמקבלת מעתיק' להיותו עיקר גילוייו בבינה ולא בחכמה כמו עדימ'
 הלומד איזה שכל וסברא כשהוא מבין הסברא היטב בהרחבה אוי יתענג
 מאד בהשכלתו אבל כשאינו מבין היטב אף שיכיר ויבין שיש בוה' שכל
 עמוק לא יתענג כלל מאחר שהוא אינו מבין וכמו שלא יתענג מהשכל
 שכבר כתוב ומבואר או שישכילנו זולתו כי עיקר התענוג ממה שהוא מבין
 כ"י כמ"כ יובן למעלה שאין ההתגלות התענוג בבינה יותר מבחכמ' אדרבה
 כל עיקר התענוג בחכמ' שהוא הראשית המקור של ההבנה כידוע אבל
 אינו נגלה וניכר להיות גרגש במוח המקבל אלא כשהוא מבין בהרחבה
 אוי יגלה התענוג יותר למקבל אבל בעצמו' שפע התענוג הרכה יותר
 הוא בחכמ' מבבינה אבל לתועלת התחתונים המקבלים ההשפעה מבינה יקרא
 אצלם ריבוי שפע העונג כ"י וכן בימי הסוכות נתעורר עונג העליון
 מחמת העברת הרע במחילת העונות ביה"כ וכמו שיתענג האדם כשהי'
 קץ בחייו באיזה מיאוס שבביתו ואחר שמעבירים אותו ומניקים ביתו יקבל
 עונג גדול כמ"כ ממחילת העונות שנעשה ביר"כ למעלה באצ"י כמ"ש
 לפני הוי' תטהרו כמ"ש במ"א אף שלא תרד המחילה והסליחה למטה
 בעולם העשי' מפני שעדיין אינם ראויים לכך (כנ"ו) במ"א בענין חכם
 עדיף מנביא בענין קץ שראה רשבי' כ"י) עכ"ז שרש גשמי' למעלה נטהר
 ונעש' עונג מופלא כ"י כי ידוע שישראל עלה במחשבה סתימא' כ"י כמשל
 התינוק ילד שעשועים שנתרחק בשב"י זמן רב ואח"כ נתקרב כ"י כמ"כ
 החודות שנעשו כוכיות ה"ז כמו שמעיה טובה מארץ מרחק כנ"ו בוהר
 מאחר דתה רחיק כ"י כי העונות מבדילים ועושי' ריתוק גדול כ"י מחמת
 זה יתעורר עונג גדול והתגל' עונג זה בבינה דוקא כנ"ל ואו יקרא
 העונג שמחה הוא יין המשמח כ"י שהיין שהוא המגלה העונג שבלבבו
 להיות עושה משהו וסעודה להומין אנשים רבים לשמח עמו אבל תחת
 קבלת התענוג בלבבו יהי' בהסתר הצנע רק יתעורר בעצמתו אח"כ ירצה
 לגלות עונג שלו ויזמין רבים שישמחו גם הם בשמחתו שיאכלו וישתו עמו
 והנה נראה בחוש שמבקש ומפציר גם השונאי' שלו שיאכל וישתה וישמחו
 בשמחתו מפני שבשעת שמחת לבבו נולדה מחדש אהבה להשונא אף
 שהי' בלבבו טינא אליו מחמת הרעות שעשה לו הנה עתה בשמחתו שהוא
 למעלה מהשכל בטלה הטעם והשכל שגרמו הטינא וכלא חשיבי וממשיך

לו אהבה אמיתית ורצוה חפץ באמת שיאכל וישתה וישמח עמו והנה אהבה זו נלקחת ממח בינה ג"כ כי האם מולדת כידוע וא"כ איך תסתור הטינא שהולידה מכבר כ"י אמנם להיות כי בעת שמחתו התענג נתגלה בבינה ואז כשמולדת אהבה היא אהבה רבה בתענוגי' שלמעלה מהדעת אשר לא תמדד עפ"י קו המדה כידוע ולכן תסתור הטעם והשכל שהוליד מכבר טינא בלבבו כ"י ויאהבו עתה אהבה שלימה כמו לאהבו הנאמן כ"י. ועפ"י משל זה יובן ג"כ למעלה ענין הפסוק וימינו תחבקני ימינו היא אהבה רבה בתענוגים שהיא בחי' חסדי' מקיפי' דאימא פ"י שנמשכת רק מחמת התגלות עונג העליון שבבינה עילאה כ"י לכך א"א לקבלה בפנימי' השגתם ולבכם רק תשכון בבחי' מקיף על בחי' נה"י שבהם כנ"ל שהוא בחי' חיבוק וגם תתלבש בסכך שהוא רמו כמו צל הסוכה בשביל תום היום כשהוא יותר מדאי כן בצל הסכך או יוכלו לקבל אור האהבה הנק' יומ' ענגא דאה"ר (וכמשי"ת בעו"ה). ובזאת יתרון ומעל' ניסוך המים בחג הסוכות על החסדים שבפסח. שהרי גם הע' שרים מקבלים יניקתם בקרבנות הע' שרים כ"י חזו הללוהו כל גוים כ"י. ובפסח אינם מקבלים כלום רק לישראל לבדו נמשך החסד, להיות כי בפסח הוא מחסדי' ד"א אברהם הודיש אהבה לכללות נ"י כ"י הרי הי' מרכבה לחד דאצי' לבד לכך אין המשכת החסד עליון על כנ"י בפסח רק ממדות עליונות לבד שהוא כח הפועל בנפעל כידוע שהמדות הוא בחי' סוכ"ע כ"י ונשמות ישראל הם חלק אל"ה מכח הפועלם שהוא סוכ"ע אבל האומות שאין יניקתם אלא מאחורי' הנק' לא יוכלו לקבל החסדים ההם כ"י, אמנם בסוכות שהחסדי' הם מבחי' מקיפי' דאימא מאור האהבה הרבה בתענוגים כ"י לכך גם הם יקבלו יניקה כמשל הנ"ל שגם לשונא יבקש לאכול בעת שמחתו כ"י וד"ל אך עכ"ז השמחה העליונה יקרא בלשון שמחתנו מפני שאנחנו גרמנו אותה השמחה שהרי ע"י תשובה עילא' ביה"כ נתעורר תחלת קבלת עונג העליון ע"י שנטהרו לפני הוי' וכנ"ל עד שנתגלה גם בבינה ד"ל.

ולהבין ענין הסכך שצ"ל מדבר שאינו מקבל טומאה הנה כשהאורות דאצי' נמשכי' בכלים אז יש כלי' מכלי' שוני', יש כלי המקבל טומאה פ"י נוגה לה סביב שגם הקליפה תקבל יניקה מחיצוניות' כ"י ויש כלים שאינם מקבלי' טומא' נוגה כלל כ"י וביאור הדבר ידוע שכלי' דאצי' הם כח ההשפעה להחיות נבראים ומחיצוניות הכלים יומשך ג"כ התנוות הקליפות כמו אברהם שיצא ממנו ישמעאל ומיצחק עשו כ"י פ"י כמו חסד שבלב מצד אמתתו אינו אלא רחמים על השפל להחיותו כ"י והיא פנימיותו ומפסולת שלו יומשך חסד דישמעאל שאינו רחמים כלל רק להתייחד ולעשות לו שם ולולי זאת לא הי' שופע חסד כלל אדרבה בטבעת לבבו אכזרי הוא כ"י וכמ"כ מיצחק גבורות דקדושה לה' לבדו דשפי אש התשוקה כ"י יומשך מהפסולת עשו חמימות התאוה הלעיטיני נא כ"י וכדומה לזה בכל פרטי המדות אבל אין זאת אלא כשהמה נמשכי' בכלים פ"י שהמה נשפעים אז יש מקום לפסולת השפע כ"י אבל לא בעצמותם כמו שהם בבטן אימא כ"י וד"ל כמ"כ למעלה אין חילוקי דיני

הכלים המקבלים טומא' ושאינם מקבלים אלא לאחד שיצאו האצרות מאימא עילאה כ"י אבל בבינה עילאה בפנימיות נקי' עולם החירות ולא נמשכו עדיין בכלים ולא יש מקום לאחיות חיצונים ואז כתיב לא ירעו ולא ישחיתו כמו שהי' בתיבת נח כמ"ש במ"א ד"ל. ודוגמא לזה נמצא בעולם העשי' שהצומח כמו אילנות ותבוא' אינם כלים המקבלים כלל אבל המתכת והאבן פשוטיהם טמאים כ"י ופשוטי כלי' עץ טהורים כ"י וכל פרטי היינים החלוקים בענין קבלת טומאה בדצמ"ח הגשמיים כמ"כ הוא למעלה בכלי מתכת ועץ שבאצ"י כידוע דבאצ"יתא ברא האציל כ"י וגור' חוקת שמים עמי' התורה שהיא פנימי' חכמי' דאצ"י להבדיל בין טמא לטהור כ"י כמשי"ת בעז"ה כמ"כ המשכת המקיפים בסוכות גזרה חכמה עילאה שלא תומשך אלא בדבר שאינו מקבל טומאה פי' בדבר שאינו כלי' כמו אילנות הצומחי' לתרות שהוא מבינה קודם שיתחזק הכלים למדות בני' ולכן יתלבש בסכך המקיף דבינה אבל אין מסככים בכלים כ"י ד"ל ושיהי' גידולו מן הארץ דייקא.

ל"ל ב' דסוכות בעז"ה

לאהבה את ה' אלקיך ולעבדו. להבין פי' עבודה שהוא לעשות דבר מה שאין כבוד הארון לעשותו כמו כיבוד הבית וכמ"ש במ"א ועבודה בע"כ של עבד היא היא הפכי' מן האהבה שאינה עבודה כלל כידוע. הנה איתא בזהר בראשית במחשבה א' ברא כל העולמות. פי' מחשבה היא חכמה שבמל' דאצ"י שנעשה בחי' עתיק דבריאה כ"י עד מל' שבמל' דעשי' כ"י הכל רק מחשבה א' של אדם העליון דאצ"י עדי"מ מחשבת האדם לעשות דבר פלוני יצייר במחשבתו סדר עשייתו מן המעולה שבו עד תחת' מדרג' העשי' שבו כמו שיבנה בנין בג' עליות וכדומ' שיחשוב מהמובחר שבו עד קרקעיתו הכל במחשבה א' לבד ואין כאן קדימה לא' על תבירו כי אחרי מחשבת העשי' של הקרקע של מדור התחתון יחשוב התועלת המובחר שבעלי' העליון' וכדומה כי הרי כללי' העשי' במחשבתו אינה מסודרת בצירופי' אותיות בקדימ' ואיחור עדיין עד שיפרוט את' במחשבתו באותיות המחשבה כ"י ד"ל כמ"כ עדי"מ ג"ע העליון הוא המובחר שבעולם הבריאה עד קרקעית העשי' מה שיש להם קדימה ואיחור' ביתרון מעלה ה' על זה כ"י היינו לאחר שנסדרו אותיות המחשבה דאצ"י היינו שכבר נמשכה חכמי' דאצ"י שהיא המחשבה א' להיות בצירופים וקרא' חכמה דבריאה שהוא השגת אלקות שבבריאה נהגי' מזיו' כ"י או הוא ראשית לסוף של עולם העשי' כ"י אבל בעודנה עיקר המחשבה בכללות' באצ"י הכל הוא בסקירה א' מבלי שימצא ראש וסוף ד"ל ואפי' המסוך יתועלת שבמחשבה האמת מה שיהי' אחרי' שית' אלפי' שני בתחית המתים

כ"י הגם שקדמה במחשבה האחת למחשבת קרקעי' העשי' כ"י אבל מאחר שכללות' אינ' אלא עשי' א' הכל שוין הקטן והגדול כ"י וד"ל ולכך הוא צמצום גדול להיות מחשבה א' לבד כ"י וכמ"ש במ"א ולזאת עבודה תקרא להיות עובד בעול ומשא לצמצם עצמו במחשבה א' לבד. כמו שיפנה החכם מן העמקי' שכלו להתבונן ולצמצם במחשבה קטנה כ"י וד"ל ועוד זאת העבודה להוציא מן המחשבה למעשה להביא סדר צירופי אותיות המחשבה לגילוי גמור כמו עדי"מ מחשבת האדם התחתון שמוציא' בעשייתו לידי גילוי בכל פרטיה כ"י והיינו הל"ב ויאמר שבמעשה בראשי' שהוא תורה דבי"ע שקדמה להם אלפי' שנה כ"י. ופי' ויאמר אלקים שאמר למחשבה שתתגלה בדבור העליון ואז אותו המאמר החיה מאין ליש כ"י וכמ"ש קורא הדורות מראש שידוע שהמחשבה שבמות נק' ראש ועי' קריאה לבד נמשכ' הדורות שהמה הי' מאמרות להחיות בי"ע. כ"י שהרי כבר הם במחשבה הא' כנ"ל ואינם צריכים אלא קריאה לבד כ"י וקריאה זו לחיותה ירידה גדולה מן העלם המחשבה לדבר ולפרט אותם בקול'י הבל הפה כ"י לכך גם זאת תקרא עבודה והיינו הקריאה בתורה שהיא כקורא בשמותיו כ"י שהיא עבודה לעבדו פי' לעשות עבודתו מה שהוא צריך לעשות אך שאין זה כבודו כנ"ל והיינו המצות המפורשים בתורה שהם רמי"ת כלים להמשכות המחשבה כמו עדי"מ הדולה מים בכלי מן הבאר העמוק שמפני עמקי' הבאר לא יוכל להשיג המים רק עי' כלי המצמצם כ"י כמ"כ ההמשכות וירידות' להיות אותיות רב במחשבה הא' ת"ל היינו עי' המצוה שהיא כלי להיות נמשך על ידה אורות האצ"י בבי"ע וכמו עי' הסוכה נמשך המקיפים ועי' הלולב נמשך הדעת פי' פנימי' הדעת עליון דז"א לנטי'. כמו עדי"מ כשרוצה האדם לסחור במשא ומתן שעיקר הרצון החפץ הוא הריח שיריח במר"מ אך שא"א לו להשיג חפצו זאת אם לא שישע למקום הרחוק והרי הנסיעה מצד עצמי' אינה רצונו וחפצו כי קשה לו הדרך מאד ומ"מ יש לו רצון בנסיעה עצמי' עד שלא איכפת לו כלל טורח טלטול הדרך הרב מפני חפצו וחשוקתו שימלא עי' נסיעה זו. בהריח שיריח כ"י ונמצא שנמשך רצון גמור בהנסיעה מעין החפץ והרצון שבהריח ועכ"ז אינו רצון האמיתי כ"א בדרך אגב לבד. דהיינו מפני שא"א להשיג הריח בלעדי הנסיעה והרי רצון שבנסיעה כמו לבוש חיצוני. לעיקר פנימי' הרצון שבריח כ"י וכמ"כ עוד יתלבש לרצון שבנסיעה רצונות אחר' כמו שיכין צרכי הנסיעה בעגלה וסוסים והוצא' הצריכים וכדומה לזה שבדאי רחוקי'. הם באמת מאמיתית רצונו. שבריח כנ"ל ואמנם אין הנסיעה יכולה להיות בלעדם לכן גם בהם ירצה הדי' לבוש ללבוש וכן עדי' כמה לבושים בדרך אגב דאגב וכ"י וד"ל. ובדרך כלל העיקר המכוון שלו שהוא הריח נק' חפץ וכל השאר שא"א להשיג בלעדם נק' רצון וכ"י. כמ"כ עדי"מ עיקר המכוון באציל' מדות העליונות להחיות כל העולמות מאין ליש כידוע המה בשביל ישראל. לבד חוה-נק' פנימי' הדעת. של המדות פי' עיקר. החפץ והרצון שלזה הוא עיקר הכוונה וד"ל. וכמש"ת במ"א ע"פ וירא את נאקת בני' וידע אלקי' פי' שזכר עצמו. על עיקר המכוון. בהמשכת כל האורות בבי"ע שהוא רק להיות כנ"י

אנחים ומקושרי' בו עיי' התורה המצר' כי' וכל השאר שהאציל להיו' נבראים הרבה זולת ישראל כמו המלאכים היכלות עליונים ותחתונים עד הע' שדים כי' הכל הוא בחי' חיצוני' ולבוש לבד לעיקר המכון בדרך אגב דאגב כני'ל דהיינו מפני שאי' להשיג העיקר המכון בלעד' ולכך נק' חיצונית הדעת ודיל' זהו הכוונה בהמשכת הנענועי' בלולב ליו' ליב פי' שימשיך בחי' פנימי' על ליב העליון למחזין דנק' שהם כללות ני' כידוע ואז גם הנשמות ישראל יקבלו בחי' פנימי' הדעת דהיינו שיתקשרו קשר אמיץ בהיו' כמו אדם בר דעת שכל רגע יוכל לעורר לבבו ולא יפול לעולם מעיקר המכון מנסיעתו במר"מ שהוא הריח כני'ל ולא יסח דעתו כלל אבל בר דעת קטן ישכח על העיקר מפני הטפלים ולא יעמד בעמדו רק יפול מעיקר המכון כי' זהו בחי' נפילה של המל' שהיא כני' שבשעת התפילה תהי' בבחי' נקודה לבד ולא בקווי' שיומשך הדבר כל היום בלי היסח הדעת כי' ודיל' זהו לאהבת ה' כי' ולעבדו כי' פי' עיי' האהבה תוכל להיות עבודת מעשה המצות להיות כי'א איננו חפץ במצוה לעשותו אינו ממשך כלל כמו דור המבול שאמרו לאיל סורו ממנו דעת דרכיך לא יחפצו פי' דרכיך הם ארחות הוי' שידוע שתרי"ג מצות הם תרי"ג ארחין וכוללות' י"ג נימין שהם טעמה המצר' כי' וכמ"ש ושמרו דרך הוי' ולהבין ענין הדרך להוי' להיות כי' ידוע שבחי' תחתונה שבמאציל הוא מסוף עולמות הא"ס ולא נמנה עם י"ס הנאצלי' כי' כי' הוא למעלה אפי' מבחי' רצון וחפץ העליון הנק' כתר שהוא שרש כל הנאצלים כי' ושיהי' ההמשכה מהמאציל להיות אפי' עליון שבנאצלי' שאין להם ערך כלל זה עם זה כמו שאין ערוך לנברא עם הבורא ואעפ"י שהנאצל הוא אלקות כמשי"ת במ"א לכך צריך שיומשך באותיות אלו י"ה שהוא צמצום העצמות האחי"כ התפשטות ואחי"כ צמצום הי"ו להיות מתקצר והולך להיות אתרוגה שהוא כתר שרש כל הנאצלים כי' וכמשי"ת במ"א והדרך לאותיו' אלו שהוא שם הוי' ממאציל לנאצלים המה מעשה המצות פי' כמו הדרך שאינו כלום מצד עצמו רק שבו יעברו מעיר לעיר והוא מחבר אנשי עיר זה עם אנשי עיר אחרת ובלעדו היו מובדלי' כי' כמ"כ עדי"מ המצוה הוא המקשר המחבר את המאציל עם הנאצלים שהם מובדלים כי' מפני שגורמת שיומשך הוי' עיי' עשיר' המצר' הרי היא כמו דרך לעבוד על ידה אור המאציל כי' ודיל' זהו ארחות הוי' ולהיות כי' הרי המצוה נתלכשה בענינים גשמי' כמו דומם המעות של צדקה או שופר וכן קלף התפילין וציצית וכו' לכך נקרא' מצוה פי' שנתחלף האותיות של שם הוי' שנאצל על ידה כני'ל בא"ת ב"ש מפני שנתלכש בגשמי' בדצמ"ח כי' ובא"ת ב"ש הי' והה' הם מ"ם וצדי"ק ולכך נקראי' מצוה אבל ת"ה נשארים בלא חילוף להיותם ענין והמשכה גם במאציל לנאצל כידוע שאין הפרש בהמשכה וירידה בין שיהי' נמשך הנאצל או שיומשך הנברא לגבי העצמי' כי' אבל בצמצום העצמי' או התפשטותו שהם אותיות י"ה מאחר שהם מורים על העצמות שם יתכן ההפרש בין אצילות לכריאה ולכך נתחלף בא"ת ב"ש ונעשה מ"ם וצ' אבל מ"ם אעפ"י שנתחלפו המצוה והוי' אחד בשרשם זהו שכר מצוה שהוא הוי' היא המצוה עצמה ודיל'.

וזהו הקול קול יעקב קל חסר ואי"ו בראשון שהיא האהבה בתפילה שהוא קלא פנימא' דלא משתמע פי' שהיא האהבה שגורמת ההסתלקר והתגבה כמשיית על פסוק הסבי עיניך שהמה הרהובוני כו' והוא היפוך ההמשכה הירידה שהוא הוי"ו והם מעשה המצות שהוא הקול השני יו"ד עקב שנמשך יו"ד יסוד אבא בעקביי מבחי' נה"י שהוא מעשה כו' אמנם ע"י קול הראשון בצלותא שבחשאי יהי' מזה החפץ והתשוקה במעשה העבודה ויחפצו לדעת דרכי הוי' וממש לפי ערך ההכנה בהאהבה שבתפילה כן יגרמו ההמשכות וירידות במעשה המצות וד"ל. והנה ידוע בשער מ"ג ומ"ד שלפי ערך המ"ג יהי' ערך המ"ד המצות שהמה בענינים גשמים דצמ"ח מבירורי נוגה שקודם שעשה באתרוג מצוה הי' פרי גשמי' מנוגה וכו' ובעשותו מצוה העלתו לשם הוי' כנ"ל הרי זה ברורי נוגה שמשם בין כידוע ולפי ערך הברורי' שמביא למעלה כן יומשכו אותיות הוי' ממאציל לנאצל הנק' שם מ"ה כו' ובחי' תחתונה שבמאציל שהוא המ"ד יורד הוא לפי ערך הבאת הברורים אליו כמו עד"מ שר גדול מאד שאין כבודו כלל לכנוס לבית איש שפל ונבזה יכול להביאו אל ביתו בדורון גדול שמביא לפניו בזאת ישפיל עצמו לירד אל ביתו אמנם לפי ערך הדורון שהביא כן יהי' שפלותו וירידתו וד"ל. והנה כתי' ויגרש את האדם לעבוד את האדמה להביא ברורי' נוגה כו' שמעץ הדעת טו"ר כו' ולא הניחו בג"ע פן יאכל מעץ החיים כו' פי' כי הנה נז' בר"מ דמתניתי' בטומא' וטהרה כשר פסול כו' יבוטל לע"ל ואין הטוהרה שיבוטל התורה ח"ו רק להיות כי הטומאה וטהרה השני במשנה הוא עיקר הבירור דהיינו להפריד החיצוני' באמרו דבר זה טמא או פסול כלומר לא יכנס לקדושה כי טמא הוא ובדבורו זה שאומר טמא הוא מפרידו מן הקדושה להיות כי הוא משפילו מאד בזה מבחי' חוצפא שבקליפות כי אינם רק מלכותא בלא תגא כו' והוא הגיאות בלא טעם כמשיית במ"א ולכן יסלו בהגבה לבד עליהם לומר עליהם טמא פסול כו' וד"ל וזהו להבדיל בין הקודש כו' ואמנם פרטי ההלכות ודיניהם שבאופן זה טמא ולא באופן אחר כו' וכדומה זהו לפי העת והשעה של אחיות ויניקת הקליפות בקדוש' הי"ס דאצילות כו' וזהו השגת חכמי הגמרא בעולם האצי' איך שבאופן זה יוכשר ובאופן זה יופסל כו' שאין כל פרטי אופנים אלו אלא בזמן הגלות ומשך ה"י אלפי שנה שלא נברר עדיין עץ הדעת טו"ר אבל לע"ל שיבורר לגמרי יבוטל אופן פרטי הדינים שבמצו' אלא יהיו באופן אחר לפי אופן העילוי של האצי' שיהי' אז כו' אבל גופי ההלכות עצמן כמו עשיית הסוכה והציצית כו' גם אז לא יבוטלו שהרי גם כשיתעלה האצי' דעכשו הרי יהי' במדרג' עשי' לגבי שלמעלה הימנו כו' כי אין קץ לעילוי' כמשיית במ"א בענין השמטו' ולכך התורה היא נצחי' שלעולם יהי' מצות הוי' ברה מאירת עינים כנ"ל פי' שיצטרכו ל"ה לירידת ההמשכות וד"ל אבל עץ החיים הוא סתרי הזוהר וכ"י אין בהם עבודת הבירורים וכ"י וד"ל.

להבין ההפרש בין הלכות ואגדות הנה גם סתרי הוזהר ופנימי סודות הקבלה נק' גיכ אגדת' כמו ספרי אגדת' דרב ייבא סבא ורב המנונא סבא כו' ועיקר ההפרש ביניהם שבהלכות יש רצון העליון לעשות הסוכה כך וכך וידוע שהרצון הוא למעלה מהחכמה שבמוח ואמנם מה שיש עכ"ז חכמה וטעם לעשית הסוכה כמו שלא לעשות למעלה מכ' משום דלא שלטא בה עינא וכדומה לזה אינו טעם ושכל גלוי אלא היא מחכמ' ס' שבגולגולתא כו' פי' מחכמה הנעלמת שהוא הטעם והשכל למה ירצה כך והרי הרצון למעלה מהטעם ושכל ואיך יהי' הטעם לרצון אמנם אינו טעם גלוי אלא שכל וטעם נעלם כמו העלם הרצון ולכן נק' מ"ס כו' והתורה הנגלית לנו בטעמים גלוי' למצות בסבת' ההשגת שבבריאה כו' היא מנובלות ח"ס הנ"ל ובאמת כל החכמה שיש בו מצות אינם ד"ק ממחי' סתי' הנ"ל והוא בחי' גולגולתא עצמ' כו' וד"ל אבל החכמה עילאה שבסודות הוזהר בסתרי האצ"י הכל היא מחכמה דאצ"י הגלויים ונמשכת עד השגת רב ייבא סבא והשגת רשב"י כו' וד"ל ולכן נקראים אגדתא להיות כי אין בהם רצון העליון כלל רק חכמה והשגה ואפי' כשישיג באור המאציל אינו אלא השגתו לבד לא כמו שהמאציל בעצמו כו' וד"ל והרי זה כמים שיוורדים ונגררים וזהו הגדה והזלה ממים עליונים שהיא אבא שרש כל האצילות וד"ל.

ויר"ח הוי' את ריח הניחוח להבין מהו הריח הניחוח בשריפות בשר הבהמה ע"ג המזבח כו' עד שיאמר לא אוסיף עוד לקלל כו'. להיות כי ידוע מענין שבירות הכלים שנפלו הניצוצים בדברים השפלים במאד כמו שנראה בחוש שחמרא וריחא פקחי פי' מסקה מה שלא יכול כח שכלו להשיג כלל יכול להשיגו ע"י רביעית יין ששתה כו' הרי אין זה שהשיג מכח שכלו כלל רק מחמת היין שיש בו בהעלם כח שכלי בסיבת נפילת הרפ"ח ניצוצים כו' וד"ל וכן עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו' ועד"ז יבין המשכיל להיות כי בבשר הבהמה הגשמית יש בה בהעלם גדול מאדוה ניצוצות שנפלו כו'. והרי היו לפני מלך כו' דהיינו קודם התיקון שם מ"ה ועתה נתקנו בקרבן הבהמה ע"ג המזבח כו' לכך וירח את ריח הניחוח שם הוי' שהוא התיקון שיאמר לא אוסיף עוד לקלל כו' מפני שיש ביכולת הניצוצות שבבהמה לאחר שהוקרבה כו' לפקה את שם הוי' ולעשות לו ריח ניחוח עד שיאמר לא אוסיף כו' כו' כמבאר במשל הנ"ל שמה שאין בכח שכלו להשיג ישיג ע"י אכילת הבשרא דתורא כו' כמ"כ עדי"מ אכלו ריעים דאצ"י את הקרבנות ויפקחו אותם עד שמחמת תוספת ההשגה יתענג ויאמר לא אוסיף עוד כו' וד"ל.

ליל שבת וזה"ט בעז"ה

יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים. בר"מ איתא למה הקדים
 אב לאם בכיבוד ואמו לאביו ביראה דאין כבוד אלא תורה אקדים אבא
 לאימא כו' ע"ש כל המאמר. וענינו זה דכבוד זהו בחכמה ל"ב נתיבות החכמה
 כמו עדי"מ משכל אנשי שמתחלק להרבה חכמות חכמות הרפואות וחכמו'
 הדקדוק וחכמות התכונה כו' והרי כל א' אינו השכלה פרטי' אלא חכמה
 כוללת ומ"מ המשכיל חכמה זו ובא להשכיל חכמה אחרת ה"ז כמו שהולך
 בנתיב אחר כמו שיקרא נתיב מהשכלה פרטית להשכלה אחרת באותה חכמה כו'
 כמ"כ ממקור החכמה שהיא חכמה שבמל' דעשי' כידוע נמשכו ל"ב מיני חכמות
 ותקרא כל חכמה נתיב מן מקור החכמה כו' ועדי"ז בחכמה דאצי' נמשכו ל"ב
 נתיבות בנאצלים שמהם כל פרטי המוחין לכל פרטי הנאצלים כו' וד"ל. ולהיות
 כי התלבשות אור א"ס הוא בחכמה דוקא כידוע לכך נקראת התורה יקרה.
 פי' שנתלבש בה היקר שהוא תרגום של כבוד וידוע שאור א"ס ב"ה נקרא
 יקד ע"ש היוקר המופלג כמו עטרת זהב מאבן הטוב שאין גבול ליוקרו כו'
 כמ"כ עדי"מ הכתר עליון שהוא מעולם הא"ס הוא עטרה יקרה לחכמה דאצי'
 וכבוד שהוא יקר חכמים יתלו ולכך נקראת יקרה ע"ש שנתלבש בה היקר וד"ל.
 והנה כה"ג שנכנס לפני ולפנים פי' שהולך ומתעלה בעבודתו בקדש העליון
 ממדרגה למדרגה עד שנכנסה נשמתו בהיכל ק"ק שהיא פנימי' חכמה שהכתר
 שורה עליו ולכך נק' לפני ולפנים פנימי' של הפנימי' וכמו ר"י כ"ג שראה
 כתר עליון וא"ל ישמעאל בני ברכני כו' ואעפ"כ מאחר שנשמתו מוגבלת
 אע"פ שנתעלית מאד ונדבקה בבחי' מרכבה בקדש הקדשים שהוא פנימי' חכמה
 כו' עכ"ז היא בחי' נברא בעל גבול ויש לה קץ וכליון יש כו' כידוע אבל
 השדאת אלקות בפנימי' חכמה עליונה אע"פ שהולכת ומשתלשלת עד שנכתבה
 על הלוחות הגשמיים עכ"ז מאחר שהמכתב מכתב אלקים הוא ואלקות הוא בלתי
 בעל גבול ותכלית לכך יקרה היא מפנינים והיינו מצד היקר העליון שמשתלשל
 בחכמה ומחכמה ואילך עד שכתובים באותיות בתורה שבכתב ע"ז נאמר כבוד
 את אביך שצריך כיבוד לאב שהוא חכמה תחילה לאם כו' מפני שכל המשמה
 מלמעלה למטה הוא מאלקות ממש שהוא האב לכך צריך כיבוד אעפ"י שנשתלשל
 מאד למטה כנ"ל אבל מלמטה למעלה הקדים אמו לאביו פי' היראה הוא
 התעלות הנברא מחמת קרבתו לה' ועד שבא לכלל ביטול במציאות שהוא יראה
 עילאה שבחכמה צ"ל תחילה מצד הבינה והשכל והוא קודם לאב ואח"כ בהכנסו
 למעלה יותר הוא בא לאב שהוא ביטול במציאות כידוע שיראה פנימית היא
 בחכמה הן יראת ה' היא חכמה ויראה חיצוניות בבינה ומל' מצד התבוננו'
 מלכותו כו' לכך כתיב אמו ואביו תיראו וד"ל. והוה ההפרש שבין תורה שבכתב
 לתורה שבע"פ להיות כי עיקר תורה שבע"פ באה מחמת יראת המלך איך הי'
 כוונתו לכך הוא מדקדק מאד עד שיחדש דבר לומר שגם זה אסור משום לאו
 הכתוב בתורה שבכתב וכדומה כו' אמנם אותיות תורה שבכתב הוא באבא שהוא
 ל"ב נתיבות מלמעלה למטה ולכך נק' כבוד כנ"ל וד"ל. והנה גם הכתר עליון
 הנק' אור צח כו' הוא אוכם לגבי עילת העילות ונק' ירא בושת כמ"ש במ"א
 והענין הוא דכתי' נורא תהלות ופי' נורא הוא כאשר נתפעל ביראה כמו נשבע

שהשבועה היא העצם האדם המקשר עצמותו בהשבועה יקרא נשבע שהגרין בכל מקום מורה הנפעל כו' וכן נורא כאשר נפעל ביראה העצמי היינו כאשר הוא מתחשק קמי' עילת העילות נק' ירא בושת שהוא הביטול במציאות שעדיין לא יקרא נורא בבחי' נפעל כו' רק כאשר יתרחק מקמי' ויהי' ראש ושרש יותר חכם הוא יותר קרוב בערך אל הרב כו' אמנם היא גופה הגורמת שבהיותו מאד נעלה יבחין יותר איכות הפלגת מעלת הרב ויתבטל יותר וד"ל.

וענין מה שנק' הכתר דוקא ירא בושת ולא חכמה שאינה נקראת אלא בראשית כו' להיות כי הלא אנו רואים עדי"מ מן אדם התחתון שכל שהוא חכם ודק השכל ביותר יוכל להשיג יותר אמינית עילוי של הרב או האדון כו' עד שמתבייש מאד ויבוטל במציאות ממש לקמי' כו' והנמוך ממנו במדרגת החכמה והדקות כו' לא יבוטל כי"כ מפניו כו' והי' ראוי להיות בהיפך שהרי כשהוא יותר חכם הוא יותר קרוב בערך אל הרב כו' אמנם היא גופה הגורמת שבהיותו מאד נעלה יבחין יותר איכות הפלגת מעלת הרב ויתבטל יותר וד"ל.

אשר קדשנו במצותיו וציונו. אתה קדוש ושמך קדוש אפי' שמך מל' דאי"ס המהווה כל שרשי הנאצלים נק' קדוש ומובדל מהם בערך להיות כי הארה מצומצמת מאד נכנסת בכל אור הנאצל עיי' אותיות שם הוי' כנ"ל לכך יהללו סלה שאין הפסק לשבח וגדולה שתשבחו לאור אי"ס ב"ה מפני שגם הם נקראים קדושים עיי' אותו העדר האור שא"א לצמצם בהם כו' שנקרא קדוש כנ"ל וכמו עדי"מ החכם הקטן כשמכיר חכמתו החכם המופלג הימנו יש קץ וגבול לאותו השבח שישבחו כי הרי משיגו כו' ואמנם מה שישאר עליו בבחי' מקיף מחכמת המופלג עד שא"א לו להשיג כו' הרי מה שמשבח במה שאינו משיגו לזה אין לו קצבה ומדידה כו'. זהו אשר קדשנו, שהרי ידוע שהמצות הם כלים המשכות ארחות הוי' מהמאציל לנאצל כנ"ל ונקראים מצותיו כו' ואשר אנוצנו נוכל להמשיך במעשינו את המצות שהיא אותיות הוי' כנ"ל הרי מוכרח להעלות נשמתינו בקדש העליון המובדל מהנאצל כנ"ל שעיי' ביכולתינו להמשיך כו' כי הרי הנכרי אעפ"י שיניח התפילין שהיא המצוה לא ימשיך כלום היתודי בהנחתו אותם ימשיך כו' והטעם להעלא' הנשמה ישראלי בקדש העליון להיות כי קידוש השם במס"נ ישנו בכח בהעלם בכארי"א מישראל מאחר שלעת מן העיתים תבא בגילוי בפ"מ כו' והיינו מצד נשמותיהם כי אחד הי' אברהם כו' ופי' קידוש השם שמוטר נפשו בעצמות אור אי"ס ב"ה הנק' קדוש ומובדל אפי' מהארת הזוט כו' וד"ל והרי משם שרשי המצות שהם אורחות הוי' בנאצלים לכך קידוש השם עולה על כל המצות כמ"ש במ"א בענין המס"נ של ר"א בן דודי' כו' ומאחר שיש בהעלם בכארי"א כנ"ל לכך עיי' הברכה שאומר אשר קדשנו כו' הוא ממשיך בזה מן ההעלם אל הגילוי בנפשו וכן במצוה יש בהעלם קדש העליון כנ"ל ועיי' הברכה הוא בא לידי גילוי מחמת שהברכה הוא התגלות

המקיפים כו' ולכך אינם מעכבים מאחר מאחר • שבהעלם יש קדושה העליונ' בהמצו' עצמה שהיא ארחות הוי' כו' וכן בנשמה שבאדם כנ"ל אבל מ"מ י"א שהמצות צריכות כוונה והיינו הגילוי מן ההעלם ע"י הברכות וד"ל זהו וציונו חיבור וקישור נשמותינו בעצמותו ית' עד שבעשי"י שלנו את המצות יבא מן העלם המאציל לנאצל כנ"ל וד"ל.

ליל שמחת תורה בעז"ה

משיב הרוח ומוריד הגשם. להבין למה מתחילים להזכיר הגשם בשמיני עצרת גם להבין למה נקראים גבורות גשמים והלא חסדים המה. הנה ידוע שהעולם נברא במדת הדין אך לאחר שראה שאינו מתקיים שתף מדה"ד כו' וצריך להבין איך תהי' מדת הדין שהוא מדת גבורה וצמצום מקור כל החיים כו'. אך הענין הוא להיות כי עיקר החיות הוא מבחי' גבורה שבחסד. פי' כי החסד הוא השפע עצמה של המשפיע ולא הי' ביכולת המקבל לקבלה כולה ביחד כי הי' מתבלבל לגמרי אבל לאחר שיחלקנה לחלקים קטנים וקצרים יוכל מעט מעט לקבל עד שיקבל כולה וכמו טיפי המטר. אם הי' כל הימים אשר בעבים יוצאים הי' שוטף את הארץ ולא הי' לה תועלת לענין הצמיחה לכך רק מים מעט מזעיר יצא מן העבים וגם אותו המעט אם הי' יוצא כולו כא' היתה הזריעה נשטפת אמנם כאשר יתחלק בטיפין טיפין יקבל כל חלקי זריעה מן חלקי הטיפין כו' בזה יראה את הארץ והולידה והצמיחה כו' זה נק' גבורה שבחסד שהחסד שהם המים שבעבים מתצמצמים ומתחלקים ויורדים בגבורה ומה שע"ז הא עיקר חסד ותועלת למקבל אעפ"י שהיא צמצום לגבי המשפיע כו' הוא נקרא ג"כ חסד שבגבורה פי' צמצום ההתחלקות היא גבורה אבל היא חסד למקבל כו'. ע"כ נקראים גבורות ממותקי' פי' כמו כאשר ירקחו מרקחת שהצנן הוא מר בעצם והדבש מתוק והמה ב' הפכים אך ע"י הבישול מתחברים עד שהצנן נמתק והדבש ג"כ אינו מתוק כ"כ וע"ז נעשה המתיקות שהוא המחוי' את הלב (שקורים קוויגונג) והדבש קודם שנתבשל בצנן הי' מתוק יותר מדאי והנפש קץ בו כו' וסיבת המתיקות והעריבות הוא מפני שבדבש יש ג"כ גבורות שהוא שורף הלב אחר שאכלוהו כו' ובצנן יש ג"כ מתיקות לאחר שימלחוהו כו' וע"י בישול מתחברים בדבר ששניהם שוים מזה נעשה העריבות. אמנם אש ומים לא יתחברו לעולם מאחר שהמה ב' הפכים לגמרי כו' מזה יובן שעיקר ענין גבורות ממותקים היינו כאשר יתחברו בחי' גבורה שבחסד עם חסד שבגבורה כנ"ל בגשמי' וד"ל. והנה ידוע ומבואר במ"א ע"פ וארבה את זרעו כו' ענין מעלת הגבורות על החסדים שהם עיקר השפע להחיות רוח שפלים להיותו מתחלק כנ"ל ועוד זאת מעלתו מפני שיתוסף ואין לו הפסק לכך נק' ג"כ בלשון ריבוי ע"ש הגידול כמבואר שם הראי' לזה ממה שאמרו בריאה בקרירי לא דמטרשי פי' שמתקשה ומתקצרת ונעשה קרמו' חזק כו' בחמימי לא דמטוצי

לה פ'י נמשך הקרום וכוזץ וסותם הנקב כ' וכן בשמן שהוא נפשר ע"י האש ובקרירות נגלד ומתקצר וע"י החמימות מתפשר ומתרבה מאד לפי שכל חמימות מוסיף ומרבה ומגדל הדבר והקריחות מקמצו כמו שבחמימות יתפשטו אברי האדם ובקרירות יכוזץ בעצמותו כ' וכן בטיפת הורע עיקר סיבת ההולדה שלו הוא כשיצא בחמימות גדול אז ירבה ויגדל כ' עד שיצטייר בצורת וולד בשהייתו מ"ם יום כ' וד"ל. ועפ"י יובן למשכיל למעלה שבראשית המשכת חסד עליון דאצ"י להחיות כל בעלי גבול ה' צריך שיבראו במדת הדין דוקא פ'י שחסד דאצ"י הוא כמו מים שיוורדים ממקום גבוה כ' ולא ה' מהם הריבוי וההוספה לגדל כ' וגם להיות תועלת למקבלים כנ"ל לכך נתחלק בטיפין טיפין עדי"מ וזהו מדת הדין ברי"ה זה היום תחילת מעשיו הרת עולם כ' אך שיגומר הולד בשלימותו ועדי"מ מהגשם לאחר שכבר נתחלק ויוצא טיפין טיפין יקרא גשם דוקא שזה אינו אלא לאחר שיעברו ימי הסוכות שהמה פרטי ההמשכות מחסד דאצ"י בפני' ומקיפי' עד שמיני עצרת שאז נגמרים לכך מזכירים או גבורות גשמים וא"י מוריד הגשם כ' וד"ל. וזהו גבורות ממותקות שנעשים ע"י הערבה כ' שהוא סוף וגמר של ההתחלה שהי' ברי"ה וד"ל. ועוד ראי' ליתרון מעלת הזהב על הכסף שהרי האש בטבעו יסתלק תמיד בכל רגע למקורו האש היסודי ולא ינח כלל כ' וטבע המים שיוורדים ונמשכים למטה דוקא כ' והרי ידוע שבמקחך השופע שם יש יתרון מעלה הרבה משכבר הורד ונמשך במקבלים וזהו הוראה גמורה על מעלת האש שהרי מה שטבעו להיות למעלה במקורו ולא יחפוץ למטה כ' וטבע המים להיות למטה הוא מפני ששרש האש הגבה למעלה משרש המים כ' וד"ל כמ"כ יובן למעלה יתרון מעלת הגבורות של החסדים יותר מן החסדים להיות מתכללים ועולים תמיד באור א"ס ב"ה ורוצים לצאת מכלי הגבלתם כידוע בענין אלקים אל דמי לך לא שכיך כלל כ' משא"כ החסדים יורדים למטה דוקא כ' ולע"ל יתגלה יתרון מעלת הגבורות שהוא הנק' מדה"ד על החסד שממנו בא תחילוק הריבוי כנ"ל אעפ"י שעשוי המה למטה כ' וזהו שיאמרו ליצחק דוקא כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וכמ"ש במ"א וד"ל.

אך ענין ראה שאינו מתקיים העולם במדה"ד פ'י לא מחמת שהוא בחי' גבורה וצמצום אדרבה הוא עיקר החסד למקבל כנ"ל אמנם כי לאחר כל ריבוי הצמצומים וההתחלקות יומשך הצמצום הגמור בתחתית עולם העשי' שהקליפות והמוזיקים גוברים והם רצועה לאלקאה כ' לכך שתף עמו מדה"ד וד"ל וזה שעשו הוא אדמוני ג"כ מסוסיפת' דזהבא פ'י הוהב בעצמותו שבא מחמימות השמש מעלתו הרבה על הכסף אך הפסולת של הזהב רע מאד וד"ל. ועפ"י כל הנ"ל יובן ההפך בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ שבווהר נז' תמיד שתורה שבכתב נק' מוסר אביך ותורה שבע"פ הוא תורת אמן. פ'י כמו משל טיפת האב שהוא עיקר המוליד את הולד, אעפ"כ לא נקרא הלידה אלא ע"ש האם דוקא כי היא המולדת ובכטנה נתגדל מתחלת יצירתו ועכ"ז אין המשפחה אלא ע"ש האב כידוע בגמרא מדכתיב למשפחותם לבית אבותם. והענין הוא דבטפת האב ישנו הולד בשלימותו אך הוא בכח ובהעלם ולא בא לידי גילוי עדין ובמעיי הנק' מתגלה מן ההעלם לבד כ' לכך לבית אבותם דוקא כי בכח ובהעלם

הוא העיקר וגילוייו בבטן אמו הוא הגידול שלו והיינו הלידה להיות דבר בפ"ע כ"י ושניהם אמת ויובן זה במשל הטפת דיו בקילמס שכל מה שיומשך מן הטפה שבקולמוס בכתיבת אותיות הרבה הכל ה"י תחלה בה כ"י ואם מעט דיו בטפה יהיו האותיות מועטים ואם רב כ"י ואין דבר חדש כלל בכתיבת האותיות כמ"ש במ"א רק שיצאו מן ההעלם לגילוי כ"י אך גילוי זה חסד הוא שיוכלו להבין דבר שכל בצירופי האותיות בין אב או בא שבהטפה לא ה"י ניכר ומוכן הכלל ההפך כ"י וגם יוכלו להשכיל השכלה הכוללת כ"י וכן עדי"ן בקול הפשוט שיוצא מן הלב שהוא ג"כ בחי' חומר והעלם לצורת האותיות הנפרדים בה' מוצאות זהו חסד למקבל אעפ"י שהוא צמצום למשפיע כנו' לעיל בענין גבורה שבחסד כ"י וד"ל וכן יובן שהתורה שבכתב הוא כמשל הטפת האב כ"י שהרי אינו מובן כלל איך ומה לעשות הציצית והתפילין רק שיש בצירופי אותיות של ועשו להם ציצית כל פרטי הדינים איך לעשותם בהעלם ובכח כ"י ותורה שבע"פ נקראת תורת אמך שהיא המצייד הצורה בפרטי פרטיות איך ומה לעשות כ"י ולכך נק' עטרת בעלה שלע"ל תהי' הגבה למעלה מתורה שבכתב להיותה עיקר החסד למקבלים כ"י וכנ"ל. ועוד זאת יתרון מעלתם להיות כי הגילוי זה איך לעשות הציצית ה"ז גמר וסוף הרצון שלמעלה מהחכמה שהי' גנוז באותיות תורה שבכתב כ"י וכמו הולד שנולד ה"ז משובח מן כמות שהי' בהעלם בטפה כ"י וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה ארז"ל גדול יום הגשמים כיום קיבוץ גלויות וצריך להבין מה ענין קיבוץ גלויות לגשמים. אך הנה כתיב זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד. פ"י זרעו להיות כי הזריעה היא ג"כ מבחי' גבורה שבחסד הנ"ל כמו הזורע חיטים אם ה"י כל החיטים נזרעים במקום א' לא ה"י צומח אך בהיות בארץ מקום לכל חטה בפ"ע או יצמחו ולכך צריך הזורע לזרות החיטים בפירוד ופיזור כ"י כמ"כ עדי"מ הגלויות הם זריעת כללות נשמות ישראל הנק' צדקה מאור הזורע לצדיק כ"י וצדיק חי' עלמין בעפר חומר הגווגה של הגלויות שיתבררו ויתלבנו הניצוצים כידוע בענין הגלגולים שאין הכוונה בתורה ותפלה שבימי הגלות מצד עצמות התורה והתפלה רק מפני שהנשמות מגולגלים בעבודת המו"מ ושיעבדי הצרות כ"י ומה שיתפללו מתוך הדוחק איך שתהי' התפילה הנה היא מברר בירורי נוגה וכמו הזריעה של החטה שתרכב תחלה כ"י ואח"כ תצמח ותביא צמיחת חיטים חדשים לא הראשונה כ"י כן עדי"מ מה שנופלים ניצוצים הנשמות קדושו' בגלות העבודה בחומר ובלבינים כ"י ותקצר רוחם כ"י היא כמו הרקבון כ"י ומה שיתפללו ויעבדו את ה' הוא כמשל צמיחת חיטים חדשים מרקבון החטה הזורע כמ"ש במ"א. אמנם הקצירה לאחר שהצמיחו הוא ענין קיבוץ גלויות פ"י העלאת הניצוצים מברורי נוגה בכל מה שעבדו ה' בימי הגלות זהו וקצרו' שהיא ההבאה מלמטה למעלה היפך הזריעה כ"י היא לפי חסד פ"י פ"י חסד. להיות כי הזריעה היא פירוד ופיזור השפע הכוללת מאור חסד עליון שהוא זרע כ"י ולכך נק' פ"י חסד בחי' גבורה שבחסד כמו שהפך מוציא העלם קול הפשוט בה' מוצאות כנ"ל וכמו שהבל הפה יוצא מופרד מעט מעט מהבל הלב וידוע שפה הוא במל' ופי הוא ביסוד והיינו מה שה' מוצאות מוציאים מהעלם קול הפשוט נק' פ"י ומה שהבל הפה יוצא לאויר נק' פה וד"ל ולזהו כי הקצירה הוא ענין הבאת הדבר לשרשו ומקורו כנ"ל ע"כ הוא בא ונכלל בפי החסד ואתכללא שמאלא בימינא וד"ל. וזה שיום הגשמים כיום

קיבוץ גליות להיות עיקר המטון בגשמים בשביל הצמיחה וכר' והרי קודם שיחולק בטיפין נק' חסד העצמי ולאחר הצמיחה הוא בא ותכלל בחסד העצמי כמו קודם שנתחלק כנ"ל וא"כ יום הגשמים וקיבוץ גליות הכל דבר אחד וד"ל.

שמחת תורה בעז"ה

כי ביום הזה יכפר עליכם כו'. בסוכת תשבו שבעת ימים ביום השמיני עצרת כר' הגה להבין ההפרש בין תשובה שבשאר ימות השנה לתשובה שביו"כ. להיות כי המל' נק' כסא וכמ"ש כי יד על כס י"ה פ"י כס י"ה כי המוחי' דנוק' הם מי"ה דוקא שהוא אבא יסד ברתא אבל יסוד דאימא מסתיים בחזה דז"א ואינו נמשך עד הדיבור ויסוד אבא ארוך עד שמייסד הדבור כו'. להבין זאת דהנה אנו רואים שלא יוכל האדם לגלות לזולתו בדיבור את הסברא והשכל כמו שהוא מבינה ומשיגה במחוץ אע"פ שיגלנה בדיבור עד שייבנה זולתו אבל כמות שהסברא נתפסת במוח השגתו אי"א לו לגלות לזולתו ונשארת במחשבתו ולא יוכל להוציאה בדיבור ומוזה נמשך שינוי השגת זולתו מהשגתו בשכל וסברא א' הכתובה בספר וכדומה שזה משיג באופן זה זה משיגה באופן אחר אע"פ שהחכמה והשכל הותר אחת היא כמו סברת שנים אוחזים כר' וכדומה והוא מפני שבינה נקרא' ההשגה והתפיסה איך להשיג את השכל במחוץ ונק' מוח התפיסה ובחי' יסוד שבה הוא המקבל את טפת אבא שהוא השכל הסברא עצמה ולא כלל העיתים מקבל בשהו כו' וכן לא כל האנשים שוים במוח בינה שלהם כו' לכך גם כשיגלה שכל א' לתלמידו לא יוכל לגלותה אליו בדיבור באיזה אופן שהיא נתפסת במוח בינה שלו כר' אבל השכל עצמו שהוא הנק' טפת אבא שהוא החכמה מאחר שהוא המשפיע העיקרי גם בבינה כנ"ל יסודו ארוך פ"י השפעתו נמשכת מאד עד שנגלית בדיבור ממש כמות שהיא בראשית גילויי בבינה כמו עדי"מ הטפה גשמי' הנמשכת ממח הרוחני שאע"פ שנתגשמה מאד עכ"ו היא באמת ממש כמות שהיתה רוחניות בעודנה במוח כר' וד"ל ועפ"י יובן למעלה ג"כ שהמל' הנק' דיבורו ורוח פיו ית' כידוע המוחין דילה היא חכמה הגלוי' בדיבור כידוע הוא נמשך מאבא דוקא שהוא חכמה דאצי' שיסודו ארוך כר' ולא מבינה דאצי' שמסתיימת בחזה כר' וכמו שנשארת ההשגה והתפיסה במחשבתו כנ"ל כמ"כ עדי"מ נשארת אור השגת הבינה במחשבה של המדות עליונות הנק' חזה הלב כר' וד"ל וכמ"כ ידוע שיש פנימי' וחיזוניות בבינה דהיינו עמקות השכל פ"י להשיגו בעומקא של דבר והוא הנק' עיון שהוא הסבר הדבר להטעימו למקבל כו' נק' פנימי' ואיך שנתפסת במחוץ כנ"ל נק' חיזוניות המקור למדות כידוע והנה הפנימי' הנ"ל קשה ביותר להוציאו בדיבור ואע"פ מתגלה קצת כר' אבל ההשגה והתפיסה נשארת לגמרי במחשבתו כי בחי' יסוד אימא דוקא מסתיים כר' אבל הפנימי' שלה שהוא חב"ד שבה יוכל לימשך קצת בדיבור וד"ל. ועתה יובן ענין התשובה ביו"כ. כי הכסא הוא הדיבור הוא

המסתיר את השכל כמות שהוא בעצמותו כשנמשך לבניה כו' ולכך נק' בלשון כס י"ה וכו' ועוד זאת שהוא באותיות וצירופי' הרי הוא במדה וגבול ולהשכל עצמו אין לו גבול שהרי יוכל להתפשט בכמה מיני צירופים כו' ולכך כתיב במל' עיניך בריכו' בחשבון כידוע וזהו התשובה שבכל יום לשוב מעוונות שהם בבחי' חשבון פי' שהם בצירופי אותיות מדו"מ שלא פגמו בבחי' יחידה שבנפשו ליכרת אותה משרשה כמו עבירות החמורות שהם בכרת ומיתת ב"ד כו' אבל אותם שהם למעלה מבחי' חשבון אפי' מרבבה שהוא בכתר כמשי"ת אינם נמחלים אלא ביריכ אבל בכל השנה א"א למל' הנק' חשבון להמתיקם ולהיות הסליחה בהם דהיינו להיות גילוי הרצון כמ"ש במ"א מאחר שהם בנפש בבחי' למעלה מהחשבון כמ"ש כי אין מעשה וחשבון בשאול כו' ואמנם להבין איך נמחלים ביריכ. צריך להקדים הפסיק גדול אדוננו ורב כח לתבונתו אין מספר. (דלכאורה איך שייך מספר ואין מספר על תבונה והג"ל אין חקר אך הענין) כי ידוע שכתר עליון הוא שרש כל הנאצלים ויש בו בחי' תחתונה שבמאציל ג"כ ומצד שהוא שרש הנאצלים נק' רבבות קדש כי קדוש הוא חורב והם באלפים ח"א במאות ומל' בעשירי' כו' ואריך ברבבה שעכ"ז יש מספר ואעפ"י שהחכמה בבחי' ריבוי בכתר דהיינו יר"ד פעמים אלף והחכמה הגלוי' חלק עשירי' ממנה וכו' אעפ"כ יש מספר עד"מ מחכמה הנעלמת יומשך גילוי השכל בודאי הוא חלק א' מריבוי לגבי השכל כמו שהי' בכח החכמה שבהעלם כו' וד"ל ועד"ז יש כמה רבבות קודש בח"ס כו' ובתורה שבכתב כתי' ואתא מדרבבות קודש שאנ' שבכלל' אותיות שלה המה באים מבחי' רבבה שבכתר כמשי"ת במ"א שעיקר התורה הוא מ"ס כו' אבל מצד בחי' שבמאציל שיש בכתר שהוא פנימי' שבו כתי' ולתבונתו אין מספר כלל שיותר מרבבה אין הרבבה אפי' חלק א' מריבוי רבבות כו' אלא הוא באמת בלי מספר כלל והיינו שאין ערוך להמאציל עם הנאצל כלל עד שיהי' חלק ממנו כו' וזהו בחי' עתיק שהוא מסוף עולמות הא"ס כידוע והיינו לתבונתו בינה שבמאציל כו' להיות כי ביוה"כ מתעלה המל' עד בינה עילאה כידוע והיינו כמו עד"מ הג"ל מה שא"א לבניה להתגלות בדיבור ונשארת במחשבה כו' וביה"כ מתעלה דיבור העליון ומקבלת מבינה כו' ולא נק' כס י"ה כבכל השנה ובהיות כי בבינה דאצי' מתגלה ביוה"כ הארת עתיקא ע"י תשובה עילא' כמשי"ת במ"א שנתעורר עונג נפלא מתשובה של כניי' כו' לכך נמחלים אז גם העוונות שאינם בבחי' מספר כניל מפני שמתבטלים בעומקא עילא' שאין לו מספר שהיא בחי' תחתונה שבמאציל הנק' עתיק כו' וכמשי"ת במ"א בענין זמן שמחתינו אך בימי הסוכות הוא ירידת עתיק בבינה הנאצל כו' אבל ביה"כ כתיב כי ביום הזה יכפר כו' והוא כבינה שבמאציל ולתבונתו אין מספר כו' משם נזרקים מים טהורים שהוא בבינה הנאצל כו' וכמו נהנין מזיו בינה שבמל' דאצי' בעולם הבא שבכריאה שע"י השגתם אלקות דוקא מתענגים נק' בינה שבמקבל כו' ואמנם כשעולים ונכללים מידי חדש ושבת בבינה שבמל' עצמה היינו למעלה מהשגתם שאז הוא עונג דקב"ה דמשתעשע כו' ד"ל. ועתה יובן ענין הפותח יד בתשובה כו' אתה נותן יד לפושעים וימינך פשוטה לקבל שבים להיות כידוע מארז"ל במגשה שחתר הקב"ה חתירה בכסא הכבוד לקבל תשובתו כו' ומזכר בזהר ג"כ שיש מקום סתר בכסא הכבוד שנפתח שם חלוק א' לקבל השבים ולהצילם מהמקטריגי'

כל יודע דהם כו' ולכך לקבל אותם שעשו עבירות חמורות שלמעלה מהחשבון שאין הכסא סובלם כלל ולהיות גילוי הרצון העליון עליהם במחילה וסליחה כו' צריך שיופתח פתח בכסא פי' כי הכסא כח הפועל שלהם וענין הכח הפועל אלקי הוא מדת צמצום המסתיר כידוע וצריך לפותחו ולהאיר בו מלמעלה הימינו שהוא אור איס ב"ה הפותח ומאיר בו ובוקע המסך ומקבל את השב בתשובה כו' הפתיחה בכסא נעשי' ע"י יד הגדולה שהיא פשוטה לקבל שבים כו' פי' פשוטה וגם פי' גותן יד לפושעים כו' להיות כמו יד הגשמי' שהיא ארוכה מאד וצורך תשמישה אינו אלא לקבל כל דבר או ליתן ולא הי' צריך שתי' ארוכה כ"כ אמנם נברא ארוכה כדי לפושטה בעת שהוא צריך כמו אם יפול אדם בבור וירצה להגביהו משם ובהיות שהוא בתחתיות הבור לא ישיגנו בידו אם היתה קצרה רק כשהוא פושטה ישיגנו כו'. ובעת שאינו צריך לדבר כזה יכפוף היד כו' כמ"כ עד"מ חסד סתם שמדות עליונות נק' בשם יד סתם שאין תשמישה אלא בחסד המוגבל מן השכל והלב לבד כו' ואמנם חסד דעתיק נק' יד פשוטה להיות התפשטות באריכות מאד כדי שיוכל לקבל היושב בתחתיות הבור פי' אותם שנטבעו בשאול שאין חשבון שם והוא עמיקתא דבירא כו' אך סיבת פשיטותה כ"כ הוא מפני שבחי' עתיק ידוע שהוא סוף עולמות האי"ס כנ"ל והיד שבו היינו השפע הרב שיומשך ממנו למקבלים ובכתר נק' יד הגדולה להיותה בבחי' רבבה כנ"ל ומצד בחי' תחתונה שבמאציל שאין לו מספר כנ"ל נק' ימינך הפשוטה לקבל היושבים בשאול תחתיות שגי' אין לו חשבון כו' וד"ל.

ולהבין זאת עד"מ ידוע מענין השפע של המשפיע בהיותו בעונג נפלא בשמחת תהנות בנו וכדומה שאין לה קץ וגבול כו' עד שיקבל בשמחה גם המנוול או השונא שלו כו' וד"ל והנה ביר"כ כתיב ותשליך במצולות ים כל חסאתם. כי ישא השעיר עליו אל ארץ גזירה שהוא במדבר כו' להבין מה זה שישא את העוונות כו' הנה ידוע שקבלת הע' שרים מפסולת הקדושה עליונה ולהבין איך יקבלו החיצונים מאוד אי"ס ב"ה שבנאצלים ואיך יהי' להם איזה שייכות שיקבלו יניקה כו' יובן עד"מ מהמאכל הגשמי שיש בו פסולת וברור שבעודו קודם הבישול לא יוכר ויופרש בו בין הברור להפסולת כלל וכאילו גוף א' ממש הוא כו' אבל לאחר שיתבשל בקיבה מתברר ונפרד הפסולת מן הברור לגמרי עד שיהי' הברור לבדו והפסולת יצא לחוץ ועכ"ז יש איזה שמץ חיות בפסולת אך שהוא תכלית הגס שלא יוכל לבא לידי ברור עוד כו' וכן בסיגי הכסף כידוע.

עפ"י משל זה יובן למעלה באורות עליונים שמחמת התשובה של כני' מחטאיהם יצא הפסולת לחיצונים כו' בהיות כי הניצוץ אלקי מלוכש בנפש הבהמי אך אין ההלכשה הזו בדרך הכרח ותפיסה כמו אדם היושב תפוס בחדר כו' שא"כ למה לא הי' נק' לבוש כמו שאין השלשלאות וכבלים נקראים לבוש אעפ"י שילבישו הרגלים מאחר שהמה נגד רצונו והוא אסור בהם בע"כ כו' אבל הלבוש יקרא מה שהוא לחפצו והנאטו כמו שיעשה בתי שוקיים וכדומה לפי מדת האבר אם קצר או ארוך וילבישנו עד שלא ירגיש

הקרירות כו' הנה לבוש זה נראה כאחד עם האבר ממש בלי יראה לדבר בפ"ע כו' וכמו עפ"י משל הנ"ל בהמאכל שהפסולת והברור כגוף א' קודם שיתבשל בקיבה כו' ואחר שכן הנפש הבהמית שמלבשת את הניצוץ אלקי' מוכרח שיהיו נראים כדבר א' והיינו האהבה בהמית שבלב לפי טבעת דמו וגופו אם בזומימות או בקרירות כו' כשיתעורר באהבה לה' שהוא אהבה שבניצוץ אלקי' הנה תתלבש בהאהבה הבהמית אם בחמימות או בקרירות כו' ולא ימצא לעולם שתהי' האהבה אלקית הפכית מטבעת אהבה הבהמית כו' כמו אברהם הי' חסד כו' ויצחק בגבורות כו' הי' בו רשפי אש יותר כו' והרי הצדיקים העובדים ברשפי אש הגבורות יהיו גם הבריו' בגבורות וצמצומים כו' וכן ביצה"ר ארז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול כו' פי' כל מה שתשוקתו יותר ברשפי אש בתפילה יהי' באהבתו הבהמי' ג"כ בתשוקה נפלאה ביותר כו'. והטעם הוא כנ"ל מפני שנפש הבהמית מלבשת והלבוש נרא' כאחד ממש עם הגוף ואינו נפרד הימנו כלל כו' וד"ל. ולהיות כן מוכרח שבשעת האהבה הבהמית יומשך ג"כ מצירופי אותיות האהבה אלקית באותה האהבה הזרה של הבהמית וממש כאילו הוטמאה הניצוץ אלקי' באהבת אותו דבר הזר כו' מאחר שהם דבר א' וכמו המאכל שהי' בו הפסולת והברור כא' כו' ואמנם לאחד הבישול יופרדו ויצא הפסולת לחוץ כנ"ל הנה מה שיש בהפסולת איזה שמץ חיות הוא מחמת שהי' מעורבת תחילה עם הברור קודם הבישול כו', וכמ"כ מה שהיו נמשכים צירופי אותיות אהבה האלקית באותה האהבה הזרה ונתערבה ממש כו' אח"כ כשעושה תשובה ומוסר נפשו ורצונו רק לה' לבדו ביו"כ כו' הנה מתבררת האהבה אלקית ע"י תשובה עילא' עד שתתפרד מן האהבה הזרה ורק בשאר בחי' הפסולת של האהבה אלקית בהאהבה הזרה והוא הנק' צוא' כו' וד"ל. והמה העוונות של ישראל לאחר התשובה נשא השעיר עליו ומקבל יניקה גמורה מהם כל השנה חזו ותשליך במצולות ים כו' שע"י יש שייכות ליניקת החיצונים מפסולת אדם העליון כו' כי אתם קרויים אדם כידוע וד"ל. אמנם עכ"ז הלא יש איזה חיות שמץ מיני' בהפסולת כנ"ל אבל ע"י הודויו לפרוט החטא יש יכולת בצדיקים שמתוודים שלא יצא פסולת לחיצונים כלל הוא בהיות כי הלא נו' לעיל שהאהבה אלקית לא נמשכה כולה והוטבע באהבה הזרה ח"ו שעכ"ז אינו גוף א' ממש רק נראה כדבר א' שהרי אינו אלא כמו הלבוש כו' וא"כ לא נמשך מהאהבה אלקי' רק בחי' צירופיה אותיות שלה מבחי' המל' שבה דהיינו בחי' אותיות המשכת למשוך ג"כ אחר הזר הנאהב כו' ומאותיות המשכתה נמשך אותיות שם החטא כמו גזל כו' וכמשי"ת במ"א בארוכה ובהיותו מתודה בדיבור ומוכיר אותיות שם החטא בזה הוא מוציא ומפריד אותיות המשכת האהבה האלקי שהומשך בהחטא לגמרי כי הרי בשעה שמזכיר החטא בפרט הוא בלבבו בתשובה שלימה וכבר מתבררת ע"י זה כנ"ל אך ע"י הזכרתה בפרט אותיות שם החטא אז גם הצירופי אותיות ניצוץ האלקי נפרד לגמרי מן האהבה הזרה ולא יצא פסולת כלל שהרי אין הפסולת אלא מצד שהומשך אותיות וצירופים בתחילה כנ"ל, והרי בהזכרתו החטא מוציאה ממש וד"ל. וזהו שאומרים אשמנו בגדנו כו' ולמה צריך להזכיר שבגד והלא עשה חרטה אמיתיות בלבבו אבל מטעם הנ"ל להוציא הצירופים לגמרי וד"ל אבל אין זה ביכולת כ"א האומרים ברעותא דלבא מאד שאו אותיות הבל פי' אשמנו מוציאים מן הטומאה לקדושה כו' וד"ל ויובן זה עפ"י המבואר במ"א

בתשובה המביאה רפואה לכל העולמות פי' שיוכלו להוציא חיות טפת הזרע שהולידה כבר בטומאה ומוכרחים הנולדים למות כר' אעפ"י שכבר המה מפורדים לעצמם כו' וד"ל. וזהו מציל עני מחוק ממנו כו' כידוע שעני נק' בחי' יסוד כו' מאשפות ירים אביון כשמקבלים ממנו הע' שרים הנקראים אשפות כמשי"ת במ"א וענין ההצלה מן הגזולו פי' שלא יצטרך להוציא אליהם בחי' פסולת השפע ולכך החיצונים נקראים גזולים כמ"ש גזל אביו ואמו חבר הוא כו' כמשי"ת בר"מ הוא ע"י וידוי ביוה"כ כנ"ל וד"ל וזהו רבות רעות צדיק הנ"ל ומכולם יצילנו ה' כנ"ל וד"ל ועיין בל"א. והנה לאחר שנשתלח השעיר במדבר ויצא הפסולת הוסרו הבגדים הצואים מכללות נשמות ישראל והתחילו להלביש אותם מחלצות פי' מחלצות לשון ויעבור החלוץ שהוא הגבורה והחזק כו' והיינו המשכת המקיפים בז' ימי הסוכות שהוא אהבה בתענוגים כמשי"ת במ"א המחבק את הנפש ומחשקה לכל תמוט כו' והיינו הורדו' האור א"ס ב"ה הגנוז בבנינה עילא' כו' רקיעים העליונים דבינה וכל רקייע היותר קרוב למל' יותר מתגלה שם אור המקיף כו' אמנם אין מהחיבוקים הללו שום תולדה במעי הנק' כו' ואעפ"י שהמה יותר נעלים מן השפע עצמה הנקראים חסדים פנימיים עכ"ז מהחסדים הפנימיים תקלט השפעתם במעי' ויצויר תולד הוא ענין שמיני עצרת לשון עצור כו' וד"ל וביאור הענין כמו עד"מ זיווג הגשמי שהאהבה הנפלאה וגדל התשוקה תהי' בהחיבוק דוקא כנ"ל עכ"ז לא תהי' הולדת הולד מזה כו' ואמנם מן שפע הזרע אעפ"י שתסולק האהבה בעת ההשפעה ותהי' בהעלם כנ"ל אעפ"כ יהי' תולדת הולד מן הטפה כו' וטעם הדבר להיות הטפה גשמיות התענוג ובהכתת החיבוק רוחניות התענוג כו' וד"ל כמ"כ עד"מ מאהבה בתענוגים דארות מקיפים ע"י ז' הקפות דלולב כמ"ש ולקחתם לכם לצורכיכם לא יומשך בפנימי' הלב של כנ"י אהבה נקלטת כל תפול לעולם כו' ומאהבה פנימי' הנק' פני הרי' שהם חסדים פנימיים דז"א יוקלט אור האהבה בפנימית הלב דמל' וזהו לך אמר לבי שהיא המל' בקשו פני מהיכן תבוקש בחי' פני פנימית לבבי מאת פניך הרי' כו' וד"ל. וזהו ביום השמיני שהוא המל' עצרת תהי' לכם פי' קליטת הזרע מאור הזרוע לצדיק כו' פר א' ואיל א' כו' ולא ע' פרים להיות כי מאהבה והחסדים המקיפים להיות' אינם נקלטים בבחי' אור פנימי דק תופפים מלמעלה יוכלו הזורים ג"כ לקבל שהמה הע' שרים אבל מהפנימי' של השפע אעפ"י שנתגשמו' שהרי בשרשה היא מאד נעלה מן המקיפים כמו עד"מ טפה הרוחנית במות כו' שהיא למעלה הרבה מן האהבה ותתשוקה כו' וד"ל לכך לא נמשכה רק לישראל לבד וד"ל ואמנם מה שהשמחה של שמיני עצרת הוא ע"י התורה דוקא הוא כמ"ש ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך פי' שבאת ברכה ושפע אל המלך העליון שהוא כמראה אדם ברמ"ת איברים דילי' שהיא רמ"ח פיקודים כו' ביאור הדבר להיות כי התורה בעצמה היא הגבה למעלה מן המצות מעשיות שהרי אמרו כל חפצים לא ישוו בה אפי' חפצי שמים בזמן שאפשר לעשות' ע"י אחרים כו' והטעם להיות כי כמו שאין ערוך למאציל עם הנאצל כידוע כן אין ערוך לחכמת התורה עם מצותי' המפורשים בה שהרי ידוע שמצוה הוא אותיות והי' ממאציל לנאצל כמ"ש במ"א והיינו בחי' נה"י דמאציל א"כ החב"ד שבהם דהיינו שיהי' דוקא המשכות הנאצל באופן זה דוקא ולא באופן אחר כו' הרי חכמה זו הוא במאציל עצמו כו' כמו שיהי' מצות הסוכה בג' דפנות

ולא למעלה מכ' וכדומה שאז נעשה המשכות המקיפים בה ולא כשתהי' באופן אחר כו' ובאמת הי' המשכות המקיפים ויהודים עליונים כשתהי' ג"כ באופן אחר רק שלא היו המשכ' המקיפים ויהודים כאלו הכתובים ומפורשים בכתבי האריו"ל וא"כ מדידת חכמ' של המאציל הוא להיות יהודים כאלו ויהי' בחי' נה"י שבו לנאצל באופנים כאלו כו' וד"ל ועד"ו בכל המצות שהמה חפצי שמים ולהיות פ' קדש כתובה באופנים כאלו כו' אבל הטעם וחפץ לרצון זה הוא בחכמת עצמות המאציל וד"ל ולכך כשאפשר לעשות ע"י אחרים פטור הימנו כשלומד אותה בתורה שהיא חכמ' המצוה שהיא הגבה למעלה בב' דברים א' שהוא בבחי' חב"ד ועוד שהוא מהות חכמתו ית' ולא חכמ' שבנאצלים וד"ל רק כשא"א לעשות ע"י אחרים מוכרח להשפיל עצמו ולקיימה כי הרי נאצלו הנאצלים בבחי' חסד והשפלה להחיות רוח שפלים כי בחי' נה"י ג"כ מן הצורך וד"ל ומה שנו' במ"א בענין עטרת בעלה היינו בבחי' אריך שהוא רצון העליון לגבי חכמה הגלוי' הוא ענין אחר וד"ל.

שמחת תורה בעו"ה

בסוכות תשבו ו' ימים כו' ביום השמיני עצרת כו', כי ביום הזה יכפר כו'. הנה צריך להבין ענין המצות והעבירות בשרשן. להיות כי ידוע ענין אשר המלאכים אומרים קדוש פי' שהוא מובדל ומרומם מהשגתם להיות כי אין המשכת הגברא מהבורא בבחי' שפע וכח שיהי' להם איזה שייכות וערך כמו שיש ערך לכל מניע עם המתנענע מכחו שגם המניע יצטרך להתנענע לפי ערכו כמו כח הרוחני' המניע גלגל היומי ינרע ג"כ ויהי' הפסק לכחו כמבואר בס' המדע אבל מי שאין הפסק לכחו והמתנענע יופסק ויופסד ה"ו ב' הפכים שא"א לזה שיהי' בדרך השפע וכח כ"א שיהי' בדרך אור וזיו שהמהות אינו מערך הזיו כמ"ש במ"א זה שאומרים קדוש ומובדל כו' והנה המה נושאות את הכסא פי' כסא הוא מדת מל' כס י"ה ולהיות כי היא א' ממדותיו ית' שהוא מדת ההתנשאות על זולתו אף שימלוך עליהם ואין מלך בלא עם עכ"ז מדה זו שהיא מאד א"ס ב"ה הוא רם ומתנשא עליהם בבחי' מקיף זהו ענין שהם רק בחי' מרכבה לשכינה וכתרגומו מטולא דשכינתא כו' פי' משא להיות כי החיות אלקי' למעלה מן השגתם לכך כמו משא יחשב להם כמו משא האדם הרוכב על הסוס ועוד שמפני ריחוק העצום בין ערך הגברא להבורא האימה שיקבלו הוא בבחי' ריחוק מהם וזהו מקבלים עול מלכותו עליהם בבחי' מקיף כמו העבד שחוטב עצים ומרוחק מאוד מהאדון שיקבל האימה בבחי' ריחוק משא"כ העבד הקרוב לאדון ויש לו השגה בפנימיותו שאימת האדון עליו בבחי' קירוב ולא יקרא מטולא כו' וד"ל. והנה כתיב על הכסא דמות כמראה אדם כו' הוא הנק' הוי' בחי' סוכ"ע כידוע וענין כמראה אדם הוא עדי"מ האדם התחתון היושב על הכסא כן המשכות הוי' באלקים הנק' כסא כנ"ל כמ"ש וישב הוי' מלך לעולם

כו' וזוהי דלית של אחד פסיעה לבר מעצמותו כמו עדימ ישיבת האדם בעל
 קומה שלימה על הכסא לדון עמו ולהנהיגם שזוהי שפלות עצמותו כו' וד"ל.
 אמנם האדם בעצמו המה רמ"ח איברים דמלכא שהוא הוי' כידוע שהם רמ"ח
 פיקודים כו' מצות הוי' פי' כי כמו האברים הרי כבר נתחלק בהם החיות מהנפש
 לכ"א כפי מזגו כו' כמו במוח יהי' השכל וברגל ההילוך כו' ובעין הראי' וכר'
 אבל בהנפש עצמו כל כוחות האברים כלולים בו והמה רמ"ח כוחות כו' כן
 עדימ המצות המה איברים דמלכא שהוא כבר כמראה ודוגמת אדם בראי' ורגל
 כו' והיינו התפילין נמשכה באופן עשיית' מוחי' דמלכא כידוע ובסוכה חסדים
 מקיפים וכדומה ובצדקה כח ההילוך כו' אבל בתאדם עצמו בבחי' פנימי' כל
 הרמ"ח מצות כלולים כא' ונק' קדוש אשר קדשנו במצוותיו וד"ל. והנה באותיות
 תורה שבכתב ואתא מרבבות קודש פי' א"ת הם כללות אותיות וענין הא' השני
 לתורות עיקר שרש המשכות אותיות' הוא מאלופו של עולם שהוא חכמה ובינה
 שהם הנק' אלפי' אאלפך חכמה וכידוע שכל אותיות נאמרו למשה שהוא בחי'
 יסוד אבא מהוי' שהוא אבי החכמה דאצי' כו' ואמנם עיקר השרש הוא מבחי'
 מ"ס דאריך שהוא נק' רבבות קודש כמ"ש לעיל וד"ל. ויש עוד למעלה מרבבה
 והוא מ"ש ממעמקים קראתיך כו' וכן ולתבונתו אין מספר כלל כמש"ל כו' וד"ל.
 והנה את זה לעו"ז עשה האלקים כמו שיש עומק בקדושה כן יש עומק בקליפה
 כו' שגם בקליפות יש בחי' מאות זאלפים ורבבות כמ"ש יפול מצדך אלף
 רבבה מימינך כו' דהיינו מי שנשרש בטומא' אהבו' נכרי' מצד השכל והטעם
 נקרא אלף כו' וכשנשרש בבחי' רצון ומס"ג כו' נקרא רבבה. והנה ענין תשובה
 שבכל השנה שבכל יום צריך לשוב כי שוב יום א' לפני מיתתך כו' שאז נופלים
 הקליפות שבאלפים ורבבות לבד אבל מי שנפל בשאול תחתית שאין מעשה
 וחשבון שם כמ"ש כי אין מעשה וחשבון בשאול כו' הענין הוא שבהיות לעיתים
 יהי' רצוני' לדבר זר בבחי' מס"ג שהוא ברבבה כנ"ל עכ"ז יש חשבון לעונו
 שלא כל נפשו הוטבעה ברצון פרטי זה כו' אבל מי שהולך בשרירות הלב פי'
 שבהפקירא ניתא לי' להיות כל דרכיו בלא חשבון כלל רק מה שיחפוך הלב
 יעשנו כו' זהו בבחי' יחידה שבנפשו דהיינו בבחי' מקור כל הרצונות שבנפשו
 כו' לזה אין לו עלי' במדת מל' הנק' כסא שהיא בבחי' חשבון כמש"ל רק ביריכ
 שמתעלים בבינה עילאה הנק' לתבונתו כמש"ל. ועפ"ז יובן ענין ג' חלוקי כפרה
 כו' וד"ל. וזוהו הפותח יד בתשובה כמ"ש והיינו כמו וירא ישראל היד הגדולה
 אשר עשה ה' במצרים כמ"ש במ"א שלכך נק' יד הגדולה להיותה יכולה להוציא
 מערות הארץ שהוא טומאת מצרים שאין כל מלאך ושרף יכול להוציא משם
 רק אני בכבודי ובעצמי כו' וד"ל. והנה כתיב הסירו הבגדים הצואים כו' פי'
 בגדים הצואים המה אותיות מדוי"ם וכל צירופי ההמשכות שעשה הנפש הבהמית
 בקליפו' נוגה באלפים ורבבות כו' נקראים בגדים צואים ובהיות כי ביריכ נטהרים
 לפני הוי' לכך מצוה ה' שסירו הבגדים הצואים הנ"ל אך להיכן יוליכו אות'
 לזהו ענין שלוחת השעיר במדבר אל ארץ גזרה פי' כי יש מקום מיוחד לחיצונים
 במדבר וכמשיית' בזהר אתר אית במדברא כו' ונק' ארץ גזרה כו' כמו עדימ בית
 הכסא הוא מקום מיוחד לצוא' האדם כן עדימ הרי ידוע שהע' שרים נקראים
 אשפות שמקבלים הפסולת מהקדושה כמש"ל ועיקר קיבוץ המשכת הפסולת יש
 להם מקום מיוחד במדבר כו' והרי עדימ ממאכל אדם דוקא יהי' מאכל חיות

מצואתו לבע"ח שלם שיחי' ויתקיים כו' ולא ממאכל בהמה כו' כן ע"מ ממאכל אדם העליון כו' וד"ל וזהו שישא השעיר פסולת השפע שקבל מההמשכות שעשו בחטאייהם מכל השנה אל ארץ גזרה הנ"ל וד"ל. ואחר שהסירו תבגדים הצואים הלבישו את כללי' ג"י מחלצות פי' מקיפים של וימינו תחבקני בימי הסוכות כו' כי כתיב תנה לבך לי ועיניך דרכי תרצינה תוצרנה קרי' וכת"י פי' תירצנה הוא הרצון כצינה רצון תעטרנה דה"ג נקודת הלב שהוא ריעותא דלבא למעלה מהשכל ונק' כתר שבמל' כו' ותוצרנה משמע' תהיו משתמרת ברצון העליון בבחי' מקיף הכללי ושניהם אמת כי הלבשת המחלצות הנ"ל המה הארת המקיפים מן המקיף שבבינה הכללי כו' והוא רצון הפשוט כו' ובהיות שיורד ממקיף למקיף עד שיורד כל ז' רקיעים שבבינה דאצי' ובכל שהוא ברקיע היותר קרוב למל' שהוא המקבל הרי זה יותר אמיתי מצד המקבל אע"פ שמצד המקיף שהוא המשפיע הוא נמוך מכל המקיפים וד"ל כמ"ש במ"א ההפרש בזה בין המקיפים לפנימי' כו' נמצא שבשמיני עצרת הוא ענין הכתוב תנה לבך לי שנעשה בחי' נקודת הלב במל' שהוא כנ"י לאחר המשכת המקיף האחרון דוקא ולכך עיניך דרכי תירצנה פי' שע"י תרצנה כצינה רצון תעטרנו למשפיע כו' וזהו עצרת לשון כניסה ואסיפה שנקבצים לתוכה כל ההמשכות ונקבה תסובב גבר כו' וד"ל עוד עצרת לשון קליטה כמו עצור עצר ה' כו' והיינו שלא תפיל את הולד שהם תורה ומע"ט תולדותיהם של צדיקים ובצדיקים העליונים צדיק וצדיק כו' תולדותיהם הנשמות ומלאכים כו' וענין הקליטה הוא חוץ התקשרות השפע בה שלא תהי' פולטת לחוץ כו' ויהי' אחיזה לחיצונים ח"ו לפתח חטאת רובץ כידוע ובעבודת ה' הוא שלא יפול הנופל מעבודה שבלב בתפילה עד שישכח הטעם כו' וילך בעבודתו בבחי' מקרה פעם כן ופעם כן כו' וד"ל.

שבת בראשית בעז"ה

להבין מה שכתוב בפע"ח בהתחלתו בענין התפלה שהיא שפיכת נפש בין במל' דאצי' בין במל' דעשי' שמבקשת מז"א בעלה שיתקן לה חסרונה ונק' תפלה לעני כו'. הנה צריך להקדים תחלה פי' אור א"ס כי הלא יש להבין דכתיב כי ממך הכל משמע מעצמותו ממש נאצל כו' וידוע שנאצלו הי"ס מבחי' אין בלי מה כמ"ש בס"י כו' אך הענין דהנה כתיב אתה ה' לבדך אתה עשית את השמים ושמי השמים כו' פי' לבדך כמשל זיו השמש מהשמש שאין ערוך כלל להזיו עם מהות השמש שהזיו הוא דבר המאיר את העולם והשמש לא יתכן לקרותו בשם מאיר אור כו' רק הוא מהות דבר בפ"ע אך כשישנו ממילא יהי' ממנו הזיו להאיר את העולם החושך כו' וא"כ הזיו יקרא בשם אין פי' שאינו מהות דבר מה כו' אבל השמש יקרא דוקא מהות דבר בפ"ע כו' והזיו הוא הארתו וכלא ממש חשיב כו' וד"ל והנה מבואר במ"א זההפרש בין שפע לאור חיו שההשפעה היא כח העצם וכל מניעה מתנענע ונעשה שינוי כו' והאור הוא אינו כח השמש אלא שהוא בא ממילא כשיש מציאות השמש כו' ואין כאן שינוי

לגבי השמש בעצמותו בין שיאיר היו למרחוק או למקרוב או לכלים ירוקים או שחורים כר והנה הגם שלגבי היוו אין שינוי בו ג"כ בין כלים שחורים כר כמשיי במ"א אבל היוו עצמו משתנה ממש לפי המהות שממנו היוו עם השמש אדומה יהי' היוו אדום וכדומה כר כמ"כ עדי"מ יובן פי' אור איס ב"ה שהוא אינו שפע וכח שישתנה ח"ו רק כמו עדי"מ זיו ואור מן מהותו ועצמותו ית' שאין שינוי כלל בעצמותו ית' בין שיאיר אורו כר' אמנם לפי אופן המהות כן יהי' האור כנ"ל ע"ז נאמר כי ממך הכל וד"ל אך מה שיאיר אור איס ב"ה בנאצלי' הוא הנק' בסי' בלי מה הוא בחי' אין שאינו כמו מהות הנאצל כר' ד"ל זהו אתה ה' לבדך פי' מהותו ועצמותו מובדל ומרומם אפי' מהארת אור להאיר בחלל העיגול כר' הוא לבדו בפ"ע כמשל השמש כנ"ל וד"ל ומה שיאיר הקו להיות שרש דשרש הנאצלים בכלים מכלים שונים כידוע אינו נק' לבדו בלי שום דבר זולתו כר' שהרי יאיר את הנאצלים כר' זהו אתה השני העושה השמים העליונים ושמי השמים כר' שהוא מרישא דא"ק עד דגלי העשי' כנדוע ואמנם האתה השני חסר ה' להיות כי הה' פרצופים לא באו לידי גילוי בכל פרטיהם שהרי לא נמצא בנבראים ונוצרים כל מיני אפני האורות שבעולם האצ' כי הרי יחסר בחכמות שלמה המוגבלת מה שימצא בחכמ' דאצ' בבחי' בלי גבול באיזה פרטי שבה וכדומה ד"ל ועד"ו בכל החמשה פרצופים אינם מאירים זה לזה בכל מה שימצא בהם ד"ל לכך חסר ה' בקרי' וכתוב להורות ע"ז משא"כ באתה הראשון שהוא לבדו שלימותו דכלא לא יחסר בו ה' פרצופים כר' מפני שכל אור ירבה או ימעט אורו כר' אבל בעצמו לא יתכן לומר אפי' כדוגמ' זה וד"ל. ועתה צריך להבין ענין התפלה שהוא על בקשת השינוי באורות לכלים שיהי' האור באופן אחר מכמו שהי' כמו שיתרפא החולי או יתייבש הנהר וכדומה שצריך להשתנות האורות בכלים ואותיות במושכל מורגש מוטבע כר' כידוע ולכך אומרים יהי רצון פי' יהי' באופן אחד ואי"א לומר שינוי רצון ח"ו כמו באדם שהרצון בחי' מורכב על עצמותו שהוא והרצון ב' דברים וכן הוא בחכמתו כידוע שזה נקר' תארי' בלשון פילוסופי' כר' אבל הרצון של עצמותו ית' אינו אלא אורו' ח"ו שאינו שינוי כלל כנ"ל ולכך נק' הכת"ר אור צח כר' ומה שאומרי' יהי' רצון אחר כר' פי' יומשך האור ע"י אותיות הוי' מן העצמות כי הלא ממך הכל כר' וד"ל כנדוע שגם הרצון יומשך ע"י צמצום והתפשטות כר' זהו יהי' רצון מלפניך הוי' פי' מלפני הוי' שהוא העצמות יומשך אותיות הוי' לאור הרצון שיאיר באופן אחר כי הרי ממך הכל לפי אופן המהר' כנ"ל וד"ל.

והנה מדת מל' לית לה מגרמא כלום פי' שאינה יכולה לקבל אור איס ב"ה בעצמותה בלתי ממוצעים שהם המדות דאצ' ולכך נק' עני' כר' הטעם הוא להיותה ב' הפכים עם אור איס ב"ה כידוע שאין מלך בלא עם פי' כי מדת המלוכה לא תתכן פעולתה כ"א כאשר יהי' דוקא מי שיתפשט בבחי' יש ודבר בפ"ע כר' שאו ימלוך עליו ויכפפנו כר' אמנם כאשר יהי' בו הביטול במציאות או ההתקרבות מצד העצמות כמו הבן לאביו לא יתכן כלל מדה זו כר' וד"ל והוא בחי' מל' שבמל' שהוא הממשלה כידוע והוא כח הפועל האלקי בכל הנפעלים כידוע ונו' בגמ' זוהר שדוד אין לו חיים רק אדה"ר שאל לז' ע' שגין כר' פי' שהמל' היתה נקודה א' בחי' מל' שבמל' הנ"ל ואדם קדמא היינו אבא

שרש כל האצוי' (כי בן אדם הוא ת"ת כנודע) בנה אותה מז' תחתונים שבו שהמה ע' שנין כו' כי אבא יסד ברתא פי' הענין כי מה שבחכמה שהוא כח השכל עצמו א"א לבא לידי דיבור כי הרי יטרוד בה כו' אך מבחי' ו' קצוות' שבה היינו השפעת השכל לידי גילוי כמ"ש במ"א שהוא חסד שבחכמה משם עיקר בנין הדיבור בפרצוף שלם חב"ד כו' וד"ל ואחר שכן הרי המל' היא בהיפוך ממש מאור א"ס ב"ה שאינו שורה אלא בבחי' ביטול במציאות דוקא כמו מה שבחכמה כידוע וכן בהמשחתו' שאינו מהות כלל כו' וכל מה שיהי' יש ודבר ואפי' במקצת יתרחק מאור א"ס מפני שא"ס ב"ה לבדו מובדל ומרומם כנ"ל וארו' בחי' אין ומה הוא כנ"ל וד"ל והמל' אינה שורה אלא על מי שהוא יש ודבר כנ"ל והרי מדה זו מסתיר אור א"ס ב"ה ואינה יכול' לקבלו כו' לכך היא מבקשת מז"א בעלה שיתקן חסרונה שלא תהי' בחי' הסתר וחלול באור א"ס ב"ה ותתיקון שלה הוא דוקא ביחודא עילאה ותתאה בשמ"ע ובשכמל"ו שהוא יחוד קובי"ה ושכינתא כידוע. ולהבין איך יהי' תיקונה בזה להיות כי ידוע שהוי' הוא אלקים פי' מדת הצמצום של אלקים הוא בא ונמשך מהוי' עצמו דהיינו שנמשך ה' גבורות הנק' אלקים מאור א"ס ב"ה שיוכל להיות מדת הצמצום וההסתר כמו הדין קמצא דלבושי' מיני וכו' כו' הענין הוא עדי"מ מי שאומר איזה שכל עמוק בדברי חדה ומשלים שהוא מסתיר ומעלים בהם השכל לזולתו עד שאינה מבינה כלל כו' א"א לומר שאין בדברי המשלים שום שכל כלל באמת שהרי החכם בעצמו הימצא אופן המשלים לפי אופן השכל ממש ולגבי אינם מעלימים ומסתירים כלל את השכל' ממש כמו שהי' אומר השכל בעצמו כו' וא"כ הגם שלזולתו שאינו ידוע השכל הם לבוש והסתר עכ"ז אינו לבוש נפרד באמת מאחר שההסתר שלהם הוא נעשה בתחבולה עפ"י השכל כו' וד"ל וכן כל לבוש והסתר שיעשה האדם בעצמו מאחר שהוא יעשה ההסתר אינו לבוש והסתר כלל באמת משא"כ אם לא הי' עושה בעצמו ההסתר כו' וד"ל כמ"כ עדי"מ הרי ידוע שאור א"ס ב"ה הוא כול יכול ויכול לעשות הסתר ולבושים ג"כ שיעלימו אודו כו' ואמנם מאחר שהוא העושה את ההסתר והלבוש אינם נפרדים כלל באמת מאורו כו' מאחר שהוא הפריד כו' וד"ל זהו כמו כהדין קמצא דלבושא עשוי מעצמותו שאינו לבוש נפרד באמת וד"ל וכן ה' גבורות דאלקים שנמשכים מן הוי' שהוא אורות הנאצלים שיוכל להיות בחי' מל' שהוא האלקים המצמצם ועד שיהי' מלך על עם כו' כמשי"ת בלי"א כו' הרי כשמתגלים ה' גבורות אלו בזה נתקן חסרונה ואינה בבחי' נפרד ולבוש ומסך כלל זהו היחוד וד"ל. ועתה אחר שנתקן חסרונה בקי"ש ביחודא עילאה ותתאה כנ"ל אז היא מתפללת בש"ע ואו' ברוך הוי' פי' שיהי' רצון מלפני הוי' כנ"ל שיתרפא החולי וכדומה והוא שלאחר היחוד הנ"ל יכולה לקבל אור א"ס ואינה הפכי' כנ"ל לכך ביכולת מל' דעשי' להמשיך רצון מלפני ההוי' ויאיר אור חדש בהשינוי שיעשה בהטבעת הים ליבשה וכדומה שכל ד' יסודות המה מקבלים רק ממל' דעשי' וכדי שיהי' שינוי בהם לכך מתפללת בחי' מל' דעשי' בהבל נוגה שבמתפלל כשמדבר ואו' רפאיני וכדומה וד"ל והוא שפיכת נפש לצאת מגנתקה והסתירה מכמו' שהיתה מחי' הד' יסודות בתחלה בצירוף הים ויבשה שהרי עתה יהי' האור מחדש מן עתיקא דכולא כמ"ש במ"א בענין מה תצעק אלי כו' וד"ל וכשארן המתפלל רוצה בהגם הגשמי' כלל רק למען התגלות אלקות

לבד שיתקדש שם שמים רבבים ויאמר הרחוק מה גדול שמו וידע כי אין אלקים בלעדו כמו שהי' בימי יהושע כר' זהו תפלת מל' דאצ"י והוא ג"כ שפיכות נפש כי שניהם נקראים נפש כמי"ש בפע"ח שם אך הבקשה וההמשכה בגילוי אלקות בהניסים הגשמיים הוא המקור להן כמו שהאצ"י מקור להעשי' כנודע וד"ל.

והנה ההפרש בין תורה לתפלה שהתפלה נקרא' עני' והתורה נקרא' עושר בי מלכים ימלזכו כו'. להבין זה דהנה מבואר לעיל שמן ז"ת דאבא עילאה נבנה בנין המל'. אבל בחי' ג"ר שבחכמה א"א לבא לידי דיבור כר' מפני שהוא בבחי' ביטול כו' והו' ענין התורה שהוא ג"ר דאדם קדמא דהיינו מהר' חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיע כו' ובהיות הג"ר שבחכמה בחי' ביטול העצמו' ביותר לכך ישרה בו אור א"ס ב"ה העצמי כו' כנ"ל והנה כשאומר דבר ההלכה כמו במה מדליקים כו' הרי הלכה זו היא דבר ה' נמשכה עפ"י מהר' חכמתו ית' וכמי"ש ואשים דבריי בפ"ך כו' נמצא הוא ממשיך אור א"ס ב"ה השורה בחכמתו ית' שבדבר הלכה זו במה מדליקים כו' וה"ו ממשיך בחי' ביטול שבג"ר דא"ק כו' שהיא הגבה למעלה מכל חיי העולמים הנק' חיי שעה כנודע מפני שהמה רק מו"ת דא"ק כנ"ל וד"ל. והו' לא תחללו את שם קדשי פי' להיות כי ידוע שמל' עשירא' דכולהו פי' אדה"ר לקח הע' שנין שלה הנ"ל מכל ספי' וספי' בחי' המל' שבה כו' והמה הל' כלים דז"א היינו המלכויות שלו והיא לבדו ט"ס לבד כמי"ש בע"ח כו' והם שרשי הצמצומי' דבי"ע שהם נקראים לבושים ומסכים דאצ"י ובקריעת המסך יאיר אור בעולם הבריאה כו' וביאור הדבר נודע ממי"ש לעיל שהמה כח ההתנשאות על יש ונפרד דוקא והוא לבוש מטתיר אור א"ס כנ"ל ונמצא שמלא כל הארץ אור א"ס ב"ה שהרי לא הי' מקום פנוי כלל כנודע ורק המסכים האלו מסתירי' והם כמו שעושים חללו והסתר באור א"ס הנק' שם קדשי וע"ז כתיב לא תחללו לעשות מקום פנוי כי לית אתר פנוי מיני' עד שלא נברא העולם כו' כמי"כ גם עתה ע"י לימוד דבר ההלכה שו"א המשכות הביטול של ג"ר שבו ישרה אור א"ס העצמי כנ"ל אזי נקרעו המסכים לגמרי ואינם מסתירים כלל כו' כי הרי בהבל פי האדם שנלקח מנוגה שהם הלבושים ומסכים יש דבר ה' שהוא חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיע כו' ונמצא שמתגלה אור א"ס גם בהלבושים ומסכים ולכך נקראים הת"ח קודש כו' ועפ"יו יובן מי"ש ונתתי מסך ארצכם כו' שצריך להבין איך יתכן שיאמר משה ע"ה על עצמו שיתן מסך כי הלא משנה תורה מפי עצמו אמר והו' שאר' שמע ישראל כו'. אך הענין הוא כנ"ל שלאחר התפלה וקבלת תאהבה במס"ג בואהבת אר' ודברת במ' שהם ג"ר דא"ק כנ"ל ובפ' שני' אומ' אור א"ס שבחכמה רמ"ח תיבות שבק"ש ונתתי מסך כו' כי הק"ש היא ד"ת. וזוהי שרש הלימוד בתורה כל היום כו' כי ע"י הק"ש ניתן מוחין לז"א ברמ"ח תיב"י דילי' כו' כמבואר במ"א בענין השמיעני את קולך שהתורה היא המשכר' מוחי' למדות כו' וק"ש הוא לימוד התורה שלומדים המדו' כו' וד"ל. והנה בזמן שבהמ"ק הי' קיים שהי' התגלות האלקות של מדת מל' בהיכל ק"ק כנודע לא היר' צריכר' כ"כ לתפלה שהיא רק תיקון חסרונה בהמשכר' רוחניים וגשמיים כנ"ל מאחר שהי' בלא"ה

גילוי אלקות בבחי' יחוד פ"פ כנודע כו' אמנם החזיקו ביותר בלימוד התורה שהיא המשכות אור א"ס ב"ה בעצמו כנ"ל שהיא הגבה למעלה מיחוד ז'יג שהרי הוא המשכות מוחי' מאוי"א כנ"ל כו' ד"ל אבל עתה בימי הגלות שחיצוני' העולמות מתגבדי' ביניקתם על הפנימי' וצריכה המל' תיקון לחסרתה שנקרא' עני' כנ"ל ולכך התפלה עיקר כו' ד"ל זהו שהתורה נקרא' עושר כי העשיר הוא המשפיע כו' כן הגי' שבחכמה בהם עיקר השפע מכל טוב היינו כסף וזהב פי' חו"ג שבמדות הנולדים מן השכל הכל הי' באוצר החכמה טמון וצפון כו' ולכך בי מלכים ימלוכו פי' יעשו להם עטרת לראשם ומוחין להם הכל מעושרה של תורה כנ"ל שהם חו"ג כנ"ל ד"ל.

לפי
המקום
הזה
הוא
הוא
הוא

שבת פ' נח בעו"ה

להבין ענין עגולים ויושר דהיינו הק"ו שנעשה במקום הפנוי כו'. יובן מענין ההפרש שבין אופנים לשרפים שגם הם בבחי' עגולים ויושר כמ"ש השרפים עומדים כו' האופנים משתחווי' כו'. ומתם יובן איך שכיוצא בזה הוא מלמעלה למטה באור א"ס ב"ה. דהנה השרפי' הם בבחי' חב"ד דבריאה דהיינו שאהבתם ברשפי' אש נולדה מהתבוננות' והשגתם באור א"ס ב"ה. והאופני' המה בעשי' שהוא בחי' נה"י לבד כידוע וכידוע שאופן מקננא בעשי' ועכ"ו נקראי' אופני הקדש שיש בהם הביטול שמצד החכמ' ולכך מתגלגלים תמיד ובוזאת יתרון מעלתם על השרפי' כו'. ולהבין זאת יקדם הידוע בפ"ו אור א"ס שהוא מל' דא"ס הנק' שמו כמו שם האדם שאינו שייך לעצמותו כלל ולא יצטרך לו כיא לפעולת הקריאה של זולתו שיקראנו בשמו וכמ"ש במ"א בארוכה שהוא רק בחי' זיו והארת העצמ' וכמ"ש תדו על ארץ ושמים כו' והנה ידוע שעתיק הוא מסוף עולם הא"ס פי' להיות כי מל' דא"ס הוא הראשית של בחי' גילוי העצמ' והארתו ונקרא' סוף העולם הא"ס דהיינו כמו שהדיבור סוף גילוי השכל כו' כן מקור השכל שהוא התענוג של השכל הוא סוף מדרג' התענוג העצמ' וראשית גילוי כו'. וביאור הדבר שהרי אנו רואי' כשישכיל האדם איזה שכל חדש יתענג מאד מאד בו מה שנפל בשכלו חידוש השכלה עמוקה והנה תענוג זה הוא שנשפל איזה הארה דהארה מעצמ' התענוג שמשם מקור מוצא והשכלות כי ידוע שפנימי' ע"י הוא פנימי' אבא כו' וביציא' השכל החדש יוצא גם מקורו וסיבת התהוותו עמו והוא התענוג הנפלא הנרגש בחידוש ההשכלה במוח כו' וד"ל ונמצא מובן שחידושי שכליי' בעצמ' התענוג אין להם גבול וקצבה כלל כי רק מעט מזעיר נופלי' בחי' הארה דהארה במוח האדם כו'. ומוזה יובן פי' עתיק הוא מסוף עולם הא"ס כי אין לו גבול אבל עכ"ו הוא ראשי' הגילוי ושרש המקור לחכמ' דאצי' אבל הוא סוף מדרג' של עצמ' התענוג שלימותא דכולא כי רק זכר

רב טובו יביעו אריא שרשי כל האצי' כידוע וגם עצמ' התענוג הוא רק מסוף עולמ' האיס' ובחי' מל' שבו דהיינו זיוו הארתו לבד כי כמו עדימ' שיהי' אדם התחתון גשפ'ל מעצמותו להיות לו תענוג מאיזה כלי נאה וכדומ' וד"ל. ובהו' יובן שכל הנאצלי' מחכמ' הם רק רוא דשמ' שם הוי' האפי' קוצו של יוד' אינו רק השפ'לת התענוג כר' וד"ל והנה מדת מל' הוא רק בחי' חיצוני' שהוא התפשטות הממשלה על זולתו הנפרד כר' ולהשכיל זאת למעלה יובן ממשל הדיבור בה' מוצאות אחציה מהגרון כר' בומיף מהשפתי' שאין אות בי"ת יוצא מצד סיבת השפה הגשמ' עצמ' כמו שיוצא הקול מחללי הכלי זמר כמ"ש במ"א שא"כ היתה הבהמה שיש לה גיכ' שפתי' מדברת וכן התינוק בן שנה או בשעת השינה שא"א לאדם לדבר אעפ"י שהה' מוצאות בשלימות' אך הענין הוא דהאותיות המורגשים בה' מוצאות המה רוחני' מאד אך שהם מתגשמי' מן בחי' אותיות שבנפש עצמ' שהוא כח הדיבור רוח ממללא שהוא ממדות הנפש עצמ' כמו אהבה ושכל וכו' ואין ערוך כלל לאותיות שבנפש שהוא כח רוחני המדברת להאותיות הנמצאי' בחיך ולשון שנתגשמו מאד מצד סיבת ההלבשה בחיך ולשון הגשמ' אבל הלבשה זו אינה כמו הקול בכלי הזמר שקול הגשמ' יש לו ערך ושייכות עם העץ של הכלי' כמו שיכו בעץ פשוט יוציא קול כר' אמנם יציאת הקול מהלשון דטלני' אינו כן לא מיני' ולא מקצתי' דוגמתו דוגמת כלל רק שאותיות דטלני' הרוחני' מאד שבנפש מתלבשי' בהלשון כמו שיתלבש השכל הרוחני' במוח הגשמ' כר' וד"ל כן עדי' אותיות מדת מלכותו ית' הוא בחי' ההתגלות והיא אחת ממדותיו כידוע אין הלבשתה והתפשטות' להחיות רוח שפלי' בכל עולם לפי ערכו אלא כמשל הלבשת אותיות הדיבור בה' מוצאות הגשמ' כנ"ל דהיינו מבחי' חיצוני' שבהם להתגשם בחיך ולשון כר' כן כל המקבלים המורגלים אין עליהם רק עול מלכות שמים מבחי' חיצוני' אותיות הנפש כמ"ש ויהי האדם דלעילא לנפש חי' לרוח ממלא והיא נעשית א"ם כל חי' בבחי' ה' מוצאו' הנה כר' וד"ל ועדי' אותיות המחשבה המתגשמי' מן השכל הרוחני שאינו בערך אותיו' כלל וכשנתלבש באותיו' המחשבה הוא ע"ד הנו' באותיו' הדיבור והמה הנקראי' רוחל ולאה עלמי' דאתכסיי' ואתגליי' והמה רק לבושי' לגופא שהוא ו"ק כידוע ועדי' הגופא הוא רק בחי' לבוש לאריא כר' וכן עד רום המעלות וד"ל שהוא בחי' מל' דאיס' אינה אלא חיצוני' העצמ' חיוו לבד וד"ל והנה לשון השתלשלות שהוא מדרג' אחר מדרג' לא יתכן אלא בבחי' ההתגל' שבעליון מתגלה יותר ובתחתון מעט ממנו כר' אבל בבחי' העצמ' לא יתכן לשון השתלשול מדרג' ומבלי ימצא שם ראש וסוף כלל כן עדימ' מהארת הק"ו שהוא השפ'לת התענוג להיות מקור חכמ' הוא הראש עד שיהי' באופני צמצומי הגילויי' בהתחלק' רבי' עד שישתלשל למטה מטה דהיינו רגלי' העשי' כר' וזה נק' הלל עדימ' פי' ההתגל' בעצמ' שיגרום ענין המעלה ומטה בבחי' השתלשול צריך שיהי' כח התגל' זה מן העצמ' גיכ' כי הרי צריך להתצמצם בעצמותו כר' כמו עדימ' אומן החושב באיזה כלי לעשותה תחילה תתפס כל מהות הכלי במחשבתו והמחשבה שלו

תקיפה מכל צד בו פי' שיחשוב כללר עשייתם אמנם כשיצייר אופני פרטיות עשיית' ממטה למעלה תתחלק מחשבתו בצמצומי' וחלקי' לחשוב רק ברגלה תחילה כו' ולאחר שנתחלקה במחשבתו בכל פרטי' הנה כללית מהותה נתפס' במוחו ומשם יומשך כל פרטיו' עשיית' בשעה שיתחיל לעשות' בכל עת ועת כו' ומוכרח לסלק ממוחשבה הכללי' להתצמצם בפרט כו' וכדומ' לזה יובן למשכיל ענין העגולי' בהשווא' לכל צד פי' כי הרי שהמקיפי' המה עיקר המקור המחי' את כל החלל בכל פרטיו אך המשכתו לבחי' כללות המחשבה עד שנתפס כל ההשתלשול' של הפרצופי' בסקירא א' לכך מחי' הוא ראשו ורגלו כא' ממש מבלי שום קדימה להראש על הסוף כו' אך כשמתצמצם בעצמו' כללר מחשבה זו להמשיך הקי' כו' הגי' יושר הוא דוקא בבחי' קדימה להראש על הסוף שבראש אין הגילוי אור איס בצמצום כ"כ בו וידוע שהעגולי' הוא מבחי' נפש לנד והיושר מבחי' רוח להיות כי כל היותר גבוה לא יגלה ממנו רק חיזוניותו לבד והנמוך יוכל הגילוי שלו להיות מפנימיותו יותר כמ"ש במ"א כמ"כ העגולי' המחי' בחי' הראש ורגל כא' הוא מבחי' נפש לבד והיושר שמחי' בהדרגה הוא מבחי' רוח שבו כו' אבל הנפש של המקיף יותר גבוה מן הרוח שביושר כמו ענין ההפרש שבין תורה לתפלה. שהתורה נתלבשה בעניני' גשמי' יותר מכמו שהתפלה היא בלב שכי' הרוחני' ועי"ז התורה היא הגבה למעלה מן התפלה מפני שהיא נובלת חכמה עילאה וחיזוניות שבה שהיא יותר גבוה מפנימי' חיי שעה שהוא התפלה וד"ל וכמ"ש במ"א בענין עגני הכבוד של המקיפי' כן התורה נתלבשה בחיזוניו' יותר וד"ל.

ועתה צריך להבין ההפרש שבין השרפי' לאפני', שהשרפי' הם בהדרגה בחב"ד חגי' נהי' הכל בבחי' גילוי' דהיינו מן התבוננ' והשגת' הגלוי בהם נולד להם הרשפי' אש בהתגלו' ומחמת האהבה והתשוקה יהי' להם ההמשכה וההתדבקות לעסוק בתמידו' בשירות ותשיבחות לא יפסקו בעבודתם והוא בחי' נהי' כו' כמו ער"מ אהבה שנולדה בלב האדם מחמת שכל וטעם ומצד האהבה ישפיע החסד הגשמי כו' שהרי השכל בהתגלו' והוא העיקר המקור והאהבה רק ענף מסתעף ממנו והאהבה מקור לעשיית החסד לילך ברגליו בשביל האהוב או ליתן לו בתמידות ממון שאין בשעת העשי' והעסק דהיינו השפעת החסד הנמשך מן ההתעוררות אהבה שבלב כו' כל האהבה כמו שהיתה בתחלת המשכתה מן השכל רק מעט מזער ממנה כו' וכידוע אבל בהשרפי' שחב"ד שלהם בגלוי הרי האהבה בטילה בהם ומכ"ש ההתדבקות וענין העסק שלהם שהוא בחי' נהי' בטילה בהאהבה כי בכלל מאתים מנה כו' והוא ענין מוחין דגדלות המדות כידוע ואמנם ההיפוך מזה הוא הקטנות והוא בחי' עיבור תלת גו תלת דהיינו שלא נשאר רק בחי' נהי' לבד וחב"ד וחגי' בהם בהעלם כמשל תולד המקופל וראשו בין ברכיו כו' פי' כמו הגיל ששכל המדה כבר נסתלק עיקרו בשעת המדה כו' וגם המדה מסתלקת בשעת העשי' וההילוך של החסד וכי תחפץ באיזה דבר לעולם תהי' האהבה בוערת בו לאתו הדבר שהרי כאשר

יומשך זמן רב כבר נשכח על האהבה והטעם לגמרי ורק עושה בקרירות את החסד והשפע בתמידות והיינו שלא נשאר רק החסד עצמו וחב"ד חג"ת שבו הוא בהעלם כי מאין לו כח נצחון הזה לעשר החסד בתמידות הרי בא מכה האהבה אבל אין האהבה מאירה בעת עשיתי החסד רק יעשה בנצחון ועקשות כ"י והוא מהעלם האהבה וכמ"ש במ"א שזה נק' נצח של חסד כ"י והוא בחי' נהי' לבד ד"ל וכמ"כ בימי הגלות כנ"י בבחי' עיבוד תלת גו תלת פ"י לא נשאר בניצוץ האלקי בגילוי כ"א הענין העש"י שמתענף מן האהבה דהיינו בחי' לדבקה בו שאינו אלא להתמשך אחרי ה' לעשו' עבודתו בתורה ותפלה והאהבה בהעלם בשעת העש"י מאד כנ"ל וד"ל אבל מוכן שגם בבחי' לדבקה בו שהוא כמו ההמשכה של אדם לחבירו לילך אחריו כל היום שמתענף מצד האהבה אליו כ"י הוא בחי' ביטול העצמי להתמשך אחרי זולתו כ"י אמנם אינו ביטול האמיתי שהוא בחכמ' דוקא שהוא ביטול במציאות כידוע אבל הוא בחי' נהי' שבבחי' ביטול החכמ' והוא כמו בחי' ההודאה במוח שנמשך ממנה ההשתחוא' והוא כפיסת הראש לבד להודות לחבירו אך ההשתחואה האמיתית הוא השיטוח בארץ ולהתבטל ממציאיותו כ"י וד"ל.

ועפ"י ז' יובן למשכיל ענין ההפרש בין השרפים לאופנים, שאעפ"י שהשרפי' בחב"ד המה עומדים ואינם מתגלגלי' כמו האופנים להיותם בהדרגה חב"ד למעלה מחג"ת כ"י כי הכל בגילוי בהם מפני שהם מבחי' היושר שהוא מן הארת הקו כנ"ל וד"ל. ואמנם באופנים לא מתגלה בהם רק בחי' נהי' לבד כי אופן מקנן בעש"י והיינו הודאה לבד ולא יהי' בהם רשפי אש כלל ולכך יתגלגלו בתמידות כמו כפיסת הראש כנ"ל אך ענין הגלגול וכפיסת הראש הוא בטול העצמי בחי' נהי' שבביטול חכמ' כנ"ל לכך נקרא' אופני הקדש ע"ש החכמ' ואין השרפי' נקראי' ע"ש הקדש אעפ"י שגם בהם בחי' ביטול בחב"ד שלהם שלהיות שאין הביטול כ"א לפי ההשגה בחב"ד שלהם אבל בגלגול האופן ההשגה מאד בהעלם כי חב"ד וגם חג"ת בהם בהעלם כנ"ל והי' באמת ביטול יותר גבוה שהרי ביטול עצמותו לגמרי יש בהשתחוא' זו וכמשל מי שמשיג רבו איכ"ר עומק השכלתו ומתבטל שאין ביטולו אלא לפי אופן השגתו ברבו כ"י אבל כשרואה ברבו שהוא משכיל השכלה מאד נעלית לגמרי מהשגתו עד שאינו יודע כלל איך לשבחו בשבחי' כ"י מאחר שאינו מבין ההשכלה כ"י אזי ביטולו בתכלית האמת דהיינו ביטול העצמי שלו שאינו כלום לגבי הרב אבל אצל המשיגו ביטולו במדה ומשקל שהרי גם הוא יש ודבר כ"י וד"ל. ובזאת יתרון מעלת בחי' נהי' שבשכל מן השכל עצמו כמ"ש במ"א וד"ל ועד"ו ביטול האופנים אינה בהשגה נגלית ומחמת זה יש יתרון להם על השרפי' והיינו במה שמתגלגל ד"ל. והנה העיגול כשמתגלגל העליון שבו יורד למטה המטה שבו עולה למעלה כ"י עד מבלי ימצא בו באמת מי הוא למעלה ומי למטה כי בכל רגע העליון תחתון והתחתון עליון כ"י ובזה יתרון מעלת האופני' שהרי שנהי' שלהם הוא ההודא' ועסק הלדבקה בו כ"י בהם בגילוי חיינו למעלה להיות מתבללי' באור א"ס ב"ה הראש והעליון שלהם הוא חב"ד חג"ת שלהם למטה פ"י בהעלם ולא יגלה כ"י והי' כמו

שהם היחידים למטה כו' אבל מצד שרש חב"ד שלהם הוא ביטול העצמו שישנו יותר בהעלם מבגילוי השרפי' כנ"ל הרי החב"ד למעלה כו' ואח"כ מיד חזר העליון להיות למטה והיינו שהחיות שלהם רצוא ושוב בבחי' גלגול והשתחווה' שהי' העליון תחתון והתחתון עליון עד מבלי שימצא באמת הראש והסוף והוא ענין ביטול העצמו האמיתי כו' וד"ל משא"כ בחי' הרצוא ושוב שבשרפי' אין העליון נעשה תחתון בבחי' גלגול כו' רק שנופלת התשוקה ממנו כמו נשימ' האדם שהחיות היוצא אינו חזר ונכנס אלא חיות אחר נכנס כו' כן עד"מ החיות של השרפים יוצא ונכנס בהם כו' וד"ל אבל באופנים אותו שהי' למטה נעשה למעלה חזר להיות למטה וד"ל. ועיקר סיבת ההפרש בכל הנ"ל הוא להיות כי עיקר התהו' גילוי חב"ד דשרפי' הוא מן החלל שהוא היושר בגילוי אחר גילוי בקדמי' כנ"ל וידוע שבחי' מטי ולא מטי הי' בראשית הגילוי מן העצמות כו' והוא שרש ענין הרצוא ושוב בחיות השרפים שהוא ג"כ בהדרגה לעולם אין המעלה מטה כו' וד"ל אבל מאחר שבאופנים נמצא בהם ענין העליון תחתון כנ"ל ובלי שימצא בהם ראש וסוף באמת ה"ז מורה שסיבת עיקר התהו' שלהם מלמעלה למטה מן בחי' נפש דעגולי' הסובבי' בהשווא' לכל צד המחוי' הראש ורגל כא' מבלי שום קדימה כנ"ל. והוא למעלה מבחי' מטי ולא מטי כו' כי עדיין אין שם גילוי' כו' ולכך אעפ"י שהאופני' מבחי' עשי' המה בשרשם יותר נעלי' מהשרפים כמו שהעגולים יותר נעלים מן הקו כו' אעפ"י שהוא מבחי' נפש לבד כנ"ל וד"ל. והו' שאומ' האופנים ברוך כבוד ה' ממקומו והשרפי' אומרי' מלא כה"כ להיות כי ידוע שמל' דא"ס נק' כבודו פי' זיוו והארתו והוא הודו על ארץ ושמים כנ"ל ולכך השרפי' המשיגי' בחב"ד שלהם באור א"ס ביה שואלי' איה מקום כבודו כי כל הנבראי' מוגבלים הם והשגתם מוגבלת ובאי' לידי העדר וביטול השגה כידוע והו' שאומרי' קדוש ומובדל כידוע אלא בהארץ היא נמצא' כבודו והיינו ל"ב נתיבו' חכמה שבתורה כנ"ל וד"ל אבל האופנים המה מבחי' העגולי' בשרשם כנ"ל כאשר יהי' האופן בתוך האופן כו' לכך אומ' ברוך ולא קדוש פי' שאינו מובדל מהם כנ"ל אבל אומרים שיתברך ויומשך כבוד ה' שהוא בחי' מל' דא"ס מן בחי' מחשבה הכוללת שהוא המשכר המקיפי' שמחי' ראש ורגל כא' והתחתון עליון כו' והו' ממקומו מקומו העצמי כמ"ש הנה מקום אתי פי' כל מקום פנוי שבאמצעי' הוא כמשל מחשבה פרטית לגבי הכללית כנ"ל והיינו כמשל שנתפס הכלי בכללות' במוח כו' לכך החלל בטל בעצמותו כי הרי סיבת התהוות החלל בתמידו' הוא מצמצם עצמו' כנ"ל לכך אומרי' שיתברך כבוד ה' וד"ל.

נהמכוון לכאורה דראשו בין ברכיו היינו עיגול שאצל הרגל יהי' ממש הראש. ועמי"ש במ"א דכמ"כ שיר הוא בחי' עיגול מה"ט כיון במקום שמסתיים הניגון חזר ומתחיל וכי הרי כיון במקום הסוף דהוא רגל מתחיל הראש ה"ל עיגול והינ' כאן. ועי' דרוש ל"ג בעומר הוד שבהוד אין נהיי גבוה וכי).

שבת פ' לך בעזיה

ויספו הענוי' בה' שמחה ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו. להבין לשון בה' שמחה דהל"ל לשמחה בה' וגם ענין ויספו. הגה תחלה צריך להבין מה ענין השמחה אל הענוה דווקא להיות כי ידוע בכתבי האריי ז"ל ששאלתו תלמידיו מהו עיקר הזכות שזכה לרוה"ק ולגילוי אליהו כ"י והשיב רק מחמת דבר אחד שכשעשה מצוה עשה אותה בשמחה רבה ועצומה עד מאוד ומכלל הפסוק תחת אשר לא עבדת ה' בשמחה ובטוב לבב כ"י יובן זה כ"י. והגה לפי שהי' ניצוץ משרע"ה שהי' עניו מכל האדם שזהו ענין השמחה ממש כי הם דבר אחד כמשי"ת בעזרי"ה לכך זכה לידי השמחה מעין מה שזכה משה ע"ה ע"י הענוה רק מפני הענוה לא רצה לגלות להם שהוא ניצוץ משה ע"ה. ולהבין הטעם שהשמחה והענוה הכל ענין אחד והלא נראה להיפך שהבכ"י והעצבות תהי' מפחיתות עצמותו והשמחה תהי' ממה שיהיו כל דרכיו זך בעינו וכ"י אמנם הענין הוא דעיקר הענוה הוא ולא ירגיש במעלת עצמותו כלל בכל אשר הוא עושה טוב כ"י לא עשה כלום בעיניו כמו שאמרו על אחד שהוא עניו דלא מחזיק טיבותא לנפשי' כ"י ולכך יוכל להיות עניו מכל האדם אפי' מנכרי להיות כאשר יתבונן שמה שהוא מאמין בה' אחד ואחזק וקשור בה' בחבלי עבותות אהבה וכ"י אינו מצד עצמו שהגיע לזה מחמת השגותיו שהכיר בוראו ועבדו בהתלהבות כ"י כי הרי אינו רק ירושה מאברהם שהוא הכיר בוראו והלך ונסע מדרבא לדרבא כ"י וכל א' מישראל מקבל זאת ההשגה והאהבה באלקות רק בדרך ירושה ממנו כמו ירושה הגשמיות שאדם מניח ממון ועושר מוכן לבנו הקטן שאינו מכיר בהעושר כלל כ"י כי לא יגע בה מעולם רק מפני שהוא כרעא דאבותו וחלק ממנו מתישבת בו העושר מבאחר כ"י ד"ל והרי מצד החקירה והטעם בהשגות אלקות יוכלו לסתור אותו כ"י וזהו שנק' אמונה בכנ"י לשון אומן את הדסה פ"י כמו האומן את היונק שנמשך אחרי אמו שהנהיגו אותו והרגילו בכך כ"י כן נמשך השגות אחדות ה' בלב כנ"י מצד ירושה מאבותינו שהכירו באמת כ"י ומפני זה הרי ישכיל כי כל אמונתו בה' אחד אינו מצד עצמו כלל ואין לו במה להתנשאות על הע"א וכדומה מצד עצמו כלל רק שמברך ה' שלא עשני ע"א * והיינו מסיבת הירושה כנ"ל אבל מחמת עצמותו הי' נופל מעבודתו מעט מעט עד שהי' נופל בתאוות גשמיות ואחי"כ יאמר לו היצה"ר לך עבוד ע"ז כידוע מארז"ל בזה וכידוע מעשה בא' שלא הי' תקון לנשמתו מזמן התלמוד כ"י וסיבת נפלתו כ"י הי' שנכשל מתחלה רק באיסור דרבנן ונפל בעצבות גדולה ועצבות גרמה עוד נפילה בדבר החמור עד שעבר עבירות חמורות מאוד כ"י וא"כ מה שאדם ניצול מנפילה הגדולה עבירה גוררת כ"י כשעבר איסור דרבנן כ"י אין זה כ"א משמירת המקיף של נשמתו שהוא כרעא דאבותו כ"י אך בצלם יתהלך איש פ"י ששומרים את נשמתו שלא תפול כמו שמצינו שהזהירו החיצונים מ"מ ור"ע כ"י ושמידה זו הוא מעצמית אלקות שהי' האבות מרכבה

למל' דאצי' כידוע ומשם הזהירו לבל יגעו החיצונים בנשמת פלוני כר ובהיפך אותו האיש שנפל כיכ כנ"ל הי' האזהרה שיסלקו אותה השמירה ממנו ולא יפחדו החיצונים ממנו כר ויטמאוהו ממדריגה למדריגה כידוע שיש זלעז' כר'.

ב) וכמו שיש בקדושה הענווה שהוא כמו האסקופה לעבור עלי' כל הנכנס לפנים כר' וכמ"ש זה השער להר' והוא שלא יקח לעצמו שום מעלה במה שיעשה כנ"ל והוא ביטול עצמותו והפשטה בחי' לגרמי' כידוע כמ"כ את זלעז' בקליפה יש אסקופה לעבור בה לפני' בהיכלות הטומאה והוא העצבות שהוא בחי' לגרמי' ונק' נוק' דס"מ ילליה' לילית כר' כי הדבר הוא גסות הרוח שהוא המקור לעצבות כר' שמפני מה יעצב מפני שאינו יש ודבר מה כר' הרי כשהוא יש ודבר כר' הוא השפע של הטומאה כר' והמקבל הוא כשיעצב מסיבות העדר השפע כמו בקדושה בחי' אל אישך תשוקתך כשמקבלת השפע כר' ומסיבת העדר השפע הוא בענווה ושיפלות כנ"ל מאחר שאינו מצד עצמו לא אכפת לו כלל בהעדרה ויוכל לשמח בחלקו חלק אלק' רק במה שאינו גוי כר' והוא בחי' אסקופה לכנס להיכלות הקדושה להיות לו השגות ואהבות כר' ובהיפך בקליפה הנוק' יותר קליפה גסה מאחר שהיא נעצב על שאינו יש ודבר כר' וזהו אותו השמירה בנשמות שלא יפלו בעצבות כר' שמן העצבות היא האסקופה לכנס בחדד היותר פנימי בהיכלות הטומאה כנ"ל וד"ל ונמצא מובן למשכיל בהיפך בקדושה הוא השמחה שבא רק מחמת שאינו כלום באמת כנ"ל הוא בחי' אסקופה והיינו הענווה מכל האדם שאם חפץ להיות איזה דבר ומדמה בעצמו שהוא הוא העושה טוב כר' הי' נופל בעצבות מן העדר השפע כר' אבל כשאינ עשיית הטוב שלו מצד עצמו כלל אזי לא יפול לעולם בעצבות כר' וזהו שהשמחה והענווה הכל אחד כר' וד"ל וזהו כשרוצים להשפיל איזה נשמה בהיכלות הטומאה יסלקו השמירה והיינו שיפול בעצבות עד שיתיאש כר' וד"ל.

ג) והנה מאחר שהשמחה והענווה הכל אחד לכך זכה האר"י ז"ל ע"י השמחה במצוה שעשה כי שמחה זו של ביטול עצמותו כנ"ל גורם לו אתערותא דלעילא באצי' ג"כ שיהיו בחי' שמחו בהוי' וכמ"ש ויספו ענווים בה' שמחה כי הרי מאחר שאין הוא העושה דבר כר' א"כ לא תהי' שמחתו בתפילה מחמת עבודתו וטוב לבבו כר' רק מצד אלקות עצמו שהוא אור א"ס וכלא קמי' כלא כר' ואפי' מידותיו וחכמתו המה רק שמות וכינוים שיקרא חכם בחכמה דאצי' כר' וכמו שיקראו ראובן שאין השם של אדם ערוך לעצמותו כי לא יהי' בו הפרש כשיקראו אותו ראובן או שמעון כר' וכידוע כן כל המשכות אור א"ס ב"ה מהתחלת הקו עד סיום רגלי העשי' הם רק בחי' שמות לגבי עצמותו ית' ולכך לא תהי' עיקר השמחה מן רבוי ההשתלשלות אדרבה ממה שהם כלא כר' וזהו שנזכרו בישראל עם קרובו פי' שהם מקורבים בעצמותו ממש כי עיקר שמחתו מהביטול לגבי עצמותו כר' וד"ל ועכ"ז יובן למשכיל שעיקר השמחה בדברי תורתך כי הם חיינו כר' להיות כי ידוע שהתורה המצוות הם

למעלה מן השתלשלות אבי"ע כר שלכך נקראים המצוות אורחות הוי' כמיש במ"א לכך שמח שמחה עצומה מן עשיות המצוה דזוקא וזהו תחת אשר לא עבדת ה' בשמחה ובטוב לבב וכי' וד"ל.

ד) ולהבין ענין השמחה בהוי' שהיא תוסף ע"י שמחות המצוה צריך להקדים משל א' והוא כשאנו רואים כשאדם עושה סעודה בשמחת חתונת בנו יקבל תענוג נפלא ממה שיאכלו הסעודה וישבתו המאכלים ואף כי הוי' טבעו הקימוץ הגדול שיצטער בנפשו מאוד כשהיו אצילים ממונו כר' אבל מצד השמחה שבלבבו ירצה ההיפך מטבעו דהיינו שכל שיאכלו יותר ויקבלו תענוג מהמאכל ביותר יתענג ביותר כמו איש החסדן בטבעו וכר' הרי אנו רואים שהשמחה סיבות השפע והחסד שהרי איש החסד בטבעו יקבל תענוג ממה שיקבלו שפעו ויתענגו כר' והקמזן יצטער מזה ובעת שמחתו יקבל ג"כ תענוג מהשפעו כמו החסדן ממש ויותר כר' אין זה כ"א שהשמחה גורמת לצאת מגדרי גבוליו ולהניח עצמותו ולצמצם עצמו בשביל קבלת חברו עד שכל אשר לאיש יתן למקבל כר' וד"ל. ועתה יובן למשכיל למעלה שבהיות שיומשך מעילה לעילה מעילות העילות אור איס ב"ה כמו שיאציל חכמה הרי צריך להיות צמצום העצמות להשפיע מהות חכמה ולהניח עצמותו כר' כמשי"ת בלק"ת בענין ויצא יעקב מחרן הוא בחי' גרון שהוא אורך הצואר המפסיק בין השכל ללב והוא מיצר כר' פי' להיות נתוהוה המדה מן השכל צריך להיות הפסקה וצמצום בהשכל כלומר מקום פנוי וצר בין מהות השכל למהות המדות והוא הצואר שאינו לא שכל ולא מדה [וכנזכר במ"א בענין התוהוה הציפור מן הביצה שתולה תהי' עפרה תחלא בעלמא ותהי' בחי' ממוצע בין גשם הביצה להצפור תהי' ויקרא אין והיולי כר' וד"ל] ואין סיבות השפע מן המאציל לנאצל לצאת מבחי' עצמותו כר' כ"א ע"י השמחה כנזכר במשל וא"כ קודם לכל הנאצלים הוי' מההכרח שיומשך מהות השמחה והנה כמו שידוע בענין החכמה דאצילי' שאינו לא מני' ולא מדוגמת חכמה והשגה שאנו מדמין מאחר שהוא בחי' אלקות ממש כידוע אבל הוא מקור דמקור שיוכל להיות מציאות חכמה והשגה בנבראים ונוצרים כר' וכמ"כ השמחה שגאצל הוא מקור דמקור שיהי' מציאות שם שמחה בנבראים כר' והיינו ענין השמחה בהוי' פי' ע"י אותיות הוי' נאצל השמחה כר' אמנם ע"י אתערותא דשמחה דלתתא בעשיית המצוה גורמים הוספות אור הוי' בהמשכת שמחה באצילות וזהו ויספו בהוי' שמחה וד"ל. ולהבין ענין הוספה זו כי הלא מבורר במשל הנ"ל ב' דברים א' הקריאה שיקרא לאנשים הרבה ויבקשו לאכול מסעודתו שכבר הכין וזהו השמחה שהיא כבר בהתגלות גדול, והב' היא החדוה שקדמה אליה שהיתה סיבות התעוררותו לעשות סעודה ושמחה כר' והיינו חתונת בנו שהוא עיקר החדוה צפון וטמון בלבבו כמיש במ"א ובקראו לאנשים ומבקשים כר' אזי חדוה זו היא בהתגלות ותקרא שמחה כר' והנה חדוה הוא בפנימיות בינה היינו בהדבר עצמו שמחתו עיקר התעוררות השמחה כר' והשמחה היא בחיצונית בינה בהתגלות כר' ועתה יובן למעלה כי עוז וחדוה במקומו העצמי באור איס ב"ה קודם שיומשך הקו שורש כל הנאצלים כר' ושיומשך הקו א"א להיות מבחי' החדוה שבמקומו כ"א כאשר תבוא

בהתגלות כמשל הנ"ל לקראו לאנשים כ"י ד"ל זהו הוד והדר שהוא יתוד ת"ת ומלכות דאיהי בהוד כ"י הכל לפניו בעצמותו כמשל התעוררות לעשות סעודה ושמחה מחדה הצפונה כ"י ד"ל וצריך להמשיך החדוה בגילוי ולהיות צמצום והנחת עצמותו כנ"ל במשל השמחה שהיא סיבת השפע ממש לנפרד כ"י והווי ויספו הענווי' פי' כי לע"ל יתגלו ההעלם וראו כל בשר כ"י וכל עיקר העשי' במצות הוא רק להוסיף אודות באצ"י ואינם נמשכי' עדיין למטה כמ"ש במ"א. וכמ"כ בהמשכות השמחה העליונה בהענווי' מוסיפים אור הוי' בהשמחה שמלבד שמוציאים מן ההעלם החדוה בגילוי השמחה לצורך קיום כל הנאצלים ונבראים כ"י לבד במדה ובמשקל כ"י עוד זאת יוסיפו תוספת ברכה והמשכה מן החדוה לשמחה אך שנשארת בבחי' אצילות ולע"ל תתגלה זהו שיעשה שחוק לצדיקים וכמ"ש במ"א וד"ל זהו שלא ע"י המצוה עצמה זכה כ"כ כ"א מן שמתת עשייתו דוקא כי אותיות הוי' הוא המצוה כמ"ש במ"א וכבר הוא שורש הנאצלים כ"י אבל השמחה קדים לה והיא עיקר הסיבה כנ"ל זהו אם הבנים שמחה וד"ל.

ה) והנה כי מאחר שהשמחה עליונה היא סיבת כללות השפע לצאת ממהות למהות הרי כלולה מכל מה שימצא בנאצלים ונבראים כ"י שהמה כלולה מי"ס וכל ס' מעשר כ"י כידוע כמ"כ בהשמחה יש כל ריבוי מיני אופנים מחו"ג חסד שבגבורה וגבורה שבחסד כ"י והיינו עד"מ משמיעת כלי זמר שקול הכלי זמר יערב לשומע עד שיתפעל וישמח כ"י כי קול מעורר הכוונה כידוע שסיבת ההתפעלות מהניגון הוא שהקול אף שהוא גשמי' בה' מוצאות כ"י הוא בחי' העלאת מ"ן לכוונת שבלב עד שיתפעל משמיעתו כ"י והנה לפי אופן העלאת מ"ן שהוא הקול כן יהי' הכוונה והתפעלות הלב אם יהי' הקול תנועת החדוה מעורבת וממוזגת עם העצבות כ"י לפי אופן המזיגה כן יהי' ממש אופן ההתפעלות של השמחה בלב מוזג כ"י וכמו שיש במדות שבלב ריבוי אופנים כמו חסד שבחסד עם נצח שבו או גבורה והוד שבחסד כ"י כן יש הפרש בין חסד ואהבה שבשמחה לגבורה שבשמחה כמו שישמח מנפילת שונאו שהוא בחי' גבורה כ"י וכשישמח מהגבהת אוהבו תהי' השמחה בבחי' חסד כ"י ותהי' באופן ומזיגה אחרת כ"י וכדומה לזה יהי' הפרש בתנועת הניגון רבי' בשינוי אופנים כ"י וד"ל. וכמ"ש במ"א בענין ושם אחיו יובל כ"י. וע"ד משל זה יובן למעלה בהעלאת מ"ן של שמחת העשי' בעבודה שבלב בתפלה ועבודת מעשה המצות עצמה שיגרמו שמחה עליונה של המאציל ית' הוא רק כמו שיעוררו קולות הגשמיים של כלי זמר את לב השומע כ"י וד"ל ולפי אופן מזיגת השמחה הגשמי' כן תעורר למעלה אם מחסד שבה או גבורה שבה כ"י ולהיות כי השמחה צ"ל כלולה מכל ריבוי מיני אופני הנאצלים כנ"ל לכך צ"ל ההעלאת מ"ן בכל מיני כלי זמר בנבל וכינור תוף ומחול כ"י בצלצלי שמע בצלצלי תרועה המה הכל מיני מזיגת השמחה עם הפכה שהוא העצבות שבזאת יהי' העריבות ביותר כמ"ש במ"א וכנ"ל בבחי' גבורות שבשמחה כ"י והם צלצלי תרועה כ"י וד"ל ודוד ע"ה הי' יודע נגן פי' ידע איך לסדר הקולות שהם הניגונים בכל מיני אופנים כדי שיומשך השמחה העליונה לפי אופן ההעלא ג"כ בריבוי אופנים כ"י ד"ל.

וזוהו הללו אל בקדשו פי' חכמה סתימאה • שהוא ירד של שם הוי' הראשונה מן המאציל לנאצלים כו' ואח"כ הה"א באורך ורחב שהוא בחי' בינה דאריך כו' והוא פיזור השפע והוה ברקיע עונו כמו הרקיע המבדיל בין מים עליונים כו' וכמ"ש במ"א ואח"כ בגבורותיו ה"ג מצפ"ך שנמשכים בחיך וגרון להפריד הקול כו' ומזה בא סיבות ריבוי ההתחלקות בכל מיני אופנים וכמ"ש במ"א בענין שורש הצירופים כו' חק נתן ולא יעבד כו' והוה הללוהו כרוב גדלו ולא כתיב כגודל גדלו אלא כרוב לשון ריבוי כי הרי מתחלק בריבוי רבבות אופנים עד בלי גבול כו' מפני שצ"ל כמספר ההעלאת מ"ן של הקולות שמלמטה למעלה והוא ענין הללוהו בתקע שופר עד סיום כל מיני כלי זמר בדרך כלל וד"ל. וענין תקע שופר הוא בחי' קול פשוט שיצא מעומק הלב והוא בחי' פנימית בינה רעותא דלבא ממעמקים קראתיך כו' והוא נקודת הלב שממנה מסתעפים כל הפרטים מזיגות כו' וד"ל כמ"ש במ"א שמה שיומשך כל היום בדרך קיום הוא רק מנקודה האחת שהי' בשעת התפילה כו' וד"ל ואח"כ בנבל וכינור שהוא קול ממוזג בעריבות ומתיקות בהתחלקות אופנים שונים כו' וד"ל ואח"כ בתוף ומחול שהרי נראה בחוש שהתפעלות שמחה שמן התוף שהוא קול גם בגודל רעש ורעם הוא באופן אחר לגמרי מן ההתפעלות של מן דקות הקול של הכינור כו' ויוכל להיות שיתפעל יותר מן התוף כו' ולכל אחד כפי מדרגתו ב"ס שבשמחה אם מהעליון שבו כו' וד"ל וכולם הם רק בחי' העלאת מ"ן לרוב גדלו שהשמחה סיבת כללות השפע כו' וד"ל.

ואבינו אדם בקדוש ישראל יגילו הנה שמחה הוא בינה וששון הוא בחי' צדיק אות ברית כו' ומלכו' נק' שושנה כידוע וביאור הדבר להיות כי ער"מ בשמחת הסעודה כנ"ל הנה יש עוד מדריגה הג' והיא עיקר דהיינו כשכבר האנשים אוכלים סעודתו ומתענגים מאוד שאז הוא עיקר קבלת התענוג שלו כנ"ל שהקריאה אינו אלא התגלות השמחה אבל עדיין אינו עיקר התענוג כמו שמתענג כל מה שיתענגו האוכלים ביותר כו' וכן היוצא לדרך רחוק מאוד למד"ה ונשתהה זמן רב שדואג ומיצר על אשתו ובניו בזכרו אותם כו' וכשמתחיל לנסוע ממקום הרחוק ונוצר שיראה את ב"ב בקרב הימים ישמה מאוד בהתגלות כו' ואעפ"כ אין שמחה זו ערך עם השמחה והששון המופלג כשבא סמוך ממש לעירו וביתו שכמעט יצא לבבו מן התענוג כו' להיותו קרוב מאוד אליהם כו' זה הנק' ששון בלה"ק מפני כאשר תהי' השפע סמוך לגמרי ממש יותר תהי' בתגבורת מכמו שהיתה בתחלת יציאתו כמו בזיווג שעיקר התענוג בגמר ביאה כו' ובנוצר בשמשון שהיתה נשמטת מתחתיו בגמר ביאה כו' ומצד זה בחי' היסוד שהוא גמר השפע יותר במעלה מכל המדות להיות בו עיקר התענוג כו' וד"ל וכמ"כ הששון גבוה מצד זה מן השמחה עצמה להיותו בגמרו של השמחה והוה שצדיק נק' ששון וד"ל ועפ"י זה יובן ענין ואבינו אדם כו' כידוע שהאדם הוא המדות בכללם וכשהשפע נעדרת נק' הצדיק אביון כידוע ולכך ואבינו

אדם העליון שאין השפע נמשכת מפני שנעדרה שפע השמחה ע"י עוונות המבדילים היפך הענווים כנ"ל והיינו הקימוץ שבבחי' קליפות הב הב והוא המונע לצאת מעצמותו והוא העצבות כנ"ל כי עוון אותיות עניו כי כבוד עוון היפך ביטול הענווים כו' אבל עיקר השמחה של האביונים המה הבעלי תשובה הוא בקדוש ישראל מלמטה למעלה פי' כי העוונות מבדילים ואין ביכולתם להוסיף אור שמחה עליונה ע"י מעשה המצוות כו' א"כ אין ששון בצדיק כו' ונק' אביון ועד"מ האביון ישמח מדבר מועט כמו פרוטה אחת כמו שישמח העשיר מהון רב כו' להיות כי הפרוטה מחי' אותו כי מצד עצמו אין לו כלום כו' כמ"כ עד"מ תשובת החוטא הוא כמו האביון שהרי אין לו מע"ט כלום ולא בא להם בבחי' עצמותו כלל כ"א בתשובה ועזיבת החטא שמתחרט מאוד כו' והרי זה רק ביטול עצמותו קצת וכו' וא"כ מעורר בחי' החדוה הצפונה שלמעלה מן השמחה עליונה כנ"ל כי הרי חזר שורש נפשו למקורו מלמטה למעלה ע"י תשובתו כו' ומזה נעשה החדוה כמשל חדוה שבלב מהשכלת בנו שהוא מלמטה למעלה וד"ל חזוה בקדוש ישראל יגילו פי' שאור א"ס ב"ה שהוא קדוש ומובדל מישראל דלעילא שהוא עולם האצילות שהם באים ע"י השמחה מלמעלה למטה כו' כנ"ל אבל אביוני האדם שמחתם בהעלם בקדוש ישראל שהוא עוז וחדוה במקומו כנ"ל וד"ל.

ענווים ע"ס הגנחות כן פי' בבה"ז פקודי דצ"ו ע"א לפי שהם בתכלית הביטול בלי מ"ה א"כ ע"י הענווים גורם תוס' אור מע"ס הגנחות בשם הוי' ע"ס הנאצלים. והגילה פנימית השמחה בד"ה ביום השמעי'.

אמת מארץ תצמח כי יש נשמות שצומחין מחמת זריעה דווקא והיינו התפעלות שמחמת אור זרוע לצדיק השגות והאהבות כו' ויוכלו להיות בטלים ע"י שדפון וגבאי המה החיצונים כנ"ל אבל האמת תצמח בלי זריעה כלל מעצמו ומאלי' וד"ל והיינו מארץ שהוא בחי' אסקופה הנדרסת כי עפר תיתוח ראוי לזריעה והיינו לב בשר כו' אבל מי שהכל דורסים עליו כו' ואינו ראוי לכלום כנ"ל אין צמחתו והגבתו בעילוי אחר עילוי בעבודת ה' מצד הזריעה מלמעלה כו' רק מעצמו יצמח ויגדל עד למעלה כו' וד"ל.

בנזר"ה יוס ה' פ' וירא

כל * המשמח את החתן זוכה לתורה שניתנה בה' קולות. הנה צריך להבין ענין מה שהבין הינוק' בריחא דלבושיהו שלא קראו ק"ש והם הושיבו שעסקו

כל המשמח : ראה להלן מאמר זה עם הגהות הצ"צ.

בהכנסת כלה כ"י היות ידוע דיתודא עילאה הוא יחוד א"י תרין רעין דלא מתפרשין ויחוד תתאה יחוד ז'ין היווג לפרקים כ"י. להבין זה שמיחודא תתאה תהי' הולדה כ"י ומיחודא עילאה לא תהי' הולדה כלל דהנה ידוע שכח השכלי השורה על המוח הגשמי תמיד אינו ממהות השכלה והשגה כלל שהרי כשאדם מייגע כח שכלו להבין ולהשיג הסברא והשכל שבספר הרי הסברא והשכל דבר נפרד מן כח שכלו שהרי בכח שכלו שיש לו בטבעו הוא משיג את ההשגה א"כ אין הכח שכלו מהות השגה ושכל שאם הי' מהות ההשגה הי' צריך להשיג תמיד השכלות אף כשהוא פנוי כשאינו עוסק בלימוד סברא כ"י אלא הכח השכלי הוא מהות רוחני מאוד הגבה למעלה מערך דקות וההשגה והשכל והוא שורה על המוח הגשמי בתמידות וכשיעסוק בלמוד איזה סברא יתלבש כח הזה באותו הסברא כמו שילבוש האדם הלבוש הנפרד כ"י כמ"כ השגות הסברא לגבי כח השכלי היא רק כמו לבוש להלביש אותו ואף כשכח השכלי הוא משפיע שכל חדש באותו הסברא הנה אותו השכל החדש הוא ג"כ מן מהות השכל וההשגה שבספר ואינו ממהות כח השכלי כלל ואף שיקרא בשם שפע מן כח השכל אינו מן עצמיות של כח השכל אלא מלבושים לבד משא"כ הטפה גשמית שמתגשמת ונעשית כמו המוח הגשמי בעודנה רוחניות בכח שכלו קודם שיתגשם במוח הגשמי כ"י הרי שפע זו היא מעצמות ומהות הכח השכלי כמו שהוא באמת כנ"ל ומטעם זה יובן מה שיש בכח הטיפה הרוחניות הוה להוליד ולד שיהי' לו ג"כ מהות שכל בדומה למהות הכח השכלי וישכיל השכלות מהאופנים אחרים מהשכלת האב כ"י משא"כ התלמיד המקבל השפע שכל מכח שכלו של הרב לא ישכיל אלא באופן שהשיג הרב וכן ע"י גילוי שפע כח השכל בהדיבור לא תהי' מזה שום הולדת ברי' בפ"ע במהות שכל ואעפ"י שגם הוא שפע מן כח השכלי כ"י הטעם הוא כנ"ל שהכח השכלי הוא הגבה למעלה ממהות השגה ושכל וכשמשפיע שכל וסברא הוא בדרך לבוש לבד ואינו מעצמותו ולהיות כי אין המהות הכח השכלי יכול להיות עצם אחד עם שכל והשגה שאינו דק כ"כ כמותו ובגשמית המוח שהוא יותר גשם מן השגה יכול להיות בו הטיפות אבא היינו מהות כח השכל עצמו ממש ולהוליד דוגמתו כ"י הטעם ידוע שכל דבר גבוה לא יוכל להתגלות אלא בהיותו נמוך כמו זיו השמש שלא יוכר הארתו אלא בשטח הארץ ובאוויר הרוחני עדיין אינו ניכר כלל מפני שגם האויר עדיין דק ואע"פ שאינו דק כזיו השמש עכ"ל לא יוכר כ"כ כמו בשטח הארץ שהוא גס לגמרי כ"י כמו כן בהמוח הגשמי יוכל להתגלות מהות הכח השכלי ממש ולא בהשגה ושכל מפני שהוא רוחני קצת לא יוכר ברוחניות הכח השכלי כ"י וד"ל.

ב) ועתה יובן דזיווג א"י תרין רעין היינו עדי"מ הנ"ל מהשפעת שכל וסברא חדשה מכח השכלי כ"י שלא תהי' הולדת ולד מהם כ"י ואמנם מה שנקראו תרין רעין וגם כשמלבישים אריך שניהם שוין בקומתן כ"י אע"פ שהבינה היא ההשגה ושכל הוא יש ודבר כידוע והכח השכל שהוא אבא המשפיע את השכל החדש הוא האין כידוע עכ"ל כשהשכל המושג הוא בבחי' ביטל מעצמותו ואינה נתפסת ליש ודבר כ"כ בהיות ההשגה בתכלית הדקות כ"י אז הוא שוה במדריגת האין ממש שהוא הכח המשפיע את ההשגה כ"י שהרי שפע זו אינה מעצמות כח השכלי כנ"ל לכן קרובה היא בערך דקות ההשגה כשמתבטלות

ממציאותה כו' ושניהם שוין להלביש את הכתר שהוא בפנימות אבא שהוא המהות של כח השכלי הנ"ל ולהיות כי השתלשלות שפע עולמות ידוע שהוא מחיצונית ואחורים דא"א לכן זווגייהו תדירא פי' כידוע שכולם בחכמה עשית היינו בחכמה דאצילות בהשפיע מוחין חדשים עד"מ השפעת שכל חדש שאינו נק' בשם טפה כו' זהו צריך להיות בתמידות שאל"כ הי' העולם חוזר למקורו כו' אבל השפעת בחי' טיפת אבא היינו להוליד ולד בדומה כנ"ל הוא בעת מן העיתים שיהי' המשכות המהות עצמו להתגשם במוח כו' והיינו הולדת הנשמות מיחד זו"נ זיווג גופני שאע"פ שהשתלשלות מוחין דז"א משתלשל ומתגשם יותר עד שיהי' מוליד בעלי גבול כו' אבל בזאת יתרונו שהוא בחי' המהות עצמו כו' וכן בהמשכות מוחין דא"א לצורך זיווג זו"נ בשביל הולדות נשמות כו' הוא ג"כ מבחי' פנימית א"א שהוא זיווג גופני בבחי' טיפה כו' וד"ל.

והנה בק"ש ענין יחודא עילאה שהוא יחוד א"א הוי' אלקינו כו' לצורך קיום העולמות נמשך משם ענין ההשגות מוגבלות שבנשמות להשיג באלקות בכל הפרצופים ואפי' בע"י וא"א כו' להיות כי בחי' חיצונית אבא שורש כל האצ"י ממשך שפע שכל חדש כמשל הנ"ל ומאותו השכל כשכא לבינה דאצ"י אזי מקבלים כל הנשמות כל א' השגתו לפי ערכו כמו בג"ע העליון נהנין מזיו כו' ואף כשימסור נפשו באחד היינו באותו ההשגה באחדות ה' ששכלו משיג הוא מוסר נפשו כו' אבל במהות אור א"ס ב"ה שבבחי' פנימית אבא כנ"ל אין הנשמה משגת כלל מאחר שבחי' ההשגה הוא בחי' אחרים ולבושים דאבא כנ"ל והו' ענין ריחא דלבושיהו כו' פי' לבושי חיצונית דאבא כנ"ל ומן בחי' ריחא דלבושי בא ההשגה אלקית ליחד יחודים עליונים בק"ש כו' ומפני שעסקו בהכנסת כלה שהיא זיווג נשמות להוליד כו' שהוא למעלה באצ"י ג"כ בחי' יחודא תתאה דזו"נ להוליד לכך הושיבו שהיו עוסקים במדרגה שלמעלה מן יחוד של ק"ש לקיום העולמות כו' והיינו להיות הולדות וגילוי המהות בעצמו כנ"ל ד"ל.

ג) והנה בחנוך כתיב ויתהלך חנוך את אלקים ואיננו כו' פי' שהיתה נשמתו נדבקת במהות אור א"ס שבפנימית אבא והו' איננו ממש שבא ונכלל באין האמיתי וכן באליהו ויעל בסערה כו' שהי' בבחי' ביטול לגמרי ובוה יתרוגם אפי' על משרע"ה שהי' לו גוף גשמי כו' וכן ר"ע שמסר גופו לאש ואע"פ שהשיג בנשמתו אחדות ה' ולא הי' מסתירו כלל בהשגתו יש ודבר דנוגה וקיבל בשמחה אמיתית בשכלו נפילתו לאש וכדומה עכ"ז אינו אלא שמחה שבנשמה ולא בגופו כי מצד גופו אינו שמחה כו' ואע"פ שהי' מברך בשמחה על הרעה כמו על הטובה כו' אעפ"כ לגופו ובשרו ממש הי' השריפה עוצב ומרירות כו' וא"כ אין גופו בטל לאלקות אבל גופו של חנוך נסתלק ואיננו שנעשה מהות א' עם אלקות כמו הולד שהוא מהות הטפה כו' ולא הי' הסתלקות גופו בבחי' עצבות כלל אדרבה בשמחה רבה כו' והוא מפני שגם גופו הי' בטל במציאות לאלקות כמו נשמתו כו' והסיבה מפני שהי' נער מט"ט בחי' ב"ן כו' וד"ל. והו' ששמחת חתן וכלה הוא דווקא בתופים וכינורת גשמים דהיינו שמחה גופנית ואעפ"י שהשמחה היא גשמית מאוד וגם שתתעורר מקולות גשמים עכ"ז היא אמיתית יותר מהשמחה הרוחנית שמחמת ההשגה וטעם כו' מפני

שהגוף מתפעל מזה כנ"ל וכן בשמחת כלה העליונה ביחודא תתאה להליד נשמות יקרא שמחה גופנית להיות בחי' הזיווג גופני כו' והיא יותר גבוה באמת משמחה דתרין רעין הנק' אחים ורעים כמו אח ואחותו ששמחת אתבתם בעולם וכי' וד"ל.

ד) והנה ידוע שיש עולם נפש שנה פי' עולם הוא מהות כל הנבראים ונפש הוא החיות שלהם מידות מלכותו ית'. ושנה הוא חיות הנפש. ובחיות הנפש שהם המדות עליונות נמשך להם תמיד מוחין מאי"א תרין רעין כו' והיש בטל בתמידות שם בלי שינוי לעיתים כנ"ל אבל הנפש לגבי העולם שהוא ג"כ בבחי' מאין ליש גמור כידוע לא כל העיתים שווים לפעמים היש של מהות הנבראים בטלים במציאות לגבי החיות אלקית המחי' אותם וכאילו אינם ואינם תופסים מקום כלל ולפעמים הם נפרדים ליש ודבר מה בפ"ע והחיות אלקות מוסתר בהם מאוד כו'. כמו שמצינו שבימי שלמה הי' כל העמים והשרים בטלים מאד והיו משתחוים לפניו מעצמן ומאליהם בלי שום מלחמה ונצחון כלל. ואין זאת כ"א שהי' מדת מל' דאצי' המאירה על שלמה בשלימותה כמ"ש בזהר דקיימא סיהרא באשלומתא כו' פי' שהיתה בהתגלות כמות שהיא וממילא הי' מתבטלים כל הע' שרים של מעלה ממציאותם והיו ג"כ האומות בטלים לשמוע חכמת שלמה כו'. אבל עכשיו כשהאלקות מוסתר נראים הע' שרים ליש ודבר בפ"ע לי יארי וכי' ולכך האומות מתנשאים כו'. ועד"ו אנו רואים כשהנהגות העולם רק עפ"י הטבע המוטבע שהחכם יצליח בעסקו כו' והחולה ימות וכדומה לזה, סימן הוא להסתר אלקות ואף שגם ההטבע' עצמה היא מאלקות מאותיות וצירופים המתגלגלים וכי' עכ"ז כשהאותיות הטבע אלו מנהיגים העולם הרי הם נראים ליש ודבר כו' משא"כ כשיש אות ומופת בהיפוך אותות ההטבעה זהו התגלות אלקות של מדת מלכותו ית' לא כמות שהיא מצומצמת ומסותרת במושכל מורגש מוטבע שהמה ג' אותיות דבי"ע כידוע. וזהו ותתן אותות ומופתים בפרעה ובכל עבדיו כו' פי' פרעה הוא ג' עורות המסתירים האור והחיות אלקי שבג' עולמות בי"ע כידוע ואז נק' מדת מלכות בשם נד"ה נד"ה ה' שה"א תתאה הנק' נפש הוא נד ממקומו ויושבת גלמודה כו' מפני ריבוי הדמים טמאים שנתגברו והיינו הפסולת דמים דקדושה שהם העורות דפרעה כו' שניכרים ליש ודבר כו' וע"ז אמרת מה בצע בדמים ברדתי אל שחת להחיות כו' וד"ל וזהו שבימי הגלות כתיב אותיתינו לא ראינו כו' שאין התגלות אלקות של מדת מל' כמות שהיא באמת דהיינו ההנהגה מהיפוך הטבע כו' רק כל ההנהגות של אלקות בכל העולמות עפ"י אותיות הטבע כנ"ל וזהו ותתן אותות ומופתים שלישראל לבדה ניתנה במתנה להיות מתגלות אליהם מדת מל' באותות ומופתים בפרעה כו' אבל לא בכל העיתים רק פעם כך ופעם כך וד"ל. וזהו ותעש לך שם כהיום הזה שכאשר מדת מל' הנק' שם בשלימותה כמו בימי המלך שלמה אזי היא שוה למדריגת היום הזה שהוא בבחי' שנה כידוע בענין היחוד פכ"פ בומן בהמ"ק שלא הי' טבע העולם מסתיר כלל כמו שאמרו בימי דוד ע"ה ממך הכל ומידך נתנו לך כו' שאף שהי' להם השפעה כל טוב לא הי' נחשב ליש ודבר בעיניהם לומר כחי ועוצם ידי כו' רק ממך הכל ומידך ממש כו' ולכך התנדבו בשמחה כו' והוא מפני שהיש הוא בטל

לגבי האין ויכול להיות שזה למדרגת האין עצמו כנ"ל בתרין רעין וזהו כהיום הזה ממש וד"ל. ומאחר שעולם ונפש לפעמים נפרדים והיא מרוחקת מאת בעלה להיות מוסתר מאוד כנ"ל לאחר שמתטהרת מדמי' הטמאים ולהיות מזדווג עם בעלה אזי נקראת רעייתי ולא אחותי. כי השמחה של אוהבים נפרדים תהי' בהתגלות מאוד אבל אהבת אח ואחותו היא בהעלם ושוה במדריגה א' בתמידות כו' וזהו כאשר עדיין לא נסתרה ונתרחקה כ"כ או' נקראת אחותי כי שניהם שוים בקומת' ביחוד פב"פ כנ"ל וכאשר מתקרבת מן עוצם הריחוק נקראת רעייתי כמו כלה שאהבת החתן אלי' בתשוקה נפלאה מפני שהי' עד הנה נפרדים ועתה רוצים להתחבר כו' והשמחה ג"כ בהתגלות דהיינו בתופים ובכינורות מפני היות כי יתהו ע"י יחודא תתאה הזה עיקר חיות מהות הנבראים כח הפועל בנפעל כידוע לכך השמחה בהתגלות בבחי' יש ודבר דווקא כמו מרקד אתלת כו' להורות כנ"ל מפני שהולד מצד שהוא מהות בפ"ע ובשרשו הוא ג"כ מן עצם המהות כנ"ל ד"ל.

ה) וזהו כל המשמח חתן וכלה זוכה לתורה כו' כי שמחת חתן וכלה אף שהיא שמחה גשמית זהו ההוראה עצמה ביתרון מעלתה על שמחה דתרין רעין ואחים כנ"ל והיינו מפני שמהות הג"ר מתגלה בולד כנ"ל. וכמרי"כ יזכה לתורה שתינתן בה' קולות. כי יש להבין בענין עשרת הדברות שירד ה' באש ורעש כו' וידוע שהי' התגלות אלקות בכבודו ובעצמו בשעת מ"ת ומה היו דיבוריו של הקב"ה. לא תגנב לא תרצח כו' שהמה דברים פשוטים מאד וגם שכל אנושי מחייב שלא לגנוב ולהרוג כו' וכן כל עניני ההלכות שבגמ' הכל בענינים גשמיים מאד כשראונו טוען כך כו' ואיך יתכן לומר ע"ז שהוא מהותו ועצמותו של אור א"ס ב"ה. אמנם יובן למשכיל שזאת היא ההוראה עצמה שהתורה היא מהות אוא"ס ב"ה להיות כי מבואר למעלה שמהות כח השכלי א"א לו להתלבש מהותו בהשפעת שכל החדש כ"א בדרך לבוש לבד כו' אבל בהמוח הגשמי יוכל להתלבש מהותו כו' כמ"כ עדי"מ מהות חכמתו ית' חכים ולא בחכ' ידיע' שהוא בחי' ג"ר דאבא כידוע א"א להתלבש בענינים רוחניים ואפי' באורות דעולם האצ"י להיות כי המה רוחניים ולא יוכל המהות ממש להיות ניכר ומתגלה בהם ואפי' בבחי' חיצונית אבא שורש כל האורות דאצ"י שהוא עדי"מ השפעת שכל חדש לבד כנ"ל הרי לא יוכל גם בו להתלבש מהות חכמתו ית' שהוא עדי"מ כמו בחי' כח השכלי שבאדם התחתון כנ"ל אבל באותיות ההטבעה דעשי' בענינים גשמיים כמו לא תגנוב לא תרצח כו' להיות כי הוא מדריגות התחתונות שאין תחתון הימנו בהם יוכר ויתגלה מהות חכמתו ית' ממש כמשל האור וזיו שמתגלה וניכר בשטח הארץ כנ"ל ועיקר הטעם הוא כמו עדי"מ שרגא בטיהרא מאי מהני שלא יוכר אלא בחושך וכל שהחושך יותר גס יותר ניכר האור כו' וכל שהאור יותר דק לא יוכר כלל כו' וד"ל. וזהו זוכה לתורה שניתנה בה' קולות. כי הקולות המה גשמיים בהבל הלב ועדי"מ כשאדם אינו משכיל איזה שכל על בורי' כשמדבר אותו בדיבור לזולתו ישכילנו על בורי' כו' ואין הסבה מפני השכל שבדיבור שהרי השכל שבדיבור א"א להיות יותר מכמו שהי' במוח השכלתו אלא מפני חומר הדיבור והם הקולות של הדיבור ונמשכים מהבל הלב שהמה גשמיים מאד וכשהשכל בא להתלבש בדבר גשמי ביותר אז הוא מאיר

ביותר וניכר ומתגלה אמיתתו ביותר מטעם הנ"ל וד"ל וכמ"כ התורה עילאה שהוא בחי' פנימית אבא שהוא מהות חכמתו ית' כשניתנה בבחי' קולות פי' הם קולות והמשכות בבחי' דיבור העליון בעשרת הדברים לא תרצת כו' אוי נתגלית אמיתתם ומהותם כו' והו שכל העם ראו את הקולות פי' כמו שראה דוד בכל המצות שעשה ואמר אביטה אורחותיך כמ"ש במ"א שהשיג אורחות ההוי' שבכל מצוה כו' כן בשעת מתן תורה ראו מהות חכמתו ית' שבקולות דיבוריו של הקב"ה והו זוכה להשיג ולראות מהות התורה שנתלכשה בדבר ההלכה שנים אוחזין כו' וד"ל ומה שתלה זכ"י זו בשמחת חתן וכלה כי הוא ג"כ במדרגת גילוי המהות בשמחה גשמית כנ"ל וד"ל.

להבין ענין הריח שבלבושים. והלא הלבושים הם המקיפים כידוע ואיך יתכן בהם הריח שהוא בחי' א"פ כמו ריח התפוח כו'. אך הנה ב' מיני תענוגים יש הא' מבחי' מקיף והב' מבחי' א"פ. והוא עד"מ מתפוח מתוק מאד ואין בו קיוהא וחמיצות כלל' אוי התענוג בנפש ממנו בבחי' א"פ פי' מלמעלה למטה נכנסת תענוג המתיקות בתוך הנפש ותוך תוכה כו' אבל תפוח שיש בו קיוהא (שא"רפיקיט) וחמיצות אך הוא מתוק ג"כ הנה מתיקות שבחמיצות זו התענוג לנפש מבחי' מקיף פי' שאינה נכנסת בתוך הנפש כ"א שמבחוץ מלמטה למעלה תערב לנפש (בל"א עש קוויק"ט) מפני סיבות החמיצות שבהמתיקות שהוא מנגד לנפש אין הנפש סובלו כשהי' לבדו כו' לכך גם בהמתקו במתיקות התפוח ג"כ יגרום קבלת הנפש התענוג בבחי' מקיף ומלמטה למעלה כו' וד"ל. והו עיקר ענין הריח שהוא בחי' גבורות ממותקות מלמטה למעלה וכנז' בזהר בענין ריח ניהח תרין ניהחין מלמעלה למטה מלשון נחית כו' אחר שהי' תחלה מלמטה למעלה כו' כמו עד"מ הריח הגשמי שעולה ונכנס בחוטם מלמטה למעלה ועושה עדיבות ופיקוח (שקורין קויונג) למוח שבראש ואח"כ חזיר ונחית אותו העריבות ללב מלמעלה למטה כו'.

והנה ריחא דלבושיהו הוא הריח שבבחי' מקיף לנפש והוא השגה האלקית בק"ש ביחודא עילאה כמבואר לעיל מענין מסיג של ר"ע ואע"פ שעשה מצוה במסיג על קדה"ש הוא למטה משמחה גופנית של יחודא תתאה כנ"ל מפני שקיום המצוות הוא מבחי' לבושים כידוע ורית הלבושים הוא בבחי' א"מ כנ"ל אבל ניהח שאח"כ הוא מלמעלה למטה שנשפע מהות כח התענוג במהות כח המשכיל (כמ"ש במ"א שפנימית אבא היא פנימי' ע"י כו' וד"ל) והוא שמחת חתן וכלה כנ"ל לכך שחר המצוה היא המצוה עצמה וד"ל.

שבת פ' וירא בעזרה

והריחו ביראת ה' ונחה עליו רוח חכמה כו' לא למראה עיניו ומשמע אזניו ישפוט כו' וכמארז"ל דמורח ודאין זהבין זאת הנה צריך להקדים הידוע דחיצונית המקיפים גבוה מפנימית הפנימית כו' והגם שמבואר למעלה שמהשפעת המקיף אינו המהות בעצמו ומהפנימי השפעת המהות בעצמו כמשל טיפת המוח כו' הנה עכ"ז הרי הולד ממוח האב יכול להיות פחות הערך מאוד כמו גולן ושוטה כו' ומהשפעת כח שכלו לתלמידו יעשנו חכם כו' ואף שזהו מחיצונית ולבושים הרי הוא הגבה למעלה מהבן השוטה כו' ומ"מ בזה יתרון מעלת הבן איך שיהי' הוא מהמהות בעצמו כו' והנה ידוע שפרצופי עתיק ואריך הם בחי' מקיפים לאוי"א מאחר שהם סוף עולם הא"ס כו' ואין ערוך כלל בין המאציל לנאצל שהוא החכמה וידוע ענין ג"ר שבחכמה שהוא יו"ד שבאליף העליון שעל קו האמצעי והוא למעלה מבחי' אותיות כי גם שיתלקו הנקודה לאלף ורבא לא תהי' אלא יו"ד כי אינה עדיין במשך קו שטחי שממנו שורש אופני המשכות האותיות כידוע לכך היא למעלה על הקו האלכסוני שבאליף להורות שהוא בבחי' ג"ר שבחכמה שהוא עדיין למעלה מכ"ב האותיות שמא' עד תי"ו. והקו הוא העצם שעל ידו יבנה כל בניני האותיות שאם יעמידוהו באופן ריבוע יהי' בי"ת ובעיגול רי"ש וכדומה לזה בכל האותיות הכל אינה אלא קו רק שיהי' שינוי באיכות אופן המשכתו כו' והוא בחי' ז"ת דאבא שמהם שרשי המדות הנק' קוים בפרטי פרטיות כו' והיו"ד בסיפא שתחת הקו הזה הוא למטה ממדרגת האותיות והקוים והוא בחי' מל' דאבא שממנה שורש בנין המל' שתהי' מקבלת מהמדות בפרטי פרטיות כו' ולית לה מגרמה ומעצמה כלום כו' והרי ידוע דאבא יסד ברתא וד"ל א"כ צ"ל שורש בחי' גם באבא עצמו והוא היריד שתחת הקו וד"ל וזהו ענין אל"ף יו"ד ברישא ויו"ד בסיפא וקו באמצעותא. ובאור ענין הקו שבאמציעת הוא הנק' עמודא דאמציעותא שהוא מלך העולם הם המדות עליונות שהוא בחי' ממוצע למאציל עם המוגבלים ממש בבחי' יש ודבר והוא בחי' ז"א דאצי' שהוא המקור האמיתי לחיי כל העולמים כולם כידוע (וכמ"כ עד רום המעלות אפי' באדם קדמון נק' ג"כ קו וחוט אור א"ס ב"ה שהוא באמצעית העיגול כו' וד"ל) ובדרך כלל עולם הא"ס עד פרצופי ע"י וא"א נקראים יו"ד ברישא לגבי חכמה שהיא שורש הקוין כו' והנה מדרגת משה ע"ה שאמר ונחנו מ"ה היינו ג"ר דאבא שהוא בבחי' ביטול באמצעותא. וביאור ענין הקו שבאמציעת הוא הנק' עמודא דאמציעותא שהוא יראה עילאה כמ"ש הן יראת הוי' היא חכמה והיינו בחי' יו"ד ברישא כנ"ל אבל בדרך כלל גם הארת המקיפין דע"י וא"א נקראים בחי' יו"ד כי אלף פלא כו' וד"ל וג"ר שבחכמה בחי' קו כו' וזהו והריחו ביראת ה' שתהי' יראת ה' שהוא ביטול במציאות בחי' ג"ר כו' של משיח לע"ל מעולם הרי"ח שהמה פרצופי ע"י כו' ולא מג"ר דאבא כמו שהי' במשה ע"ה. ואף שהי' גם במשה בחי' ביטול אין לו ערוך כלל לבחי' הביטול שבבחי' המאציל שהוא עולם התענוג מסוף עולמות הא"ס כנ"ל וזהו שכתוב אח"כ ונחה עליו רוח חכמה כו' פני' שלפי ערך הג"ר שבו יהי' ג"כ הגבה למעלה מדותיו לדון ולשפוט לא

למראה עיניו דהיינו בחי' חכמה ובינה כו' כ"א דמורח ודאין כו' כי בזאת עוד יתרון מעלתו אפי' על חנוך שכתוב בו ואיננו כנ"ל שהי' גופו בטל במציאות לגמרי מפני שהי' ממהות פנימי' ג"ר דאבא כמ"ש במ"א אבל מה שלא הי' יכול להיות בגופו וישאר במדרגתו ומשיח יתקיים בגופו עם מדריגתו זהו הוראה שיהי' הארת המקיפים דע"י בו בבחי' ריח מלמעלה למטה כמ"ש הריחו כו' במדרגה הגבוה יותר שבעולם התענוג עד שיתקיים בגופו וידון וישפוט לאור אותו הריח העליון כו' משא"כ בחנוך שהי' צריך להתבטל ממציותו לגמרי באין האמיתי כו' וד"ל זהו מפני טעם הנ"ל שחיצונית המקיפים יותר גבוה מהמשכות מהות הפנימי.

(ב) והנה להבין עיקר ההפרש בין חנוך למשיח צריך להבין תחלה ענין החוטם שהוא שער המחין כמו שהפה שער ופתח להבלי הנפש כו'. הנה כתיב ריח שמלותיך כריח הלבנון וכן ענין וירת ריח בגדיו ויאמר ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. להבין זאת שריח הלבושים יהי' כריח האמיתי שבמקור התענוג הנק' לבנון כידוע והלא מבואר למעלה ההפרש בין ריחא דלבושייהו שהוא בבחי' מקיף כו' לבחי' ניחוח כו' אמנם צריך להבין תחלה ענין מקור הריח שהוא עצמות התענוג ונמשך מלמעלה למטה בהיפוך הריח שהוא מלמטה למעלה כנ"ל והוא ענין טלא דנטיף מעתיקא כמ"ש שראשי נמלא טל כו' ומשם מקור הריח כו' פי' כי משל הטל הגשמי ידוע שהוא ירידת והגשמת הרוחנית של השפע פי' ירידת המהות בעצמו הוא אלא שהושפל והורד כמ"ש במ"א בענין מוריד הטל ובזאת יתרון מעלתו על הגשם שאין תועלת עצמות הגשם להצמיח מיד בירידתו כ"א כאשר יקבלנו העפר בתוך תוכו ויתלחח ממנו ויגלה בעפר הכח המצמיח כו' אבל הטל הוא ירידת השפע ממהות כנ"ל לכך מיד בנפלו יגרום הברכה ושפע בהתבואה מצד לחלוחי הטל עצמו כו' וד"ל. ועד"ז אנו רואים גם בשפע השכל הרוחני כמו סברא חדשה מן כח השכלי. הרי ידוע שבכח השכלי שם הארת כח התענוג העצמי מבחי' יחידה כו' וא"כ מה שנמצא תענוג בהסברא חדשה הוא הארה דהארה מן עצמות התענוג שבכח השכלי כו'. אבל אינו ירידת מהותו והגשמתו כמו הטל שא"כ הי' מוליד ולד כו' אלא הוא בחי' מאין ליש כמו גילוי גשם מן העבים שהיו תחלה בהעלם כו'. אמנם התענוג שבהטפה הרוחנית כשנמשכת ומתגשמת מן מהות כח השכלי קודם שתתהווה במוח הגשמי כו' הוא כמשל הטל שאינו אלא ירידת והגשמת המהות כו'. ואחר שמתהווה מוח גשמי וירד דרך חוט השדרה כו' אזי כשמצטייר במעי הנוק' יהי' בו כח ההגדלה והריבוי כו' והוא כמו הגשם שירוח את הארץ כו' ועפי"ז יובן עד"מ שכח השכלי הוא בחי' ג"ר דחכמה נק' נשמה ונהנית מן הריח שאין הגוף נהנה כו' כי המדות נולדים מטפת אבא כו' וכבר נתגשמה ונתעלמה בעונג הרוחני כמו שהיתה במוח האב אבל בעודנה בכח השכלי נק' נשמה ונהנית מן הריח פי' הורדת והגשמת מהות העונג העצמי וכמשל הטל בירדתו כו' לכך הטל פי' תחלת ירידת והגשמת המהות של העונג הוא מקור מציאת הריח כו' אבל כשבא לכלל ריח הי' כמשל ריח הברושם שהברושם יש בו בהעלם כל הריחות הנרגשים ממנו כו' וד"ל ושיהי' מתגלה מן ההעלם להיות יורד ונשפל ממהותו כו' זהו בחי' חסד ונק' טלא דנטיף כו'

אבל כשבא לכלל הרגשת תענוג פרטי במהות טיפה הרוחנית וכדומה יקרא ריח פי' בהמשכות הגבורות ופירוד השפע כו' וד"ל ותמיד חחר למקורו כו' ושיהי' נמשך מן הטל העליון כו' צריך העלאת מ"ן בבחי' ריח ג"כ אבל יהי' מלמטה למעלה שיערב ויפקח להנשמה עד שתהי' נהנית מהריח העליון שיורד מהעצמות כו' כנראה בחוש שריח טוב יערב לנפש עד שתמשיך עונג נפלא במוח כו' וד"ל.

ג) ועתה צריך להבין ענין החוטם שהוא בחי' כלי להרגשת הריח בין מלמעלה למטה ובין מלמטה למעלה והוא כמו משל השער שבו נכנסים ויוצאים ואין הכניסה בשביל השער רק ליכנס לחדר ההיכל כו' אבל א"א להיכנס שם בלי שיכנס תחלה בשער לכן היוצא מן ההיכל א"א לו לצאת במקום אחר זולת השער כו' והרי אינו משמש רק כניסה ויציאה לבד כו' וכן הפה הוא הפתח והשער לכניסת ההבלים מבחוץ וכן לא תהי' יציאת ההבלים אלא דרך הפה שהרי בעת דברו בפה איזה אהבה או שנאה יש שם יציאה לגילוי השכל של אהבה עם האהבה ואותיות המחשבה של האהבה כו' וכל הפרטים מראשית מקור האהבה מכח השכלי עד סוף מדרגות שלה כו' ומיד שואף הפה הבל העולם שממנו חחר ונעשה אותיות מחשבות האהבה וכח השכל כו' וד"ל הרי מובן שהפה הוא השער גם לחדשות השכל מכח השכלי מ"מ אין בו בחי' הרגשת ריח העליון כו' לפי שבהשכל החדש אעפ"י שיש בו תענוג אינו ירידת המהות כנ"ל לכך אין הנשמה נהנית מן הריח העליון כ"א דרך החוטם דוקא שהוא הפתח ושער לכניסת ויציאת מהות עונג שבכח השכלי שלא יעבור אלא בשער החוטם וכמ"ש כי נשמת רוח חיים באפו כי חללי החוטם הסמוכים למוח בהם יעבור בחי' העונג המופלא ששורה בכח השכלי וכל פרטי המשכות העונג מחו"ג וחב"ד כו' כולם יעברו ויכנסו דרך החוטם כמו שלפרצופי אר"א וזו"ן השער שלהם הפה כנ"ל כן לפרצופי ע"י שהוא בחי' יחידה השורה בהעלם גדול במוח השער שלהם החוטם והו' שנק' שער המוחין פי' השער והפתח לעיקר מקור קבלת המוחין חיות ושפע שלהם מהעונג העליון השורה בהעלם כו' והו' הנאת הנשמה כנ"ל וד"ל והנה עפ"ז יובן ענין ותהילתי אחטום לך וכן לבעל החוטם אני מתפלל פי' כי הלא השער הוא כניסה ויציאה כנו' בפה. והו' אני מתפלל לבעל החוטם שימשיך ריח העליון בו מלמעלה למטה והוא הנק' נוחה כנ"ל ע"י שירח ריח שמלמטה למעלה כמ"ש וירח הוי' בבחי' חוטמא כו' והו' ותהילתי אחטום אביא את התהלה שבעונג העליון הוא בחי' טלא דנטיף כו' מקור הריח כו' לבחי' החוטם שהוא שער המגלה העלם אותו הריח בו ע"י העלאת מ"נ של המתפלל לבעל החוטם וד"ל והו' עיקר ההפרש בין חנוך ומשיח. דחנוך הי' ממהות ג"ר דאבא ונתבטל בהעונג המופלא כמו שהוא שם בהעלם קודם שיצא בשער החוטם כו' לפי שהי' מבחי' הריח שמלמטה למעלה בחי' גבורות ולכך לא הי' יכול להיות גופו בשלימות כו' (כנו' בזהר בהאי ינוקא דקוב"ה אריח ב' כו') וד"ל אבל משיח כתיב ב' והריחו שיומשך מבעל החוטם ההארתי הריח שמהטל העליון שהוא מקור הריח כנ"ל לכך ישתאר בגוף כדי שיהי' בו ג"כ בחי' דמורח ודאין וד"ל.

ד) ועתה יובן ענין ריח שמלותיך כריח הלבנות. כי הלא מבואר למעלה בענין ב' מיני תענוגים הא' העריבות והפיקות מלמטה למעלה והוא ריח שהחוטם מריח מלמטה למעלה יערב לנפש הנק' יחידה בבחי' מקיף כמ"ש שם והיינו ריח הלבושים והבגדים ממעשה המצוות בג"ע העליון שידוע שקיום מעשה המצוות הוא בלבושים כו' וכשנתנו ריח מלמטה למעלה כתיב וירח ריח בגדיו ויאמר ריח בני כרית שדה פי' שדה חקל תפוחין דנטיף שם הטלא כו' שממשיכים ריח העליון שהנשמה נהנית ממנה שהוא מקור הריח כנ"ל וזהו ריח שלמותיך כריח הלבנות כי הנה ידוע בענין נהרי אפרסמונא דביא שהם הארת התענוג בהחכמה ונקראת החכמה אז שמן אפרסמון ואמנם אינו אלא ריח התענוג לאחר שהורד מהטל כו' וזהו שהי' גדול בעיר יריחו וכו' והיינו קבלת תענוג העליון של הנשמות בג"ע ולע"ל תבנה יריחו ואעפ"י שקיללו יהושע היינו עכשיו שעיקר קבלת המל' מאבא כידוע אבל לע"ל כתיב והריחו ביראת ה' שבחי' מל' של משיח יהי' מאותו הריח העליון כמשל הריח הנעלם שבבושם כנ"ל לכך שיבח את ריח שלמותיך אשר כעת שיהיו לע"ל כמו ריח הלבנות שהוא עצמות העונג כו' אבל עכשיו ריח הבגדים אף לאחר שיקבלו עונג בג"ע משכר מעשה המצוות אינו אלא בחי' שמן אפרסמון כו' אבל בחי' יריחו עכשיו סוגרת ומסוגרת העלם אחר העלם בבחי' ירידת והתגשמות הטל כו' אין יוצא ואין בא דרך השער של החוטם כנ"ל וד"ל.

ה) וזהו אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים כו'. כידוע בענין אפס בלתן לימות המשיח. כי פלא אותיות אל"ף ביר"ד ברישא כנ"ל היינו כשהוא אין של היש והחכמה מאין תמצא אבל כשהוא בעצמות התענוג והשעשועים שלא ירד ויושפל בבחי' טלא כו' יקרא אפס שאינו בבחי' אין של היש כו' וזהו כי בימות המשיח שיהי' גילוי בחי' הוד דעתיק והוא כמו בחי' הורדת הטל כו' גם אז יהי' אפס בלעדו וזהו מבלעדי בחי' טלא דנטיף מן העונג העליון אין אלקים פי' כמ"ש כי אלקים הבין דרכה כו' ידוע שהוא אין של היש בחי' אריך שורש הנאצל כו' והוא יו"ד ברישא וזהו אני ראשון לחכמה כו' ואני אחרון ב"ד של יו"ד למטה מהקו כנ"ל שצ"ל בדלי"ת קטנה להורות בחי' אחרונה שבחכמה שהיא י' ו' דלי"ת כו' וד"ל ואעפ"י כשאני ואין הכל אחד עכ"ז נק' פלא כמ"ש אשר עשה עמכם להפליא כמ"ש במ"א וזהו מבלעדי כו' אבל בחי' אפס גם מבלעדי לא יתכן עדין לקרותו כו' וד"ל. ועפ"י הנ"ל יובן ענין שמן וקטורת ישמח לב, להיות כי ידוע שכדי להעביר חיצונים אינו אלא בקרבן הקטורת דוקא ולא בשארי קרבנות כמו במגפה שלקח המחיתה כו' והענין הוא דמבואר במ"א שעיקר מקום מיוחד החיצונים הוא בארץ גזרה במדבר שהוא כמשל ריח בית הכסא כו' ולהעביר הריח הרע עיקר הסגולה לעשות עשן מן בושם טוב שאז עולה הריח הטוב והנערב ודוחה ומפזר הריח הרע לחוץ כו' וזהו שעל ד"מ ג"כ ע"י ריח הקטורת שגודם שירח ה' ריח העולה מלמטה למעלה כנ"ל בריחא דלבושי' כו' ובזאת מפזר קטרוגי החיצונים כו' וד"ל ולהיות כי עי"ז מתעורר ג"כ בחי' נוחח מלמעלה למטה כנ"ל בטלא דנטיף כו' ואז הוא עיקר הדחי' לחיצונים כי המקיפים דוחים חיצונים לגמרי כו' כמ"ש במ"א אבל ע"י ריח הקטורת העולה מלמטה למעלה מתפזרים החיצונים

לבד פי' שלא יוכלו לשכון במקום אור הקדושה ונדחקו לצאת חוצה כו' אבל עדיין אינם בחוץ לגמרי עד שבעל החוטם נעשה לו נתיחה מן הריח וכנ"ל וד"ל זהו שמן וקטורת ישמח לב העליון פי' שמן אפרסמון הנ"ל בחי' המשכת עונג העליון בחכמה ע"י היהודים מכוונים הכהנים במעשה הקרבנות דנגיד ממשחא צילאה כו' וכנו' בזהר. ומעשה הקטורת עצמה הכל אחד שגורמים שמחה וריח נערב למוחין דז"א כמ"ש וירח הוי' כו' וד"ל.

בעתה"י שבת פ' חיי שרה

ואם בשדה ימצא האיש את הנערה המאורסה כו' והחזיקה אותה ושכב עמה ומת האיש לבדו כו' כי בשדה מצאה צעקה הנערה ואין מושיע לה. בזהר פ' חיי שרה דף קכ"ב פתח ר"א ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד כו' עד דאית שדה ואית שדה כו' כי בשדה מצאה כו' עיין שם. להבין מאמר זה צריך להקדים תחלה ענין מאמר רז"ל הידוע שבא נחש על חוה והטיל בה וזהמא כו' הנה ידוע ענין ק"כ צירופי אלקים שבמלכות מ"ח צירופים הם דאלקים אחרים הנק' אדמת בני חם, וע"כ צירופי דקדושה ומאותן ע"ב צירופי דקדושה עיקר יניקת צירופים דאלקים אחרים כמ"ש ערו ערו עד היסוד בה כו' וכידוע. וביאור זאת דהנה מדת מלכות הוא מלך במשפט יעמוד ארץ וידוע דמשפט איהו רחמי ואיך יהי' הדין והמשפט לענוש הרשעים רחמים וחסד, אך מבואר במ"א דיש בהכאת הרשע מ' מלקות חסדים וגבורות הגבורות והדין היא ההכאה עצמה שמייסרי' גופו אבל מה שע"י ההכאה יהי' אחר כך נקי מחטאו ויתתקן כמו ונקלה הרי זה כאחיך כו' זהו החסד האמיתי לנפשו וחסד זה הי' בהעלם בשעת ההכאה ממש כמו שיכה את בנו לייסרו כדי שיעזוב דרכי רשע שבשעת ההכאה דוקא הוא עיקר החסד הצפון בלבו שיתקן בדרכיו וכל שלבו ירחם עליו יותר שלא יפול בדרכי רשע יתעורר יותר גבורות הדין להכותו כו' נמצא ההכאה זו אינו דין אמיתי מצד תועלתו אעפ"י שמצד ההכאה עצמה הוא יסורים ודין אמיתי לגופו כו', כמ"כ יש ימין מקרבת ושמאל דוחה גם כן ע"ד הנ"ל שהשמאל הדוחה הוא חסד אמיתי בהעלם שכאשר רואה שמפני גשמיות השגתו ומדותיו הרעים של הבן לא יוכל לקבל אור השפע בדרך קירוב ואהבה נגלית מפני שהגסות שלו יגשם את השפע עד שיוכל להיות דבר זר כו' אזי מפני הרחמנות והחסד כאהבת בן ירצה ירחיקוהו בהרחקות עצומות והראה לו שגאה ואכזריות כאלו אינו סובלו כלל והרחקה זו נראה לעין הרואה ממש כאלו היא אמיתית כו' אבל באמת אינה רק אותה תאהבה ממש הצפונה בלבבו שגרמה לו לאב להגדיל ההרחקה ביותר ממש כפי ערך תאהבה כו' וד"ל. וכן על דרך זה הרחיצה שמרחיצין לתינוק

קטון מצואתו שאף על פי שהוא צועק במר נפש על השטיפה והשפשוף אבל הוא תועלתו שיהי' נקי על כן לא איכפת לו לאב כלל בצעקתו כי חסד ורחמים הוא כו'. ואמנם בכל הנ"ל שהם בחי' גבורות ממותקות יובן למשכיל שיש מהם שיהי' דין קשה בלי תערובות חסד כלל כלל והוא כאשר ישפטו משפט מות לאיש החוטא הרי פסקו חייו ממש שלא יחי' עוד כו' כי עפ"י החטא ראו ב"ד שאין תיקון לנפשו ע"י יסורים עד שימות ממש אז יהי' תיקון לנפשו בחיי העוה"ב אבל בזה העולם אין לו תיקון מפני גודל החטא כו' נמצא שבזה העולם נעשה דין קשה לנפשו כו' וכן יש בהרחקה אמיתית לבן שהוא המרבה לפשוע בכל דרכי הרשע ולא יועילו לו היסורים כו' שאז נפסק עליו הדין האמיתי שיורחק באמת מן אור השפע של אביו כו' וזהו אינו שמאל דוחה כי הרי אינו מתקרב אחר כך אלא הוא דחי' לגמרי כמו ענין שדחה לגחזי בשתי ידיו כו' וד"ל. ועפ"י יובן למעלה במדת מלכותו ית' יש ע"ב צירופים בחי' ב"ד שלמעלה המנהיגים כל העולמות דבי"ע נשמות ומלאכים על פי דין ומשפט שלהם להשפיל ולהרים כו' והם אלקים דקדושה כי הוא רחמים ותיקון העולמות ועיקר סיבות קיום שפעם מפנימיות מדת מלכות דאצילות כו', ואמנם עולמות הנפרדים הנק' אדמת בני חם כו' כנ"ל עיקר סיבת ההתהוות שלהם ממת מלכותו ית' הוא מ"ח צירופי' האחרונים דאלקים שהוא כמו על דרך משל דין הקשה שיש בהמלך לענוש הרשע ממש ולהפסיק חייו או להרחיקו באמת כו' כמו כן החליקן והפרידן מאחדותו ית' והם הם המקטרגים והמלאכים רעים כו' שבעולמות הנפרדים וד"ל.

ב) ולהיות כי ידוע שמלכות דאצילות הוא מקור כל המקבלים ומקבל כללות השפע שפעם מהמדות עליונים כו' ועיקר בנינם מהגבורות פי' שמקבלת שפע מבחי' גבורות דז"א כידוע ומאחר שאנו רואים ההפרש בגבורות דמלכות בחי' אלקים דקדושה שהוא מלך במשפט כו' כנ"ל, ובחי' אלקים אחרים הוא הדין הקשה כנ"ל מוכרח שגם באור הזרוע לצדיק חי עלמין במלכות דאצילות גם כן יהי' הפרש זה בין שפע גבורות ממותקות לגבורות קשות כו'. ולהבין זה הנה מבואר במשל הנ"ל במלך הגשמי בהתפשטות מדת מלכותו לזון ולשפוט העם בגבורות ממותקות פי' שיעשה משפט ותיקון או יעשה בעבדיו דין גמור כו' אבל כל זה אינו אלא בבחי' ההתגלות הוא הפסק הדין שגוזר ואומר בפיו לעשות לעבד פ' כך וכך וכדומה ואם כן הי' עשי' ודיבור זה תחלה בלבבו ושכלו שיעשה לפלוני כך כו' והוא שגשפע בלבבו בחי' גבורות וצמצומים על מעשה העבד שאין מעשיו ועבודתו כראוי כמו שמתעצל בעבודתו או שאין העבודה בבחי' ביטול ואימה ופחד כו' וכשרואה המלך עבודתו מתכעס בלבבו עד שאח"כ יפסוק עליו הדין כו'. והנה כל עיקר שפע הגבורות בלב המלך הוא במה שאין העבד מכיר היטב גדולתו כו' ולזאת כל שהמלך הוא יותר בהתנשאות בעצמותו יותר יתכעס על גרעון עבודת עבדו כו' עד שידקדק עמו כחוט השערה ממש כו' פי' שאפילו יעבד עבד בכל לבבו ונפשו לא יתפוס לדבר

מה בעיני המלך אדרבה יהי' בעיניו כחוטא ופושע בעבודתו מפני שלפי ערך גדולת המלך כלא חשיב מסינ של העבד וכדבעי' לי' למעבר לא עביד כו' ואין לזה שיעור כלל שלא יזכה בעיניו אפילו העבד הנאמן מאד כו' והנה אעיפ' ששפע גבורות זו באה מצד עוצם ההתנשאות כו' עכ"ז לגבי המקבלים הוא דין וצמצום גמור גם אצל המלך בעצמו כו', שהרי מה שעבודת עבדיו תתפוס מקום דובר מה אצלו עד שיכעס כשאינם כראוי לפי גדולתו זהו שפלות וירידה גדולה לגבי עצמות המלך שהוא רם ומתנשא עליהם מאד נעלה עד שגם עבודתו ושכחו בתכלית הדקדוק אינו כלום באמת כמו שישבחוהו באלף כסף כו' מאחר שאין ערוך בין עצמות המלך למה שאצל העבד אפילו בתכלית ההפלה והשבח כו' וא"כ מה שידקדק כ"כ ויתפוס שבח ועבודת העבד דבר ויש כשיהי' בתכלית הדקדוק דהיינו שיהי' לפי ערך גדולת המלך ממש כו' עכ"ז הוא בחי' צמצום לגבי עצמותו ממש רק שלבחי' התגלות גדולתו והכרת שבחיו יגיע העבד כשיהי' עבודתו בתכלית הדקדוק כו' אבל כמות שהיא בעצמות לא יגיע לעולם ודל'. והנה מה שצמצם עצמו המלך להיות מדקדק בעבודת העבד זהו הנק' מוחין דקטנות להיות נתפס העבד בעיניו ליש ודבר מה כו' ומה שלא איכפת לו כלל בין שבח לגנאי כי גם השבח הוא גנאי לגבי ערך העצמות כו' זהו הנק' מוחין דגדלות כידוע. ועתה יובן הנמשל למעלה דכתיב שמים לא זכו בעיניו ובמלאכיו כו' מדה זו שלא יזכו בעיניו אפילו המוכחר והעילוי שבעולמות עליונים הוא מבחי' גבורות דז"א כו' פי' מצד ההתנשאות וההגבה שאין הביטול לפי ערך התנשאות אלקות בבחי' עצמותו ית' שאין לו שיעור וגבול ממש עד שלא יזכה בעיניו אפילו סביביו ממש (כמ"ש במ"א שראה משה מדה זו ולא הי' גם הוא יכול לעמוד בה כו') כי לגדולתו אין חקר כתיב ואם כן אי אפשר שיהי' למוגבל בחי' לעבוד כפי הערך כו' ודל'. ועם כל זה היא בחי' קטנות המוחין פי' שאינה אלא בחי' התגלות גדולתו והכרתו לנבראים כגיל ושיהי' בא לידי מדת הדקדוק הוא ירידה גדולה לגבי העצמות אבל בבחי' מוחין דגדלות הוא למעלה מבחי' התגלות העצמות להיות מקור ושפע למלכות דאצילות כו'. והנה מבורר במשל למעלה שגילוי הגבורות בלב המלך אף שהוא מבחי' קטנות הוא מקור השפע שמתגלה אחר כך בדבור ומעשה לדין ולשפוט שכל מה שימצא בדבור ימצא בלבבו תחלה כו' וכמו שאנו רואים בהתגלות משפטיו ודיניו יש הפרש בין דין קשה לדין ממותק כו' כן הי' בלבבו תחלה והוא כאשר ירצה ויחפוץ בעבודת העבד ותיטב בעיניו, אך אינו מדוקדק על הצד היותר טוב אזי לא יזכה בעיניו עבודתו ויצווה לייסרו בשפלות עד שיתתקן בעבודתו כו' והו' דין ממותק כגיל כמו כן ענין שמים לא זכו בעיניו שהוא ממדת גבורה דאצילות ועם כל זה הרי השמים קיימים ולא נתבטלו ונפסדים כו'. זהו ענין ע"ב צירופים שהם בבחי' גבורות ממותקות ואינם דין קשה שנשפעים בגילוי ביסוד מלכות דאצילות כו' אבל לאחר שנמשכו גבורות אלו של המשפיע בבחי' יסוד שבמלכות דאצילות היינו גילוי מדת המלכות בדבור ומעשה כו' נעשים קשים יותר להיות דין ומשפט שהוא כמו הציווי ליסרו אבל אינם

דין קשה לגמרי כי גם ההכאה עצמה ממותקות בחד נעלם כמ"ש למע' בענין רחיצת התינוק כו' והם בחי' יסורים של אהבה הנמשכים מגבורות דקדושה על הנאהבים לפני הוי' כמ"ש כי את אשר יאהב הוי' יוכיח וד"ל. ולכך כתיב בהם אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה פי' בהגבורות דדכורא הוא בחי' י"ה כידוע משם עיקר השפע של יסורים אלו ושם הם בתכלית ההמתקה וחד אמיתי כו' ולכך אשרי הגבר כו' וד"ל. ואמנם מן מ"ח צירופי' דדכור' בחי' דין שאינו ממותק מהם סיבות הטהוות דין קשה מ"ח צירופי' דאדמת בני חם כו'. והוא מה שיש בלב המלך להרחיק את העבד באמת שאינו חפץ כלל בעבודתו ומאוסה היא מאד בעיניו עד שגמור בלבבו להאבידו כו' זאת היא בחי' גבורות קשות כנ"ל כשמתגלים בדבור ומעשה הם קשים יותר עד שנעשה הדין ממש כו'. כמו"כ עד"מ כשמל' דאצילות מקבלת שפע גבורות קשות אוי הוא ענין הטלת זוהמא של נחש כמ"ש דרך נחש עלי צור דרך גבר בעלמא כו' כי צור הוא מלכות כשמקבלת גבורות השפע וכמ"ש הצור תמים פעלו וכשמקבלת גבורות ממותקות אוי דרך גבר בעלמא אבל ענין שפע גבורות קשות נקרא נחש עלי צור כי מילוי אחרונים דשם שר"י הוא אותיות נחש והוא בחי' מוחין דקטנות כנ"ל והוא נחש דקדושה שעשה משה שכל הרואהו חי כי הוא חי העולמים, אך הוא בבחי' קטנות להיות מדוקדק כ"כ עד שיופסק הדין בלבבו כו' כמ"ש ויתעצב אל לבו כו' ובמלכות דאצילות נתהווה מזה עולמות הנפרדים והם יסורים שאינם של אהבה כו' וד"ל.

ג) והנה כל עבודתינו במצות מעשיות אינו אלא המשכות מוחין דגדלות כמו בפסח (שהי' גילוי אלקות בניסים שעשה משה (שהיפוך הנחש למטה שהוא מטה משה יסוד אבא שבתוך ז"א כו' וכמו שיהי' לע"ל אם יגאלך טוב יגאל שהוא מטה משה כו' ואם לאו וגאלתיך אנכי שהוא בבחי' אין המרשיע לה שית' לקמן). וכמ"ש ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך כו' פי' כי כמו דם נדה היא משל פסולת השפע בגבורות דמלכות כגבראים כו' ובחי' ז"א דקליפה דבריאה יונק מהם כו' וכמו כן שפע פסולת גבורות דז"א הנק' נחש כו' משם אחיות קליפת הזוהמא של אותו נחש והוא בחי' ס"ם דאצילות שהוא ז"א דקליפה דאצילות וזהו שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמא שהוא בחי' סם כו' וד"ל. וכנוכר בווהר אמר לו קובי"ה לס"ם כמ"ש במ"א וד"ל. וידוע שחיה היא היתה אם כל חי והוא מלכות דאצילות כשמסתתרת בבי"ע וכו', אמנם ע"י מצות מעשיות נמשכו בחי' מוחין דגדלות דז"א וכו' והוא בחי' העצמות למעלה מהתגלות הגדולה וההתנשאות כנ"ל שאדרבה כולם זכים בעיניו כי כלא ממש חשיבי והוא כמו הזובב שהולך בקצה הבית שאינו תופס מקום כלל כו' וגם כי יעמוד הזובב בידו וינשכנו אין זה העדר לכבודו כלל כו' וד"ל. כי המצות הן רמ"ח אברי' דמלכא מפנימיות המדות כידוע, לכך יש ביכולת עשייתם להמשיך העצמות בבחי' גילוי בזה העולם שיהי' מדה זו של חסד עליון דאצילות מתגלה על ידי המצוות עד שלא תתפוס מקום כלל מה שאומרים המלאכים קדוש ודולג

דילוגים ושוכן בתוך כללות גש"י כ"י כמ"ש מדלג על ההרים כ"י וד"ל. ההנה המוחין עליונים שהוא בחי' גדלות המדות ידוע שהם נמשכים ע"י אותיות הוי' כידוע שהיות הם רחמים וע"י המצוות נקראו אורחות הוי' כמ"ש במ"א ובקרומות של המוחין האלו הוא מבחי' אלקים שהוא דינין וצמצומים כ"י. הענין הוא להיות כי על ידי החסד המופלג שעל ידי הרחבת הדעת שאין הדבר תופס מקום אצלו יוכל להיות תוספת חסד יותר מדאי עד שירחם לשונאו כ"י וכידוע ענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל כ"י, ואם כן יוכל להיות אחיזת החיצונים על ידי המשכת מוחין דגדלות כמו שהי' יניקתם ממוחין דקטנות כ"י מאחר שבהיות המלך אינו מדקדק כלל בעבדיו גם העבד הגרוע מאד יקבל חיות ויניקה כמו החשוב והמובחר שבעבדיו כ"י כי שניהם שוים בביטולם לגבי העצמות כ"י לזאת הוא ענין אלקים שבקרומות המוחי' העליונים פי' צמצום והסתר להמשכות המוחין בל יומשכו יותר מדאי כמשל הקרום החופה על המוח ומגבילו מכל צד שלא יגלה המוח כיכ כנראה בחוש שסיבת קושי' הבנות איזה שכל חדש הוא מחמת הקרום המכסה על המוח שדרך בו יצא שפע השכל מן המוח והוא בא לידי צמצום בהקרום לכך כשלומד שכל הכתוב בספר מסיבות הקרום לא יכנס השכל במוחו כ"י וכן כשמשכיל בשכלו שבמוחו איזה שכל חדש לא יוכל להרחיב ולהסביר אותו בסיבות הגבלות הקרום שמגביל המוח עד שישאר השכל בבחי' מקיף על המוח כ"י זה"ו כמו כלי המגביל המים בלי יוכלו להמשך יותר מכמו שמחזקת הכלי כ"י וד"ל. וזהו ענין מגן אברהם שיש בחי' מגן ומסתיר באברהם העליון שהוא מוחין דחסד דאצילות בל יצא ממנו ישמעאל וד"ל. וזהו עיקר המכוון במצוות ל"ת לא תאכל חלב וכ"י שהם גורמים העדר השפע במוחין דגדלות ולהגבילם בבחי' קרומין דאלקים כ"י ע"י שמונע מלעשות ולהמשיך תוספת חיות לחיצונים בחלב ודם כ"י כמ"ש במ"א ובזאת יתרון מעלות מצות ל"ת על מ"ע שהמ"ע הם הגורמים המשכות המוחין כנ"ל והרי הם במדה גזורה לפי אופן המצוה כ"י אמנם מה שע"י הל"ת מעכב הבחי' קרומין מלהמשך הרי נשאר בבחי' מקיף על המוחין כנ"ל במשל והרי הם גבוהים מהמוחין עצמן וד"ל. וזהו פי' מגן אברהם שהוא בחי' מקיף כמ"ש אנכי מגן לך כ"י וגם הוא בחי' אלקים וצמצומים כנ"ל וד"ל.

ד) ועתה צריך להבין ענין חו"ה שהוא בחי' מילוי שם מ"ה שבאד' העליון להיות כי ידוע ענין המילויים כמו עדי"מ אות אל"ף כשהוא נכתב בתמונתו על הנייר ביריד בראשו ובסופו וקו באמצעיתו הנה זהו צורת האל"ף כמות שהוא בעצם אמנם כאשר יצטרך האדם להזכירו בדבור לזולתו לא יוכל לגלות בדבור התמונה העצמי' של האל"ף, כי גם אם יאמר לו צורתו שיש י"ד בראשו כ"י לא יבין זולתו שזהו אל"ף עד שיאמר לו אותיות אל"ף שאז אע"פ שלא יצייר לו התמונה יכיר ויבין בעצמו שטונתו על צורת אל"ף כמו שהוא. ואע"פ שאותיות אל"ף למ"ד פ"א אין בהם משמעות מצורת התמונה ביריד בראשו כ"י ואינם ממהות עצם התמונה והצורה כלל רק הם אותיות אחרים למ"ד פ"א כ"י עם כל זה הם כמשל שם האדם לגבי עצמותו

שג"כ אין להם ערך כידוע ואף על פי כן יפנה אל קורא בשמו כו' כמו כן צורת האליף יש לו שם שיקראוהו באל"ף למ"ד פ"א ואע"פ שאין להם ערוך עכ"ז קצת שייכות יש להם עם הצורות של האליף מאחר שהוא בחי' שם כידוע ג"כ בשם האדם שאפס קצהו מעצמותו יש בהשם כו' עדין כשבא הצורות של האליף בדבור לפרשו יתפרש באותיות שמו כו' וד"ל. וזה ענין המילוי מן העצם כמו שם הוי' כשיצטרך לפרשו הה"א יהי' באותיות ה' וא' וזה האליף הוא פי' ודבר טפל לצורת הה' עצמה עד שהוא רק בחי' אחוריים לבד כמשל השם לגבי עצמות האדם כנ"ל ועל דרך זה בכל המילויים של השמות אך שיש בהשתלשלותם רבבות מדרגות ובדרך כלל הם ע"ב ס"ג כו' כיא יצטרכו לפרש בדבור גם צורות המילוי הא' יצטרך לומר הא' בפ"ע ואל"ף למ"ד פ"א בפ"ע כו' וד"ל וזהו מילוי דמילוי הראשון וכן עד כמה מילוי כו' וד"ל ונמצא שהמילוי הראשון שהוא בחי' אחוריים לעצם הצורה יהי' בחי' פנימי וצורה עצמית למילוי השני ומילוי השני יקרא בחי' אחוריים דאחוריים להצורה הראשונה כו' וכן על דרך זה ישתלשלו האותיות של שם אלקים בר"א שערים כידוע עד שעולם העשי' הוא סוף מדריגה בבחי' אחוריים להיות יש ודבר ממש כו' וכמ"ש במ"א וד"ל (אמנם במחשבה יוכל לצייר אמיתי' התמונה של האלף כמו שהוא על הנייר ביו"ד בראשו כו' ואע"פ שיוגבל תמונתו באותיות המחשבה לחשוב יו"ד בפ"ע והקו בפ"ע כו' עם כל זה אינו בבחי' אחוריים כל כך כמו שיתפרש תמונתו בדבור באותיות שם אל"ף למ"ד פ"א וד"ל וזהו מה שיש כח במחשבה להפוך צירופי אותיות הדבור כמ"ש לקמן בעזר"ה). ועפ"ז יובן ענין חו"ה ג"כ שהוא בחי' מילוי ואחוריים דשם מ"ה שהוא שם הוי' שבאדם שעל הכסא כידוע שהוי' הוא בבחי' אצילות ממש למעלה מבחי' כח הפועל בנפעל ולכך הוא הי' הוה כו' והוא קדוש ומובדל אפילו להיות מקור כל חי כו' ואמנם עם כל זה הוא בחי' שם לבד כידוע ונקרא שם מ"ה כשהוא במילוי אלפי"ן עולה מספר מ"ה כידוע ואו אע"פ שהמילוי הוא בבחי' אחוריים של אותיות הוי' עצמה עם כל זה עדיין כאחד נחשבים שהוא ענין ד"ו פרצופים שהי' קודם הגסירה שהיתה חוה בחי' כח הפועל בנפעל שהוא מדת מל' צלע א' מצלעותיו כו' מחובר ודבוק בהוי' ונק' שם מ"ה כו' שהוא בחי' ביטול מופשט בתכלית מבחי' מהות דבר מה כמו שידוע שהספירות דאצילות נקראים בלי מ"ה כו' ואו לא הי' בחינת נחש דקטנו' יוכל לבוא עליה ולהשפיע בה מוחין דקטנות מפסולת הגבורות דקדושה כנ"ל מפני שהגבורות דקדושה הוא ענין מדת' הדקדוק כמו שמים לא זכו כו' כנ"ל אבל בהיותה מחוברת ומטופלת לשם הוי' שהוא עדיין הגבה למעלה מלהיות מלך על עם כידוע ואם כן אין מהות המוגבל תופס מקום כלל שהרי שמפני זה לא הי' באפשרי עדיין להיות השתלשלותה מאין ליש כידוע ע"כ לא בא נחש כיא על חוה דוקא והיינו לאחר הנסירה שנבדלת לדבר בפ"ע ולא היתה בטילה כ"כ לשם הוי' היינו כשהיא מסתתרת בבי"ע ליתן טרף לביתה שהם צירופי השתלשלות אחוריים דאחוריים של המילויים כנ"ל שאו הכח אלקי המחי' אותם מאין ליש הוא בחי' יש ודבר מה מלך על עם ונק' חו"ה אם כל חי או יוכל להיות שפע גבורות קשות בה מבחי' נחש העליון כו' כנ"ל וד"ל.

ה) וזהו ואם בשדה מצא האיש את הנערה כו' כי אית שדה ואית שדה כו' שהמל' עולה ומקבלת בבחי' יחוד פב"פ נקראת חקל תפוחין כו' ואז מלך לשדה זו נעבד אתתקן כדקא יאות ע"ש בזוהר ור"א א' דהאי נעבד קאי על השדה דאית שדה דכל חירוב וקטלא ושיצאה כו' עיין שם ונעבד לשון נפעל מנעבד דהיינו לאחר שבא נחש דקדושה והטיל זוהמא שהוא בחי' ז"א דקליפה דאצילות כנ"ל ואח"כ כשמסתרת בבחי' מילויים ואחוריים דאחוריים בהיכלות הבריאה כו' או בחי' ז"א דקליפה דבריאה הנק' עבד משפיע בה גבורות קשות לגמרי כמשל דם נדה כו' וזהו והחזיק בה איש זה עשו כידוע ומפני מה הי' לו כח זה כי בשדה מצאה לנער חסר הי' פי' בשדה דקליפה בחי' נוק' דז"א דקליפה דבריאה דכל חירוב כו' בבחי' גלות השכינה כידוע שפחה כי תירוש כו' וד"ל. ומת האיש ההוא לבדו פי' עשו זה ימות ויכלה בכלות כל בירורי הניצוצים זמן הגלות עד אלף הו' דכתיב בלע המות לנצח כו' ופי' לבדו כי יתברר הרע מן הטוב ויופרד לגמרי עד שיהי' לבדו ואז נק' מת בעצמותו כמ"ש האחרון במות המת כו' וד"ל אבל להנערה לא תעשה דבר פי' כי יש לה קימה מנפילתה לברר ההשפעות גבורות קשות מן העבד כו' בכל ראש חודש ושבת ובכל יום כידוע שבחצות לילה נעשית רק בחינת נקודה כו' וכתפלת שחרית עולה היא יותר כו' וכמ"ש בכתבי האריו"ל פרטי העליות בכל העיתים. וזהו צעקה הנערה המאורסה בזמן הגלות כמ"ש אלקים אל דמי לך קרית תדיר לנהורא עילאה בהיותה במדבר יהודה היינו להחיות ע' שרים לעבוד עבודת נכרי עבודתו כו' ובניצוצי כללות נשיי הוא בחי' צעקה בתפלה מתוך דחק ניצוץ האלקי במרי"מ כו' וד"ל ואין מושיע לה כמבואר למעלה בענין מטה משה כו' דכתיב אם יגאלך טוב יגאל פי' בשעה שצווקת להקימה מנפילתה ולגאול אותה להעביר ולדחות בחי' שפע מוחין דקטנות שהושפע בה מן העבד כנ"ל אם יגאלנו ויבררנו בחי' טוב שהוא בחי' יסוד דאבא שהוא ע"י המשכות מוחין גדולות במעשה המצוות כנ"ל יגאל אבל אם אין הדור זכאי במעשה המצוות ח"ו ואין מושיע לה כו' ולכך לא תעשה לנערה דבר פי' לחברו עם מי שנק' דבר שהוא בחי' עבד הנ"ל כנזכר בר"מ בענין עפ"י ב' עדים יקום דבר כו' שהרי צעקה בשדה דקליפה שאין שומע להושיע לה וד"ל אבל עם כל זה וגאלתיך אנכי כמ"ש אנכי הוא מוחה פשעך כו' כידוע בענין גאולת מצרים שלא הי' באפשרי כ"א ע"י בחי' אנכי שהוא למעלה מבחי' אין שאינו מושיע לה אבל אנכי מי שאנכי שהוא כאשר המלכות עודנו בכתר עליון עצמו כמ"ש אבן מאסו הבונים שהם או"א כו' ולכך וגאלתיך אנוכי כי קמי' כחשיכה כאורה ממש כידוע וד"ל.

להבין ענין הבקשה באמרינו יהי רצון כו' דמשמע ישתנה להיות לו רצון אחר והרי באדם התחתון אנו רואים שנשתנה עצמותו מרצון זה לרצון אחר כו' ואיך יתכן השינוי בעצמות ית' דכתיב אני ה' לא שניתני. וידוע קוש' זו בספרי הפילוסופים. אמנם באמת אם הי' רצון העליון ב"ה מהות דבר מה כמהות הרצון שלנו שייך לומר ענין השינוי בין רצון הקודם לרצון אחר כו' ואפי' הי' הרצון שלנו מעין ודוגמא לדוגמא למהות רצון העליון ב"ה כדוגמת הדומם להשכל וכדומה עדיין יתכן קושייתם הנ"ל אבל באמת הרי כתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' ואם הי' לו רצון רק שהיא הגבה למעלה בערך ממהות הרצון שלנו הרי מחשבותינו מעין ודוגמת מחשבותיו כו' אך הענין הוא שכמו שאנו תופסים הכל לבחי' מהות אפי' בתכלית הדקות מערכינו כו' לא יתכן עדין לומר באא"ס ב"ה שיש לו רצון כו' עד שיקשה קושיית השינוי כו' ואם אמנם הרי נזכר בלשון המקובלים ענין הרצון עלה ברצונו כו' יובן ביאורו עפ"י ההקדמה להבין תחלה ענין י"ס בלי מה בלי מהות דהנה עד"מ מכתיבת האצבע אות אל"ף. שאעפ"י שכל רגע שופע כח המניע של האצבע כל פרטי אופן ציור האי' וכל מה שימצא אחר הכתיבה על הנייר הי' תחלה בהאצבע בפרטי פרטיות עכ"ז לא הי' מהות אותיות הכתוב על הנייר באצבע ולא מדוגמתם כלל. שהרי המה גשמים בתמונתם ובמהותם ובתוך האצבע כשהי' האצבע פועלם וממשיכים כו' הי' מאוד רוחניים כמו כח המניע הרוחניות שבאצבע שכתב אות א' ביר"ד בראשו כו' שאותו היר"ד נעשה תחלה ברוחניות כח המניע ממש כמו שנכתב אח"כ על הנייר כו' אבל עכ"ז אי"א לומר שמהות גשם היר"ד הנכתב הוא בתוך האצבע כו' ונמצא שאות יר"ד הנפעל ברוחניות כח המניע שבאצבע אינו מהות גשם תמונת היר"ד הנכתב בפועל על הנייר כו' וד"ל ועדין יובן איך שמחכמה דאצי' נמשך כח הפועל אלקי' להיות מהות חכמת אדם כידוע. כח הפועל הזה הוא מאור ספי' חכמה ונק' כלי חכמה כידוע הוא וכמשל כח פועל האצבע כשכתוב שלגבי כח האצבע עצמו אין לו ערוך וכמ"כ אין החכמה מהות וכן ומקור לשכל כלל כמו שלא יש אות הנכתב בכח האצבע כו' ולכך נקראים הספי' בלי מה כלומר בלי מהות הנפעל מהם פי' שמהות הנפעל מהות הוא שהוא כח ומקור השכל כו' אבל ספי' חכמה עצמה אינה ממהות זה כלל וכלל וד"ל. ולהבין זה בביאור יותר הנה צ"ל ג"כ ענין מאמר אלי' לבושין תקינת להון דמנהון פרחין נשמתין וכמה גופין תקינת דאתקריאן גופין לגבי לבושין דמכסיין עליהו פי' לגבי לבושין שלהן נק' גופין אבל לגבי למעלה מהם גם הם יתקריאו לבושין כו' ביאור ענין שעשר ספי' נקראו בחי' לבושין וכמו שנק' בלי מה כנ"ל במשל הרי אינם כמו הלבוש כו' אך עיקר ענינם יובן עד"מ אדם שהוא בעל מלאכות הרבה כמו שיש לו חכמה ושכל לכתוב ולהתחכם במלאכה זו לעשותה על בודי' ויש בשכלו ג"כ שיתחכם במלאכת האריגה והציור וכיוצא בשאר מלאכות כו' דהמלאכה עצמה כשפועלה בגשם הכתיבה והאריגה הרי ודאי שאין מהותם בכח שכלו לא מיני' ולא מקצתו כנ"ל ולכך המלאכות חלוקות זו מזו במהותם כמו שיש הפרש בין מהות הכתיבה למהות האריגה וכדומה אמנם שאע"פ שאין כח שכלו ממהות המלאכות הנפעלות ממנו עכ"ז סיבת ההפרש במהות שבניהם יתהו תחלה במהות שכלו עצמו עד שכשיפעל האריגה שיומשך

כח אחד משכלו להתחכם לעשותו לא ידמה גם הוא כלל לאותו הכח הנמשך
 מן מהות שכלו כשמתחכם בפעולת הכתיבה כו' ומפני התחלקות זו שבכחות
 שכלים אלו הנמשכים בהפעולה כמ"כ עדי"ו ממש יתחלקו מהות הפועלות בין
 זו לזו כו' וראי' לזה מה שאנו רואים שאיש זה סגולת מהות כח שכלו להתחכם
 במלאכת הכתיבה על בורי' ולא יודע כלל במלאכת האריגה כו' ואיש אחר
 מטבע שכלו שיהי' מתחכם מאוד במלאכת האריגה ולא יודע כלל במלאכת
 הכתיבה כו' שנמצא שחסר לבעל הכתיבה כח מלאכת האריגה כו' והרי כשאדם
 אחד יכול לעשות בכח שכלו ב' המלאכות האלו לא נאמר שהוא מושלם בכחות
 רבות יותר על זולתו כי גם לחבירו כח שכלו בשלימות כמותו כו' ועוד שהרי
 אינו מרגיש זה שיכול ב' המלאכות בשעה שיעשה א' יומשך כח זה מהשכל
 ובשעה שיעשה האחרת יומשך ממוחו כח א' כו' אלא נדמה לו שהכל מכח
 א' שכלו שבמוחו כו' וד"ל ונמצא שזה שאחר לא יוכל להמשיך כח שכלו
 למלאכה השנית מזה מובן שיומשך כח ומהות אחד למלאכה זו ומזה שאיש
 א' לא ישתנה בעשותו ב' המלאכות מובן שכולם כח א' ומהות א' כו' הם
 סותרים זה את זה אך עיקר הענין ששניהם אמת שכאשר אין כח השכל פועל
 כלום כל הכוחות שונות שיש במוחו לארוג ולכתוב כו' אינם נקראים עדיין
 מהות דבר כלל וכשימושנו מן המוח אינו בדרך מהות כ"א בדרך לבוש לבד
 כמו אדם א' שילבישוהו בגד לבן יהי' מראה גופו לבן וכשילבישוהו בגד
 אדום יהי' מראה גופו אדום שאין הלבשה זו שינוי בגוף האדם בין אדם ללובן
 שהרי גופו אף בעודו בלבושיו אינו לא אדום ולא שחור כו' וד"ל כן עדי"מ
 כוחות שינוי הפעולות הנמשכים מן המוח אינם בדרך המשכות מהות דבר מה
 כו' רק שיתלבש מהות כח השכלי ויתראה בבחי' מראה לבד לגבי עצמותו
 כשפועל הכתיבה כו' וד"ל. ועתה מובן ששניהם אמת ולא סתרו אהדדי דמה
 שיש בטבעו זה להוציא לפועל ב' המלאכות אינו מעצמות ומהות שכלו ושוה
 הוא ממש במהות שכלו לאותו האיש שאינו יכול וא"כ לא חסר כלל בו כח
 מלאכה השנית כו' עד שיקשה מדוע לא ירגיש האיש שיכול שינוי בנפשו
 בעשותו ב' המלאכות כו' וד"ל. ועפ"י משל זה בכל פרטי יובן למשכיל מאמר
 אלי' דהיי"ס אפי' בעצמן ומהותם הם בחי' לבושין לגבי עצמות אור א"ס ב"ה
 המאצילם כמו שילבישוהו לאדם בבגדים לבנים ואדומים שלא ישתנה כלל
 כנ"ל כמ"כ הספי' חר"ג דאצי' המה בחי' לבושים שיתלבש ויתראה בהם אור
 א"ס ב"ה וכנ"ל במשל בכחות ששינוי הפעולות נמשך מהם אינם מהות דבר
 כו' כן האורות דיי"ס המה נקראים בלי מה עד שלא יהי' שינוי בהם לאחר
 שיפעלו לקודם שיפעלו כו' וכמ"כ אפי' עצמותן אינם בבחי' המשכות מאור
 המאציל עד שיהי' בשינוי באיכות אופן המשכותם כו' וד"ל ועכ"ז המה עשר ולא
 תשעה ולא י"א כו' היינו כמבואר למעלה במשל דהיינו כמו שלפי איכות
 הפעולה ככה יתלבש השכל כו' וד"ל ובהקדמה זו שהקדמה אלי' שהספי' הם
 כמשל הלבושים וכנ"ל במשל. בזאת לא יעלה על לב משכיל כלל קושי' הג"ל
 בענין שינוי הרצון שאם הי' הרצון מהות מה כמו לפי ערך באדם התחתון
 יתכן לשאול כו' אבל מאחר שיתלבש אור א"ס ברצונו כמו שיתלבש גוף
 האדם בבגד כנ"ל איך יתכן לומר שנשתנה בין קודם שרצה לאחר שרצה
 שזה אינו אלא באדם התחתון שהרצון שלו כח ומהות ממהות נפשו וד"ל ומה
 שאנו מבקשים יהי רצון הכוונה שיתלבש ברצון כו' וד"ל.

והנה כח הלבשה זו שיתלבש ברצון היינו כמו שילביש העבד למלך את בגדו כג"ל עכ"ז לא ילבישנה איש נכרי שאין לו שייכות כלל עמו כי אעפ"י שהוא בחי' לבוש צ"ל איש שיהי' שיך לאותו הלבוש להכיר במתותו שהוא לבוש המלך ויכיר גם גופו של מלך כו' ע"כ בקשה זו באמרנו יהי רצון כך וכך אינו אלא לישראל לבדן שהם עלו במחשבה פי' בחי' פנימית אר"א שורש כל האצ"י ויש לנשמתן שייכות ללבושים של אור א"ס ב"ה עד שילבישוהו באמרם יהי רצון כו' דהיינו שיתלבש באור ספירת הרצון העליון ויפעל פעולה חדשה במציאות הנבראים להפוך ים ליבשה וכדומה (כמו שיתלבש עד"מ האדם התחתון מלבוש כחו לכתוב ללבוש כחו לארוג שלא ירגיש שינוי כלל וכג"ל וד"ל) וכשרצה שלמה ע"ה שיהי' גם הנכרי פועל התלבושות רצון עליון בהתפללו בבהמ"ק כו' הוצרך להמשיך בתפילתו המשכה כללית שיהי' אונק קשבות גם לנכרי כו' וד"ל וסיבות כח זה שיש לנשמות ישראל העיקר הוא מפני שיש בכל א' מהם כח למסור נפשו על קדו"ש וכח זה הוא מעלה מ"ג לאר"א כנו' בי' הרוגי כו' עד שנעשה יחוד אר"א שהם תרין רעין פי' שהבינה שהיא יש שוה במדרגת אין לגמרי וכמ"ש למעלה ע"כ יש בכוחם להפוך צירופי אותיות מדת מל' שהוא עולם הדיבור ולהפוך ים ליבשה וכדומה שכמו שהמחשבה שבאדם אף בשעה שאותיות הדיבור נמשכים ממנה יכולה המחשבה לשנות הצירופים באופן אחר עד שיהי' חוור מדיבורו הקדום ע"י המחשבה ד"ל כך עד"מ בדרך כלל חר"ב נק' מחשבה עילאה וכמו שחכמה שברצון הנק' מתשבה סתימאה כו' יכולה להפוך צירופי אותיות השכל כו' כן עד"ז יכולה מחשבה עילאה פי' מ"ה שבחכמה דהיינו ג"ר שבה כידוע להפוך צירופי אותיות המשכות אופנים מוחין של המדות כו' וכן עד"ז למטה מטה עד שמחשבותיו ית' שבעולם הבריאה מהפכת צירופים שביצירה עד העשי' ממש וד"ל.

שבת 9' תולדות בעזר"ה

תחת אשר לא עבדת ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. הנה צ"ל סוף המאמר דפ' חיי שרה הנ"ל אתא נח וישת מן היין כו' שרה סלקת ונחתת כו' עד דלא הוא חיין. להיות כי ידוע שאין עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המגדלו והרי בעשבים יש מרים ומתוקים וחמוצים הנרגש טעם המרירות והמתיקות לחיך הגשמי הנה טעם גשמי זה ודאי הוא נגדל בכל שעה מן המזל הרוחני המגדלו ומצמיחו וא"כ כל פרטי אופני הטעמים גשמים ישנן במקורן במזל הרוחני אלא שמתיקות הרוחני שבהמזל לא ירגיש לחיך כי הוא ע"ד מתיקות שבשכל וכדומה כמ"ש במ"א וע"פ משל העשבים והפירות גשמים לגבי המזל הרוחני שלהם כן יובן למשכיל למעלה שיומשך מציאות הנבראים בעלי גבול כמו מהות האהבה או שכל אנושית מחסד דאצ"י דרוע' ימינא דגופא כו' הוא ע"ד הנ"ל במזל הרוחני לגבי העשב כו' אך הנה אנו רואים שכל ה' חושים ראי' שמיעה כו' אף שהם נמשכים מן הגוף דרך נקבים וחלונות לבד

כמ"ש בעזר"ה וכנראה בחושים שחיות שלהם מאוד מצומצם שהרי בראותו בעיניו על דבר מה לא ישפיע חיות לאותו דבר בראי' זו וכן בשמיעתו קול זולתו כו' עכ"ז הרי יש בהם כח התענוג שמלמעלה מהמדות שבלב כמו שיתפעל מציור נאה למראה עינו המצויר בבגד וכו' שעיקר התענוג תלוי לפי ערך טוב הסתכלות שיטיב בעינו האופן של הציור כו' וא"כ כל השראת התענוג הוא במראה עינו לבד ואף שהראות עצמו אינו אלא לחוש בעלמא חיות מצומצם מאוד כנ"ל וכן בשמיעתו קול ערוב שיתענג בו מאוד אע"פ שהשמיעה מצד עצמות כשישמע קול שאינו ערוב הוא חיות מצומצם מאד יוצא דרך נקב האזון לבד כו' עכ"ז התענוג הנשפע בשמיעתו קול ערוב הוא חיות גדול מאוד עד שהוא למעלה מהמדות שבלב דמה שמתפעל מן הקול ערוב בלבבו הוא נמשך ממקור כח התענוג בחי' יחידה כידוע ואותו הארת בחי' יחידה המצמצמת בלב מתלבשת ושורה בחוש השמיעה בשמעו הקול ערוב וד"ל ועד"מ זה יובן ג"כ למעלה כי המדה דאצי' הם האורות מתלבשים בכלי הנק' גופא חסד דרועי' ימינא כו' והוא בחי' אדם העליון כידוע אמנם להיות נמשך מאדם זה מציאות המוגבלים הוא כמו בבחי' ה' חושים לבד דהיינו מבחי' התענוג המצומצם ומתלבש בחוש כנ"ל משם מקור חיות הנפעלים ולא מעצם התענוג שבלב בחי' האורות שבכלים כי הוא הגבה למעלה מאוד שא"א לשפול כ"כ שיומשך מהות מוגבל ממנו כו' כי אותו התענוג נמשך מבחי' יחידה שהוא נק' רוב כל פי' הרוב של הכל כי כל הוא נו"ן שערי בינה שמסתיימים כולן בבחי' יסוד דנק' כל כמ"ש כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא פי' שהתענוג מתחיל להתגלות בשערי בינה ומסתיים ביסוד כידוע אמנם עכ"ז הכל הוא בבחי' פנימית התענוג כי מקבלים מרוב כל שהוא מהארת יחידה דהיינו כח התענוג העצמי מקור כל התענוגים כו' לכך גם הכל אחיד בשמיא ובארעא פי' משפיע ומקבל שוין שניהם לגבי התענוג שבשפע העליונים להיות כח הפועל בפעל כו' וד"ל ועיקר מקור הנפעל הוא מן השפע עצמי לאחד שיומשך דרך נקבים וחלונות לבד בבחי' חיצונית כמו משל ה' חושים ראי' ושמיעה כו' כי כמו עד"מ גוף האדם מסתיר פנימית החיות כל יראה לעין כלל מהותו כו' כן בחי' גופו שהוא בחי' כלים דאצי' כידוע מסתירים הם לגמרי אורות הפנימים התענוג מבחי' יחידה שבהם ולא נגלה לחוץ אלא דרך נקבים כמו פה ואחן כו' שהוא הבלים דפה ואחן שבהם בחי' חושית בעלמא משם עיקר השפע לבעלי גבול והתענוג הנשפל בהם כמבואר במשל הנ"ל היא עיקר המקור לכל פרטי אופנים המשכות שלהם וד"ל.

והנה עפי' הנ"ל יובן שיש ג' מדרגות בתענוג העליון, הא' הנק' רוב כל בחי' יחידה הנשפל בפנימית המדות שבלב כנ"ל. הב' התענוג הנרגש בלב עצמו ובשרו כששומע קול ערוב כו' והג' הנשפל דרך נקבי האזון כו'. והוא ענין שמחה וטוב לבב דלתתא פי' כמו שמן קול ערוב יתפעל זולתו בלבבו כנ"ל כן כתיב השמיעני את קולך כו' שיש בחי' קול ערוב בנשמה המוגבלת דהיינו אותו התענוג הנשפל בנשמה שתתענג על ה' בתפלה כו' ותענוג זה נמשך הטהותו מבחי' נקבים וחלונות דגופא דאצי' כנ"ל לכך מתעורר בזה בחי' תענוג הג' שבשמיעה עליונה דאצי' כו' עד שמתעורר שמחה וטוב

לבב דאדם העליון תענוג ה' עד שמעורר להאיר בלב העליון מפנימית
התענוג דרוב כל כו' ודיל.

והנה ענין תחת אשר לא עבדת כו' לכך ועבדת את אויבך כו' צ"ל מדוע
מפני שאין עבודה בשמחה יהי' מזה עיקר סיבות יניקות החיצונים כו'
צ"ל תחלה ענין אורות וכלים דהנה כתיב והחיות רצוא ושוב כמו שלהבת
העולה תמיד וחתור ויורד כו' להבין זה היטב למעלה שהוא ענין אורות וכלים
כו' יובן עדי"מ מאדם התחתון בעבודתו בתפלה שידוע שהשמחה שתהיי'
בתפלה כשמתבונן באחדות ה' איך דכולא קמי' וכו' אינה השמחה שמצד
עצמות נפש האדם אלא היא שמחה עליונה דאצי' הוא בחי' שמחה וטוב לב
האדם העליון שהרי השגות זו שמשגיג אלקות נלקח ממקור חוצבה בבחי' אצי'
וכמשל מזל הרוחני' לגבי עשב כנ"ל ואי"כ גם השמחה שבהשגה כמו שהיא
בבחי' אצי' גם היא נשפלת ונגבלת דרך נקבים וחלונות כנ"ל עם ההשגה
דאצי' עד שמשגיגה האדם וישמח בה וכו' כמו אהבת אברהם והשגתו ידוע
שהי' מרכבה לבחי' חסד דאצי' חכמה שבה ונמצא שגם שמחת אברהם הי'
שמחה אלקות ממש כו' וידוע שהשראת אור א"ס ביה אינו כ"א על הדבר
שהוא בבחי' ביטול במציאותה ביותר כמו החכמה כו' וכל שהוא יש דובר
קצת לא ישרה בו כ"כ ולכך שמחה אלקי' זו כשהאדם מרגישה בתפלה ליש
ודבר לומר שהוא עושה דבר מה כו' יכול להסתעף ממנה גסות הרוח ממש
שהוא מקור החיצונים כו' וכשהאדם בבחי' ביטול שאינו מרגיש כלל שעשה
דבר מה כו' אינו שלו כלל כלל כו' כל מה שהי' בו הביטול ביותר כן ישרה
בו ביותר שמחה זו האלקית כו' והנה בחי' ביטול עצמותו זהו בחי' כלי לבד
לגבי השראת השמחה שהוא האור והשפע והרי יש ב' הפכים בין המשפיע
להמקבל שהשפע יורד מאין ליש מן השמחה העליונה להיות נגלית באדם
התחתון כו' והאדם המקבלה שהוא הכלי הוא בבחי' ביטול עצמותו מיש לאין
היינו כמשל רקבון הגרעין שיבוא לבחי' אין תחלה עד שיוכל לקבל השפע
כו' ועדי"ו יובן למעלה שהכלים עליונים הוא כמשל ביטול עצמותו מיש לאין
האורות הם נשפעים מאין ליש כו' ואף שהאורות הם בכלים בבחי' יש אין
להם ערוך עם בחי' ביטול ואין של הכלים כמשל שמתה עליונה שבאדם לגבי
הביטול שלו ודיל וכמו שישתחוה העבד לאדונו אף שיבוטל במציאותו אין לו
ערוך עם האדון כלל כ"א כאשר הי' בטל ונכלל ממש וכו' ודיל ונמצא שהמה
ב' הפכים שהמשפיע יורד מאין ליש דוקא והמקבל עולה מיש לאין אזי
יתחברו כו' וזהו ענין רצוא ושוב שאין המשכות השפע הנק' שוב מלמעלה למטה
כ"א כאשר יהי' תחלה הרצוא מלמטה למעלה כו' ובאמצע שני ההפכים אלו תהיי'
סיבות קיום השפע בהמקבל כמו משל שלהבת הגר ממש שמה שמתנענע דהיינו
מה שעולה ומסתלק וחתור ויורד כו' גינע זה הוא האור המתקיים כו' ודיל
הוא ענין מטי ולא מטי שבראשית הצמצום שלא הי' באפשרי להתחבר המאציל
עם הנאצלים כ"א שהי' בחי' רצוא ושוב ודיל. הנה מבואר במשל שמחת אדם
בתפלה כשמרגישו ליש ודבר מה הוא שמחה מעצמותו ולא מצד אלקות לבד
כו' יסתעף גסות הרוח משמחה זו כו' ע"ד כל הנ"ל יובן למעלה באדם
העליון דהשמחה וטוב לבב הוא בבחי' גילוי בלב היינו שפע אורות דאצי'

בכלים מאין ליש שהרי המה מקודים להתנוות בי"ע מהכלים שלהם כידוע והכלים שהם בבחי' ביטול עכ"ז אין להם ערוך להתגלות שמחה העליונה כמשל הנ"ל לכך אין מהשפע הנמשך מהכלים שום יניקה ואחיוה עדיין להחיצונים מאחר שהם בבחי' ביטול ממש כנ"ל אמנם מבחי' הרגשת השמחה בהכלים שנוגשת ליש ודבר מה כנ"ל הוא עיקר המקור לקליפות דבי"ע וזהו כמו שמבואר למעלה במשל הרגשת שמחת האדם בתפלה כשיחפוץ להרגישו שיתענג גם הוא ממנה כו' היא משל בחי' קליפה דאצי' כמ"ש במ"א בענין ופלגשו ושמה ראו מה ראו שאני בטל כו' וכשישמח מצד עצמותו לאחר התפלה שהוא מסתעף מסיבות הנהגשו בתפלה הוא משל לקליפה דבריאה שהוא יש ודבר ממש עד שמשתלשל לקליפה דעשי' שהוא גסות הרוח לי יאורי כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

ועתה יובן המאמר אתא חוה ואתדבכת בחוי' כו' כמבואר למעלה בענין נחש דקדושה שהוא מוחין דקט' והיינו בחי' הרגשות האוד והשפע שבכלים כו' שהוא בחי' קליפה דאצי' מפני שאכלה תהו התפוח שבעץ הדעת פי' קבלה השפע מבחי' הרגשה שפע המדות הנק' עץ הדעת כידוע שהוא מחציו ולמטה כו' כי נחמד העץ וכי תאווה הוא כו' פי' תחמדה התאווה הוא בחי' התגלות והרגשת השפע וזוהו נסתעף סיבות קבלתו השפע מנחש דקדושה ובהשתלשלות בחי' הרגשה זו דאצי' למטה מטה בהיכלות דבי"ע בכל עולם והיכל לפי ערכו כן הי' סיבת יניקת הקליפות דאיתו היכל כו' עד שבעולם העשי' אכלה תהו דעשי' בחי' תפוח דעשי' וגרמה סיבות יניקות קליפה דעשי' שהוא גסות הרוח תאווה גשמי' כו' וד"ל ואתא נח וישת מן היין כו' פי' שגם הוא לא תיקן שורש יניקת החיצונים דהיינו בחי' הרגשה כנ"ל שהרי שתא מן היין כו' שהוא בחי' שמחה עליונה עד שנשתכר פי' בבחי' גילוי השמחה והרגשתו וזהו ויתגל כו' עד דאתי שרה נחתית וסלקת כו'. ענין שרה הוא מדת מל' בלשון הזהר מטרוניתא ואימא תתאה כו' כידוע דיש הפרש בין יראה עילאה ליראה תתאה דהביטול של יראה עילאה הוא בחי' ביטול במציאותה ממש מצד עוצם הקירוב כמו כאשר יקרבו המלך מאוד מאוד יתבטל במציאותו ישאר כאבן דומה כו' כמ"כ עד"מ בהתקרבות ההשגות באלקות עילוי אתר עילוי עד שהוא קרוב לפני הוי' ממש בהשגתו או יקרא בחי' מה שבחכמה עילאה וזה הי' מדריגות משה ע"ה שאמר ונחננו מה וכמ"ש במ"א אמנם כשההשגה אינה בתכלית הקירוב אלא הוא מתבטל מהשגתו לכד שמקודם הי' נראה לו שהוא משיג איזה דבר אח"כ כשבא לבחי' ביטול מהשגתו זהו עילוי של השגתו ונק' מ"ה שבחכמה תתאה וזהו מה שפשטת כו' וד"ל וזהו עיקר ההפרש בין יראה עילאה הוא בחי' ג"ר דאבא כו' ובין יראה תתאה ג"ר שבמל' הנק' אימא תתאה כו' הוא בחי' שרה כי בחי' המוחין שבמל' שר של יו"ד תתאה כשהיא מסתרת בבי"ע כו' נק' שרי כו' וכשהיא נבנית מחדש בבחי' אצילות נק' שרה הי' כמלקדמי' כמ"ש במ"א וד"ל.

והנה כדי להבין לשון דנחתית וסלקית כו' צריך להקדים הידוע בענין מדת מל' שהוא כח הפועל בנפעלים דהיינו להיות יש ודבר דווקא כן מלך

בלא עם ובהיות שמדת זו הוא מדת ההתפשטות וההתגלות דוקא כידוע לכך היא מסתרת ומתצמצמת להיות ראש לשועלים מקור כל המוגבלים כידוע ונוגה לה סביב כי לפתח חטאת רובץ שאחיות החיצונים היכלות הקליפות מבחי' אחרים של מדה זו כידוע והטעם מפני שעיקר מקור היכלות הקליפות מבחי' קליפה דאצי' שהוא בחי' ההרגשה כנ"ל ולכך כשמדה זו מתפשטת להיות יש ודבר דוקא יוכל להיות יניקת החיצונים ג"כ שהוא יש גמור מבחי' אחרים דאחרים שהם בחי' שערות כמ"ש במ"א שכמו שיניקת השערה מן הגוף אין השערה מן מהות הגוף כלל ועכ"ז מאיר בחלל השערה קצת חיות כ"י והרי זה כמו המשל להשכל שעל ידו יאיר אור השכל אע"פ שדברי המשל המה צירופים אחרים לגמרי מאותיות השכל מה שא"כ אותיות הדיבור הן הן צירופי אותיות השכל אלא שהמה בחי' כלי להשכל כידוע וכמו שהפרש בין אותיות הדיבור להמשל כן ההפרש בין יניקת היכלות דקדושה ליניקות היכלות דקליפה וזהו נחתת שרה אף בהיכלות דנוגה דבי"ע שהוא בחי' היש ודבר לגמרי עד שבעשי' הם בחי' אלקים אחרים לי יאורי כידוע וזהו ועל אברם הוא ואשתו ממצרים כ"י דעיקר הפלא מה שאשתו שרה נחתת וסלקת ממצרים היכלות דנוגה כ"י אבל אברם הוא אב רם מה שבחכמה הנק' אבא אין הפלא כ"כ מה שירד ועלה ממצרים כי בכל יום מרדכי יוצא בשער גינתן בישן שהם בי"ע לברד בירורי נוגה כמ"ש בע"ח בענין הקוטע יוצא בכ"י כ"י מפני שהוא בחי' ביטול בתכלית כ"י אבל מה שבחכמה תתאה מה פשפשת כנ"ל זהו פלא גדול שירדה ועלתה להיבנות מחדש ולהקרא שרה כנ"ל ד"ל ואמנם מה שטיים סוף המאמר לכך זכתה לחיים עילאין עד שקראהו לאותו חיין בשמה חי שרה כ"י יובן עפ"י הידוע בענין גדולה מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ וכעובדא דר' חנינא בן דוסא דאמר לו מהבי יהבי משקל לא שקלי כ"י פי' כי מעשה שמים וארץ הוא מאין ליש והיינו מיהבי יהבי שהוא אורות השפע בכלים להיות יש דזוקא אבל משקל לא שקלי פי' שהי' מתהפך היש לאין זה לא הי' בבריאת עולמות עליונים ותחתונים כי זה נעשה רק ע"י הצדיקים שמהפכים היש לאין הוא יותר פלא ממעשה האין ליש ואע"פ שמבואר למעלה בענין אורות וכלים שהביטול שלהם ג"כ מיש לאין אמנם אין עיקר הוכי' שזכתה שרה לחיין עילאין שיהי' שלה ממש ע"י ביטול הכלים לבד שהרי אין זה דבר חדש אצל המשפיע שהוא האור כי תחלת השפע של האור הי' בבחי' מטי ולא מטי וכו' שזוהו נמשך שורש הכלים כ"י בבחי' רצוא ושוב כמ"ש במ"א וא"כ אין הרצוא של הכלי דבר חדש אצל האור וד"ל אמנם בהעלאת מ"ן של דבר חדש שלא הי' מעולם מזה תהי' יתרון שפע באור כמשל תלמיד המחכים את רבו כמ"ש במ"א או כמו המנחה קטנה של העבד שמביא לפני האדון אפי' הוא שר גדול יתפעל לבכו ממנה ונמצא הוא מקבל ועבד משפיע כ"י והטעם להיות הדבר מנחה שהובאה לו חדשה בעיניו כידוע ועוד מפני ההגבה וההתנשאות שיש בהעלאת המנחה לפניו בהכנעה כ"י וכמ"ש במ"א שזה גורם תוספת התנשאות בגדולתו כ"י שלא הי' בו מקודם כ"י ועפ"י יובן שמביטול היש גמור דהיכולת נוגה מה שנחתת שרה וסלקת משם לבחי' אין כמו שהיא בבחי' אצי' כ"י מזה יהי' יתרון השפע באורות דאצי'

הנק' חייך עילאין כמ"ש ויהיו חיי שרה מאה שנה שהיא מאות ועשירות ויחידות דבכל פרצופי' עילאה ע"י וא"א אר"א חור"נ כ"ר ומה שחזר וכפל שני חיי שרה ע"ש בזהר דדילה הוי חייך פי' שזכתה ע"י עבודתה ולא בתנ"ם כ"ר ד"ל ועוד מורה לשון חיי שרה שהי' לה לחיות גמור בבחי' יש ודבר מה ממש בהיפך משפע האורות בכלים שבהכלים יהי' בחי' ביטול במציאות בלי ירגישו השפע הבאה עליהם כנ"ל במשל שמחת האדם בתפלה ובשרה הי' יכול להיות השפע דאצי' בבחי' הרגשה ויש ודבר ממש וכ"ר ועכ"ז לא הוטמאה בבחי' הרגשת עצמותו ולשכוח על האור כמו בהיכלות דנוגה שנמשך משם הגסות ממש כנ"ל מפני שכבר היתה שם ועלתה מהם בתכלית הביטול להפכם לאין כנ"ל ע"כ לא נפגמו אור השפע כנ"ל ד"ל. (וכידוע שיש צדיקים מופלגים שיכולים להתענג על ה' עד שירגישו לבם ובשרם ממש ויחיו בלא אכילה כמו אלי' כ"ר וד"ל) וזהו תחת אשר לא עבדת ה' אלקיך בשמחה כ"ר כי העבודה וההעלאת מ"נ שבשמחה הוא בחי' ביטול היש גמור שבתפלה שלא ירגיש כלל לאור חיות מה שנתפעל לבבו באהבה כ"ר אבל כשאינו בשמחה אזי ירגישנו מאוד וכ"ר וד"ל ועבודת הע' שרים היינו בחי' גלות השכינה להשפיע בבחי' אחרים כידוע ואין זה אלא מפני העדר השמחה לבד ד"ל אבל השמחה מעורר למעלה בחי' ביטול ההרגשה כ"ר ואז לא יתיצב הוללים לנגד עיניך פי' עיניך הוא למעלה מן התחלת עץ הדעת טו"ר שהוא מחציו ולמטה שמתגלה מהחסדים וכ"ר כמ"ש במ"א ע"ס ויקרא האדם שמות כ"ר ושם לא יתיצבו הוללים כי אין להם אחיזה עדין כי למעלה מבחי' הרגשת השפע אין מקום לבחי' קליפה דאצי' כנ"ל ד"ל.

שבת פ' וישלח בעזרה

זכ"ר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו. צ"ל תחלה פי' אור הגז' בכתבי האר"ז"ל שאינו כמו שסוברים העולם שהוא אור השפע המתפשט מכאן לכאן ולכך נק' בלשון התפשטות אור והרי קודם שמתפשט אין מציאותו נמצא עדין בהמקום אשר יתפשט שמה כ"ר אלא אינו כן רק הוא בדרך העלם אל הגילוי שגם קודם הגילוי ישנו לכה העלם במציאותו ומהותו באותו הדבר וגילוי לא עשה התחדשות כלל כ"ר ולהבין זאת היטב. הנה ידוע במשל נפש האדם כשמתגלגל בנפש הבהמה שאף שנפש שכלית של האדם כשמתלבשת בגוף האדם יבין וישכיל בכל אשר יתאוה לבבו ולא יאכל כבהמה שאינה משגת טוב טעם המאכל כ"ר אבל בגלגול נפש השכלית בנפש הבהמה לא תשכיל הבהמה מחמתה כלום אלא תהי' חסרת דעת כמו שהיתה ממש. והטעם לזה הוא רק מפני שנפש השכלית שבאדם היא מתפשטת בגופו בכל פרטי כחותיו ונפש זו עצמה כשהיא בבהמה אינה מתפשטת כלל רק מתמצצם במהות העצמי והרי היא שורה שם כאדם השוכן בבית כ"ר והרי אנו רואים שלא ימצא שום שינוי בנפש זו השכלית בין כשהיא מתפשטת בגופו לאכול ולשתות כ"ר בין

כמות שהיא בבהמה שהרי ענין התפשטותם להתאוות לאכול אין תאנה זו ממהותו כלל דידוע שהנפש קודם שתתלבש בגוף אינה מתאווה למאכל גשמי כ' וא"כ התפשטות זו בהתא' שבנפש הבהמית שבאדם אינו עושה בה שינוי בעצמותו שתשתנה ע"י פעולת התפשטות זו ולכך היא שוה ממש לכמות שהיא שורה בבהמה כ' ואם ה' הענין כמו התפשטות ממש מכאן לכאן כנ"ל ה' ראוי להיות בה שינוי כ' אלא עיקר הענין שיש הפרש גדול בין לשון התפשטות ללשון התגלות שלשון התגלות אינו אלא שאותו כח ההעלם שהי' כבר כאן נתגלה לרוא' אבל לא שבא דבר חדש לכאן כ' וביאור זה כמו הנפש שבדם שבה תנועת היד ממקום למקום אינו אלא מחמת החיות רוחני של הנפש ששורה בתוך גשמית הדם כידוע ואם יקרה לאדם שתתקרר דם שביד או שישכב עלי' עד שיסולק מן היד כח התנועה ותשא'ר כאבן כ' אין לומר שסילק כח הרוחני מן הדם ועשה חסרון בהנפש שנסתלק ממנה ג"כ כח החיות זה כ' שהרי לא מת אדם זה והרי כל נפשו בשלימותה בגופו כ' וא"כ לא יתכן לומר אלא שלא נתפשט אותו הכח החיות של הנפש בהדם כ' והרי התפשטות זו א"א לומר שהיא כמו מים המתפשטים שקודם התפשטותם אין מציאת כלל עדיין כ' שהרי מטבע מהות הדם שימצא בו כח החיות של הנפש ומה שלא יפעל את התנועה אינו אלא שאותו כח החיות שורה בו בבחי' העלם מפני קרירותו או מניעה אחרת וכשיסירו אותו המניעה יתגלה אותו כח החיות בו כ' וא"כ גילוי זה לא עשה דבר חדש במהות כח החיות כלל שהרי ה' כבר בדם כ' וד"ל וכמו כח הראי' שבעין שיסתלק מן העין כשיהי' בה מכה וכדומה שאין הענין שיסלק התפשטותם של כח הראי' כ' שהרי לא יהי' שינוי כלל בכח הראי' בין קודם הראי' לאחר הראי' כמ"ש במ"א אלא הענין הוא כמו מן ההעלם לגילוי שלא יהי' ע"י הגילוי שום התחדשות כלל כמ"ש במ"א בענין יוצר אור כ' כמשל הכלי שעל השולחן המתגלה ע"י האור שבבית כ' וד"ל.

וכאשר ישכיל האדם היטב ענין ההעלם שהוא אחר גילוי כמו קודם גילוי ממש כמו משל הנפש שבגלגול בבהמה או משל השני מן הדם שבנפש כנ"ל מהם יוכל להשכיל עד"מ ודוגמא דדוגמא בפי' אור א"ס שאין ענינו בחי' התפשטות אלא בחי' גילוי מן ההעלם וכמו שיש בכח החכם להשכיל כל מיני חכמות כ' וד"ל ולכך כתיב אני ה' לא שניתי ממש בין קודם שהאציל וברא כ' לאחר שהאציל אור החכמה וכדומה כ' וד"ל. והנה פי' אור החכמה ר"ל התפשטות והתגלות אור א"ס ב"ה שיהי' מציאות מהות החכמה או מהות החסד כ' התגלות זו מן ההעלם נקרא אור החכמה או אור החסד כ' ומהות החכמה נקרא כלי לגבי אור זה וד"ל.

ועתה יובן ענין זכר רב טובך כ' כי ידוע שטוב נק' בחי' יסוד שהוא התקשרות המשפיע בהמקבל ופי' טוב כמשל המלך הגדול כשידבר עם השפל (ונבוזה שאין זאת העפלת הגדולה באה כי אם מצד טובו שהוא טוב בעצמותו שכל לשון טוב נופל על דבר יתר) שאינו לפי המדה כ'. כמו שידבר המלך עם הנבוזה כ' או שיעשה לפנים משורת הדין להשפיע חסד למי

שאינו ראוי לאותו החסד כו' אבל מפני מדה זו שיש בו דהיינו הטוב והטבע הטוב שיהי' לזולתו ג"כ טוב ע"כ אעפ"י שאינו ראוי עפ"י השכל לאותו החסד ישפיע לו כו' וא"כ אנו רואים שיש למדה זו תגבורת כח בפ"ע שהרי היא גוברת על השכל והמדת אהבה שנולדה מחמתו כו' ועד"ו כל סיבות התקשרות המשפיע בהמקבל דהיינו שיחפוץ בהמקבל שיקבל שפע ממנו היא מדה וכת בפ"ע והיינו הנק' טוב שהוא בחי' יסוד כו' להיות כי הרי גם זאת אינו לפי המדה שיקבל המקבל ממנו שאין לו ערוך עמו כו' ועכ"ז מדת הטוב תכריח לזה כו' ובדרך כלל כל השפלה ממהות למהות הנמוך ממנו הרבה אינו אלא מצד כח הטוב להטיב וזהו הנק' יסוד וד"ל. והנה כאשר ירצה המשפיע להשפיע איזה שכל לתלמידו הרי יצטרך תחלה ללמוד בעצמו אותו השכל ולהבינו במוח תבונתו תחלה ואח"כ יצמצם ממוח השגתו אותו השכל להשפיענו לתלמידו כידוע הרי השפלה זו של מהות שכלו להבין אותו השכל תחלה בעצמו ה"ז אינו אלא בשביל השפע שמצטרך להשפיע משכל זה אח"כ לתלמידו וא"כ גם השפלה זו נק' בחי' יסוד שאינו אלא מחמת טובו כנ"ל שמצד עצמו שכל זה צמצום הוא ולא הי' לומדו כלל כנ"ל וד"ל ואף שבחי' יסוד זה הוא עדיין בעצמותו עכ"ז כיון שאין עקרו אלא בשביל השפע שיהי' ממנו אח"כ ולא מחמת עצמו כלל כו' נק' בשם יסוד שהוא מדת הטוב כנ"ל. וכמ"כ כשמשפיל עוד א"ע לחשוב באותיות במחשבתו את אותו השכל אע"פ שאותיות המחשבה עדיין בעצמותו עכ"ז הוא בחי' יסוד שני שהרי נשפל ממהות אותו השכל כידוע והשפלה זו היתה השפלה חדשה בפ"ע לבד השפלה ראשונה שהוא ללמוד השכל כו' ואינם אלא בשביל השפע ג"כ כנ"ל ע"כ הוא בחי' יסוד בפ"ע אלא שנשפל מן הראשון וד"ל ועד"ו מן המחשבה להדיבור הרשפל עוד יותר ומכ"ש מן הדיבור למעשה כו' ויש עד"ו בחי' יסודות רבים בפרטיהם מאוד מאוד (ועיקר תמצית המדת הטוב מתגלה הוא יותר ביסוד האחרון ד"ל) ובהיות כי האדם התחתון הוא בנפש מוגבלת וכוחותיו מוגבלים ע"כ גם בחי' היסודות בהשפלת הכחות מזה לזה יש להם גבול וקצבה כו' אבל להשכיל עד"מ ודוגמא של מבשרי אחזה למעלה באדם העליון דאצי' שהם י"ס הנאצלים כידוע אין להם גבול וקצבה כלל מבחי' היסודות דהיינו ההשפלות בעצמות המאציל לצורך שפע אורות הנאצלים ממהות למהות כנ"ל במשל וד"ל וזהו ענין רב טובך שהטוב של המאציל היא בריבוי רבבות מדריגות מעילה לעלול מעילת העילות עד שאין לו גבול כלל וד"ל. ולכך על המלאכים ונשמות המוגבלים שבבי"ע אנחנו אומרים זכר רב טובך יביעו פי' להיות כי מבואר במשל הנ"ל שכל היסודות הם בבחי' עצמות המשפיע לכך בלתי אפשרי ששיינו אותן הנשמות והמלאכים שהם כבר בבחי' מקבלים מהארת האצי' כידוע כמו שלא יכיר התלמיד בצמצומים רבו המשפיע כנ"ל מאחר שאינו מקבל את השכל רק מפי השמועה בקול ודיבור שיוצאים בהבל הארץ כו' וד"ל וזהו ענין זכר רב טובך

(זוה"ק ה' קולות שניתנה תורה כנגד אז ראה ויספרה וכתיב בן פרת יוסף פרת גימ' ה' פעמים קול והכל יוסף יסוד כו').

יזוה : הגהיה זו כתובה בהיווך הגליון של עמוד זה.

שרב הטוב בעצמו אי"א להם להשיג כלל רק בחי' הזכר מהם יביעו. פי' כמו עד"מ אדם שסופר איזה מספר רב ועצום כמו עשרה רבבות וכדומה ומתחיל לספור מא' ואח"כ מב' כו' עד שיבוא לסך העשרה רבבות הנה זהו מספר אמיתי וגדול הוא מאוד בעיניו בהיות שהתחיל המספר מא' עד כלותו ונשתאה זמן רב במספרו וראה בשכלו כמה אחדים ימצא בסך הי' רבבות כו' ואמנם כאשר יצטרך להודיע לזולתו שיש כאן מספר גדול כמו שספר לא יתחיל מא' עד שיכלה החשבון כו' אלא יאמר לו בקצרה יש כאן מספר י' רבבות והרי דיבר זה שאומר י' רבבות הוא כולל כל מה שספר תחלה מא' וכי' אבל עכ"ז אינו גילוי העצמי כ"א זכרון ממנו לבד כמו שיעשה לו האדם סימן לאיזה דבר כדי שיוזכרו כו' כמ"כ דיבר זה שאומר י' רבבות אינו נק' בשם מספר כלל שהרי אינו סופר מא' כו' רק הוא זכרו של המספר אמיתי וד"ל וכמו שיוזכר את גוף האדם בשמו שהשם אינו אלא זכרון עליו כו' כן באמרו הי' רבבות אינו אלא זכרון המספר שספר מא' עד כלותו כנ"ל וד"ל. וזהו זכר רב טובך בחי' שם הזכרון של בחי' היסודות לבד יביעו וד"ל ופי' יביעו שהטוב העליון נובע עליהם בבחי' מקיף כמשל שפע הרב לתלמיד שאותן ההשפלות שהי' בעצמות הרב תחלה כנ"ל נעלמים ונסתרים מהתלמיד בשעת השפע המתגלה לו בקול ודיבור אך ע"י הבחי' זכרון מהם יביעו גם הם בבחי' גילוי מזה לזה כי מקבלין דין מן דין כו' ואותו הטוב והיסוד שלהם המצומצם הם נובעים מהטוב העליון אשר עליהם וד"ל וצדקתך ירננו פי' צדקתך הוא מדת מל' הוא גילוי השפע להמקבל שנמשך מבחי' היסודות שבעצמות כנ"ל והוא בחי' יש דובר מה לגבי' כידוע. ולהיות כי אין מלך בלא עם דווקא והיינו כמשל גילוי שפע הרב לתלמיד שהוא מקבל יש דובר מה כו' זהו בחי' גילוי השכינה בג"ע העליון שנהנין ומרגישין זיו השכינה בבחי' כח הפועל בנפעל כידוע ואז הם נקראים טורי דפרודא מאחר שהם נפרדים ליש דובר מן המשפיע אך שהמה בטלים כו' אבל בבחי' אצי' נקראים הרי בשמים מפני עוצם הביטול כו' וכידוע שבהאר"ת מל' דאצי' בג"ע העליון התחתון נק' גדול ואימת גדול כשהוא בעיר אלקינו דוקא והיינו כשיש מהות מקבלים אך שהמה בטלים כו' אבל קודם שיהי' בחי' מקבל לא יתכן לקרותו גדול כו' וע"ז נאמר לך ה' הגדולה כו' ומאחר שכן לכך בצדקתך דווקא ירננו פי' כי הרינה הוא התגלות הביטול לאחר שהי' יש נפרד בפ"ע ומפני ההשגה ירנן ויבוטל כו' וד"ל.

ועתה צ"ל מאמר הזהר פ' ויצא (קס"ב) ע"פ ישבעו עצי ה' ארזי לבנון כו' אינן תרין צפרין כו' ומאילין אתפרשין כמה צפרין אתריני' אבל אילן עילאין נפקין מלבנון דלעילא ודא הוא ולבן שתי בנות כו' וזהו אשר שם צפרים יקננו כו' ומאמר זה ביאור שם למה שקדם שם דעלמא עילאה וכל אינון דנפקין מינו על שמו אקרונן כו' וצריך להקדים תחלה הירוע ומבואר במ"א בכמה מיני חלוקים שיש בהשפעות שבבחי' חיצונית וחיצונית דחיצונית כו' והיינו התחתון שאין למטה ממנו הוא בחי' שערות שהוא המותרות דמותות מנקבי העור שבהם יוצא הזיעה ומשם יניקת חלל השערה עד שהשערה עצמה היא מהות בפ"ע לגמרי כידוע וזה משל להשתלשלות צירופי' האחרונים שבכולם כו' ויש עוד השפעה מבחי' חיצונית והיא למעלה הימנו

והיינו כמו עדי"מ זריקת אבן להלאה מרחוק המבואר במ"א שאותו הכח הנפרד מן היד ונושא את האבן באויר ומחמתו לא יפול לארץ אע"פ שהוא נפרד מהכח שביד כמ"ש שם עכ"ז אינו דומה לפרידת היניקה בחלל השערה שהיא מהיזעה והפסולת מהות אחר נפרד מהגוף לגמרי והכח שבאבן הוא ממהות הכח שביד אלא שנתחלק בפ"ע כו' אמנם אע"פ שהוא למעלה מבחי' שערות עכ"ז נק' השפעה זו בשם עשי' דעשי' כמ"ש שם כי הלא גם הבהמה יכולה להתיו ברגלה צרורות כו' להיות כי אין במשל זריקת אבן שום מחשבה כלל וכלל לכן נק' עשי' דעשי' כי ידוע שעשי' כלולה מבי"ע והיינו חב"ד חג"ת שבעשי' הזריקה שאין בה כח המניעה כלל לאחר הפרד האבן נק' בחי' נהי' דעשי' כו' אבל כמו המתעסק בידיו בפעולת איזה ציור ותמונה כו' שאף ששכלו טרוד מאוד בענין אחר הוא מצייר או כותב כמתעסק בעלמא שאינו חושב כלל מה שכותב או מצייר כו' עכ"ז לא היתה פעולת הציור נעשית אם לא שרשימו מעט מזעיר מן המחשבה יש בה בעת התעסקו או מפני שהי' מצייר פעם א' בטוונה כו' ע"כ יכול לעשות הציור גם בלא מחשבה וכוונה וכדומה כידוע זה נק' שפע שבבחי' חג"ת ויצירה שבעשי' בדרך כלל להיות כי יש בעשי' ציור זה כח הפועל ממש וגם רשימות מעט מזעיר מן המחשבה כו' ואינם עשי' נפרדת כ"כ מן המשפיע כו' והשפעה היותר פנימית שבעשי' הוא כשכותב ומצייר במחשבה עמוקה להשכיל איך לצייר ולכתוב כו' שהרי גם השכל בשלימות השייך לעשי' זו ישנו בעת כתבו ממש בהעלם בתוך האצבע כו' ועכ"ז נק' שכל שבעשי' כידוע והנה ע"ד ג' חלוקים האלו בעשי' עדי"ן בדרך כלל בעולמות עליונים ג"כ לא יצאו אופן השפע שלהם מאין ליש בחי' אצי' מג' חילוקים האלו שיש שנמשכו מזיווג זו"נ בבחי' עשי' דעשי' והם נשמות ומלאכים דעולם העשי' כו' ויש בבחי' חג"ת דעשי' והוא עולם היצירה כו' וד"ל וידוע שכל עולם כלול מבי"ע וביצירה יש ג"כ ג' חילוקים הנ"ל והיינו הקול גשמי שבדיבור והמשכת הבל הלב שבו והשכל שבו וכו' וכן במחשבה דהיינו המחשבה לצייר כל גשם כו' ואותיות מחשבת שכל והמחשבת שכל עצמו כו' וד"ל ובדרך כלל ג' חילוקים הם דרך מסך ודרך נקב ודרך חלון המסך הוא כמשל נקבי הזיעה וכמו משל הזריקת האבן כו' שהוא בבחי' נפרד לגמרי כו' ובחי' נקב הוא אותה ההארה עצמה שבהמשפיע אך שנתצמצמת מאוד לצאת ממהות למהות כו' והיינו כמשל הבל הפה שבדיבור (או חג"ת שבעשי' הוא משל המתעסק אלא שזהו בדרך פרט כידוע) ובחי' חלון הוא משל אותיות המחשבה שהשכל מתרחב שם יותר כו' וד"ל. ולהבין יותר בפרטי' פרטות בג' חלוקים הנ"ל הלא אנו רואים שמן הנפעל יוכלו להכיר מהות הפועל באופן ציורו (כמעשה הידוע שהכיר מפעולת הכוס שהפועלו הי' בעין א' כו') ממש והיינו משום שבשעת פעולתו הי' כל מהות מחשבתו בפעולת ידיו לכן יוכלו להכיר אף מהרשימו הנשאר שם כל מהות הפועל כו' אבל אם לא היתה כל מחשבתו בפעולתו לא יוכלו להכיר מהותו מהרשימה של המתעסק בעלמא כו' וד"ל וכן עדי"ן אנו רואין כמה חילוקי מדריגות גם בשפע היותר חיצוני מכלם והוא בחי' שערות שאין כל השערות דומים ממש במהותן שהי' שערות הראש קשין ושערות שתחת השחי רכים כו' ושערות היד אינם דומים לשל רגל כו' וגם שערות הזקן שהם בבחי' מותר מוחין כידוע אינם דומין

שערות שעל הפה בשפה העליונה לתחתונה כו' כמבאר חילוקיהם באר"ר כו' היינו רק ריבוי המדריגות גם בהשפעה שבבחי' העשי' וחיצונית דחיצונית כו' עד שאין להם גבול וקצבה למשכיל מהם עדימ למעלה בריבוי רבבות עלמין היכלות הנו' בזהר תמיד וד"ל ובאמת לא נוכל למצוא כל הפרטיות ופרטי פרטיות כמו שהוא באצילות כו' בגוף אדם התחתון ואף דכתיב משרי אחזה אלוך כידוע אבל פרצוף העשי' נתמעט כ"כ עד שאין בו בגילוי כל פרטי החילוקים כמ"ש במ"א כ"א בהעלם לבד פי' כמו הנקודה שיוכלה לעשות ממנה כל הכ"ב אותיות נקראת העלם לגבי פרטי האותיות הנמשכים ממנה בגילוי כו' כן כל פרצוף לגבי למעלה הימנו אינו אלא בחי' נקודה דהיינו שאינו בבחי' גילוי כ"א בהעלם לבד אבל בהעלם שלו שיה הוא עם העליון המינו דהיינו שיש בו בכח כל מה שיש בעליון בגילוי כו' וד"ל.

ועתה ע"פ הקדמה בפרטי השפע בבחי' חיצונית הנ"ל יובן המא' הג"ל בתרין צפרין כו' דהנה בלשון המאמר הזה שקוראו לב' בנות לבן רחל ולאה בשם ציפריין וידוע שציפור הוא הנשמות שמצפצפת בקול בלא דיבור כו' הכוונה על בחי' נשמה דאצי' שהם מאוד נעלות על נשמות דבי"ע עד שבחי' ז"א דאצילות קורא אותן למען אחי ורעי כו' להיות כי גם הם נאצלו עמו יחד ממקור א' אם הבנים בינה עילאה לכך הם בחי' אחי כו' ולהבין זאת איך הנשמה תהי' בבחי' אצי' ממש שיה לערך בחי' אלקות דמדות עליונות כו' דהנה מבאר למעלה שיש כמה מיני השפעת חיצונית כו' וכמ"כ כשנאצלו המדות עליונים חו"ג כו' שהם אלקות ממש מבינה דאצילות כידוע הי' בעת הזאת ג"כ בחי' שפע חיצונית מבינה דאצי' כמו בבחי' עשי' ועשי' דעשי' כנ"ל והם בחי' נשמות דאצי' הנקראים צפרין עילאין דנפקין מלבנון חו"ב עילאין כו' ויובן זאת ע"פ המבאר במ"א בענין שבירת הכלים ע"פ משל אותיות תיבה שלימה כמו ברר"ך שבאותיות אלו ב' ר' ו' ר' יחד יש בזה השכלה שלימה דהיינו שהוא מבורך כו' ואמנם כאשר יתפורו אותיות אלו ויהי' הב' מן תיבת ברוך בפ"ע אין בו שום השכלה כלל כשאר ב' ואך להיות כי הלא קיבל קצת חלק שפע שכל של הברכה שכתיבת ברוך בהיות שמחובר ומצורף אל הר' ו' ר' והי' תיבה שלימה כו' לכן גם אחר הפרדת יש בו מעט מזעיר מן שפע זו וזהו נק' פירוד דפירוד וחלק קטן מאוד מן כללות השפע שכל שכתיבת ברוך כמ"ש שם בארוכה עדי' הנשמה דאצי' הוא בחי' פירוד דפירוד וחלק קטן נבדל מגדול בדרך שבירה כו' מן מקור המולד הוא בינה עילאה. והמדות חו"ג כו' הנולדים הם כמשל התיבה בשלימותה שיש בו מידת מוחין כו' ועכ"ז הנשמות האלו נק' אחים להם שהרי הם חלק מחלקם כו' והי' פעם א' ביחד רק שנפרדו לעצמם אח"כ כו' וד"ל וכמו טיפת המוח בעודנו במוחו היא שכלית וכשנפרדת לעצמה בחוט השדרה יתהוה ולד שהוא מהות א' שיוכל להיות היפך טבעות האב לגמרי כו' כו' כן עדימ הציפריין עילאין הם בחי' בן כמו בני בכורי ישראל והם אחים למדות עליונים כמ"ש למען אחי כו' וכן דוד ע"ה שהי' בו נשמות דאצי' היתה בגופו בתמידות בכל רגע באכלו הילוכו וזהו ההפרש שבין רוח הקודש לנבואה שהנבואה הוא מהמדות עצמן שהוא אלקות ממש כו' לכך היתה הנבואה לעיתים לבד ודוקא בהסתלקות חושיית

גופו כר אבל רוח הקודש היא בחי' נשמה דאצי' הנ"ל היא יכולה להיות בגוף כמו נשמה דעולם הבריאה שנולדה מזיווג ז'נ כו' וד"ל וכן ענין ויחזו את אלקים ויאכלו וישתו כי הי' מאצי' בני ישראל וד"ל ולהיות כי הוא מבואר למעלה שהוא כמשל הפירור ופירור דפירור לבד כו' ע"כ יכולה בחי' נשמה דאצי' הנק' רה"ק (ובלשון המקרא איש אלקים הנאמר על דוד) להתלבש בכוחות הגוף כהתלבשות הנשמה הנבראת בגוף מפני שירדה מאוד בריבוי הצמצומים בהארת האצי' עצמו עד שהיא כמו חלק קטן מאוד מאוד בבחי' אצי' ולכך נקרא' צפור דאצי' לבד כמשל הצפור דבריאה שהוא בחי' המלאך הנק' עוף יעופף כר' שאין בו דיבור עם שכל כיא צפצוף קול בלא דיבור כר' כן עדי' יש בחי' הקטנות בעולם האצי' שאינו אלא בחי' צפצוף כר' (ואע"פ שכדוגמא זו דנשמה דאצי' ממש ישנו בבריאה ויצירה וזה שאמר כמה ציפרין אשתלשלו מיניהו כו' והם כבר הנולדים מזיווג ז'רנ כידוע ואיך יהי' נולדים המדות דאצי' ביחד עם בחי' נשמה דאצי' כו' זה ידוע שכל דבר הנולד יולד עמו דבר שהוא מעין ודוגמא מה שילד ממנו אח"כ וד"ל) ואמנם הנה כתוב אני ה' וכבדתי לאחר לא אתן כי לא יגור במגורך רע והיינו בכל עולם האצי' שהוא בחי' אלקות ממש לא יש שם ניקה גמורה לחיצונים הנק' רע גמור כידוע ע"כ במי שיש בו נשמה דאצי' מאינן ציפרין הנ"ל אם ידבוק בנשמתו דבריאה אחיזת החיצונים לטמאו באיזה עברה ח"ו (כמו ענין בת שבע עם דוד כר') אזי מסתלקת בחי' נשמה דאצי' הימנו ולא תוכל לשרות בנפשו וגופו באותו העת שהוא עושה הרע והחטא כי לא יגור במגורך רע כי אני ה' לאחר לא אתן כו' וד"ל אבל עכ"ז מיד אחר עשית החטא יכולה לחזור ולשרות בו ואע"פ שהפגם נעשה בנפשו דבריאה ע"י החטא היא אסורה וקשורה שם בבחי' גלות כענין גלות השכינה שהיא בחי' אלקות ממש כו' וד"ל אבל הארת המדות דאצי' בנביאים בעת הסתלקות חושית גופם כר' אפי' הי' בנפשם אפי' פגם כ"ש ח"ו היתה ההארה אלקית דאצי' מסתלקת מהם מיד כי קוב"ה לא שרי' באתר פגום וד"ל. ועתה יובן ד' המאמ' בפרטות דמה שקדם דעלמא עילאי וכל אינון דנפקין מיני' פי' עלמא עילאי בינה אם הכנים כידוע וכל אינון דנפקין מיני' על שמה איקרון פי' כמו ע' הזקנים שנאצלו מן רוחו של משה עמדו דאמצעיתא עליהם והיו ג"כ בבחי' אצילות ממש אך מן מבחי' הקטנות מאוד לכך ויחזו את אלקים בינה עילאה כו' ולא שלח ידו בהם שלא נתבטלו במציאותם כנ"ל הטעם וד"ל. וביאר לזה פתח ואמר ישבעו עצי ה' ארזי לבנון ידוע דלבנון הוא שפע לובן העליון הנק' כתר בחור"ב שמקבלים הימנו שנקראים לבנון וארזי לבנון המה המדות הנולדים מחור"ב כידוע אך שם בארזים האלו ציפרים יקננו והמה נפקין מלבנון דלעילא כמו הארזים עצמם שהרי הציפרים יקוננו בראשי הארזים בגובהן כו' רק שהם בבחי' קטנות והארזים הם בבחי' גדלות המחזין וכנ"ל וד"ל ודא הוא וללבן ב' בנות הם פרצוף רחל ולאח אחיות שנמשכו וגורדו מלבנון ויעקב עבד בהם ז' שנים עילאין כנ"ל וכר'.

(אמ"ת ע' שער הנבואה ושע"ק מענין קול ודיבור וע' שע"ק עוף השמים יוליך את הקול ועמ"ש בזה ר"פ מצורע צפורים אתר דנביאי וכר' ובע"ח

בסופו מענין עופות הנולדים עם הנשמות שאם ב' יצרים לפיז י"ל ב' צפורי מצורע תיקון הב' יצרים. וצ"ע בענין כי כו' קן צפור שע"ה נהורין ובע"ח שיי"ד.

(הגה"ה שייך לד"ה זכר רב טובך, מה שהקדים ענין אור אי"ס כי הנה כתיב את האור כי טוב שבח"י האור זהו בחי' טוב. וכן בצדיק אמרו צדיק כי טוב וארז"ל האור זה מעשיהן של צדיקים וא"כ פי' רב טובך היינו כי המשכת וגילוי האור עד שיומשך להתגלות יש בו רבוי בחי' טוב שהם רבוי היסודות בחי' צדיק יסוד עולם זהו אור זרוע לצדיק, שהאור נזרע ונמשך ע"י צדיק ועז"נ ויזרע יצחק בארץ ההיא וזהו ענין ט"ו פעמים טוב דכמה טעלות טובות למקום עלינו כו' טובה כפולה ומכופלת עכ"ה.)

לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו. הנה ידוע שהבהמה יש לה קול פשוט ואין לה דיבור צריך להבין מדוע אין לה דיבור מאחר שיש לה מדת אהבה ושנאה כמו לרחם את הולד ולהכות לחברתא כו' וידוע שהמדות גבוהים מן הדיבור שהרי שהדיבור יומשך מן המדות שבלב וא"כ למה לא תדבר הבהמה. אמנם הענין הוא שידוע שיש בלב פנימיות וחיצוניות. פנימית הלב יש בה הארת והמשכת גידי המוח שמחברים עם הלב והיינו שע"י גידי מוח האלו שבפנימיות הלב מקבלים המדות החיות מן המוח וזהו בחי' חסדים מכוסים דאימא שיסוד אבא מוסתר עדיין שם והיינו שהוא התפעלות הלב שמחמת טעם ושכל לבד ותנועות התפעלות זו בחשאי והסתר היא כי אינו רק חכמה וטעם כידוע וזהו הנקרא תבונה יסוד אבא מכוסה בתוך יסוד אמא כו' אבל כשהבל בשר הלב מרגיש את התפעלות שכליות זו הי"ז נק' חסדים מגולים מן החוזה ולמטה כנ"ל ומסתלק שם הארת השפע דאבא כו' ע"כ אין כח צירופי הדיבור בתינוק לצרף אות א' מאחז"ה שבגרון לג' שבגיכ"ק שבחיך כו' מפני שאין לו רק חיצוניות הלב המגולים ואין בו עדיין בחי' יסוד אבא המייטד הדיבור כידוע מפני שחסר לו חסדים דאימא המכוסים כנ"ל להיות גידי המוח מתפשטים בו להחיותם כו' וד"ל עד שנגדלים המוחין בשלימותם ודרך הגידול להיות הנמוך גדל תחילה ואח"כ הגבוהים מלמטה למעלה כי הגדלת העשב מעט מעט כו' וד"ל וזהו לא יחפוץ כסיל כ"א חיצוניות הלב שמשם מתחיל עה"ד טו"ר כו' כמ"ש והאדם ידע כו' ומשם שרש אחיות הקליפות כידוע לכך לא יחפוץ כ"א בהתגלות לבו כו' ולא בתבונה עילאה שלמעלה מעה"ד טו"ר וד"ל: וזהו שאין לבהמה ותינוק דיבור מפני שאין להם רק חיצוניות הלב כו' וע"כ גם בעבודת האדם בתפילה כדי להעביר יניקות החיצונים שנמשכים מצד הקטנות המוחין כידוע העיקר שיהי' האהבה ויראה בגדלות המוחין בבחי' התפעלות שכליית בעמקי הלב בבחי' פנימי' בחשאי ובהסתר כו' וד"ל: וזהו שכל המשמיע קול בתפילתו הי"ז מקטני אמנה כו' וכן בזהר מאן דמשמע קול בצלותא וישמע ד' ויחר אפו לפי שגורמים כו' וד"ל.

בעזרה

ונשב בגיא מול בית פעור כו'. להבין הירושלמי (הביאו התוס' פרק היה קורא) בר' חייא רבה שאמר מיומא לא איכוונא זימנא חדא כו'. הנה ידוע שיש כמה מיני השפעות בבחי' חיצונית כמו ג' כוחות הנפש מן הנפש שאין להם ערוך לגבי עצמות הנפש ואינם נקראים אלא גילוי הנפש לבד וכמו כח המעשה מכח התנועה שבגוף הוא רק בחי' גילוי מהנפש וכן כח הדיבור אע"פ שהוא יותר דק אינו אלא בחי' גילוי מהנפש וכן אותיות המחשבה כמ"ש במ"א בארוכה בפרטי פרטות שיש בג' כוחות אלו. אמנם הלא אנו רואים שבאדם התחתון אין כח א' מקור לחבירו כלל אלא כל א' נפרד לעצמו שהרי כח המעשה יוצא מחמת החפץ שבלב המכריחו ונמשך מהבל הלב כו' בלי שישפיע לו כח הדיבור מאומה כו' וכן כח הדיבור נמשך ג"כ מהבל הלב באופן הדק יותר להיות קול כו' בלי שישפיע בו אותיות המחשבה וכו' ואין כל א' שייך לחבירו רק שיחוברו יחד לצאת דרכי השפע מן המחשבה לדיבור כו' אבל לא שכח הדיבור עצמו יומשך מן המחשבה כמ"ש במ"א כי אינם מקורים זה לזה כו' וא"א לומר עדין למעלה מאצ"י לבי"ע שהם מחדיומ"ע כידוע. שהרי ידוע שמקבלים דין מן דין ממש וכמ"ש גבוה על גבוה כו' וכידוע לשון השתלשלות עילה ועלול אין העלול יודע רק העילה שלו לבד כמשל השתלשלות שכל הקטן משכל הגדול ממנו והגדול מהיותר גדול ממנו עד רבים כהנה כו' שאין הקטן יוכל לקבל שכלו מהיותר גדול מכולם כו'. (וכמשל שלשלת הגשמית שכל טבעת קשורה בטבעת שלמעלה הימנו לבד והעליון מאוד נעלה מן התחתון כו') וא"כ הרי בכלל מאתיים מנה דהיינו כשהגדול מכולם אומר את הדבר שכל וחכמה אין מקום כלל לכל המקבלים הימנו זה תחת זה עד הקטן מכולם כו' שהרי בכלל דבריו נכלל גם השכל הקטן והוא מתבטל כדרך ביטול א' באלף ורבבה וכדומה ואין להקטן מקום תפיסה בפ"ע כ"א כאשר יסתלק העליון כו' וד"ל וע"ד משל זה למשכיל למעלה ברוח פיו ית' שהמהווה מאין ליש כל פרטי המדריגות של העולמות דבי"ע מעולם הראשון עד עולם האחרון שהם המלאכים דעשי' שמשפיע בע' שרים כו' איך יהי' בחי' מקום תפיסא ליש ודבר בפ"ע למלאכים דעשי' ואינם בטלים בעולם הראשון שבבריאה כדרך ביטול א' באלף וכמשל הנ"ל מאחר שנשתלשלו העולמות זה מזה ממש כדרך עילה ועלול כנ"ל וד"ל. וא"כ צריך להבין ג"כ מאין נמצא שיהי' מהות הצומח והדומם מצומצם כ"כ עד שלא יהי' בהם בחי' מדבר וחי כלל והשכל מהות בפ"ע ומתיקות התפוח מהות בפ"ע מי חלקם במדריגות זה מזה כו' הלא מספ"י חכמה דעשי' נמשכת השכל אנושי כידוע והוא הראשון ובכלל מאתיים מנה הי' ראוי שיוכלל מהות המתיקות בו וכדומה מאחר שהוא בדרך עילה ועלול כנ"ל וכן עדין צ"ל הענין בכללות השתלשלות העולמות דבי"ע מרחו פיו ית' מאין נמצא ההתחלקות שלהם זה מזה במדריגות עליון ותחתון כו' וד"ל.

אך הענין הוא דכתיב יהי רקיע בתוך המים ויבדל בין מים למים כו' והוא ענין הפרסא הנז' בזהר כמשל חצר הכבד שמפסיק בין אברים הפנימים לאיברי המזון כו'. להבין זאת צריך להקדים הידוע ומבואר במ"א ע"פ וכל

קרבי את שם קדשו כו' שיש בחי' כלים ומלאכים שבבחי' אצי' ממש שהמה המבררים את השפע דאצי' לבי"ע כמו האצטומכא המבררת המאכל הגשמי כשמתבשל בה ונתפרד כל חלקיו שהיו בו תחלה מעורב יחד הפסולת עם הטעם המובחר שבו ולא הי' ניכר החיצונית והפסולת כלל כו' ועיי' הבישול נפרד החיצונית להיות דבר לבדו בלי עירוב פנימית בו כלל כו' עד שבהתבשל היטב המאכל בקיבה יצא הטוב והמובחר לבדו לחזק את המוח והלב והגרוע ממנו לחיזוק אברים הפחותים כו' עד שהפסולת מן המאכל שאינו ראוי לחיות אפי' האבר הפחות שכולם ידחה לחוץ מפני שאין בו חיות כלל אפי' גשמי' כו' ופרטי אופני הבישול הוא לפי פרטי האופנים של קבלת חיות להאברים כו' כמו שיעשו מן חתיכת עיסה א' כמה מיני מזיגות והרכבות שונות בחמיצות וטעמים שונים עיי' שינוי התערובות שיערב זו עם זו כך או כך כו' כמ"ש במ"א כן שינוי אופן הבישול שמתברר זה עולה למעלה וזה יורד למטה כו' עפ"י אלו העליות והירידות כו' יהי' סיבת שינוי שבקבלת חיות האברים כו' וד"ל. ואמנם לאבר הקיבה והקרביים שהמה המבררים המאכל צריך להיות עליהם מחיצה מבלדת בינם לבין אברי הפנימים כמו הריאה והלב כו' שהם למעלה ממדריגת הברור לברר מאכל גשמי' כו' אלא הם עצם החיות של הגוף רק שיתוסף בהם חיות עיי' הטעם רוחני שמתברר מן המאכל שבקיבה כו'. והנה הבלדת מחיצה זו של חצר הכבד תועיל לענין הכח ההבלדה והבירור שיוכלו הקיבה והקרביים לפרר חלקי המאכל ולהבדיל הפנימית מן החיצונית כו' ואם לא הי' מחיצה זו מבלדת לא הי' בכחם להבדיל כו' ואף שכח ההבלדה שבמחיצה זו היא מאוד רוחניים להבדיל בין אברים פנימים לקיבה וקרביים כו' עכ"ז היא המקור והסיבה להבדלה הגשמי' שבקרביים וד"ל וע"ד משל זה יובן למעלה בענין הרקיע המבדיל בין מים עליונים שהוא בחי' פרסא כו' פי' מים עליונים המה הארת מדות דאצי' בעצמותן שהמה מקוריים האמיתיים לכל חיי העולמות דבי"ע שהם כדוגמת אברים חיצונים יד ורגל כידוע וצ"ל כמו הבלדת מחיצה בין מים עליונים למים תחתונים שהם המקבלים השפע מן בחי' הקרביים כל א' לפי ערכו ואינו אלא לפי אופן הבירור בקרביים עליונים שהם בחי' כלים ומלאכים מבחי' אצי' אך הם כבר נמשכים מן הרקיע המבדיל אשר עליהם בבחי' מקיף כמ"ש ועל ראשיהם כעין הקרח כו' וד"ל והו' כמו לחם אברים שאכלו מלאכי השרת שאותו המזון הי' בחי' עצמות האצי' נמשך כדוגמת לחם ונתבשל בקרביים עליונים עד שנתפרד החיצונית ונשלח השפע לכל מלאך כפי ערכו ולכך היו מלאכים ניוונים בו וגם בני ישראל אכלו אותו המזון אך שכבר היו מבחי' חיצונית כו' וד"ל ועפ"ז יובן מה שיהי' התחלקות ברוח פיו ית' להיות עליון ותחתון כנ"ל ואף שמקבלים דין מן דין ממש כנ"ל והוא מפני ששפע דאצי' בעצמותו מתבררת בקרביים עליונים עד שיופרד הפנימית מן החיצונית ויוכר לעצמו כנ"ל לכך יוכל להיות חיות מהות הצומח והדומם לבדו בלי חיות השכל והחי כו' ועד"ז למעלה מעלה בכל פרטי חלקי המדריגות ואף שמקבל העלול מן העילה שלו לבד אבל הוא מקבל חיצונית השפע כו' וד"ל.

והנה כתיב ראה נתתי לפניך את החיים והטוב את המות ואת הרע. צ"ל מהו ההפרש בין מות לרע. הנה ידוע ומבואר במ"א שאחיות החיצונים אינו מתחיל עיקרם ושרשם אלא כאשר כבר נתבשל ונתברר השפע דאצ"י בקרביים וכבר נפרד החיצונית בבירור אחר בירור בהשתלשלות השפע בעולמות עד שמקבלים הע' שרים הפסולת לגמרי שאין בו הארה דאצ"י רק מאוד מאוד מעט מזעיר כו' ולכך נק' שפע חיותם בשם מות כמו המות הוא הסתלקות החיות לגמרי ולא נשאר בגוף כ"א בחי' הבל דגרמי' כידוע כן עד"מ נסתלק ונתברר השפע הטוב שהוא החיים העליונים האמיתיים דאצ"י עד שלא נשאר בחיות הע' שרים כ"א הפסולת דפסולת של חיים עליונים עד שיקראו בשם מות כו' ואמנם אע"פ שיקראו מות אינו נק' עדיין רע כי גם אם אין בו חיות האמיתי והוא כחיות האבן הדומם כו' עכ"ז הוא מהות בריאה כל שהוא אף שהיא בתכלית הפחיתות כמו שאין לומר על האבן אף שאינו כלום לגבי השכל שאינו במציאות ומהות כלל כו' שעכ"ז יש בו הארת חיות מצומצם מאוד שאל"כ לא היו מציאותו כלל בעולם כו' אבל מי שנק' רע הוא שאינו ממהות בריאה כלל והוא גרוע הרבה מן המות. והענין הוא לפי שכאשר נסתלק מאוד מאוד החיים המקורים מן השפע דאצ"י עד אשר נשאר רק בבחי' פסולת דפסולת כנ"ל עכ"ז יש בו איזה הארה דהארה כנ"ל ועד"מ כשפסולת האדם שהוא צואה כשאין ברי' אוכלתה היא נפסדת לגמרי כו' אמנם כאשר הברי' אוכלה ויתקיים חיותו על ידו מפני שאעפ"כ הי' בצואה איזה חיות מעט מן המאכל כנ"ל הנה יתחזק ויהי' ליש ודבר מה עד שיהי' בו חיות יותר מכמו שהי' בהצואה כו' וד"ל. ועד"ז יובן יניקת הקליפות מן הפסולת דאצ"י הנדחה לחוץ שכיון שהם יתחזקו ויתקיימו ע"י היניקה ויהי' כמו ברי' בפ"ע כנ"ל לכך נק' רע שעשו מן הטפל שהוא המות עיקר וחיות להם כו' וד"ל. וזהו שהתחוררו ישראל עם קרובו שלא יעשו להם לחיות עיקרי מן שפע הע' שרים ויבחרו בחיים ולא במות וד"ל כי הנה מבואר שעיקר הענין מה שנקראים הקליפות בשם רע הוא לפי שתופסים הפסולת לבד לחיות ושפע כו' זהו הוא עיקר ענין עץ הדעת טו"ר שהי' רק ענין ההרגשה ליש ודבר כמ"ש במ"א כו' וישראל חלק ה' המה החזרו שלא יעשו יש ודבר מה מן שפע הפסולת לבדו ח"ו רק יבינו וישכילו שהוא פסולת נדחה לחוץ כי אין מזל לישראל ויש ביכולת נשמתם להשיג זאת כידוע ואף שיהי' למהות הפסולת תפיסת מקום לפי אופן ההשתלשלות בבירור אחר בירור כנ"ל יקרא מות כנ"ל אבל לא רע כנ"ל ויבחרו בחיים פי' כמ"ש צדיק באמונתו יחי' וכן לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיך דהיינו שיהי' לו החיות העיקרי הוי' אלקיך ומה שיש נמצאות רבות בריבוי ההשתלשלות עד שיהי' שפע גשמי' ממגד תבואת שמש כו' הוא מן הפסולת בעיניו ואף שיאכל וישתה ויקבל חיות מהם אין קבלתו אותם ליש ודבר אלא שהם בדרך כ"ש וק"ו בן בנו של ק"ו כו' אם ה' מחי' את החיים העליונים כו' כ"ש חיות גשמי' כזה כו' ואף שהוא אינו משיג מהות החיים עליונים והוא אצל השגתו בבחי' אין ולכך הוא קורא לה' אלקים חיים בשם סתימו דכל סתימין פי' שהוא מופלא ומכוסה אפי' מן הסתימין שהם חיים העליונים כו' וכ"ש אצל הנשמות כו' עכ"ז יאמין באמונה חזקה באיכות ביטול

היש לאין כמו שהוא באמת אף שאצלו היש ניכר והאין נסתר כר' וזהו שיחי' באמונתו פי' שלא יחי' בבחי' חיים עיקרים בהיש כ"א בהאין של היש וד"ל.

וזהו ונשב בגיא מול בית פעור כו' כי ידוע שפעור הי' העי' שמתרזי' עצמן כו' פי' שרצו לעשות חיות עיקרי מן הפסולת לבד כמשל הנ"ל. והוא מדרגה היותר תחתונה שבקליפות מתכלית גסות השמרים והפסולת כו' ופרעה הוא קליפה דבריאה שהוא פריעת ערלה פי' גילוי ערלה הוא הרגשת היש כמ"ש במ"א וד"ל. וכדי לעקור ולשרש קליפת פעור ישבו בני' בגיא מול בית פעור. להבין ענין הגיא. ידוע בענין אל דעות ה' שהמשפיע והמקבל המה ב' הפכים דמאחר שהשפע הוא מאין ליש הרי המקבל שהוא היש איננו מרגיש ומשיג האין השופע עליו כו' אבל המשפיע שהשגת המקבל כלא בעיניו אדרבה הוא היש והמקבל בחי' אין ממש לגביו כו' וד"ל. והנה כל עבודת הצדיקים שהמה היש להיות מבטלים רצונם ומהותם לה' לבדו והיינו להפוך היש לאין ועכ"ז מאחר שגם בהתענוגם על ה' בג"ע המה יש ודבר כידוע לכך קוראים לה' סתימו דכל סתימין כנ"ל ועי"ז לא היו ביכולתם לעקור ולשרש עי' של פעור מאחר שיש לו מקום בהשתלשלות עילה ועלול כמשל המות הנ"ל אמנם כאשר ישבו בגיא זה היו מרל וכנגד בית פעור. פי' גיא הוא משל להמשכת היש מן האין. שההר הגבוה הוא ניכר ונראה ליש ודבר כו' והגיא הוא היפכו שנסתר אדם בתוך העמק של הגיא עד שלא ימצאוהו ובהר יוכל כ"א לראותו אפי' הקטן כו' וכמ"כ עדי"מ האין של היש מוסתר ומופלא מכל השגה כנ"ל ואמנם כאשר ישבו דווקא בגיא פי' שהי' להם בחי' דירה להשיג במהות האין כמות שהיא ולהמשיכו שיהי' במהות נשמתם כמו שהוא בעצמותו ה"ז היפך השתלשלות מאין ליש וזהו שא' היש ה' בקרבינו אם אין הוא בקרבינו וד"ל ולכך עקרו עי' של פעור כי היו מולם וכנגדם ממש וד"ל.

ובזה יובן מה שיש להבין בענין התפילה בש"ע שהיא חיי שעה כידוע וחמורה היא מק"ש שצריכים כוונה ומעומד ובק"ש יושבים וקוראים כו'. ולענין מי שתורתו אמונתו הוא בהיפך שמפסיקים לק"ש ואינם מפסיקים לתפלה כו'. אך הענין הוא דהנה בברכות ש"ע צריך כריעות והשתחויות לכרוע בכרין כו' ובק"ש אי' כריעה וצ"ל מאחר שהתפילה דרבנן ואף מי שתורתו אמונתו הוא מפסיק לק"ש דאורייתא ואינו מפסיק להתפלל ש"ע למה אי' כריעה והשתחו' בק"ש. אמנם הענין ידוע ע"פ אל דעות ה' דקמי' עצמות המאציל המשכות הנבראים כאין ממש חשיב ולגבי הנבראים הוא בהיפך כנ"ל. והנה בק"ש הוא ענין יתחא תתאה ועילאה דהיינו לבטל היש לאין וליחודו אליו כו' פי' ע"ד הנ"ל במשל המאכל הגשמי שעי' הבישול נפרדו בו החיצונים מן הפנימים אבל בעוד שהי' הפסולת בהעלם בהמאכל קודם הבישול לא הי' ניכר בו כלל בין טוב לרע וכאילו הוא דבר אחד ממש שהרי ידוע שהטעם שבמאכל נתגלה בו עי' הבישול דוקא והוא גילוי ופירוד המבוחר מן הפסולת כו' שכל שמתגלה בו הטעם ביותר יותר יצא ממנו הטוב עד שכל שהבישול מוציא ומגלה טעמו יותר ישאר בו הפסולת בגסות ביותר כו' אבל כשלא נשאר בגסות כ"כ זהו סימן שלא יצא ממנו כל המבוחר עדיין כמ"ש במ"א בענין

בירורים ממשל התוך הכסף כר' עדי"מ זה יובן למשכיל למעלה בענין יחודא תתאה שענינו הוא לבטל החיצונים אל הפנימים כמו שהיו קודם הבירורים בקרביים עליונים דאצי' כנ"ל שאז הי' שפע האצי' הפסולת עם הפנימי' ביחד ולא הי' ניכר בין טוב לרע כר' ונמצא הי' אז גם בהפסולת מעורב הטוב והמובחר ובטל הי' בהטוב שלא הי' תופס מקום לעצמו כלל כר' זהו לשון יחוד שמתאחד הטפל עם העיקר וד"ל והיינו ע"ד הנ"ל בענין בכלל מאתיים מנה שאם לא ענין הבירורים בבחי' קרביים כר' הי' התחתון בעליון כר' וד"ל. וע"כ אף מי שתורתו אמונתו צריך להפסיק לק"ש בהיות שזהו חיוב דאורייתא ליחיד ולבטל הטפל לעיקרא ושרשא דכלהו עלמין כר' בכדי שלא יתפס היש דבר בפ"ע ולהפרד מאלקות דרו. אבל אע"פ שנתבטל היש לאין עכ"ז הוא מצד המקבל אל המשפיע שנראה למקבל שהוא היש המשפיע אצלו בבחי' אין וקורא אותו סתימין כר' כנ"ל וא"כ א"צ כריעה והשתחו' שהרי ידוע שכריעה והשתחו' הוא בבחי' אצי' פי' שהוא הביטול במציאות ממש ו"א שהוא יש דובר אלא שהוא מבטל עצמו כאילו אינו ולא שהוא אין ממש כר' אבל ההשתחוואה הוא כבר בטל במציאותו לגמרי כמו שישתחוה וישטח גופו על הארץ לפני רגלי המלך הגדול שמפני גדול האימה והפחד נשאר הוא כאבן דומם ממש כמו והתודה שמסלקת חושי הגוף וישאר רגע זו שנפל עליו הפחד והתודה כאבן דומם בלי הרגשת עצמותו כלל וכלל כמ"ש במ"א בארוכה וה"ז בבחי' אין ממש אלא שאינו ממהות האין עצמו שהרי הי' יש תחלה ונתהפך לאין כר' לכך בק"ש שעיקר' ביטול היש דהיינו שיהי' כמות שהוא דוקא רק שיהי' טפל ולא עיקר כר' א"צ בחי' השתחו' אבל בש"ע הוא לאחר היחוד שבק"ש שהוא כמות שהשפע בבחי' אצי' רק שצריך המשכה מלמעלה למטה באמרו ברוך אתה הוי' פי' לא שיומשך מאין ליש אלא שיומשך מתוי' שהוא היש באמת כמות שהוא קמי' המאציל כנ"ל למטה ג"כ בכח הפועל בנפעל הנק' אלקינו כידוע והוא האין קמי' כנ"ל דהיינו שיהי' התגלות מהותו ית' בהשגות הנבראים ולא יהי' בהם בבחי' אין סתימו דכל סתימין לכך צריך להמשכה זו מיש האמיתי לאין של הנברא בחי' ההשתחוואה שהוא הביטול במציאות דוקא מפני שאור א"ס ב"ה אינו שורה על דבר התופס קצת מקום כר' דהיינו כשהוא יש דובר רק שמבטל עצמו כר' אלא צריך שלא יהי' במציאותו כלל זהו בחי' האין של הנבראים כמות שהוא קמי' עצמותו ית' וכנ"ל וד"ל.

ועתה יובן מה שברכות ש"ע צריכים כוונה ומעומד שהוא הביטול במציאות ובק"ש יושבים וקורין כר' אמנם מה שמפסיקים לק"ש ואין מפסיקים לתפלה כר' מפני שברכות ש"ע הם חיי שעה והתורה חיי עולם יובן ענינו עפ"י משל הידוע שהחכמה שבעצמות האדם הוא מאוד נעלה מן המדות שבלב עד שגם המדות שבשכלו כמו לזכות את הנוכאי בסברא ושכל שיהי' זכאי כר' אין להמדה זכאי שבלב להטיב את הנוכאי כר' ערוך לו כלל כי הסברא שמזכה לפלוני הוא שכל וטעם ונק' חסד שבחכמה כר' והמדה שבלב לזכות הוא ממהות גשם הלב שהוא חסד טבעי כרחמנות הבהמה לולדה כר'. והרי אנו רואים שהמדות יצטרכו למקבל שפעם ואם לאו לא יקראו מדות כלל חכמה תקרא חכמה אף שאינו שופע' לזולתו כלל כמו מי שהוא חסדן גדול אם אינו משפיע

צדקה וחסד לעניים אינו נקי חסדן כלל אלא אכזרי כר אבל החכם הגדול אף שלא ישפיע משכלו כלל וכלל הוא חכם גדול כמו שהוא באמת שהרי הוא מבין ומשיג חכמות עמוקות במחשבת עומק שכלו בפ"ע כו' וד"ל וזהו הענין שלא תצטרך החכמה למקבלים שהוא מאוד נעלה מן פרוצוף המדות כר ובזאת יובן ענין מי שתורתו אמונתו פי' כלי אמונתו הוא החכמה ע"י המדות שבחכמה חו"ג שבה כי הוא משפיע למל' כח הפועל בנפעל כר' הוא הגבה למעלה משפע המדות עליונות למל' שבברכות ש"ע ברוך הוי' אע"פ שהוא מיש לאין כני"ל עכ"ו אינו אלא מהחכמה שבמדות שבהבל לב העליון כידוע שמהמדות שבחכמה העצמי' היינו כשר פסול חייב זכאי שבתורה שהיא מהות חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיע כר' א"א לאדם להמשיך משם חיות הצירופים אותיות שבמל' כר' כ"א מי שתורתו אמונתו דווקא כר' חייא רבה שאמר מיומא לא סונתי בתפלת ש"ע והיינו מפני שלא הי' יכול להשפיל עצמו מהמדות שבחכמה דאצי' שהי' בחי' מרכבה לשם באמרו כשר כר' להיות מסוין בהמשכות ברוך הוי' שבש"ע וד"ל וד"ל.

נענין חכמה זהו ע"ד קדש מלה בגרמה עי' בת"א סד"ה ואלה שמות וזהו ואהיה שעשועים יום יום אלפים שקדמה לעולם חזי עולם המשכת חכמה במדות בסדר הזמן ממילא תקון חיי שעה זמן ממש כו' ע"ד שהאיש מוציא אשתו במצות שהזמ"ג. וכעין ששאל בת המלך וממילא הכל בכלל כך תקון התורה בז"א כולל כל פרטי. ולכן מי שתורתו אמונתו כר' חייא ירידה היא אצלו לבקש בקשת פרטיות, וכמו בשבת אין מבקשין ברכות צרכי שעה וע"ד במ"ת רואים את הנשמע ע"י גילוי כללות החיות בד"ה כנשר יעיר.)

נאמ"מ ענין ונעב בגיא הנ"ל ק"ש העלאה כמו שהי' מעורב בהטוב שאז לבד שהי' הפסולת בטל במיעוט כמו מים הרעים ביפים עוד זאת שלא הי' רעים כלל כי ע"ד שלמטה נתן עיניו בבית ראשון ולמעלה בבריאה שטן ופנינה לשיש נתכוין וכן במשך הזונה עם בן המלך עי' בד"ה נחש הנחושת, ועי' פרדס ריש שער התמורות במשל הגלוסקא יפה כו' וכן ע"ד עד שלא נברא העולם היו מ"ת כלולים עם מ"ע והיו המים תחתונים ג"כ רוחניים כמו מתיקות התפוח בעודו כלול במזל המכה בו וכן ע"ד חיות שבנפש השכלית לגבי חיות הבעל חי עי' בשמונה פרקים להרמב"ם ועד"מ ע"י האצטומכא נשתנה הדבר ונעשה פסולת כמו מים תחתונים נעשו גשמיים ע"י דקיע המבדיל ולכן נקי המל' שנה שמשנה הדבר להיות יש ונפרד כר', וזהו העלא' דק"ש להעלות בירור מהפסולת שיהי' כמו שהי' במקורו ע"י ביטול היש לאין וי"ל שזהו ענין תרומת הדשן בירור מהפסולת כר'.

מהו אנוש כי תזכרנו כו'. הנה פסוק זה המלאכים אמרוהו שלא תינתן התורה לישראל כידוע. והושיט הקב"ה אצבעו ביניהם ושרפן. פי' כי ידוע שיש בחי' אורות וכלים בכל נברא הכלי הוא הוא בחי' נה"י שבו שהוא העבודה והמעשה וחב"ד שבו הוא ההשגה שמחמתה מתפעל כו' וא"א להיות שתהי' העבודה והתפעלות לפי ערך ההשגה ממש שהרי נלקח הארה בעלמא מן השכל להתפעלות זו כו' וא"כ לפי מה שנשאר עיקר הדבר בהשגה לא תהי' עבודתו והתפעלותו איזה דבר ויש בעיניו שהרי לפי מה שהוא משיג בעמקות השגתו הי' צ"ל התפעלות שלז' בכפלי כפלים כמו שהיא כו' וממש עבודתו כחטא ופסע הוא בעיניו לפי מה שצ"ל כשרון העבודה במות השגתו כו' עדי"מ שר גדול שעבדו מכירו בגדלו ועובדו כו' שעבודת העבד בעיני השר כחטא ופסע ולא יזכה בעיניו כלל להיות כי יודע העבד בגדולתו הרבה יותר מכפי העבודה שעובדו כו' וע"כ המלאכים שמצד האורות שלהם לא תתכשר עבודתם בעיניהם המה ענווים גדולים מהאנשים וכו' וכמ"כ כל היותר גבוה בבחי' אור והשגה יהי' ביותר עניו שמכיר שפלות עבודתו כו' ד"ל חוה שאמר בספרי והאיש משה עניו מאוד יכל' ממלאכי השרת ת"ל מכל אשר פני האדמה דוקא וד"ל חוה שהושיט הקב"ה אצבעו ביניהם פי' לפי שטענו על רועה מעשה בני אדם שלא תינתן התורה להם כו' הושיט וגילה באורות שלהם יותר מכפי הצמצום של האורות בכלים היינו אצבעו הקטנה שהוא מדת מל', כח הפועל בנפעל שיסתיר ויצמצם האור כידוע והוא הושיט וגילה אצבע זו יותר מכמות שהי' בתחלה ושרפן פי' שנתבטלו מכליהם שלהיות כי גדלה ההשגה שלהם באור א"ס ב"ה עד שכליהם המגבילים האור לא יכול למסבל ונתבטלו ממצייאותם ד"ל ובזאת הראה להם התשובה על טענתם מה אנוש כי תזכרנו שמעשיהם אינם כפי ההשגה וכו' הרי בהושט' אצבע הקטנה תשרפו ותבטלו ממצייאות כו' כי א"א שישגי הכלי מדרגת האור כנ"ל ד"ל והרי גם בכפ' יש כלי לאורות שלכם וד"ל ובוה יובן מה שאנו אומרים אשר קדשנו כו' שזה נראה כמו גבוהות והתנשאות לומר שאנחנו קדושים ומובדלים כו' וגם שהדבר אמת אבל מה הצורך לגביה ולנשאות א"ע כו' אבל באמת שאין זה התנשאות אדרבה שפלות ענווה גדולה להיות כי כל היותר גבוה בבחי' אור הוא יותר שפל מצד הכלי שלא תתכשר ביותר כנ"ל ד"ל.

ענין החלומות נלאו הפלסופים להשיג ענין החלום מהו. בהיות כי מה שיש לומר שהוא כח הדמיון כו' הלא יחלום החולם מה שלא ראה מעולם ולא חשבו וגם מה שיש בהם ענינים אמיתים ושקרים כו' אלא א"א לשכל אנושי להשיג מהו החלום. אמנם זהו ענין החלום שהוא היפך הטבע והוא בחי' קטנות שבגדלות פי' כמו הפלא של הנס בהיפוך הטבע יש בו קטנות שבגדלות וגדלות דהיינו עיקר ההיפך של הצירופים נעש' מהארה עלמא דאתכסיא כידוע זהו מבחי' גדלות המוחין כו' אבל מה שיתפלא מן הנס השכל אנושי המוטבע

בטבע אנושית זהו בחי' קטנות שבגדלות שהרי אין השכל אנושי משיג איך שידלק המים במקום שמן לאחר שנתהפכו הצרופים של שמן למים כר רק שהוא רואה בעיניו שידליק המים את הפתילה יתפלא כפליאה גדולה כר פליאה זו היא קצת הארה מהאר' עלמא דאתכטיא כר וד"ל. משא"כ מי שלא ראה הנס לא יתפלא כלל ולא יאיר בו כלל מהיפוך הטבע אלא הוא מוטבע לגמרי זהו בחי' קטנות ממש כידוע וד"ל וכמ"כ עדין ענין החלומות שמשגיג השכל אנושי מהם שהוא ענין ההיפכי מטבעיות הנפש בעולם המוטבע הזה כר שהרי בחלומות יהי' ענינים נעלמים מעין השכל כנ"ל וזהו בחי' קטנות שבגדלות וד"ל.

שבת פ' וישלח בעזרה

ויתן לך האלקים מטל השמים כר. להבין למה כתב בברכות אלו שם אלקים שהוא הצמצום בכל מקום כידוע וגם להבין ענין שלא נתברך יעקב כ"א כאשר היו ידיו שעירות כידי עשו דוקא אז ויברכהו כר. הנה כתיב מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. יש להבין איך יתכן למעלה לשון תענוגים רבים כר כי אף שהתענוג הגשמי הוא מתחלק לרובבות אופנים כמו במתיקות תפוח או בחמיצות ובקול ערב ובציוור נאה וכדומה הלא הוא בבחי' גבול וקצבה שכבר הוא נפרד ממקורו בבחי' אצילות אבל כמות שהתענוג הוא בבחי' אצי' שהוא בחי' אלקות ממש איך יתכן שם ריבוי ההתחלקות שהרי שם הוא אחדות פשוט כידוע כר אך הענין הוא דהנה יש בתענוג ב' אופנים הא' מבחי' אור פנימי דהיינו שיכול התענוג להתיישב בכלי מוחו ולבבו. כמו הריח המתקנת והטיוול וכדומה שיתענג בהם במוחו ולבבו שביכולת המוח והלב להכיל התענוג אף שיהי' רב מאוד כמו שיבשרוהו מבשורה טובה כר אמנם אם הבשורה הטובה היא מאוד נפלאות בעיניו או כשימצא אוצר גדול וכר אז התענוג הוא בתגבורת גדול ובפתע פתאום במוחו ולבבו עד שלא יכילנו המוח והלב מפני שמתפעל מאוד עד שיהי' התענוג חוסף עליו בבחי' מקיף בלבד והוא ענין הרצוא ושוב שבתענוג כמ"ש במ"א בענין שעשועים כר שהסתלקות תענוג זה מן המוח והלב להיות בבחינת מקיף הוא מפני שהמוח והלב קטנים הם מהכיל התענוג הנפלא הזה לכך ישאר בבחי' מקיף והוא בחי' גבורות שבתענוג שהוא כמשל השלהבת שעולה תמיד ויורדת כר כן התענוג הנפלא מאוד הוא עולה ויורד במוח ולב כנ"ל וד"ל אבל התענוג שמבחי' א"פ הוא נמשך כמים שיורדים כר ונחים בכלי כן הוא מתיישב ונח במנוחה במוח ולב כר. והנה ידוע שהתענוג הוא למעלה מן השכל ואנו רואים שגם במדות שגולדים מן השכל יש דוגמת ב' אופנים אלו כידוע שההתלהבות שבלב ברשפי אש הוא בבחי' עולה ויורד שאינו נח כלל כר והאהבה שהיא בבחי' המשכה כמים כר ונקראים ב' מדות אלו בשם כסף וזהב ומעלת הזהב על הכסף כנודע אך צ"ל הלא אנו

רואים שיש גם באהבה שנמשכת כמים כ"ר בחי' צמאן והתשוקה כשמתגברת האהבה וכמ"ש צמאה לך נפשי כ"ר ומתו ההפרש בין רשפי אש התשוקה של האהבה זו לרשפי אש ההתלהבות כ"ר אבל הענין הוא דהלא ידוע שהשכל נולד מן התענוג והשכל מוליד המדה בלב כ"ר וע"כ יש גם באהבה שבלב קצת הארת התענוג שהרי אינו אהב איזה דבר אלא אי"כ יש לו תענוג שמתענג באותו הדבר כ"ר לכך התשוקה והצמאן שבהאהבה בשעת התגבורת הוא אל אותו התענוג שמתענג באותו הדבר שהוא הוליד את השכל כ"ר ולהיות כי תענוג זה הי' מבחי' א"פ שיכול כלי המח לסובלו כנ"ל ע"כ הוליד השכל ג"כ בדוגמתו אהבה שנמשכת כמים כ"ר ותשוקה זו אינה מבחי' גבורות אלא מבחי' חסדים שבתענוג שהם נחים כנ"ל וד"ל אבל רשפי אש ההתלהבות שבלב שנולד מן השכל הוא מבחי' גבורות שבתענוג שהוליד השכל כ"ר שהוא עולה ויורד כנ"ל וההתלהבות דהיינו ההסתלקות שבלב הוא אל בחי' הסתלקות העונג שלמעלה מן השכל שרש שרשו כ"ר וד"ל. ועפי"ז יובן ענין מדרגת אברהם ויצחק בשורש שרשן בבחי' אצילות שהיו מרכבה למדות דאצי' חו"ג כידוע ושורש דשורש המדות בעונג העליון הרי בבחי' ההתלהבות דיצחק הוא מבחי' גבורות דע"י ואהבה וחסד דאצי' מבחי' חסדי' פנימי' דע"י כ"ר וידוע שעיקר ההמשכה והחיות הוא מבחי' גבורות דע"י במ"ס דאריך שרש כל הנאצלים כ"ר וזהו כל השומע יצחק לי ע"כ קראה אותו יצחק פי' כל השומע הוא בחי' בינה שבמ"ס שמקבלת מגבורות של המאציל שהוא בחי' התענוג שבבחי' מקיף שא"א לכלי התכמה סתימאה לקבלו כ"ר ע"כ קרא' אותו יצחק פי' במדת גבורות דאצי' שהוא בחי' ההתלהבות כידוע וד"ל וזהו שאמר יצחק זקנתי ולא ידעתי יום מותי פי' כי ידוע שאריך נק' יום שכולו אריך ואין בו ראש וסוף כ"ר ע"כ אין אחיזה ליום מיתה שם שהוא קץ וכליון שאין עיקר אחיזתו אלא ממקום שיש התחלה שהוא החכמה כ"ר (כידוע ע"פ ורוח אלקים מרחפת שהוא ה"ג שבמ"ס הנק' אלקים עילאה בזהר וממותרי הגבורות האלו נמשכים בדיקנא זהו מרחפית רפ"ח מ"ת פי' שורש דשרש השבירה של המלכים קדמאי' כ"ר וד"ל).

ועתה צ"ל ענין שלא יקבל יעקב הברכות כ"א בשערות כ"ר וצריך להקדים המבואר במ"א על ענין הקניגיא שיעשה הקב"ה לע"ל עם לויתן ושור הבר' כ"ר דהיינו עדי"מ מן השתוק שיעשו השרים להעמיד ארי עם גמר שיכו זאי' וילחמו כ"ר וינצח הא' את חברו או יתענגו השרים מאד כ"ר והנה הארי הגמר אינם משיגים ענין המלחמה שלהם שאינם אמיתים כ"א לתענוג השרים שהעמידו הם אותם למלחמה כ"ר אלא מתלחמים באמת והארי כשמנצח את הגמר הוא מפעולת ותחבולות השרים שהעמידו אותו באופן שהוא ינצח כ"ר וכן בהיפוך בניצחון הגמר כ"ר והארי הגמר אינם משיגים זאת אלא נדמה להם שהמה הגבורים ומנצחים מצד כוחם כ"ר וכי המלחמה אמיתית מצד עצמן להכות לזולתו ולהרגו כ"ר וד"ל ועדמ"ז יובן ג"כ למעלה בענין הבירורים מן עה"ר טו"ר שעושים הצדיקים להפוך חשוכא לנהורא ומיריא למיתקא כ"ר עד שגם שרש דשרש השבירה של מלכים קדמאים ממותרי הגבורות דמ"ס כ"ר נתתקנו ונתבררו להיות נכללים באחדות פשוט הנק' זהב סגור סגיר מכולא כ"ר הכל הוא מבחי' צחוק העליון שהוא בחי' גבורות דע"י וכנ"ל שעשה השבירה להמית'

מלכים קדמאים כ" ושיבוררו ע"י עבודת הצדיקים ולחזור לעמים שפה ברורה כ" הצדיקים סוכרים שהמלחמה אמיתית מצד עצמ' להפוך החושך לאור להיות כי תופס מקום בעיניהם כ" וגם הכח שבהם להפוך החושך נדמה להם שזוהו כחם וגבורתם וכו' אבל באמת קמ' המאציל עצמו כחשיכה כאורה ממש והוא צופה ומביט עד סוף כל הברורים כ" ואין זאת אלא כמשל הצחוק שיעשו השירים שיעמידו הארי והגמר זע"ז כ" כן האציל אור וחושך ושיברר האור את החושך כ" וד"ל והוה צחוק עשה לי האלקים פי' אלקים עילאה שבמ"ס שנמשכו מותר' מחינן כדי להיות שרש דשרש החשך למטה כ" לא נמשך רק מבחי' צחוק העליון שהוא בחי' גבורות דע"י פי' השפלת התענוג בבחי' רצוא ושוב מטי ולא מטי וד"ל. אך עכ"ז לא נתבטל מפני זה ענין השכר ועונש במדת מל' לענוש המהפך טוב לרע ח"ו וליתן שכר להמהפך רע לטוב כ" מאחר שכבר נשתלשל צחוק זה העליון במדות דאצ' כ" עד שנעשה במדת מל' כח הפועל בנפעל כמ"ש יוצר אור ובורא רע כ" וא"כ לפי מדת מלכותו ית' יומשך העונש להכרית נפש הרשע משרשו ולהשיב ולהמשיך זיו השכינה לצדיקים כ" שהרי כבר נתהווה הבחירה במדת המל' וכו' והרי פגים או האיר במדת מל' שהיא א' ממדותיו דאיהו וגרמהו חייוהי חד בהון כידוע וד"ל.

והנה לעיל יאמרו הצדיקים ליצחק כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו כ" הענין הוא כנ"ל שביום השביעי יום שכולו ארוך כידוע יתגלה בחי' צחוק העליון מבחי' גבורות דע"י כנ"ל ויעשה לצדיקים קניגיא כנ"ל וכמ"ש במ"א וע"כ יאמרו לו כי את"ה אבינו פי' אתה המקור האמיתי לעבודת שלנו בסוד מרע ועשה טוב להפך חשוכא לנהורא כ" ולא פועל ידינו הוא זאת כנ"ל וד"ל כי אברהם לא ידענו פי' אברהם אב"ד מ"ה הוא כלי החכמה כידוע שבקו ימין חכמה חסד כ" ונוצר חסד הוא החסד עילאה דבי' אחיד אבא ותלי' כ" וחסדים פנימים דע"י הגק' רב חסד הוא אמיתית המקור למדרגת אברהם כנ"ל שהוא התענוג שיכול הכלי לטובלו לכך לא ידעו את אברהם כי העיקר הוא להפוך חושך לאור כ" שאינם אלא ע"י ההתלהבות שהוא בחי' יצחק כנ"ל וד"ל.

וזהו שיעקב כשרצה לקבל הברכות מיצחק נתלבש בבגדי עשו השעירות דוקא כ" להיות כי יעקב הוא למטה ממדרגת אברהם שהוא בחי' ת"ת ואמנם מצד שהוא מן קו אמצעי שהוא מבריה מן הקצה אל הקצה כ" הרי שורש שרשו למעלה מאברהם ויצחק דהיינו למעלה מן בוח' ח"ג שבתענוג ולכך קרא עצמו איש חלק פי' מן עצמות השפע בלי שיומשך מותרות ע"י שערות כ" וד"ל ולכך כשרצה להמשיך השפע במדות דאצ' מן בחי' גבורות דיצחק כ" שא"א להיות כ"א דרך בחי' שערות הדיקנא כמשי"ת הוצרך להתלבש בבגדי עשו ולהיות ידיו שעירות דוקא כ" אך מצד שבמדת ה' מרכבה למדת ת"ת לכך כשעשה כ"כ להתלבש בבחי' שערות דיקנא כ" דהיינו לקבל השפע מגבורות דע"י כנ"ל ה' במדרגת ביטול גדול מאוד עד שפרחה נשמתו כ" פי' שעלה בעלי' גדולה מאוד להיות עולה עד הכתר כ" וד"ל והוה שהגביה א"ע כ"כ ואמר אצ"י עשו בכורך פי' בכורך חכמה סתימאה שמשם יוצאים המותרות בבחי' שערות כי קליפה קדמה לפרי כמ"ש לפני מלך לבנ"י כ" וכמו המשל לשופרת הנכנס ראשון כ" כמ"כ יעקב נכנס ראשון במחשבה סתימא

דכל סתימין בבחי' עצמות המאציל בלי מותרות חתו שהי' איש חלק כו' כי בני בכורי ישראל שעלה במחשבה כו' אבל בכורך הוא בחי' מותרי מ"ס כו' שזו שרש דשרש הו' מלכים שמתו כו' עד שנשתלשל בבי"ע להיות בחי' עשו ממש שהוא כמשל הכעס שבא מסיבת מידת האש שבהתלהבות ומי שהוא קר בבחי' אהבה כמים כו' לא יהי' בו הכעס כ"כ כו' וד"ל. ואמר לו יצחק אנכי זקנתי פי' המשכות מותרי השפע מבחי' יצחק והוא בחי' הדיקנא כו' ולא ידעתי יום מותי כנ"ל שהוא יום שכולו ארוך כנ"ל אך מה שתלה בזקנה זו עיקר סיבת הברכה והשפע ליתן לו מטל השמים ומשמני הארץ כו' צ"ל דהלא הוא מבחי' מותרות המוחין כנ"ל. אך הענין הוא דצ"ל תחלה ענין השערות איך יתכן לומר בבחי' כתר עליון ענין שערות. וגם מה שלא תהי' השפע והברכה משם כ"א דרך בחי' שערות דוקא כנ"ל יובן ע"פ מה שאנו רואים באדם התחתון שהוא בחי' מדבר והוא כלול מדצ"ח ג"כ שהרי השכל שבאדם אע"פ שהוא רוחני מאוד הרי יש בו ג"כ ממהות חיות הגוף והבהמה שהרי הוא חי באיזה חיות שאל"כ לא הי' במציאות כלל וחיות זה שאנו אומרים שהשכל הוא חי בחיים נראים שאינו כמו החיות גשמי של בשר היד כו' אלא הוא חיות דק מאוד אבל עכ"ז הוא בבחי' חיות ממש וכו' וכן יש בהשכל ג"כ בחי' הצומח כצמיחת העשבים והאילנות הגשמיים כו' מאחר שגוף האדם צומח וגדול הרי גם כח השכל צומח עמו אך ענין צמיחת השכל אינו כמו צמיחת הגוף כו' ד"ל. וכן יש אפי' בחי' דומם ג"כ בשכל אלא שכולם בו בבחי' העלם שהעיקר הגלוי בו הוא השכל עצמו כו' ובהיפך בבחי' עיקר הגלוי בו מהות החיות השכל שבו הוא בהעלם כמו הבהמה כו' עד שאפי' בדומם יש שכל וצומח וחי וכולם בהעלם כו' וכמ"ש במ"א בארוכה ועיקר ענין זה שיש בחי' חי בשכל היינו חיות האברים ממש שהם חיים מן השכל שהוא מקורם כידוע ולכך יש ביכולת השכל להפוך תנועת היד ורגל בעשי' לאיזה אופן שירצה ואע"פ שכח המעשה גשמי מאוד וכבר נשתלשל בריבוי הצמצומים מן כח השכל שבמות עכ"ז מאחר שהוא מבחי' החי' שבשכל הוא קרוב אליו בערך לכך מיד שיפול במחשבה לעשות איזה דבר ביד ורגל מיד יתנענעו מעצמם מפני שיש להם שייכות אל השכל כו' אבל השערות אף שיש בחלל שלהם קצת יניקת ממותרי מוחין כידוע שמחמתו יכאב לאדם בהמשך אותן כו' לא יתנענעו כלל מחמת המחשבה שיחשוב עליהם שיעשו דבר וכדומה מפני שהם בחי' מהות נפרד לעצמם ואין להם שייכות כלל עם השכל והמחשבה והוא מפני שיניקת החיות שבחללם הוא רק מבחי' הצומח שבשכל שהוא למטה ממדריגת החי כו' רק כשינענע את הראש בעצמו ינועו גם הם מפני אחיזתם ביניקת שבחללם כו' וד"ל ועיקר טעם ירידת מדרגת הצומח שבחלל השער' מן החי שהוא כח ההילוך שברגל אינו אלא מפני שיניקת השערות מן בחי' המותרות שבמוחין לבד שהוא כלי השכל כו' וכח ההילוך מן בחי' החיות שבשכל שהוא ג"כ חי בחיים כנ"ל ד"ל.

ועד"ן יובן שיש ג"כ בחי' דוצמ"ח בלמעלה מן השכל ומן בחי' החי שבו לא יוכל עדין להיות יניקת החכמה כמ"ש בזהר דאבא יונק ממזל הח' ובי' אחיד ותלי' היינו ונצר וכו' פי' המזלות נק' כשכבר שופעים בבחי'

חלל השערה דדיקנא כ' ובי' אחיד אבא שהוא השערה עצמה שהוא מהות נפרד לגמרי כ' לפי שמהות השכל והסברא לגבי למעלה מן השכל הוא כמהות השערה בעצמה כ' לגבי השכל שבמחו כ' ואמנם קודם שיושפעו המזלות בחללי השערות הם עדיין בבחי' חי שלמעלה מן כח הצומח וזהו המדות שהם בבחי' חי כידוע והיינו רחום וחנון שנק' מדת הרחמים פי' בחי' המדות שבלמעלה מן השכל ולכך נק' רחום ולא רחמן כי רחמן פירושו כמו באדם התחתון כשמתפעל ברחמנות שבלבבו על השפל להחיותו באיזה נדבה כ' הרי יש מי שמתרחם עליו והיינו שתופס המתרחם איזה מקום ויש בעיניו עד שירע לבבו בזולו ופחיתותו כ' לכך ירחמנו להעלותו בנדיבותו כ' וד"ל וגם הרי נתפעל לבבו ברחמנות זו שבלבבו מן עצם מדת הרחמנות שבלבו בטבעו שאותה מדת הרחמים שבכח בלבבו אינה נקראת בלשון רחמן שהיא עדיין אינה בגילוי פעולת הרחמנות על זולתו אלא תקרא בלשון רחום כמו חכם שעי"ש פעולת התפשטות חכמתו בשכליות גלויות נק' הכח שבו לזה בהעלם בשם חכם כידוע לפי שעדיין אינה בפעולה כ' ועד"ו נקראים המזלות בעודם בלמעלה מן השכל קודם שיהי בבחי' צומח כשערות בשם העצם דהיינו כמו רחום מפני שלהיות ידוע שחכמה היא הראשית להיות מהות דבר מה וקודם שתומשך עדיין אין על מי לרחם שיקרא רחמן ע"ש הפעולה כ' וגם לא תתפס עדיין מקום ויש שתהי' התפעלות הרחמנות בזולו כנ"ל וד"ל וע"ד משל זה יובן ביי"ס הנאצלים מן בחי' תחתונה שבמאציל שמתפשט במי"ס דאריך ולהיות ממותרי מוחין שפע המזלות כידוע. שקודם שיומשך המותרות בבחי' חלל השערה כ' יקראו מדות הרחמים פי' העצם ולא הפעולה מפני שעדיין אין מציאות הי"ס תופס מקום כלל וד"ל. ועד"ו גם מזל הח' ומזל הי"ג שהם נוצר ונקח שמהם יומשך יניקת תרין מוחין חריב המה העצם מבחי' המדות כי כולם נקראים י"ג מדות הרחמים כידוע והיניקה מצומצמ' שבו אחיד אבא כ' הם הנקראי' מזלות ותיקוני דיקנא כ' וד"ל. ויובן זה ביותר עפ"י משל הידוע מן המשל הגשמי לגבי השכל שעכ"ז יובן ממנו השכל כ' הרי המשל הוא מהות החכמה ומה שיובן השכל הרי זה קצת הארה שלמעלה מן השכל כמו החלל שבשערה וד"ל.

וללהבין שרשן של כל הדברים הנ"ל. הנה צריך להקדים שורש התהוות השערות ממותרים מי"ס דאי"א כ' שאינם באים אלא מסיבת אור חוזר דוקא כי האור המסתלק כשיחזור לא יחזור ממנו אלא המותרות כ' להיותן כי יש ב' מיני מקיפים אור ישר ואור חוזר פי' ב' מיני התענוג יש הא' שלא יוכל להשפיל עצמו כלל להיות בכלי הגוף כמו כשימצא אוצר גדול כ' או שיבשרוהו בשורה נפלאה הרי התענוג נכנס קצת אלא שאינו מתיישב כלל אלא יוצא ומסתלק למקור התענוג שבבחי' יחידה זה נק' אור חוזר למקורו כ' אבל מקור התענוג עצמו הוא שורה בבחי' מקיף ממש על האדם ואינו נכנס כלל בכלי כ' ועכ"ז מחי' הוא את כל הנפש שבאדם בכללות' יחד כ' אבל לא נרגש ונראה כלל התפשטות חיות זה בכחות הנפש כ' ולכך נק' אור ישר אע"פ שהוא אור מחי' אבל הוא בהשוואה לכל צד מכללות הנפש כ' וד"ל והוא מקיף האמיתי בתמידות אבל אור מקיף החוזר נעשה רק ע"י הסתלקותו מן הכלי שאז ישאר בבחי' מקיף כ' ומיד יחזור ויהי' בבחי' אי"פ כ' וד"ל

וע"כ הוא שרש להתהוות הכלי אבל א"י הוא למעלה משרש התהוות הכלים והיינו בחי' און שלמעלה מעולם העקודים ששם שורש התהוות הכלי' זהו כל השומע יצחק שמיעה מרחוק הוא והיינו בחי' גבורות דעי' שמתלבש במ"ס דא"א שהוא בחי' יצחק מבחי' א"י והוה שאמר זקנתי לא ידעתי יום מותי פי' לא ידעתי מן שרש התהוות כלים דמאציל כו' שהם נקראים יום מותי פי' כידוע שאין האור הנאצל אלא בשביל הכלי כמו אור הנר כו' וע"כ הם עיקר המקבלים אור המאציל להיות שורש דשרש ההגבלה בבייע שהיא הגבלה ממש להקרא מות כו' כידוע אבל בחי' א"י דעתיק שהוא עדין מבחי' תחתונה שבמאציל אינו יודע משרש התהוות הכלים לכך אמר לא ידעתי יום מותי כי בחי' יומין דילי' הוא יום שכולו ארוך כו' (ולכך נק' עתיק יומין שנעתק מיומין שהם בחי' כלים כו' דילי'). והוה כל השומע מקור כל השמיעה הוא בחי' און שלמעלה מחוטם פה כו' יצחק לי כי צחוק עשה האלקים פי' כי המבאר למעלה בענין הצחוק העליון שיהי' לע"ל מסוף הבירורים כו' הוא ענין הידיעה שלמעלה מן הבחירה שהבחירה שבאדם לבחור בטוב ולילך לג"ע או לבחור ברע ולהמשיך כח הגהנום כו' הוא מצד הכלים המגבילים אור אלקות וכבר נמשך כח הפועל אלקי בנפעל ע"כ יש בכוחו להמשיך טוב ולהמשיך רע כו' אבל מצד האור שלמעלה מבחי' הכלים הרי הוא צופה ומביט יודע בידעית עצמו מה שעתיד להיות המשכת האדם טוב ורע כו' וכידוע הקושי' שמוכרח האדם מפני זה לעשות טוב או רע כו' ואין עשייתו הטוב מצד עצמו וכחו כלל רק מה שיעשה רע הוא מצד כח האדם עצמו כי לא יגודך רע ואינו יורד כלל מלמעלה כי אין שורש התהוות הרע רק מעה"ד ט"ר שמתחיל מהחזה ולמטה שהוא בחי' הכלים מחסדים מגולים כו' וגם הבחירה נתהווה מבחי' אצ"י שבכלים מהחזה דז"א ולמטה כו'. ועד"ו גם כן בכלים דאורות א"א תרין רעין כו' יש בחי' ידיעה ובחירה שמצד האורות וכלים אך ההפרש הוא דהכלים דא"א הם בבחי' ביטול גדול לגבי האור כידוע שהבינה שהיא כלי התכמה הנק' יש מאין היא בבחי' ביטול לגבי החכמה שאינה תופסו מקום כלל עד שלפעמים תהי' במדריגה אין כמו החכמה כמיש במ"א והוה זיווג זח"ב דזווגייהו תדיר כו' פי' שאין הכלים נפרדים לעולם להיות בפ"ע דבר מה עד שתהי' בחי' הבחירה דשם כאילו הוא העושה הדבר כמו בבייע למטה מהחזה כו' וד"ל זה הי' בזמן משה ע"ה שהי' זיווג זח"ב תרין רעין כו' ע"כ עשה אותות ומופתים להפוך ים ליבשה כו' כי הצירופים שנשתלשלו להיות ים ויבשה הכל מבחי' הכלים דאצ"י כידוע והם אינה בבחי' ביטול כי"כ לגבי האור שלהם כו' אבל בזמן מ"ת ב"י הדברות שכל העם רואים את הקולות פי' רואים הנשמע שגם השמיעה שהוא בינה הי' בבחי' ראייה כו' וד"ל ע"כ לא הסתירו כלל צירופי אותיות של הנבראים כו' וכמ"כ בקל להפוך יש ליבשה וכל האותות שעשה משה במצרים כי הי' אז יחוד א"א כו' ד"ל משא"כ עכשיו בזמן הגלות הוא הופכו ממש אותותינו לא ראינו כי מוסתר באותיות הטבע אפי' האורות דכלים שמהחזה ולמטה כו' ד"ל. ואמנם בבחי' און שהוא כל השומע כני"ל אין שם עדין אפי' שרש התהוות הכלים ע"כ אין שם ענין הבחירה כלל רק הידיעה של עצמות המאציל כו' לכך הוא מקור הצחוק שיעשה האלקים עם ליתן ושור הבר להפוך רע לטוב שהוא ענין הבירורים שנעשים מעה"ד כו'

וכנ"ל ד"ל ובוזו יובן המדרש נורא עלילה על בני אדם שעושה עלילה שהרי עשה את עה"ד טוב ורע ואם לא עה"ד לא הי' התורה משתלשלת כי"כ להיות לית ועשה כמו לא תרצח כ"י ולכך לא ניתנה תורה למי' דכלום קנאה יש בכ"ס כ"י ואי"כ הי' מההכרח לברי' הטריד דעה"ד כדי שתוכל להיות התגלות התורה ומדוע יענש העושה רע כ"י אלא שמוצא עלילה פי' שכל עיקר העונש ושכר אינם עניינים אמיתים מצד עצמם כ"א שנשתלשלו להיות כ"י ולכך דומה לעלילה והיינו שנשתלשל מענין הצחוק העליון הנ"ל שמצד האורות שלמעלה מהבחירה כנ"ל ד"ל.

ועתה צ"ל ענין מה שאמר יעקב אנכי עשו בכורך. להיות כי יצחק שהוא גבורות דא"י כנ"ל א"א לו להמשיך בחי' מותרות השפע שהוא בחי' שערות מאחר שהוא למעלה משורש התהוות כלים כנ"ל שהרי הוא בחי' גבורות דע"י דלא נמנה עם הי"ס הנאצלים אלא הוא בחי' תחוננה של עצמות המאציל הוא מסוף עולמות הא"ס ולא יתכן בו אפילו ענין עליות וירידות של נ' אליף יובלות המבואר במ"א כ"י והיינו כמו למשל מקור התענוג שאינו נכנס לכלי כנ"ל. אבל לאחר שמתלבש בחכמה סתימאה דא"א ששם הברורים שכבר נתבררו מצד התכמה והם גורמים בחי' תענוג של אור תוך הנ"ל או נמשכו ממנו בחי' מותרי השפע שהוא השערות. ולהבין זה הנה מבואר בזה על ענין שבע"ת גדולים מהצדיקים גמורים. הטעם הוא לפי שהבע"ת משכי ל'י בחילא יתיר כ"י פי' כי צדיק גמור אף שמתענג על ה' בתענוג נפלא הנה התענוג מתיישב בדעתו ומדחיתו ולא כלתה נפשו ממש זהו הוראה שהוא בחי' תענוג של א"י שאינו נכנס בכלי כנ"ל שנשפע ממנו הארה בצדיקים גמורים הוא מתיישב בהם כמו שנהנין מזיו עונג העליון בגי' ומתקיימים כ"י לפי שבחי' א"י יכול המשכתו להיות אפי' בהגבלת כלי כי הוא כמים יורדים וכ"י (זה הי' מדרגת יעקב איש חלק כ"י) אבל הבע"ת מפני שנשתקע מאד בהיפוך שהוא החשך והרע בהתענגו על ה' להיות חפץ לדבקה נשמתו בה' אחד אזי הוא בבחי' אור חזר למקורו שאותו התענוג לא יתיישב בנפשו וכוחותיו אלא חפץ להיות בכליו הנפש ממש וימאס חייו הגשמיים כ"י וסיבת זה מפני שנשתקע בהיפך ע"כ יגאל את החיים גשמיים ע"כ גם בתשוקתו לה' יהי' בבחי' א"ח למקורו כ"י ד"ל והרי מה שנשתקע ברע הוא גרמה סיבת התענוג של א"ח אותו הרע כבר נתהפך לטוב בהתענגו על ה' ורצה לכלות נפשו כ"י ונמצא שאותו הרע כשנתהפך לעונג אלקי' הוא ביתרון ומעלה מעונג אלקי שבצדיק גמור שהרי בבע"ת אין תענוג זה מתיישב אלא כלתה נפשו ממש ובא לבחי' עונג העליון דאצ"י בבחי' א"ח למקורו שהוא הגבה למעלה מן עונג העליון שמתיישב בהצדיק לפי אופן נשמתו המוגבלת כ"י ד"ל וכמ"כ עד רום המעלות גרמה כלות הנפש של בע"ת בחי' א"ח של עונג העליון שרש ההמשכה בבחי' מ"ס דא"א (כידוע שמבחי' מטי ולא מטי נעשו התהוות הכלים כ"י) ומחמת הא"ח למקור התענוג בחי' אוח הנ"ל שהוא ענין ההסתלקות אל עצמות המאציל אחי"כ ברדתו להיות שורש הנאצלים במ"ס כ"י יכול להיות בחי' מותרות לבד שהוא ענין מותרי מ"ס ונוצר ונקא כנ"ל מאחר שנסתלק כ"כ הגבה למעלה בבחי' העצמות אין ירידתו אלא

בצמצום גדול כ"ו וכנ"ל וד"ל. זהו דמשכי ל"י בחילא יתיר פ"י בתגבורת הכח לצאת מנתק הכלי ע"כ גדולים הם מהצדיקים גם בירידת ההמשכה מלמעלה למטה שגורמים סיבת ענין השערות שהם ממותרי מחזין כנ"ל. והו שה"י עשו איש שעיר פ"י כי ה"י ציד בפיו אותן גשמות הגבוהות מאז כמו ר"ע ושמע"י ואבטליון כ"ו שנפלו מרפ"ח ניצוצים ותחלה היו לפני מלך מלך לבנ"י כ"ו והיינו קודם שנתבררו במ"ס כ"ו ה"י האור חזר במקורו ונשתברו הכלים עד שנפלו למטה כידוע שזה שרש עשו למטה כ"ו ואח"כ נעשה התיקון שנתלבש בחי' גבורה דע"י לברר בירורין דבחי' א"ח שנפלו ולתקנם כ"ו והיינו ע"י החכמה שבמ"ס כי בחכמה איתברירו כ"ו ויצחק שהוא א"י דע"י ראה אותן הנשמות כמו שהן לאחר הבירור של חכמה סתימאה שהוא בבחי' א"ח במקורו כנ"ל בענין הבע"ת לכך רצה לברך את עשו דוקא שהוא איש שעיר פ"י שרש המשכות השערות ממותרי שפע האי"ח כנ"ל וד"ל.

ולהבין זאת ההתלבשות של יצחק שהוא המברר את שרש עשו במ"ס שהוא כבר לאחר הבירור דוקא מה צורך עוד לברכו כ"ו. יובן ע"פ משל אדם צדיק הלומד תורה לשמה שבעת דברו דבר ההלכה שהיא מהות חכמתו ית' לשם שמים הרי דבר ההלכה כמו שהיא בעצמות חכמתו ית' היא מתגלית בהבל פיו של צדיק זה. וכשהוא לומד שכל אנשי של חכמה תכונה וכדומה שהיא מחכמת הגוים בחי' נפרד לגמרי' מהקדושה לגמרי' כידוע לצורך הבנת הלכה בהל' קידוש החדש וכדומה הרי הוא מברר קליפת חכמת התכונה ומביאה לקדושה ההלכה של ק"ה מאחר שלומד לשי"ש. והרי נכללת ומתבטלת טומאת החכמה תכונה והיתה לאחדים ממש עם שכל והבנת ההלכה דקידוש החדש כי הבינה רק ע"י חכמת התכונה וכדומה וכללם יחד בלימודו לשי"ש כ"ו ונמצא לאחר הבירור נעשה שכל המתברר עם שכל הצדיק המברר לאחדים ממש כ"ו אבל קודם שלמד זו החכמה דנוגה ה"י הצדיק המברר מהות דבר בפ"ע שהוא מהות החכמה דקדושה כמו שהיא למעלה בבחי' אצ"י כשלמד התורה לשי"ש כ"ו אלא שאח"כ השפיל עצמו להתחבר עם השכל דנוגה ולהיות לאחדים ולהקרות מברר כ"ו וד"ל ועד"ז יובן למעלה שבחי' גבורות דא"י שהוא בחי' יצחק כנ"ל אינו נק' מברר במה שמתלבש במ"ס שהרי שם הברורים דעשו כבר נתבררו להיות בחי' א"ח כנ"ו למעלה בענין בע"ת כ"ו אלא נק' בשם התלבשות לבד כמשל חכמה דנוגה לאחר הבירור שלה כשנכללת בדבר הלכה שאומר הצדיק בהל' קידוש החדש כנ"ל שאין שם בחי' בירור אלא השפלת מהות חכמתו ית' להיות מלובש בהחכמה דנוגה שכבר נתבררה כ"ו וד"ל. והלכשה זו שמן המתברר להלביש את המברר זה ה"י ענין בגדי עשו החמודות שהרית יצחק ובירך אותם מבחי' מקור התענוג כ"ו וד"ל. ולהיות כי יעקב ה"י מבחי' א"י כנ"ל ע"כ הוצרך להתלבש בבגדי עשו שהם הבירורים שכבר נתבררו במ"ס ולקבל הברכות מיצחק להיות מותרי השפע שהם השערות זהו ענין התשובה עצמה שהוריש יעקב לבניו שלפי מדרגתו לא ה"י במציאות ענין התשובה לגרום א"ח מצד ההיפוך בבני יעקב שהם חלק ה' ממש ולא יגור בחלקם ענין ההיפוך מן הרע לטוב כלל כ"ו ואמנם בהתלבשות

זו שא' אנכי עשו בכורך המשיך התשובה לישראל כדי שגם הם יקבלו ברכות דיצחק מטל השמים וד"ל.

וזהו ענין מטל השמים שהוא בחי' טלא דנטיף מעתיקא כו' ואנער לרישא דלבר שהוא מוחין דז"א שהוא בחי' יעקב כו', פי' טל הוא מהשפלת עונג דבחי' א"י מקור התענוג שהוא בחי' גבורות דע"י כנ"ל אך היא עם בחי' ההתלבשות שלו במ"ס דא"א בהבירורים שכבר נתבררו כנ"ל הוא מחובר ומצורף מבין אמצעות שניהם בחי' המברר והמתברר כו' ולהבין ענינו יובן ע"פ משל הנ"ל בענין הלומד לשי"ש שכל דנוגה וכן מי שלמד לקנתר הוא ג"כ בנוגה כו' והלומד לשי"ש לומד את השכל שחידש אותו שלמדו לקנתר ומפלפל עמו ויצא מן הפלפול שפלפול עמו איזה חידוש דין לחיבי או לזכות כו' מה שלא הי' הדין כן כשלא הי' לומד עמו ושומע סברתו ההפכית כו' נמצא שיש בפסק הדין שנתהוה ע"י פלפול שקנתר מבין אמצעות שניהם המברר והמתברר כו' וד"ל ועפ"ז יובן מה שנוסף הטל של עונג העליון ע"י ההתלבשות במ"ס כו' כשבא להיות בבחי' מקיף על מוחין דז"א כמו שיתבאר בעזר"ה הוא מבין אמצעות שניהם והוא מצומצם מאד וזהו דנטיף טיפין דקין כו' כמו משל השכל והטעם של הפסק דין חדש שיצא ע"י הפלפול שאין לו ערוך לשכל העמוק של הפלפול כו' וד"ל (ובזה יובן ענין הפלפול דקב"ה חדי' בי' פי' התענוג בו בבחי' א"י וא"ח לאחר הבירור שזה הי' ההכאה על האבן שהכה משה ויצא מים כו' וכמ"ש במ"א והיינו כמו מה שמקשים בגמרא על שחיטת מן הצואר ואימא מזובו כו' שקושי' זו היפך התורה ומסתרת אוד חכמה אלקית שצ"ל שחיטה מן הצואר דוקא כו' אך לאחר שמתפרקת קושיא זו ומתבררת הרי יצא מבין שניהם פסק דין חדש בפרטי דין השחיטה וכדומה וד"ל). וזהו ויתן לך האלקים שהם בחי' תרין מזלות נוצר ונקה מטל השמים כו'. ומה שרבקה יעצה ליעקב הלבשת גדי' העזים על ידיו וחלקת צוואריו וכל עיקר הלבשת בגדי עשו החמדות לכל גופו כו' להיות כי בכל פרצוף יש בחי' זכר ונקי' כידוע וגם בע"י יש בחי' מ"ה ובין כמ"ש בע"ח ומאחר שיצחק הוא גבורות דא"י כנ"ל רבקה אשתו היא בחי' נוקבא דע"י והיינו בחי' ההתגלות של התלבשות גבורות דע"י במ"ס כו' וכמו שידוע שעיקר ענין השערות הוא במל' דאצ"י להיות שהיא מסתתרת בבי"ע באותיות וצירופים הרי יש בחי' נקבי הוי"ע שבין צירוף לצירוף שמשם יניקת השערות כמ"ש במ"א עדין מובן למשכיל למעלה בבחי' דבר דע"י עדיין אין בחי' השערות שהוא בחי' מותרות השפע מן הא"ח בירידתו כו' אלא בבחי' נוקבא ושם בין שבו שהוא בחי' ההתגלות בהתלבשות שלו במ"ס ולהקרות מברר כי שם בין הוא המברר כו' וד"ל וזה הי' בחי' רבקה שהלבישה השערות של בגדי עשו על יעקב בנה הקטן איש חלק כו' וד"ל וענין העצה על ידיו וחלקת צוואריו בהתלבשות גדיי העזים דוקא ידוע ששרש עשיו הוא השעיר והגדי כמ"ש ושעירים ירקדו שם ולכך ושעיר עיזים לחטאת כתיב דכר דקליפה גק' איש שעיר הלבשת עורות גדיי העיזים על ידיו גק' שעירות בחי' נוקבא דקליפה (ובזה יובן ענין ששאלו עולא לר"י למה עיזי מסגי ברישא א"ל ברישא השוכא והורד גהורא כו' וד"ל) וזהו שהיו ידיו שעירות כדי עשיו לכך ויברכהו וד"ל.

ועתה צ"ל ענין טלא דנטיף ומליא על רישא כו' בבחי' מקיף דוקא להיות כי מבואר במ"א בענין קוצא דשערי דמכה ברישא כו' פי' ע"מ אדם שלומד איזה שכל עמוק מאוד וא"א לו להשיגו על בורי' במוח תבונתו אבל אפס הארה מעט מזעיר מבין ממנו רק שאין אותו ההבנה בגילוי בהשגה במוחו רק שהוא בהסתר והעלם גדול וכאלו כל אותה ההבנה מכה ומרחפת על מוחו ודוחק את מוחו מבחוץ מלמעלה למטה מן כח המשכיל כו' וכמ"ש במ"א בארוכה שזהו כמשל הקטן שהולך ע"י דחיפת הגדול עליו מאחוריו כו' וכמ"כ אנו רואים שיש מדות האהבה בלב בתגבורת גדול יותר מן אב ואם המולידים אותם שהוא חריב ותחלתו נמשך מן השכל שהולידה ולבסוף מתגברת בהתלהבות גדול עד שהוא למעלה מכמות שהשכל משיג הטעם והדעת למה יאהב וא"כ הרי בשעת ההתלהבות השכל והטעם יצומצם לפי ערך תגבורת האהבה כו' ומבואר במ"א שסיבת זאת התגבורת הוא מלמעלה מן השכל והיינו המדות שברצון שהוא אהבה רבה כו' וא"כ צ"ל איך יהיו ב' הפכים כא' שהרי מצד השכל לא תומשך אהבה רבה כו' ומצד למעלה מהשכל תומשך ואם תומשך מלמעלה מן השכל לאהבה שבלב שגולדה מהשכל דרך השכל בבחי' א"פ בהשכל תחלה להיות מצומצם בהשכל כו' שא"כ לא היתה האהבה שבלב בתגבורת כו' אלא הענין שעברה אותה האהבה שברצון על השכל המוליד בדרך א"מ וכענין קוצי' דשערי' המכה מבחוץ על המוח מלמעלה למטה כו' ולכך לא הוליד השכל כ"א אהבה מצומצמת ואותה האהבה רבה דחקה ועברה על השכל שהוליד ונתגלית באהבה המצומצמת כו' וד"ל ועד"ו יובן למעלה בענין טלא דנטיף ומלי' ברישא פי' ומכה בהארה מבחוץ על המוחין דו"א כנ"ל וד"ל. והסיבה לזה הוא ענין אהבה רבה שלמעלה מהדעת שיש בבע"ט שיתמרמר מאוד מן ההיפוך עד שלא יהי' כלל לפי ערך דעתו והשגתו כו' וגורם ענין הא"ח והא"י יחד שמהם יומשך הטל הזה כמ"ש כי טל אורות כו' וד"ל ולכך יהי' ביכולת טל זה להחיות המתים דשבירה רפ"ח נצוצין וד"ל.

בנזרה-שבת פ' וישלח

להבין ענין נטילת ידיים. הנה צ"ל מה שראו חכמי ישראל לתקן נטילת ידיה בזמנם בכלל הי"ח דבר שגזרו ולא קודם לכן אך הלא ידוע שאחיות הקליפות מן הצפרנים וכמ"ש בזהר (פ' אחרי ד"ט) ע"פ הנה מטתו שלשלמה כו' בטופרהא אחידי כו' וענין צמיחת הצפרנים בהתחלתם יהי' להם עדיין קצת שייכות וערך לבשר האצבעות ולכשיגדלו הרבה יהי' למהות נפרד בפ"ע לגמרי עד שגם שבהמשך אותם לא ירגיש הגוף מלבד שהחיתוך בהם לא ירגיש האצבע אפי' בעודנו סמוך לאצבע אבל מ"מ חוצץ צואתו עדיין מפני שנבלע עם

(ע' מענין טופרין בח"ב ויקהל דר"ח ע"א ובי' ובמק"מ שם באריכות ועי' בהרמ"ז פ' עקב).

הבשר עד שיאב בהמשך אותם כו' כמו בשערות והצפורן בהתחלתו מיד בבשר שיש בו טיפ' דם כו' נחשב עם הבשר כדבר א' שירגיש כאב בחיתוך בו כמו שירגיש הכאב כשחותך בבשר כו' אבל בהצמח הצפורן בהגדלה רבה כענין ועשתה את צפרני' כו' הרי הוא בחי' גפרד לגמרי ממש כאלו הוא לבוש לבד כמו המנעל לרגל וכפרסות הסוס כו' וד"ל שלא ימצא כן בשערות כי אף שיגדלו הרבה מאוד ירגיש כאב בהמשך אותן בסופן כי תחלתן בסופן כו' משא"כ הצפורן כל שהולך וגדול יתגשם יותר כו' וד"ל. ועיקר טעם ההפרש בין השערות להצפרנים הוא לפי שהשערות הן בחי' מותרי מוחין והצפרנים הן מותרי החיות של הדם כי שביד כי הדם הוא הנפש המחי' אבר היד הוא כבר מצומצם מן השכל צמצום אחד צמצום כידוע והשכל הוא עיקר מקור החיות לכל האברים כידוע כו' ע"כ גם הפסולת והמותרות שלהם יותר דקין בערך כו' והנה הידים אינן בכחם ומזג אופן חיותם מן הנפש אלא העשי' בפ"מ דהיינו הפעולה והעסק לצייר ולבנות או לכתוב או ליתן צדקה וחסד לעני' בפ"מ כו' ופעולה זו המשכה היא אבל היא כבר נתגשמה מן ההמשכת חסד רוחני שבלב לעשות דבר פלוני או ליתן מעות לעני' פלוני וכדומה כמו שידוע בענין כלי חסד דאצי' שהוא הגבלת האור של האהבה לעשות חסד כו' כן עוד יושפל כלי החסד שבלב להיות בפעולה גשמית באברי הידים כו' ועפ"י יובן למעלה במדת מל' דאצי' שמדת החסד שבה הוא כל עיקר מקור כח הפועל בנפעל כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' אך לפי אופן הנפעל כן ישתלשל אור מדה זו בכלים מכלים שונים וכו' וא"כ עולם העשי' ובפרט לגלגל המזלות ששופע דצמ"ח * הגשמים מאוד כידוע הרי א"א לומר שגלקח חיות שר שבגלגל מכלי החסד שבמל' דאצי' הראשון שהרי אין לו ערך כלל אור חיים העליונים כו' אלא שגלקח מבחי' דרוע' ימינ' שהוא עד"מ חיות אבר היד שהחסד שבו כפעולה גשמית לגבי הכלי חסד שבלב כו' ונמצא עולם הבריאה מכלי הפנימי של אור החסד שבלב מל' כו' ועולם העשי' מכלי הג' והיינו מבחי' ידים עליונים וכמ"ש אף ידי יסדה ארץ כו' ידיך עשוני כו' וד"ל והנה ידוע ממשל הבל הדבור שמתחלק ע"י הה' מוצאות אחת"ע מהגרון כו' והיינו אותיות מנצפ"ך שמפרידן אותן כו' ואם לא הי' זה הפירוד הי' רק קול פשוט ולא הי' כח במקבל לקבל איזה שכל מהדיבור כו' וכדאי אין זה הפירוד וההתחלקות בשביל המשפיע עצמו שהרי הוא מבין השכל עמוק הרבה מכמו שצריך להשפילו בדיבור כו' אך כדי תועלת המקבל השכל יפרידנו בה' מוצאות ובאותיות ותיבות לחלקי קטנים כדי שיוכל לקבל כו' כן עד"ז הי' אצבעות שביד הם ה"ג המחלקות ומפרידות את כח פעולת העשי' שבעצם אבר היד כדי שיהי' פעולה בדבר פרטי כמו ציור או כתיבה או נתינה ליד וזולתו כו' שאם לא היו האצבעות אע"פ שכל כח הפעולה היתה ביד בשלימות אבל לא הי' שום נפעל ממנו בפרטי פעולת כו' כי הפעולה גשמית בציור או נתינה היא נפעלת מן כח הפועל שביד וה"ז בחי' מקבל מן המשפיע ע"כ צריך להמשפיע בחי' ה"ג לחלק ולפרר כח שפעו בשביל תועלת המקבל שהוא פעולה הנפעלת וד"ל והו' ענין האצבעות למעלה כמ"ש אצבע אלקים הוא פי' מבחי' ידים עליונים הג"ל שהם כללות כח פעולת חסד הגשמי' להוות מאין ליש מציאת

השרים שהוא בחי' רוחנית הד' יסודות כו' יתפררו ויתחלקו ע"י ה' גבורות שבאצבעות עליונים שמחלקים כל שפע הפועל בנפעל כו' ד"ל ועתה יובן ענין הצפרנים שהמה יונקים מסוף האצבע כשכלה כחו העצמי יומשך ממנו טיפה דם בחיות הצפורן שהוא מבחי' ומותרות שבדם שהוא הנפש הרוחנית שבאצבע כו' ונעשה לאחדים עם בשר האצבע כנ"ל וזהו מדרגה הראשונה שבקליפת נוגה עד שמתגדלים הרבה ונעשים יותר נפרד כמשל הנ"ל שלא ירגישו החיתוך כו' והיותר נמוך בהם הוא כשנגדלים יותר מדאי שלא ירגישו האצבעות בהמשך אותן כו' כי נתגשמו מאוד כי כל מה שנגדלים יותר ביותר הוא מסתלק הדקות של החיות בשר האצבע ונתפשט הוזהמא והפסולת של החיות של צפרניים עצמם ולכך מראה הצפורן סמך לאצבע עדיין אינו עכור כ"כ כמו לבסוף כו' ד"ל ובזה יובן ענין שאברהם יצא ממנו ישמעאל איך יומשך מבלי חסד דאצי' שר של ישמעאל שהוא גלגל המזלות של ארץ ישמעאל בהשפעת דצמ"ח גשמים וכו' אך הענין הוא כנ"ל שאברהם חסד דרוע' ימינ' פי' מבלי השלישי דחסד אברהם אוהבו כו' שהוא בחי' ידים עליונים כו' יצא ונמשך שרו של ארץ ישמעאל ד"ל ויש יד ימין ויד שמאל והוא מבחי' אורות פנימים ומקיפים כמ"ש וימיני טפחה שמים כו' וד"ל יהנה עתה יובן מה שראו חכמי ישראל לגזור על ענין נט"י בהיות כי כל גזירה מי"ח דבר הרי נו' בגמ' זמנה מתי נגזרה ונז' בלשון הזמן כשפשטה מל' פלוני נגזרה כך וכך כו' וצ"ל למה צריך לזכור הזמן כו' אך הענין הוא כנ"ל שאחיות הקליפות מתפשטים מן הצפרנים ויש ג' מדרגות ביניקת הצפרנים כנ"ל ועיקר ההגבלה הראוי ליניקתו אינה הגידול יותר מדאי ואמנם כשמקבלים תוספת יניקה ומתגדלים מאוד עד שמתעכרים במאוד כנ"ל זהו כשהקליפות מתגברים ונפרדים בתכלית הפירוד כו' לכך דבר זה תלוי בזמן דוקא שבאותו הזמן השיגו חכמי ישראל שהיו בחי' עיני העדה בחי' מרכבה לחכמה שבמדות שבמל' דאצי' כו' שראוי לתיקן זה שלא יקבלו תוספת יניקה ויטמאו גם את הקדושה ח"ו כי באותו הזמן פשטה מל' פלוני כו' ונגדלו הצפרנים כו' ד"ל וענין התיקון הוא לטהר התוספת יניקה שלא תתפשטו למעלה בהאצבע עצמו ויטמאוהו בטומאת' כו' וזהו שתיקנו נט"י ברביעית מים כי מ' סאה הוא לטהר את טומאה דאורייתא כמו נדה חבה כו' אבל טומאת הצפרנים אינו טומאה דאורייתא וגם אינו אלא לפי הזמן והשעה כו' ע"כ המשיכו ממקור החכמה דאצי' איזה תיקון דהיינו טהרה לטומאה קלה זו ע"י נטילת הידים ברביעית מים לכד לשפוך עליהם והעיקר להגביה עי"ן חיות האצבעות מן חיות הצפרנים שלא יהי' הצפרנים דבר ויש בפ"ע כ"כ כו' והוא ע"י שפיכת המים שאין בהם גוון כידוע והוא להיות כי יש בו בחי' אין שהוא ההעלם ההיולי שאינו תופס גוון אלא יכולים לעשות ממנו לבל אופן שירצה כו' כמ"ש במ"א ע"כ המצוה העקרית על האצבעות דוקא בג' פרקים שבהם להיותן קרובים יותר אל הציפרנים שיבוא בהם הביטול מן האין שהוא הכתר כו' עד שגם הצפרנים יטהרו מטומאתם ופירודם כו' והג' פרקים ידוע שהם בחי' חב"ד חג"ת נה"י שבאצבעות כו' ועצה"ט שיושפך על כל כל היד והיינו בג' פרקים הגדולים שבכללות היד ד"ל.

ועתה צ"ל למה תקנה נט"י לאכילה דוקא הלא שלא בשעת אכילה הי' יכול להיות טהרות הצפרנים ג"כ ע"י שפיכת רביעית מים אך הענין הוא

דהנה האכילה היא בחי' מלחמה בין הטוב והרע שבשעת האכילה יכול להיות תגבורת הרע או תגבורת הטוב על הרע ולהפכו כו' כמ"ש בשירת דבורה לחם שערים כו' ולכך נק' המאכל לחם ע"ש המלחמה כמשל המתלחמים יחד שהאחד יגביר על חברו וינצחו כו' כמ"ש בזהר במעשה דינוק' דאמר מאן דבעי למיכל נהמא על פום חרבא כו' ע"ש וביאור הדבר הלא אנו רואים שכאשר יאכל לתאווה למלאות בטנו מתגשם ביותר ויפול מעבודתו בקדש עד שידמה לבהמה ממש בגסות ההשגה ורצונות נכריות על גפש הבהמיות כו' ואם יאכל כדי שיתחזק בעבודת ה' ולא יכוין להנאות כ"כ כו' הנה אכילה זו יחזיק את מוחו והשגתו ולבבו עד שכל מה שיהי' נקדחת הלב ועמקות ההשגה באחדות ה' מתפלה ותורה כו' אינו אלא מחמת המאכל שאכל כו' נמצא הרע שבמאכל נתהפך לטוב ממש וכשאוכל לתאוה יהי' בהיפך בחי' גלות השכינה שיומשך ניצוץ האלקי אחר תאוות נפש הבהמיות כו' והרי ימצא בהמאכל שאכל מלחמה בשעת אכלו אם יגבור טוב על הרע בנפשו או להיפוך כו' ועיקר מלחמה זו עצמה באה מצד המאכל עצמה שהרי הוא מעורב טר"ד שנמשך מגלגל המזלות משמרי ופסולת הקדושה שמעורבים טו"ר הרע שבו מהרע שבשער הכללי של דצמ"ח שבאותה הארץ כו' והוא אינו חפץ להיכלל ולהיבטל לה' אחד כי לא יחפוץ כסיל בתבונה כו' כי חפץ להפרד ולהיות יש דבר בפ"ע כמ"ש פרעה לי יאורי כו' וכידוע ע"כ מזה באה סיבת הנפילה באדם כשאוכל לתאוה למלאות בטנו כג"ל מפני שהשר שהוא מקור המאכל ממשיך נפש האדם אליו כו' וד"ל ובשעה שאוכל לש"ש כו' מתפלל בכוונה ע"י האכילה הרי הגביר על הרע שבמאכל והפכו לטוב כג"ל וזה הכח צ"ל במאכל עצמו שאל"כ לא הי' במציאות ענין זה שע"י המאכל גשמי יתחזק בהשגת אחדות ה' וכידוע מענין שבירת הכלים שנפלו ניצוצי קדושה בקליפות והוא ענין שהם מעורבים טו"ר והיינו מוצא פי ה' שבמאכל שהוא הטוב שבו שע"י יחי' האדם בתפילה חיים אמיתיים כו' וזה המלחמה שבלחם עצמו ע"כ נק' לחם וד"ל והנה כמ"כ בלחם העליון שהוא ענין מה שישב הקב"ה חן את כל העולמות כו' ומוון הוא עיקרו ביצי' כנו' בכתבי האריו"ל שאוכל בגי' ז"ן יש בו ב' שמות כו' הוא מעורב טו"ר כו' וד"ל להיות כי ביצירה הטוב והרע מעורבים מחצה על מחצה ושיך ענין המלחמה לתוספות יניקה לטוב או לרע וד"ל וע"כ תקנו נטיי לטהר תוספת יניקת החיצונים שקיבל מן האכילה שלתאבון כו' שנתגדלו הצפרנים כו' ויגעו בלחם המעורב טו"ר ויגברו הרע שבו ח"ו וגזרו שלא יאכלו דוקא בלי נטיי וד"ל וזה שאמר הינוקא מאן דבעי למיכל על פום חרבא וכו' כי הי' גבר בגוברין לנצח השר ולגבור הטוב עליו כו' וד"ל ואמנם יש סעודת לחם שאינו בחי' מלחמה כלל רק האדרבה כשהמלחמה נגמרת וכבר נצחו את המנגד והפילוהו עושיין סעודה ושמחה כענין סעודה שעשה ינאי המלך כשלכד כו' עד"מ זה יובן ענין סעודת השבת שהוא סעודה ושמחה שהפיל הרע במלחמת ו' ימי המעשה שקודם השבת כמ"ש במ"א שהם ו' אלפי צבא היוצאים למלחמה על מדין כמ"ש בלק"ת וכמבואר ענינו במ"א וד"ל וזהו ביתרו שעשה סעודה וישב לאכול לחם לפני אלקים דייקא דהיינו הסעודה שאלקים אוכל פי' בנצחון המלחמה כג"ל ועד"ו יובן כל סעודה של מצוה או שת"ח בתוכו שהוא נצחון המלחמה כו' וד"ל.

בעזרה שבת פ' וישב

להבין מאמר הזהר פ' וישב (קפ"א ע"א) ר"ש פתח אך אל הפרוכת לא יבוא כו' בשעת' דנהיר דנגיד כו' ואע"ג דקדישין אינן הראיל ונפקי בפנימו דאתפגים סיהר' כו' עד רזא דמלה שריין כגוונא דלעילא גופא אתפגים ונשמת' לגו כו' עד סוף המא' ע"ש. הנה עיקר הכוונה של המאמר דאין הפגם של חו"י בישא אלא בבחי' כלים של הסיהרא שהוא המל' ולא באורות חזו גופא אתפגים כו' ולכך לא הוצרך לפרש הפסוק שפתח בו שהוא אל הפרוכת לא יבא כי מום בו כו' כלומר שאין אחיזה ויניקת החיצונים כלל באורות דאצי' כי לא יגורך רע כתיב ואין רע יורד מלמעלה כלל כו'. ולהבין זאת הנה ידוע שהאותיות הם הכלים כמו תיבת שאמר שכל אות מן התיבה זו היא כלי להשכל שבתכיבה בכללות' ואם הי' חסר אפי' הא' או השי"ן שבה לא הי' מוכן ענין השכל שבתכיבה זו כלל כו'. ואמנם אע"פ שהם כלים אינם דומין להשכל עצמו קודם שיבא להאיר בד' אותיות אלו שאמר שהוא שכל פשוט ואינו מורכב מאותיות חלוקות שבכל אות יש חלק מן השכל כו' וההפרש בין שכל הפשוט לשכל המורכב בהאותיות שבהשכל המורכב בד' אותיות אלו תרי יש הבדל ומקום פנוי בין אות לאות שאין שם שכל כלל כו' ובאותו השכל עצמו אין בו מקום פנוי כלל כו' וד"ל וה"ז כמשל העיסה כשהיא מתחלתה חתיכה א' אין בתוכה סדקים מפולשים בין חלק לחלק שבה אמנם כאשר יקחו חתיכות רבות וידבקו בה זו בזו היטב עד שתעשה עיסה א' ממש עכ"ז ימצא בתוך חלקיה סדקים ומקומות פנוים בין חלק לחלק כו' מפני שלא נעשית מתחלתה מגוש א' כ"א נצטרפו מחלקים רבים ואף שנדבקו היטיב אין הדיבוק מועיל שתהא פשיטא כאילו היתה מתחלה גוש א' כו' וד"ל כמ"כ יובן ההפרש בין השכל הפשוט קודם שיבא לאותיות המחשבה בתיבת שאמר שאין בו אויר פנוי כלומר הפסק והבדל שהוא הצמצום כו' אבל לאחר שנתפשט באותיות יהי' בו ההפסק והבדל בין אות לאות כלומר צמצומים כו' מאחר שבכל אות יש מקצת מן השכל ובדיבוקם וצירופם יחד נתאחד כללות השכל שבתכיבה זו כו' ע"כ אין הדיבוק והצירוף מועיל כ"כ שלא יהי' מקום פנוי כו' מאחר שתחלתו מן חלקים נפרדים כו' וד"ל ובוה יובן הנמשל למעלה בין אורות לכלים. שידוע שהמדות דאצי' הם האורות ומתלבשים בכלים המה האותיות של המחשבה ואותיות הדיבור כו' וכמו הנ"ל בשכל הפשוט בהאותיות כן עדי"ו ממש המדה שבלב היא האהבה אינה מורכבת כלל מן חלקים רבים כו' אלא היא פשוטה כמשל עיסה שהיא גוש א' מתחלתה כנ"ל ואף הכלי של המדה להיות כי המדה היא בחי' עצמיות שאינה מורכבת כנ"ל לכן גם היד המשפיע חסד שבלב הוא מבחי' עצמיות וע"כ לא תשתנה היד לעולם כי אכותה ומתנתה כמות שהיא היא מן המדה העצמיות בחי' פשוטה ג"כ ואינה מורכבת פי' א"א להיות שתהי' משתנית לאופן אחר מכמות שהיא כמו האהבה שבלב לא תשתנה לעולם שהוא מפני שכל שהדבר הוא מבחי' עצמיות לא ישתנה כלל כו' אבל אותיות המחשבה כשבאה האהבה בהם לחושב את האהבה כו' יכול להיות שינוים וחלופים רבים באיכות האהבה כמו שיאהב בטבעו לממן הנה בלב ובכלי הלב שהם האברים אין בהם שינוי כלל שיאהוב התיפך מטבעת

אהבת הממון כו' אבל כשבא לחשוב אהבת הממון באותיות מחשבתו יוכל לחשב ההיפך בענין אהבת הממון כמו לפזר הממון ולהשליכו בים וכדומה כו' ואעפ"י שכבר נמשכה האהבה להממון באותיות מחשבתו. והטעם לזה הוא שאותה המשכות האהבה שבממון לאותיות מחשבה אין לה ערוך כלל לכמות שהאהבה בטבעת לבבו להממון ששם היא פשוטה בבחי' עצמיות כנ"ל אבל כשנמשכת לאותיות נעשית מורכבת מן האותיות וחלקים רבים שאעפ"י שיצורפו ויודבקו יחד אין הדיבוק אמיתי להיות עצם כעצמיות האהבה כו' וד"ל ולכך יכול להחליף האותיות באופן ההפכי לגמרי להשליכו בים וכדומה וכמשל העיסה שנצטרפת מחלקים רבים שיכולים להפרידם כמות שהיתה תחלה מפורדת ולדבקה באופן אחר ההפכי מכמות שהיתה מאריכות לקצרות וכדומה וד"ל. וזהו שהמחשבה משוטטת ואינה נחה אפי' רגע אפי' יהי' בה אור מדת האהבה בשלימותה כמו שהיא בלב כו' וכמ"ש כמו לבוש תחליפם שהמחשבה משוטט' מהפכים רבים והרי אדם יכול להחליף ברגע א' כמה לבושים זה אחר זה כו' והכל מפני שאין המחשבה מבחי' עצמיות כלל רק מבחי' כלים ולבושים דהיינו שיש בהם מעין ודוגמ' האור מהתעבות וגסות האור כו' וכמ"ש במ"א וע"כ גם בהאיר האור בהם ויודבקו הכלים יחד ויבוטלו לגבי המדה שבהם עכ"ז יהי' בין אות לאות מקום פנוי לגמרי שאין בו אור המדה כלל ועכ"ז יש לאויר הפנוי קצת אחיזה מהמידה עצמה שהרי גם חלקי הכלים נמשכו מהמדה כו' אבל אחיזה זו מן המתרות דמתרות היא והם גרועים הרבה מן הכלים ולבושים עצמם שהרי הם עומדים בין אות לאות וד"ל. ועפ"י כל הנ"ל יובן המאמר דסיהרא אתפגים בגופ' ולא בנשמת' פי' בכלים שהם האותיות שיש בין צירוף לצירוף מקום פנוי וכידוע שאחיות החיצונים באחורי עור דנוק' והיינו מבין נקבי העור שהזיעה יוצאת משם כו' פי' עד"מ הנ"ל שהמקום הפנוי הוא בא מסיבת פירודי הכלים והאותיות כו' וכמ"כ מדת חסד דאצי' ואפי' בחי' דרוע' ימינא שהוא כלי הג' של אור החסד שבלב שהוא בחי' אבר של הגוף דאצילות מבשר גידים ועצמות לא יהי' נמשך מחמתו בחי' לבושים וחלקים מפורדים עד שיהי' מקום פנוי בין צירוף לצירוף כו' כי לא תשתנה היד לעולם שתעשה ותחליף מכמות שהיא להיותם בחי' עצמיות כנ"ל אבל בעור שעל האבר פי' באותיות המחשבה דו"מ שהם ג' עורות דנוק' כמשי"ת בעזר"ה בהם יהי' סיבת יניקת קליפת נוגה בין צירוף לצירוף כו' וזהו אל הפרוכת לא יבא כי מום בו ולא יחללו כו' כי אני ה' לא שניתי כו' וכבודי לאחר לא אתן שזהו מצד האורות דאצי' כידוע וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה ג' עורות יש כמ"ש במ"א שהם עד"מ מג' מיני אותיות שבאדם דהיינו במחשבה עצמה כשמחשב אותיות שאמ"ר באותו השכל שכתובה זו כנ"ל זה נק' מחשבה שבמחשבה והוא בחי' העור הפנימי כו' וכשמחשב תיבת שאמר כמו שהוא בדיבור בקול כמו השומע תיבות זו מזולתו ומחשבה כו' זהו דיבור שבמחשבה ועור האמצעי וכמחשב ומצייר תיבה זו כשהיא כתובה על הגייר זהו מעשה שבמחשבה והעור החיצון כו' וכן יקרא בהיפך מלמעלה למטה ג' אופני אלו בשם מחשבה שבדיבור מחשבה שבעשי' כו' כי כל א' כלול משלשתן המחשבה כלולה מג' כנ"ל וכן הדיבור בקול כלול ממחשבה שבו ומעשי' שבו כו' וכן המעשה כו' אבל בדרך כלל ג' עורות הם כנ"ל וד"ל וידוע שאחיות ויניקת

החיצונים היותר גסים היינו בעולם העשי' שהיא כמו אותיות המעשה ועור החיצון מבין ניקבי העור ממש שהם השערות שמן הזיעה כו' כמ"ש בזהר בשערה אחידין כו' ויניקת קליפת נוגה קודמת להם מפני שעדין מעורבים טו"ר להט החרב המתהפכת כו' והוא כענין שטן ופנינה לש"ש נתכוונו כו' כמ"ש במ"א והיינו כשמקטרג על העובר עבירה בשביל שיחזור למוטב כוונת המקטרג לש"ש כו' ומשתלשל מאוד עד שיהי' מקטרג ממש לכוונת עצמו לשיצאה ולכלות כו' וכמ"ש עולה ומשטין יורד ומקטרג פי' עולה הוא קליפת נוגה שהוא בין נקבי העור ממש בין צירוף לצירוף כו' אינו אלא משטין ומסתיר האור לש"ש כו' וכנ"ל ואמנם כשימושך מהנקב זיעה ופסולת השפע שהם הגבורות קשות ממש הם המקטרגים שהם כמזיקים כו' חרב מלאה דם כו' כנז' בזהר ע"פ הנה מטתו שלשלמה ע"ש וזה א"א כ"א מנקבי עור החיצון ששם הזיעה יוצאות ממש כו' אבל בנקבי עור הפנימי אין שם אלא בחי' קליפת נוגה וכמ"ש נוגה לו סביב פי' סביב לאותיות כו' וד"ל. אבל ענין בשר גדין ועצמות שהם עצמות הגוף אין לעור ערוך להם כלל כי האבר מבשר וגידים ועצמות אע"פ שהם ג"כ לבושים לחיות האבר וכמ"ש עור ובשר תלבישני כו' אבל הם כלים חיצונים לאברי הפנימים מאד שהם המוח והלב והכבד הבשר שבכל האברים הוא כלי לחיות הכבד שכולו דם כו' והגידים שבכל אבר שרשם מן אות' הגידים שמחברים הלב אל המוח להחיותו כו' כן יש גידים המחברים הבשר עם העצם בכל אבר כו' והעצמות שהם בתוך האבר המוח שבו הוא מן המוח המקור לכולם הוא בראש כו' וביאור ענינם בארוכה יתבאר בעזרי"ה במ"א אבל זאת יובן שאעפ"י שהם כלים הם מבחי' עצמות הלב והמוח וכבד הנק' תלת שליטין דלעילא בזהר כו' שהרי לא יסבו בלכתן והמשתכן מכמו שהי' במקורן במוח ולב וכנ"ל אבל העור יתחלף אבל עצם אינו מחלף וכן י"א בבשר (עיי' בפ' העור והרוטב) וד"ל.

ועתה צ"ל סוף המאמר הנ"ל שאהבה זוטא אתדחי' מכמה אהבה רבה כו' ע"ש הנה עד"מ אדם הצמא למים הנה יתאוה מאוד בתאוה רבה אל המים עד שבשתייתו המים שמתענג מאוד בשתייתם באהבה רבה נפלא כו' לא שניתוסף תגבורת תשוקה ואהבה בלבבו מכמות שהיתה האהבה והתשוקה למים בלבבו קודם ששתה כו' אלא זהו ההפרש בניהם לבד שכאשר לא הי' המים לפניו ותגברת התשוקה בלבבו לשתות כו' מפני שאינו יכול למלאות תשוקתו יתהוה הצמאון שהוא תגבורת היסוד אש בלבבו אל המים כו' עד שיהי' נראית להרואה בהתלהבות יותר רב מכמו שהוא כבר שותה המים ומתענג בהם מאוד שאין אז ההתלהבות כ"כ מפני שכבר הוא ממלא תשוקתו ומרוה צמאונו כו' ונמצא שאין ביניהם יתרון זה ע"ז כ"א בהתענג שכאשר הי' צמא לשתות נחסר התענג של שתית המים ובשתייתו יתענג מאוד אבל בגבול' וקצבת תשוקה ואהבה אל המים אין ביניהם כלום שהרי לפי ערך התשוקה כן יתענג לא פחות ולא יותר כו' וד"ל וגם ההתלהבות אינה יתרון שהרי אינה בא' כ"א מניעה והעדר כו' וד"ל אך מחמת הצמאון מוליד שלא יוכל לסבול צערו המופלג עד שיהי' כל דבר הקל גדול בעיניו לסובלו שהוא היפך התענג שיסבול אף כל דבר הקשה בעיניו ממש כו' ובצער הצמאון

לא יכול לסבול אפי' דבר קל מאוד שהי' יכול לסובלו כו' וד"ל הרי יש בצמאון שמחמת מניעה והעדר ב' דברים הא' ההתלהבות שנתגבר יסוד האש כו' והב' שנתהרה כעס והעדר הסבלנות שהוא בא מחמת הצער ומצור ומצוק והיינו מה שלבבו ירע לו מאוד בצמאון ויחלה חולה כו' שהוא בא מחמת הצמאון וד"ל ועפ"י כל הנ"ל יובן למשכיל למעלה במדות מל' דאצי' כשהיא מסתגרת בבי"ע להחיות רוח שפלים ולהיות ראש לשועלים כידוע נעשה בחי' נקודה תחת היסוד פי' כמ"ש רשפי' רשפי אש שלהבת כו' דהיינו כנ"ל שמפני הריחוק המופלג מאוד א"ס ב"ה אזי אהבתו של מדה זו לא יבטל למקורו בבחי' צמאון והתלהבות מופלג כמ"ש אלקים אל דמי לך כו' קרי ולא שכ"ך כמו שלהבת הנר עולה ויורד כו' והיינו שאין האהבה והתשוקה בבחי' תענוג כמשל השוטה כבר כנ"ל אלא האהבה היא כמשל המתאווה תאוה רבה לשתות כנ"ל והמים מרחוק כו' שאין מאהבה זו שום גרעון מכמו שהיא בעת השתי' כנ"ל כמ"כ רשפי' רשפי אש שלהבת י"ה פי' כמו שהיא בתגבורת שלה כשהיא אהבה רבה בתענוגים שהוא הארת התענוג בחו"ב שהם י"ה כידוע כן מרחוק ה' נראה לי כו' כשהיא מסותרת בריבוי הצמצומים כידוע והיינו שכל האורות דאצי' הם עליה בבחי' מקיף וזהו שהיא בחי' נקודה תחת כו' וכמ"ש במ"א בענין ותבך ותפול לפני רגליו כו' וד"ל הוא ענין סמכוני באשישות כי חולת אהבה אני פי' חולת האהבה רבה שבתענוגים כי אין להם זע"ז יתרון כ"א התענוג כנ"ל אבל לא במהות אהבה וזהו אמרו אהבה זוטא דאתדחי' כו' פי' שנסתלק הימנה הארת התענוג שבאהבה רבה כו' וד"ל ואמנם הלא מבורר שמחמת הצמאון יתהוה הבחי' קטנות שלא יסבול אפי' כל שהוא שנגד רצונו כו' והוא מחמת המצור ומצוק כנ"ל זהו שקורא לאהבה זו הנק' חולת אהבה רבה בשם אהבה זוטא בקטנות המוחין מפני שהתלהבות של רשפי' כו' הוא למעלה אל הנאצלים כמשל האהבה אל המים כו' אבל הנולד מסיבת זה הוא בחי' המצור ומצוק שיראה לבבו ויחלה כו' והיינו ענין הגבורות קשות שיומשך מן המל' למטה בבי"ע בעת שהיא בחי' נקודה לבד שמשם יניקת החיצונים והיינו דאתפגים סיהרא כנ"ל בענין נקבי העור כו' וד"ל וע"כ גם נשמחן שמקבלת בעת ההיא סבלי כאבי' וכו' וזה שנקראים חברים משותפים ע"י וסבלי פגימו דיילי' כו' כמ"ש למען אחיי כו' כי להיות מנהיר דנגיד שהוא בחי' יסוד ז"א ויליד גם נשמות שהם בחי' חברים למל' כמו נשמת יוסף ומשה כמ"ש במ"א וכנ"ל בענין תרין ציפרין שנולדו עם המדות כו' וד"ל והנה סיום המאמר הנ"ל הנה ישכיל עבדי ירום ונשא כו' ע"ש הוא ענין עליות מל' בבחי' פב"פ שוים בקומתן ותקבל מחו"ב שלא ע"י ז"א בעלה כו' וביאור הדבר יובן עד"מ כשאדם מדבר במילי דעלמא באיזה מו"מ שהוא חפץ בו בלבבו הרי יש בדיבור מדת אהבה ושנאה לעשות ולילך כך ולא כך כו' אף שהמדות אלו הנגלות בדיבור יש בהם טעם ושכל למה יאהב כך כו' אינה שכל העצמית שלו שהוא להשכיל השכלה וחכמה שאינה ממהות מדה כלל כמו חכמת התכונה וכדומה או לימוד איזה סברה בגמ' שאינו במדות לחייב או לזכות כו' כ"א השכל והסברה עצמה כידוע והרי אנו רואים שכשידבר בדיבור באיזה שכל וסברה שבגמ' הרי הדיבור מקבל רק מחכמה ושכל העצמי בלא אמצעי שפע המדות כלל והדיבור אז הגבה למעלה מן המדות אהבה

שנאה שאינם מקבלים מהשכל העצמי רק הארה מעט מועיר לזכות או לחיוב כו' והדיבור הרי כל עצמות השכל והסברה מתגלה בו כו' רק שהוא בגלוי הבל הפה שהוא גשמי ואין השכל הגלוי בו כמו שהוא ברוחניותו במוח שבראש כו' אבל עכ"ז הרי זה הגילוי בדיבור מן המוח הוא בחי' משפיע ומקבל מעצמות השכל והמדות מקבלים מצמצום השכל כו' ד"ל ועד"ז יובן ענין ישכיל עבדי הוא מט"ט כו' ירום ונשא כו' פי' עבדי הוא חכמה שבמל' כשהיא מסתרת בכי"ע שניבנית בי"ס בחי' כח הפועל בנפעל (שסתירתם מבנין זה להיות נקודה תחת היסוד הוא עלי' הראשונה שבה בנו' בזהר ע"פ שחורה אני ה' כמלקדמין כו' ד"ל) ולכך נק' עבדי עבדי פי' המשכות החכמה כו' זהו מט"ט ו"ק דבריאה בחי' גופא דילה כו' וכשתעלה המעלה בעלי' השלישית שהוא פבי"פ מקבל המוחין שלה שהוא החכמה שבדיבור מן עצמות השכל הוא חכים ולא בחכמה ידיע' בחי' פנימית אבא שהוא פנימית עתיק כמ"ש במ"א זהו וגבוה מאוד כו' שלא ע"י ז"א בעלה כי שפע אורות דא"א בז"א הוא מבחי' ז"ת שבהם שהוא כמשל צמצום השכל במדות שבלב כידוע וענין ירום מסט' דאברהם כו' כידוע שקו' ימין תח"ן פי' מקור החסד הוא החכמה היינו מסט' דאברהם קו' ימין ומסט' דיצחק וגבוה בבנינה שתרין מוחין אלו בעצמותם ישפיעו למל' ולא כמו שהם נמשכים עתה חו"ב במוחין דז"א לצורך קיום עולמות מבחי' חיצונית לבד כידוע שהם מבחי' ב' המזלות ונוצר ונקה כו' ממותרי מ"ס כו' אבל לע"ל כתיב כי עין בעין יראו פי' חכמה שבדבור עולה עד ח"ס עצמה כו' זהו לשון ישכיל שענינו כח המשכיל מן ההעלם לגילוי כידוע ד"ל.

להבין מאמר הזהר ע"פ ובגפן שלשה שריגים כו' מאן דחמי ענבי חורא סימן יפה לו כו' הנה ענין הפסוק ואסחוט את הענבים כו' וגם ענין כוס פרעה בידי כו' צ"ל תחלה מהו כוס פרעה להיות כי ידוע דלשון פרעה הוא פריעה והתגלות והיינו מדת מל' דמגלי' כל נהורין כו' והוא הדיבור שמתגלה הצפון בו בין מחשבה בין שכל או מדה הכל מתגלה בהבל הדיבור והנה צ"ל מ"מ מדת מל' גמשל אל הדיבור ולא אל המחשבה שגם במחשבה אין בה אלא אותיות וצירופי כמ"ש במ"א והיא ג"כ בחי' לבוש נפרד אלא שהוא היותר פנימי כידוע אך הענין הוא דהלא אנו רואים כשיהי' מכה קטנה בציפורן שברגל תרגיש המחשבה את הכאב עד שתתבלבל כו' וכן בהעלות במחשבתו שיניע רגלו תיכף תנוע מצמצמה כו' זה אינו בדיבור שלא יתפעלו האברים ממנו כלל והוא מהות דבר בפ"ע כו' מזה נראה שהתקשרות חיות הרגל יש במחשבה שעיי"ז תרגיש בכאב הרגל וגם תנועת הרגל ממקום למקום ע"י המחשבה אינה אלא מפני שהמחשבה שורש ומקור חיות גשמי שברגל ואף שנשתלשל הרבה מדריגות מחיות הנפש שבמחשבה שהיא רוחניות עד שנתגשמה כ"כ להיות חיות לרגל עכ"ז המה עצם אחד ולכך לא תשתנה הרגל לעולם להיות מבחי' עצמיות כמ"ש למעלה (ע"פ מאמר אך אל הפרוכת וגו') ד"ל ומאחר שכל מה שמשתלשל מהמחשבה הוא מבחי' עצמיות לכך א"א שיומשך בעל גבול מאין

ליש שיהי' נפרד ממש בבחי' גילוי בפ"ע כו' כ"א מהדיבור שהוא מהות דבר בפ"ע כשמתגלה בהבל כו' אבל מאותיות מחשבותיו ית' אף שיהי' יורד בירידת המדרגות כמשל חיות הרגל עד הציפורן שבו כו' הכל יהי' בבחי' עצמיות האצי' ולא יהי' בעלי גבול נפרד כו' ולכן נקראים הנמשכים מאותיות המחשבה בשם עלמא דאתכסיא והוא בחי' פרצוף לאה כו' אבל עיקר מדת מל' כח הפועל בנפעל כידוע אינה אלא הדיבור שהוא בחי' רחל עיקרת הבית דבי"ע כידוע להיות כי ברוח פיו ית' נתהו כל גבר' וכמו שהבל הפה שבאדם התחתון הוא מובדל לגמרי אפי' מבחי' חיצונית האברים אע"פ שמקור ההבל הוא מכח הדיבור שבנפש שהוא כח העשירי מן הנפש ולכך נמנה המל' עם הי"ס ולא המחשבה כי בזאת יתרון מעלתו על כח המחשבה כידוע אבל בהבל המתגלה חוץ לפה בזאת יתרון מעלת המחשבה הגלוי' שהרי תרגיש כאב הציפורן כנ"ל ויש לאברים חיצונים שייכות והתקשרות אלי' משא"כ בדיבור הגלוי וד"ל וזהו שנק' הדיבור בשם פרעה פריעה וגילוי כל נהורין הצפונים שהם בחי' עצמיות האצי' ובדבור נעשים נפרדים ונק' עולמות הנפרדים שהם עלמין דאתגלי' כדיבור מאין ליש ממש כו' וד"ל ובוזה יובן שאפי' נשמות שנמשכים מאין ליש במדריגות היותר גבה שבדיבור העליון דהיינו חב"ד דבריאה כמו עד"מ חכמה הגלוי' בדיבור כידוע והם נשמות שלמה וכדומה הן נמוכות במדרגה מבחי' הדומם שבאצי' כמו שידוע שיש בחי' אלנות ופירות דאצי' וגם אבנים ומתכות וכל פרטי דצמ"ח שבוה העולם ישנם ג"כ בבחי' אצי' מאחר שעולם האצי' הוא פרצוף שלם יהי' בו מכל פרטי הד' יסודות ארמ"ע שמהם ד' חילוקים של דצמ"ח כידוע. והטעם לזה שבחי' תפוח דאצי' יהי' גבוה מאדם דבריאה יובן ע"פ משל הנ"ל בציפורן ששרש שרשו הוא במחשבה שהיא שכל רוחני וכל שיוסיף דעת יוסיף הרגשה הכאב של הציפורן כו' ומיד יתגעגע הציפורן ע"י השכל שבמחשבה ההמה לאזהרים כו' כן עדין יובן למשכיל שענין אצי' הוא שנאצל חכמה וגם נאצל מהות החי שהוא בחי' הדם שהוא המקור לאברים חיצוניים דאצי' הם הכלים של האורות כו' והרי גם הצומח דאצי' הוא הציפורן שברגל כו' ג"כ נאצל בבחי' אצי' כו' ומאחר שאין ערוך לנאצל עם הנברא כידוע שהאצי' הוא מבחי' אלקות לכך גם בחי' הצומח הדומם דשם הגבה מאד נעלה מבחי' מדבר דברי' שהוא חכמה המתגלית בהבל פה העליון וכמבואר למעלה וד"ל ועיקר הטעם להיות כי מן המחשבה כל מה שיהי' בו אפי' בחי' צומח דציפורן הכל הוא מבחי' העצם כו' וכנ"ל וד"ל.

והנה סחיטת ענבים לכוס פרעה הוא יין שבכוס של ברכה פי' מוחין דנוק' כו' והוא נסחט מן הענבים מן ההעלם לגילוי כמו שהיין שבתוך הענבים הוא מוסתר וע"י סחיטה מתגלה כו' והוא ענין חכמה שבדיבור שמתגלי' מן ההעלם החכמה שבמוח השגתו כמו עד"מ כשהבין השכל תחלה במוחו בפ"ע ואח"כ נתמשכה ללב להחיות המדות כו' ומן הלב יוצא ע"י קול הבל הלב לדיבור בה' מוצאות כו' כן עדין יובן למעלה במוחין דנוק' שהוא יין הגלוי בכוס של ברכה צריכים להגביהו בימינו ושמאלו פי' חר"ג דנוק' אוי"ר כו' אל הלב כנגד הבל הלב שמשם יצאו המוחין מן ההעלם

לגילוי כר וכשמקבלת מאו"א נגבה עוד יותר והיינו ואסחוט הענבים דמוחין של בינה דאצ"י היין המשומר מו' ימים דבינה פי' ולא מגבורות דאימא שהם אוכמי שהשכרות יומשך ממ"נ והיינו הדינין דמתערים בסופה כו' אלא מענבי חוורי פי' מן היין שמפקח והיינו שכאשר בחי' חסדים דאבא ממתיקים גבורות דאימא עד"מ חמרא וריחא פקחי' וכמו לא צילא דעתאי עד דשתינא כו' כי היין קשה בתחלתו בחי' דינים והוא השכרות שהיא ההרגשה כמ"ש בענין וישכר ויתגל והיינו שמחה המתגלית ונראית ליש כו' אבל כשהדעת מתגבר על רתיחת היין והוא מתיישב ביינו כו' אזי ניתוסף לו דעת יתירה ע"י היין כנ"ל דחמרא מפקח כו' והיינו שמהחסדים דחכמה גמתקו הגבורות של היין ונעשו סופו רך וד"ל והו' ואסחוט ע"י החסדים דאבא שהוא בחי' ביטול בבחי' העלם שבחכמה כח מה הוא סוחט את הענבים להמתיקן עד שגם כשיגלו יהיו בחי' היין המשומר והוא ענין המאמר מאן דחמי ענבי חיזורי כו' אוכמי לא וד"ל וידוע ששר המשקים הוא קנה הלב שעל ידו יומשך מוחין דאו"א ללב כו' וזהו שאמר כוס פרעה בידי פי' הגביה למוחין דנוק' שתקבל מפנימי' המוחין דאו"א וד"ל.

והנה הסימן היפה כשרואה בחלומו הענבים הלבנים כו' הענין הוא דנמחלים עוונותיו כי נמתקו ע"י מוחין דגדלות להיות כי ידוע ענין הדינים דמתערים מבינה שהוא היין המשכר כו' היינו כמו בעבודת ה' שיהי' חפץ להרגיש בלבבו כו' ועד שיהי' יותר גס בבחי' לגרמי' למען שמי יכבד ה' כידוע והיינו שלא תהי' האהבה והשמחה מצד אלקות לבד אלא מצד עצמותו יהי' העיקר של המכוון בעבודתו שיהי' יש דובר והם הנקראים אנשי השם בונין בהמ"ד כו' לעשות להם שם כו' וכמו שיש בקדושה ענין ערבובי' זו טורד שחפץ באלקות בשביל עצמו כו' כן בקליפות יש חסדים מעורב טוב שבנוגה עם הרע הגמור והיינו כמו תקנו מרחצאות בשביל עצמן כו' כי טבע החסד ורחמנות הוא מבחי' טוב שבנוגה והוא מעורב עם כוונה עצמו להתייחר כו' שנקרא חטא ממש כו' כמ"כ ישתלשל בעבודת ה' מן הערבובי' הדק' שחפץ באלקות בשביל עצמן כו' עד שאם לא המכוון של עצמותו ילך לתרבות רעה לגמרי וימרוד בה' כמו (שעש) הערב רב את העגל כו' וד"ל אבל מבחי' היין המשמר שהם ענבי חוורי שנמתקו בחסדים דאבא לא יומשך בחי' ההרגשה כלל עד שנשתלשל ממנו הטורד כנ"ל להיות כי בחי' חסדים דאבא הוא האהבה המתאחדת עם השכל ממש בחי' ביטול שבחכמה ולא ירגיש שיש לו האהבה כלל כמ"ש במ"א בענין חסדים המכוסה באימא שהוא למעלה מעה"ד טורד כו' והוא כדוגמת היין המכוסה ומוסתר בענבים לביני' כו' וד"ל זהו הסימן יפה שנמתקו העוונות בגדלות המוחין דאבא פי' בפנימי' מוחין דאו"א כנ"ל בענין היין המפקח כו' שהשר המשקים מעלה כוס פרעה כו' (וי'דו) שפנימי' אבא הוא פנימי' עתיק ששם הארת והמשכות י"ג דיקני דו"א כו' והיינו נושא עין ועובר על פשע כו' וכמ"ש במ"א וד"ל ועיקר ענין הפרש בין גבורות דבינה להחסדים דאבא כו' יובן ע"פ משל משפיע ומקבל הגשמים כוכר ונקבה שיש תשוקה נפלאה והרגשת האהבה בהתגלות רשפי אש כו' שלכך נקראים איש ואשה כידוע וכמ"כ בזווג נשמתן דונק' ג"כ עדין ממש כמו שנראה תשוקת המשפיע

שכל לתלמידו שיתענג ברשפי אש התגלות בהשפעתו וכן תשוקת התלמיד המקבל לשמוע כו' ועד"ז בכל עילה ועלול הרוחנים כל עולם ועולם לפי ערכו במלאכים ונשמות עד רום המעלות כל עילה ועלול תשוקתם זה לזה בהרגשה וגילוי גדול כו' ועד"ז יובן גם למעלה מעלה במדות דאצי' יחד זר"נ כידוע היינו גם החסדים המגלים דווקא כמ"ש והאדם ידע כו' וכמ"ש במ"א וע"כ בין המגולה אתפת' זוהו וגרמה מיתה כו' זה ענין סחיטת' שפסטה לי' יין כו' שהוא תשוקת המקבל הנרגש ביותר משהוא נרגש בהמשפיע כו' וד"ל אבל בגדלות המוחין דאבא הוא בחי' ג"ר שבו כידוע שאין שם הרגשת דבר מה שאין ההשגה עדיין בבחי' יש ודבר כו' ע"כ גם האהבה והתשוקה היא בבחי' ביטול בלא בחי' הרגשה כלל ואף שנשפעת מן המוחין בדרך עילה ועלול אבל אינו בבחי' ההרגשת תשוקת המשפיע ומקבל כו' כי בחי' חכמה כולא בחי' ביטול העצמיות כידוע זה הי' מדריגת משה ע"ה שראה את הסנה באור ואינו נשרף פי' אינו בבחי' גילוי והרגשה כו' וד"ל. והנה בזמן הגלות שמדות מל' מלאה דינים וגבורות קשות דנוק' דמפת' לחזה כידוע כתיב בה זנתה תמר כלתך והנה הרה לונתנים כו' ויהודה הוא שם הוי' בתוספת ד' ע"ש השפעתה למל' ציוה עליה שיוציאוהו ותישרף ומבואר בזהר הוציאוהו בגלות' ותישרף בשלהובא טיהרא כו' פי' טיהרא צהרים כי תרגום בצהרים בטיהרא והענין הוא שצוה להוציא' למרחוק להסתתר בגלות להחיות ע' שרים שהם בחי' תוספת יניקת החיצונים מאחורי עור' דנוקבא כמ"ש במ"א ואזי מתרחקת המל' מאור המאציל בתכלית ההרחק וזהו הוציאוהו להא' שתמעט עצמה בתכלית המיעוט והריחוק כו' ואז תישרף מאל"י בשלהובא דדחומ' כו' פי' כי מבואר למעלה שעיקר תגבורות הצימאון והתשוקה הוא כל מה שיהי' יותר המניעה וההעדר כמשל הצמא למים וזה ענין חולת אהבה כמ"ש שם ולכך כשהוציא' בתכלית הריחוק תתגבר בה יותר הצימאון מיסוד אש בהתלהבות כמ"ש צמאה נפשי לאל חי שהוא אלקים אל דמי כו' כידוע מצד שאין האהבה אלא לפי ערך (הריחוק) כו' וזהו שתשרף פי' שנמתקו הגבורות קשות שהם הדינים הנמשכים מצד ההתלהבות וכמ"ש שם בענין רשפיה וכמו להב המזבח שיש שאוכל הגבורות נוג' דבהמות כמ"ש במ"א וד"ל בשלהובא טיהרא כי חום הצהרים קשה לסובלו יותר מחום היום בחצי היום והיינו לכי יעריב השמש ויתגבר יניקת החיצונים שאחזים בשלהבת רשפי' כמ"ש שם וזהו כמו ע"י ריבוי העצים ירבה השלהבת כמ"כ תהי' נשרפה ותכלל במקורה וד"ל והיא הושיבו לו כחותמו ופתיל' כו'. (נ"ל נה"י דקדושה בחז"ג פ' אהר"י).

שבת חנוכה בעזרה

כ"י נר מצוה ותורה אור, ודרך חיים תוכחת מוסר. הנה יש להבין ענין אהבת בכל מאודיך בלי גבול וקצבה כידוע איך יתכן ענין בלי גבול בנפש האדם המוגבלת שאפילו במלאכים עולמות עליונים מאחר שהמה בעלי גבול ותכלה לא יתכן לומר שיהי' להם אהבה רבה בלתי מוגבלת כלל וגם יש להבין לשון מאודיך ולמה לא נאמר מאוד שהוא בכל מקום בלי גבול ושיעור ומהו מאודיך מאוד שלך כו' אבל יובן למשכיל שקושי' השני' היא תירוצ' לקושי' הראשונה בהיות כי ידוע שיש ב' מיני אהבות הא' שנכנסת בכלי הנפש והב' שאינה נכנסת ונתפסת בכלי הנפש ומרוב גודלה לא תסבלינה הכלי כו' אך צ"ל ענינם הדנה אנו רואים שיהי' לאדם אהבה רבה בתפלה ברשפי אש התלהבות ותשוקה נפלאה כו' וגם יעבוד ה' כל היום במצוות מעשיית כו' ובהגיע עת התשובה יתמרמר לבבו מאוד פנימית הלב כו' ועכ"ז יהיו טבעית מדותיו מכותות נפשו הבהמית בלי שינוי כלל מכמו שהיתה מוטבעת מהיכלות דנוגה כו' אם הי' אכזרי בטבע לא נעשה רחמן או אם הי' בעל גובה ללבב לא נעשה לב נשבר ורך הלבב כו' וכדומה לזה בכל פרטיות כוחות נפשו הטבעי' לא נתהפכו כלל אפי' הי' עובד ה' ככל הנ"ל כמה שנים כו' אך הענין הוא מפני שהיתה אהבתו לה' בתפלה בלבבו בבחי' אור פנימי דהיינו שבלבבו היתה האהבה אלקית כו' מתיישבת בה והי' ביכולת כלי הלב לסובלה עד שאדברה נתמלאית האהבה בתוך כלי הלב ונתרווה צמאון הלב בה כו' כמו השוטה מים לצמאונו שיסוד האש שהי' תחלה בהתגברות בלבבו נתקררו ע"י השתי' להיות כי הגיע למחוז חפצו כו' וד"ל וכמ"כ מי שמרווה צמאונו ותשוקתו לה' ע"י אהבה אלקית שבתפלה וגם יעבוד ה' כל היום מחמתה במצוות מעשיות וגם הסור מרע בתשובה אמיתית כו' הנה כל זאת לא יעשה שינוי במזג טבעיות דמו ובשרו הטבעים הנ"ל להיות כי מאחר שנכנסת אור האהבה אלקית בכלי גופו ונתרווה צמאונו כו' הרי כלי הלב שהם מקור הדם והבשר הטבעים כו' מכסים על אור האהבה אלקית ונשאר הטבעי' כמו שהיתה כו' כמשל המים שנכנסים בכלי המגבילים מכל צד שהכלי סובב המים מכל צד כו' כן ער"מ אור האהבה אלקית מתיישבת בתוך כלי הלב ונסתרת בהם עד שכלי הלב הטבעים מקיפים מכל צד ונשאר בטבעית שלה כמו שהיתה כו' וד"ל וזה ענין מליא' מצות כרימון כו' פי' שנתמלה כליהם מן המצוות מעשיית ע"י האהבה אלקית ועי"ז כלי גופם מכסה על המצות עד שלא נעשה שום שינוי בטבעית שלו כלל כנ"ל וד"ל (ויובן זאת ע"פ משל אור שפע שכל הרב לתלמידו שידוע שהשגת הרב מובדלת ואין לו ערך עם השגת התלמיד גם באותו שפע שמשפיע לו כו' ואם ישפיע לו השכל במדה וגבול כפי ערך השגת התלמיד שתוכל מחוץ לסובלו הנה יתהפך השכל במוח התלמיד כפי גסות השגתו כו' אבל אם ישפיע לו למעלה מערך כלי מוח התלמיד לסובלו כו' הנה לא תוכל להתפשט בכלי מחוץ עד שיגשמונה כו' רק נשארת ההשגה במוחו כמו שהיא אצל הרב אבל היא למעלה מכלי השגתו ונשארת בבחי' מקיף עליו כו' וד"ל) וכידוע שאור המקיף מזכך הכלי מבחוץ כו' וע"כ יתהפכו הטבעית ע"י אהבת בכל מאודיך כו' וד"ל אמנם מדרגת אהבה השני' שלא תוכל הכלי לסובלו היינו

שתקצור כלי הלב מהכילו בתוכו והוא ענין אהבת בעלי תשובה שרשפי אש תשוּקתם תגדל בבחי' אור מקיף על כלי לבכם כמ"ש בזהר דמשכי ל'י בחילא ותיאובת' יתיר פ"י יתיר הוא עודף על כלי הלב הגשמיים כ"י והיינו בכל מאדיך פ"י שאינו בלתי בעלת גבול באמת שהרי זאת לא תהי' בנפש המוגבלת בעצמות' כידוע רק הענין שהמאור הוא מצד הכלי שא"א לאהבה רבה שבנפש להכנס בכלי הלב שהם כחות הנפש כידוע וזהו מאדיך מאור שלך לבד כ"י אבל ע"י אהבה זו מתהפכים הטבעיים להיות לו טבע אחרת מן הקצה לקצה אם הי' אכזר יהי' רחמן וכדומה לזה בהתנשאות ושפלות כ"י להיות כי כלי לבבו הטבעיים נודככו ע"י אור אהבה רבה המקפת על הלב כ"י וד"ל חזהו שקושי' הראשונה נתרצה ע"י קושי' השני' וד"ל.

והנה עוד זאת התפרש יהי' בין אהבה בכל מאדיך לאהבת בכלי נפשו כ"י להיות כי אנו רואים שאור האהבה הנכנסת בכלי הלב כ"י תוכל להיות במדרגתו כמו שהוא ימים ושנים רבים בלי שיהי' בה תוספת ההארה ברבות העבודה ולא תגרע מכמו שהיתה כ"י זה נק' בחי' עומד כמו שרפים עומדים פי' שמדרגת אהבתם בבחי' עמידה תמיד במדרגה אחת כ"י לא יוסיפו ולא יגרעו כ"י כן יש ב"א שכל עבודתם באהבה ויראה וגם התשובה שלהם מדי שנה בשנה בסגנון א' בלי שינוי כ"י וגם יש ב"א שאין דומה עבודת יום א' לחבירו וכ"ש משנה לשנה כ"י אבל עכ"ז יהי' במדרגה א' במהות עבודתו באי"ר ולא יתעלה במדרגה היותר גבוה אפי' תומשך עבודתו כמ' שנים כ"י אבל יש ב"א שנקראים מהלכים כמו הליכה הגשמית שבכל עת ושעה ירחיק נדוד ממקומו הראשון ולא יעמוד אפי' רגע במקום א' כ"י והיינו כמ"ש באברהם הלך ונסוע הנגבה כ"י מדרג' לדרג' כ"י בכל יום ויום היתה מדרגת אהבתו נוספת ונגבהת בעילוי אחר עילוי הרחק נדודו ממקום טבעיות גופו כ"י ואפי' רגע שיעבוד ה' יהי' בה יתרון הארה בנפשו האלקית מכלו שהיתה כ"י וכן נאמר ואתן לך מהלכים בין העומדים האלה כ"י וד"ל ועיקר הענין הוא שכאשר האהבה נכנסת ומתיישבת בכלי הנ"ל תהי' בבחי' עמידה ימים ושנים כ"י אבל אור המקיף יעלה גם האור הפנימי מעלה מעלה בכל עת ורגע כ"י וד"ל.

ועתה יובן שעוד הפרש גדול יהי' בין מהלך לעומד הנ"ל והוא להיות שע"י אהבת בכל נפשיך לא תוכל הנפש המגבלת הנלקחת מכח הפועל האלקי של מדת מל' כידוע להגיע בעבודה זו כ"א למקורו שהוא לבחי' זיו השכינה בג"ע העליון שהם בחי' אותיות שמו ית' אותיות המחשבה ואותיות הדיבור כמו שנוכר בס"י אבנים בונות בתים כ"י וכידוע שבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענותותו כ"י. פי' כל השבחים הם ירידת ושפלות אצל עצמות המאציל לא כמו בשר ודם בעל גבול ששבחים שישבחוהו בחכמה וכדומה יעלוהו השבחים להיות בחשיבות ואמנם בלעדו השבחים אינו כלום כי הנפש מוגבלת היא וכחותי' משלימים אותם ובלעדם תחסר ממש כ"י אבל המאציל ית' הוא שלימות כל הנאצלים ולא יחסר ח"ו בלעדם כידוע בענין חכים ולא בחכמה ידיעא ולית לך אתר ידיעא כ"י שאין החו"ב והמדות דאצי' משלימים אותו דהיינו שיגרמו תוספת הארה כ"י וד"ל ע"כ במקום גדולתו כ"י פי' הגדולה היא השבח שהוא גדול אבל להיות כי מדה זו נאצלה בירידות המזדיגות מן

העצמיות כידוע הרי הגדולה היא ענוה שלו ממש כי השבחים יורידוהו בירידות המדרגות בהיפך מאדם המוגבל כו' וד"ל וזהו אמתי גדול כשהוא בעיר אלקינו פי' כדוגמת העיר הבנוי מאבנים רבים ודרים בהם ב"א כו' כן רבוי התחלקות צירופי אותיות של שמו ית' ביו"ד מאמרות נקראים עיר אלקינו והוא מדת מל' כח הפועל בנפעלים הרבים כו' אזי יתכן לקרותו גדול כו' אבל כשאותיות המחשבה והדיבור בטלים במקורם הרי מדת הגדולה בטלה אצל העצמות כו' וגם הלא ידוע שלא כמדת הקב"ה מדת ב"ו כו' וא"כ הגם שבאדם התחתון כשהוא טרוד במחשבתו הרי שכלו ממש תפוס ומלוכש בהאותיות כו' אבל במאציל לא יתכן לומר כן שמהות חכמתו ית' תתפס באותיות מחשבתו כו' מאחר שגם החכמה אינו תוארית כמו באדם שהרי הוא חכים ולא בחכמה ידיע' כנ"ל א"כ גם הלבוש החכמה באותיות אינו המשכה דבר מה מן החכמה אלא בבחי' אור וזיו לבד כו' וד"ל וזהו פי' זיו השכינה להיות כי ביו"ד נברא העוה"ב שהוא ג"ע העליון שהם אותיות המחשבה אבל הארתם מחכמה שבמל' דאצי' ואינו אלא בבחי' זיו ואור להעצמיות וד"ל וא"כ לא תוכל הנשמה שנתהווה ממקור חוצבה באותיות המחשבה שבעולם הבריאה כידוע להגיע ע"י עבודתו כל ימים כ"א בבחי' זיו השכינה לבד כו' וד"ל אבל בעצמות אורות דאצי' בלתי אפשר להם להגיע ולהשיג לשם אפי' תבטל ותכלל לגמרי כו' להיות שהרי א"א להיות הביטול וההתכללות שלה כ"א לאותו המקור שנחצבה משם כו' וד"ל אמנם מדרגת מהלך הג"ל שבהיות שאור המקיף העלה גם אור הפנימי מעלה מעלה מדי יום יום כו' יכול להיות שתעלה כ"כ עד שתשיג ותגיע גם האורות דעצמות המאציל שהגם שהמאוד של אהבה רבה שבנפש אינה אלא למעלה מכלי הלב אבל גם הוא מוגבל כו' עכ"ז הרי כל רוח אייתי רוח ואמשיך רוח מלמעלה בדומה לו מאחר שהוא מבחי' מקיף על הלב יכול לעורר עליו בחי' מקיפים עליונים דאצי' שיהי' לה בבחי' אור פנימי והוא למעלה מבחי' זיו השכינה כו' וד"ל וזהו מדרגת הבע"ת שהמה גדולים מהצדיקים שנהנין מזיו לבד כו' אבל להיות דמשכי לי' בחילא יתיר וזה אינו אלא מצד חושך גופם שהסתיר מאוד כו' צ"ל איך יתכן שע"י הגוף תזכה הנשמה להעלות במקום נעלה יותר שהוא העצמיות מה שלא היתה ביכולת הנשמה להגיע לשם קודם שירדה להתלבש בכלי הגוף. אך הענין הוא דהנה כתיב ה' למבול ישב. צ"ל איך יתכן ענין הישיבה והעמידה באור א"ס ב"ה שאין לו מתארי' הגוף כלל לא נערוך אליו קדושתו כו' אך הנה אנו רואים באדם התחתון שכשישב על הכסא נגבהין רגליו מן הארץ ועוד זאת שכאשר ישב הושפל הראש מהגבהתו משא"כ בעמידה הראש יותר בהגבהה והתנשאות וברגלים הוא ההיפוך שבישיבה נגבהים ובעמידה נשפלים כו' כמ"כ יובן עד"מ למשכיל למעלה שהישיבה הוא ענין כפי' הגבהה בחי' נה"י אל העצמות כו' כמו במשפט שיושב על הכסא והענין הוא שידוע במארו"ל שי"ב שעות הוי היום כו' ג' שעות (השלישית) יושב חן כו' (והשניות) יושב ודן כו' פי' השפע חיות אלקי על כל הנבראים מאין ליש הוא סיבת קיום מציאותם בכל רגע ורגע הרי נשפל והורד מי"ס דאצי' בירידות המדרגות עד שבחי' נה"י דאצי' לבד שהמה המשפיעים ממש בנבראים מתגלים בתוך כל הנבראים דבי"ע כו' וכידוע שכל א' מי"ס כלול מחב"ד חג"ת נה"י וגם בחי' נה"י כלול מחב"ד וחג"ת והיינו לשון יושב ודן

פי' שהושפל החביד שבראש בבחי' ישיבה כנ"ל כדי לדון כו' שאם הי' החביד בהגבה לא הי' נמשך מוחין לשפע זו כו' וד"ל אבל ענין יושב דין כו' אע"פ שגם תג"ת כלול מחביד וזהו הישיבה שיושב דין כו' אמנם כל עיקר מהות הישיבה בכללותה שנשפל הראש ונגבהים הרגלים כנ"ל זהו בישיבה כדי לדון יותר שנגבהים הרגלים ממש פי' בהיות כי מהות הנברא נמצא תמיד מבחי' נה"י כידוע אבל כשצריך בעל ההמשכה לדון אם ראוי לשפועו כו' הרי צריך לסלק בעת ההיא בחי' הנה"י להמדות שבלבבו לדון לחיוב או לזכות כו' וכמ"ש במ"א והיינו ויגבה ה' צבאות במשפט עדי"מ מלך ב"ו בעת יושבו על כסאו לדון עבדיו הוא מוגבה ומנושא מן טרדתו לזון ולפרנס כו' וד"ל. והנה ענין יושב דין שנשפלים המוחין לישיבה זו לדון למה יחייב כו' הוא לצורך הנהגת העבדים וכו' אבל ענין המוחין שבעמידה הוא ענין המוחין שלו העצמים להשכיל ולהבין בחכמה לצורך העצמיות שכלו ולא כדי להנהיג המדינה כו' וד"ל.

וזהו ה' למבול ישב בהיות כי הושפלו המוחין עליונים דבחי' ז"א דאצי' להיות יושב דין דור המבול כו' וכן יושב ה' מלך לעולם כו' וד"ל. אבל בישראל נאמר עמדת' להם בעת צרתם כו' שעמד מן ישיבתו והוגבה הראש כו' פי' כי דור המבול לא הי' להם התורה שהיא מהות חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיע למעלה מבחי' מוחין של המדות לדון העולם כנ"ל. והו ענין הראש כשהוא בהגבתו כו' שאינו אלא בעמידה על הרגלים כנ"ל והיינו נשמות ישראל כשלומדים התורה לפי שהם מבחי' נה"י ברא כרעא דאבוה כידוע הרי בלמידה זו שהם לומדים דבר ההלכה הם מקיימין את הראש העליון שבתורה כו' כי התורה בעצמה כשאין ישראל לומדה הרי נשפלת בשביל מוחין לישב ולדון הנהגות העולמות דבי"ע כו' אבל כשישראל שהוא מבחי' הרגלים עליונים מקשר מחשבתו ושכלו בה הרי מעורר למעלה בחי' עשי' של מעשה המצוות שהוא בחי' נה"י וא"כ כאלו הקב"ה עומד על רגליו כמ"ש (ועמדו רגליו) והיינו ע"י מעשה המצוות כו' והרי הוגבה עי"ז הראש העצמי שהוא התורה מהות חכמתו ית'. וזהו ויהי בנסוע הארון שהוא הליכות הארון בבחי' נה"י אז ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך כו' כי מצד הקימה מתנשא בעצמותו יותר כנ"ל וד"ל וזהו יקום אלקים יפוצו אויביו כו' וגם בהיות ידוע שברגלים יש מן חיות המוח שהרי כשמקויון דם מן הרגל יתפא הראש. וגם הלא עיקר מעמד ומצב של הראש על הרגלים הוא כו' ע"כ עדי"מ בעמידה עליונה הוגבה הראש וע"כ יפוצו אויביו כו' וינוסו משנאיו מפניו דוקא כו' וד"ל. ובוה יובן ענין וה' ניצב עליו כו' להיותו מבחי' מרכבה ע"כ ניצב עליו ה' בעמידה בהיפוך מענין הישיבה שהי' בזמן המבול וד"ל.

ועתה יובן ענין מה שתוכה הנשמה ע"י הגוף מצד חושך והסתר מה שלא הי' ביכולתה מצד עצמותה כו'. להיות כי עמדת להם בעת צרתם דוקא פי' כי יתרון האור מתוך החושך באהבת ותשוקת הבעי"ת מגיע לבחי' העצמות כי הרי נתהפך טבעות נפשו הבהמית מצד המרירות העצום ממה שהי' קשור בעמקי הקליפות כו' וידוע ששרש הגוף מהמלכים קדמאין שהיו לפני מלך מלך כו' ע"כ יגרום בחי' עמידה עליון דוקא וד"ל מה שלא הי'

ביכולת הנשמה מצד עצמה להיותה מבחי' קטנות המוחין דאצי' כידוע וד"ל. חתו כי נר מצוה ותורה אור. פי' כי בנר חנוכה יש ב' הדברים נר מצוה הוא המצוות מעשית שמברכין אשר קדשנו במצוותיו פי' ברא כרעי דאבוה בבחי' עשי' לבד כו' ועי"ז גורם העמידה העליונה שהוא תורה אור פי' עיקר מהות התורה חכים ולא בחכמה ידיע' שהוא הראש העצמי כנ"ל. ודרך חיים תוכחות מוסר פי' ע"י התוכחת מוסר יהי' ג"כ העמידה הנ"ל והיינו ע"י המיצד והדוחק מה שמסתיר מאוד מפני חשכי הגוף יהי' עי"ז ההמשכה בחילא יתיר כנ"ל בבע"ת עד שיגרום העמידה שהוא דרך החיים העליונים ומקור להן וד"ל ויובן סיבת העמידה מפני הבע"ת כו' כמשל הנדחק בפתח היכל המלך שאם הי' מניחים אותו לילך לא הי' דוחק כ"כ להפקיר עצמו כו' אבל כשאן מניחים אותו מפני המרירות מכה הוא בפתח עד שיעמוד המלך לפתוח לו שלא יוכל לסבול בהכאה בפתח כו' וד"ל.

להבין שרשן של הדברים הנ"ל. הנה טעם הדבר למה תגיע הנשמה להעצמית ע"י הגוף יותר משתגיע מצד עצמותה. להיות כי ידוע שמן הבירורים מעה"ד כו' נעשה הא"ח ויובן זה עפ"י הידוע ע"פ כי לא על הלחם יחי' האדם כי על מוצא פי ה' וכו' ואף שגם שבאדם יש מוצא פי ה' מי' מאמרות כמו במאכל ולמה יחי' המאכל את האדם הגבוה ממנו בהשתלשלות הי' מאמרות כו' אך הענין הוא להיות כי במאכל אנו רואים שיש בו טעם ומתיקות דהיינו מעולם התענוג כו' משא"כ בנפש הבהמית הטבעית אף שיש בו שכל ומדות ודבור והם רוחניים יותר מן בחי' צומח שבמאכל. עכ"ז אין בהם שום תענוג כלל ובהמאכל יש בו טעם ערוב לנפש כו' מזה נראה ששרש דשרש המאכל למעלה מעולם התענוג ונפש החיונית אינה מעולם התענוג. והיינו כמ"ש בספר הכוונת ששרש המאכל מבחי' חיצונית בינה דאצי' פי' הגם ששורש נפש האדם הוא מהמדות דאצי' כידוע והמדות נולדים ג"כ מבחי' חיצונית בינה וההפרש הוא כך. דידוע שהתגלות התענוג אינו אלא בבינה דוקא ולא בחכמה כנראה בחוש שהאדם מתענג באיזה שכל אינו אלא כשמישו דווקא ולא מקודם שהשיגו אף שהי' בבחי' חכמה כמ"ש במ"א (וזהו נהרותיו כשמן יוליך שלע"ל יהי' הנהרות דבינה שהוא בחי' הרגשת השכל והתענוג כשמן בבחי' ביטול החכמה שבו התענוג מוסתר כו' וד"ל) וידוע שהשבירה היתה בבחי' בינה שהוא שם ס"ג כו' והענין הוא שנפלו הכלים דו"ת דבינה וכו' ונמצא מבחי' העונג העליון שהי' נרגש בבינה נפלו למטה בירידות המדרגות בשבירת הכלים כידוע ומוזה יצא שורש מציאות ענין התענוגים גשמים שבמאכלים וכדומה. אבל נפש החיונית אף שנולדה מאין ליש בשורש שרשו מפנימית דבינה אם הבנים כו' אך להיות כי הולדת המדות מבינה הוא ענין התיקון כידוע שהוא מלך ישראל והמלכים קדמאים היו לפני מלוך כו' וא"כ קדמה שבירת ונפילת האורות דבינה להולדת המדות ממנה ופי' שגבוהים במדרגה והטעם שהגם שהוא מבחי' חיצונית דבינה הרי ידוע שחיצונית העליון גבוה מפנימית התחתון כמ"כ חיצונית בינה מצד הרגשת התענוג בה גבוה הוא אפי' מפנימית בינה המוליד המדות כו' כמו שבדאי חיצונית התענוג גבוה מאוד נעלה מפנימי' המדות ומפנימית השכל כו' כידוע וזה ידוע שכח התענוג מסתלק בעת הולדת השכל

את המדה כ"ר ד"ל. עתה יובן שגם באופני דעשי' כשמשפיעים לעי' שריים
השר משפיע דומם וצומח הגשמיים וגם נפש החיונית כידוע נפש החיונית
נמשך מהמדות דאופנים והטעם שבמאכל שיש בו עריבות ותענוג הוא מבחי'
חיצונית בינה כ"ר ונמצא שמוצא פי ה' שבמאכל הגבה מאוד נעלה ממוצא פי
ה' שבנפש החיונית להיותו מבחי' חיצונית עולם התענוג העליון שהוא מאוד
נעלה מלהיות מקור גם לח"ב כדי להוליד כ"ר ומוצא פי ה' שבנפש החיונית
אינו אלא מבחי' ז"א כ"ר ד"ל. זהו עיקר הטעם למה מבחי' חיצונית בינה
יתמצצם כ"כ אפי' בצומח שבמאכל הגשמי' ומבחי' פנימית המדות לא ירד
כ"כ להתמצצם כ"א מבחי' מדבר שהוא נפש האדם. בהיות שכל הגבוה יותר
יוכל לירד מטה מטה כידוע לכך מעולם התענוג יוכל לישפל מטה מטה עד
דומם וצומח הגשמיים שבמאכלים וכל תענוגי עוה"ז אבל מהנמוך במדרגה דהיינו
צמצום השכל במדות לא ירד כ"כ כ"ר ד"ל. אך בהיות שאנו רואים שימצא גם
בפירות ומאכלים מראות חלוקות לפי מהותם אם מגבורות או מחסדים כמו
ענבים אדומים ותפוחים אדומים וכן לבינים כ"ר הרי בהם יש ג"כ מבחי'
המדות כ"ר. אמנם הענין הוא שהח"ג ההם שבמראות שלהם אינם מדות עצמיים
אלא מדות שבתענוג הם כמו שאנו רואים שיש בתענוג העצמי של הנפש בחי'
ח"ג יש מתעדן ומתענג מנקמת מפלת שונאו שהוא בחי' גבורות ויש שאינו
מתענג מזה כלל אדרבה מהטובות וחסדים כ"ר וכיצא בזה במלברשים ומאכלים
יש מתעדן מחריפות חמיצות ויש ממתיקות ועריבות כן בגופי המאכלים
והדצי"מ הגשמיים המדות שבהם הכל מבחי' תענוג שיש תפוח תמוך והעריבות
שבו לנפש הוא מחמיצותו דוקא ויש תפוח מתוק שיערב לנפש ממתיקותו דוקא
כ"ר אבל לא שהם מדות ממש כמו אהבה ושנאה שאין בהם תענוג כלל כ"ר וכ"ש
הדיבור וגם השכל מצד עצמו הוא בחי' קרירות כ"ר רק בהעלם יש בו התענוג
דהיינו כשהתענוג נשפל ומתלבש בו והיינו בבחי' חיצונית בינה כנ"ל ד"ל.
ועתה יובן ענין הברורים שכאשר האדם אוכל המאכל ויתחזק בכחו ובמוצא
פי ה' שבמאכל אזי כשמן כח זה של המאכל יתפלל בכוונה לה' אחד נעשה
תוספת חיזוק לאהבתו האלוקי' שמצד ניצוץ האלקי בתוספת מרובה על העיקר
כ"ר כערך התוספת ויתרון מעלת בחי' חיצונית בינה על פנימית המדות כנ"ל
ד"ל. זהו שנעשה ענין האור חוזר ע"י הבע"ת בהיות דמשכי בחילא יתיר
פי' מצד השבירה והנפילה שבתענוגי עוה"ז שבמאכלים וכדומה במה שהתענגו
בעוה"ז אזי כשיצטקו במר נפשם שאין המרירות אלא לפי עומק ההטבעה שלהם
בתענוגי עוה"ז כ"ר והרי נתעלה מוצא פי ה' שבתענוגים שהתענגו בע"ת למקורו
כמו שהי' לפני מלוך מלך לבנ"י כ"ר וצעקה זו שלהם הוא מפני שהתחזק
נפשם האלקי מברורי הטוב שבתענוגי עוה"ז שלהם ששרשם מאוד נעלה כנ"ל
ונמצא שני הדברים באים כאחד שמיד בתשובתו ומרירות נפשו שנופל הרע
שבתענוגיהם אזי מתעורר הטוב שבתענוגיהם וכ"ר ומן הטוב ההוא חיזוק נפשו
האלקית בנקודת הלב בבחי' א"ח כ"ר ועליית התענוגים שלהם למקורם לעשות
גם שם בחי' א"ח כ"ר באין כא' ד"ל.

ועתה צ"ל מהו ענין הא"ח שנעשה ע"י אהבה בכל מאדך כ"ר. הנה צריך
להקדים מה שאנו רואים ההפרש בין אש ומים הגשמיים שמן האש

יוכל להדליק זה מזה עד אין קץ וגבול ומן המים יכלו ההשפעות מכלי זה לכלי זה באלף ורכוא כלים וכדומה שהרי אפי' ים האוקיינוס יכלה ברבוי הכלים כר' והטעם הוא להיות כי מן הגר הדולק כשידליקו ממנו האחרת לא יגרעו ממנה דבר בהדלקה זו וכן מנר שני לשלישי עד לעולם כר' משא"כ במים כשימלאו כלי קטן מגדול יחסר מהגדול עד שברבוי הכלים יכלו כל המים כר' ונמצא מובן מה שכתב האש לא יכלו המים יכלו אינו בפועל אלא בכח פי' בפועל האש כשהוא כבר דלוק הרי הוא במדה כמו מדת המים בכלי אם רב או מעט כר' רק במה שידליקו ממנה ריבוי רבבות שלהבת ולא יחסר מהאש מאומה וזה הוראה על כח והעלם שלו שהיא בכלתי גבול וקצבה משא"כ במים וד"ל. וצריך ענין זה להבינו איך יהי' האש הגשמי' מד' יסודות הגשמי' בבחי' כח בלתי גבול מאחר שכל מהותו הוא נברא מאין ליש כידוע אך הענין הוא דהנה נשתלשל מאלקים חיים בנבראים בעלי גבול דבר א' שנכיר מתוכו בחי' אמיתית הבלתי בעל גבול ואף שיהי' עיקר מהותו מחודש ונברא וא"כ יש לו סוף וכליון לגמרי כמו האש הגשמי אבל באופן בריאותו לאחר שכבר נתחדש יהי' השפעתו בלתי גבולית בגשמיות מהותו כמו ענין ההדלקה מהאש שאין גבול וקצבה כלל לכח שפע האש כר' וד"ל. ועפ"י משל האש הגשמי יש להבין ענין הדלקת נר חנוכה שהוא באור ושמן ופתילה. האור הוא דדולק את השמן ולא יחסר מהאור דבר והשמן יכלה באור כר' הענין הוא להיות כי עיקר הפרש השפע של האור להמים הוא במה שלא יחסר בהשפעתו כנ"ל והיינו מפני מיד שיומשך האש להדליק הקיסם לא ישאר ממנה בהקיסם מאומה כ"א יקפוצ ויחזור מיד אל השלהבת כר' אבל השמן יכלה מעט מעט כר' כמו כן עד"מ ודוגמא דדוגמא יובן למעלה בשמן צילא' הנק' שמן המשחה שהתענוג מעורב בו כנ"ל הוא יציאת והמשכות מהות כח החכמה מן ההעלם שבעצמות המאציל כר' וכשהיתה גנוזה כח ומהות החכמה בהעצמית ונתגלית ה"ז כמים היורדים בדוגמת כליון ההמשכה בריבוי הכלים שבמים הגשמי' כר' וזהו מצד בחי' אור ישד של התענוג העליון הנק' רב חסד משחא דנגיד כר' כשמן היחיד על הראש כר' כמ"ש בזהר כר' והיינו מדידת מהות כח החכמה מבחי' חסד דעתיק' ולכך נק' משחא ע"ש משחחא וע"ש ההמשכה (אך להיות אינה בדרך ירידה מלמעלה למטה עדין אלא כמו שמושחין בשמן שהיא שח וצפה ע"פ הדבר הנמשח מימין לשמאל כר' וד"ל לכך נק' שמן המשחה) ונק' חסד דאחיד ב' אבא כר' וכידוע שהוא שרש הקו הימין חח"ג וחסד שלמעלה מן החכמה הוא רב חסד כר' וד"ל וע"כ השמן הפשוט הוא המשכת החכמה בדרך ירידה מלמעלה למטה שהוא בלא תענוג ג"כ יכלה מעט מעט כר' כמשל דבור המדרד מתחלתו כשימדדו אותו בכלים רבים יכלו כולו כר' וד"ל אבל יש בחי' אור חסד בתענוג העליון שהשפעתו בלי מדידת פי' שלא יחסר בשפעו כמשל האש מפני שהשפע חוזרת למקורה כר' ע"כ הכח מהות החכמה (הנק' העלם הגלוי ובחי' ג"ר שבחכמה) כשנמשך מן א"ח זה כר' אינו גורע ממנו כלל ולא יחסר מאומה כר' וע"כ ג"כ אין קץ וגבול לכמה מיני צימצומים וירידות וכו' ולא יוסתר אורו כלל כר' עד שהחכמה הגלוי מן ההעלם שבה ג"כ מתחדשת בתמידות בלי הפסק לה חה נק' בחי' מעיין המתגבר פי' מעיין החכמה שנלקח מבחי' גבורות דע"י כר' וד"ל משא"כ החכמה שמקו הימין מבחי' רב חסד הוא מדרד

מתחלתו כנ"ל (ואפשר זהו מדדגת ב"ש וב"ה וב"ש מחדדי טפי ואין הלכה כמותם שצ"ל מדידה והמשכה לעולם העשי' שזהו ההלכה כו' ומ"מ אלו ואלו פי' א"י וא"ח שניהם דברי אלקים חיים דלית שמאלא כו' וד"ל וכמ"ש במ"א בענין הלכה למשה מסיני שהוא הי' הקו האמצעי ומה שתלמיד עתיד לחדש כו' וגם מה שנחלקו ב"ש וב"ה שהם ב' הקוים הכל הי' במשה וכן בדורות הווגות שנק' אשכולו' איש שהכל בו וד"ל) והנה אהבת בכל מאריך גורמים ענין אור חזר למעלה והיינו שיהי' נשפע ולא יחסר כו' אך א"א לזה כ"א שיהי' העלאת מ"ג מלמטה באופן זה והיינו ענין הסתלקות הבע"ת לצאת מחשכי גופו כנ"ל שמעלה כח התענוגים למקורם בבחי' א"ח כנ"ל וד"ל ועד"ו ענין הדלקת נר חנוכה בשמן ואור הוא העלאת מ"ג לגרום למעלה בעובדא זו בחי' א"ח בשמן העליון ולהיות כי בחנוכה הוא ירידת מדרגות המל' באותיות מורגש מושכל מוטבע כי הי' הנס מוסתר בטבע כמ"ש אותותינו לא ראינו כנ"ל וכמ"ש במ"א ע"כ הוצרכו להארה גדולה מאוד להאיר את החשך והיינו ענין יתרון האור שבא מתוך החושך והוא בחי' הא"ח שמחמת הבידורים כנ"ל וכן מעשה הדלקת השמן לכלות באור כו' אך א"א לאור החזר שהוא בבחי' העצמית שיאיר את השמן כ"א ע"י כלי שיהי' השמן נמשך ונבלע בהפתילה והשמן המובלע בפתילה יודלק ויוכלל באור כו' אבל לא השמן עצמו להיות כי ידוע שאור א"ס ב"ה אינו שורה אלא בחכמה אמנם דוקא כשהחכמה היא בכלי כמו הדיבור להשכל ובלא דיבור הרי השכל מצד עצמו כלא חשיב ואין לו ערוך כלל עם העצמות רק ששורה בו כמו השוכן בבית כו' וכמו ששורה השכל באצבע בשעת הכתיבה כידוע ע"כ לא ישרה בחכמה לבדה כ"א כשהיא בכלי הדיבור שאז הוא מכוון ממש לשבתו שכל היותר גבוה כו' וד"ל.

ועתה צ"ל ענין העמידה והישיבה למעלה כמ"ש וה' ניצב עליו כו' הנה ידוע שבחי' נה"י דו"א מוחין לנוק' וכשמתגלים במוחין דנוק' נמתקים הדינים האחרים בה כו' פי' להיות כי זהו ההפרש בין המשפיע להמקבל אשר גבורות המשפיע קשין בתחלתן ורכים בסופן כמבואר בזהר בענין ב"ר"ך מבר"ך כו' ובהמקבל הוא להיפך שתחלתו רפה ונק' המל' דינה רפי' וסופ' קשה רגלי' יורדות כו' וביאור הדבר מפני מה בגבורות המשפיע דבחי' ז"א נייחי' בסופא דווקא שהוא בחי' נה"י כו' וטעם הדבר יובן ע"פ משל הידוע משפע הרב לתלמידו שתחלת שפעו שצריך הרב להשפיל עצמו ממהות למהות כו' קשה לו ביותר ולא יתענג כלל אדרבה יצטער בנפשו ויהי' שפעו בע"כ כו' ומה שיש תענוג להמשפיע אינו אלא בסופה כשכבר נמשכת הסברא ומתקבלת בהשגת התלמיד אזי יקבל תענוג כו' ובקבלת התלמיד להיפך בתחלת שמעו הסברא מתרחבת דעתו מאוד ומבין הסברא קרוב לערך הרחבת דעת הרב כו' ויתענג מאד וכשכבר קבלה במח תבונתו לאחר שעה מתקצרת ונעשית רחוקה מאד מאמית' הסברא כמו ששמע ויצטער מאד כו' וד"ל וכמ"כ יובן למעלה בהיות שאין ערוך להשפיע המדות דאצי' למדת מל' כח הפועל מקור כל המקבלים וא"כ גבורות דו"א קשים בתחלתן דוקא לירד ממהות העצמיות ולהיות מקור ומוחין למדת מל' כו' אמנם נייחין הן בסופא דווקא כשמתגלים בבחי' נה"י פי' ששם התענוג ואנפין נהירין ביותר להיות

כי ידוע שענין נה"י הוא ענין שלשה עדרי צאן רובצים על הברא כו' שנו' בזהר כו' והיינו חסד דאצי' כשמתגלה בהבל לב עליון ונק' חסד דרועא ימינא כו' כידוע התגלות זה יש בו מן תענוג של המשפיע ולכך נמתקים הדינים דנוק' פי' שהוא עובר על פשע ונושא עון לפי שאינו מדקדק כ"כ במדת הדין של מדת מל' כו' מפני שמדת גדולה המתפשטת בעולמות ממדת מל' הוא מצומצם מאוד אבל כשמתגלה מדת גדולתו העצמי שבבחי' נה"י דז"א שנק' גדול מצד העצם ולא מפני גדולותיו בעיר אלקינו כנ"ל אזי נמתקים כל הדינים והדיקדוקים מפני שאינם תופסים מקום כלל כו' וכידוע ד"ל. אבל כשישב למשפט באין הגבורות של המשפיע לתחלתו מבחי' המוחין לצאת ממהותם למהות אחרת כו' קשים הם שאין בהם התענוג להיות גדולתו העצמי בהתגלות כ"כ באנפין נהירין עד שיסבול כל הדינים מפני העדר תפיסת מקומם כו' כמו שהמצטער לא יסבול אפי' כל שהוא שנגד רצונו כו' וד"ל וזהו עמדת להם בעת צרתם שהעמידה ברגלים והיא התגלות התענוג בסופן כנ"ל ולכך גורם הוא הזקיפה של הראש שהוא העלא' והגבהת הראש המוחין אל העצמות שהוא התענוג שבחכמה כו' וד"ל. וזהו ענין שבכללות ר' ימי המעשה מבחי' ז"א דאצי' בכל ע"ש בשעת קבלת שבת לערב או נגדל ראשו בהיכל הבריאה כו' פי' כי מוחין דז"א ידוע ענינם שהם חכמה שנתפשט במדות עליונות להיות מקור דמקור לחיות העולמות וחכמה זו צימצום גדול הוא מן עצמות החכמה כמו עד"מ איש חכם במלאכת הציור שכשישב לעסוק בציור כו' איז אין בו אלא קצת הארה בעלמא מן עצמות החכמה שיש לו במלאכת זו כו' וכן היושב לדון אדם א' לפי חכמתו בדינים שלמד כו' שיקח שמץ איזה פסק דין לאותו האדם מן עומק החכמה שבדיני האדם לחבירו בדיני ממונות וכדומה לזה כו' וא"כ כשעמד מן הישיבה לדון או הציור כו' הרי בא לבחי' עצמות החכמה שיש בו כו' ויצא מן הצמצום שהי' במוח בשביל פסק דין זה הפרטי או לצייר וכדומה כו' וד"ל כמ"כ המשכות המוחין למדות דאצילות שהוא כמשל הישיבה של המלך על הכסא להנהיג מדינתו כו' הוא ירידה וצמצום גדול כו' והזקיפה העמידה שלאחר הישיבה הוא שבא לעצמותו כנ"ל וזהו שלאחר הישיבה של מעלה בר' ימי המעשה לדון העולם ולווננו כנ"ל מקרני ראמים כו' כשיוקף ויעמוד הוא בא אל העצמות החכמה בהיכל הבריאה פי' ממוחין דאימ' שנלקחי' משם המוחי' למדות בשביל חיות העולמות כידוע וזהו לשון שנגדל ראשו פי' שנוקף מן כפיפתו לדון העולם כנ"ל וד"ל. וזהו צדיק כתמר יפרח בהיותו מוחין לנוק' וכארו בלבנון ישגה כשיעמוד ויוקף בכלות שפעו בע"ש ישגה מאד נעלה כלבנון שהם מוחין דאריא עילאין וד"ל. ולכך יפוצו אויביו בעת עמדו כמ"ש ויאמר משה קומה ה' וי"גו אויביך כו' להיות כי נמתקו הדינים בעמידת הרגלים כנ"ל ובא ממילא לזקיפת הראש כנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן מאמר רב ששת הדאי נפשאי לך קראי לך תבאי כו' מעיקרא כי עביד אינש אדעת' דנפשי' עביד כו' והיינו כמארז"ל זכה נקראת תורתו לא זכה ובתורת ה' חפצו כו' וכמו שידוע שתלת קשרי' הם אורייתא וישראל כו' ופעמים נראה שהתורה מאורס' ונק' כלה כו' אך הענין הוא

דכשאהבה אלקי' שבאדם הוא בכלי ומדה אף דעיי דו"ר סלקא אורייתא לעילא לא שהגביה הוא את התורה אלא אדרבה התורה הגביה אותה כשבא דבר ההלכה למקור חוצבה בבחי' אצוי' היז בחי' מוחין החיצונים דז"א שהוא הישיבה לדון העולם שנשפלים מוחין אלו ע"פ התורה העצמית חכים ולא בחכמה ידיעא כנ"ל ואז תורה זו מקשרה לניצוץ האלקי שלומדה לקוב"ה שהוא פנימית המוחין שהושפלו מחכמה העצמי כנ"ל וזהו תלת קשרי' א' גבוה מחבירו כו' אבל כשיש לו אהבת בכל מאדך שגורם בחי' א"ח למעלה שהוא שרש החכמה העצמי' בבחי' זקיסת הראש כנ"ל אזי התורה מאורס' לו והוא המשפיע לתורה פי' שמגביה את בחי' פנימית מוחין דז"א אל שרשן שהושפלו שהוא החכמה העצמי' וכנ"ל והרי התורה בחי' מקבל וד"ל ואלה הם שתורתם אמונתם פי' כלי אומנות שהוא כמשל המצייר בכלי אומנות שמלאכתו בכלי אומנתו אין בה אלא קצת הארה בעלמא שהושפלה מעצמות חכמתו כנ"ל כן עד"מ נאמר על התורה דאצוי' ואהי' אצלו אמון כלי אומנתו כי היא נובלות חכמה שלמעלה כידוע וענין אצלו הוא בחי' חכמה סתימא' דא"א וכן ובתורתו יהגה כו' וד"ל וזהו ענין המא' מעיקרא כי עביד אינש פי' באו"ר לצורך העלאת נפשו לקשרו בקב"ה כנ"ל ואח"כ חדאי נפשאי בבחי' עונג העליון לכך לך בשבילך קראי וד"ל.

בעזרה שבת 9 ויחי

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה כו'. ואברהם זקן בא בימים יומיו קריבו לי' מדרגא לדרגא כו' כד"א ויקרבו ימי ישראל כו'. הנה כתיב ימים ויצרו כו' פי' נמשכו ימים במספר לכל נפש ונשמה ע' שנים או פ' שנים כו' שע"י הימים תהלך הנשמה במדרגת קרבת אלקים בכל יום ויום כו' צ"ל מה ענין הימים אל ונשמה שתתקרבת לאלקים ע"י הימים כו'. אך הענין הוא דכתיב ויפח באפיו נשמת חיים מאן דנפח מתוכי' נפח ומפנימיותו נפח לא כמו הדיבור שהוא יוצא מהבל הפה בלא כח כלל וכן אותיות מחשבה מן הלב כו' אבל אדם הנפוח רוח באיזה דבר ינפח מן הקרביים בכל כחו כמו אם יגביה אבן גדולה שאינה לפי כחו צריך להגביר עצמו ולהוציא כל כח פנימיותו עד שיגביהנה כו' והנה הי' תחלה בכחו להגביה האבן רק שהי' בהעלם מאד וכדי שיבא לידי גילוי בגופו הוא צריך תגבורת חזק ונמצא שעיקר ענין התגבורה הי' מה שיכול להוציא מכת הנעלם לידי גילוי שהרי במשא קטנה שיש כדאי בכחו הנגלה בגופו להגביה אותה אין צריך לזה תגבורת כלל ומגביהנה בלא כח כלל ולא יקרא גבור כלל בהגבהה זו כ"א כשיגביה משא גדולה שאין בכחו הנגלה כדאי להגביה יקרא גבור ע"ש גבורת היציאה מן ההעלם לגילוי כו' וכן בחכמה עמוקה יותר מכדי שכלו כשמיניגע עצמו ומשיגה בגילוי מן ההעלם הוא בחי' גבורה שבכח המשכיל שלו להוציא מן ההעלם לגילוי כו' וד"ל ונמצא שעיקר התגבורה בכח הנעלם במה שמשפיל עצמו כ"כ לצאת

לידי גילוי בהיות שאין ערוך לגילוי עם ההעלם כו' וד"ל וכל דבר הנעשה שלא בדרך ההמשכה מעילה לעלול רק יותר מכדי קבלת העלול כו' יקרא גבורת השפע יותר מדאי כו' ועד"ו הנפיחה בכח מן כח הנופח כשמנפח בכל כחו כו' וד"ל. ועפ"י משל זה יובן ענין הכתוב ויפח באפיו נשמת חיים בהיות כי הנשמה בשרשה עלתה במחשבה ס' דאריך פי' שהיתה כלולה בעצמות המאציל וירדה בבחי' צימצום ברצונו להתלבש בגוף בקיום זמן מספר הימים. וענין הצימצום של הרצון ידוע שהרצון העליון הוא שנתצמצם מעצמות המאציל שיהי' נאצל מהות הרצון להיות חפץ ה' בעשיית שמים וארץ וכדומה כי הרי אנו רואים הרצון המוגבל שבאדם התחתון שבלתי הרצון יחסר לו ורצונו משלימו כו' אבל בא"ס ב"ה שאין לו דמות הגוף כו' לא נערוך אליו כו' א"א לומר שרצונו ישלימו ח"ו שהרי אין שינוי כלל בעצמותו בין קודם שירצה לאחר שירצה כמ"ש במ"א בענין אני ה' לא שניתי כו' ומה שנו' לשון רצון היינו שנאצל מן עצמות המאציל ענין אור הרצון כמו שנאצלה אור החכמה וכידוע ששבחיו הם ענוותנותו כמ"ש במ"א וד"ל וא"כ כשעלה ברצונו הפשוט שתתלבש הנשמה בגוף במספר הימים כו' הי' צריך להיות דילוג המופלג מלמעלה מן הרצון אני ה' לא שניתי כו' להיות רצונו כך כו' והיינו לשון ויפח באפיו מאן דנפח כו' פי' בכל כחו היינו הגבורה של היציאה מן ההעלם לגילוי שהם ב' הפכים כנ"ל כמ"כ שיתגלה רצונה מלמעלה מן הרצון כו' שהוא ההעלם הי' צריך תגבורת חזק ונפלא כמ"ש קול ה' בכח וד"ל. אך למה דוקא אל הנשמה שתתלבש בגוף כתיב ויפח באפיו כו' ובבריאת הנשמה עצמה מאין ליש מרוח פיו ית' במא' נעשה אדם כו' וכן כל צבא השמים מלאכים ועולמות עליונים דכתיב בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם לא נא' ויפח בכח חזק כו' הלא כולם כתיב כל אשר חפץ. הטעם הוא כי הרי עשי' כו' כולם בחכמה עשית כתיב ובהיות כי הי' מאמרות ויאמר אלקים יהי אור כו' ונעשה אדם שהוא כללות כל הנשמות כו' שרש שרשם בחכמה כי אבא יסד ברתא כידוע וא"כ מיד שעלה ברצונו וחכמתו נמשכו הי' מאמרות ברוח פיו ית' כמו עד"מ באדם התחתון שא"צ גבורה וכח חזק לצאת המחשבה מן השכל ומן המחשבה לדיבור כו' וד"ל והיינו מעילה לעלול כפי קבלתו לבד כו' אבל שתתלבש הנשמה בחומר הגוף להיותם ב' הפכים זה רוחני מאוד וזה גשמי כו' הי' צ"ל ג"כ למעלה בכח האלקי המחברם כו' כענין ודוגמא זו שהוא הדילוג בכח גדול להשפיל עצמו כ"כ מן ההעלם לגילוי כנ"ל והיינו ויפח מתוכו ופנימיותו כו' את הנשמה בגוף דוקא וד"ל.

ועתה צ"ל ענין הימים שע"י תתקרב הנשמה בעילוי אחר עילוי כנ"ל. הנה כתיב ברכו ה' כל עושי רצונו כו' והם ישראל שהם גיבורי כח עושי דברו כו' פי' מה שנקראים נשמות ישראל בשם גיבורים להיות כי ידוע שהמצוות הם רצון העליון ב"ה. ובמה שמקיימין המצוה מעשיות הם ממשיכים בזה להיות בחי' צימצום הרצון מלמעלה מן הרצון שהוא בא ונמשך בתגבורת גדול מפני הדילוג ממהות למהות כנ"ל בענין קול ה' בכח כו' וזהו עושי רצונו עושים וממשיכים רצונו הפשוט בעצמותו שיהי' חפץ בעשיית שמים וארץ כו' ע"י המצוות מעשיות כו' והנה מה שע"ז נקראים גיבורים הוא להיות כי מבואר

במ"א ע"פ היתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים שכמו שהזרק אבן בידו לא יגיע למרחוק בגובה כ"א כפי כח ידו אבל אם יצרור האבן בצרור כו' יזרוק האבן מעצמו מאד הגבה למעלה שלא לפי כח ידו וכו' כן ע"י המצוות שהם בזמן הימים שהם לבושים כשהנשמה עושה רצון העליון בלבושי הימים כו' אוי נזרקה ונגבהת הנשמה ע"י הצרור הזה שבלבושי הימים הגבה מאד נעלה דהיינו עד המקום שנלקח ממנו הרצון העליון בדרך דילוג וכח גדול כו' זהו בצרור החיים הם הימים ששרשם מימים עליונים שהם מקור כל החיים כו' אמנם ע"י הצרור הזה להיכן נגבהת הנשמה לזה אמר את ה' אלקיך דהיינו במהותו ועצמותו ית' קודם שנתצמצם להיות לו בחינות רצון וחפץ בעשיית שמים וארץ באבי"ע כו' וד"ל. ובהיות כי עד"מ המגביה אבן גדולה מאוד שכל כחו גילה בהגבהתו כשחזור לעצמות שלו כשמניחה הנה נתעלה חיצונית כחו הנגלה בגופו לבחי' פנימית כחו שנתגלה עתה בהגבהה מן ההעלם כנ"ל או כמו הזורק אבן בכח בכותל שחזור האבן והלך אל האדם שזרקו והליכה זו מחמת הכאה בכח על הכותל היא כידוע לפי ערך כח הזריקה כן יהי' ערך כח חזרתו מן הכותל אל האדם ומוזה שיעור ההרחק שלו מן הכותל אם מעט או רב כו' והכל טעם א' שאותו כח התגבורת שיצא הוא החזור ולפי ערך היציאה כן ערך החזרה ממש להיות כי כל כח חוזר למקורו ותחלת יציאתו ממש כו'. ועפ"י משלים אלו יובן בענין הגבהה של הנפש אלקית ע"י צרור החיים שהוא במקום שהי' תחלת יציאתו כי אין אור החזור חוזר אלא לתכלית מקורו בתחלה כנ"ל וכבר מבואר למעלה שהי' ענין נפחת נשמה בגופה להיותם ב' הפכים כו' בבחי' תגבורת כח דילוג ההמשכה והירידה ממהות למהות כו' וכמ"כ בבחי' אורות וכלים בנאצלים הי' ג"כ בתגבורת כח חזק כנ"ל בארוכה וא"כ אותו הכח החזק להאציל אורות בכלים חוזר למקורו שהי' בתחלה דווקא כו' וזהו שע"י המצוות שהם כלים לרצונו כנ"ל נגבהת הנשמה לאותו כח גבורה שזרקה בגוף מתחלה כו' וד"ל וזהו שנקראי' גבורי' כח פי' ע"י המצוות שהם עושי רצונו באים גשמותיהם הגבה מאד נעלה לבחי' גבורה של המאציל עצמו בחי' גבורת דע"י שהוא ענין קול ה' בכח כנ"ל מפני שלפי ערך הזריקה כן ערך החזרה ממש כנ"ל במשלים הנ"ל וא"כ הם גיבורים בבחי' אותו הכח בעצמו כנ"ל וד"ל.

וזוהו ואברהם זקן בא בימים ע"י הלבושים של הימים שבזמן מקום שהם צרור החיים יומי קריבו לי' עד מהותו ועצמותו ית'. וזהו ויחי יעקב בארץ מצרים. להיות כי זלע"ז עשה האלקים וע"י לבושי מסאבותא שהם דברים של איסור שהנפש מתקשרת ג"כ בהם כמו המשל הנ"ל בצרור האבן שזרק למרחוק כו' ולכך נק' איסור ע"ש הקשר שהניצוץ אלקי מתקשר בלבוש הטמא של דבר האסור כו' ונזרקה ג"כ מאד למטה מטה עד שאל תחתית כמ"ש זאת נפש אויביך יקלענה בכף הקלע כו'. לזה אמר ויחי יעקב שיעקב חי בימיו ולבושיו כי יומי קריבו לי' ע"י צרור החיים כו' וד"ל שבע עשרה. כי יעקב נק' ע"ש שידו אוזות בעקב עשו פי' הכירור בחכמה בעקביים. הוא תכלית הכירור שאפי' עקביים דעשו יתהפכו לטוב והכל בחכמה שהוא יו"ד אתברירו וזהו אוזות מגביה את העקביים לבושי נוגה כו' בידו הוא יו"ד הנעלם שבחכמה והוא עשרה ואמנם למעלה מחכמה אין שם אלא ז' שנים לבד כו' וזהו שבע נעשה

עשרה כו' וארבעים ומאת שנה. כי יעקב נסע סוכתה כו' כמו בימי שלמה הי' שמחתם ז' וז' ימים י"ד יום כו' וב' פעמים ז' שנים שלמעלה מחכמה הנקראים שני חייו כו' כשבאים בחכמה שהיא יו"ד נעשית יו"ד פעמים י"ד שהם ק"מ שנים וד"ל.

להבין שרשן של הדברים הנ"ל. הנה מתחלה צ"ל איך שהרצון הוא צמצום העצמות. דכתיב רוצה ה' את יראיו ובהיפך ששונא את הרע ומסלק רצונו כו' הנה באדם התחתון מורה זה על שינוי התפעלות העצמות ע"י הרצון שירצה בוולתו ויתנהג מטוב מעשיו כו' והרי טובו של זולתו תופס מקום אצל העצמות במה שירצה בו כו' וכן בהיפך סילק הרצון משונאו שתופס מקום רע לבבו עד שמוכרח לסלק רצונו ויתפעל סילק רצון זה בעצמות אבל באור א"ס ב"ה לא יתכן לומר עדין שיתפעל עצמותו ברצונו והנאתו במעשה הצדיקים ובהיפוך במעשה הרשעים וכו' כי אני ה' לא שניתי כו' להיות כי אין תופסים מקום כלל ואינו נשלם ח"ו ע"י מעשיהם כי האדם הוא מוגבל ויתפעל עצמותו מטוב לבב זולתו כו' אבל באור א"ס ב"ה הוא שלימותא דכולא ואין דבר משלים אותו שיחסר בלעדו כו' וכמ"ש במ"א ולכך כשירצה ה' ביראיו הוא ענותנותו כו' שישפיל עצמו להיות לו רצון והתפעלות מטוב מעשה הצדיקים דהיינו שיתפס מעשיהם איזה מקום כו' וד"ל. והנה מאחר שכן אם נתהפך חושך לאור והרע לטוב אין זה דבר חידוש לפני עצמותו כלל, שהרי מה שהרע והחושך הוא סילק רצונו והטוב הוא המשכת רצונו היא שנתצמצם מעצמות להיות כך כנ"ל והיינו בח"ס דא"א שבתכמה אתברירו הרע והטוב ונהפך הרע לטוב אזי יש חידוש שנהפך הרצון כו' אבל לגבי למעלה מן הרצון שהוא העצמות בחי' עתיק שהוא מל' דא"ק סוף הארת הקו כו' אין זה חידוש כלל וד"ל וביאור זה. דהנה ידוע שעתיק הוא בחי' התחתונה שבמאציל וחסד שבו הוא כלול מז' תיקוני דגלגלתא כו' וגבורה שבו מתלבש במ"ס ומשם שורש התיקוני דיקנא כו' שהוא שרש הבירורים לאחר שמתבררים לגמרי כמ"ש במ"א בענין איי וא"ח כו'. והענין הוא כי הנה עדי"מ באדם התחתון כשירצה איזה דבר בלא טעם הוא העקשות שאעפ"י שיאמרו לו טעמים רבים לסתור רצונו לא ישמעם כלל להיותו בבחי' הרצון כענין שתוק כך עלה במחשבה לפני פי' שתוק אין לחכמה הגלוי' כח לסתור הרצון שעלה במחשבה סתימאה כי היא למעלה מהטעם והרעת כו'. אך עכ"ז יש טעם נעלם לאותו הרצון והוא המקור לשכל וטעם הגלוי ומצד זה הי' ביכולת החכמה הגלוי' לסתור הרצון מאחר שנתלבש הרצון בטעם הנעלם המקור לגלוי וכל גלוי אינו אלא ע"פ הנעלם כו' וא"כ כח החכמה הנעלם שבגלוי שכל זה שסותר הרצון יש ביכולתו לסתור כו'. אמנם מצד הרצון עצמו שעדיין אינו מתלבש בטעם הנעלם והוא בחי' כתר דא"א כידוע אין ביכולת חכמה הנעלמה לסותרו כלל כו' ולכך הוא נמנה לפעמים עם העצמות ולא עם הי"ס ולפעמים הוא שורש הי"ס כמ"ש בע"ח להיותו ממוצע כו' פי' כי העצמות הוא קודם שיבוא לידי רצון כלל שירצה בזה ולא ירצה בזה ועדיין אין בו בחי'

הנעלם לגלוי כלל כו' אבל כשירצה יכול להיות נעלם בחכמה וטעם לרצונו כו' ואז הוא שורש הי"ס והיינו עלה במחשבה מלמעלה מן הרצון כו' והוא ירידה והשפלה לגבי העצמות ועליו לגבי המחשבה סתימאה כו' וד"ל וכשעדין אין הרצון מתלבש בחכמה כלל הוא מתאחד עם בחי' התחתונה שבעצמות שהוא בחי' ז' תיקונים דתיק כו' והטעם שיהי' ז' הוא מפני שבחי' תחתונה שבעצמות הרי הוא שורש כל השרשים ואחר ההשתלשלות מי"ס הנאצלים העיקר אינו אלא המדות דאצ"י חסד וגבורה כו' כי זה נק' אדם דאצ"י והתצ"ב שבו אינו העיקר בהשתלשלות אלא בשביל להחיות המדות לבד כמ"ש במ"א שמה שיש לאדם התחתון שכל במוחו אע"פ שהוא גבוה מן הלב אינו עיקר האדם שעיקרו הוא הלב וחב"ד שבו אינו אלא בשבילם כו' וכמו שעיקר ההפרש בין יצ"י לבריאה אע"פ ששניהם כלולים מי"ס הוא הגילוי שביצירה המדות בגילוי וחב"ד בהעלם כו' וא"כ גם בהעצמות של המאציל מאחר שעתיד להיות שרש כל השרשים בחכמה סתימאה עד שיומשכו המדות דאצ"י כו' צ"ל ז' תיקונים שהם ז' המדות אלא שהם בבחי' עצמות כו' ולא עשרה. שהרי עיקר המכוון בהשתלשלות הנאצלים אין המוחין אלא המדות כי עיקר ז"א אינו אלא ו"ק כו' וזהו ההפרש בין העצמות לשרש כל הנאצלים במ"ס כו' שבהעצמות הוא עיקר המכוון בהשתלשלות והם הו' מדות ולא ההשתלשלות עצמה אבל במ"ס שהוא שורש ההשתלשלות נעשה ונאצל שם י"ס להיות כי א"א בהשתלשלות המדות בלא מוחין כו' וד"ל וזהו שבע עשרה שנה השבע שבבחי' חסד דע"י נעשה עשרה בהתלבשות גבורות דע"י במ"ס כו' וד"ל.

ב) ועתה יובן ענין הבירורים דהנה היסוד החשך והרע לטוב הוא בח"ס שמברר כל הבירורים להיות כי בטעם הנעלם לרצון כנ"ל שיש שם הבדלה בין רצון לרצון לרצות הטוב ולשנוא הרע מחמת הטעם הנעלם אבל במהות כח הרצון שיוכל לרצות כמה דברים כו' נשתוו ב' ההפכים לרצות במה שלא רצה מקודם כו' והיינו ענין שבחכמה דרצון מתבררים פי' שלא יתערבו רצון הטוב בשנאת הרע כי כל א' הולך למקורו בחכמה הנעלמה כו' אבל ענין הגמר של הבירור הוא שנהפך הרע לטוב ממש ה"ז כמשל שרוצה במה שלא רצה מקודם כו' אין זה אלא בכח הרצון העצמי שמתאחד עם העצמות קודם שירצה כלל כנ"ל וד"ל והיינו ענין בוצינא דקרדגית' הנק' מאמר קו המדה כו' שמתלבש במ"ס לברר הבירורים שהוא בא וגמשך בכח גדול וחזק כו' פי' להיות כי הרי בהיפוך הרע לטוב הוא בא לכללות הרצון כנ"ל וא"כ מי הכריח לו לרצות כך ושיהוּסך הרצון כו' שאין זאת מכללות הרצון עצמו שהרי כח הרצון אינו דוקא להיות רוצה כך ולא כך מאחר שיכול לחזור ולרצות במה שלא רצה מקודם כנ"ל וא"כ צ"ל דבר הגבוה מכללות הרצון שיומשך הרצון כך וכך ושיהוּסך ויבוא לכללותו כך וכך כו' ולא באופן אחר והיינו כמשל ענין ההנהגה שאדם מנהיג בעשיית איזה דבר לעשות כך וכך שהפועל הוא העושה והאדם המצווה לפועל אין כח כלל בדבר הנעשה רק כח הפועל רק הוא גזור מדה וגבול על המשכת כח הפועל כמה יומשך בנפעל ובאיזה אופן כו' ואותו הציווי ג"כ אינו נעשה כח לכח הפועל כו' רק הוא כמו קו המדה של הבנין שעפ"י הקו תהי' כל מדידה ולא שהקו עצמו הוא המדה וכמו מדת סאה שאינה מחזקת אלא סאה אבל איש

המודד בה יכול למדוד אלף סאות ובהיפך חלק אלף מן הסאה כו' וד"ל ועד"ו הנהגת אנשי המדינה עפ"י ציווי המלך כו' ועפ"י יובן למעלה ענין קו המדה הוא שורש כל המדידות כו' פי' כשכבר נמשך אופן המשכות הרצון במצוות עשה והיפך הרצון במל"ת ושיהופך הרע לטוב באופן זה כו' זה הנק' מדידת הרצון העליון כך ולא כך כו' כי גם שיהופך הרע לטוב ויבוא לכללות הרצון הרי הוא מדוד כו' כי הרי ירצה במה שלא רצה כו' וד"ל אבל קו המודד מדידות אלו שירצה כך ויהופך כו' אינו אפי' בחי' כח ומקור לכללות הרצון אלא כמשל ההנהגה בכח הפועל כנ"ל וכמשל קו המדה בבנין כנ"ל שהוא הגבה מאד געלה מהכח הפועל כו' ומהדבר הנמדד כו' כן עד"מ זהו ענין ההשפלה הגדולה מבחי' עתיק להיות בבחי' העצמות הגבה מאד למעלה מן מהות כח הרצון כו' ולהיות בחי' קו המודד הרצון לרצות כך וכך ויבורר באופן כך וכך כנ"ל נק' בוצינא דקרדניתא כו' והוא בחי' גבורה דעתיק פי' שמאד מאד צ"ל בחי' ההתגברות להשפיל עצמו כ"כ להיות מנהיג הרצון העליון כו' שהרי שכל דבר שיוצא ממהותו למהות נמוך מאד בדילוג גדול כו' אינו אלא מצד התגברות החזק כמו הגבהת האבן הגדולה מפני שמכריח כח הנעלם יותר מכפי אופן המשכתו בגילוי כנ"ל וד"ל. ועפ"י יובן שמצד בחי' חסד דע"י הם ז' תיקונים שבעצמות כנ"ל לא ה"י בחי' קו המדה להיות הרצון כך ולא כך אלא ה"י בהשוואה א' כמו בעצמות כמשל שלא ירצה כלל כו' וא"כ לא ה"י הפרש בין שבת ל"ט שהם בחי' עליות וירידות בנאצלים כידוע שאין זאת אלא עפ"י קו המדה הנ"ל שפעם יגביה האור ופעם ישפילנה כפי משל ההנהגה בכח הפועל כנ"ל אבל למעלה מן ההנהגה כמו האדם כשאינו רוצה להשפיל עצמו להיות מנהיג הפועלים כו' לא תמצא הפרש במלאכת הפועלים כך ולא כך כו' וד"ל כן עד"מ הרי ידוע שי"ס הנאצלים המה מקוריים האמיתים לכל חיי העולמי והם כמשל כח הפועל כו' והם כולם רק בחי' חיצונית המאציל עצמו אבל כח ההנהגה בהם שבשבת יתעלו האורות ובחול ירדו וכדומה אינו אלא מפנימית המאציל שהוא בחי' גבורה דע"י ועכ"ז השפלת המאציל להנהיגם הוא בדילוג גדול ממהות למהות כי אין ערוך לנאצל עם המאציל כלל כידוע ולא ה"י דילוג זה יכול להיות כ"א מבחי' גבורה דווקא אבל בחי' החסד שיורד מגבוה לנמוך בשוה כידוע הרי א"א להיות דילוג גדול כזה שהוא בחי' ההנהגה בעליות וירידות ושיהיו הביורורים באופן כזה דווקא כו' רק שה"י כל עילה גשארית כמו שהיא אם מחסדים או מגבורות ולא שתהופך כו' כמשל הבל הפה כנ"ל וד"ל ונמצא שמהות כל האורות דאצ"י ודבי"ע נמצאו מבחי' ז' תיקונים שהוא בחי' חסד דע"י כנ"ל ואמנם ההנהגה בהם להשפיל ולהרים ולהתברר באופן כזה דווקא כו' הוא מבחי' גבורות דע"י שהוא ענין קול ה' בכח כו' וד"ל.

וזהו ויסח באפיו כו'. דהנה מבואר למעלה שמהות הנברא שורש שרשו מו' תיקונים דחסד דע"י הנק' ימי קדם כידוע וההנהגה באופן בירורו הוא מגבורות דע"י כו' וזהו שאברהם בא בימים הם ימי קדם הנ"ל ע"י בירורי נוגה של הימים גשמים שהם בבחי' זמן הנברא מאין ליש כי הנה ידוע שהזמן הוא נברא וכשהנשמה מתלבשת בחיות השעה של היום הגשמי דהיינו שתחי' הנשמה בחיות גשמי של שעה כו' ותעבוד בשעה זו את ה' בכלי השגתה ומדותי'

העצמיים הנה השרעה הוּוּ היא כלבש אלי' כמו שידוע שחיצונית העולמות הם לבושים לפנימי' הי"ס כו' וד"ל וא"כ הי"ז כמשל דבר הנצרך שנוזק מאד למרחוק כו' כן הימים מגביהים את הנשמה כו' אך מהיכן תגביה הנשמה א"ע כ"כ לזה א' יומיו קריבו לי' כו' פי' כי הלא הנשמה שנתלבשה בגופה לחיות זמן ע' שנים כו' הוא ע"י תגבורת כח מבחי' גבורת דע"י וזהו ויפח באפיו נשמת חיים מאן דנפח כו' מפני טעם הנ"ל שבחי' קו המדה באופן ההנהגה באורות וכלים שהם נשמה וגוף דאצי' כידוע הוא בא בעוצם ההשפלה ויציאה ההעלם כו' וכמו שהי' למעלה בבחי' נפיתח הנשמה שהם האורות בכלים בתגבורת כח דבחי' גבורות דע"י כו' כן למטה באדם דבי"ע כתיב ויפח באפיו כו' להיותו ג"כ בבחי' קו המדה באופן הבירור במ"ע ול"ת כמ"ש לעבדה ולשמרה כידוע וזהו ויפח באפיו כו' עד"מ כשזורק בכח חוזר אותו הכח עצמו את דבר הנזרק אל העצמות כו' כן כשמתברר' הנשמה בלבושי נוגה שהם הימים הרי' לאחר הבירור באת הנשמה לאותו הכח שזרקה והיינו בחי' קו המדה הנ"ל וד"ל. ונמצא מובן שמצד הבירור עצמו לא היתה הנשמה מגעת לבחי' גבורות דע"י כו' מאחר שגם לאחר שנהפך הרע לטוב בימים הגשמים כו' אינה מגעת אלא לבחי' חכמה סתימאה המברר כנ"ל ששם שורש המשכות הטוב והרע כנ"ל אבל קמי' עצמות כחשיכה כאורה ממש הרע ואין המתברר לטוב דבר חידוש כלל כנ"ל וד"ל רק מצד תגבורת כח של בחי' גבורות דע"י שירד בעוצם ההשפלה להיות קו המדה בהרצון כנ"ל ולהיות עיקר ענין המברר במ"ס כו' מחמת זה כשהנשמה מהפכ' לטוב את הימים והלבושים נזרקה לאותו תגבורת הכח עצמו בחי' גבורות דע"י למעלה מהמברר והמתברר וד"ל.

וזהו וידו אחזת בעקב עשו. ידו הוא קוצו של יו"ד שהוא בבחי' מ"ס אחזת בעקב עשו בבחי' העקביים שהוא סוף כל הבירורים לכך נק' יעקב כו' פי' להיות כי יש כמה מדרגות בענין הבירור יש מתברר במוחין שלו לבד ויש גם בחג"ת ואמנם כאשר העקביים מתבררים שהוא בחי' נה"י הוא תכלית הבירור להיות כי כל היותר גבוה מתברר תחלה כו' כמו עד"מ הכסף שנתברר הפסולת הדק שבו תחלה עד שבבירור האחרון לא נשאר לברר כ"א הפסולת הגס ביותר וקשה מאד לבררו כו' והרי גם המתברר ממנו אינו דק כ"כ כמו הראשונים שנתבררו כו' שלפי ערך (הפסולת כן הוא ערך) המתברר ממנו כו' וד"ל וכמ"כ בבירור העקביים דקליפת נוגה הוא תכלית הגסות והשמרים גם היוצא ומתברר ממנו הוא בחי' העקביים דקדושה לבד והם נשמות שבסוף הגליות קודם שיבוא בן דוד כו' וזהו עד דמטי רגלי' ברגלים כו' זהו תכלית הבירור וכמ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים כו' כי בחי' דכר הוא המברר כי בחכמה אתברירו כידוע וכשבחי' נה"י שבו נתבררו מן עקביים דעשו רגלי' יורדות כו' ויעמדו רגליו על הר הזתים בחי' נה"י דקדושה שהרי הזתים נגדלים על ההר בבחי' צומח כו' וזהו וידו אחזת בעקב עשו שהי' הוא המברר לעולם אפי' בעקביים כי אין בירור אלא בחכמה כו' ולכך נק' יעקב י' עקב שהוא תכלית הבירור ואזי החכמה נכללת ביו"ד של ח"ס שהוא עיקר מקור כח המברר של חכמה הגלוי' כו' וכמ"ש במ"א בענין א"ח של בחי' שערות שיוצאים ממ"ס כו' וזהו וידו כו' וד"ל.

ועתה צ"ל איך הנשמה באת לימי קדם הנ"ל כמ"ש ואברהם זקן בא בימים כו'.
 דהנה כתיב ביעקב ויהיו ימי יעקב שני חזיון שבע שנים וארבעים ומאת
 שנה כו' פי' שני חזיון מקור חזיון הם ו' שנים לבד וחזיון הם ק"מ שנה כו' ביאור
 זה. דכתיב בימי שלמה בגמרה של בנין בהמ"ק ששמחו כל ישראל ו' ימים ו'
 ימים ארבעה עשר יום לפני ה' אלקינו כו' ביום השמיני שלחם כו' וצריך
 להבין לשון ו' ימים ו' ימים כו' יכתוב י"ד יום כו' אך הענין הוא בהיות כי
 בימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא כו' כמ"ש במ"א והיינו יחוד ז"נ פב"פ
 כו' ואמנם בבנין בהמ"ק הי' עוד עלי' למל' דאצי' מעין עלייתה בימי משיח
 ממש כו' והיינו שנעשית שוה לקומת ז"א כו' ואינה מקבלת כלל מו"א כי כתר
 א' מת"ת דאימא לשניהם בשוה כו' רק מקבלת מאימא עצמה כמו ז"א בעלה
 כו' וכידוע וביאור זה ידוע עד"מ מהשפעת הרב לתלמיד שמשנתנה השפע במוח
 התלמיד לאחר קבלתו במוחו אבל קודם שיקבלנה והיינו בעת שמעו השכל קרובה
 השגתו אותה לערך דקות השפע כו' וזה משל לבחי' יחוד פב"פ חב"ד בחב"ד
 ולא שתקבל מחג"ת כו' אבל שיהי' השגת התלמיד דקה כמו השגת הרב לעצמו
 קודם שישפיע כו' זה א"א כ"א שיקבל התלמיד מאותו המקור השופע להרב כו'
 וד"ל וזה משל לבחי' שוים בקומתן כתר א' למוחזין של שניהם כו' והיינו ענין ו'
 ימים ו' ימים כו' פי' ו' ימי עולם הם מבחי' דכורא שהוא בחי' ז"א דאצי'
 ו' ימות עולם דנוק' מדת מל' דאצי' כידוע שהי' עד הגה זה למטה מזה שימות
 עולם קיבלו השפע מימי עולם מבחי' גה"י שבו או חג"ת כו' ועתה המה
 ארבעה עשר יום פי' שוים בקומתן ושניהם מקבלים בשוה ואינם מובדלים
 לעצמם כמו שמספר י"ד יש ב' פעמים ו' בהעלם ולא בגילוי כי כללותם י"ד
 כו' כן עד"מ כללות קבלת שפעם מבינה דאצי' הוא י"ד יום כו' ולא שיחלקו
 לו' ו' בבחי' משפיע ומקבל זה תחת זה וד"ל.

ומה שאמר לפני ה' אלקינו כו' הענין הוא דגם בשרש שרשם של
 ז"נ נתאחדו בחי' המשפיע עם המקבל גם כן כו' והיינו שבחי'
 אור ישר ובחי' אור חזר דעתיק נתאחדו ג"כ בלי אמצעות כלי מפסיק
 ביניהם ושניהם שוים למעלה מבחי' כלים כלל וזהו לפני ה' אלקינו למעלה
 משרש התהוות אורות וכלים הנק' ה' אלקינו כו', וביאור זאת דהנה במנורת
 זכרי' כתיב שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה כו', וצ"ל למה לא
 הי' מוצקות בנרות מנורה שהי' כבהמ"ק. וגם לשון שבעה ושבעה כו'. אך הענין
 הוא דהנה לשון מוצק הוא דבר הניצוק מאליו מבלי המשכת כח גברא כו'
 והיינו שראה זכרי' בנבואה ו' מוצקות שנובעים בהם שמן מאליו לנרות
 המנורה כו' מבלי שיומשך אדם שמן להמוצקות כו' ובבהמ"ק הי' צריך כהן
 להמשיך שמן בנרות ולא היו מוצקות מושכין השמן מאליהם כו', הטעם לזה.
 בהיות כי דוגמת המוצק הזה הוא במאציל עצמו שנובע בו השמן שהיא ח"ס
 כמ"ש במ"א לנרות המנורה הם מוחזין דאו"א דתליין במזלות דא"א כו' כי עד"מ
 העלם החכמה הגלוי' כשאדם מייגע מאד ממשיכה לפי ערך יגיעתו כן יכריחנה
 לצאת מן ההעלם כו' וא"כ מה שלפעמים תומשך מאליו הוא ע"י דבר הגבוה
 ממנה שהרי מצד עצמה לא תומשך אלא לפי ערך היגיעה כו' וענין הדבר
 הגבוה ממנה הוא בחי' חסד דע"י שהוא המושך את השמן שיומשך מאליו כו'

ולכך נק' מוצק ע"ש שניצוק שלא מצד עצמו אלא מחמת מקורו הממשיכו שהיא בחי' התחתונה שבעצמות הנק' ימי קדם והם ז' תיקונים דגלגלתא הנק' איי כו' אך כמו שהמוצק הוא כלי קבלה להשמן הנובע ונמשך בתוכו לנרות כו' כן עדי"מ מז' תיקונים הנ"ל שהם ימי קדם בחי' ז"ת דעתיק כו' נמשכו כלים לאור שפע השמן שבתוכם כו' שעל ידם יומשך השמן להיות מוחין לאריא כו' וכן שבעה מוצקות אחרות שנתהוים מצד א"ח דע"י פי' עדי"מ מה שמחמת היגיעה תומשך השמן שהוא ההעלם כו' כן ע"י הבירורים מהשמן הכלה באור מושך השמן להיות ניצוק במוצק כו' והיינו בחי' גבורות דע"י שהוא מצד הא"ח למקורו כמשל הרוח של הנופה כשבא אל עצמותו כו' וד"ל וא"כ המוצקות הראשונים הם המשפיעים בעצם ומה ששופעים ע"י הבירורים הם כדוגמת מקבלים כו' לכך נא' שבעה ושבעה מוצקות כו' ואמנם זהו ההפרש בין גבורות זכרי' לכמות שהי' בזמן בהמ"ק, שהוא ראה מה שיהי' לעתיד בימי משיח לאחר שיבוא המתברר לכמו שהי' קודם שנמשך בחי' גבורות דע"י במ"ס להיות מברר כנ"ל וע"כ נתאחדו הו' ח' מוצקות ולא נא' שבעה מוצקות ושבעה כו' וד"ל ולהיות כי אין עוד העלאת מ"נ לעורר שפע המוצקות כו' אבל בזמן בהמ"ק לא הי' המוצקות כלל להיות כי היום לעשותם כתיב והעיקר של שית אלפי שני הוא רק לעורר שפע המוצקות כמשל היגיעה כו' ולא שיהי' מוצקות מעצמם כו' לכך הי' כהן דוקא ממשך השמן ע"י בחי' העלאת מ"נ לעשות יחודים עליונים כו' וד"ל. והנה עיקר התאחדות הו' ח' מוצקות ונעשה רק ז' מוצקות וכו' הוא להיות כי מצד א"ח נעשה שורש הכלים כי מבחי' גבורות דע"י קול ה' בכח נעשה קו המדה באורות וכלים בעליות וירידות כנ"ל אבל מצד איי לא הי' עליות וירידות אלא בהשוואה א' כנ"ל וא"כ לאחר שנגמר כל הבירור שחזור האור למקורו בבחי' עתיק כו' אזי בטלו העליות וירידות מצד הכלים של האורות כידוע וכמ"ש במ"א ע"פ זקנתי לא ידעתי יום מותי כו' ונעשה שוה לא"י מבלי השפלה להיות קו המודד כו' והיינו שבטלה עיקר מקור שרש התהוות הכלים כו' ומחמת זה אין הבדל ביניהם כלל כו' ומה שנו' למעלה בענין הו' ימים ח' ימים דז"נ שהם אורות בכלים ממש כו' שנעשו שוין בקומתן כו' הוא מפני שגם בשרש שרשן נעשו ז' ח' מוצקות כו' פי' שנתאחדו האי"ח והא"ח כמשל אדם הבא על עצמותו ממש לאחר שהגביה אבן גדולה וד"ל. ובוה יובן מה שלא התענו ישראל ביה"כ כששמחו ז' ח' ימים כו'. בהיות כי הי' למעלה מבחי' אכילה ושתי' שהוא ענין הבירורים ובימי הגלות יר"כ הוא עליית מל' באימא כו' אבל כשתהי' בפרצוף שלם בגילוי מוחין דאימא כו' יר"כ שוה לשאר הימים כו' והעיקר הוא להיותם אז כמו בימי המשיח שיבולע המת כו' ולא יצטרכו לברורים כו' כי נתאחדו איי וא"ח כו' וכמ"כ ענין אברהם כאשר הי' זקן שקנה חכמה פי' לאחר הבירור במ"ס כו' בא בימים הנק' ימי קדם דא"י כי מהות כל נברא שורש שרשו מימי קדם כו' וד"ל וכן יעקב הי' שני חייו שבע שנים פי' חייו הם המקוריים לנשמתו בבחי' אצ"י והוא בחי' מ"ס והם עשרה כנ"ל אבל שני חייו האלו הם ז' לבד כי לאחר הבירור בארץ מצרים שבע עשרה נעשה ז' לבד כו' כנ"ל בענין המוצקות וד"ל. וענין מאה וארבעים שנה שנעשו מז' שנים האלו הוא להיות כי י"ד שנים הוא העיקר התאחדות כי מה שנעשו עשרה במ"ס הוא בשביל מוחין למדות כנ"ל וי"ד פעמים י"ד הם ק"מ שנה,

כי ידוע שהיחידות בכתר והעשירות בחכמה והמאות במדות והאלפים ורבות במל' מלמעלה למטה ומלמטה למעלה בהיפך היחידות במל' כו' ולכך מהו' שנים של יחוד א"י וא"ח נעשה ק"מ שנה במ"ס כי העשירות בחכמה ויריד פעמים י"ד הוא ק"מ כנ"ל וד"ל אך בח"ס שהוא בכתר הממוצע כו' עדיין אין שם אלא התחלקות העשרה וממנו שורש הק"מ שנה בפרטיות וד"ל.

וזהו ויעקב נסע סוכתה כו' כי יעקב הוא הקו האמצעי ועלה במדרגתו הגבה ונסוע לבחי' שני חיוו שהם ז' לבד וזהו ויהי' ימי יעקב שני חיוו ז' שנים כו' בהיות כי שרשי הקו הימין והשמאל בכתר הוא בחי' חו"ג דע"י א"י וא"ח כו' לכך הי' ביכולת יעקב איש תם לחברם ולהיות ז' לבד ולא ז' ח' כו' וד"ל. וזהו סוכתה מקור כל המקיפים דא"י וא"ח כמ"ש במ"א שהי' יעקב איש חלק כו' וד"ל.

שבת פ' וארא בעזר"ה

וארא אל אברהם ואל יצחק ויעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם. הנה אין קורין אבות אלא לשלשה והשבטים ראובן שמעון אע"פ שהם קרובים יותר אל הנולדים מהם אין ביניהם קורין אבות אלא לאברהם יצחק ויעקב הטעם הוא מפני שבכל ניצוץ אלקי שבכל א' מישראל יש ג' מדרגות האבות חג"ת וידוע שם הוי' הכללית במדות דאצ"י אינו אלא ע"י ג' מדות אלו כי הם כללות השפע ואע"פ שתתחלק מדות תחתן לד' מחנות דגל ראובן כו' היז כענפי האילן המתפרדים משורש א' כו' ולכן אע"פ שהשבטים הם מבחי' פרטי האורות דאצ"י שמתחלקים ליי"ב חלקים בכללות אין שם הוי' הכללי דאצ"י שורה אלא באבות שהוא בחי' חג"ת הגדול הגיבור והנורא שהם אלקי אברהם כו' וכידוע. והנה בלשון וארא שהוא לשון התגלות מן ההעלם יש בו ב' פ"י א' לעבר וא' להבא שעתידי להגלות עליהם ולהבין זאת צריך להבין תחלה מה שנו' בכמה מקומות במקרא לשון הריון ועיבור על גלות ישראל כמ"ש כמו הרה תקריב ללדת כו' הרה גם ילדה ציון את בניה כו' וכן האני אשכיר ולא אוליד כו' וכמארוז"ל אפי' בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברת יהי' כל צרכיהם לפניך כו'. הנה ענין הולד כשהוא במעי אמו ידוע שהוא מקופל ומונח ראשו בין ברכיו כו' ואוכל מטבורו כי פיו סתום וטבורו פתוח ומקבל שפע המאכל שאמו אוכלת דרך טבורו ומיד יבא המאכל כמו שהוא לבני מעיו ונמצא שלא קיבל השפע רק בני מעיו אבל פיו ולבו וכבדו ואברי הפנימי' לא נכנס לתוכם המאכל כלל וגם שיש לו כל האברים כמו לאחר שגולד והוא הפה והאוזן ועין וידו כו' המה מקופלים בין ברכיו ואין בהם פעולתם כלל שהאוזן אינו שומע והעין אינו רואה כו' ומיד כשגולד יפתח פיו הסתום ויסתם טבורו הפתוח והעין יראה ובאוזן ישמע כו' ויבכה מיד בהולדו ולאחר הבכי' מניקים אותו חלב וזאת נחמתו מעצבו כו' כי ענין בכייתו הי' שלא מחמת גירעון ופחיתות אדרבה מחמת

שנולד ויצא לאור אור העולם וגם הוא נפתחו עיניו שהיו סתומים עד הנה ואזניו שומעים ופיו פתוח כו' ה"ו כיוצא מבית האסורים שיבכה מרוב החדה וגם יעצב על שעבר עליו מה זאת ה' לו שלא ראה מאורות כו' והחלב תשמחו על העבר כו' וד"ל.

ועתה להבין כל זאת למעלה בבחי' אצילות וממנו יובן ג"כ בכללות נשמות ישראל שנא' עליהם ענין העיבור והלידה כו' צריך להקדים הידוע בין ענין יחיד לאחד שהדבר המתאחד עם זולתו יקרא בלשון אחד והדבר שאין לו התאחדות עם זולתו מפני שהוא יחידי ואין לו דבר נוסף עליו שיתאחד עמו יקרא יחיד כו' וידוע שאחד הוא מדות עליונות שהמה מקוריים האמיתים כו' לששה רוחות העולם הגשמי מזרח מערב צפון ודרום מעלה ומטה כו' וכדי שיהי' ה' אחד שהוא ו"ק הרוחניים צ"ל ע"י ג' שמות ה' אלקים ה', פי' בהיות כי ידוע שהמדות כמו אור החסד דאצי' הוא חסד דרוע ימינ' הוא אור השפע מעצמות המאציל הנק' יחיד שעדיין לא האציל אור כלל והוא ושמו לבד יחיד ומיוחד כו' כשנשפע אור החסד פי' מקור דמקור לכלי החסד דנבראים המוגבלים כו' ה"ו ירידה והשפלה גדולה להיות אור שפע חסד דאצי' כי במקום גדולתו ענותנותו כי שבחי' המה ירידות כי הוא שלימותא דכולא כידוע וגם בהיות כי יהי' מדת החסד מופרד ממדת גבורה שהוא אור שפע הפכי' שמאל ודחה לצמצם האור ממקבלים כו' וכידוע שזה היפך החסד היורד מן גבוה לנמוך וגבורה עולה מנמוך לגבוה להסתלק למעלה כטבע האש כו' ואיך יתקיימו שני הפכים עולה עם היורד זהו ענין יחודא עילא' שבמדות עליונות שמתאחדים שני הפכים כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' שמפני הביטול שלהם במקור תוצבם שהוא בחי' יחיד המאצילים נתאחדו ולא יהי' הפכים זה לזה כלל וזהו תמליכוהו בשמים וארץ וד' רוחות פי' להמשיך במדות עליונות שהם ו"ק הרוחנים דאצי' מקור דמקור לבי"ע כו' בחי' הביטול ממציאיותם להיות מתאחדי' כו' והמשל בזה ידוע מב' תלמידים שמתחלקים בסבר' ששמעו מפי הרב כשבאים לשאול מהרב שמתבטלים שניהם מהשגתם הראשונה לכך כששומעים מחדש הסברא לא יהי' ביניהם מחלוקת כלל ואחר שהולכים מהרב ומשיגים בהשגתם חוזרים ומתחלקים כו' והוא מפני כלי מוחם שמקבלים ההשגה שמשונה א' מחבירו אבל שפע הסברא א' היא כו' וד"ל כמ"כ ענין המשכות האורות הנאצלים אינם אלא בשביל שיומשכו בכלים כידוע ולכך מתחלק החסד מן הגבורה וכשמתבטלים בעצמות המאציל ע"י הפשטתם מכליהם המגבלים כתיב עושה שלום במרומיו כו' וד"ל והוא ענין היחוד שבפסוק שמע ישראל ע"י ג' שמות דוקא עד שיתאחדו ע"י השמות אלו פי' שיומשך בהם בחי' הביטול ממקורא דכולא וד"ל.

והנה כתיב ביום ההוא יהי' ה' אחד וידוע קושיית הגמרא אטו האינדא לאו אחד הוא כו' והענין הוא דהמשכה זו של המאציל להאציל המדות מבחי' יחיד הוא כמשל תולד הנולד מבטן אמו שתחלה הי' ראשו בין ברכיו כו' כן ידוע שעתה הוא בחי' שינה והוא בחי' עיבור תלת גו תלת כו' פי' שמוחין ד"א ועיניו ואזניו הוא בהעלם בבטן אימא כו' ורק בחי' נהי' הוא שפע המקור

לכל חיות הנבראים זהו האני אשכיר ולא אוליד כו' ובאלף הו' יהי' הלידה פי' בבחי' גילוי המוחין ופה ואחזן כו' זהו ביום ההוא דוקא יהי' ה' אחד פי' בבחי' הביטול מחמת המוחין גדלות מהמאציל וכו' אבל עתה אין שמו שלום כו' פי' שהמדות מפורדים מחמת הכלים דנהי' והרי העולם מופרד לעצמו ובחי' יחיד הוא לעצמו בבחי' ההסתלקות אל העצמות כו' משא"כ כשיהי' ה' אחד מחמת גילוי יחיד כנ"ל אזי לא יהי' העולם שהוא הו"ק גשמיים מופרדים כ"כ בבחי' יחיד וד"ל.

ב) ועתה צ"ל כל ענין המשל שטיבורו פתוח במעי אמו ומקבל שפע מאכל אמו שלא ע"י הפה כו' ומה שיבכה מיד בהולדו כו'. הנה בנבואת יחזקאל נא' ג"כ בענין גלות מצרים שהי' כמשל הילד העובר מיד בהולדו שעדיין לא נכרת טבורו כו' ואראך כו' הענין הוא דבכל ימי הגלות אין נשמות ישראל מקבלים שפע אלקי בעבודת ה' כ"א בבחי' נהי' שבנפשם דהיינו העשי' לבד וידוע שהמצוות מעשיית נקראים בשם מאכל ישראל מפרנסין כו' לכו לחמו בלחמי כו' והרי כמו הלחם שאדם אוכלו ומתחזק מוח בעבודת ה' ואוכל לכוונה זו הרי השכל שיש במאכל שנפל משבירת הכלים כידוע מוספת לו מוחין והשגת אלקות כו' וכשאוכל לתיאבון למלאת כריסו לבד הרי השפעה זו של המאכל לא נמשכה רק לכריסו ובני מעיו לבד ולא למוחו ולכן כו' וכמ"כ במצוות מעשיית שנקראים לחם הנה ידוע שע"י העשי' נתבררו כמו המאכל והי' לדם וחיות לניצוץ אלקי והדם נעכר ונתברר ונעשה חלב שהוא שמחה בהתבוננות בגדולת ה' שהוא בחי' מוחין דיניקה דהיינו התינוק כשנולד שרואה בעיניו ואזנו ישמע ופיו יפתח לקבל השפע דרך פיו לאברי הפנימים כו' כן ע"י הדם שנעכר בכירורי' המצוות מעשיות נעשה בחי' חלב דאימא פי' שמתגדלים מידותיו באוי"ר ויפתח הסתום שיראה בעיניו וישיג גדולת ה' ולבבו יבין ואזנו ישמע ויבחין כו' וידוע דהיום לעשותם כתיב והוא בירור הדם לחלב והיינו שבהיותו בבחי' עיבור ראשו בין ברכיו כנ"ל ולעתיד כתיב וראו כל בשר שיתגלה אלקות בבחי' גדלות המוחין בכא"א מישראל ויראה בעיניו כו' ולבבו יבין כו' ויבכה מרוב החדוה וגם מעצבון העבר שלא ראה מאורות מימו ומה זאת הי' לו כי נסתם עיניו ואזניו השע כו' כל ימי הגלות כנ"ל וזהו הלוך ובכה ילכו ואת ה' אלקינו יבקשו כמו התינוק שיבכה מיד שיצא לאור העולם ויפתחו עיניו כו' וד"ל וזהו כמשל המאכלים שאוכל לתיאבון כו' כן קבלת השפע בכל ימי הגלות הוא כמשל טבורו פתוח שמקבל בבחי' נהי' לבד כו' וד"ל. זהו וארא אל אברהם יצחק ויעקב כו' כי כללות נשמות ישראל הכלולים מג' אבות הי' עדיין אז בבחי' עיבור וזהו וארא שאתגלה כמ"ש האני אשכיר ולא אוליד כו' (ולשון עבר הוא מארז"ל בכל פרשת העיבור יהי' ג"כ כל צרכיהם לפניך כו' וד"ל) וידוע דאברהם הוא אהבה הטבעית הנמשכת כמים כו' ויצחק הוא מבחי' הגבורת לעולם ירגיו אדם יצ"ט כו' פי' שמתמרמר מאד על עוצם ריחוקו מה' אחד שזה החמימות ממיררות זו הוא מבחי' גבורות דקדושה כידוע והוא ענין הדם הנעכר מחמת הלידה וכו' ויעקב הוא לאחר העיצבון והמרידות ימשך ויעורר רחמים רבים על ניצוץ נפשו האלקי במה שנתרחקה כ"כ כו' וכידוע וזהו באל שדי כמ"ש ברכות שדים כו' והיינו כמארז"ל בענין דדי' במקום בינה כו' פי' בהיות

כי הרי אנו רואים שאותה המרירות עצמה שמתקרב לה' בהשגתו באלקות גרמה השמחה בהתבוננות והשגה זו מפני שאם לא הי' במרירות תחלה לא הי' עכירות דמו שיתהפך לחלב כו' והיינו בחי' חלב דאימא כי ההשגה עצמה האלקי' הוא ההתבוננות ומה שהוא שמח בה הוא מצד ההרגשה והוא כמשל החלב שיונק התינוק שמוספת לו ענין הגדלת מדותיו כו' ולא שתהי' מוחין לו כ"א הגדלת המדה שיהי' מוכן לקבל מוחין דגדלות לאחר השלמת ימי יניקה כו' וד"ל וכמ"כ וארא אל האבות שהיו בבחי' עיבור ונראית להם שהיו בבחי' לידה אך אחר הבכי' מצד שלא ראה מאורות מימיו עד הנה כו' והוא בחי' יצחק כו' מיד נהפך לחלב ויונק משדי אמו לנחמו כמ"ש כאיש אשר אמו תנחמו כו' והוא ענין אל שדי בחי' דדי' שבמקום בינה שהיא השמחה של ההתבוננות וד"ל. וזהו אשר קדשנו במצוותיו כי המצוות מעשיות שישראל עושין מפרנסין לאביהם שבשמים כנ"ל כמשל הדם הנעצר כו' ולע"ל יקדשינו במצוותיו פי' כידוע שהקב"ה מניח תפילין וכן כל המצוות ונקראים מצוות ה' אורחות ה' כו' והיינו ענין החלב דאימא דאצי' שהוא קדש העליון פי' מוחין להגדלת מדות דאצי' כמ"ש ישמח ישראל כו' בבחי' יניקה כנ"ל וד"ל. אבל שמי הוי' לא נודעתי להם כו' הוא בחי' גדלות המוחין שהוא למעלה ממוחין דיניקה והיינו בחי' יחי"ד שלמעלה מאח"ד והוא בחי' משה שאמר ונחנו מ"ה פי' כח מ"ה שבחכמה שהוא הביטול במציאות שאין שם אפי' ביטול המדות והתאחדותם כידוע והוא מהות חכמתו ית' שבתורה שנא' עליהם ודברת בם אחר שנא' ואהבת את ה' אלקיך שאינו אלא כמשל המאכל המחבר הנפש לגוף כו' אבל הדברים האלה אשר אנוכי מצוך מי שאנוכי כו' וד"ל והיינו שיתגלה בחי' יחיד בהשגת הנבראים אינו אלא התורה כו' וד"ל.

בעזריה

להבין שרשן של כל הדברים הנ"ל. הנה ענין קבלת השפע דרך טבורו הוא מבחי' נהי' אע"פ שהכרס עדיין הוא למעלה מהירכיים עכ"ז נחשב מטבור ואילך בכלל נהי' כידוע לפי שהוא שלישי ת"ת כו' והוא בחי' סבי"א והוא ענין העיבוד תלת גו תלת כו' וידוע דגם בנהי' יש חב"ד וחגי"ת ואפי' בכלים דנהי' כו' ע"כ יש להעובר ג"כ עינים ואזנים כו' ואע"פ שאין לו פעלתם והנשימה באברים הפנימי' ריאה ולב כו' ג"כ אין לו כלל רק הוא כאבן דומם בריאה ולב כו' ואע"פ שעיקר הכלים של הריאה ולב הוא שיהי' בהם הנשימה של רוח החיים ואין בו רוח חיים כלל רק הוא כא' משאר אברי אמו שהם חיים בבחי' דם הנפש לבד כו' עכ"ז הרי יש בו גוף האבר של הנשימה כו' והטעם הוא כנ"ל דנהי' כלול מחב"ד והיינו השפע מוחין של נהי' לכך יש בו כלים למוחין כו' ועוד מפני שעתיד להיות בהם מוחין ממש בהולדו לכך קדמו בכריאה להיות נכללים בנהי' לבד והיינו שראשו הגשמי בין ברכיו הגשמיים וכו' בהעלם המוחין האמתים ורק מוחין דנהי' בראשו שבין ברכיו שהרי מה שמקבל השפע דרך

הטבור לא נכנס השפע רק לבני מעייו לבד וכשמתעכל במיעיו מקבל הראש חיות ממנו א"כ הרי שפע חיות המאכל בא מנה"י לחב"ד ואין חב"ד מקבל שפע חיות בפ"ע כלל כו' משא"כ במוחין דיניקה שמקבל בפה החלב הרי יניקת המוחין מן החלב דרך הפה כו' ומן החלב נגדלים המוחין ממש כמשי"ת ויובן זה עד"מ מן חכם לב המבואר במ"א שמקבל שפע המוחין בלבבו הגשמי ומשם יוצא השפע אל המוח ה"ז חב"ד שבנה"י כו' וזהו ראשו בין ברכיו כו' והיותו נעלה במדרגה מזה הוא כשמקבל תוספת הבנת השכל ע"י הבל הפה בדיבור כשמדבר את השכל כו' שהרי הבל הלב מן בשר הלב הוא והבל הדיבור הוא מן אותיות השכל מל' שבגפשו השכלי' ואבא יסד ברתא כו' אבל מה שיש שכל בבשר הלב הוא מקטנות המוחין שהושפל בלב בבחי' נה"י כו' כידוע ועיקר ההפרש שהדיבור בעצמותו הוא מן מהות שכל הנק' בינה אלא שמתלבש בהבל הפה היוצא מן הלב כו' אך אותיות הדיבור הרוחניים נמשכים מן השכל העצמי בדרך דילוג ממהות למהות והיינו כמשל החלב של האשה בודי' שנמשך מן המוחין שלה שבא למוח תוספת חיוק מחמת הדם הנעצר כו' וידוע זהו הדם הנעצר נעשו ממנו תחלה בגידי המוח חיות רוחני ומתהפך ומתגשם להיות טיפת זרע באיש וריבוי הרמים באשה גורמת התגשמות הרבה מן הדם להיות חלב כו' כמבואר בספרי הרופאים כו' וזהו ענין היניקה כ"ד חודש רק בשביל שיוכל התינוק לדבר וקודם כלות משך זמן היניקה לא ידבר כו' והטעם הוא שבכל פעם שיונק מחלב דאמו נמשכת מוחין גשמיים דאמו בו וגורמת למוח בינה בתינוק להתגשם בפעולת המשכת אותיות הדיבור כו' ואחר שהוכן בכ"ד חודש בכלי הדיבור יכול לצרף ע"י החכמה אבא יסד כו' וד"ל וזהו ענין הגדלת המוחין ע"י היניקה שאינו גידל המוחין בעצמן כ"א לגדל המדות שיוכנו לקבל שפע המוחין אחר כ"ד חודש וד"ל והיינו כמבואר במ"א בענין שפע החלב במדות שמפני שנכנס החלב תוך תוכו מתגדלת המדה ומתרחבת אח"כ עד שראוי לקבל מוחין ושכל ממש כו' כמו עד"מ כשלומד איזה מס' מפני איזה טעם תועלת כשישכח על הטעם ויתחיל ללמוד בלא טעם ברוב המשך הזמן אינו אלא שזוכר שכבר הוחלט אצלו שטוב לו ללמוד זאת המס' וכדומה וזכרון זה הוא הגשמת הטעם והוא להרחיב המדה פי' שתקיים זמן רב כו' וד"ל ולפעמים יכלה שפע חלב שהוא כח זכרון זה במעט זמן ויצטרך לעורר שכלו בהרחבה באותו הטעם והתועלת להוליד המדה מחדש כו' אבל כשתולד האהבה ללמוד מן השכל הרחב עיקר רוחב האהבה פי' הגדלתה במשך זמן ללמוד כו' הוא רק מן בחי' יניקת חלב והוא מה שנשאר בזכרון בקצרה כו' אך אחר שתגדל האהבה יוסף אור שפע השכל והטעם בה בגדלות המוחין להיות כי הוכנה והורחבה בכח הזכרון כו' (וזהו שארז"ל דדי' ריווך מהתינוק כו') כמ"כ יובן כ"ז למעלה ההפרש בין מוחין דעיבור שראשו בין ברכיו כו' ובין מוחין דיניקה שהוא ענין הגדלת המדות ומקבל כל שפע המוחין גדולות בקצרה והוא בחי' גדלות דקטנות שהוא גדלות ראשון וד"ל.

והנה כל הנ"ל יובן בנמשל למשכיל למעלה שאור המאציל כשהאציל י"ס ה'י' בבחי' אבא תלת גו תלת בחי' נה"י מבחי' טיבורו ולמטה יוצא השפע כו' והמקבל אינו מקבל אלא בחי' נה"י שבו שהוא מטיבורו ולמטה כו'. וביאור

הדבר להיות כי מבואר למעלה ההפרש בין יחיד לאחד וכו' וע"כ שיהי' גמט' מבחי' יחידות שבמאציל שהוא לבדו כו' להיות נאצל חלק מופרד ממנו כו' א"א להיות שפע זו מבחי' פנימית המאציל כ"א מבחי' אחריים שבו למטה מרגליו כו' כמ"ש במ"א וגם הגולד הוא בחי' אדם דאצי' כידוע הוא בבחי' עיבור בבטן אמא טבורו פתוח לקבל השפע רק לכריסו כו' ואין בו הנשימה עצמה כ"א כלי הנשימה שכשילד יפתח הסתום כו' וזהו בזמן הגלות שהוא בחי' שינה שהוא כמו העיבר וזהו מארו"ל אפי' בשעה שאתה מתמלא כו' ולע"ל יהי' בחי' לידה שהוא פתיחת הסתום והוא היניקה מאל שדי דדי' במקום בינה כנ"ל וזהו וארא אל אברהם ויצחק באל שדי שהוא התגלות הלידה לעתיד וד"ל ומה שוארא הוא ג"כ לשון עבר הוא מפני גידול האברים פה ועין ואוזן גם בהיותו בבטן ע"י הנה"י שמגדלים גשם האברים ע"י קבלת שפעו כו' וד"ל.

והנה עיקר ההפרש בין מקבל השפע דרך הפה למקבל דרך הטבור הוא רק הטעמים רוחניים מתיקות וחמיצות שיש במאכל שבפה טועם החיך רוחניות הטעמים ונשארית האוכל בלא טעם כשיוצא לקיבה אחר שטעמו החיך כי החיך הוא בחינת חכמה והוא מוציא הטעם שבמאכל כי הרי לאחר שהקיא המאכל הקיבה אפילו מיד שאכלו אין בו שום טעם כלל כי כבר הוציאו החיך כו' והטעם לזה הוא מפני שבהמאכל יש דצמ"ח ומדבר וחלק המדבר שבו הוא הטעם שבו שהוא רוחני מאוד כידוע שנתנ"א הוא בחי' ארמ"ע כו' והחיך שרוחניות שלו שיטעום בשכל הרוחני כמ"ש חכו ממתקים כו' כנראה בחוש שהמתענג באיזה שכל ירגיש בחיך בבחי' דקות בהתפעלותו מן השכל כו' וגשמות החיך יטעום טעם המאכל שהוא ג"כ בחכמה וכידוע שהשפלת חו"ב שבמות הוא בחיך וגרון הממוצעים בין הלב למוה כו' וד"ל והשיניים הם ל"ב נתיבות החכמה המבררים המאכל בחכמה אתברירו פי' כי ע"י הטחינה במאכל לחלקו לחלקים דקים הוא יציאת הטוב שבו מן הרע בגילוי מופרד לעצמו כו' כמו שבשכל חכמה כשלא ישנה אותה פעמיים ושלוש יהי' הפסולת שבה מעורב עם הטוב ולא יבין בה להבחין בין טוב לרע להקשות ולפרק כו' אבל כשיחזור עלי' פעמים הרבה והיינו שיחלקנה לחלקים רבים להיות כל דבר מותפס בשכלו בפ"ע כו' אזי יתברר השכל אצלו לעמוד על אמיתית ההשכלה ולהסיר הפסולת כו' וזהו הנק' גרסא שקודם העיין כמו פולים גרוסות לחלקים רבים בטחינה כו' גרסה נפשי כו' והוא טחינת הלי"ב שינים מתחלה כדי שיוכל החיך אח"כ לטעום הטוב כו' וד"ל ואחר שהוציא החיך הטעם והמובחר לא נכנס בקיבה אלא הגשמיות של המאכל מחלקים דוצמ"ח שבו כו' זהו ההפרש בין קבלת הפה שנכנס למוח דרך החיך הטעם שבמאכל והרי יוכל אדם להיות ע"י טעימת אוכל אף שילעוס ויורק מיד רק שהוא בתכלית הדקות למוח לבד כו' וזהו ג"כ ענין החלב שהתינוק מוציא בו טעם דוקא כו' והוא הנכנס במוח לחזקו כו' וד"ל אבל קבלת הטבור הוא שהמאכל בגשמיותו כמות שהוא נכנס לבני מעיין מיד מבלי שיבורר תחלה הטעם שבו בפ"ע להכנס למוח כו' והרי הטעם שבמאכל בהעלם בגשמות המאכל בבני מעיין רק אח"כ יוציא הטעם ומתברר ועולה למוח הראש שבין ברכיו כו' וכנ"ל וד"ל אבל בקבלת הפה אין בירור הטעם מבחי' נה"י אלא מקצת הארת חו"ב שהוא החיך ושיניים וגרון כו' וד"ל.

ב) ועתה צ"ל כל הנ"ל בכללות נשמות ישראל שבמצרים היו בבחי' עיבון וכמ"ש ואעבור עליך כו'. כי הגה המצוות מעשיות הם בחי' נה"י כמס"ל והאבות ידוע שקיימו כל המצוות אך ההפרש הוא כי לנו ניתנה התורה ולהם לא ניתנה וזהו ההפרש בין יניקה לגדלות כו' פי' כידוע שכל המצוות הם בירורי נוגה שהיא ענין דם הנעכר ונעשה חלב כו' כי שפע חיצונים מפסולת דמים דנוק' וכשא' מישראל לוקח אתרוג מנוגה ועושה בו מצוה מתברר שרש דשרש האתרוג מרפ"ח ניצוצין ונעשה חלב כו' שהוא השמחה ישמח ה' במעשיו כו' והיינו אל שדי שנתגלה לאברהם ויצחק ויעקב שקיימו כל המצוות מעשיות כנ"ל אך מאחר שלא ניתנה להם התורה דהיינו שלא נצטוו לעשותם והם עשו מעצמם לכך שמי ה' לא נודעתי להם כו' פי' כידוע ממשל המלך בור"ד כשמצוה לעשות דבר הרי העבד העושה מצוותו יש לו אחיזה והתחברות אל המלך בעשי' זו אע"פ שאין לו אחיזה והתקשרות בפנימיותו בחב"ד ומדות כו' והוא בחי' מל' שבמל' שהיא מצוות המלך לבד כו' אבל ידוע ששורש המל' בכתר דווקא והוא כתר מל' כו' דהיינו מה שהמלך מרומם ומתנשא מהמון עם הוא מבלי שיש להם איזה שייכות והתחברות כלל וכלל כי אע"פ שבחב"ד שבו יכול המקורב אליו להתחבר בו כו' אבל בבחי' ההתנשאות שמצד כתר מלכותו שעל ראשו לא יוכל לגשת אליו כלל כו' והרי אנו רואים שבצווי המלך הוא רק מן בחי' כתר מלכותו שהוא למעלה מן הטעם ודעת כו' וא"כ עבד העושה מצוות המלך מתקשר בבחי' כתר מלכות דוקא וד"ל וזהו שלא ניתנה התורה לאבות פי' שלא נצטוו במצוות המלך שהוא מבחי' כתר מל' פנימית רצון העליון הפשוט שרש דשרש כל הנאצלים ונבראים כו' כידוע ובישראל שניתנה להם התורה בציווי ואזהרה לא תאכל חלב כו' ועשה סוכה וכדומה הרי בציווי זה הוא מבחי' כתר מל' כו' והוא ענין שמי הוי' לא נודעתי והל"ל הנודעתי על שם הוי' אבל נודעתי משמעו על עצמותו והיינו להיות כי בכתר עליון יש בו מבחי' תחתונה שבעצמות המאציל ג"כ כידוע לכך אמר נודעתי וד"ל וזהו אשר קדשנו במצותיו פי' ברצונו כתר מל' וציוונו במצוות המלך בבחי' מ' שבמל' כדי שנהי' מקושרים בכתר מלכותו כו' וד"ל. וזהו ההפרש דבין יניקה לגדלות שבמצרים היו בבחי' עיבור וגם האבות שקיימו במצוות מעשיות * שלא נצטוו ואע"פ שדם נעכר בבירורי נוגה כו' אבל לא נתקשרו בבחי' כתר מל' אלא בבחי' יניקה בלבד כו' אבל כשנתנה התורה להם אזי נודע עצמותו ית' אליהם וד"ל.

וז"הו והי' הדברים האלה אשר אנוכי מי שאנוכי מצוין כו' ודברת בם כו' פי' כי ההפרש בין מצוות תלמוד תורה שהוא הדיבור למעשה המצוות שמעשי המצוות נקראים עבודה כעבודת עבד לרבו שמתקן לנפשו במלאכתו כו' כן בכל מעשה המצוה מקשר נפשו ומתקנה על ידי העשיה כו' אבל הדיבור בתלמוד תורה אף שהוא מדבר בפיו הרי הוא אינו אומר דבר חידוש בפ"ע רק שהוא אומר דבר ההלכה ועשרת הדברות כללות התורה חיים וקיימים בתמידות בבחי' כתר מל' פנימית לכללות הנאצלים כו' וא"כ ה"ז כשליח המלך שמדבר בשם המלך לעשות כך וכך שלא יוסיף דבר משלו רק ידבר ויצווה כל דברי המלך כו' שאז היראה ופחד נופלת בעבדים

השומעים דברי המלך כאלו שמעום מפי המלך כו' כמ"כ האמר דבר הלכה הוא בדוגמת המלך ולא כעבד לתקן נפשו כו' וזהו שנקראים ת"ח מלכים מאן מלכי רבנן מתני' מלכתא כו' והנה במשל השליח שדבר המלך נתלבש בו הרי הוא בבחי' ביטול אל ענין שליחות דבר המלך שבו כ"א הי' הוא המצוה מצד עצמו לא הי' העבדים שומעים כלל כו' וכמ"כ מי שתורתו אמונתו פטור מהתפלה כי כדברו דבר ההלכה הוא בבחי' ביטול ממציאיותו שאינו אלא כמכריז ומשמיע דבר המלך והוא אינו כלום כו' בהיות כי החכמה שבדבר הלכה הוא בבחי' ביטול מצד אור הא"ס שבה כידוע והוא מדרגת משה שא' נחנו מ"ה שהוא ביטול העצמות מכל וכל ואין שם אפי' ביטול המדות אי"ר והתאחדותם כו' שהוא ע"י הברורי נוגה דמצוות מעשיות להמשיך אור או להעלות כו' וד"ל וזהו אשר צ"כ מצווח ודברת בם בבחי' ביטול כמלך הגזר ואומר כו' וד"ל.

וזהו וארא אל אברהם ויצחק כו' הנה כתיב וידעו מצרים כי אני ה'. פי' כי כל עיקר ענין עיבור יניקה ומוחין למעלה באצי' אינו בשביל האצי' ולא בשביל ישראל כי חלק ה' עמו בני בכורי כו' כי כללות נשמות ישראל עלו במחשבה סתימאה כו' כידוע ולא נעשו בבחי' עיבור ויניקה כו' תחלה אלא כדי שידעו מצרים את ה' פי' בשביל בירורי הרפ"ח ניצוצי' שנפלו בשבירת הכלים כידוע וקליפת מצרים הוא בחי' דם הנעצר שהוא גבורות דרפ"ח ניצוצי' ואח"כ בבחי' לידה שהוא היניקה וארא אל אברהם כו' הרי בחי' החלב דאימא לאברהם ויצחק כו' אינו בשביל עצמם ומהותם להגדיל המדות כו' כי הרי שורש האבות בימי קדם הוא כמ"ש אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם קדמונו של עולם באצי' כו' רק בשביל הברור שמתבררים החיצונים דנוגה שמקבלים מהמדות עליונות כו' שע"י החלב דאימא שיונק במדות כו' מתבררים ונפרדים החיצונים מהם והוא ענין הגדלת המדה שיוכל התינוק לילך ברגליו כו' וד"ל וגם בבחי' חלב עצמו שבאימא הוא ע"י בירורי הדם שנעצר ונעשה חלב כו' והמובחר עלה למח ב"נה כנ"ל וד"ל.

והנה ענין יניקת החלב הוא במקום החזה דוקא ששם הוא בחי' יעקב כו' והענין הוא שיעקב אמר ופחד יצחק הי' לי פי' כי כל עיקר הרהמנות אינו שורה אלא במקום שיש צער גדול ושפלת גדולה אבל במקום תענוג והרחבת הלב לא יתכן להיות ע"י הרהמנות כו' כמ"כ ידוע שאברהם יצא ממנו ישמעאל • הוא כשאבה וחסד דקדושה באה לידי גסות יצא ממנו ישמעאל שהוא החסד שמצד ההתנשאות מרוחב הלב ולא מצד אמיתית ענין החסד כו' וע"כ עדין אין בחי' יעקב שהוא הרהמנות מצד קו האמצעי שהוא בת"ת שבחזה כו' יכולים להתגלות שאינו שורה כ"א בשפלות כנ"ל אבל כשמתגלה מדת יצחק שהוא המרירות מעוצם הפחיתות שהוא צער גדול מחמת שפלות גדולה כו' אזי מיד יתעורר מדת יעקב שהוא הרהמנות כו' וד"ל וזהו שאמר יעקב דוקא ופחד יצחק הי' לי פי' שנתכלל ונמתק ע"י כי ע"י הרהמנות נתעלה הניצוץ מלמעלה למטה כו' אבל גם כל עיקר התעוררות יעקב אינו אלא ע"י פחד יצחק דוקא וד"ל וזהו שיניקת החלב דאימא הוא ג"כ במקום החזה שהוא ענין הלב מבין

דהיינו במקום בינה שבלב שהוא שורש ומקור ליעקב המתגלה בחזה ממש וד"ל
 והיינו השמחה שבהתבוננות שנמשך לחיות על המרירות מצד הרחמנות וד"ל והו
 דם נעזר ונעשה חלב שע"י המרירות בחי' דם יתעורר מדת הרחמנות בחזה
 ויונק החלב ממקום בינה כנ"ל וד"ל.

להבין ענין ששה קצוות מעלה מטה מזרח ומערב צפון ודרום. הנה בלשון
 הקדש מזרח הוא קדם ומערב אחר כמ"ש אחר וקדם צרתני כו' וצפון
 ודרום הוא ימין ושמאל כמ"ש צפון וימין אתה בראתם כו'. וביאור הענין
 דמעלה ומטה הוא העיקר שבכל הו"ק להיות כי ענינם הוא ירידת השפע מן
 המשפיע שהוא למעלה מעלה ויורדת השפע מטה מטה אלא שמתפשטת השטע
 אח"כ לד' סטרין מזרח ומערב כו' והעיקר הוא התחלת השפע וכלות השפע
 שהוא מעלה ומטה רק שבאמצעות ההשפעה עד שתכלה למטה מטה כו' מתפשטת
 היא לימין ושמאל ואחור וקדם כו' עד"מ שפע שכל שיש בו סיפור דברים הרבה
 בעניני ההשכלה מה שהוא לתמצית ונקודת ההשכלה יקרא קדם ע"ש שהוא
 הפנימי' ואותן דברים שהם לטפל שבשכל אבל יחסר בלעדם בשלימות נקודת
 ההשכלה כו' יקרא בחי' אחוריים כו' והתפשטות השכל באותו הדברים לימין
 ושמאל הוא מה שיש בהדברים שהמה נוטים לשמוע להשכיל נקודת השכל על
 ידם כי הם מהתפשטות חסדים של הנקודה שבקדם כו' ומה שיש בדברים שעל
 ידם יוכל השומע לנטות מהנקודה לדרך זר ויקשה קושיית כו' זהו השמאל
 שמתפשט ג"כ מאמצעי' נקודת המזרח לבחי' גבורת והעלמות כו' וד"ל
 אך בכלל ימין ושמאל כשמקבלי' מאמצעי' המזרח הוא הנקרא בחינת
 התפשטות הרוחב מימין לשמאל כו' אבל מתחלה נעשה האורך לבד והוא
 מזרח ומערב לבד וד"ל ונמצא מובן שהעיקר הכללי הוא התחלת שפע
 השכל שאינו עדיין בכלל סיפור דברים בקדם ואחור כו' וסוף שפע השכל
 שהוא בחי' המטה כו' יצא ג"כ כאחד עם בחי' המעלה שהוא התחלת
 השפע כו' שהרי מטה הוא כלות השפע לאחר שנתפשט לד' סטרין קודם כלותם
 לגמרי כו' והיינו כמות שנתפסת ההשגה במקבל השכל כו' וזה הי' במשפיע
 קודם התחלתו שלא הי' עדיין ד' סטרין כו' וד"ל ונמצא שמעלה ומטה אינם
 בכלל התפשטות אורך ורוחב כלל כ"א בבחי' קו היורד בשהו ממעלה למטה
 ואח"כ יתפשט הקו לאורך מזרח ומערב ואח"כ לרוחב ימין ושמאל שהוא צפון
 ודרום כנ"ל וד"ל. וכמו שהוא בהשפעת שכל כן הוא בו"ק הגשמים מזרח ומערב
 נבראו מן המעלה ומטה ונקראים אחר וקדם ואח"כ נמשך לימין ושמאל ברוחב
 כו' ואע"פ שהמטה הוא שטח הארץ ממש אך הרי נעוץ סופן בתחלתן כנ"ל כו'
 וזהו שארז"ל תמליכוהו בשמים וארץ וד' רוחות העולם שנו' שמים וארץ תחלה
 שהוא מעלה ומטה כו' ואח"כ להתפשטות אורך ורוחב שהוא ד' רוחות העולם כי
 עיקר העולם הוא מעלה ומטה וד"ל. אך ענין תמליכוהו הוא ידוע שו"ק הגשמים
 שורש שרשם בבחי' אצי' שהוא ו"ק דאצי' המקור דמקור לו"ק הגשמיים כידוע
 והוא הנק' אדם דאצי' ועליו נא' אחר וקדם צרתני כו' שהוא ד' רוחות בבחי'

אצי' ד' סטרין עילאין כו' והוא ענין מרכבה בכל מקום פני אדם הוא קדם ופני ארי' ופני שור הוא ימין ושמאל כו' אבל עיקרו של אדם שעל הכסא כו' אינו אלא מעלה ומטה והוא וי"ו לבד כו'. וענין שכינה במערב וגם להבין ענין דלי"ת של אח"ד כו' פי' בהיות כי נעשה יחודא עילאה בוי"ק דאצי' בבחי' הביטול והתפשטות מעלה ומטה שהוא הוי"ו וכ"ש ביטול התפשטות אורך ורחב לד' סטרין כו' ע"י ג' שמות ה' אלקיננו ה' שהוא בחי' מוחין דא"א כו' ע"כ גם באדם תתאה שהוא מדת מל' שהוא ענין בשכמל"ו כידוע נעשה ג"כ היחוד בוי"ק שלה והוא כמ"ש לך הוי"ו הגדולה והגבורה כו' שהוא מעלה ומטה ות"ת הוא מזרח כו' ואו הדלי"ת של אח"ד שהוא כללות היחודא תתאה שוה למשפיע להיות דרום ימין כו' אבל בהיות ירידת השפע במל' כמו בזמן בהמ"ק שהי' היכל ק"ק במערב והיינו ענין שכינה במערב דז"א שמקבל אב"א כו' וד"ל והרי כששתתצור' כלפי היכל ק"ק שבמערב הי' פניו למערב ודרום הוא לשמאלו וצפון לימינו בהיפך כשפניו למזרח שדרום לימינו כו' וד"ל והטעם הוא שבמקבל שהוא המל' נעשה בהיפוך מכמות שהוא במשפיע כחותם המתהפך כו' וזהו וע"ד בחילופי אותו כו' וד"ל מאחר שהשפע יורד בבחי' קו ואח"כ לימין כו' הרי ימין זה הוא לשמאל המקבל וד"ל כמו אדם שמקבל שפע מימין אדם המשפיע לו שמאחר שעומד למול פני המשפיע הרי שמאל המקבל נגד ימין המשפיע כו' וד"ל.

●

בעזרה

אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד. יש להבין ההפרש בין עושר לכבוד בתורה הנה ארז"ל הרוצה שיתעשר ירבה בסחורה כו'. והנה יש להבין שאנו רואים שלא יועיל ההתאמצות בכבוד שהרי הרודף אחר הכבוד ומתאמץ אחריו הוא בורח ממנו כו' ועושר וכבוד ענין א' הם כידוע. וגם מה שיש מתאמץ ומייגע ומרויח ויש מתאמץ ואינו מרויח כו'. אך הענין הוא דבאמת יש דברים שההתאמצות יתירה והפעולה התמידות כו' לחזור אחריו יועיל בהם ויש דברים שאינו מועיל להם כלל ההתאמצות כי יבוא הדבר בלא התאמצות והשתדלות כמו עם השתדלות ממש בשוה כו' כמו בענין העושר שנחלק לב' דברים הא' מה שישתדל וישים נפשו בכפו לחזור אחר הממון להרויח יותר ויותר כו' והכוונה שלו בשביל אהבת הממון עצמו שמאוד נחשב הזהב וכסף בלבבו עד שירצה שיקובץ אצלו סך גדול מהם וכו' והב' הוא הכוונה בשביל הכבוד והגדולה שיוכל למצוא ע"י ריבוי הממון ולא מצד הממון עצמו כו' והסימן לזה כשהוא פזרן בטבעו בממון אין הממון נחשב בעיניו לכלום שהרי יוכל להשליכו על דברים קטנים או לים כו' וא"כ עיקר הכוונה בהשתדלותו הי' רק בשביל הכבוד והגדולה שיוכל להתנהג ברחבות ע"י הממון ולא מצד הממון עצמו כו' וזהו עצת חז"ל הרוצה שיתעשר ירבה בסחורה פי' לא יתנהג ברחבות לפזר ממון כי זהו מדת הכבוד שבעושר ולא העושר עצמו ולמדת הכבוד אין השתדלותו מועיל לכלום שהרי כל הרודף אחר הכבוד כו' אבל הרוצה שיתעשר דוקא מצד עצמות העושר

והוא הממון עצמו כנ"ל ירבה בסחורה הוא ההתאמצות של העושר עצמו מועיל ההתאמצות והעסק בתמידות ויתפלל ג"כ למי שהעושר שלו כו' וד"ל.

ועל פי זה יובן גם כן ברוחניות שפע חכמת התורה אלקית באדם הוא הנקרא עושרה של תורה זה שקונה בשכלו חכמה הרבה כו' והוא שמאלה של חכמה עילאה שיהיב חכמתא לחכימין כי כל שפע הוא מקו השמאלי כידוע ויש בזה גם כן ב' ענינים חלוקים עושר וכבוד דהיינו כשאין השתדלותו ויגיעתו בהשגת החכמה אינה רק בשביל אהבת החכמה שיקרה מאד בעיניו וסימן לזה שהוא נאמן רוח מכסה דבר שאינו מגלה בנקל לזולתו מפני יוקרה בעיניו כמו שלא יוכל לפזר הממון כו' וד"ל זהו (וזהו הנק') בד"ת כי בודאי יתעשר כי יועיל ויצליח לו התאמצות שלו וגודל עוצם יגיעתו כי ידוע שצריך שיעתא דשמיא שיתקיים לימדו כנ"ל זהו ירבה בסחורה כו' (וד"ל ומי) שאינו נאמן רוח ומיד יגלה ויפזר כו' זהו סימן שאין התורה נחשבת בעיניו מצד עצמו רק מצד ההנאה התענוג שיתענג ע"י בהרחבת הלב בבחי' כבוד וגדולה שהוא ענין ההתנשאות שיבוא מצד השגת החכמה כאשר ירחב לבבו בחכמה מפני שאין כוונתו בחכמת התורה מצד עצמותה כ"א בשביל הכבוד הרוחני שבתורה והוא הגבהת הלב בדרכי ה' בהשגות נפלאות כו' לזאת לא יועיל ההתאמצות אדרבה כל הרויף אחר הכבוד כו' וד"ל וכמו שבעושר הגשמי הרי הכבוד והגדולה הוא פנימית המכוון באסיפת הממון כו' כן ברוחניות העושר הרי הכבוד הוא פנימית כמ"ש וכבוד חכמים ינחלו שהתורה נקראת כבוד כידוע אך בהמשפע החכמה הכבוד למעלה מהעושר אבל במקבל החכמה מהשמאל העושר קודם כי הכבוד בורח כו' וצריך להרבות בסחורה תחלה כנ"ל וד"ל וגם מפני שבהיות במקבל השפע יוגרע הפנימית ע"כ יוכל להיות במקבל שירצה רק החשיבות וההתנשאות שמצד החכמה ולא החכמה עצמות כו' וד"ל.

וגם בזאת יובן מאמרם ז"ל למיימינים בה אורך ימים כו' למי שחפץ בעצמות החכמה מצד עצמה ולא מצד חשיבותה הרי הוא גורם בתמידות השפע ממקור החכמה עילאה הנקרא אורך ימים שהוא בחי' כתר שבחכמה כו' אבל למשמאילים שלוקחים הקו השמאל כמו שכבר הורד למקבל שהוא יחפץ יותר החשיבות וההתנשאות עושר וכבוד כנ"ל וד"ל זהו סמא דמותא שיכול להיות מסתעף מכבוד זה ללמוד שלא לשמה ממש וד"ל וזהו שהכבוד בורח ממנו פי' הכבוד העליון שבמשפיע הכבוד קודם והוא ל"ב נתיבות החכמה כמ"ש במ"א והיינו ונגד זקניו כבוד וחכמים כבוד ינחלו כו' שהוא הארות ונתיבות חכמה סתימאה כו' ולפי שבורח הוא ענין הצימצום וההסתלקות של השפע לכך יוכל להיות שיהי' לומד שלש"ש שהוא בחי' סמא דמות' וד"ל אבל הבורח מן הכבוד אלא חפץ מצד עצמות החכמה כנ"ל הכבוד העליון הוא רודף אחריו להיות מתברך ממעיץ החכמה בתמידות וד"ל.

א) ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כו'. כתיב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. שישראל נקראים תבואתו של הקב"ה ודרך האדם לזרוע תבואתו קב בשביל שיעשו כמה כורים כו' וכן בישראל כתיב וזרעתי את בית ישראל כו' זרעתי' לי בארץ כו' וצריך להבין מהו לשון הזריעה; בכללות נ"י. הנה במשל הזריעה הרי עיקר כוונת הזרע חיטה א' שתהי' תחת הארץ דוקא ותרקב לגמרי אך שאח"כ תתגלה מן הכח המצמיח שבארץ בתוספת ברכה בכמה חטים כו' כן עדי"מ עיקר הכוונה באר הזרוע לצדיק חי עלמין בכללות נ"י שיולבשו בגוף וחומר העוה"ז ויובלע ויכוסה הניצוץ אלקות תחת החומר הגוף במאכל ומשתה ופרנסה שנלקחים מגלגל המזלות ושר הארץ הגשמי כו' עד שכמעט תרקב לגמרי פי' שיוכל לשכח על ה' לעבדו ולא יתעורר כלל מחמת מסך חומר העפר של עוה"ז המכסה על הניצוץ אלקי כו' אך אח"כ יתלבש בניצוץ אלקי הכח המצמיח שבעפר עוה"ז ויצמיח ויגדל אותה בתוספת ברכה בכפלי כפלים למעלה מעלה פי' שע"י שעובר ה' בתפלה ומוטר נפשו באחד אחר דוחק הפרנסה ורקבון הניצוץ כהיפך כו' ה"ז כמשל החיטה הנצמחת מן הארץ לאחר ריקבונה כנ"ל ואז נתרבה ונתגדל הניצוץ אלקי פי' שבעבודתו בתורה ותפלה נתגדל ונתרבה בחי' גילוי אלקות במאוד מאד הרבה יותר מכמו שהי' גילוי אלקות על ידה קודם שנתלבשה בגוף החומרי וד"ל וכן בכללות נ"י מה שה' זרעם בכלי הגוף בעוה"ז הוא בשביל תוספת גילוי אלקות בכפלי כפלים שבא ע"י צמיחה שלאחר הזריעה וכמשל הזרע קב שיעשה לו כמה כורים כו' כנ"ל והוא ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם, פי' ברוך הוא ענין תוספת ברכה המשכת גילוי אלקות באורות דאצי' הנק' אלקי ישראל כידוע מן העולם דאצי' ועד עוה"ז פי' שהגם שלפי אופן ההשתלשלות עילה ועלול מאורות דאצי' וכלים מכלים שונים כידוע הרי הטבעת עוה"ז מוטרר ומצומצם מאד מאד מאלקים חיים אבל ע"י כללות נשמות ישראל המגלים אלקות בתורתם ועבודתם שנתגלה אלקות בעולם העשי' יותר מן המדה הקצובה לפי ההשתלשלות הרי יש תוספת ברכה והוא רק ע"י הזריעה מתחלה דוקא בגוף (כנ"ל) שתרקב לגמרי ואח"כ תצמיח מחדש משא"כ קודם שירדו כללות נש"י בגופים לא הי' בכוחם להגדיל ולהוסיף גילוי אלקות כו' כמו התבואה קודם שנזרעת לא יתוסף בה כלום מכמות שהיא ואי"כ אע"פ שגם קודם שירדו כללות נש"י בעוה"ז נקראים תבואתו של הקב"ה כמ"ש קודש ישראל לה' ראשית תבואתה אבל לא ניתוסף ברכה כו'. (ושרש) וטעם ענין זה מאין יהי' סיבת כח התוספת ברכה בחטה הזרועה הרי אינה מצד עצמה כ"א מן כח המצמיח שבעפר הארץ שמתלבש בה ויגדל החטה בכפלי כפלים ומאין יהי' כח זה לכח המצמיח כו' וגם בנמשל יש להבין זה שהרי לפיז מן בחי' כח שבחומר דעולם הזה הגשמי יגדל ויצמיח את הניצוץ • אלקי וכו' ומהיכן יהי' כח זה לקליפת נוגה להצמיח ולהגדיל אור גילוי אלקות שאין לו תחלה כו'.

(ב) אך הענין הוא דהנה נז' בדרז"ל בענין עשרה דורות מאדם עד נח כו' להודיע כמה ארך אפיים לפניו כו' וכן במעשה דר"א ור"י ור"ע שהיו בדומי ושחק ר"ע ואמר אם לעוכרי רצונו כך כו'. ויש להבין לשון ארך אפיים לפניו, דהנה אנו רואים ששפע יניקות האומות באה להם בלא חשבון ודקדוק כלל, שהרי מלאים כל טוב עוה"ז אע"פ שיריעו וישחיתו בכל דרכיהם כמו שהי' בדורות שמאדם עד נח כו' ובישראל כתיב אם בחקותי תלכו כו' ושמוע תשמעו מצותיו וכו' אזי דוקא ימיב להם בהשפעת עוה"ז ואם לאו ועצר השמים וימנע כל טוב עוה"ז מהם הרי בא להם השפע בדקדוק ובחשבון דוקא ויש להבין והלא ישראל חלק ה' המה בני בכורי ישראל ומדוע יבא להם השפע חיות בני חיי ומוזני בחשבון ודקדוק כו'. אך הנה כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבנ"י כו' וכידוע שקליפה קדמה לפרי וכתוב ויקרא את עשו בנו הגדול כו' ותלכש את יעקב בנה הקטן את בגדי עשו החמודות אשר אתה כו'. ויש להבין למה יקרא יעקב קטן אך הנה ידוע ענין שבירת הכלים שנפלו רפ"ח ניצוצין מעולם התהו בנוגה דבי"ע וסיבת השבירה הי' סחמת רבוי האורות שלא יכלו הכלים לסבול וזהו ענין המלכים שמלכו לפני מלך מלך לבנ"י כו' ונעשה אח"כ מיעוט האור וריבוי הכלים מכלים שונים והוא ענין התיקון והיינו י"ם הנאצלים בכחי' מדה וגבול לכל כלי ואור בכל ספירה וספירה ואזי נקראים הספירות מדות ע"ש המדה וגבול שניתן לכל אור שפע אלקי כמו מדת החסד דאצי' שיומשך בג' מיני כלים כו' ועד"ז בכל הי"ם כו' וזהו כל ענין התורה והמצות להמשיך אור א"ם במדה וגבול מי' מדות עליונות ע"י מ"ע וביעור הרע במצות לית כו' וכמ"ש בתורה ארוכה מארץ מדה במפיק ה"א דמ"מ יש לתורה מדה ע"פ הקו המודד ח"ע דאצי' באורות וכלים באיכות אופן מעשה המצות רק שהיא ארוכה מארץ כו' דקדמה לעולם אלפים שנה כו' וזהו ענין השפע שניתן לישראל שהם מבחי' התיקון ע"י התורה והמצות דוקא. וזהו אם בחוקתי תלכו כו' במדה וחשבון וד"ל. אבל בשפע הניתן לקליפת נוגה שקדמה לפרי שקודם התיקון לפני מלך לבנ"י הרי אינה עפ"י התורה אלא מעולם התהו שהוא מדת ארך אפים למעלה מהרצון שהרצון הוא נמשך בכחי' צמצום סבעל הרצון וזהו ונוצר חסד אותיות צנור ואותיות רצון כו' שלאחר ארך אפים כו' ד"ל. וזהו להודיע כמה ארך אפים לפני פי' ב' דורות שמאדם עד נח אע"פ שהלכו בשרירות לכבס לא נגרע כל טוב מהם מפני ששרשם קודם שנפלו בשבירה ממת ארך אפי' שמשם השפע הולכת בלי דקדוק וחשבון כלל לפי שהוא במדריגה שלמעלה מהחשבון והמעם ומטיב לרעים ולטובים בשוה ממש כידוע וד"ל. וזהו לפניו דוקא פי' לפני עצמותו שהוא הרצון הנמשך בצמצום בצנור דחוק בחכמה ובינה כו'. וזהו ששחק ר"ע ואמר אם לעוכרי רצונו כך, פי' שרש האומות הם מעכר לרצון

העליון הגכה הימנו (והוא המדות שברצון הנק' בהמה רבה כו') ולכך אע"פ שעוברי רצונו לא נגרע שפעם כנ"ל. וזהו שנקראים בגדי עשו החמודות מעולם התענוג קודם שנפל בשבירה כו' ולכך נק' גדול ע"ש ריבוי השפע בלי מדה וחשבון כנ"ל וד"ל. לעושי רצונו עאכ"כ פי' כללות נשמות ישראל הרי הושפלו בחומר חושך קליפת נוגה בבני חיי ומוזני דתליין במזלות של הע' שרים וכמארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם פי' הניצוץ אלקי משועבד ונעבד בשפע הפרנסה ליקח חיות משר הארץ כו'. אך לאחר שנרקב אור הניצוץ בבחי' גסות הקליפה דמזלות והיינו שיכסה עפר דנוגה עליו עד שכמעט שכח על ה' ואזי יתמרמר לבבו וישבר רוחו מאד על עזבו את ה' מרירות זו כמשל רקבון החטה הוא כו' שבא לבחי' אין שבכח המצמיח שבארץ כו' והיינו בנמשל הע' שרים הם בחי' דומם שבדומם גסות השמרים כו' אך בחי' הכח המצמיח שבה היינו שורש דשרש שלהם כמו שהיו קודם שנפלו בשבירה לפני מלך מלך לבנ"י שלוקחים ממדת ארך אפים כנ"ל וע"כ יש בכח המצמיח שבנוגה להצמיח ולהגדיל הניצוץ אלקי בתוספת ברכה בכפלי כפלים דהיינו שיבוא לאחר המרירות לאהבת ככל מאדך בלי גבול לשמוח בה' אחד בשמחה וטוב לבב מרוב כל, פי' שישמח הניצוץ בבחי' רב כל הוא אחדות פשוט כו' והיינו תוספת גילוי אלקות כנ"ל וזהו תחת אשר לא עבדת בשמחה וטוב לבב כו', פי' כי אם היו כללות נש"י בעודנם נקראים תבואתו קודם שנזרעו בעפר דנוגה בבחי' שמחה וטוב לבב מרוב כל כנ"ל לא הי' צריכים לבוא בעוה"ז כו', אך תחת אשר לא עבדת ה' פי' מצד אלקות בעצמו לא הי' בהם כ"כ תוספת ברכה כו' כ"א כאשר עבדו את אויבי' בפרנסה ומוזנו כנ"ל וביקשו משם את ה' אחר המרירות כנ"ל אזי באו לידי שמחה וטוב לבב כו' וד"ל. וזהו ששחק ר"ע פי' הסתכל והתכונן התכלית מכללות נש"י לאחר הזריעה שנזרעו בארץ דנוגה שהצמיחו והגדילו בחי' תום' ברכה ביתרון האור שבא מן החושך דנוגה לכך שחק בבחי' העונג העצמי בבחי' עצמות המאציל וזהו ענין עושי רצונו (פי' כי הרי יתרון האור בא מן החושך דאומות וידוע ששרש האומות לפני מלך מלך כו' היינו בארך אפים בשם ס"ג שהוא ז"ת דא"א כו' אבל מהות כח הרצון הנק' רצון פשוט בחי' כתר דא"א והוא אל א"א כו' ישראל הם העושי רצונו הפשוט כי יעקב הוא איש חלק כמ"ש במ"א וד"ל) כי מעשה המצות כמו באתרוג וציצית ותפילין שנעשי' בגשמיות דצח"מ דנוגה כשנעשים מצוה נתלבש בהם רצון העליון הפשוט בתכלית הפשיטו' וה"ז עשיית הרצון בבחי' יתרון האור שבא מן החושך כי הרי נתהפכו שרש דשרש דנוגה להגכה מהם ברצונו הפשוט ממש וד"ל. וזהו אשר קדשנו במצותיו כו', וזהו לעושי רצונו ע"י שנזרעו כללות בני' בבחי' עוברי רצונו וקיימו המצות ועשו רצונו עאכ"ו. כי באמת הרי כלים דתהו כשנפלו למטה נתגשמו מאד ואעפ"כ יש

מהם שמע עוז וחדוה ותענוג כ"כ כמו שראה בכרך גדול של רומי עאכ"ו כשיתקנו ע"י מעשה המצות של ישראל ויגיעו לשרשם בתהו כמו שהיו קודם השבירה שהוא בחי' מקור התענוגים כידוע וד"ל. וזהו שהלכישוהו ליעקב בנה הקטן שהוא הי' מדות כי יעקב שרש כל האצ"ו בכנדי עשו החמודות. פי' להיות המצות מעשיות בדצח"מ הגשמי' וכן ענין המרירות של בע"ת כנ"ל שאינו אלא מחמת החשך כו' כדי שכח המצמיח שבעשו פי' בעודנו קודם השבירה שגדול כחו מאד ונק' בנו הגדול כנ"ל יהי' ממנו יתרון אורה ושמחה עאכו"כ כפולה ומכופלת כמשל הזורע קב שיעשו מאה כורים וד"ל.

ג) וזהו ויהי בשלח פרעה את העם, פי' פרעה הוא העורף ואחוריים דרצון העליון ונק' עוכרי רצונו כנ"ל (והוא בחי' כתר דקליפה כידוע) ובשלח פרעה הוא ענין הצמיחה וההבדלה של אורות כנ"י בעלותם מתוך הזריעה וזהו ענין השילוח שהוא הגידול והצמיחה למעלה ויתגלה ממסך עפר הארץ, וכמו שהי' בגלות מצרים שנורעו כנ"י בהם ועלו משם וינצלו אותם כמצולה שאין בה דגים פי' שהונכחו כנ"י ע"י פרעה דוקא כי פרעה הקריב לבם לאביהם שבשמים כנ"ל מעם הדבר כמשל כח המצמיח שבארץ כו'. וזהו אתה בחרתנו מכל העמים פי' מה שנבחרנו להיות למעלה ראש בכחי' העצמות ישראל עם קרובו כו' הוא ע"י העמים ודוקא כמשל הזריעה הנ"ל וד"ל. ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא פי' פלשתים לשון מכוי המפולש משני צדדיו פתוח כו' וארץ פלשתים שפלושה ופתוחה היתה מכל צדדי' כו'. וענין זה בעבודת ה' הנה ארז"ל לצים אלו הפלשתים כו' כי את זלעזו עשה ה' כידוע שבכתרין דמסאבותא יש כל הי"ם דקליפה, וכל אומה יש לה שורש בספי' פרמיות מהיכלות הקליפות וקליפת פלשתים היתה ליצנות והוללות וענין ההוללות הוא שמחה שאינה מצד איזה מעם כלל כמו שישמח עונג גשמי כמציאת כסף וזהב וכדומה אך השמחה של הוללות הוא השחוק במילי דליצנות להיות מדבר בהרחבת לכבו באין מעצור לרוחו והוא בחי' שגעון מחמת תגבורת מרה הלכינה שיהי' שמח בלא מעם כלל והי' כמשל הדבר המפולש מכל צדדיו כן שמחה זו מפולשת היא פי' שכל שיש ביכולת מוחו לעצור השמחה והדיבור הרי סתום מצד א' כו' אבל כשאין מעצור לרוחו הוללות כלל הי' ענין מפולש שענינו הוא שתתפשט השמחה בלי גבול וקץ למעלה ולמטה כו' ולא יש ביכולת שיגבלנו ויעצרנו כו' (והוא בחי' עצמות העונג קודם שיתפשט להתענג מאיזה דבר מחמת מעם ודעת כמ"ש כמ"א ששורש השחוק אע"פ שהוא בדברים • מעצמות העונג כו' וד"ל) וכנגד זה בקדושה הוא ענין השמחה וטוב לבב מרוב כל. פי' בעצמות עונג האלקי לא מחמת מעם וחשנה כו' וד"ל. וזהו שלא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים פי'

לא רצה ה' שיהי' לכללות נש"י השמחה וטוב לבב בקדושה שלא ע"י זריעה רק מצד עצמות אלקות בהתכוננות אחדות פשוט כו' כי בהתחלת העבודה כשעדיין לא נתקשרה נפשו בה' אחד יכול הוא ליפול משמחה וטוב לבב הזה בקליפה שכנגדה שהוא ההוללות וליצנות כי את ולעז"ז כנ"ל, וזהו כי קרוב הוא לארץ פלשתים וד"ל, אלא הסיבם והקיפם דרך המדבר ים סוף. פי' דרך המדבר הוא ענין הזריעה בלקיחת השפע דרך המזלות וע' שרים שנקראי' מדבר כידוע ובעבודת ה' הוא בחי' רקבון הניצוץ כו' והיינו כמארו"ל הרוצה שיקבל עליו מלכות שמים שלימה יפנה תחלה, פי' יפנה הצואות תחלה והוא מה שכבר פיזר נפשו לפרנסת מזונו ברשפי אש כל היום כו' וידוע שהשפע גשמיות דעוה"ז הוא בחי' צואת הארץ עליונה דאצי' כמ"ש במ"א, ובוה יפנה הוא במרירות והכנעה שהוא הכובד ראש שקודם התפלה הי' שוהין חסידים הראשונים שעה א' כו' וד"ל, ואח"כ יקבל עליו עול מלכות שמים שלימה והוא ענין קי"ס שהי' אח"כ, פי' ים הוא תושבע"פ מל' קרינן לה הוא ים החכמה שבמל' דאצי' כח הפועל בנפעל הנק' ארץ ויבשה כו' וכמ"ש במ"א, והיינו ענין מתניתא מלכתא שבהיותו לומד דבר ההלכה הוא בבחי' ביטול מופלג שהוא רק משמיע דברי גזירות המלך לעשות כך ולא כך וכמ"ש במ"א, שלכך נקראים ת"ח מלכים מאן מלכי רבנן כו' וד"ל, והיינו קבלת מ"ש שלימה פי' שנעשה כלי בית קיבול למלכות שמים העליונים ים החכמה בדברו ההלכה כו' וכמ"כ ע"י הכנעת עצמו תחלה קודם התפלה כנ"ל בשומו עליו הטלית הוא ג"כ קבלת מ"ש פרישו דמלכא כו' כי כלי ריקן מחזיק תחלת הקבלה והוא מדת מל' מצות המלך כמארו"ל והמצוה זו תושבע"פ דוקא וכן הטלית כו' וד"ל. והנה במצות המלך הוא סוף מדריגות ועכ"ז יש הארה קצת מבעל הרצון שהוא ענין עושי רצונו כנ"ל. וע"כ לא נחם האלקים לכללות נש"י מיד בעלותם ממצרים לקשרם בבחי' בעל הרצון בבחי' שמחה וטוב לבב כ"א אדרבה יושפלו הרבה דרך המדבר לים סוף סופא דכל דרגין והוא מצות המלך לבד במ"ת וגם הקדמת ענין קי"ס תחלה שנהפך יש לאין שנעשה מיבשה לים והוא בבחי' מדרגה התחתונה לכד כו' והיינו נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן שהוא העליה בהדרגה מתחתון לעליון והיינו ממל' לכתר ולא מכתר לכתר כי קרוב הוא וד"ל. וכל זאת הי' רק הכנה לביאתם לארץ כנען, כי גם השמחה וטוב לבב שהי' להם בשעת מ"ת שנגלה עליהם ה' בכבודו ובעצמו עד שפרחו גשמתן מעוצם תגבורת העונג כו' אין לו ערוך לגבי ענין ארץ כנען, כי הוא בחי' הביטול מן העצמות לגמרי כי לשון כנען הוא הכנעה וביטול והוא ענין שאין שם הרגשת העונג כלל וכלל וקודם הכירור הי' זה בקליפה למעלה מקליפת מצרים כי ז' שנים נכנתה חברון כו' והוא שם ב"ן קודם הכירור אבל בכניסתם נקראת ארץ ישראל כמ"ש במ"א וד"ל.

וידוע • שהאותיות הם הכלים כנ"ל ואם כן כמו כן יובן גם כן למעלה בכלים דאורות הנאצלים ענין שבירתן הוא הפיזור והפירוד שלהם כו' והיינו מיעוט האור וריבוי הכלים פי' כי על דרך משל.. יקצר בדבריו השכל ששופע לתלמידו ואזי אין התלמיד מבין כלל כו' וכשיאריך בדבריו הנה יתחלק אור השפע בצירופי אותיות רבים בי' המאמרות כו' וכדומה לזה וכמ"ש .. בענין ויאמר אלקים אבא אמר לאימא כו' ועיקר הענין בזה יובן שבהיות כללות השכל באותיות מועטין אע"פ שאח"כ האריך לעשות אריכות דברים בצירופי תיבות הרבה הרי לא ניתוסף דבר מה בכל פרט ופרט שבתיבות הרבים כי הכל המה בכלל באותיות המועטים כו' כמו תיבת שאמר הם ד' אותיות להבנת ענין שאמר כו' וכשיצטרך לדבר לתינוק ירבה לדבר לו מהו ענין אמירה ומה ענין שאמר אותו פ' וכדומה כו' ואין התחדשות כלל בהארכתו רק את זאת יובן שגרמה האריכות להכיר בת .. הכללי ההפרש שבו בין הפנימית והתמצית להחיצונית והפסולת כו' מה שלא הי' ניכר זה כלל בהשכל הכללי באותיות המועטים כו'. אבל גם בזאת אין התחדש' כלל שהרי אין בפרט אלא מה שבכלל כנ"ל וא"כ הי' בהשכל הכללי באותיות המועטים ג"כ הפנימית והחיצונית שאל"כ לא הי' זה בפרטות כלל כו' אלא שלא .. והכירות להשגה כלל כו' וכן בכח הפועל בנפעל כיון שכל מה שבנפעל בגילוי הי' בכח בפועל הרי גם ההבדל שימצא בו לפנימיותו וחיצוניותו הכל הי' בכח הפועל .. כו' ויובן זה יותר בענין טפת השפע זכר ונקבה שמוליד הולד במעי הנקבה וידוע שמן האודם יתהווה הבשר וגידים ושחור שבעין כו' ומן הלובן יתהוו העצמות והליבון שבעין כו' וכדומה לזה בכל פרטי ציור הולד מראשו עד רגלו כו' הרי הכל הי' תחלה בהטיפת זרעים מתחלה בכל פרטי' חלקיו כו' כי אין בפועל אלא מה שהי' בכח כנ"ל בטפה המוליד מפני שהיא הכח לא ניכר בה כלל ההתחלקות וההפרש בין השחור שבעין להלבן וכדומה ואחר שנשתהה הולד ט' חדשים בבטן הנקבה אזי הוא פעול' .. מן העלם הכח להיות מתחלק כל דבר בפ"ע ראש בפ"ע ורגלים בפ"ע ועד שגם צפרנים יפרדו להגלות בפ"ע כו' וה"ז ממש כמשל אותיות האריכות לגבי הכללות כנ"ל .. ונמצא שכל עיקר ענין ההפרש בין הכח להפעולה הוא רק במה שבכח לא יוכר עדיין ההתחלקות כו' ובפועל יוכר ההתחלקות כו' והרי נזכר למעלה שענין הכלים הוא ענין כח הפעולה מן עצמיות המשפיע ועל כן יתחלקו הכלים במיעוט האור מיעוט אחר מיעוט כו' עד שהצפרנים החיות בהם מעט מוציר מאוד לפי שהוא אחר ריבוי ההתחלקות בכלים רבים חיצון לפנימי כו' עד שהציפורנים הוא בחי' חיצוני' מכולם כו' וכן במשל אותיות התיבה כשנתפזרה ועשה מן אות אליף תיבה שלימה וכדומה ההשכלה נתפזרה גם כן כו' עד שנתמעט כל כך תמצית השכל שהיו באותיות תיבה הראשונה להיות שכל לתינוק קטן מאוד וכדומה כו' וד"ל.

ועתה יובן כל עיקר ההפרש בין התווה והתיקון, שענין התווה הוא אורות המאציל בריבוי השפע עד שהוא בבחי' כח לבד שלא יוכר בו כלל ההתחלקות

וידוע: התחלה מאמר זה חסר. ונמצא 2,317 ו"א - 2

מעלה ומטה פנימית וחיצונית כו' והיינו שבעולם העקודים היו כל האורות בכלי א' פי' שלא הי' בחי' התחלקות השפע ניכרת להיות מהות אור חכמה דאצי' הנק' .. ובחי' נה"י שהם הרגלים בפ"ע כו' וכן אפי' בחי' התענוג והרצון לא הי' ניכרים בפ"ע כו' אלא הכל היו כלולים בכלי א' כו' ובהיות שענין הכלי הוא כח הפעולה הנגלית .. ההעלם כנ"ל במשל הסכין והקולמוס שהוא ענין הממוצעים כו' והיינו שע"י הכלים מתחלק כל פרטי השפע שבכח בראש ורגל כו' להיות בהתחלקות גלוי כו' וע"כ בעולם התווה שהוא .. עדיין לא הי' בחי' הכלים שהם הפועלים ההתחלקות כו' וד"ל. אך ענין התיקון הי' מן המאציל שהי' מיעוט האור וריבוי הכלים פי' שיומשכו כוחות ממוצעים הנ"ל הפועלים פרטי ההתחלקות בגלוי ואזי יתמעט האור מיעוט אחר מיעוט כנ"ל ותיקון זה הי' בכללות הפרצופים כו' פי' גם בע"י וא"א שהוא התענוג והרצון להיות .. בגילוי פרטי אופני התענוג בבחי' ראש ורגל בגילוי כו' ונמצא מובן אחר כל זאת מה שימצא ענין גסות הקליפות דאחידין בטופרהא כו' ומה שימצא נשמות הגבוהות דעולם הבריאה שנלקחים מהמוחין דאדם תתאה כו' ההתחלקות זה הי' לאחר התיקון שהי' בפרצוף אדם תתאה ראש בפ"ע ורגל וצפרנים בפ"ע .. בר"מ ע"פ ועשית את צפרני' כו' וד"ל ואזי יכול להיות קליפת מצרים שיאמר לי יאורי כו' להיות יש ודבר בפ"ע נפרד לגמרי כמו ציפורן הרגל וכידוע וכמו באדם עילאה דאצי' נתחלק במוחין ונה"י כו' וכמ"כ בא"א וא"א וע"י כו' הכל הי' אחר התיקון כנ"ל אבל בעולם התווה לא הי' ניכר כלל בין הראש והסוף כל .. והנה עפ"י כל הנ"ל ענין פרעה הקריב כו' מה שיש בכח המצמיח דנוגה להגדיל כו' בהיות כי מבואר למעלה שעיקר התיקון הוא המדידה באורות וכלים שימצא .. ומבואר במ"א בענין יעקב שנכנס ראשון יצא אחרון כמשל השופרת סתומה כו' והיינו שיעקב הוא שורש התיקון אבל האמות הם מהתווה שלמעלה מ .. לא ניתן להם התורה שהוא התיקון כו' ע"כ מקבלים שפע חיותם בלי מדידה וקצבה כמארז"ל להודיע כמה ארך אפים כו' וכמ"ש במ"א בענין קליפה קדמה לפרי בארוכה שבהיות ישראל מעלים את הרפ"ח ניצוצים נתווה שנפלו באומות ע"י מעשה המצוות שנלקחים מנוגה או בענין המרירות כנ"ל הרי הם מביאים הניצוצות .. לשרשם קודם התיקון והיינו כמו שהי' בבחי' כח כו' שלא הי' ניכר הראש וסוף כנ"ל חה הי' סיבת בחי' כח המצמיח דקליפת מצרים להקריב ישראל .. שבשמים כו' מפני ששרש דשרש הכח המצמיח דארץ מצרים הוא בבחי' התווה אך ירד להיות בסוף עולם התיקון וכל שגבוה ביותר נפילתו למטה מטה ביותר .. במ"א ד"ל ונמצא שבתווה נכנס עשו ראשון ע"כ יצא אחרון בהשתלשלות בתיקון ובתיקון נכנס יעקב ראשון ויצא אחרון בתווה כי קליפה קדמה כו' לפי .. נגד התווה הוא כחותם המתהפך כו' וד"ל ולפי משל השופרת סתומה מצד א' שהוא ענין אור חוזר והעלאת רפ"ח כו' יעקב שנכנס ראשון .. שאינו מקבל מארך אפים כו' וד"ל. וזהו שארז"ל לע"ל עתידים שיאמרו לפני ישראל קדוש כו' כי יהי' במדרגת משה בהר סיני וכתוב ויעל משה בהר שנבלע בהר והי' לאחד .. אלקים חיים שבהר בבחי' ביטול במציאות ממש כמ"ש ואנחנו מה כו' וזהו שיאמרו לפניכם קדוש בחי' הביטול במציאות והיינו מפני שלאחר שהלביש יעקב בגדי עשו .. וביררם והעלם לשרשם מעולם התווה אזי הרי הם בבחי' הכח כו' שלמעלה מהתחלקות כלים מכלים שונים כו' היינו

חכמה כ"ח מ"ה שהוא בחי' כח המוליד כמ"ש במ"א וד"ל .. אז למעלה ממדרגת הביטול דהיינו למעלה מבחי' עקודים שיש כלי א' לכולם כנ"ל אלא יהי' למעלה מגדר כלי כלל כמו שהוא בבחי' חוטמה כו' כמ"ש והריחו .. ע"פ זקנתי לא ידעתי יום מותי וד"ל וזהו בשלח פרעה את העם כו' שבמצרים הי' תחלת הבריור מבגדי עשו התמודות כנ"ל ואח"כ הי' מ"ת .. בחכמה אתברירו זה כשר זה פסול וכל עיקר הרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת הוא רק להבדיל ולברר בין הטוב והרע ובין הטמא והטהור כו' ולע"ל .. לגמרי ויבלע המות לנצח כי יבוער רוח הטומאה לגמרי אזי יבוטל ההלכות המבררות בין טוב ורע כשר ופסול כו' וכן לא יהי' .. ל"ת .. כעת מאחר שלא יהי' מהצורך לבירורים כו' וזהו שיאמרו לפניהם קדוש כמ"ש קדוש יאמר לו כו' דהיינו שיהי' כולם בבחי' כח מ"ה כו' וד"ל אך עם כל זה יהי' גם אז מ"ע ול"ת וכל התורה .. עמדו כולם בהר כמו שעמד משה כנ"ל ולא תחתית ההר כו' הרי משיח יעמוד הגבה למעלה מהם כו' ויקבל גם כן התורה רק שלא תהי' כדי לברר בירורים כלל מאחר שנתבער .. לגמרי כו' אלא המ"ע תהי' המשכת אלקות בבחי' העצמיות במאור המאציל ולא בשביל הכלי כדי לברר נגה שסביב לה כמו שעכשיו הוא ענין המ"ע להמשיך אור לברר כו' .. לא תהי' לבער הרע כו' אלא לעורר מדת גבורה וצימצום בעצמות אור המאציל וכו' והיינו שיהי' כל העלאת והמשכת ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת הכל בבחי' כח העצמי הנק' תוהו .. שיבוא למדידת קוין אורות וכלים כו' וד"ל אמנם בשית אלפי שנין העיקר הוא התיקון לברר דוקא כו' וזהו שתנאי הי' לו' ימי בראשית כו' שאם לא יקיימו ישראל התורה .. לתוהו וד"ל והנה אמרו"ל ההפרש בין זיווג ראשון לזיווג שני שבזיווג ראשון אינו לפי מעשיו אלא לפי ההכרזה שהכריזו בת פ' לפ' זיווג שני הוא לפי .. כו' כמ"כ בעבודת ה' בקבלת שפע מה' בהתחלת העבודה והתחלת ההתעוררות יהי' סיוע ה' על האדם יותר מהכנת לבבו כידוע שכל ההתחלה יהי' ברשפי אש התשוקה מאד ואח"כ בהמשך הזמן יפול לבבו זה לגמרי כו' ותהי' עבודתו רק מצד יגיעתו שמוכרח מחדש להתבונן בגדולת ה' ולהוליד אהוי"ר כו' .. הנה מה שהי' ברשפי אש ההתלהבות בהתחלתו לא הי' לפי מעשיו פי' לא לפי ערך הכנתו והתעוררותו כי זהו ענין זיווג ראשון פי' כידוע שכל ניצוץ .. נולד מאין ליש להמספיע עליו מן עולם האצי' מתחלה הוא שלא לפי ערך העלאת מ"ן כו' ואח"כ יהי' השפע לפי העלאת מ"ן והוא לפי מעשיו כו' וכן .. זיווג נשמות ממש דעלמא דדכורא עם עלמא דנוקב' כו' וד"ל ועד"ז יובן ג"כ בכללות ג"י שהיא גק' כלה ואל אישה תשוקתה כו' וביציאת מצרים הי' .. זיווג ראשון כו' ולכך הי' ההתגלות אלקות עליהם שלא לפי מעשיהם כלל והוא ענין חג הפסח כי פסח ה' כו' וכמ"ש במ"א והעיקר במ"ת שנגלה עליהם .. וברקים בבחי' העצמות אנוכי מי שאנוכי כו' אך אח"כ נשתברו הלוחות להיות בבחי' זיווג ראשון לא תתקיים השפע כו' כמשל הנ"ל בעבודת ה' שיפול .. כו' וד"ל אך אח"ז בימי הגלות אפי' בימי בנין בהמ"ק הוא בחי' זיווג שני שהוא לפי מעשיו כו' פי' שהתגלות אלקות על כנ"י הוא לפי ערך העלאת .. ובדרך כלל כל עבודתינו בתורה ומצוות כל ימי הגלות עד ימות המשיח הוא רק העלאת מ"ן ולע"ל יתגלה בבחי' העצמות הגבה מאוד נעלה מהתגלות שהי' .. זיווג ראשון כו' וזהו ביום חתונתו וביום

שמחת לבו שהחתונה הוא במ"ת ושמחת לבי הוא זיווג שני בימות המשיח וע"ז כל עיקר שיר השירים .. באמרו לשון להבא ישקני מנשיקות פיהו וכר ד"ל אך יובן למשכיל מהבירורים דזיווג ראשון ביציאת מצרים איך שיהי' לפי ערך בימות .. בענין התורה והמצוות וד"ל. ועתה צ"ל ענין ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כו' להיות כי מיני עליות יש הא' נקודה תחת יסוד כר כמ"ש .. ותבך ותיפול לפני רגליו כו' והיא עלי' ראשונה שלא להיות בזיווג אבי"א כו' והוא ראשית ההכנה להיות זיווג פב"פ ואח"כ עלי' שני' לקבלתה .. כו' עד שתעלה עליית פב"פ במ"ת כו' וזהו שלא נחם דרך ארץ פלשתים שהוא שמחה וטוב לבב כו' שהי' במ"ת בחי' פב"פ כו' מיד .. וישב את העם דרך המדבר ים סוף פי' שתהי' מתחלה בחי' נקודה תחת יסוד והוא ענין הבכי' ותבך ותיפול כו' עד שתעלה בבחי' פב"פ כו' .. הוא לצורך הבירורים שמבררת בבכית' כו' וד"ל משא"כ לע"ל כי עין בעין יראו מיד ותהי' אור הלבנה שבעתים כו' וד"ל.

●

שבת פ' משפטים בעזר"ה

ואלה • המשפטים אשר תשים לפניהם. הנה אין קורין אבות אלא לשלשה וידוע שיש בכאור"א מישראל מג' מדרגות האבות. ויש להבין למה אין בכאור"א מישראל ממדרגת השבטים שהם למטה במדרגה מהאבות ובנקל יותר להגיע למדרגתם. אך הענין הוא דאעפ"י שהם למטה במדרגתם עכ"ז בהם יתרון מעלה מהאבות שאין כל (אדם) זוכה למדרגתם ולמדרגת האבות כל אדם יכול לומר מתי יגיע מעשי כו'. וטעם הדבר צריך להקדים תחלה ענין ג' מיני אהבת שבטסק ואהבת כו' בכל לבבך (בשני יצריך) ובכל נפשך הוא רק נפש האלקית כידוע. ואהבת בכל נפשך גדולה מאהבת בכל לבבך כו' להיות כי אהבת בכל לבבך הוא להפך הלבב של (היצה"ר) בהתקשרות רצונות נכריות בעניני עה"ז כו' שימאס בהם ולא יחפץ אותם רק יהי' רצונו לה' לבדו כו' והיפוך הרצונות הזרות יש בהם יתרון (מעלה) הידוע להיות כי שורש עשו בנו הגדול כשיתעלה ויתהפך לה' הרי בא לשרש שרשו קודם שנפל בשבירה שהי' לפני מלך לבני כו' כידוע אבל (ידוע) שאעפ"י שקליפה קדמה לפני עכ"ז אין ערוך לקליפה עם הפרי כו' וע"כ כתיב את עשו שנאתי כו' בזוי אתה מאד כו' ומאחר שלפעמים מדרגות עשו (בתכלית הקטנות) אע"פ שלפעמים נאמר עליו שהוא בנו הגדול כו' ובגדי עשו החמודות כמ"ש במ"א. אין לאהבת בכל לבבך ערך עם אהבת בכל נפשך (שהוא) ניצוץ האלקי יעקב חבל נחלתו חלק אלוך ממעל כידוע ענין יעקב איש חלק. חלק ה' ממש ולא נאמר בו בעולם ענין השנאה באמת כו' ע"כ נפש אלקי באהבתה (לה') היא יותר גדולה ונסלאה

ואלה : הבא בחצאי עיגל ובאותיות שונות — נעתק כאן מכת"י (מעתיק), באשר בנכת"יך נתת מהגליון במקומות אלו.

כשתמסור עצמה לה' בקריאת שמע מהיפוך רצונות שמצד נפש הבהמית וד"ל. ואהבת בכל מאריך הוא אהבה שאינה נגבלת (ונכנסת) בכלי כלל לא במוח ולא בלב כידוע. והנה האבות הן הן המרכבה פני ארי' פני שור פני נשר כו' ויש בכאריא מישראל מבחי' מרכבה דאבות (שפני) אדם הוא הכולל כולם כידוע ואתם קרוים אדם כו' וקודם התפלה שלא הגיע לג' מיני אהבות הנ"ל שהוא המרכבה פני ארי' פני שור כמשי"ת עדיין .ו. אדם ואין בו צלם אלקים שהוא אדם העליון שעל הכסא כו' ואחר התפלה נק' אדם והוא ענין מדרגת השבטים שאין כל אדם זוכה כנ"ל שיש ענין .. בכאריא אך פני אדם לארבעתן דכליל כולהו לא בכל אדם הוא זד"ל. ולהבין ענין פני ארי' פני שור כו' הנה כנגד ג' אהבות הנ"ל אומרים ג' פעמים קדוש כו'. בהיות כי מבשרי אחזה אלוך דהנה באדם התחתון יש מחשבה הקודמת להבל הלב ומהבל הלב יוצא הקול בדיבור כו' ויש כאן ג' צמצומים א' כשנעשה אותיות מחשבה מפנימית הלב דהיינו רעותא דליבא שהרי מה שהאדם הפץ בלבבו מיד יחשוב במחשבתו אותו הדבר שנחמד בלבבו (והרי) נתמצצם מהות החמדה והתשווקה שהיתה בלב להיות במחשבה בעלמא וצמצום זה הי' ע"י מחשבה מפנימית הלב למוח לחשוב כו'. והב' צימצום המחשבה להיות בהבל חיצונית הלב כו' שהרי מה שחושב הוא מדבר הרי בעת דברו ירדה המחשבה בהבל הלב כו' והקול שנמשך מהבל חיצונית הלב הוא צימצום השלישי כו' (וד"ל) וכמ"כ באדם העליון שעל הכסא ג' צימצומים יש עד שמהוה מאין ליש כל צבאיו לכך אומרים ג' פעמים קדוש בהיות שענין קדוש הוא לשון הבדלה כידוע והוא ענין (הצמצום) מהמקבל ולהיות בבחי' מקיף עליו וכמו צימצום פנימית תשווקת הלב להיות במהות מחשבה שנשארת מהות התשווקה במחשבה בבחי' מקיף מובדל כו' (וכן) ממהות מחשבה הרוחנית למהות הבל הלב והוא וי"ו שבקדוש השני כי כל וי"ו מורה צימצום ההמשכה מלמעלה למטה כידוע והוי"ו שבקדוש השלישי מורה צימצום (ההמשכה) ממהות הבל לב העליון להיות בחי' קול ודיבור העליון להוות מאין ליש כידוע וד"ל. והנה ג' מיני צימצומים הנ"ל הם ג' מיני שאגות שהקב"ה שואג (כארי על) כל משמר ומשמר כו' פי' כי בלילה יש ג' משמורות פי' ג' מיני חושך ובמשמר הראשון החשך גס ביותר וכו' והנה כמ"כ למעלה במדת מל' הנק' לילה כידוע (יש) ג' מיני צימצומים הנק' חושך והסתר כו' ומים תחתונים בוכים כו' ועל כל משמר מתעורר בחי' שאגה במדת דאצי' שהוא המשפיע כידוע. כי לשון (משמר) הוא בית האסורים והיינו כשירודת השפע ממדת מלכות בהסתר והעלם אחר העלם ליתן טרף לביתה וכו' ואזי מים תחתונים בוכים וכו' כי הם בבחינת (קטנות) מאוד ושואגים לטרף וכו' ומעוררים בזה שאגה עליונה של המשפיע כו' וענין השאגה אנו רואים באדם התחתון כשהוא הפץ לאיזה דבר ומשתוקק במאד אזי לא יכיל כלי הלב את גודל חפצו ותשווקתו לישאג כמ"ש שאגתי מנהמת לבבי כי זה נק' נהמת הלב והוא ענין תעלומות הלב פי' מה שלא יוכל (ליכנס) בכלי הלב וישאר בבחי' מקיף כו' וד"ל. וכמו כן יובן ענין השאגה עליונה במדות דאצי' שהוא בחי' נהמת לב העליון והוא פנימית הלב וכמו שהשאגה (מפנימיות) הלב באדם התחתון הוא הגבה למעלה

לד' ג' י

מאותיות מחשבה עדיין רק הוא בחי' קול פשוט בתעלומות הלב (הנק' בלי"א קליעט וכמ"ש במ"א) כמ"כ למעלה הוא הגבה למעלה מאותיות מחשבותיו ית' חכים ולא בחכמה ידיע' שהוא בחי' חכמה סתימאה הנק' חש"ב מ"ה ופנימית נקודת הלב הוא רעותא דליבא ששרשו בבחי' כתר (הכללי) כידוע. זהו שהקב"ה שואג כארי שהוא התעוררות חסד עליון דעי' בחי' ורב חסד שלמעלה מחכמה ומחשבה עליונה כו' וד"ל. וכמ"כ על כל (משמר) ומשמר הוא שואג פי' גם על ירידת המחשבה עליונה להיות צימצום ההמשכה לבחי' הבל הלב הם המדות שהם בחיצוניות הלב כו' והוא בחי' משמר (השני הוא) שואג בבחי' מקיף המחשבה על הבל הלב כנ"ל וכן מהבל הלב לקול הדיבור והם ג' ווי"ן שבקדוש כנ"ל ועיקר ענין השאגה שהוא התעוררות המקיף כו' אינו (אלא) מחמת הקטנות המקבל בבחינת לילה כו' וד"ל. וכמו כן בעבודת ה' בכללות נשמות ישראל שהם בחושך והסתר גופם ובשיעבוד האומות יש ג' מיני חושך שמלך (עליון) אסור בבית האסורים פי' ניצוץ האלקי בגלות בחשכי גוף הבהמית והם בדרך כלל ג' מיני תפיסות גזל וג"ע ושי"ד כו' ועל כל משמר ותפיסה שואג הקב"ה כארי פי' שנתעורר מחמת החושך בחי' הצעקה צעק לבם אל ה' לצאת מחשכי גופו וצעקה זו הוא מפני שקטן הלב מהכיל ענין ריחוקו מה' בחושך (הגוף כו') ובוה מעורר ג"כ אתערותא דלעילא בחי' שאגה עליונה דאצי' מבחי' פנימית הלב העליון שלמעלה ממחשבה עליונה וכנ"ל זהו סומך ה' לכל הגופלים כי ידוע שנשמות ישראל שרשם במחשבה עליונה ח"ס ונפלו ממחשבה עליונה להיות בגופים כו' וסמיכתם מנפילתם במקום העמוק כ"כ אינו אלא (סמקום היותר גבוה) מאוד נעלה כמשל המושלך בבור עמוק מאד שצריך ליד ארוכה מאד שיקימנו כו' וד"ל וע"כ עיקר סמיכת כללות נ"י הוא מבחי' שאגה דוקא שלמעלה (ממחשבה) עליונה וד"ל.

ועתה צ"ל ענין השאגה כארי דוקא. להיות כי האבות הן המרכבה ופני ארי' להימין כנ"ל והיינו אהבת בכל נפשך (האלקית) שנמשך אחרי ה' אלוקו' מצד שגלקח משם ונמשך כמים כו' וידוע שאית חסד ואית חסד כו' נוצר חסד ורב חסד פי' נוצר חסד הוא צינור המשכת (האהבה) רבה מרצון העליון והוא פני ארי' להימין בחי' חסד שבמרכבה דאריך כו' אבל שאגת ארי הוא בחי' פנימית הלב דארי כנ"ל והוא בחי' רב חסד (שלא) יכיל הלב את האהבה וגם המוח והוא האהבת בכל מאודך בלי שתכנס בכלי וגבול כנ"ל וידוע ששרש נשמות ישראל הוא מבחי' עצמית (המאציל כי) יעקב חבל נחלתו והנשמות שלהם נקראים חלק אלוק ממעל פי' אלוק הוא חסד עליון דאריך וימינו תחבקיני כידוע וכשעלו במ"ס דאריך נקראים חלק אלוה (ואמנם כשחתעורר עליהם בחי' רב חסד הנ"ל שלמעלה מחסד הזה נקרא' חלק אלוה') (ממעל). פי' ממעל לחסד עליון דשם אלוה שאינו אלא בחי' פני ארי' להימין והוא מדרגת כה"ג אהבה רבה כו' אבל ענין שהקב"ה שואג כארי שהוא אהבה שאינה נכנסת במדידת כלי כלל וכלל עד שמסיבת זאת שואג ישאג על נווהו כו' הוא למעלה מחלק אלוק וד"ל. זהו וידעת היום והשבות אל לבבך כו' כי ארי' אותיות

ראי' ואהבת בכל מאודיך שהוא בחי' השאגה הוא בחי' ראי' שאז הלב רואה ראיות השכל ולא שהוא (מבין) ומשיג לבד אלא שהוא רואה כמו שיכיר האדם חיי נפשו בגופו במוח שכלו בבחי' ראי' ולא כדרך הבנה ואע"פ שלא ראה בעיניו הגשמים מעולם את מהות חיות הרוחני של נפשו כו' ולא תהי' בחי' ראי' כ"א כשיהי' ההבנה בלב בבחי' פנימיותו דוקא פי' (בבחי' נהמת) הלב דהיינו כשלא יוכל כלי הלב להכיל עד שישאג כנ"ל וזהו והשיבות אל לבביך מן הידיעה בתחלה שאינה רק הבנה לבד ואח"כ (תהי') ההבנה בלב בבחי' ראיית הלב כנ"ל (כמ"ש בר"מ בעין השכל דבלבך את חזי כולא כו' וכמ"ש במ"א) ונמצא שמחמת אהבת בחי' פני ארי' (נתהפכו) כל עיקר נקודת התקשרותו בגופו להיות רצונו רק לה' לבדו וכמאד"ל בטל רצונו מפני רצונו שאין לו רק לב א' ולא ב' לבבות כו' כי (אהבת בכל) לבבך ובכל נפשיך אינם עדיין היפך הרצונות נכריות לגמרי רק שכופה אותם בע"כ והוא בחי' פני שור שהוא הכפי' להרגיז יצ"ט על יצה"ר (ולתפכו) בע"כ כמו קרני השור שנוגחים בכוח גדול כן יש בכוח בנפש האלקי מצד הגבורות של פני שור מהשמאל כו' לדחות את הרע ולמאסו אבל לא שיהופך הרע לטוב שאין זאת אלא בבחי' פני ארי' להימין באהבה רבה שברצון כנ"ל שבא ממנה לבחי' ראי' כנ"ל. והנה (ענין) פני נשר הוא לאחר הכפי' וההתהפכות יש בכח בנפש האלקי מצד קו האמצעי שבה כו' לעורר רחמים רבים עלי' ממקורא דכולא (כמת) שהושפלו כ"כ ונתרחקה מאד מאור א"ס ב"ה ובאתערותא דלתתא מתעורר רחמים רבים דהמאציל שהוא כמ"ש כנשר יעיר קינו עד ישאהו על אברתו מלמעלה לכנפיו פי' כי דרך הנשר בשמים (פי') אורות המקיפוי מאד נעלי' מן המקבלים ומיראת אחיות החיצונים יש לפעמים שלא יועיל ההסתרה תחת הכנפיים שהוא וימינו תחבקני כו' אלא ישאהו על אברתו (שאינן) שם אחיזה לחיצונים כלל וד"ל. וזהו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. פי' פניהם הוא בחי' פני אדם לארבעתן דכליל כולתו כו' והיינו לאחר שיהי' פני (ארי') ופני שור ופני נשר שהוא בחי' מרכבה דאבות הנ"ל מתעורר בחי' אדם שהוא המוחין דמדות להיות רואה ראיית השכל בלב כנ"ל והיינו פני אדם (תתאה) במרכבה תתאה דמלכות דאצילות שהם בני ישראל הנקראים אדם כו' וכמו כן נעשה אתערותא דלעילא במדות דאצי' להיות הקב"ה שהוא בחי' ר"ק דאצי' שואג (כארי בבחי') ראיית הלב כו' והיינו בחי' פני אדם עילאי שעל הכסא מרכבה עילאה כו' למהוי כידוע והיינו אחד באחד כו' שהוא ענין יחודא עילאי (ויחודא) תתאה כו' וכידוע. אך גם לאחר שה' אחד ושמו אחד. כל א' בפ"ע עכ"ז צריך להיות דבר המתברר להיות א' עילאה (שורה) באחד תתאה כמו שצריכי' שובינין לחבר החתן והכלה כו'. לזאת אמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם פי' משפטים הם הלכות כי תרגום (משפט) הלכתא. ולשון הלכה הוא שהולך ובא מלמעלה למטה או ממטה למעלה וכו' וכמ"ש הליכות אל כו' הליכות עולם לו פי' התורה הוא המוליך (את) הארת פני אדם עילאי להיות שורה בפני אדם תתאה כו' דהיינו להמשיך מוחין מזה לזה בבחי' פב"פ דוקא וד"ל. ולהבין איך המשפטים (שהם) ההלכות ישימו בחי' פנים העליון בפני כללות

גיי הנקראי אדם תתאה כו', יוכן עפ"י הידוע בענין התורה שהיא מהות חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיע' ולכך קדמה לעולם אלפים שנה בהיות שזהו כמו מלך חכם במאד שכאשר ינהיג המדינה עפ"י חכמתו אינו אלא הארה בעלמא מעצמות (חכמתו) לגזור אומר כך ולא כך על יושבי ארצו הוא חכמת המלוכה לבד כו' אבל נלקחת כל פרטי ציווים שלו כך ולא כך הכל עפ"י עצם החכמה שלמד (בפ"ע) וכי' ד"ל וכמ"כ התורה אמרה בי מלכים ימלוכו פי' כי מדת מלכותו ית' בכל משלה להחיות רוח שפלים קרני ראמים כו' כידוע אך איכות אפני השפע (שלהם) הוא ע"פ תורה שהיא חכמתו ית' והוא המקור חכמה שבמל' דאצי' פי' מה שנלקחת מהות החכמה בהנהגת העולמות מהתורה שהם ההלכות על שם (זה נקראת) התורה בשם מלכו' מתני' מלכתא לגזור אומר כך ולא כך כו' אבל לא עצמות ההלכה ד"ל זהו בחכמה יסד ארץ פי' בחכמת התורה יסד כל (פרטי) ההנהגה במדת מל' הנק' ארץ עליונה כידוע וזהו אשר תשים דהיינו שמשה ישים חכמה בפני אדם תתאה דוקא, להיות כי משה הוא בחי' (פנימית) חכמה כח מה כמ"ש ונחנו מה ע"כ ביכולתו להמשיך חכמה עילאה עצמות חכמתו ית' ע"י המשפטי' להיות חכמה לאדם תתאה להנהגות מדת (מלכותו ית') וידוע שמדרגת משה בחי' יסוד דאבא הוא ענין א' עם המשפטים עצמם ד"ל, ולהיות כי גם אחר שנשלמה מרכבה תתאה פני ארי' (פני שור) כו' בבחי' פני אדם שם מ"ה דכליל כולו והוא המוחין שלהם כו' עכ"ז יהי' בהם בחי' הרגשת עצמותו מעט מועיר כמו שיכיר אדם בעצמו (בהתהפכות) הרע שבו מצד אהבת פני ארי' כו' וכן כפיית הרע מצד פני שור כו' ויהי' נתפס ליש דובר בעיניו כו' שעושה דבר מה כו' אבל בהאר' (בחי' משה) שהוא בתכלית הביטול במציאות מבלי שירגיש עצמותו כלל כידוע, בפני אדם תתאה בשומו המשפטים שהוא בחי' מקור למוחין דאדם זה כנ"ל (אזי יבא) בחי' ביטול גם במרכבה דפני ארי' כו' ולא יתפסו לדבר מה בהתהפכות ואתכפיי' כו' ד"ל, כי תקנה עבד עברי זה מט"ט (עבדא) דשכינת' בחי' כלים די"ס דבריאה כו' שש שנים יעבוד כו' כמו שיזרעו האדמה בשביל הצמיחה כידוע, כן עיקר המשכות החכמה מחכמת (התורה) לשרו של עולם זה מט"ט להיות לו למוחין כו' אינו אלא בשביל הצמיחה לברר בירורין מנוגה בתוספת ברכה כו' והן הן שית סדרי משנה (שש שנים) יעבוד את האדמה לברר בידורי נוגה זה כשר חה פסול כו' כידוע שבחכמה אתברירו דוקא ד"ל, ובשביעית יום שכולו שבת (שהוא) יום שכולו ארוך למעלה מן החכמה כידוע יצא לחפשי חינם ד"ל.

●

בנזרה

להבין שרשן של הדברים הנ"ל, צריך להבין תחלה מא' הזהר פ' תרומה ע"פ אפריון עשה לו המלך שלמה לו לגרמי' כו' באפרסמון אית סמ"ך ומ"ם סמ"ך (היכלא) טמירא וגניזא מכולא כו' מ"ם רביע על בנין כו' אפריון לית בי' סמך ואסתמוך מהאי היכלא כו' ע"ש כל דברי המאמר.

הנה ביו"ד נברא (העוה"ב) פי' בחכמה הנק' יו"ד נברא העוה"ב שהוא עונג האלקי שבהשגה כידוע שעיקר העונג ניכר זנגלה בהשגה דוקא כשהוא מבין הדבר חכמה היטב (אבל קודם) ששיג ויבין אע"פ שבכחי חכמה שהוא הבריקה במוח בשורש ההשגה כידוע אין העונג בהתגלות אבל הוא מקור הבינה וא"כ הוא גם מקור (ושרש) התענוג שבבינה והו' ביו"ד נברא העוה"ב כו'. אך להבין איך היוד הוא המקור זהו שאמר בזהר שם דקוב"ה משתעשע מעונג הצדיקים בג"ע (זהו) עשה לו לגרמי' פי' עד"מ אדם העושה סעודה לאהביו שכוונתו שיתענוג באותה הסעודה ולא יעשה הסעודה כ"א כאשר ייטיב לבבו (עונג) שיש לו מבשורה טובה וכדומה אוי יתענג מאד במה שיתענוג אהביו בסעודתו. הנה עיקר סיבת עונג האהובים בהסעודה הוא (מפני שיודעים) שמתענג מזה בעל הסעודה מזה יבוא סיבת עונג שמתענגים כו' וסיבת העונג של בעל הסעודה מהעונג של האוכלים הוא רק העונג האמיתי (שבפעמיותו) שהוא הבשורה טובה וכדומה כו'. עפ"י משל זה יובן ג"כ דעונג הצדיקים בג"ע העליון הוא עונג גבולי בהשנות הנשמות המונבלות והרי נברא עונג זה מאין ליש מעונג העליון דאצי' היינו ממה שמתענג ה' בעונג הגבולי של הנשמות זהו מקור כח חיות עונג שלהם כידוע והו' עשה לו לגרמי' דמשתעשע כו' וד"ל. והו' אפריון ביו"ד שהוא מקור ושרש עונג הצדיקים בג"ע כי ביו"ד נברא העוה"ב כנ"ל וד"ל. אמנם מאחר שנברא העוה"ב מאין ליש הרי כח עונג אלקי דקב"ה משתעשע כו' בפועל ממש בנילו' בעונג שלהם בג"ע להחיותם כנ"ל אבל ענין אפרסמון הוא בחי' עונג דאצי' שאינו בא לכלל המשכה להיות בכחי' כח הפועל בנפעל והוא היכלא גניזא וסתימא מכולא כו'. ולהבין זה צריך להקדים ההפרש בין אות סמ"ך ומ"ם לשאר האותיות. דהנה ענין האות הוא ההמשכה כידוע ואמנם יש באות ב' דברים א' השחור שהוא כתיבת האות והוא עיקר האות והב' החלל הלבן שבתוכו שנעשה מאליו וממילא בשעת המשכות האות כו' והרי ידוע שכל האותיות יש פתיחה מהחלל הלבן שלהם לחוץ כמו הבית שפתוחה מצד א' והנה גופו של ב' הוא ג' קוים שלמעלה ומטה ואמצע עם החלל הלבן שבתוכו אמנם מה שפתוחה כרוח הרכיעי זה אינו מגופו של בית אלא הוא הוראה על הכניסה שיוכל דבר מבחוץ לכנס בתוך הבית כחללו וכן על מציאת השפע מחלל הבית חוצה כו' וזה יהי' בכל האותיות אלא שהוא בשינוי אופנים כמו בלמ"ד ונו"ן וגימל וכדומה רק במ"ם ומס"ך אין פתיחה מחלל שלהם כלל וכלל רק הם מוקפים מכל צד ונקראים סתימים בסתימו וצניעו כו', וכל זה ההפרש יובן באותיות עליונים דאצי' שאותיות הם הכלים דאורות דאצי' ניתנו באש שחורה ע"ג אש לכינה כו', פי' אש השחורה הוא עיקר המשכה לאור א"ס ב"ה כמו אור החכמה דאצי' בכלי שלו שהוא הבי"ת דבראשית היינו המשכות אור החכמה והוא בחי' השחור מכלי הבית בג' קוים דבי"ת דבראשית כו' והחלל שבו נעשה מאליה הרי הוא בשביל המשכות השחור והוא ענין א' עמו כו', אך מה שהוא

פתוח לחוץ זהו הוראה על פתיחת כלי החכ' לחוות מאין ליש כמ"ש בראשית ברא כו' וא"כ מה שיוכל הנברא המוגבל לגמרי כו' לקבל מכלי חכמה דאצי' היינו מצד הפתיחה של חכית חוצה מהחלל הלבן כו', עד שיוכל זר לכנוס בחללו ויהי' לו שייכות ואחיזה שם עד שיוכל להיות קבלת השגת הנשמות הגבוהות שבעולם הבריאה מפנימ' חלל הבי"ת דבראשית ולהיות דירתם קבע שם כו' וד"ל. וכן עד"ו בכל האותיות עליונים דאצי', אבל במ"ם וסמ"ך לא יוכל זר לכנוס בחללם כלל זהו הוראה על הסתימה והגניזה שלהם מאד נפלאה מכל השגה גבולית כו' והיינו סמ"ך דאפרסמון הוא עונג דאצי' בעצמותו גניז וסתים מכל צד עד שלא יוכל להתמשך חוצה כלל היינו להיות אפי' מקור למקור לעונג גבולי ואע"פ שיש ענין נהרי דאפרסמונא דכיא ונהר הוא ההמשכה כידוע עכ"ז המשכה זו היא כהמשכת אות הסמ"ך שיש בו ג"כ שחור ולבן אך הוא מקיף מכל צד בלי פתיחה חוצה כו' כמ"כ ענין שעשועי העצמי בעצמותו המאציל הנק' אפרסמונא דכי' כידוע אע"פ שנמשך כנהר כו' הוא מוקף מכל צד ונק' היכלא גניזא סמירא מכולא כו' וד"ל. וענין ההפרש בין סמ"ך למ"ם אע"פ ששניהם מוקפים מכל צד אין ההפרש ביניהם אלא שהסמך עגול מצדדיו ולא יוכל להתיישב כלל והמ"ם הוא מרובע מצדדיו ויוכל להתיישב כו' וענין ההתיישבות בכלי גשמי המרובע היינו שיוכל הדבר שיושב עליו הכלי המרובע לקבל עכ"פ השראתו עליו אע"פ שאינו מקבל מפנימ' חללו שהוא סתום כו' אבל כלי עגול שאינו יושב אין כל דבר יוכל לקבל ממנו אפי' בחי' השראה וישיבה כו'. וכמ"כ עד"ם יובן למעלה דמל' תכונה היא רביעה על בנין. פי' כי נה"י דאימא הם עכ"פ מוחין מקיפי' למדות בבחי' ישיבה והשראה ולא שיוכלו המחדת לקבל בבחי' א"פ והוה ענין רביעה על בנין כי הרי המס הוא מוקף מכל צד כו' אבל הסמך שבאפרסמון אינו יכול להיות אפי' בבחי' מקיפי' לו"א כו' מאחר שהוא בבחי' עגול מצדדיו כו'. ויובן זאת יותר ע"פ משל הנ"ל בעונג בעל הסעודה שמתענג מהתענוג של האוכלים שהוא המקור להן כנ"ל. אבל שיוכל להשפיל עצמו להיות מתענג מזה הוא ענין המס דרביע ויוכל להתיישב מטה בארץ משא"כ דבר העגול עולה מעלה מעלה כי אין לו מקום ישיבה להתאחו מטה כו' (וכמו שההשתחוואה של האופנים הוא מפני שהם עיגולי' כמ"ש במ"א וד"ל). וענין ההתיישבות היינו שיוכל מעונג שלו העצמי להשפיל להיות מתענג בתענוגיהם כו' השפלה זו אינה אלא בבחי' ישיבה והשראה לכד כו' אבל העונג שלו בעצמות הענין הכשורה הפוכה הוא רק שיתענג בעצמותו ולא יחפוץ כלל בתענוג אוהביו ממנו כי ירידה גדולה היא כו' ותוא ענין שעשוע העצמי כו' ואע"פ שיהי' בהמשכה בלבבו אבל הוא כדוגמת אות הסמ"ך כנ"ל שאין לו התיישבות למטה רק הוא עולה מעלה מעלה בבחי' העצמות לכד (והוא ע"ד המבואר במ"א בענין

שכל מופלא אך כאן הענין הוא גם בעונג העליון (כו'), ובכל זאת יובנו דברי המאמר הנ"ל דאפריון שהוא כח הפועל של העונג גבולי עשה לו לגרמי' כו' מקבל מבחי' המ"ם שבאפרסמון והמס מהסמך ונ' מדרגות הם כנ"ל. אמנם יש עוד מדרגה רביעית והוא למעלה מענין הסמך והוא מובן בלשון עשה לו לגרמי' כו' והיינו כי אות היו"ד אין בו לא חלל לבן ולא שחור בהמשכת דבר מה כמו הברי"ת וכדומה שהרי אינו קו מושך רק בחי' נקודה לבד אך הוא כח והיולי לכל משיכת הקוין דאותיות כידוע שמהנקודה יעשו הקוין של האותיות כולם כו' וא"כ הרי הוא שורש כל חללי האותיות ג"כ כי הלכך עם השחור ענין אחד הוא כנ"ל רק ההפרש הוא שאות יו"ד בעצמה היא כשאר כל האותיות בהמשכת שחור קצת ולכן קצת השייך לו רק לפי שאינו במדה והוא כח והיולי לעשות ממנו כל ציור שחור ולכן האותיות בואת יתרון מעלתו על כולם כו'. עפי"ז יוכן ג"כ למעלה דכיו"ד נכרא העוה"ב היינו כנ"ל בענין אפריון דקוב"ה משתעשע כו', אבל כשכבר מתענגים הצדיקים מעונג האלקי דאצי' המקור להן כו' ומקבל עונג העליון עונג מקבלת תענוגם זהו ענין אחר כמו עונג בעל המעודה שגורם לחפון בתענוג האוכלים שהוא המקור והסיבה לבד. אבל מה שמקבל עונג אחר שמתענגי' עונג זה בא לעצמות העונג שלו בבשורה הטובה ועושה שם תוספת עונג הרבה מכמו שהי' בשעשוע העצמי כו' (וכס"ש במ"א בענין קבלת תענוג מהכלי שכבר נגמרת פעולתה ושותה בה כו') וזה משל לענין הכח והיולי שבאות יו"ד שלמעלה מהסמך"ך וזהו עשה לו אפריון לגרמי' וד"ל.

ועתה יובן שרש ענין ג' פעמים קדוש. הנה בר"מ מבואר בג"פ קדוש הא' מלמעלה והב' מלמטה והג' מלמעלה ולמטה כא' (והיינו קדש וקדוש וקדושה ע"ש כב' פנים אבל עכ"פ קדושה מלמטה למעלה וקדש מלמעלה למטה וקדוש למעלה ולמטה כא'. וכיארור זה הנה הוי"ו הוא כדוגמת השערה בהמשכת קו מלמעלה למטה ותחלתה ראשה עב להיות כי גם השערה ראשית חללה הפתוח מן המוח יש בה יניקה קצת והולכת ומתמעטת לבסוף כו' וכן הוי"ו כידוע והנה דכל שיש הפרש גדול מאד בערך מן המשיפע אל המקבל תהי' השפע בדרך דילוג גדול מאד כו' והוא ענין שפע יניקת השערות ממותרי מ"ם בי"ג תיקונין כו' להיות כי אין ערוך בין בחי' עצמות המאציל שהם פרצופי ע"י וא"א להנאצלי' מהם כו' והוא ענין ת"י נימין בגימ' קדוש ע"ש ההמשכה מן בחי' העצמות להיות נשפע שפע מבחי' מותרי מ"ם בבחי' נימין ושערות להיות מוחין ברישא דז"א כו' וזהו ענין הג"פ קדוש הא' מלמעלה לבד והוא ההמשכה מע"י וא"א בבחי' עצמותן עדיין ולא בחלל שערות כו' ואז נק' קדש עילאה בלא וי"ו וכשנמשך בבחי' שערות נק' קדוש וכשכבר נמשך עוד להיות מוחין בזו"נ בבחי' מקיפי' או

פנימי' נק' קדושה בה"א ע"ש הקבלה של המקבל כידוע. אמנם בקדוש בוי"ו הרי יש בו מעין שניהם בחי' קדש העצמי ובחי' קדושת המקבל ע"כ אומרים ג"פ קדוש דוקא לחבר המעלה ומטה כאחד בג' פעמים אך ענין הג' פעמים דוקא הוא נגד הג' צמצומים שנעשה מקדש העליון חכמה דאצי' שבמל' דאצי' שהוא ראש לשועלים בג' עולמות בי"ע שהוא ענין ג' משמורות הוי הלילה, דהנה ידוע שמל' נק' לילה וכתוב שנותנת טרף לביתה בלילה וצריך להבין לשון טרף דמשמעו לשון חטיפה וכמו וטרף מידו וכמו טריפת ארי כידוע והל"ל לשון מזון. אך הענין הוא דכתיב מצמיח חציר לבהמה ועשב כו' וכן ונתתי עשב בשדך לכהמתך דידוע שהוא שם ב"ן בנימ' בהמה המכררת בירורי נוגה הנק' חציר דגדליון על טורין עילאין כו'. וביאור זה ידוע להיות כי את זלעז"ו עשה אלקים ויש היכלות דנוגה נגד כל היכלות דקדושה בכל ג' עולמות בי"ע והם מעורבים טו"ר ומתברר הטוב מהם ע"י התכללותם כפי בהמה עליונה שהוא שם ב"ן מדת מל' שמשפלת עצמה לברר בירורין והוא כמשל היוצא למרחוק להרויח ואע"פ שמתפרנס בכיתו בהיות כי חפץ הוא בדברים שאינם נמצאים בביתו ובעירו כו'. וזהו לשון טרף שהוא החטיפה מזולתו דבר שאינו בנמצא אצלו וגם יקח ממנו בדרך גול וחטיפה כמשל טריפת ארי שחוטף הצאן ואע"פ שהוא בנקל עכ"ז נק' זה מזון הארי ולחמו בהיות שכן דרך מזונו בגבורת החטיפה והטריפה כו', והוא כמו המלחמה שמרויח לחמו בדרך חטיפה כו' כן עד"מ מזון העליון שבא למעלה בדרך מלחמה שהוא ענין הבירור נק' בלשון טרף. וזהו ותתן טרף לביתה פי' מה שמרווחת בבחי' מלחמת הבירור מהיכלות דטו"ר נותנת השפע מזה לבני ביתה הקרובים אליה כו' וד"ל. אך ענין התכללות המלאכים דגדלים כחציר כו' כפי בהמה עליונה כשאכלתם כו', יזכר עפ"י המכואר במ"א כענין יוצר משרתים כו' שככל יום נצמחו מלאכים עליונים מארץ העליונה כחציר ובהמה עילאה אוכלתם וזהו מפני כי בגבורות יש אור חוזר למקורו וכמשל הכל הפה שיוצא לאויר העולם שמיד חוזר למקורו בפה ע"י שאיפת הרוח של אויר העולם כו', כמ"כ בהבל פי בהמה שם ב"ן היורדת ששאפה רוח בגבורת' כו' כמ"ש במ"א, אזי ככה שאיפה זו שואפת גם החציר דגדלי בכל יום הנק' ספיחי הארץ פי' כמו עשבים שנגדלים בלא זריעה מתחלה רק מכח הארץ בעצמה בלי כח זורע בה כו' כמ"ש במ"א כן יש מלאכים מצרים מבחי' כח המצמיח שבארץ העליונה מבלי אור הזרוע לצדיק כו' והם החציר שנבלעים ונתכללים בשאיפת הבל פי בהמה דרביע על טורין כו' וגמיע' לון כלחוך השור עשב השדה כו' וד"ל. והוא ענין ונתתי עשב בשדך בשדה העליונה לבהמה העליונה כו' וזהו שתתן טרף מה שלוחכת העשבים בגבורות השאיפה בהבל פיה כו' וד"ל. והנה זהו ענין ג' משמורות דלילה פי' מה שמכררת בירורי נוגה שהן העשבים הנ"ל והוא הנרמז

בלשון חז"ל חמור נוער וכלבים צועקים כו' הכוונה על היכלות דנוגה דקליפת חמור וקליפת כלבים הסובבים עיר כו' ואליה"ו הוא שם ב"ן כו' וכשמכרד ברורים מהם אזי בכל משמר ומשמר הקב"ה שואג כו' כמשל שאנת ארי על טרפו כמ"ש בגבורת הארי שאף אם יתאספו עליו מלא רועים בקולות רבים מהמונם לא יחת כו' ומקולם כו' וזהו כל עיקר הגבורה שלו שלא יפחד ויתבטל ממעמדו משום מורא ופחד, והיינו גבורת הלב לכד שהלב חזק מאד כל יפול משום מורא כו' אבל הנמר אע"פ שהוא בעל כח וגבורה בגופו הרבה סמנו לא נאמר עליו שהוא גבור אלא אמרו הוי עז כנמר כו' וגבור כארי שהעז הוא גבורת הגוף שהוא תגבורת הכח להגביה משא וכדומה ויכול להיות שיהי' ללב הנמר חלוש מאד שיפול לבנו ויחלוש מאד ממורא כל שהוא כו' אבל הארי הוא בהיפך שגבורתו וכה גופו מעט הוא אבל לבבו חזק מאד מאד כו', ולהיות כי הלב מלך על האברים של הגוף ע"כ גבורת הלב הגבה למעלה מגבורת הגוף דלב פליג לכל שייפין כו' כידוע. וא"כ יובן מזה הנמשל למעלה דקב"ה לבא דכל עלמין ומה דפליג לכל שייפין עילאין שהוא ענין האורות בכלים דבי"ע כידוע, אינו ענין הגבורה של הארי אלא ענין משל עזות הנמר וכה הגוף כו', אבל ענין גבורת הלב הוא השאגה כששואג על טרפו ואין מציל מידו אפי' מלא רועים יפלו עליו לא יפול ממעמדו כו', היינו ענין אריה דבי עילאה שרמו ריב"ח שהוא בחי' פנימיות תגבורת הלב העליון דאצי' שקטן כלי הלב מהכיל כו', והיינו בחי' כתר דז"א רעותא דלכא ונלקח סכתר הכללי בחי' רצון פשוט שלמעלה מכח השכל כו' בהיות כשיפול הלב וינוח מאיוה התבוננות שכל זהו הוראה על שאין בלב יותר מכדי הכלי כו', אבל כשיתפעל ולא יכיל כלי לבבו ויצעק זהו הוראה על הארת הירצון הפשוט והתענוג שלמעלה מסדידות אורות וכלים כידוע וד"ל. וזהו ענין הג"פ קדוש שהם הווי"ן שהמשיך הארות פרצופים ע"י וא"א, בלב העליון דאצי' והוא ענין ג' קוצין הנו' בזהר והוא בחי' שאגות ארי' עילאה כו' על כל טרף יטרף כג' משמורות דלילה כו' וד"ל. ובכל זאת יובן מה שאנו רואים שעיקר עשיית המצות אינו אלא ביום דוקא ולא כלילה כמו ציצית ותפילין לילה לאו זמנם הוא וכן כל הקרבנות מצוותן ביום כידוע כי לא איברי לילה אלא לשינתא ופטורי כלילה מכל עשיי' ועבודה בקדש כו'. וא"כ יש להבין הפלגת השבח בזהר על העומדים בחצות לילה כידוע. אך הענין הוא דבזה יש הפרש בין זמן הגלות לזמן בהמ"ק, דבזמן בהמ"ק לא היו צריכים לתיקון חצות ואז הוא ענין דלא איברי לילה אלא לשינתא כו' ובזמן הגלות נאמר בזהר הפלגת השבח בהקמת חצות לילה כו', ומעם הדבר יובן עפ"י... בהיות שמדת מל' מבררת בירורי נוגה כל הלילה ונותנת טרף לביתה ובזמן בהמ"ק הוה קיימא סיהרא באשלמותא בבחי' חכמה שבה ובחכמה אתכרירו) לגמרי כל הטוב מנוגה כו' ע"כ לא הי' נצרך לסיוע הצדיקים לעמוד עמה

בחצות לילה כ"ו אבל בזמן הגלות דשכיבת לעפרא כ"ו ואין בכוחה לטרוף טרף לבדה בלתי סיוע נשמות הצדיקים שעומדים בבית ה' בלילות לאשתתפא בשכינת' כמבואר בזהר ואינו אלא הוראות שעה לצורך בירורי נוגה כ"ו וד"ל. אבל המצוות שעיקרן אינו אלא המשכת אלקות מלמעלה למטה כידוע לכך עיקר מצוותן ביום שביום האיר אור החסדים דאצי' ב' ימי המעשה לפרנסת בני"א במ"מ ומזון כל הברואים כ"ו משא"כ בלילה שהכל ישנים כמ"ש במ"א והיינו שלענין מעשה המצוות לא איברי לילה אלא לשינת' כ"ו והוא בזמן בהמ"ק כנ"ל ולענין הברורים מלמטה למעלה להביא טרף לביתה בג' משמורות ע"י שאגות ארי כנ"ל אינו אלא בלילה וכ"ו וד"ל.

והנה פני נשר הוא התעוררות רחמים רבים כ"ו ובשעת שמונה עשרה כתיב בעמדם תרפינה כנפיהם. פי' כי תפלה בלחש הוא ביטול במציאות ממש והוא הגבה למעלה ממדרגת שאגת ארי כמו שאנו רואים שהתינוק יצעק מדבר קטן שעושין כנגדו והגדול יסבול וישתוק אך יצעק מדבר גדול שיעשה כנגדו כ"ו ונמצא השתיקה למעלה מן הצעקה גם בגדול שכשלא יוכל לסבול ויצעק זהו מפני הקטנות כ"ו וכשישתוק הוא מפני גדלות המוחין שסובל כ"ו וד"ל וכמ"כ בעמידת ש"ע תרפינה כנפיהם שמתבטלים האויר הנק' כנפי נשר כ"ו (וכמ"ש במ"א בענין דרך הנשר בשמים כ"ו) זהו שאו' ברוך אתה הוי' פי' שאינו אלא כממשיך מלמעלה שיתברך הוי' ממקור' דכולא כמ"ש במ"א בענין ופי יגיד תהלתך כ"ו וזהו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם כי עיקר הקריאה בתורה הוא ג"כ המשכות אור א"ס ב"ה בדברי ההלכה כידוע מלמעלה למטה כמו ענין ברכת ש"ע שהוא בחי' ביטול במציאות שמצד החכמה כ"ו ולכך המשפטים ממשיכים מוחין מלמעלה לפני אדם תתאה כ"ו וד"ל. ובוה יובן ענין ברוך מרחם על הארץ ועל הבריות ועל היראים נאמר תשלום שכר טוב ולא רחמנות כ"ו פי' כי המשכות מקיפים דרחמים רבים דת"ד כ"ו הנק' כנפי נשר אינו אלא בצעקות התפלה בהתלהבות עד ש"ע כמא' הכפירים שואגים כ"ו ואז מעוררים פריסת סוכות שלום עליהם דאימא פרישת גדפהא על בנין והיינו מ"ס דאפרסמון כנ"ל ואמנם צריך המשכה לזה והיינו ברוך מרחם על הארץ והבריות שהוא מדת מל' עם הנפעלים כ"ו שהם השרפים כ"ו, אבל בש"ע דצלות' בלחש בבחי' ביטול במציאות א"צ לרחמים רבים כנ"ל כ"ו אבל צריכים לתשלום שכר טוב פי' בהיות כי בצעקה והתלהבות יש תענוג נרגש בזה שמתענגים על ה' כ"ו אבל בבחי' הביטול בש"ע אין שם עונג כלל שאינם יודעים מהרגשת עצמותם כלל כ"ו ע"כ צריכים לתשלום שכר קבלת שפע עונג העליון דאצי' הנק' טוב זהו שכר טוב ליריאו בש"ע בבחי' ראיית הלב כ"ו וד"ל.

בעזרה יום ב' פ' תצוה

ואתה תצוה את בניי ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. הנה ארז"ל תרי"ג מצוות ניתנו לישראל בא חבקוק והעמידן על אחת

שנא' צדיק באמונתו יחי'. כתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. אין יום בלי לילה ויום וא"א להיות כל כ"ד שעות יום או כל כ"ד שעות לילה כ"א שיהי לילה ויום כו' וכן מדת יום ולילה ברוחניות א"א להיות מציאת דבר רוחני שלא יהי' בו ב' הפכים אלו יום ולילה שהרי כמו שבכללות הברואים נברא הלילה ואח"כ הבקר כן בכל פרטות הנבראים והיינו ענין הקטנות והגדלות שפעמים הוא בשפלות גדולה בכל מהותו בשכל ובמדות כו' ולפעמים בגדלות המוחין והמדות כו' וכמ"כ בעבודת ה' בניצוץ האלקי בתפלה לפעמים הוא מתפלל בגדלות המוחין בעמקות השגה ובגדלות המדות בהתלהבות כו' ולפעמים בקטנות המוחין ובשפלות המדות כו' וידוע שמצד גדלות המוחין תהי' השמחה בהתבוננות בגדלות הבורא ומצד קטנות המוחין וטמסום הלב תהי' העצבות והמרירות בלב נשבר ונדכה על ריחוקו מה' ומרירות משפלות זו בזאת תהי' כל עיקר עבודתו בתפלה כו' ונמצא שעיקר ענין המדות יום ולילה בניצוץ האלקי הוא השמחה והענוה וד"ל ושורש ענין מדות יום ולילה למטה בנבראים הוא למעלה באצ"י ענין החיות רצוא ושוב. פי' כי החיות אלקי שבנבראים כח הפועל בנפעל כידוע הוא מאורות האצ"י דאיהו וגרמוהי חד כו' בבחי' א"ס כידוע וא"כ מאחר שהחיות אלקי רצוא למעלה כמ"ש אלקים אל דמי לך כו' כנו' בזהר הרי בא לכלל עצמות האצ"י ואזי מדת מל' בכלל גדלות המוחין והמדות בבנין חדש בבחי' אצ"י כמ"ש בזהר ע"פ שחורה אני וכו' ומיד שהחיות שוב למטה להחיות רוח שפלים דבי"ע נעשית בבחי' קטנות המוחין והמדות להיות ראש לשועלים כידוע ומפני שהנפעל דומה לפועל כמ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו שהוא אדם דבי"ע כו' לכך ימצא ג"כ בנבראים ענין היום והלילה שהוא הקטנות והגדלות והוא הענוה והשמחה כנ"ל וד"ל. והנה ידוע ענין עולם שנה נפש עולם הוא מהות הנבראים ושנה הוא ענין היום והלילה שהוא התהוות הזמן כו' ונפש הוא המחי' כולם מאין ליש ומאחר שהזמן נברא מאין ליש להיות משך הלילה י"ב שעות כו' הרי בנפש שלמעלה מהזמן הוא רק מה שהחיות רצוא ושוב ומזאת סיבות ההתהוות הכ"ד שעות ביום ולילה וכמ"ש במ"א וד"ל וכמ"כ בעבודת הניצוץ אלקי מאחר שהוא נברא השמחה נפרדת מן הענוה ולא ישכנו כא' שבשעה שישמח לא יהי' בשפלות ומרירות כו' אבל ענין השמחה והענוה למעלה במדת מל' דאצ"י ישכנו במקום א' פי' לא תהי' נפרדת ההגבהה של הרצוא עם ירידת השוב אלא מיד שתרוץ החיות תשוב כמשל שלהבת העולה ויורדת וא"כ היתה ירידה צורך עלי' ולא ירידה אמיתית והיינו ענין שאין עצבות לפני המקום ואין הירידה של השוב ענוה וכו' אלא הכל בשמחה עצמה וד"ל. ואמנם מסיבת זה תהי' בנבראים הענוה ממש ולא יוכל הנברא להיות בתנועה א' בתמידות רק יהי' עולה ויורד תמיד וד"ל ושורש ענין החיות רצוא ושוב כו' הוא מפני שגם בתורה שקדמה לעולם יש בחי' ערב ובוקר והן המ"ע ול"ת זכור ושמור כו' הל"ת הוא ענין מניעת השפע וכו' כמ"ש במ"א וד"ל.

ועתה צריך להבין תולדת השמחה והענוה מהיכן הם. הנה כתיב ובאו במערות צורים כו' מפני פחד ה' וראו כל בשר וכו' וצריך להבין איך יתכן הראי' גשמית באלקים חיים והרי אפ"י לראות השכל אין ביכולת העינים הגשמים כו'. אך צריך להקדים הידוע בענין כח הפועל בנפעל שא"א

לומר שיהי' כדוגמת כח פועל האדם התחתון בנפעל הימנו שנמשך שפע כח ממש מכחו שבגופו באותו הדבר הנפעל ונחסר מכה הגוף באותו רגע עד שלא יוכל להגביה מה שיכול כחו להגביה מפני חסרון זה וכדומה וכשגמר פעולתו ניתוסף כחו ויכול להגביה וכדומה כו' וגם יש שינוי בין קודם פעולתו לבשעת פעולתו שהרי כל מניע מתנוענע ובשעת פעולו הכתיבה וכדומה מתנוענע האצבע גיכ כו' וא"א לומר עדיז כלל בכח הפועל אלקי בנבראים הנפעלים הימנו שא"כ הרי הם חלק כח מכוחות האלקי כו' ויחסר בלעדם ח"ו או ישלם על ידם וכתוב אני הוי' לא שניתי כלל בין קודם ברה"ע לאחר בה"ע פי' באין שינוי בבחי' התפעלות התנועה כניל וגם לא בענין המשכת כח ממש כו' כי באור א"ס לא יתכן לומר שיתחלק לחלקים ואנו רואים שהם מוגבלים וא"כ א"א לומר שיהי' חלק ממנו כו' כמ"ש במ"א וכמשל למעלה מן המספר שא"א לומר שאלף ורובבה חלק ממנו כו' אך באמת דברה תורה כלשון בי"א ע"ש דוגמת כח מוגבל שבנפש האדם בנפעל הימנו ואמנם אין הנמשל דומה למשל כלל, רק כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים פי' שם המל' הוא המחי' מאין ליש והוא כמו כח הפועל בנפעל כו' והיינו כמשל מלך על המדינה שנקראים אנשי המדינה וכל אשר בה ע"ש מלכות פלוני והרי אין להם שייכות אליו רק בקריאת שם שנק' שמו עליהם בלבד כו' כמ"כ למעלה שם אדני' הוא המחיה כל הנבראים והוא אינו ממשיך כח ושפע כלל רק ששם זה הנק' על הנפעלים אדון כו' בקריאת שם זה עליהם הוא מחי' אותם מאין ליש כו' וד"ל והיז למעלה מענין זיו והוד לגבי המאור שיש לו שייכות קצת אל המאור כידוע אבל גוף האדם עם שמו אין להם שייכות וערך כלל כו' וד"ל. ובזה יובן ענין הללו את ה' מן השמים כו' והמים אשר מעל לשמים כו' יהללו את שם ה' כי הוא ציוה ונבראו כו' וכן בהללו מן הארץ כו' ואח"כ כתיב הודו על ארץ ושמים פי' כידוע שהשמים הם היכלות דבריא' והמים אשר מעל השמים הם בחי' מיב עליונים שמעל לרקיע שבג"ע העליון כו' והארץ הם היכלות דעשי' עם בחי' מים תחתונים הסובבים מכל צד כמ"ש כי על ימים יסדה כו' הכל מקבלים מן שם ה' לבד ממדת מלכותו ית' וכניל וענין ההוד והזיו עליהם הוא בחי' כח הפועל אלקי בהם ממש זהו הודו על ארץ כו' הודו חיוו של שם ה' כשבא לכלל השתלשלות ביי"ס כו' וד"ל והיז כמשל גוף השמש עם זיוו שלא יתכן לומר שגוף השמש יאיר בארץ אלא זיוו הוא המאיר כי גם כשיצא חוץ לכדור הארץ יורח זיוו בארץ כו' כן א"א לומר גוף שמו של ה' מחי' הנברא רק זיוו לבד מחי' אותו וד"ל ולעיל כתיב וחלף הגשם והלך לו פי' שעכשיו בחי' המאור בהסתר ורק בחי' הזיו מאיר עליהם לכך הגשמיות של הנבראים מסתירים כח הפועל אלקי שעליהם בתמידות כו' אבל כשיוציא חמה מנרתקה ויתגלה המאור שהוא שם ה' כמ"ש שמש ומגן ה' אלקים כידוע אזי יהי' בחי' ראי' שכליים בכל אדם להשיג ולהכיר הכח הפועל אלקי שהוא בחי' הזיו כניל זהו ובאו במערות צורים כו' מפני פחד ה' כי יתגלה כבוד הוי' ממש שהוא השם כו' ואז ממילא חלף הגשם המסתיר כו' שיוזכרו גם חומרי הגוף מפני תגבורת הגילוי אלקות כו' כמשל ההפרש בין גילוי האור כשהשמש בכדור הארץ לכשיצא ממנו כו' ח"ל אך ענין הראי' יהי' כמו שיהי' בניצוץ האלקי עכשיו בתפלה בחי' ראיית הלב כמו שרואה חיי נפשו כו' כידוע כן יהי' בתמידות בכל

הנבראים לע"ל דכתיב וראו כל בשר וכו' וכמ"ש ולבי ראה הרבה חכמה שהוא ענין הלב רואה ראיית השכל כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. זהו ענין הברכה ברוך אתה הוי' אלקינו כו' פי' מלך העולם הוא שם אדוני מה שנק' אדון עליהם כנ"ל אבל עצמות המלך שכלו ומדותיו נק' הוי' וכח הפועל בנפעל שהוא ההוד והזיו נק' אלקינו כידוע זהו אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו' מבלעדי באמציעת' פי' יש בחי' אמצעות בין עצמות המלך שהוא בחי' סוכ"ע אני ראשון קודם שיקרא שמו עליהם כו' בין אלקים שהוא אחד כח הפועל כו' והוא מבלעדי כו' והיינו מלך העולם וד"ל ושיהי' שמו נק' מלך העולם כו' אינו אלא ע"י ישראל שמיחדים יחודא עילאה ותתאה במעשה המצוות וזהו ה' אלקינו מייוחד לישראל לבדם ע"י מעשיהם דזקא זה צ"ל איך ע"י המצוות נק' אלקינו דזקא כו' הנה המצוות נקראים אברים דמלכא פי' כידוע שביראת העולמות הוא מבחי' כלים דאצי' שהמה בחי' אברים אך הם מחיצוניות (* והוא עדי"מ איברי האדם התחתון החיצונים שישגם גם בעת השינה וחיותם נמשך ממילא ע"י מאכל ומזון ונדמה לאדם שאיבריו חיים מאליהם ובאמת הרי נולד האדם מאין ליש אך משך זמן קיומו שהוא ענין גידולו הוא ע"י המאכל ומזון כו' שהם מחזיקים חיות נפשו בגופו בבלתי תצא ע"כ אין זה חידוש גמור מה שמתחדש חיות שלו בכל יום אבל באמת כל עיקר התנוות נפשו צריכים בתמידות לקבל שפע עליונה כו' ועד"ו למעלה באדם שעל הכסא כו' ממילא ע"י העלאת מין מברורים שלמטה נעשה לו בחי' מזון ומאכל להיות בחי' גידולו וקיומו כו' פי' להחזיק האורות בכלים מ' וד"ל אבל שורש כל אורות שבכלים דאצי' הרי הוא מח"ע כידוע וד"ל ונמצא מובן שהמצוות שהם הבירורים כמו בעשותו חסד גשמי למטה מעורר חסד עליון פי' האור שבכלי חסד דאצי' שיחזק ויוגדל בכלי כו' וכן בדיבור בת"ת מעורר חיזוק המוחין עליונים בכלי חכמה כו' וא"כ ע"י המצוות נעשה חיזוק האורות בכלים הוא בחי' פנימית אדם העליון ולא חיצוניותו כמשל הפרש חיות אברי אדם התחתון בשעת שינה לכמו שאיבריו בהקיץ שיעשה חסד בידו כו' וד"ל והנה ידוע שיש הפרש בין אבריו לנפש שבאיבריו שמצד האיברים עצמם יש הפרש בין יד לרגל כו' ומצד הנפש הרוחנית שאין בה התחלקות אין הפרש ביניהם כלל ולא יוכל להיות א' בלא חבירו וכמ"ש במ"א וד"ל וא"כ מסיבת הנפש תהי' משיכת כל הגוף ע"י אבר אחד כשלוקח אדם את חבירו בידו ימשכנו כולו אליו כו' מפני שהחיות מערב כל האברים יחד כו' וד"ל ועפ"ז יובן במעשה המצוות ג"כ שבמצוה א' כמו בעשיית חסד וצדקה שמעורר חסד עליון דרוע' ימינ' דקוב"ה ה"ז כאילו כו' ממשך כל עצמות אור א"ס ב"ה אליו כו' וד"ל. וזהו שלישראל לבדם נא' ה' אלקינו כי ע"י המצוות מייחדים בבחי' פכ"פ פי' פני האברים דמלכא שהוא בחי' עצמות המלך שכלו ומדותיו כנ"ל ולא בחי' חיצונית הכלים דאצי' לבד וד"ל זהו פני ה' חלקם יאר ה' פניו אליך מ' וזהו להעלות נר תמיד וד"ל. ועתה צ"ל ענין לקיחת שמן זית זך כתית למאור כו'. הנה ע"י המצוות אע"פ שכללות נ"י עומדים בבחי' אבי"א נחזרים בבחי' פכ"פ וזהו מאור שבה מחזירים פכ"פ שהוא למוטב כו'. ולהבין זאת צ"ל תחלה ענין פכ"פ ואב"א. הנה עדי"מ שני

(* בכת"י הושמט סוף המוסגר.

בניא שעומדים אב"א הרי לא שנתרחקו זה מזה אלא אדרבה יוכל להיות שיהי' כתיפו של א' דבוק ממש לכתיופו ואחוריים של השני כמו שיהי' מקורבים כשהם פב"פ כו' וא"כ אין עיקר ההפרש בין אב"א לפב"פ
 (אן חסרין ב' דפיס)

כשאומרים זה כשר וזה פסול הי"ז מפריד למעלה הפסול מן הכשר כידוע וד"ל חזו' י' ימים תיעשה מלאכת בירור החכמה דאצי' שע"י התורה מעצמה ומאלי' כי ע"י הדבור בד"ת גוזר אומר להבדיל הטמא וממילא נבדל מיד כמו המלך הגזר ומיד נעשה כו' וד"ל אך לדיבור זה לעשות אותם כג"ל צריך תחלה שיקהיל משה שהוא הדעת דוקא כג"ל וד"ל.

שבת פ' זכור בעזרה

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך כו'. כתיב ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד צריך להבין למה הוא הראשית לו' אומות הכנעני והחתי כו', וגם ענין המלחמה בעמלק מדור דור עד שנשבע שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק כו'. הענין הוא (דכתיב) השקיפה ממעון קדשיך מן השמים וברך את עמך ישראל כו'. הנה כל השקפה והבטה הוא מלמעלה למטה כמ"ש משמים הביט ה' כו' כי על העומד במקום גבוה ורואה במקום הנמוך לא יתכן ענין הראי' שהיא מקרוב כ"א ההבטה מרחוק כו' אבל העומד במקום הנמוך רואה את העומד במקום הגבוה כי יתקרב אליו בראי' אף שיורחק יותר כמו השמש וכוכבים שנראים לעין קרובים כו' ובהבטה מלמעלה הוא בהיפך שנדמה לעין ההרחק יותר ממה שהוא כשמביט בכור עמוק וכדומה וכמבואר בחכמה הטבעית כו': עפ"י משל ראיית עין הגשמי יובן ג"כ למעלה בראי' אלקית שהוא הידוע ומבואר ענינו במ"א בפסוק כי אל דעות ה' שדעות המשפיע והמקבל המה ב' הפכים שהמשפיע מאין ליש כמו החכמה מאין תמצא כידוע הרי החכמה הוא היש ודבר מה והכח השופע עלי' ומהוה אותם מאין הוא האין ולגבי כח השופע הוא בהיפך שהחכמה פרטות הנשפעת ממנה הוא רק הארה בעלמא כח מה מעצמות כח המשכיל כו' וכלא חשיבא ממש לגבי העצמות ונקרא' החכמה אין באמת שכאילו אינו במציאות כו' אבל מה שכתב המשפיע אותם נקראים אין אינו אמיתית אלא ע"ש ההסתלקות מהסתר שלה מהחכמה כמו עומק המושג שהוא מוסתר ונעלם מן המשיג ויקרא אין לגביו כו' וכן ער"ו בהשתלשלות כל העולמות המוגבלים מאור א"ס ב"ה מאין ליש, נק' אור האצי' בשם אין לגבי בי"ע שהם היש ודבר מה כידוע ובאמת הוא בהיפך שהאצי' הוא אמיתית היש כי הוא העצם וכל דידי ארע' כלא ממש חשיבי כו' והגבראים הם אין באמת כאילו אינם במציאות כו' וד"ל, ונמצא שדיעות אלו סותרים והיפכי' זה לזה וזהו מ"ש משמים הביט ה' ראה את כל בני האדם כו' הוא דעת עליון דאצי' המשפיע מאין ליש כל בני האדם וכל חלקי דצח"מ הרוחניים וגשמים של כל העולמות ע"כ כתיב היוצר יחד לבם כו' פי' (שבהיות) שפעולתם מן העצמות הוא הארה וכח בעלמא הם כלא ממש כו' לכך כתיב לשון יחד שבמחשבה אחת והארה אחת גבראו ונצרו ונעשו כולם

יחד כו' וכמ"ש במ"א אבל מצד דעת המקבלים שהם היש הרי הארה האלקית
 המהווה אותם מאין מוסתר מהם ונעלם ונק' אין כנ"ל הרי תופסים מקום ויש
 ומצד הסתר והעלם זה כשבא בהשתלשלות רבות בעילה אחר עילה יתהווה
 מאין יש גמור כמו אלקים אחרים שהם מבחי' אחוריים דאחוריים דשם אלקים
 המהווה כל המוגבלים וכמו פרעה שאמר לי יאורי כו' ונמצא שב' דיעות אלו
 הכל הוא באלקות הא' הדעת עליון ונק' אל עליון קונה שמים וארץ יחד כנ"ל
 בענין היוצר יחד כו' שהוא ענין ההבטה מלמעלה למטה והב' הוא הדעת
 תחתון שמלמטה למעלה שהוא אל המסתתר בביו"ע שמחמתו האור יתצמצם
 הסתר אחר הסתר עד שיהי' יש גמור כו' וזהו אל דעות ה' ושניהם אמת לגבי
 אמיתי' עצמותו ית' וד"ל והיינו עפ"י משל ראי' הגשמי' שמלמעלה למטה
 יורחק הדבר הנראה ביותר ומלמטה למעלה יתקרב הנראה כו' וזהו משל להפרש
 ראי' אלקית שהוא השגחה כללית של עיני ה' בכל הנבראים יחד מלמעלה למטה
 כמ"ש משמים הביט ה' ממכון שבתו השגיה כו' ובין דעת תחתון שהוא בהסתר
 והעלם בתוך כל נברא דכתיב ראה את כל ב"א כו' וזהו השקיפה ממעון קדשך
 מן השמים דוקא מלמעלה למטה שהעצמות הוא אמתית היש והנבראים כולם
 כלא וכאין ממש באמת ואזי יברך את עמך ישראל דייקא. להיות כי ישראל עלה
 במחשבה סתימי' כו' היינו בבחי' הבטה דאל עליון כו' לכך הם רואים לקבל
 ברכה שהוא תוספת השפע שלא לפי ערך ההשתלשלות עילה ועלול כו' וגם
 שלא יתברכו רק הם לבד ולא האומות זולתם שמצד שפע האלקי המוסתר תוך
 כל הנבראים הרי יש להם ג"כ שייכות יניקת מבחי' אחוריים דאחוריים כנ"ל
 אבל מצד ההשקפה וההבטה מן השמים לא יתברכו אלא ישראל לבדם וטעם
 הדבר לפי שהם גוי אחד בארץ פי' שאחד עילאה שורה בכללות נ"י באמרם
 שמע ישראל כו' בהיות כי בפסוק זה נכללו הב' דיעות ה' והיו לאחדים כו'
 שענין שמע ישראל הוא מלמטה למעלה כידוע ששמע לשון אסיפה וקיבוץ כמו
 וישמע שאול כו' והיינו ביטול היש של כל העולמות לגבי האין (שהוא) שם ההוי'
 כו' והוי' השני הוא ה' אחד היינו בחי' דיעה עליונה מלמעלה למטה כנ"ל
 ונתאחדו הב' דיעות כי שניהם אמת לגבי העצמות כנ"ל וזהו למשרי אחד
 באחד כידוע, וישראל שמוסרים הרצון שלהם לגבי אחד עילאה ותתאה שבפסוק
 זה כשאומ' ואהבת ה' בכל לבבך ונפשך כו' בג' מיני אהבות אלו כידוע אזי
 נקראים גוי אחד בארץ ונשקף ה' משמים עליהם עד שיתברכו הם לבד כמבואר
 בפ' השני' כו' וד"ל (ר"ל גם בארץ מתשיכים אחד כמו בשמים וזהו כי כל
 בשמים וארץ וזהו היכא דנשקי ארשא ורקיעא) וזהו אתה ה' לבדיך אתה עשית
 השמים כו' ובהרת באברם כו' ותקם דברייך כי צדיק אתה. פי' לבדך הוא בחי'
 העצמות למעלה מב' דיעות הנ"ל והוא העושה את השמים ושמי השמים כו'
 וגם הארץ שהוא האין של היש כו' וע"י שבחר באברם ומצא לבבו נאמן באהבה
 רבה בביטול היש לאין עד שכרת עמו ברית לתוספת חיזוק האהבה הנפלאה
 ובזאת נתפרדו מאברהם ובניו הו' מדות רעות אהבות רעות הכנעני והחתי כו'
 באמרם בכל לבבך בשני יצרך כו' לכך ותקם את דבריך פי' הקימו את דבר
 ה' שנעשו ממנו כל ההשתלשלות מאין ליש עד שיש שייכות יניקה גם לכנעני
 וחתי כנ"ל ובהיות ישראל אחוזים ומקושרים בעצמות אלקות מלמעלה למטה
 נתפרדו יניקת הו' אומות וכתיב בהם לא תחיו כל נשמה פי' שהוציאו חיות

אלקי המוסתר בהם בריבוי הצימצומים מבחי' אחריים דאחוריים כנ"ל וד"ל
 וזהו ותקם את דבריך שמלמטה למעלה להיות בבחי' ההבטה מלמעלה למטה
 שהוא ענין צדיק חי' עלמין כידוע וזהו כי צדיק אתה בחי' סכ"ע נתגלה באתה
 שהוא בחי' מל' כו' וד"ל.

ב) והנה צ"ל טענת משרע"ה שאמר כי עם קשה עורף הוא ע"כ וסלחת כו' מה
 ענין הסליחה לפי שהם קשה עורף. אך הענין הוא דהנה בפ' השני'
 ניתוסף עוד דבר שלא נו' בפ' ראשונה והוא מ"ש לאהבה את ה' ולעבדו כו'
 להבין ענין העבודה מה היא הנה האהבה הנו' בפ' ראשונה והוא ע"פ דעת
 והתבוננות בגדולת ה' בפסוק שמע ישראל כנ"ל ואני יתפעל בלבבו למסור כל
 רצונותיו רק לה' לבדו ואין זר אתו דהיינו שלא יהי' מנגד ומסתיר לה' אחד
 בעשותו רע שמחלל שם ה' פי' עושה בחי' חלל וחסרון בשם אלקים וכמארז"ל
 כאלו דוחק רגלי השכינה להיות כי עה"ד טו"ר ענינו הוא שנשתלשל מבחי'
 אחריים דאלקים וזים הו' פרות טובות והו' פרות רעות שהם היכלות הקליפות
 את זלע"ז עשה האלקים כו' כידוע והם הוא אבי כנען פי' כי שרש כל הו' מדות
 רעות הוא החמימות שהוא הגורם כל מיני תאוה וחמדת הגזל וכדומה כידוע
 והמדות רעות האלו נמשכים במדידה וקצבה עפ"י הדעת המולידם והוא הנק'
 י"ה"ד טו"ר שכאשר לא יתבונן היטב בדעתו טוב הדבר לא יתאוה כ"כ כו'
 וכאשר יקשור דעתו היטב בגדולת ה' בפסוק ראשון וילד אהבה לה' שהוא
 מבחי' הפרות הטובות כו' אזי לפי ערך הדעת ההוא והמדות הנולדים כן יפלו
 כנגד זה היכלות הקליפות שהם הו' מדות רעות הכנעני והחתי כו' וד"ל ובהיפוך
 כשיקשר דעתו במחדו"מ כל היום בחמימות שהוא אבי המדות הרעות לרדוף
 אחר הבלי עוה"ז כו' הרי הוא דחוק רגלי השכינה פי' נה"י שבמל' דאצי'
 שנמשך בקצבה להמשכות שפע בעה"ד טו"ר כידוע וזה גורם תוספת השפע
 להיות רגלי השכינה מסתלק יותר בהסתר והעלם להחיות החיצונים כו' וכמו
 ענין והתברך בלבבו כו' למען ספות הרוה את הצמאה כו' וד"ל וזהו לא תחללו
 שם קדשי לא תעשו חלל והסתר ביותר מכפי המדידה וקצבה שניתן בעת
 השפע כשעשה האלקים את זה לע"ז כו' וד"ל ונמצא שבסיבת האהבה לה'
 מהדעת לא יעשה חלל בסור מרע כל היום וגם ימשיך תוספת גילוי אלקות
 בנפשו כשמוסר גם כל רצונותיו רק לה' לבדו ולומד ועושה מצוה כל היום
 וזהו בעשה טוב כו' והי' כמתקן דבר מה שחסר בתחלה והיתה פעולת האהבה
 תועלת לנפשו ולכללות השפע שבעולמות כו' אבל ענין העבודה הוא שאין בה
 תועלת לנפשו כלל רק לעשות נח"ר ליוצרו לבד אבל מצד עצמו העבודה קשה
 עליו מאוד תכבד ותהי' לעול כמו העול הגשמי על השור וזה לא יהי' מהולדת
 הדעת בגדולת ה' שהרי מחמתו יתפעל לבבו ויהי' לנפשו תועלת כנ"ל אמנם
 לא יהי' ענין העבודה כשור לעול כו' כ"א מלמעלה מן הדעת והיינו מצד שגלוק
 משם וא"א לו להפרד משם מחמת שהוא עצם אחד מעצמות כו' אזי אפי' לא
 ירגיש כלל שום תועלת לגרמי' יעבוד כדי לעשות נח"ר ליוצרו כו' משא"כ מצד
 הדעת כו' וביאור הדבר יובן עפ"י המבואר בר"מ שהוא כבוא דאשתדל בתר
 אבזה לאו בגין יקר' אלא בגין יקרא דאבזה כו' והוא יעבוד דוקא בעול כו'
 דהנה ידוע דד' אותיות הוי' הם דחילו ורחימו ורחימו דחילו ונמצא ו"ה אהוי"ר
 תתאה וי"ה הוא יראה עילא' ואהבה רבה כו' ונעוץ תחלתן בסופן הרי העול

מלכות של יראה תתאה הוא דחילו שביו"ד כו' וזהו אשת חיל עטרת בעלה דוד הקים עולה של תורה וכן ענין מי שגדלו בתורה ועמל בתורה ביאור כל זה. הנה העול שעל העבד מא. יזנו אינו מעורר בעבד כ"א המעשה בלבד מאחר שאין לו אהבה פנימית אל האדון שמסיבתה יעשה כו' וא"כ אין לעבד נח"ר כלל בעבודתו וא"כ ה' מן הראוי שלא ימצא במעשיהו שום השתדלות יתירה כמו לעשות המלאכה נאה ומהודרת שיהי' נח"ר לאדונו כו' ואנו רואים שימצא כן בעבד אין זאת כ"א שיש גם בעול הזה ענין העונג שמקבל העבד ממה שיהיה לאדונו נח"ר כו' אמנם לא מצד האהבה יתענג העבד בנח"ר של אדונו כ"א מצד שהפקיר עצמו מכל וכל לגבי אדונו ואין לו נח"ר של עצמו כלל כ"א מהנח"ר של אדונו יקבל הוא נח"ר אף שלא לו יהי' הידור כבוד תפארת המלאכה כו' ונמצא שגם באהוב המופלג לא ימצא ענין זה שלא יהי' הנח"ר לעצמו כלל כ"א לאהובו כ"א בכך אצל אביו מצד שהוא עצם (אחד) עמו כו' ואמנם בעבד ימצא זה מחמת מה שקנה עבד כו' וכל מה שיש בהעבד אינו של עצמו כלל לכך אע"פ שאין לו אהבה אל אדונו הנח"ר של אדונו הוא נח"ר שלו כי אין לו זולת זה כלום מצד עצמו כו' וד"ל וא"כ בעול הגשמי יש בחי' ביטול העצמות מכל וכל עד שלא ימצא כן בשום אוהב נאמן מצד הדעת והטעם באהבתם הנפלאה שהרי כשיצוה לאהובו לעשות דבר שלא יוכשר כלל בעיניו וישנאוהו לא יוכל לעשותו והעבד יעשנו בעול לעשות נח"ר לאדונו ולא איכפת לו אם המלאכה מאד קשה עליו כו' וד"ל. ועפ"י זה יובן דברי הר"מ דהשתדלות הבן בתר אביו הוא לאו בגין יקרי פי' שירגיש גם הוא בתועלת העשי' אלא אפי' גם כשיהי' בהיפוך לא ימנע מלעשות משום שהוא נח"ר ויקרא דאביו כו' ולא ימצא כן בשום אוהב זולתו שמצד הטעם והדעת כנ"ל וד"ל. וזהו דחילו ורחימו רחימו ודחילא. שהעול מלכות של יראה תתאה של העבד לאדונו שלמטה היא במדרגה מהעושה מצד האהבה שהוא רחימו הנק' וי"ו כידוע אבל בשרש שרשה מהכתר היא הגבה למעלה אפי' מרחימו עילאה הנק' ה' ראשונה והיינו בחי' יו"ד שבחכמה שהוא בחי' ביטול העצמי' מכל וכל מבלי שירגיש עצמותו כלל וכמ"ש דוד אם כה יאמר לא חפצתי גם הנני כו' וזה הי' ההפרש בינו ובין שאול שאמר לו שמואל חפץ לה' בעולות ובהתים כו' בהיות כי שאול בחיר ה' הי' והקים באמת דבר ה' למחות זכר עמלק וכנ"ל בענין הקמת דבר ה' בענין השקיפה כו' והנה עמלק ראה את גילוי אלקות באותות והמופתים שנעשו בפרעה ועמו כו' ואעפ"י כ מלאו לבבו ללחום בישראל ואין זאת כ"א מצד החוצפה וההתנשאות לבד והנה אנו רואים שהחוצפה גוברת על המדות הרעות שמצד המדות הרעות כחמימות כו' הנה יפול ממעמדו ומצבו מהמנגדו כמו ברשפי אש התשוקה בתפלה לה' מצד הדעת בגדולת ה' כנ"ל אבל ענין החוצפא הוא אע"פ שיכיר וידע היטב גדולת לא ימאס בהבלי עוה"ז והוא מצד אבירות

נ"י זה שייך לעמלק שהוא ענין ומלק את ראשו ממול ערפו וע"י כי עם קשה עורף בקדושה תמורת בחי' עמלק ומלק כו'. ערפו חוצפא כלפי שמיא ע"י הקב"ה לבח"י שלמעלה גם משמים עמי"ש בד"ה שובה בענין וידעת כו' בשמים ממעל כו' קונה שמים וארץ עי' ד"ה כי עמד מק"ח וד"ה מ"לדות והנה כונן שמי' בתבונה אבל ע"י ירא' עילא' ח"ע יורד' חוצפא

הלב שלא יפול לבבו משום דבר גדול כו' והוא החוצפה וההתנשאות שבלא טעם ודעת כלל שהרי יודע הוא פחיתותו וחסרונו היטב ויכול הוא להעזי השר הגדול וכדומה כו' והי' בחי' כתר דקליפה שלמעלה מהדעת וזה הי' קליפת עמלק ראשית גוים למעלה מזו' אומות הכנעני כו' ושאל הקים דבר ה' לעשות עולות וזבחים לה' מצאן עמלק ויהי' לנח"ר לפני ה' ככל מצות הקרבנות שהם ברורי נוגה כו' ובזאת טעה וא"ל שמואל שאין הקרבן לה' המנגד לקליפת עמלק כי הלא הוא בחי' כתר שלמעלה מהדעת וצ"ל המנגד ג"כ בחי' שלמעלה מן הדעת והיינו רק לשמוע בקול ה'. פי' הענין עול מלכות לעבדו ולא לדקדק ולחפש איזה תועלת בהעבודה כ"א לעשות נח"ר ליוצרו לבד וכנ"ל במשל העבד כו' אבל הקרבנות הוא עליות העולמות ותיקון דבר מה כו' ולזה אמר החפץ לה' בעולות וזבחים פי' הגם שהעולות וזבחים הם (בחי' ריח ניחוח לה' בהמשכות מוחין חדשים למדות עליונות כידוע שהוא ענין ריח ניחוח לשם הוי' כו' אבל אין חפץ ה' שהוא בחי' כתר שלמעלה מחכמה ומחין עליונים כ"א בשמיעה לבד והטיית שכמו לעול מבלי שירגיש תועלת לעצמו כנ"ל וד"ל ובזאת יהי' תיקון קליפת עמלק שנא' עליו ואחריתו עדי אובד דהיינו במצוות העבודה שב"פ שני' לעבדו בעול מלכות לבד מפני ששרשו הוא כברא דאשתדל כו' והיינו דחילו עילאה יראת ה' היא חכמה כח מה ביטול המציאות לגמרי שבזה בטלה קליפת החוצפה שהיא ג"כ בלא טעם מצד עצמו כו' כידוע שאת זעל"ז עשה האלקים וד"ל. וזהו ענין מי שגדלו בתורה ועמלו בתורה. כי דוד דוקא שאמר גם כי לא יחפוץ בי ולא יהי' בנשמתו הארה אלקית הנני כשור לעול לבד כו' זהו ענין שהקים עולה של תורה ובזאת יתרון מעלתו לבד על שאל כנ"ל והיינו עמלו בתורה לעשות נח"ר ליוצרו ולא מחזיק טיבותא לנפשי' כו' אבל שגדלו בתורה הוא שמקבל עונג ושמחה מדבר ה' זו הלכה כמ"ש חזאי נפשי כו' וד"ל וזהו אשת חיל הוא יראה תתאה לעבדו תהי' לע"ל עטרת בעלה כמ"ש כצינה רצון תעטרנו כנ"ל וד"ל.

ועתה יובן ענין טענת משה ע"ה כי עם קשה עורף הוא כו' להיות כי החטא של העגל הי' בבחי' למעלה מהדעת שהרי נגלה עליהם ה' במתן תורה וקריעת ים סוף כו' ואעפ"כ חטאו בעגל ואין זה כ"א שנתגבר בהם קליפה שלמעלה מהדעת והגילוי כו' וזהו ענין חטאו העם חטאה גדולה כו' שהוא קליפת עמלק הנ"ל יודעים את ריבונם ומתכוון למרוד בו כו' מפני שהמרידה היא למעלה מן הדעת ע"כ לא תועיל לסלקה הידיעה בתחלה כי אעפ"י שידוע היטב אומר אינו חפץ בו כו' והי' כמו ענין מדת הניצחון והעקשות באדם שאעפ"י שמכיר ומבין היטב בשכלו ודעתו שלא טוב הוא עושה יתעקש מאוד לומר שיעשה כרצונו ויוכל למסור נפשו שיעשו הדבר כרצונו דוקא אעפ"י שאין הדבר ישר בשכלו כלל כמו בוולתו ממש כו' וידוע שיש רצון שעפ"י השכל והטעם ויש רצון שלמעלה מן השכל ואותו הרצון הוא מצד פנימית נקודת לבבו כמו העלה בלבו טינא כו' אבל מדת הניצחון יהי' גם בדבר שאין לו רצון באמת לאותו הדבר ולא יחפוץ בו כלל כו' רק עיקר ענין הרצון נולד רק מחמת מידת הניצחון שיהי' הדבר כמו שהוא יגיד ולא כמו זולתו כו' וכידוע אמנם מה שיש כח חזק כ"כ לניצחון ועקשות זה הוא נלקח מפנימית

הרצון שבנקודת הלב כו' ולכך הוא בחי' עורף שהרצון אמיתי במצח שכנגדו ומאיר הוא עד העורף מאחוריים כו' וד"ל זהו כי עם קשה עורף הוא פי' מבחי' אחוריים דרצון העליון נלקח שרש נשמות ישראל ע"כ יש בכחם לעמוד על נפשם במדת הניצחון לידבק בה' אחד בעול העבודה אע"פ שתיכבד עליהם מאד כו' וד"ל ולכך וסלחת לעוונם כי הלא חטא העגל הוא המנגד לזה בהיכלות הקליפות וכנ"ל וא"כ בטלה הקליפות במנגדה בהיכלות דקדושה ואתה תמחול ותסלח מבחי' הארת פנימית הרצון שבמצחא כו' רעוא דכל רעיון כידוע שהתקבלות הרצון השנאוי הוא בפנימית הרצון כו' והוא המחילה וסליחה כמו אדם שמסלק רצונו משונאו וחרר זמקבלו וממשיך רצונו אליו כמ"ש במ"א וד"ל.

ג) וזהו זכור את אשר לך עמלק בדרך כו'. הנה המלחמה בעמלק הוא מדור דור עד לע"ל כו' כי מבואר שהו' מדות רעות מתהפכים ומתבררים בכל עת שעת הכושר בתפלה אבל קליפ' עמלק יודע את רבונו ומתכוון למרוד כו' בחוצפה לכד בלי טעם ודעת הנה ארז"ל חוצפה אפי' כלפי שמי' מהני פי' כלפי' גם מלמעלה למטה כמבואר בענין השקיפה מן השמים כו' גם שם יסתתר עמלק ואמנם בקליפות כל הגבוה מהם יותר גס והנמוך במדריגה יותר דק וא"כ המרידה הגשמי הוא גנד המנגד להיכלות הקדושה שמעל השמים וזהו כלפי שמי' ולקליפה זו תועיל העבודה בעול מלכות לשמוע בקול ה' וכנ"ל אבל עיקר שהיית המלחמה מדור דור עד שיבולע המות כו' ביום שכולו ארוך כו' הוא במדריגות עמלק הנמוכים שהם דקים ביותר והוא הגסות וההתנשאות שהוא מרידה רוחנית לעשות מעצמו יש ודבר בעבודת ה' או אפי' מרידה גשמי' אם היא מחמת טעם ודעת מפני שהוא צדיק מאוד בעיניו וזך וישר פעלו כו' בא הוא להתנשאות גדולה ואומר למען שמי יכבד ה' והוא בחי' ערב רב כו' וכידוע וד"ל זהו מחה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים דייקא הוא צריך מאוד שהיי' זמן ועיכוב גדול בכל דור ודור כו' כי ההתנשאות שמצד המדות אין דור דומה לחבירו כו' וידוע שהדורות הם המדות וכמ"כ למעלה מלחמה לה' כי דור הולך ודור בא והארץ שהוא מלכות דאצי' לעולם עומד כו' וכל דור צריך בירור בפ"ע וד"ל. וזהו אשר עשה לך עמלק בדרך פי' אפי' ההולכים כבר בדרך ה' שהם המדות להפכם לה' כנ"ל עכ"ז לא ינצלו מקליפת עמלק שהוא הגסות והחוצפה יודע רבונו כו' והוא ענין אשר קרך בדרך פי' הקרירות הוא כבידות העבודה מצד שהדבר נתיישן אצלו והיינו שאין הידיעה מועלת לו כלל כו' וזהו חכמה דקליפה תמור אפי' בתקופת תמוז קרירא לי' כי ידוע שהחכמה בקרירות אף בקדושה הוא בבחי' ביטול העצמות עד אשר ישאר כאבן כו' ובקליפות הוא העצלות והכבידות כו' ויזנב בכ הנחשלים כו' פי' בנשמות שיש בהם אוי"ר. דפרחא לעילא אין שליטתו פגם כ"כ לקררות את הידיעה לומר מה בכך כו' אבל בנחשלים שהם בלא אהבה ויראה כ"א בבחי' נה"י לבד בקרירות המעשה לבד כו' אותן יזנב לקצצם ולהפילם לגמרי מעבודתם בקדש כו' וד"ל זהו ענין (יעף) ויגע ולא ירא אלקים פי' כי יש יגיע שהיא העול שעולה לשרשה בירא' עילאה שהוא הביטול במציאות שהוא הקמת העול כנ"ל ויש יגיעה שאינה בבחי' קימה ונשארת למטה והוא העצלות שתכבד עליו העבודה עד שהוא עיף ותקצר רוחו בה זהו הוראה שאינו עושה בשביל הנח"ר

ליוצרו כנ"ל לכך יפגע בו קליפת עמלק שאם לא הי' עיף לא הי' עמלק נוגע בו וכמ"ש וידי משה כבדים והי' בהרימו ידו שהוא החכמה דקדושה כו' וגבר ישראל כו' זהו שהשימו האבן שהוא קליפת החמור ונכלל בתכמה דקדושה זהו תחתיו וכמו ויהי לי שור וחמור וד"ל.

וענין הזכירה שאמר עצה למחות עמלק במצוות הזכירה והאזהרה על השכחה לא תשכח בזאת דייקא יוסר ויובדל קליפת עמלק. הענין הוא דהנה מבואר במ"א ע"פ אם זכרתיך על יצועי כו' שהזכרון הוא למעלה מהדעת כי הדעת וההשגה נגלית מכה המשכיל נופלת בגדר השכחה שהיום ישכילנה ולמחר ישכחנה וכלא היתה מעולם ולהיכן הלכה אלא שהלכה למקורה הנעלם שבכה המשכיל כמו קודם שהוצאה לגילוי כו' ונמצא שכח הזכרון כשזכר דבר ההשגה ימים רבים זהו הוראה על הארת מידות כח המשכיל הנעלם בעצמו ומהותו שכל עצם לא ישתנה לעולם ואין מצידו הפרש בין כשהוא ער או ישן וכמ"כ ריבוי הזמן כו' אבל לשכל הנפעל ממנו בגילוי אותו יסתיר הזמן כו' וכן השיגה וכדומה וד"ל ונמצא מוח הזכרון הוא למעלה מן גילוי השכל והרי הוא מכחות המשכיל בעצמו ואף שלפעמים ימצא זכרון בטבעו ואינו בר הבנה להוליד שכל חדש כו' זהו מפני שכח הזכרון חלק נבדל מהות בפ"ע מן מהות כח השכלי כו' אבל שוה הוא בערך מדרגה אחת עמו כו' וד"ל וכמ"כ יובן למעלה שמי שאין בנפשו השכחה על ה' אלקים כל היום זהו הוראה שאין עבודתו באוי"ר מצד הדעת הגלוי כ"א מצד החכמה שבנפשו הנעלמה מבחי' חכמה שבכתר כידוע זהו אם זכרתיך כו' ולא יסתיר לו עיתים השניים בין כשיהי' בבחי' נפילה בקטנות או בגדלות הכל שוה אצלו זהו על יצועי וכמ"ש בגבורים אשר לדוד בלא ל"ב ול"ב שניהם שוין לעזר כו' בשכביך ובקומיך כו' וד"ל אמנם מצד הדעת וההשגה יהי' ענין הקטנות וגדלות פעם כך ופעם כך כו' ולזה אמר נגד קליפת עמלק אין עצה כ"א הזכירה על ה' למעלה מהדעת כו' שכמו שיזכור האב על הבן שאין בזכירתו שום התבוננות בשכל וטעם אהבתו אליו כו' וד"ל זהו האזהרה לא תשכח כי השכחה היא למטה מכסא ה' ולפני כסא כבודו אין שכחה כלל ע"כ אם לא יתקרב לה' כ"א בדעת וההשגה לקשר דעתו בכל עת שיפול מעבודתו כו' הרי השכחה מצוי' ושם יש אחיזה לעמלק כו' אבל במדרגת הזכירה אין לו אחיזה כלל כי הוא בבחי' כתר דשם לא יגורך רע כתיב זהו כי יד על כס י"ה (פ"י) הכתר שעל הכסא הו"י הנק' י"ה) ח"ב תרין רעין כו' וד"ל. ובוה יובן מארז"ל נשבע ה' בכתרו שעל הכס"א שאין שמו שלם ואין כסאו שלם כו' פי' כסא ידוע שהוא מתחת השמים עליונים והיינו היכלות מדות עליונות מרכבה עילאה כו' שרש ו"ק דבריאה כו' והוא תארת מאין ליש כידוע ואין כסאו שלם מפני יניקת עמלק במדות כנ"ל ואין שמו שלם הוא בבחי' מלמעלה למטה השקיפה כו' הנק' כס י"ה כו' ונשבע ה'

(אם תגביה כנשר לבחי' שלמעלה גם מיחוי"ע הנק' שמים משם אורידך נאם הו"י כי גם בעצמוי כתי' והי' הו"י לי לאלקים א"כ הוא שם אלקים שעל ידו נמשך מהעצמו לכן עיי' יורידו מגלוי שם הו"י עיי' עול תורה)

בכתר שבח"ב כו' שעד שימחה שמו של עמלק לא יהי' שלימות משלימותא דכולא בשמו וכסאו כו' כי גם בהניח ה' מכל הו' אומות עדין ראשית גוים עמלק הוא והניחו לאחרית האבדון כמ"ש ואחריתו עדי אובד להיות לפי ערך הראשית כן יהי' אחריתו שיבולע המות לנצח כו' לבחי' נצחיות דאור א"ס ב"ה כי גם את זלעז' הכל עשה האלקים כידוע וד"ל.

שבת פ' קדושים בעזר"ה

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם. ויש להבין מה זה נתינת טעם כי קדוש אני כו' והלא לא נערוך אליו קדושתו כמ"ש אין קדוש כה' וכר'. הנה איתא במדרש בענין ג"פ קדוש שבקדושה משל למלך שעשה שלשה עטרות שנים נתן לבניו והג' עשהו עטרה לראשו כו' וגם ענין מארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש שנאמר קדוש יאמר לו כו' להבין כ"ז צריך להקדים הפסוק לרוקע הארץ על המים כל"ח פי' עדי"מ הנה הארץ הגשמי הזו היא על התהום הגדול הוא ים אוקיינוס הסובבה מכל צד מתחתיו ומצדדיה כו' ומתחלה הארץ מובלעת בתוך התהום הזה עד שאמר יקו המים כו' וזהו לסיבת המצא מים חיים ויתברר הפסולת שיש במי התהום להיות שהם מרים ומלוחים וע"י שנתגלה הארץ ומי התהום בוקעים מתחתיה ויוצאים ונובעים מלמטה למעלה בעובי הכדור כמו שאמרו ארעא חלחולי מחלחלא עד שהמים שמתגלים בארץ ממי התהום שמתחת יקראו בשם מים חיים ומתוקים כו' ועד"ז ממש ענין אוצר הנשמות ששמו גוף כמשארז"ל עד שיכלו כל הנשמות שבגוף כו' היינו בחי' ארץ העליונה דאולידת נשמת' כידוע ועיקר מהות הנשמות הם מבחי' אור הזרוע לצדיק חי' עלמין שהוא כמשל מי התהום הגדול כו' ונק' מים עליונים דדכורא כו' אך שבארץ העליונים הם גורעים כמשל מעט המים שבוקעים בארץ ומתבררים שם כנ"ל וזהו ענין אתה נפחת בי כמ"ש ויפח באפיו כו' בא להתרות עדי"מ המים שמעט המים שנכנסים בעובי חללי הארץ היו תחלה בכלל מאתיים מנה בריבוי עומק התהום כו' ובן הענין ברוח אלקי שנפח הנשמה בגוף שרוח הנשמה שבגוף היתה תחלה בעצמות כח הרוח אלקי המנפח כו' בכלל מאתיים מנה כו' וד"ל וזהו שאמר אלי' חי ה' אשר עמדתי לפניו ונאמ' בדרד ע"ה והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים כו' וענין עמידה שעמדה נשמת אליהו לפני ה' היינו כשהיתה עדין במקורא דכולא בחי' מים עליונים דאצי' קודם שנזרעו בארץ העליונה כו' וזהו ענין צרור החיים שהיתה נפש דוד צרורה כו' כי בהיות הנשמה עדין במקור אורות האצי' כו' היתה לאחדים בבחי' תכלית הביטול כענין נוני ימא הנו' בזהר על נשמות שמעלמא דדכורא כמ"ש במ"א בארוכה וזהו לשון צרור כדבר הנקשר שהיו לאחדים בלתי מופרד ליש ודבר בפ"ע כלל וכלל וכן נשמת אלי' כשהיתה עומדת במקורה קודם שנפח אותה רות אלקים באוצר הנשמות ששמו גוף כו' היתה בתכלית הביטול ממציאתה והיתה לאחדים עם אלקות

ע"כ נשבע בלשון חי ה' אשר עמדתו כו' וכנו' בזהר דכל נשמתא הות קיימא בדיוקנהא קמי מלכא קדישא כו' קודם שנורעה בארץ העליונה כנ"ל וד"ל.

וזהו לרוקע הארץ על המים עליונים הנ"ל הוא מפני בירורי הנשמות שיהי' בהם יתרון זכות והמתיקות כשיכלו מן הגילוי בבחי' לידה מהארץ העליונה כו' יותר מכמו שהיו בתחלה שהי' בהם ענין המרירות כמשל מים המלוחים כו' כנ"ל. וביאור זאת צריך להקדים הידוע בענין סכ"ע וממכ"ע הנה מדת מל' דאצי' הוא מקור כל הנמצאים ונק' בשם מקור חיים וממכ"ע כידוע ובחי' אור הזרוע לצדיק חי עלמין הוא בחי' סכ"ע ונק' בשם מחי' חיים כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' וע"ז אנו אומרים בק"ש בכל נפשך דהיינו מפני שהוא מחי' חיים כמ"ש כי עמך מקור חיים והוא אמיתי' המקור לכה הפועל בנפעל ונק' חי העולמים כידוע לכך אנו קוראים אותו צור חיינו כו' וזהו בכל נפשך כמ"ש נפשי איתך כו' על שאתה נפחת בי וכנ"ל שהנשמה צרורה בצרור החיים הוה קודם שבאת' להיות נברא מופרד במל' דאצי' מקור החיים כו' ואמנם אע"פ שהיתה אז מתאחדת בתכלית היחוד באלקות ה' בה קצת פסולת כמשל כל זריעה גשמי' כמו חטים שיש בהם פסולת וגסות כו' וע"י הרקבון בארץ תתברר ותצא נקי' בתכלית וכן המים שיוצאים דרך עפר הארץ כנ"ל נעשים מין מתוקין וצליזן כו' כן עדי"מ אהבת בכל מאריך היא באה לכלל תוספת זכות ומתיקות אפי' מכמו שהיתה צרורה בצרור החיים שהיא אהבת בכל נפשך כו' והטעם לזה הנה יש להבין תחלה ענין אהבת בכל מאריך. דידוע ענין מס"נ בק"ש הוא למסור נפשו באחד וענין באחד היינו דוקא במהותו ועצמותו ית' ולא במה שהוא ממכ"ע וסכ"ע דהיינו כענין שיהי' ליום שכולו שבת שיהי' מנוחה לחיי העולמים פי' אפי' למחי' חיים הנק' חיי העולמים כנ"ל יהי' מנוחה ושבייתה פי' כי קמי' עצמותו המשפיע והמקבל שוין כידוע בענין אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא העולם שוין ממש באין שינוי כלל וכלל זה לא יהי' מצד השפע אור הזרוע כו' שנק' בשם טוב עכ"פ כו' אבל קמי' עצמותו שוין הסובב והממלא כו' והוא הנק' בשם מאד בלי גבול באמת דהיינו קודם שיתגלו האורות עליונים בכלים וכו' וזהו בראשית נמי מאמר הוא כי במאמר אחד יכול לבראות כו' פי' כי מה שנתחלקו לי' מאמרות מאמר יהי ריעי בפ"ע ומאמר תדשא בפ"ע כו' היינו מצד התחלקות האותיות במחשבה עליונה כענין ביר"ד נברא העוה"ב כידוע אבל כללות' הוא רק מאמר אחד והוא מאמר בראשית דהיינו בחי' חכמה שבמל' דאצי' כו' וגם היא נקראת בשם מאמר ע"ש שהושפלה מאחדות האמיתי' להיות מקור ומוחזן למדה זו כה הפועל בנפעל כו' כידוע וד"ל. והנה למסור נפשו באחד עיקר ענינו הוא הפיכת רצונות נכריות שמצד חומר הגוף עד שלא יהי' לו רק רצון א' בלבבו לה' אחי"ד ואין זר אתו כלל כו' שאם מתעורר לבבו לה' ועדיין יש בלבבו ג"כ מהתקשרות הלב בהבלי תענוגי עוה"ז כו' אין זה מס"נ כו'. וזהו ענין ויצעקו אל ה' שהצעקה הוא למעלה מן התפלה כנו' בזהר ואין הענין צעקת קול גשמי אלא ענינו הוא צעקת הלב ופי' צעקה הוא ענין הקיבוץ והאסיפה וכמו ויצעק איש בנימין כו' כמ"כ ענין ויצעקו אל ה' בצר להם כו' היינו כמ"ש צעק לבם כו' פי' אסיפת וקיבוץ כל הלב אל מקום אחד כשיצטרך לצאת מכל רצונותיו שיש בו ולהיות

רצונו רק בדבר אחד לבד כו' וזהו ויצעקו אל ה' שצעק לבם רק לה' לבדו ואין זר אתו כלל והיינו מס'נ באחד פי' שנפשו הוא רק באחד לבדו ולא בשום תערובות זר אתו ח'ו כמשל המוסר עצמו לזולתו שיעשה בו כרצונו ולא יהי' ברשות עצמו כלל כו' כמ"כ קיבוץ הנפש מכל הרצונות נכריות שנתקשרה בהן ולהיות לה רק רצון א' ולב א' לאביו שבשמים היינו מס'נ באחד כו' ד"ל. וזהו שנו' בצר להם בענין הצעקה וכמ"ש מן המצר קראתי יה כו' פי' כי בהיות מוסר כל רצונות הנכריות ושרד לן בתר כתפוהי כמ"ש והשליך נפשו מנגד כו' נגד רצון האמיתי שיש לו לה' אחד כו' אזי יצר לו מאד ויצעק בקול מר ולב נשבר ונדכה מאוד מפני כי הרצונות הזרות מסתירים ומרחיקים אותו מלהתקשר קשר אמיתי בה' אחד ע"כ יחלה זולת אהבה כאדם שאינו יכול להגיע למחוז חפצו ותשוקתו הנפלאה כו' שאז ימאס בחייו ממש (כענין העלה בלבו טינא הנו' בגמ' כמ"ש במ"א) וזהו נבזה בעיניו נמאס זה המואס בחייו הגשמיים בכני חיי ומוזני כו' מפני תגבורת תשוקתו רק לה' לבדו ואין זר אתו כו' ונמצא מובן שענין הצעקה והצער דכתיב ויצעקו בצר להם כו' ענין אחד הם ולפי ערך גודל עוצם תגבורת התשוקה לה' לבדו דוקא כן יהי' יותר ימאס בחייו ויצטער מאד עליהם כו' וזהו ענין אהבת בכל מאריך כו' וידוע שהצער והמרירות באה מצד חומרי הגוף בהתקשרותו ברצונות נכריות מפסולת הגבורות קשות דקליפת נוגה שאם לא הי' מקושר בהבלי עוה"ז לא הי' מיצר וצועק כו' ד"ל. ועתה מובן שענין המשל הנ"ל במי התהום שהם מלוחים ובהיותם נובעים דרך חללי עובי הארץ יתמתקו כו'. כי כמ"כ בנשמה אלקי כשהושפלה בחומרי עפר הגוף נתמתקה מהמרירות כו'. דהיינו ענין אהבת בכל מאריך הנ"ל שפועלת הנפש הפשטות רצונות נכריות ולהיות רק רצון א' כו' הרי נתמתקו הרצונות הזרים הנק' מי מלוחים מפסולות גבורות דנוגה כו' הנק' ים המלח כו' ונעשים מיין מתוקין כים כינרת כו' והוא אהבת בכל מאריך בלי גבול ותכלית במאד האמיתי באחדות פשוט במהותו ועצמותו ית' דקמי שוין הסובב והממלא כנ"ל שע"י שמואס בחייו מפני רצונו לה' אחד הוא ממתיק מים הרעים ביפים ומתוקים שהוא אחדות האמיתי כו' ד"ל.

ועתה יובן ענין המשל בג' פעמים קדוש למלך (נעטשו לו בני המדינה)
 ג' עטרות כו'. כי ג' מיני קדושה הם הא' מלמטה למעלה
 הב' מלמעלה למטה והג' הממוצע שיש בו משניהם מלמטה למעלה
 ומלמעלה למטה. וביאור הדברים, הנה פי' קדוש הוא לשון הבדלה שהוא מובדל בערך דהיינו שהוא מוגבה מאד נעלה בעצמותו כו' וקדושה זו היא מלמטה למעלה פי' ע"י אהבת בכל מאריך נכללת הגשמה בקדש העליון הנק' קדוש מצד עצמותו ומהותו ית' שהוא נבדל ומרומם מן המשפיע והמקבל כו' וזהו נקדישך פי' אנו מעוררים בחי' קדושה העצמית כמ"ש כי אין קדוש כה' כי אין בלתו כו' וזהו שעשהו עטרה לראשו דוקא ד"ל. ואמנם יש קדושה שהיא בבחי' המשכה מלמעלה למטה כמו אשר קדשנו במצותיו כו' שע"י מעשה המצוות נמשך קדוש העליון הנ"ל להיות בבחי' גילוי בנבראים כו' והוא מפני שקדושה העצמית הנ"ל היינו שהוא מובדל ומרומם ומתנשא בבחי' עצמותו דוקא כנ"ל ושתהי' קדושת עצמותו זו נמשכת להיות בגילוי השגה לנבראים

ומלאכים עליונים שיאמרו עליו קדוש כו' הוא ע"י מעשה המצוות שממשיכים בהם בחי' סכ"ע כידוע ויש בזה ב' מדריגות הא' במעשה הצדקה שהוא חסד אל כל היום שגורמין במעשה הצדקה גילוי אור חסד עליון דאצי' שהוא מבחי' מים עליונים כו' והב' בכל מעשה המצוה שהיא רק להמשיך אור כו' ולא העלאה מלמטה למעלה כו' כמו לבישת טלית שהוא פרישו דמלכא שום תשים עליך מלך כו' וכיוצא ב... אבל המצוות שהם בבחי' העלאת מ"ן כמו הקרבנות הם גורמין ענין הקדושה עליונה של העצמות מאחר שהם מלמטה למעלה וד"ל וכן התפלה שבמקום קרבן הוא אהבת בכל מאדיך הנ"ל הוא מלמטה למעלה כידוע כנ"ל וד"ל. ויש עוד קדושה שלישית הנמשכת מלמעלה למטה אמנם אינה המשכת קדושה העצמית אלא היא המשכה מלמעלה לעורר לבב .. שיהי' להם אהבת בכל מאדך בנקודת הלב כי הלא נקודת הלב הוא הנק' תעלומות הלב פי' מפני שבהיות הנשמה בחומר הגוף נעלמת היא בתוכה כמים המובלעים בארץ כו' כן ענין תגבורת אהבת בכל מאדך צריכה להתגלות מתוך חומר עפר הלב שהי' הגוף מעלימה בתחלה כמשל המים הנובעים ויוצאים מהסתר העפר כו' או כמו החטה שצומחת מהסתר העפר שהי' מכסה עליו תחלה כו' והכיוסי וההעלם שבתחלה גרמה הנביעה והצמיחה כנ"ל כמ"כ כתיב עד יערה עלינו רוח ממרום וכן רוח סערה עושה דברו פי' שנמשך הארה אלקי' מרוח אלקי' העצמי כמו שהוא קודם שנפח הנשמות כו' לעורר יציאת הנשמה מהעלמה בגוף ולהיות בה אהבת בכל מאדיך כו' וד"ל ונמצא שהמשכה זו מאחר שאינה אלא גורמת הצמיחה והיציאה מן ההעלם שיהי' מצד עצמה של הנשמה כו' וכדי שתוכלל אח"כ בקדש העליון העצמי עי"ז כנ"ל הי' כענין ממוצע בין קדושה שמלמעלה למטה לקדושה שמלמטה למעלה וד"ל וזהו על ג' דברים העולם עומד על תורה ועבודה וגמ"ח עבודה הוא עבודת הקרבנות והוא ענין אהבת בכל מאדיך שהוא הגורם קדושה העצמי וכנ"ל וגמ"ח הם הצדקה ומעשה המצוות שהן המשכות חסדים עליונים דאור הורוע כו'. והתורה הוא ענין קדושה השלישית הממוצע כו' בהיות שיש בלימוד התורה ב' מצוות מצוות קריאה מלמעלה למטה ועיון שהוא מלמטה למעלה כו' כידוע וד"ל. וזהו קדושים תהיו כי קדוש אני כו' פי' תהיו שמבטיחים שבודאי יהיו קדושים אפי' בעל כרחם כי בלתי ידח ממנו נדח כתיב כי אפי' הרשעים מלאים מצוות כו' וקדושה זו שע"י תורה והמצוות מעשיות וגמ"ח הם ב' קדושות כנ"ל זהו שאמר קדושים תהיו כו' כי קדוש אני הוא קדושה העצמית האמיתית' כנ"ל וזהו הנתינת טעם למה תהיו קדושים בקדושה העצמית ע"י המצוות מעשיות מפני שקדוש אני בעצמות הוא ע"י העלאת מ"ן מלמטה למעלה כנ"ל בענין אהבת בכל מאדיך שגורם תוספת קדושה בבחי' קדושה העצמית כו' לכך יש שייכות וערך שתהי' קדושים ג"כ בקדושתו ד"ל והם דברי המשל שעשה ג' עטרות שנים נתן לבניו והג' עשה עטרה לראשו כנ"ל וד"ל. ובכל זאת יובן מה שייסד הפייט יוקדש באחת משלש קדושות כו' דהיינו ענין כי קדוש אני כו' וד"ל. וענין מאמרז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' הענין הוא דבהיות שע"י האהבה רבה גורמים קדושה העצמית מקור כל הקדושות הנמשכות למטה כנ"ל לכך עתידים המלאכים שיאמרו על קדושות נשמות ישראל קדוש כי למלאכים יומשך קדושה מקדושה של ישראל כו' והטעם מובן מכל הנ"ל דהרי אין קדוש

כה' כתיב ולא נערוך אליו קדושתו כו' אך מצד שגרמו באהבת בכל מאדיך בחי' קדושה זו העצמי' לכך גם הם יתקדשו בהארת קדושה זו כמ"ש קדושים תהיו כי קדוש כו' אני המקדישכם דייקא וזהו מקוריים של קדושת המלאכים לע"ל וד"ל.

להבין שרשן של כל הדברים הנ"ל בענין ג"פ קדוש כו' כמשל הג' עטרות כו'. הנה איתא בר"מ ב' פ"י בטוונות הקדושה ובפרע"ח נזכר קיצור הדברים בקדוש הא' עולה ת"ת לחכמה כו' ובקדוש השני ירידת החכמה לת"ת שהוא ז"א כו' ובשלישי יורד ת"ת לנהי"ם עי"ש בארוכה. להבין כל זה צריך להקדים פ"י אור א"ס. הנה ידוע שהשכל והמדות המה בחי' הארה בעלמא מן עצמות הנפש ולא שהשכל הוא מהות הנפש. שהרי נראה בחוש שישכיל האדם איזה שכל לפעמים כך ולפעמים כך והיינו לפי אופן הארת הנפש שהנפש נקראת נפש המשכלת דהיינו שיש לה שכל והשכל הוא הארתה חיווה לבד כמבואר בלק"א בענין הוא המדע כו' ואמנם באמת אין השכל לגבי הנפש כדוגמת האור והזיוו לגבי השמש שהרי בזיו השמש אין שום התפעלות כלל כמה שמאיר הארתו בחלון שהרי גופה של שמש היא כמו קודם שנתפשטה ההארה בחלון ממש בשוה כמ"ש במ"א ואמנם בשכל לגבי הנפש אע"פ שאין השכל ממהות הנפש כלל אבל אינו בבחי' אור לבד אלא הוא בחי' התפשטות הנפש שתתפשט בשכל והענין הוא ע"ד הגוף הגשמי בשר ודם ששורה בו החיות הרוחני כו' שג"כ א"א לומר שהגוף הוא ממהות החיות הרוחני כו' אבל הוא התפשטות החיות פ"י כי יש הפרש בין בחי' התפשטות לבחי' התלבשות, כי הנה לכאורה אנו רואים שלגבי הנפש הרוחניות שוין ממש לבוש הגוף מבשר ודם עם הלבוש הנפרד הם הבגדים כו' מאחר ששניהם מד' יסודות גשמיים אלא שבגוף הרכבת החי והצומח בגילוי יותר כו' אבל הנפש הרוחניות היא מד' יסודות הרוחניים ואין להם ערוך כלל אלי' וכמו שהבגד הוא נפרד כן הגוף נפרד ממהותה כו' ועכ"ז יש הפרש גדול ביניהם בהיות כי אנו רואים כשיחשוב האדם לכתוב מיד תנוע האצבע לכתוב הרי שמהות המחשבה עצמה נתפשטה באצבע והי' לאחדים עמה עד שמאלי' תתנענע כו' משא"כ הבגד לא ינוע עפ"י המחשבה כמ"ש זה במ"א בארוכה, מזה מובן ההפרש שבגוף הנפש הרוחני מתאחדת עמו בתכלית היחוד והאחדות עד שנראין כדבר אחד ממש כו' וזהו ענין התפשטות שהדבר המתפשט מתאחד באותו מקום שנתפשט שם אע"פ שרחוקים הם בערך כו' אבל בחי' התלבשות הוא היפך זה דהיינו כאדם השוכן בבית שהבית מלבישו וכן הבגדים וכיוצא שאע"פ שקצת אחיזה יש ללבוש הבגד עם הנפש במה שא"א לה להיות בלבוש אחר כו' זהו לא נק' התפעלות כלל בעצם כו' אבל ענין ההתפשטות הנ"ל אע"פ שאינו בחי' התפעלות ממש אבל יש בו מעין ודוגמא ההתפעלות במקצת כו' דהיינו במה שמתאחד כ"כ עד שנא' שירגיש בכאב הגוף כו' אע"פ שבאמת הנפש מצד עצמה אינה מרגשת כו' וד"ל. ועתה יובן ג"כ בשכל לגבי הנפש שהוא כדוגמת הגוף לגבי השכל ומדות

כ' יקרא בשם התפשטות הנפש ולא בשם התלבשות הנפש וגם לא בשם התפעלות הנפש כ' וא"כ איך יקרא השכל בשם אור מאחר שהאור אינו ענין התפשטות דבר מה ולא אפי' בחי' התלבשות שהרי המלוכש יגודר בלבושו כנ"ל ואור השמש אינה מגודרת בלתי יוכל לצאת כמו הנפש בלבוש הבגד כ' דאנו רואים הארה א' בכמה חלונות בתים ובהסתר כל החלונות אין זה יציאת האור כמו הפשטת הלבוש כ' וד"ל ונמצא מובן מה שבלק"א מחכר שהשכל והמדות הוא בחי' מהות ועצמות לגבי מחדו"מ כ' היינו להיותם בחי' התפשטות הנפש כנ"ל אבל לגבי הנפש עצמה הם בחי' לבושים אך לא כלבוש הנפרד אלא כלבוש הגוף שבהם מהות הנפש מתפשטת כנ"ל וד"ל.

ובזה יובן מא' הר"מ כמה גופין תקינת דאתקריאו גופין לגבי לבושין דמכסיי עליהן כ' פי' שחב"ד ומדות דאצי' הם בבחי' אורות וכלים כידוע והאור הוא כמשל הנפש המתפשטת בחב"ד ומדות כנ"ל שנקראים החב"ד ומדות בשם גופין כ' אמנם עדיין מתאחדים הם עם האור כנ"ל אבל ענין האור שהוא בבחי' הארת הקו מאור א"ס ב"ה הכללי קודם שנתפשט בחכמה דאצי' כ' אין הפי' כמו הנפש קודם שתפשט בשכל ששם יש קצת שינוי והתפעלות כנ"ל אבל באור א"ס ב"ה הנק' מאציל כשנאצלה החכמה ממנו הוא כדוגמת אור השמש בחלון שאינו אפי' בבחי' התלבשות ומכ"ש בבחי' התפשטות כנ"ל ואין כאן אפי' שמץ מן ענין ההתפעלות כ' וזהו שנקראים הנאצלים רזא דשמי' לבד וכמ"ש במ"א בענין אני הוי' לא שניתי כלל כ' וד"ל. והנה ההפרש בין לבוש הגוף ללבוש הבגד הנו' למעלה מזה יובן ההפרש למעלה באורות דאצי' כשנקראו בשם גופין לגבי לבושין דבי"ע והיינו חסד דרועא ימינא כ' היינו כשהאורות בכלים החיצוניים כ' וכשהם בכלים הפנימים יקראו גופין מצד עצמן כמו חב"ד ומדות הרוחניים שהם בנפש קודם בואם לכלי הגוף ג"כ בחי' התפשטות הנפש לבד כנ"ל וד"ל. וביאור זה הנה ידוע ענין ב' מיני כלים אלו עד"מ כלי הסכין הוא הפועל פעולת החיתוך הרי לא נכנס כח מה בגופו של סכין רק שהסכין הי' ממוצע לבד לחבר כח היד עם הדבר הנחתך והיינו שפעולת היד עברה דרך הסכין כ' ונמצא ה"ז כדבר הנעשה ע"י שליח שגם השליח יקרא פועל כ' וזה בחי' כלים חיצוניים אך כלים פנימים הוא כמו כלי קבלה כמו הכוס שאין הכוס פועל מאומה אמנם מקבל הוא דבר מה בתוכו ואין הדבר שבתוכו בא לידי פעולה ע"י הכלי ונמצא מתאחד הכלי עם הדבר בעצמות כ' רק הגרעון הוא שהדבר נסתר בכלי כי הכלי מכסהו כ' כן עד"ז יובן בחכמה דאצי' מה שבחכמה הוא פנימית כלי החכמה שבו שורה אור המאציל כמדוגמת משה ע"ה כידוע שהוא בתכלית הביטול והיחוד עם האור כ' אבל כשהחכמה מחי' ונותנת שפע למדות כמ"ש כולם בחכמה עשית היינו בחי' כלים חיצוניים כ' וד"ל ועד"ז בשאר הנאצלים וזהו דחסד דרועא כ' היינו לגבי פעולת הלבושים דבי"ע והנאצלים מצד עצמן בבחי' פנימית כלים הם כמו בחי' התפשטות הנפש בשכל כ' ע"ד אור וזיו וד"ל. ועתה יובן ענין קדוש הראשון שעולה . . לחכמה פי' ע"י אהבת בכל מאדך מעורר למעלה בחי' מאד העליון שהוא אור א"ס ב"ה שלמעלה מהתפשטותו בכלים עדיין מפני שא"א בכלי להגבילו ולהסתירו עדיין כ' וביאור זה הנה מבואר למעלה ענין מה

שבחכמה שבו שורה אור איס ב"ה בהסתר והעלם כו' והענין הוא כמו השגת גשמות משה ע"ה שהי' מבחי' מה שבחכמה דאצי' כידוע ע"כ הי' בתכלית הביטול עד שאי' נחננו מ"ה כו' ויובן זה ממה שאנו רואים כשאדם משיג השגה אלקית בשכל וסברא נק' בינה והוא הרחוק מאור איס מפני שאין אור איס שורה אלא בדבר שהוא בתכלית הביטול והאין כו' והבינה היא יש ודבר שהרי משיג דבר מה בשכלו כו' אך החכמה הוא כשהאדם משיג את ענין הביטול של היש לאין כמארז"ל איהו חכם הרואה את הגולד פי' הנולד מאין ליש דהיינו תכלית ביטול מציאות היש לגבי האין מקורו כידוע אע"פ שגם זאת נתפסת אצלו בהשגה וראיית השכל עכ"ז מאחר שאינה בהשגת דבר מה כ"א רק השגת הביטול לזה יקרא בשם חכמה שבו שורה האין האמיתי שהוא בחי' אלקות וכמ"ש החכמה מאין תמצא וד"ל וכמ"כ יובן למעלה כשנאצלה החכמה מהמאציל היינו עדין שיהי' בחי' השגת ביטול לגבי האין בבחי' אצי' עצמות כו' זהו כלי והסתרה לאור המאציל כו' אך הוא עדיין בתכלית הביטול לכך שורה בו בבחי' העלם אור איס ב"ה ואמנם כשיש בחי' עליות האורות למקורן אז מ"ה שבחכמה שהוא כלי האור מתבטל ממציות הגבלתו ועולה ונכלל באור איס ב"ה כמ"ש במ"א בענין עליות שבת דמ"ה שבחכמה טריד למיבלע כו' כמשל המיגע כח שכלו להבין סברא חדשה מכח המשכיל צריך הכח חכמה הראשון להתבטל ממהותו כדי לבלוע מהכח המשכיל העצמי שפע השגה החדשה כו' וזהו כמו השתיקה באמצע הדיבור כשיקשה התלמיד קושי' כו' וד"ל ועפ"י יובן ענין קדוש הראשון שהוא מלמטה למעלה שעולה הת"ת לחכמה וכן אור החכמה עולה מהכלי החכמה בעצמות אור המאציל כו' ולהיות כי מבואר למעלה שענין האור למעלה אינו כדוגמת השכל לגבי הנפש שבשכל לגבי הנפש יש קצת התפעלות כו' ע"כ כשתפשטה הנפש בשכל לא תהי' התפשטותה אז בחסד וכדומה לזה לא יוכל אור התפשטות שלה בשכל שיהי' אותו האור בעצמו מתפשט במדות כו' כי לכל כח יש התפשטות אור מיוחד אלי' מהנפש כו' אמנם בבחי' האור והזיו אינו כן מאחר שאין בו מן התפעלות לא מיני' ולא מקצתי' אין האור והזיו מיוחד כלל לדבר שמאיד עליו עד שנאמר אור שבחלון אינו האור שבפתח הקודם לו וכדומה ועדין באור הרוחני העליון דאצי' אין לכלים ערוך אליו כלל עד שנאמר שיהי' מיוחד לכל כלי וכלי כמות שהיא כו' מאחר שהוא בבחי' אור ע"כ יוכל להיות אור החכמה בכלי החסד ואור החסד בכלי החכמה כמבואר בשער מול"מ שיכולים האורות להחליף כליהם זה לזה וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו מן המצר קראתי ענגי במרחב כו' פי' מה שהוא עליית חכמה להכלל במרחב העליון שהוא עצמות אור איס ב"ה הוא מחמת שנקראת מן המיצר דוקא וזהו כמו ענין תקיעת שופר שתוקעין בשופר שבראשו הוא קצר וחללו מיצר וסופו הוא רחב וכשנותן הקצר בפיו הקול יוצא בדוחק הולך ומתרחב עד שבסופו שחללו רחב הוא מתרחב מאד וסיבת התרחבות הקול בסופו הי' מפני שהי' יציאתו בתחלתו מתוך הדוחק כו' שאם הי' רחב ג"כ בתחלתו לא הי' הקול מתחזק בסופו כ"כ כי כל חוזק בא מחמת מיצר דוחק בתחלה כו' וד"ל וכמשיית ענין זה בעזרי"ה ע"פ לרוקע הארץ על המים כו'. כמ"כ מן המצר קראתי שהוא ענין צעק לבם הנ"ל שבא מזה אהבת בכל מאריך והוא הקדוש הראשון שמלמטה למעלה כנ"ל וד"ל. והנה ענין הקדוש השני

מלמעלה למטה דהיינו שחכמה יורד לת"ת כו' וביאור זה הנה ידוע בכתבי האריז"ל דבחוזה דז"א מסתיים יסוד דאימא וגם יסוד אבא המלובש באימא כו' ולהיות כי בלב הוא הוא קיבוץ כל האורות דארי"א כנ"ל לכך שם הוא העומק הנק' עומקא דלבא שלמעלה מחו"ב כו' והיינו ענין ממעמקים קראתיך כו' הנו' בזה שהם ב' עומקים דארי"א והלב נעשה עמוק מהם כו' וביאור כל זה הנה מתחלה יש להבין ענין יסודות דארי"א פי' אימא הוא השכל וההשגה באלקות ועוצם ההתקשרות במושכל האלקי נק' יסוד אימא שמקבל בתוכה השגה אלקית כו' וכשהלב נתפעל מזה אזי מסתיים בו התקשרות השגה אלקית פי' שהלב הוא מהות אחר וצריך שיכלה תחלה כח ההשגה שמחמתה מתפעל הלב וכו' וכל דבר שהוא כלה ומסתיים או הוא בכח גדול מכמו שהוא באמצעי' שפעו כמשל מים היורדים ממקום גבוה שבנפלם למטה בארץ שם כחם חזק בהכאה גדולה יותר מכמות שהם באמצעי' הילוכם כו' או כמשל שפע הזרע שבסופה מתגבר ביותר כו' וכמ"ש במ"א שזוה הכלל בכל שפע כו' וכן בשפע אבא המלובש באימא בלב הוא מסתיים או כל עיקר כחו נגלה כו' וענין שפע אבא הוא מה שבחכמה הרואה את הנולד ולהיות כי האורות דארי"א מסתיימים כולם בחוזה הלב ע"כ יהי' מזה בחי' ההכאה בכח גדול והוא ענין ההתלהבות הגדולה שתמצא בלב לא מצד עצמו כ"א מטעם קיבוץ כל המוחין דארי"א שם וכמ"ש במ"א עפ"י משל מים רבים בהילוכם כשמעמידם בפניהם מסך ומסלקו יהי' הילוכם או ברעש גדול והיינו מטעם הנ"ל וד"ל ואמנם סיבת המצא בחי' עומק גדול בלב שלמעלה מהאורות דארי"א כו' הוא מפני שיש באורות דאבא ג"כ למעלה מהחכמה ובעת ירידתו השפע לאימא מתצמצם בכלי החכמה כו'. ע"כ בסיום ותכלית האורות בחוזה הלב מפני גדול ההכאה נעשה בחי' אור חוזר למעלה כמש"ל שכל מיצר ודוחק מביא לידי גדול הרחבה כו' וגם כאן מפני שהלב קטן מהכיל סיום כל האורות שמתגברים בסופם כנ"ל אזי יש עומק בלב שלמעלה מהאורות והיינו בחי' אהבה רבה שלמעלה מהדעת שבאה ונמשכת בלב מצד תגבורת ההתלהבות דארי"א כו' והוא בחי' עומקא דלבא כו' וד"ל ונמצא מובן שאותה ההארה שלמעלה ממה שבחכמה הנ"ל בקדוש הא' תהי' בירידתה בלב בבחי' עומק הלב שהוא נקודת הלב כו' והוא הקדוש השני וד"ל ואין הפרש שבין צעק ליבם לעומק הלב אלא כנ"ל שזה מלמעלה למטה זה מלמטה למעלה פי' צעקת הלב מבטלת מה שבחכמה ועומק הלב מתגלה ע"י המשכת מה שלמעלה מהחכמה בחוזה הלב כנ"ל וד"ל וזהו שחכמה יורד לת"ת כו' וד"ל. ועתה צ"ל ענין קדוש השלישי שהוא המשכת ת"ת במל' כו'. הנה יש בזה ב' מדריגות הא' המשכות הקדושה בבחי' כתר דרחל העומדת באחוריים דחוזה דז"א כו' והוא ענין עטרה שנותן בראש ישראל כו' הנו' במדרש הנ"ל והב' המשכות הקדושה בט"ס דמל' שנותנת טרף לביתה בי"ע כו' והנה בחי' כתר דרחל מקבלת העטרה בבחי' אחוריים מהחוזה כו' ושאר הספי' שבה מקבלי' בבחי' פנימית בעת היחוד כשנעשים נקודה תחת יסודא כו'. וביאור כ"ו. הנה מתחלה יש להבין ענין כתר דרחל פי' הוא כמו הרצון שבדיבור שהוא בחוזה הלב מאחוריו פי' כמו שאנו רואים כשהמדות שבלב האדם הם שמחים בא הדבור בנקל מאוד שמשפיע הדיבור בהרחבה גדולה ולא יהי' לו למשא כלל אף להסביר לו הענין כמה פעמים כו' ואם יהי' המדות בעצבות אזי יהי' לו

למשא גדולה לדבר אפי' פעם א' ובקצרה כו' זה אינו אלא לסיבת חיווק כח הרצון של הדיבור שבלב שהוא תלוי במדות אם הם שמחים הנה גם הוא בתגבורת כחו ממילא ואם לאו הוא חלש בכחו ממילא כו' כן עד"מ ענין כתר דרחל הוא בחי' רצון הדבור העליון שהוא בחי' חוז דז"א דאצי' כו' וכשנמשך קדושה שהוא הארת אור המאציל שלמעלה בחכמה בחוזה דז"א כנ"ל בקדוש השני אזי ממילא ומאליו בחי' כתר דרחל מקבל קדושה זו כו' וד"ל והנה בירידת שפע קדושה זו לחכמה ומדות שבמל' הנק' דיבור הנה ידוע שבחי' פרסה מפסיק בין הכתר לחכמה כו' והוא ענין הרקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים כו' כי כולם בחכמה עשית דוקא וביאור הדבר ידוע ענין אין מלך בלא עם שהוא הצימצום הראשון להיות יכולת הכח אלקי להפריד עד שנא' משם יפרד כו' שאז יכול להיות נברא מוגבל בפ"ע כו' משא"כ במים עליונים א"א להיות מציאות נפרד מאלקות שיתכן עליו לומר שיש לו אהבה או יראה כו' ולכך נקראים הנבראים אחרי צימצום האלקי הזה בשם מים תחתונים שמתחת לרקיע והוא נק' מי בוכין כו' כמ"ש במ"א זכשהו בוכין אגן בעינן למהוי קדם מלכא כו' בזאת הם מעלין מ"ן אל רחל כו' וגם היא בראשית עלייתה לקבל שפעה תבא בבכיי' כמ"ש ותבך ותפול לפני רגליו שהוא ענין נקודא תחת יסודא כו' כמ"ש במ"א. אמנם לאחר שתפול לפני רגליו ותקבל השפע אזי היא מקבלת את הפנימית של כתר הקדושה שבחוזה כו' מאחר שהיחוד פב"פ אלא שהשפע הולך מבחי' נה"י דז"א כו' כמ"ש במ"א בענין ואלה שמות ב"י כו' ויובן זה עפ"י משל שפע השכל בדבור שכבר בגילוי בפה מתגלה בו היותר פנימי שבשכל משנתגלה שפע זו ברצון שבדיבור אע"פ שהוא המקור שהוא כח המדבר כידוע מפני שמהות הדיבור אינו מהות שכל כלל רק שבו מתגלה השכל כידוע וא"כ אע"פ שהכתר שלו יקבל בחי' אחוריים יוכל להיות שבגילוי הדיבור יתגלה הפנימית כו' וד"ל והטעם לזה מובן מפני שהשכל הוא המשפיע והדיבור הוא המקבל השפע ולהיכן שבו יתגלה השפע יותר לשם עיקר פנימית המשפיע הולך ואור אע"פ שהוא נמוך במדרגה וד"ל. ובכל הנ"ל יובן המשל שבמדרש הנ"ל בגי' העטרות הא' נתן בראשו והוא עליית מ"ה שבחכמה לקבל מהכתר שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ושרש כל הנאצלים כידוע ומצד שהוא מעצמות המאציל הוא בבחי' מקיף ולא ימנה בכלל י"ס כידוע. והשני הוא כתר תורה כי התורה הוא בחי' חב"ד דז"א כידוע והכתר נעשה שם מהמעמקים דאז"א כנ"ל וד"ל. והשלישי נתן בראש כנ"י שהוא המשכת ת"ת במל' כנ"ל זכו'. ועתה יובן ענין ג' דברים שהעולם עומד עליהן תורה ועבודה וגמ"ח כו'. עבודה הן עבודת הקרבנות שהם מלמטה למעלה והנה נז' בזהר דרזא דקרבנין סליק עד רזא דא"ס והוא ממ"ש לריח ניחוח כו' והיינו מפני שהן עליית העולמות בעילוי אחר עילוי עד העצמות של המאציל כו' וזהו קדוש הראשון כנ"ל. וגמ"ח היינו ענין הירידה וההמשכה של ת"ת במל' ביחוד פב"פ להמשיך הקדושה בנבראים שמתחת לרקיע דוקא שזהו ענין גמ"ח להחיות רוח שפלים דווקא וד"ל. ותורה הוא הממוצע שיש בו מלמעלה למטה ומלמטה למעלה והיינו להיות כי מבואר למעלה בענין ממעמקים כו' דגבורות דאימא הוא מלמטה למעלה וחסדים דאבא הוא מלמעלה למטה כידוע. וכמ"כ בתורה יש ב' מצות מצות עיון והגיון שהוא העלאת מ"ן לקשר חב"ד דכנ"י בחב"ד

דז"א שהיא התורה כו' והב' מצות הקריאה בדיבור להמשיך חב"ד דז"א בחב"ד דנוק' שהיא כנ"י וכו' ובמצוה זו הרהור לא עביד מידי כמ"ש במ"א וד"ל. ואחר כל הנ"ל יובן מאמר הזהר אין קדוש כהוי' כו' אורייתא קדישין וישראל קדישין וכולהו אין קדוש כה' וכו' פי' אורייתא קדישא היינו בחי' כתר דקדושה שנמשך בת"ת דז"א הנק' אורייתא כנ"ל וישראל קדישין הוא בחי' כתר דקדושה שנמשך במל' דאצ"י כנ"ל וכולהו לאו אינן קדישין כה' הוא קדוש הראשון שנתן עטרה בראשו להיותו בחי' העצמות כנ"ל ואמנם מקדושתו העצמי נמשך אח"כ ירידת שפע הקדושה בת"ת ומל' וכמ"ש קדושים תהיו כי קדוש אני כו' כנ"ל וד"ל.

בעזריה

להבין ענין גמ"ח. מהו לשון גומל וכן גומל חסדים טובים וקונה הכל כו'. הנה כתיב ויהי' אומן את הדסה היא אסתר בת דודו כו' ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת כו'. הדסה הוא בחי' מל' דאצ"י וכשמסתרת בראש הבריאה נקראת אסתר כו' והיא דומה כהדס במדבר כו'. והנה ידוע דכשהיא ראש לשועלין היא בבחי' נקודה חדא כי נסתר כל פרצופה ואינה רק בבחי' מל' שבמל' דאצ"י כו' והיינו במות אביה ואמה לקחה מרדכי כו' פי' שמסתלקים ממנה כל האורות ומוחין עליונים דאצ"י שהן מוחין דאור"א ח"א כו' כי הרי היתה מאירה מכולם כי היא כנישת' דכל נהורין עילאין כו' ואו לקחה מרדכי שהוא יסוד אבא שבתוך יסוד ז"א כו' פי' שלא מאיר בה רק בחי' נה"י דז"א והיא לו לבת כו' נקודא תחת יסודא כו' וביאור הדבר כמו עד"מ הדיבור כשהוא בגילוי בשלימותו מאיר בו גם השכל העצמי וגם המדות וכל פרטיהן כו' אבל כששוקק בדיבורו אזי לא נשאר רק ההבל של הדיבור כשהוא בחשאי מאד ואותו ההבל יוצא הוא מהחזה שבלב כו' ונמצא אין בו בגילוי התארה כ"א הבל חזה הלב כו' וד"ל. כמ"כ עד"מ כתיב נאלמת דומי' פי' י"ה חו"ב וכל האורות דאצ"י הם דוממים בבחי' הסתלקות במל' כשהיא מסתרת ונסתר כל פרצופה שבאצ"י והוא אל"ם מאלקים כו' כמ"ש בזהר ע"פ שחורה אני ונאווה כו' לית חיזור לגו אתון כו' והטעם הוא מפני שאין ערוך לנברא עם הבורא כידוע ע"כ כשמדה זו נשפלת להחיות רוח שפלים אזי נסתר כל פרצופי' שבבחי' אצ"י ולא נעשית רק בחי' נקודא חדא מל' שבמל' כידוע וד"ל וזהו לשון גמילות חסד כמו ויגמול שקדים כו' דהיינו הפרי כשהוא פורח עדיין ולא נגמר לצאת כולו בגילוי הוא הנק' גמול כמו תינוק הנגמל מן המינקת כמ"ש עד יגמל הנער כו' גמולי מחלב כו' והוא כמ"ש כפורחת עלתה נצה כו' שהפרי הוא בתכלית הקטנות באיכותו ומהותו וגם הוא עודנו צריך ליניקה מן האילן כו' וכן התינוק לחלב אמו כו' וד"ל. והנה כמ"כ יובן גמ"ח למעלה באצ"י בהיותה כי הרי מה שהמל' מסתרת להחיות רוח שפלים הוא בחי' חסד והשפעה מלמעלה למטה כידוע אמנם הרי ידוע דעשרה מאמרות שהן נקראים מילי דהדיוטא פי' שאין בהם מתארת החכמה העצמי' כמו עשרת הדיברות כמ"ש במ"א ע"כ אמרו לאו

אורחא דמלכא לאשתועי' בהו כו' ואעפ"כ כתיב והוכן בחסד כסא פי' כסא הם הירד מאמרות שממל' דמל' דאצי' כידוע והוכנה בחסד עליון דז"א דאצי' ואע"פ שחסד דז"א הוא מרומם ומובדל הגבה למעלה מחסד קטן כזה להיות ראש לשועלים ולהחיות רוח שפלים דנבראים המוגבלים כו' לזאת יקרא בשם גמ"ח שהחסד עליון דז"א משפיל עצמו להיות חסד קטן כמשל גמילת התינוק משדי אמו או כמו גמילת הפרי בעודנה יונקת מן האילן כו' אך כשהמל' מסתתרת נק' בשם גמ"ח לשון נקבה להיות כי חסדים עליונים דאצי' שהיו בה בעודנה בפרצופה בשלימות עתה נסתרה בה בתכלית הקטנות כו' וכשחסדים טובים דא"א ואו"א נשפלים בחסדים דז"א בשביל חיות העולמות נק' בשם גומל חסדים טובים בלשון זכר כו' ואז יזכור חסדי אבות ומביא גואל עד לבני בניהם ביסוד ומל' כו' וד"ל.

ועתה יש להבין ענין ויהי אומן את הדסא כו' וכתוב כאשר ישא האומן את היונק כו'. הנה כתיב כי חסד חפצתי ולא זבח כו' יש להבין למה יבחר יותר בחסד מבזבח שהן הקרבנות שאין למעלה מהן בעליות העולמות כידוע. אך הענין הוא דחסדים עליונים דאצי' הם נמשכים כמשל הזריעה בארץ כמ"ש זרעו לכם לצדקה כו' זורע צדקות כו' וכמו שבזריעה הנה ידוע דהפרי הנורעת תרקב וחזרת להצמיח מחדש ובעודנה עדיין בפריחתה בתכלית הקטנות הרי היא קטנה מכמות שהיתה קודם זריעתה בארץ כו' כן עד"מ אור החסד הזורע לצדיק חי עלמין כמ"ש והוכן בחסד כסאו כנ"ל בתוך המל' אע"פ שמסתתרת להחיות רוח שפלים כנ"ל חסד זה קטן הרבה מכמות שהי' אור החסד בתחלה כו' ולכך נק' בשם גמ"ח כנ"ל. אמנם הרי אנו רואים שלאחר הצמיחה הנה יצמח הפרי ויגדל הרבה בכפלי כפליים מכמות שהי' קודם הזריעה כידוע כן עד"מ מ"ש כי חסד חפצתי כו' אין הכוונה על אותו החסד הגמול בקטנות כו' כיא על החסד הנצמח מהארץ עליונה כמו ומצמיח ישועות כו' וכן וקצרו לפי חסד שהקצירה היא תוספת ברכה הרבה מרובה על העיקר כו' וד"ל. וזהו ויהי אומן את הדסה דהנה האומן את היונק שהתינוק הוא קטן צריכה האומנת להגביהו על ידיה ולהניקו כו' כן עד"מ הנ"ל בכל יום מרדכי יוצא לדעת את שלום אסתר כו' פי' בחי' יסוד דאבא כשיוצא ממקומו שכחות דז"א הנה הוא משפיל עצמו מאוד לברר ברורי נוגה במל' והיינו כשמלביש עצמו ביסוד ז"א כו' והוא בחי' מרדכי מבחי' חיצונית יסוד אבא אבל אומן את הדסה כו' הוא מ"ש כאשר ישא האומן את היונק כו' שהוא מדרגת משה ע"ה מבחי' פנימית יסוד אבא שנשא כללות נשמות ישראל בבחי' התגבהה למעלה לינק מבחי' מ"ה שבחכמה כו' כמ"ש אנוכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי כו' וזהו שבתחלה הי' אומן את הדסא ואח"כ במות אביה ואמה כנ"ל לקחה מרדכי כו' וד"ל. וביאור הדבר יובן עד"מ הנ"ל שבדיבור מאיר עצמות החכמה כו' כן בשעת מ"ת הי' גילוי הארת עצמות אור א"ס ב"ה בעשרת הדברות לפי שבי' הדברות הי' מהות עצמות החכמה הקדומה הפשוטה כו' אך לכנ"י נמשכה בבחי' יניקה כמ"ש במדרש אמו"ן פדגו"ג כו' וכן בהמשכות מוחין לז"א נק' גומל חסדים טובים וכנ"ל וד"ל אמנם לאחר הצמיחה הנה באה תוספת ברכה למעלה בחסדים הטובים וע"ז אמר כי חסד חפצתי ולא זבח וד"ל.

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבואו אל הארץ כו' ושבתה הארץ שבת לה' וכו' יש להבין דמשמע מיד כי תבואו ושבתה כו' והלא צריך שהי' ו' שנין עד שתהי' השמיטה בו'. אך הענין הוא דהנה יש עוד להבין במה שמצינו לפעמים שת"ת עדיף מתפלה כמארז"ל ת"ת כנגד כולם ובמ"א אמרו הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו וכיוצא בזה מצינו דגמ"ח עדיף מתפלה ותורה כמ"ש כי חסד חפצתי ולא זבח כו' וכן רבה דעסק בתורה לחוד חי' מ' שנין כו' (מ"ק כח. א.) ויובן כ"ז בהקדים ענין מארז"ל א"ת בניך אלא בוניך הם ת"ח שעוסקים בבנינו של עולם והם מרבים שלום דכתיב ורב שלום כו' ויש להבין הלא עולם הוא לשון זכר ואיך אמר בוניך ועוד מהו ענין השלום שעושים כו' אך הענין יובן עפ"י הידוע במארז"ל ב"י מאמרות דבמאמר אחד יכול להבראות והוא מאמר בראשית אלא שנתחלק ל"י מאמרות כו' פ"י מאמר בראשית הוא מחשבת חכמה אחת כמ"ש כולם בחכמה עשית ואותה המחשבה היתה כלולה מכל המאמרות יהי רקיע ויהי אור כו' אך שהיו בה בהעלם ויצאו אח"כ לידי גילוי כמ"ש במ"א בארוכה והטעם שהי' כן הוא לפי שאם לא הי' הגילוי מן ההעלם לא הי' משתלשל השפע אלקי כ"כ כריבוי רבבות ירידות המדריגות עד שנתהוו הד' יסודות גשמיים הללו כו' ומפני שנתחלקה (המחשבה) לחלקים רבים וכל חלק עוד לחלקים אזי נשתלשל רבבות השתלשלות עד צירופי אותיות דעולם הגלגלים דעשי' כו' וביאור הדבר ידוע ממשל הדיבור מה' מוצאות אחה"ע מהגרון כו' שיש בו הארת שכל ואינו אלא השכלה אחת ובה' מוצאות נתחלק לה' או ו' תיבות וכדומה שבכל תיבה יש מקצת השכל כו' וכל תיבה יש כמה צירופים ומלויים כמ"ש במ"א עד שבצירוף היותר קטן שם הוא תכלית הצימצום מהארת השכל עד שיוכלו להבינו לתינוק קטן מאד כו' כמ"כ מצד התחלקות מחשבת חכמה שבדיבור העליון שהוא מל' דאצי' כו' ל"י מאמרות וכל מאמר לכמה מיני (אופני) צירופי' ומילויים כו' שהם האותיות המתגלגלים בר"א שערים כמ"ש במ"א כו' אזי נשתלשו האותיות שהם המשכות אלקי' כ"כ עד שמהוים מאין ליש גם במדרגות התחתונים הגשמיות דעשי' כו' אבל אם לא היתה המחשבה האחת באה לידי התחלקות בדיבור ויאמר אלקים יהי אור כו' הי' כל העולמות בבחי' ביטול המציאות במקורם במחשבה זו בהעלם עד בכלל מאתים מנה זכו' ולא הי' שום מציאות מצוי בפ"ע כו' וד"ל וכמו שהי' התחלקות במאמר בראשית שהוא חכמה שבדיבור העליון כמ"כ הי' התחלקות בחכמה דז"א דאצילות לל"ב שבילין כו' קודם שנברא העולם כו' אלפים שנה כו' והוא עשרת הדברות שבתורה מאלפך חכמה כו' והוא המקור לל"ב נתיבות דחכמה דנוק' כו' כידוע וד"ל. והנה כתיב ויניחיהו בג"ע לעבדה ולשמרה כו' פ"י כי בראשית הבריאה ב"י מאמרות הי' מעצמות אלקות כי הפך חסד הוא כו' ואח"כ לעורר תמיד השפע אלקי במחשבה האחת שתתחלק תמיד ל"י אינו אלא ע"י העבודה ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת והו לעבדה ולשמרה כו'. וביאור הדבר הנה ענין ג"ע הוא זיו השכינה ופ"י זיו הוא ענין גילוי ומשמעות הגילוי הוא אחר ההסתר מתחלה דוקא כמו כשיביאו שלהבת גדול בבית אע"פ שכבר יש בו האור של הנר לקרוא גילוי אור שנתהווה

הארה בתוספת מכמו שהי' כו' וזהו לשון מאיר שיאיר את החשך כו' וד"ל וכמ"כ זיו השכינה כשהשכינה מאירה בחשך דבריאה ובא לשם תוספת ההארה מכמו שהי' כו' והיינו קבלת שכר שמקבלים נשמות בג"ע שנהנין מזיו זה פי' שמשגיגים תוספת אור השגה אלקית וכמו שיאיר עיני החכם בעמדו על דבר שהי' מוסתר ונעלם ממנו תחלה כו' כן יאיר אור האלקי על השגתם שמקודם כו' עד שיאירו גם השגתם מהארה זו כו' ולהיות כי ההשגה שלהם חשך הוא יקרא האור שמאירים מזיו זה בשם זיו השכינה וד"ל. ועתה יש להבין מהיכן באה תוספת הארה בג"ע לנשמות זהו ענין מארז"ל הנ"ל שת"ח הם העוסקים בבנינו של עולם הג"ע כו' שהם גורמים בתורתם ומעשיהם תוספת אור וזיו השכינה ושכר המצוה מצוה עצמה כו' והענין הוא כי התורה עצמה שלמדה בעולם הגשמי נעשה זיו השכינה להאיר הנשמה שלמדה תורה זו בגשמיות כו' וזהו לעבדה כמשל העובד קרקע שחורשה ואח"כ זורעה והזריעה נרקבת מכל וכל ולא נשאר ממנה כלום רק כח הצומח שבה כו' כמ"כ פשט ההלכה של שנים אוחזין וכדומה שמדברת בענין סיפור מעשה גשמיות בשנים שמצאו טלית וזה טוען שקר כו' כיו' יתבטל ויהי' כלא היו וכשלומד הלכה זו בג"ע אינו מזכיר כלל סיפור מעשה זו דשנים אוחזין וכו' כמו שהיא נגלית כאן כי אין שם טלית גשמי וזה יטוען שקר כו' אך הוא לומד השכל ות"ע אלקית שיש בהלכה זו למה יהי' הדין והפסק שיחלוקו שיש בוה סוד ה' ע"פ חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא אלא שנתלבשה בסיפור מעשה זה כו' ובג"ע הלבושינ דאורייתא נרקבו והי' כלא הי' אבל החכמה אלקית שהי' בה נשארה שם ואותה הוא משיג ומבין בהשגה אלקית והוא הזיו שנהנין כו' וד"ל וכענין רבה בר נחמיני ששאלוהו במתיבתא דרקיץ אם קדמה שער לבן לבהרת כו' דמשמע שהנשמות לומדים שם כל מה שלמדו כאן והוא קבלת שכרם מדי חודש ושבת וד"ל. וענין השמירה הוא לעדר ולחרש כרם הגן לזרוק כל קוצים ואבנים ולחרוש העפר שיהי' תחוח כו' והן שס"ה ל"ת לבער הרע מקרבנו כמשל זריקת הקוצים וכו' וחרושה הוא המרירות ולב נשבר להיות הלב רך ונדכה כו' שאז כלי הוא לקבל היוי שמחמת המצות מעשיות כמ"ש כתית למאור כו' וכן לענין הזריעה דלעבדה ברמ"ח מ"ע החרישה מרפה ארעא ונקלטה בה כו' וד"ל. וזהו אשר קדשנו במצותיו וציונו כו' דמשמע שיש יתרון מעלה זו לישראל לבדו שקדשם שיעשו מצות ולא לנכרי (עוכו"ז) שהרי גוי שעסק בתורה חייב מיתה כו' ואם יניח תפילין אינו ממשך כלום בניו ואור אלקי בג"ע כו' ואינו מקבל שכר כו' ויש להבין הטעם לזה. אך הענין הוא דכתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לב"א ואתם קרוים אדם דוקא כו' דידוע שהשמים נק' בחי' סכ"ע והארץ הוא ארץ עליונה בחי' ממכ"ע שהוא כח הפועל אלקי אין מלך בלא עם כו' והיא מדרגה התחתונה שבמדת מל' דאצי' כשנעשית ראש לשועלים אין מלך בלא עם כמשל המלך ב"ו שמה שהוא מושל ומלכותו מתפשטת על אנשי המדינה הוא רק חיצוניותו ולא פנימיותו כמו חכמתו ומדותיו העצמים בו קודם שינהיג המדינה וגם אח"כ כו' וכמ"כ הארץ הדום דגלי כתיב שמה שמדת מל' הוא כח הפועל בנפעלים המוגבלים ונקרא' ארץ דעבידא פרינ' כו' הוא בחי' מדרגה התחתונה שבה דכלא חשיבא לגבי עצמית מדת מל' כו' וזהו שנתן הארץ הו' לבני אדם פי' לבני הנק' אדם בדוגמת אדם שעל הכסא כו' וכמו

אדם הראשון קודם החטא שהניחו בג"ע לעבדה כו' כמ"כ כללות נשמות ישראל ברמ"ח מצ"ע שעושים גורמים ליתן תוספת כח בארץ עליונה ליתן טרף לביתה כו' והיינו זיו השכינה כנ"ל בהיות כי הם עיקר ומקור מעשה המצוות שהרי התפילין אם לא יניח אדם ישראל בראשו אינה מצוה כלל וכן האתרוג וכדומה אך מה שביכולתו זה שתהי' המצוה דוקא בהם זהו מפני שקודש ישראל לה' שנק' קודש בחי' חכמה דאדם שעל הכסא הנק' קודש העליון וזהו קדושים תהי' מובדלים תהי' כו' על כן יש בכחם לעשות המצוה כו' וד"ל וזהו אשר קדשנו במצוותיו שהביאם למדרגת קודש העליון עד שבאמצעות ישראל דוקא תעשה המצוה ולכך וציונו דוקא ע"ד התקשרות וחיבר כמו צות' שחיבר דוקא את המצוות אליהם שיהי' מצות ע"י דוקא וד"ל. ובזה יובן הטעם למה מברכין על כמה מצוות בלשון על כמו על דברי תורה וכדומה ויש מצוות שמברכין להניח תפילין וכן להתעטף כו' והיינו מפני שנשמות ישראל נק' קודש והם גבוהים מן המצוה אך שחיברם וקשרם וציום על המצוה היא שיהי' עליהם בבחי' מקיף שיעשו אותם ויש מצוות שממשיכים בחי' אור פנימי וזהו להניח כו' שהנפש תקבל חיות אור מהמצוה כי המצוה תהי' שזכר קבלתה בג"ע כנ"ל וד"ל וזהו שתלת קשרין מתקשראין אורייתא וישראל כו' זה מחי' זה כו' ומקבלים דין מן דין כו' וד"ל.

וזהו כי תבואו הארץ עליונה פי' שתמשיכו ברמ"ח מ"ע ואזי יגרמו ענין זיו השכינה כנ"ל ואז מיד ושבתה הארץ כו' שגורמים לה מנוחה כנו' בזהר בהיות כי החיות רצוא ושוב כמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום דקרי תדיר לנהורא עילא' ולא שכיך כמ"ש אלקים אל דמי לך כו' כמשל הנשימה באדם התחתון בלבבו שהיא דופקת בכל רגע והיינו שבכל נשימה רצון הנפש להסתלק מן הגוף כו' וכמ"כ בכל רגע החיות אלקי מהארץ עליונה הנ"ל בבי"ע רוצה להסתלק למקורה באצ"י כו' ומיד חוזרת להאיר בנבראים כמ"ש רצוא ושוב כמראה הבזק כמ"ש במ"א בארוכה וד"ל וע"י המשכות רמ"ח מ"ע הזורעים בה שיש אלפי שנה דהוי עלמא בכל העבודות שעבדה בניי כו' תשבות הארץ ולא תזמר עוד לצאת מנרתקה כו' כי יהי' לה מנוחה מיד באלף הוי' הנק' ימי עה"ב שלא יהי' כעוה"ב אשר כעת שהחיות רצוא ושוב כו' כמ"ש מכנף הארץ זמירות שמענו כו' וד"ל. ובזה יובן ענין הנ"ל במה שמצינו שגמ"ח ותורה עדיפא מתפלה כו' דשניהם אמת דע"י התפלה יפול הפסולת מגשמיות מעשה המצוה במה שמוסר נפשו באחד בק"ש כו' ואז יש אור חיו השכינה ממצוה זו כנ"ל אבל בלא תפלה היתה נשארת מעט כו' וגם המצוות ותורה עדיפא כו' שהרי עיקר הזיו מהם כי שזכר מצוה בג"ע היא המצוה עצמה כנ"ל שהם עיקר הזריעה בארץ עליונה כנ"ל וד"ל וזהו והוא יושב פתח האוהל כחום היום פי' פתח האוהל כמ"ש זה השער לה' הוא תרעא דג"ע שבו נכנסים הנשמות לקבל שזכר המצוות שעשו בעוה"ז כנ"ל. וענין כחום היום הוא תגבורת גילוי הזיו והאור שהוא קיבוץ גדול שכל החסדים עליונים שממעשה המצוות מתקבצים כשמטיבין ישראל במעשיהם בתורה ומצוות בפתח האוהל הזה כו' וזהו והוא יושב דהיינו אברהם מקור כל החסדים עליונים דכל אור הזרוע' הוא חסד כידוע אך ענין הישיבה פתח האוהל הוא כמו הנז' בזהר דמלכא בתרעא יתיב

כ"ו הוא סימן לתגבורת גילוי החסדים לא כמו מלך שיושב בחדרו פנימי שאין ב"א ראויים לראותו וכשהוא מתענג אזי משפיל עצמו לעם ומטיב חסדו עליהם יותר מהראוי עד שיושב בשער הבית גלוי לכל מי שירצה יראנו כ"ו וכמ"ש במ"א וד"ל. ועכהנ"ל יובן מארו"ל בת"ח שאין בהם י"ש דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות פנימית והחיצונים לא נמסרו לו בהי עייל פי' מפתחות חיצונית הוא בשביל פתח האהל הזה שיופתח בהם בבחי' תגבורת גילוי זיו השכינה כנ"ל וכשאין לו י"ש שהוא המקור לרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת לעבדה ולשמרה כ"ו בהי עייל באיזה מקום יכניס המצות שעשה כ"ו כי אין להם מקור בג"ע שיהי' מהם אור חיו כ"א כאשר יזרעו בארץ וירקבו כ"ו וד"ל וכמ"כ בהיפך תפלה בלא תורה ומצות אין לו במה להכניס וד"ל.

— ● —

בעזרה

להבין שרשן של הדברים הנ"ל. צ"ל שורש ענין שבירת הכלים ותחלה יש להבין ענין כלים דאצי' מה הם בהיות כי ידוע שענין הכלי הוא המגביל את האור והשפע והנה כח החיות אלקי שבנבראים אנו רואים שהוא בע"ג וקצבה שהרי כלה כחו ושפעו במהות הנבראים כמו שמים וארץ רוחנים וגשמים שגקצב ונגבל מהותם מהלך ת"ק שנה כ"ו הרי גם כח הפועל מ"אין ליש הוא נמשך בהם בהגבלה וקצבה כדי חיותם לכד כידוע וא"כ אם נאמר ענין כלים דאצי' ג"כ עד"ז ח"ו יש ענין הגבלה באלקות וזה א"א לומר שהרי הוא ית' אין לו תכלה ואין לו תחלה קדמון לכל הקדומין כ"ו כידוע. אך הענין הוא דבאמת אע"פ שכלי הוא המגביל האור אין ערוך כלל לגבי החיות אלקי שבנבראים לענין גבול שבכלים דאצי' הגם שיקראו שניהם בשם אחד בלשון גבול כ"ו בהיות כי הגבול חיות שבנבראים הוא גבול ממש שיש לו סוף ותכלה במהלך ת"ק שנה וכדומה אבל לבחי' כלים דאצי' אין לו סוף ואין לו קץ כלל מאחר שאין לו תחלה שהרי הוא בחי' אלקות ממש כידוע אך מה שהוא מגביל את האור הענין הוא בבחי' עצמות אלקות דהיינו בכח הפועל של העצמות האצי' במה שלא יומשך הכח השפע אלקי יותר מדאי ויהי' בו צימצום ועכבה לעכוב ולעצור את כח השפע הנה יש לזה בעצמות כח מיוחד לצמצם הכח של העצמות חה יקרא בשם כלי כ"ו וד"ל ויובן דוגמת זה באדם התחתון כשפועל בהם שבידו לכתוב וכדומה הרי הכח שביד הי' מתפשט הרבה מאד ויש בכלי היד כח רוחני מכח היד עצמו שפועלתו לעצר ולעכב בלתי תתפשט אלא בקצבה וגבול כך וכך היינו לכתוב אות אלף לבד וכדומה הנה כשמקיים בפועל ממש צימצום זה וכותב רק אלף לבד הרי בא כח היד לידי גבול ממש שלא נמשך מכח היד בפעולה נגלית על הנייר רק האלף כ"ו אבל הכח שביד שפועלתו לעכב כנ"ל שגרם סיבת צימצום הוזה לא נמשכה על הנייר כלל אלא הוא בעצמות כח היד כמו שהי' בו קודם הכתיבה ולא יקרא בשם גבול באמת מאחר שאינה בפעולה אלא הוא ענין הגבול שעושה בכח הפועל שביד וכל כח

שהוא בפועל העצמי אינו גבול כלל כמו הפועל בעצמו וד"ל. ובוה יובן עד"מ בכלים דאצ"י שנאמר עליהם בס"י לשון רל"ו ריבא פרסאות וכל פרסא מכך וכך מספר אותיות כו' והנה לשון רל"ו פרסאות הוא כמו לשון מהלך ת"ק שנה בנברא בענין הגבול ובאמת שני הפכים הם כנ"ל שבנבראים החיות מוגבל ממש וענין הגבול ברל"ו פרסאות כו' היינו בכחות דאצ"י עצמו לצמצם ולעצור כח הפועל של עצמו דאצ"י שהם הכלים וד"ל. ועתה יש להבין ענין השבירה בכלים הנ"ל הנה ענין השבירה מבואר במ"א שהוא פירוד ופיזור השפע אור שבכלי כמו עד"מ תיבת אדון שענינו לשון ממשלה ואדנות הרי יש בכל אות מתיבה זו ענין השכלה זו של אדנות וממשלה כו' וכשנתפורה התיבה ולא נשאר רק אות אלף מאדון כו' או אין בה רק מעט מזעיר רשימה בעלמא מן ענין האדנות כו' וזהו משל לשבירת הכלים דהיינו כללות אותיות תיבן אדון הוא הכלי להשכלות האדנות כו' וכשנשברה כלי תיבת זו ונתפורה לאותיות מיוחדים נסתלק עיקר אור השכל שבתיבה ולא נשאר בכל אות רק רשימה בעלמא כו' עיי"ש בארוכה. והנה ידוע שעיקר השבירה ה"י בשם ס"ג דא"ק והוא בחי' נקודים והוא עולם התווה ומשם מ"ה דמצחא כו' נעשה עולם התיקון והוא בחי' ברודים כללות עולם אצ"י כו' ושם ב"ן הוא שורש הכלים דאצ"י שמהם נבנית בנין מל' דאצ"י כו'. להבין כ"ז הנה ההפרש בין נקודים לברודים ידוע שהוא ענין ההפרש שבין נקודה לספי' ופרצוף דהיינו שבנקודה אין בה כלל ההתחלקות עדיין ליי"ס יו"ד ל"י כו' רק היא נקודה אחת לבד והוא בחי' הכתר לבד כו' וספי' היא כשמתחלקת ל"י ו"י ל"י כו' ואמנם אינה בבחי' ההתלבשות עדיין בגוף ולבוש כו' וביאור הדבר היינו כמשל הפרט לגביה כלל שאין דבר מחדש בפרט שנאמר שלא ה"י דבר זה בכלל כו' רק שלא ה"י נגלה עדיין דבר זה כשאמר דרך כלל וכשפרט הכלל נתגלה הדבר כו' ועיקר הענין הוא דהכלל הוא קיצורו של דבר ותמצית כל שורש הענין כו' ומה שיפרט אותו אח"כ להרבה דיבורו אינו מחדש דבר כ"א שיפרט ויגלה מטמונו ומצפוניו שבהעלם הכלל וכמבואר כ"ז במ"א בארוכה כמ"כ ענין ההפרש בין נקודה לספי' ופרצוף שהנקודה הוא כדוגמת הכלל שיש בו בהעלם כל מה שיתפרט ממנו אח"כ דהיינו כשיתחלק להרבה פרטים וחלקים והוא ענין הספי' שנחלקים ל"י ו"י ל"י כו' וזהו ההפרש בין התווה להתיקון שבתווה ה"י רק בחי' יודי' לבד והם הכתרים דכל ספי' וס' שבתיקון כו' ובתיקון נתחלקו הנקודות להיות חכמה כלולה מ"י חלקים ואותן היו"ד ליו"ד וכדומה וד"ל. ובוה יובן מארז"ל הנ"ל דבמאמר אחד יכול להבראות והוא מאמר בראשית ואח"כ נתחלק המאמר הזה ל"י מאמרות כו' פ"י מאמר אחד היינו בחי' התווה שהוא כדוגמת הכלל הכולל כל הפרטים בהעלם ואח"כ יצא לידי גילוי בעולם התיקון ונעשים י' מאמרות שהם אורות וכלים דכללות עולם האצ"י שהם בבחי' ספי' ופרצוף כנ"ל וד"ל. זה שנוכר במא' בראשית בבחי' העלם כל הפרטים של ה"י מאמרות כמ"ש בראשית ברא את השמים את לאכללא כל הפרטים שנמשכים במאמר יהי רקיע שאח"כ ואת הארץ לאכללא כל הפרטים שבמאמר תדשא הארץ ותוצא הארץ כו' והיינו מה שנא' אח"כ בפרט ויאמר אלקים יהי רקיע כו' נזכר במאמר בראשית בקצרה ורמו בלשון את לפי שהוא כללי כנ"ל וד"ל אך הנה טעם סיבת השבירה בס"ג דוקא ולא במ"ה מובן למשכיל להיות כי סיבת פירוד ופיזור

האותיות כנ"ל בא מחמת ריבוי האור ומיעוט הכלים שלא הי' ביכולתם לסבול כמבואר בע"ח משא"כ בתיקון הוא מיעוט האור בריבוי הכלים כו' והיינו מפני שכל א' כללה מי' וי' לי' כו' הרי כל א' יש בה מחברתה ואינה נפרדת לעצמה לגמרי כמו החסד שכלול מחו"ג הרי יש בו מבחי' גבורה ג"כ אע"פ שמה שהוא גבורת הוא הכל מידת חסד עכ"ז הוא מבחי' גבורות ויש ע"י בחי' ההתחברות וההתקשרות של ב' מדות אלו ההפכים חו"ג כו' ע"כ לא יפול האור המועט כשהוא מחולק להרבה חלקים בחסד הכלול מי' לי' י' כו' שכל נפילה היא מצד המנגדה דוקא כמו גבורה לחסד כו' ולזה האור החסד שכבר כלול הוא מגבורת שבו שיש לו התחברות אל מדת הגבורה לא תהי' מדת הגבורה מנגדו כלל ויוכל להיות נסבל בכלי שלו ולא תתפור כו' וד"ל משא"כ בבחי' התהווה שאינו בבחי' התחלקות כלל להיות נמצא בו בגילוי גם מהפוכו ומנגדו ע"כ לא יש שום התחברות כלל מנקודה זו לחברתה כי שניהם הם רק כללים כלל מדת החסד וכלל מדת הגבורה כו' והלא המה מנגדים לכך כשנקודת החסד מתלבש בכלי בבחי' כלל לא תוכל הכלי לסובלו מפני המנגד ממדות גבורה כנזכר שם בענין יומת וימלוך כו' שכא' אומר אנא אמלוך לבדי כו' לזאת תהי' סיבת ענין השבירה בס"ג שהוא בבחי' נקודים דוקא וד"ל. והנה להיות כי ז' תחתונות דנקודים שנפלו עליהם בסוף אצ"י למטה כו' המה הגבה מאד נעלה אפי' משם מ"ה שממנו התיקון כו' והטעם הוא מפני דשם מ"ה החדש שמאיר ובא מבחי' מצחא כו' אינו מבחי' עצמות א"ק אלא הארתו וחיוו לבד כמבואר בע"ח אבל הכלים דנקודים הנ"ל אע"פ שהם בחי' ביי"ע דשם ס"ג הלא הם מעצמות שם ס"ג ולא הארתו לבד והוא מעצמות א"ק כו' וביאור הדבר עד"מ פיזור אותיות תיבת אדון שאות האל"ף הוא מעצמות אור השכל שבתובה אע"פ שנפרדת לבדה כנ"ל ואע"פ שיבוא אותו החכם וישכיל שכל איך לצרף אותיות הנ"ל שנתפורו באופן שיתקיימו במציאותם שזוהו משל לענין התיקון בשם מ"ה בחכמה אתברירו כו' עכ"ז שכל זה שישכיל איך לצרפם בתיבות קצרות וחלקים רבים כנ"ל אע"פ שהוא בא מבעל האותיות שנתפורו כו' מכל מקום כשמצרף האותיות הרי יהי' בהם אור השכל הקדו' מבעל האותיות שהוא שכל גבוה הרבה משכל זה המצרפם ומתקנם כו' וד"ל ועפי"ז יובן דשם מ"ה דא"ק המתקן ומברר הכלים דנקודים שנפלו ונעשו בחי' שם ב"ן במל' דאצ"י כידוע הרי לאחר התיקון שכבר נתבררו הלא הם מבחי' עצמות דשם ס"ג שהוא מעצמות א"ק גבוה הרבה מנהירו דחכמתא שמאיר ממצחו כו' ולפי זה המתברר עתיד להיות גבוה מהמברר כמ"ש במ"א שזוהו ענין עטרת בעלה כו' דעכשיו שם מ"ה דז"א כו' הוא המברר בחי' ב"ן דנוק' כו' ולע"ל כשיתברר יהי' הרפ"ח ניצוצין שנפלו כמו שהי' בשם ס"ג דנקודים קודם שנפלו בשבירה שהי' הגבה מאד נעלה משם מ"ה כנ"ל וד"ל והטעם לזה מ"מ עשה המאציל כך שיהי' מתברר דבר שגבוה מן המברר כו' היינו לפי שכלל גדול הוא באצ"י המאציל שנערץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן פי' מבלי שימצא ראש וסוף בנאצלים כי יהי' בסוף מהראש ובראש מהסוף וא"כ אין ידוע מי הוא הראש ומי הוא הסוף כו' כמו ענין אורות וכלים עד רום המעלות לא ידוע מי גבוה כי בגילוי השפעת אור הוא ענין השפע הנשפע והכלי הוא המקבל השפע ובשורש ומקור התהוות האור והכלי שורש ומקור הכלי קודם במדרגת לשורש ומקור האור והיינו ענין נערץ

תחלתו בסופן כו' מבלי שימצא הסוף סוף אמיתי והראש ראש אמיתי כו' והטעם מובן מפני ששורש דשורש כל התהוות דאצי' הוא מאור א"ס ב"ה שאין לו ראש וסוף ע"כ גם פעולת המאציל בדוגמתו וד"ל וע"כ הנ"ל יובן שאם היתה השבירה משם ב"ן לא ה' מציאת הנבראים דבי"ע מתהוים מאין ליש בירידת השפע להיות כי ביי"ע הושמלה צימצום בתכלית השפלות ולפי ערך הגבהת המשפיע כן ביכולתו יותר להוריד שפעו כידוע ומפני שבחי' נקודים הוא בבחי' התכללות שהם הגבה מאד נעלה כנ"ל ע"כ גם בפיוור שבירת האותיות והכלים כשנפלו למטה ביכולתם עדיין להיות כל העולמות דבי"ע ושהיו בתכלית הצימצום כזה כו' משא"כ בשם ב"ן לא היתה ירידת השפע כ"כ וגם בבחי' פיוור האותיות לא תמצא בהם היכולת הזה כי"כ כו' וד"ל.

ועתה יובן שרש כל הדברים הנ"ל דהנה כל מצוה מעשיות הוא בדברים גשמיים של עוה"ז כמו אתרוג ולולב תפילין וציצית וכדומה וידוע שכל העולמות דבי"ע הם הכל רק מרפ"ח ניצוצים שנפלו משם ס"ג נקודים הנ"ל וא"כ כשלוקח אתרוג שהי' תחלה פירה פשוטה כשאר הפירות דנוגה דעשי' שנפלו בשבירה בשם ב"ן דאצי' מקור כל המציאות כידוע ועושיהו מצוה שמצות ה' מביאים אברין דמלכא כו' הרי אותו האתרוג בא לשרשו כמו שהי' קודם שנפל בשבירה בו' תחתונים נקודות דס"ג הנ"ל וד"ל אך יש להבין למה נמשלה הרמ"ח מ"ע בלשון זריעה כמ"ש לעבדה כו' (בהיות כי יש להבין איך יתכן שיהי' אתרוג הגשמי עולה מעלה מעלה כ"כ עד שיהי' למעלה מן המברר כנ"ל וכו') אמנם יובן זה עפ"י הקדמה בעבודת ה' בתפלה כי הנה יש להבין כשאדם משיג אלקות בתפלה בכח מה שבניצוץ האלקי הרי אחדות ה' שורה אז בההשגה ההיא והנה שכר העבודה בג"ע העליון הוא שמשגת אלקות בגילוי זיו השכינה וא"א לומר שתשיג כמו שהשיגה בעודה שהיתה קשורה בגוף בעוה"ז שהרי מחשבת האדם בהשגתו באלקות בעוה"ז היא מנוגה דעשי' שבאותה המחשבה שחשב באלקות הרי חשב תחלה דברים בטלים דומם דנוגה ומאחר שהיתה גם מתחלה כ"כ עד שציירה בדמיון דומם הגשמי אע"פ שבעת שחשב באלקות היא יותר זכה וברה קצת עכ"ז מאחר שיש בכוחה לחשוב הדומם לאחר התפלה א"כ גם בעת חשבו אלקות גשמית היא בגשם הדומם והחי דעשי' כו' ואיך יתכן שתשאר המחשבת השגה זו בג"ע העליון להיות אפי' לבוש לנשמה האלקית להשגתה או בזיו השכינה כו' אך הענין הוא דבאמת מחשבה זו שבעוה"ז מתבטלת ונשרפת בנהר דינור כו' לגמרי והי' כלא ה' מעולם ולא נשאר ממנה כ"א עיקר הפנימית נקודתה בשרש שרשה כמו שהיתה קודם שנפלה בשבירה כו' והיינו כמשל רקבון הגרעין בעפר הארץ שלא ישאר ממנו כלום וסיבת כח הצומח שיהי' ממנו שתצמיח הארץ חיטים הרבה כמותו הוא מטעם שנשאר ממנו רק פנימית נקודתו כמו שהי' הגרעין בכח הצומח שבארץ לאחר רקבונו שנתלבש כח הצומח בו כו' וכן החטה שצמחה בראשית הבריאה מכח הצומח שבארץ במא' תדשא אוץ כו' שהיתה תחלה כלולה בכח הצומח שבארץ עד שנגלית מן הארץ כו' וע"כ גורם סיבת התעוררות כח הצומח הכללי שבארץ כמ"כ לא נשאר ממחשבת השגה זו שבעשי' כלום רק פנימית נקודתה מכח הצומח שבארץ עליונה בחי' שם ב"ן

דאצי' שהושפל בה מזריעת אורות דנקודים דשם ס"ג הנ"ל והוא ענין ההארה וזיו שנהנית מן השכינה בכל חודש ושבת כמ"ש והי' מידי חודש כו' והיינו אור חדש על ציון תאיר כו' שבכל שבת וחודש יש הארה חדשה משם מ"ה דמצחא דא"ק כו' שמאיר במל' דאצי' ומשם נמשך לציון הוא בחי' ג"ע עליון מקור עדן הנשמות וזהו קודב"ה אתי לאשתעשע בצדיקיא בג"ע בכל חצות לילה כמ"ש בזהר וד"ל. וביאור הדבר. הנה מבואר למעלה בענין שבירת דכלים דס"ג שבהם עיקר סיבת התהוות ג' לבושים דבי"ע והם מחדו"מ כו' וכן בניצוץ אלקי שלבושי' מחדו"מ מנוגה דבי"ע בתפלה המה עולים ומתבררים בנהר דינור וכלין לגמרי עד שרש שרשם בשם ס"ג הנ"ל ומהם הוא סיבת האור חדש הנ"ל. כי הנה ענין ג"ע יש להבין ענינו דהלא מל' דאצי' נעשה ע"י דבריאה בכל עת ושעה כדי להחיות רוח שפלים כידוע ואי"כ מהו ענין הארת הזיו דמל' דאצי' בג"ע שבבריאה בשבת וחודש שהנשמות נהנין ממנו כנ"ל. אך הענין הוא דמל' דאצי' הוא שם ב"ן תמיד הוא מקבל שפע אור זרוע שנופלים בשבירה מנקודים דשם ס"ג הנ"ל והו' רמ"ח מ"ע רמ"ח המשכות אורות דנקודים להיות מתלבשים בבי"ע שהם ג"כ משם ס"ג הנ"ל והיינו כמו חוטי' הציצית וקלף התפילין וכדומה להם מחשבה דנוגה בתפלה וההלכה גשמי' בענין ספור מעשה שנים אחזין כו' וכדומה להם בכל התורה והמצוות הם שירדו בירידות המדרגות מנקודים דשם ס"ג הנ"ל (ולכך התורה נק' נובלות חכמה שלמעלה פי' חכמה דא"ק דבשם ס"ג הנ"ל נק' חכמה הקדומה והיא למעלה מאור דבשם מ"ה דמאיר ממצחא כו' כמבואר למעלה במשל והיא נפלה בעולם האצי' ונק' או תורה דאצי' להורות בין הטמא לטהור בבחי' אצי' וזהו לשון נובלות כו' וד"ל) אך כשירדו הרי ירדו בתכלית הירידה עד עולם השפל להיות מצות ה' באתרוג ולולב גשמיים הדומם כו' וכן במחשבת גשמים דנוגה במצוות התפלה כנ"ל. לזאת הוא עיקר ענין שם מ"ה דבחכמה אתבריר' והיינו לברר גשמית המצוה ולא ישאר מהם רק פנימית בשרש שרשם בבחי' ס"ג כו' הוא ע"פ חכמה דאצי' שם מ"ה המברר והוא אור החדש דממצחא כו' ונמצא שאע"פ שהוא הגורם ההארה אבל אין ההארה מעצמותו אלא משם ס"ג שלמעלה הימנו שממנו נפלו כו' וד"ל וזהו ענין ג"ע העליון מדי חודש ושבת כו' שאז הוא הוספות אור חדש במל' דאצי' מברירי המצות מעשיות ע"י שם מ"ה כנ"ל ואותו האור חדש מקבלים הנשמות ונהנין ממנו והיינו שכר מצוה מצוה פי' המצוה מעשיי' עצמה לאחר שנתבררה ועלתה בשרשה ע"י שם מ"ה הרי היא הוספת אור החדש דס"ג להיות הנשמה נהנית מאורו כו' והוא שכר מעשה המצות וד"ל וזהו אל תקרי בנייך אלא בונייך עוסקים בבנינו של עולם כי בהיות שלומד ההלכה בעניני הגשמי כמ"כ הוא לומדה בג"ע העליון בלא לבוש הגשמי רק כח החכמה שלמעלה שבה שנפלה מחכמה ובחי' טעמים דשם ס"ג כנ"ל הוא לומד כו' וזהו האור החדש למל' דאצי' שהיא מקור בנין העולמות כו' דוקא מי שלמד תחלה ההלכה בזה העולם אזי הוא לומדה בג"ע ומוסיף אור חדש כו' אבל מי שלא למד לא יש ברורי נוגה דעשי' שיבררנה שם מ"ה כו' ומהיכן יהי' האור חדש כו' וזהו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דייקא פי' שנתבררה ממנה פסולת הלבושים כמ"ש רקבון הגרעין כנ"ל וד"ל. ועם כל הנ"ל (יובן) מה שמצינו לפעמים המצוות גבוהים מנפש האדם כאשר אנו אומרים אשר

קדשנו במצותיו כו' וכמו פושעי ישראל בגופן קרקפתא דלא מנח תפילין כו' בחייהם הם קרויים מתים כו' וא"כ מעשה המצוות תחי' את הנפש ולפעמים מצינו שהנשמות גבוהות מן המצוות שהרי עיקר מעשה המצוות א"א בלתי הנפש שהאתרוג הי' פרי פשוטה קודם שעשה בה מצוה וכן אנו רואים שישראל דוקא ימשיך אור במצוה ולא גוי כנ"ל מאחר שביכולתם להמשיך אור ע"י המצוות הרי הם גבוהים מהמצוות עצמם וכמארז"ל ועשיתם אותם אתם כו' כאלו עשאוני כו' וגם ענין הנ"ל במצוות שמברכין על כו'. אך הענין הוא דשניהם אמת דנשמות ישראל הם מעולם התיקון הוא שם מ"ה דבחכמה דאצי' וזהו אשר קדשנו בקדש עילא' כו' לכך וצינו להמשיך אור במעשה המצוות דהיינו עפ"י המבואר למעלה דנורעים אורות רמ"ח מ"ע במל' דאצי' ושם מ"ה הוא המברר כו' כמ"כ בתפלה וק"ש מ"ה שבנפש האלקי מתדבקת במקורה האמיתי הוא יהודא עילא' דאצי' שם מ"ה הנ"ל והיינו למסור נפשו באחד כנ"ל ועי"ן כל המצוות מעשיות שיעשה כל היום יתבררו ויעלו לס"ג ע"י שם מ"ה שבתפלה אבל האומר אין לו אלא תורה אפי' תורה אין לו מפני שנשארים בגשמיותם בשבירה כנ"ל לכך כל מי שאין תורתו אמונתו חייב בתפלה כי התפלה היא עליית העולמות עד שם מ"ה (שבברכות) ש"ע ברוך אתה הוי' כשכורע וממשיך מלמעלה למטה כמ"ש במ"א שהוא בחי' ביטול המציאות בהשתחוי' שהוא כמו ענין קול דממה דקה שאחרי הרעש בצעקה הלב למסור נפשו בק"ש ופסוקי דזמרה כו' כידוע וד"ל משא"כ מי שתורתו אמונתו הוא ממשיך בלא תפלה מצד שרש נשמתו בפנימית התורה דחכמה דשם ס"ג כו' כמ"ש במ"א ד"ל וזהו אשר קדשנו במצוותיו דקדש העליון דשם מ"ה גרם לנו להיות ביכולתינו להמשיך אור ע"י הביטול דשם מ"ה ומצד זה הנפש גבוה מן המצוה וכאלו עשאוני כו' כי אתם קרויים אדם שהוא שם מ"ה הנ"ל. אבל לאחר שנעשה המצוה הרי שכר המצוה מצוה עצמה כמו שהיא בשם ס"ג הנ"ל שהנשמה נהנית ממנו כנ"ל מצד זה המצוות גבוהים מן הנפש ותחי' חי עולם לנפש כנ"ל וד"ל. וזהו כי תבואו אל הארץ עליונה שם ב"ן כל המשכות אורות דס"ג ברמ"ח מ"ע כנ"ל אזי ושבתה הארץ כי תתעלה בבחי' ס"ג עצמה ותהי' עטרת בעלה ולא תקבל עוד בבחי' רצוא ושוב בבחי' דפיקא דלבא מז"א בעלה כנ"ל וכנו' בזהר על ענין ביום ההוא יצאו מיים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני כו' הוא בחי' בינה דנקודים שנקראים מלכין קדמאין ז"ת דכינה דס"ג הנ"ל ע"ש שמלכו קודם השבירה כידוע וד"ל. ובשנה השביעית שבת שבתון כו' הוא יום שכולו שבת שכל השבתות דעכשיו יהי' להם ג"כ עילוי ביום שכולו שבת והיינו לע"ל שיהי' עשי' דעכשיו כמו קודם השבירה שהיתה עשי' דס"ג גבוה מאצי' דעכשיו כידוע שנקודים נק' אדם דיצי' וברודים אדם דעשי' כו' וד"ל וא"כ האצי' דעכשיו יתעלה עוד דהיינו שיהי' שבת שבתון דעכשיו כו' כמ"ש במ"א בענין מנוחה לחיי העולמים כו' וד"ל.

בעזרה פ' בחוקותי

לרוקע הארץ על המים כלי'ח. הנה יש להבין עיקר ענין העלאת מ"ן מה הגם שנו' בס' לק"א שהוא כמשל חדוש ציפור המדברת שמתפלא הרואה כן ענין יתרון האור מתוך החשך שנעשה החשך אור כו' ע"כ מצד החידוש ימשיך למעלה באצ"י ירידת השפע כו' באמת עדיין אין זה מתיישב' אל השכל שהרי החידוש הוא אצלינו הנבראים שהחושך ואור המה ב' הפכים כו' אבל קמ"י ית' כחשיכה כאורה ממש שוין והוא הבדיל בניהם כו' וא"כ מהו החידוש שנעשה חושך אור כו'. וגם ענין השני שבהעלאת מ"ן שמצד אתערותא דלתתא יהי' אתערותא לעילא כו' ג"כ לא יתכן לומר כן באלקות שיתעורר מהתעוררות הנבראים בע"ג כו' שבשני ב"א ששניהם שוים בבחי' הגבול יתכן לומר כן שכמים הפנים אל פנים כו' יעורר אהבת זולתו אליו כו' אבל באלקות שהוא בלתי בע"ג איך יתכן ההכרח שיהי' מתעורר לפי ערך התעוררות התחתונים דהיינו במדה שאדם מודד יהי' מודד לו והלא אינם שוין במדותיהן שאדם הוא בגבול ותכלית כו'. אך הענין הוא דבאמת לפי ערך הנברא אל הבורא לא הי' מודדין לו לפי מדת הנברא כו' אך זאת גופה שיהי' הנהגת האצ"י בנבראים לפי המדה שימדדו יוממד ויומשך להם מאצ"י הי' תחלה במחשבה הקדומה הנק' א"ק והוא קדמות השכל שהוא קודם שנאצל האצ"י פי' שעלתה במחשבה הקדומה שלא ימשך מן האצ"י כ"א ע"פ אתערותא דלתתא לפי המדה כו' ונמצא שאין זה הכרח מצד עצמו כ"א שכך עלה במחשבה ונעשה שם הכנה לזה כו' וד"ל ויובן זה עד"מ באדם התחתון שגומר בדעתו בכח מה שבחכמתו איך שיתנהג במדותיו עם בנו במדה ומשפט ולעצור האהבה בלבבו ואינו במדה כו' שאין הנהגה זו אמיתית מצד עצמה כ"א שהוחלט ברצונו כך ולא ע"פ האהבה כמו שהיא בלבבו אליו כו' אך מה שיש יכולת ברצונו לעשות היפך הטבע שבלבבו כו' ידוע שהרצון הוא המקור האמיתי לכל כחות הנפש ויכולה להטות השכל והמדות כרצונה אע"פ שיהי' נגד טבעם כו' והו' ע"י כח מ"ה שבחכמה שהוא בחי' ח"ס הנק' מחשבה קדומה פי' קדמה לגילוי השכל כידוע ומזה יובן ענין הנ"ל בנמשל למעלה שענין העלאת מ"ן שמעורר למעלה אינה מצד עצמה כי אין ערוך כלל בין נברא לבורא אך שבא"ק נעשה שם הכנה לזה כו' וד"ל והו' דומה לדבר שאינו אמיתי מצד עצמו אלא שהועמד הענין לעין הרואה כאלו אמת (הנק' בלי"א אן שטעל כו') וד"ל.

ועתה י"ל איך יתעורר תוספת הארת המאציל מחמת העלאת מ"ן דהנה לא ידוע פי' אוא"ס שאינו (בבחי') * התפעלות או הלבשה כהתפעלות התלבשות השכל במח' ומדות ואפי' השכל עצמו כשהוא עסוק באיזה חכמה ועומק המושג הוא בבחי' התלכשות) * כו' אלא נק' אור ע"ש דוגמת אור השמש שגם ביומא דעיב' יאיר אורו בשוה כמו שהאיר ביום צח ומה שאינו מאיר אלינו הענן מפסיקו ואין במהותו שום שינוי כלל עי"ז כידוע ואמנם הגם שאינו בבחי' התפעלות והתלבשות אין האור למעלה כדוגמת אור הגשמי של השמש שהוא הכרחי שמאליו יאיר השמש אורו כו' אבל למעלה אור המאציל הוא ע"פ רצונו הפשוט כו' כידוע וא"כ צריך לזה העלאת מ"ן שיומשך האור ובתחלה הי' חסד

חנם כנו' בע"ה לכך כתיב כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא פי' כדוגמת האש הגשמי שהוא בבחי' הסתלקות תמיד למעלה בשרשו האש היסודי והוא היפך טבע אור המאיר דהיינו כמו השלהבת הקשורה בגחלת כשיוצאת לגילוי ההארה וההתפשטות וכמו שאנו רואים אור הנר תנועת הסתלקותו הפכי מאור התפשטות שלו בבית כו' כן עד"מ עצמות המאציל קודם שהאיר אורו הי' בבחי' ההסתלקות בעצמותו עילוי אחר עילוי והוא עד אין קץ כי הוא ית' אין סוף למעלה כו' וזהו שנק' עד"מ האש וע"י רצונו הפשוט האיר אורו ונק' אור א"ס כו' אבל ע"ש ההתחלה נק' מתנשא מימות עולם אפי' מיומין עילאין דאצי' כו' כידוע. וא"כ יש להבין איך ע"י העלאת מ"ן יתעורר אור הזה שלמעלה מבחי' קוין דנאצלים כו' הלא ידוע שכל העלאת מ"ג צריך להיות בדוגמא דדוגמא לירידת השפע שנספעת למקבל אח"כ כמו תלמיד המחכים את רבו שאינו אלא ע"י קושי' דוקא ולא ע"י אהבה וכדומה כו' וא"כ איך יהי' מצוי במציאת הנבראים בע"ג בחי' דוגמא דדוגמא לאור א"ס כו'. אך הענין הוא דנוכר בע"ה דכל עיקר העלאת מ"ג הוא משבירת הכלים שבעולם התהו וידוע דבתוהו הי' הכלים קטנים והאור רב ולכן נשברו פי' כמשל הצועק בכל נקודת לבבו כמ"ש צעק לבם וכמ"ש במ"א שענינו הוא מפני שנתפעל בהתלהבות כ"כ עד שאין כלי לבבו יכולה להחזיק אור האהבה בתוכה אלא נשארת בבחי' מקיף על הלב ע"כ יצעק פתאום כו' והנה אנו רואים שבנפש הרחבה יותר שלבבו רחב ושכלו רחב יכולה התלהבות של זה להתיישב בו ולא יצעק כלל אך אם יצעק גם הוא יהי' מדבר גדול יותר מאותה הדבר שנתפעל זה כו' וגם צעקת השני שלמעלה מכלי לבבו לגבי השלישי הגבוה ממנו ולבבו ושכלו רחבים יותר ג"כ יתיישב בו ההתפעלות ולא יצעק כו' וכן עד כמה מדריגות כו' ומאחר שאנו רואים שהתלהבות הראשון יש לה תכלה וקץ בלבב השני הגבוה ממנו כנ"ל (א"ס) אין לקרות התפעלות זו בשם ובכל מאדך שהוא בלי גבול באמת שהרי יש לה גבול אצל השני כו' וכן ובכל מאדך של השני לגבי השלישי עד רום המעלות בכל מאדך דנשמות הצדיקים הגדולים שבכולם (אי"ז) שמאיר בנשמתן מהארת האצי' שהוא בלתי בע"ג באמת כו' וא"כ לפי"ז אין אהבת בכל מאדך אלא בהם דוקא ולמה הוא נאמר בכל מאדך לכל נפש מישראל כו'. אך הענין הוא דמאדך כתיב מאד שלך פי' שגם בראשון שלבבו ושכלו קטנים מאד מאחר שנשארת האהבה בבחי' מקיף על הלב הרי אהבה זו נק' בלתי גבולית ולא שנקראת כן באמת שהרי יש לה גבול כנ"ל אך פירושו שהיא מופשטת מאותו הגבול של הלב שהוא קטן מאד ומוגבל מאד ומאותו הצימצום הגבולי היא מובדלת מאחר שאין הלב מכילה ולכן נק' בלי גבול פי' בלי גבול של הכלי וכו' וד"ל וכמ"כ בשני ושלישי נקראים בלי גבול כו' וה"ז כמו התינוק שמפני קוטן דעתו ולבבו לא יכול לסבול אף דבר קל שנגד רצונו והגדול שכליו רחבים יכול לסובלם וכמ"ש בארוכה בעזרה"ה וד"ל ונמצא כל שיוקטן הכלי יותר יותר יתכן לקרות האור בשם בלי גבול ע"ד דוגמא כנ"ל וד"ל. ובכ"ז יובן הנמשל למעלה בבחי' כלים דתוהו שהיו קטנים פי' כידוע שאין ערוך לכלים עם אורות למע' שהרי יכול להיות אור החכמה בכלי החסד כו' וכן כלי הגבורה יאיר בו אור החסד כמו שתף עמו מדה"ר כו' והיינו מפני שענין האור הוא המשכות החיות להיות מתהווה מציאות החכמה וכדומה כמשל המים שאין להם גוון כ"א לפי

הכלי אם אדום או לבן כו' וא"כ החכמה עצמה הוא הכלי ולא שהאור הוא החכמה שהרי האור אינו אלא כח התהוות המציאות חכמה כו' נמצא שיכול להיות אותו כח המהווה להוות מציאות אחר כמו החסד כו' וד"ל. ואחר שכן ע"י העלאת מ"ן מתעורר אור המאציל להאיר בדרך כללות השפע ויכול .. מאור החכמה להיות חסד כו' ואח"כ מתחלקים האורות לי' כלים דתוהו כו' ולהיות כי הכלי שהוא החכמה וכדומה היא קטנה הרבה מאור הכללי שבא ומאיר בתוכה כו' ע... בחי' ההסתלקות אל העצמות בחי' רצוא לבד בכלים דתוהו כידוע והנה ע"פ טעם הנו' במשל ובכל מאדך שעיקר מה שנק' בלי גבול הוא רק מסבת קוטן הכלי מהכיל כו' כמ"כ .. דוגמא דדוגמא של בחי' בלי גבול האמיתי של אור א"ס העצמי בבחי' הרצוא של הכלים דתוהו מאחר שהי' קטנים כו' וד"ל ומוזה היתה סיבת המשכת מ"ד הוא אור המאציל הכללי .. בלי גבול באמת כו' אבל אם הי' הכלים גדולים הי' האור מתיישב בהם ולא בהי' בחי' הדוגמא בבילתי בע"ג כנ"ל וד"ל זהו הטעם שכל עיקר העלאת מ"ן הוא בכלים דתוהו דוקא וד"ל.

ועתה צ"ל עיקר ענין ההפרש בין התוהו להתיקון דהיינו שבתוהו הי' הכלים קטנים ובתיקון הי' הכלים רחבים ומצידם הוא המשכות מ"ד דוקא. ותחלה צריך להקדים פי' ענין עגולים ויושר דענין עגולים הוא בחי' נפש ויושר הוא בחי' רוח ועגולים יצאו תחלה כנו' בע"ח ע"פ נשבע ה' בנפשו כו'. הנה במשל הנ"ל בתינוק שאינו יכול לסבול דבר שהוא נגד רצונו הנה הוא מתכעס ומתקצף מאד והגדול יכול להיות שאעפ"י שיתכעס ג"כ במה שיצירו לו בדבר שנגד רצונו אך מצד איזה טעם שיהי' לו בהדבר יכול לעשות טובה וחסד לאותו האיש המצר לו אפי' באותה שעה שהוא כעס ונמצא באותה שעה הוא כלול מחו"ג ב' הפכים כו' וקטן הוא להיפך שבעת כעסו לא יוכל בשום אופן להטיב עם המיצר לו ויהי' כולו גבורות וכעס עליו וכי' והטעם לסיבה זו הוא מובן למשכיל בהיות כי הקטן יתפוס ענין הצער ההוא בדרך קצרה במוחו לפי ששכלו קטן ולא יהי' הענין במוחו כ"א בדרך כלל לבד דהיינו שזהו הענין רע לנפשו מאד ולא יוכל להרחיב אותו הענין במוחו לפרטי פרטי' במה שיש בו כו' כ"א כללותו ותמציתו לבד כו' אבל הגדול שמוחו בהרחבה יתחלק הענין בו לפרטים רבים כו' עד .. מצד אחד יתכעס ומצד איזה טעם פרטי שבו ימצא חסד וטובה באותו ענין שבעבורו יתמלא חסד בלבבו לאותו המצירו כו' אע"פ שיכעוס עליו ג"כ כו' וד"ל וע"ד שמצינו כענין זה בדברי רז"ל ע"פ באשר משפטו שם פעלו שעונש שני הרעב על ב' דברים הי' והמה הפכים מאד כו' והן על שאול שלא נספד כהלכה ועל הגבעונים שהמית שאול כו' שאם עון שאול נו' שהמית הגבעונים כו' איך באותה המדה עצמה נמצא שם החסד לענוש בשביל העדר כבודו של שאול כו' אך הענין הוא דבמשפטו' הדין שם נמצא פעולת החסד ג"כ כו' להיות כי כל מדה כלולה מי' וי' מי' כו' וגם במדת משפט ודין יש החסד שבו שהוא להיות כי שאול בחיר ה' הי' אע"פ שחטא ואעפ"י שבעבור החטא של הגבעונים נזכר לענוש באותה מדה עצמה לזכות נו' להקפיד על כבודו כי יש טעם ושכל לכ"א בפ"ע דהיינו לענוש על העדר כבודו מפני שבחיר ה' הי' ועכ"ז מאחר שחטא יש להענישו

כו' ואין סותרים זא"ז כלל כו' וכל זה מפני שנחלקה המדה לפרטים רבים שיש לכל פרט שכל בפ"ע ע"כ יכול להיות ב' הפכים ולא יהי' מנגידים כלל כו' אבל אם הי' ענין .. בדרך כללות לבד להזכיר עווננו לא הי' נמצא באותו השעה להטיב להזכיר זכותו כלל וכלל כו' וד"ל ועפ"ז יובן הטעם שהגדול מתכנס .. למצירו ולא יהי' מנגדי' כלל בהיות כי כלי מוחו רחבים ומחולקת לחלקים רבים ראש תוך סוף ימין ושמאל כו' ע"כ ימצא טעם להתכנס לבדו וטעם הטיב עמו לבדו ולא יהי' סותרים זא"ז כו' משא"כ בקטן שכלי מוחו קטן מאד לא יחלק הענין להיות מסודר בו באופנים ופרטים שונים רק דרך כללות לבד לא יוכל למצוא היפך הצער כלל כו' וד"ל. ועפ"י משל זה יובן מה שנקראים כלים הקטנים בשם עגולים כי הלא אנו רואים עוד הפרש בין קטן לגדול והכל הוא ענין אחד עם הנ"ל והוא בהיות כי התינוק מפני קוטנו דעתו כאשר יצייר הענין במוחו הנה כל מחשבתו בה ולא נשאר בה מקום פנוי לחשוב דבר זר זולתו ומפני סיבה זאת הנה הדבר הענין הוא מותפס תוך מחשבתו והמחשבה מקיפו מכל צד כמו שיצייר האדם כלי אחד במוחו שמחשבתו מקפת הכלי וכן בלק"א בענין הידיעה המקפת כו') וזהו הנק' מחשבה אחת פי' שלהיות כי תפס הענין בדרך כללותו לבד הרי אינו אלא מחשבה אחת לבד ואזי מפני שקטנה היא מאד הרי מחשבתו מקיפה מכל צד כו' אמנם הגדול שמוחו רב תפישתו הענין אינו במחשבה אחת כללות לבד אלא תופסה בהרחבה ומחולקת לחלקים רבים כנ"ל ואזי יהי' מחשבתו מקיפה כו' מאחר שאינה מצומצמת במוחו אלא היא בהרחבה כו' וזהו הסיבה שיוכל לחשוב דבר זר זולתו כו' וד"ל ועתה יובן הטעם למה נק' השגת התינוק בשם עיגול כי מחשבתו מקפת המושג ונעשה כמו עיגול ממש מבלי שיהי' בו ראש וסוף מעלה ומטה ימין ושמאל כלל וכלל רק מחשבה פשוטה כו' אבל בגדול המושג במחשבתו בבחי' יושר בצורת הסיודור בראש וסוף ימין ושמאל כו' וד"ל. ואחר כ"ז יובן הנמשל למעלה דעגולים יצאו תחלה מהמאציל והם בחי' נפש לבד פי' שהיתה הארת המאציל רק בדרך כללות ובדרך קצרה והוא כמו משל קטנות ההשגה של התינוק כו' שהוא בחי' נפש דמאציל לבד והוא ענין המחשבה אחת הכללית כו' שאין בה מעלה ומטה כלל ולא ראש תוך סוף כו' והיינו שהכלים של הארה זו אז נקראו בשם עגולים וד"ל וע"כ הי' זה תחת זה לא ימצא באחד שום דבר מחבירו כלל וכל א' אמר אנא אמלוד לבדי כו' כמ"ש במ"א ומצד זה הי' בהם ג"כ הרצוא לבד כנ"ל ולא יכלו לסבול האור ונעשה אור חוזר שהוא העלאת מ"ן לעורר שפע המאציל כנ"ל (ועיין במ"א שיש ב' מיני מקיפים הא' שלא נכנס בכלי כלל והב' הוא הנ"ל שנכנס ואין הכלי יכול לסובלם והוא נעשה אור חוזר שהוא ענין השערות כו') והוא בחי' שם ב"ן דממנו הי' השבירה כמ"ש בעזר"ה אמנם התיקון הוא שהכלים הם רחבים ורחבת הכלי בא ממדרגת שבמאציל היותר גבוה והוא בחי' רוח והוא שם מ"ה שהוא ענין היושר. וביאור הדבר הוא כנ"ל שאחרי המחשבה הכללית מהמאציל נשפע הארה גדולה ממנו שהוא עדי"מ הנ"ל להיות המושג בדרך פרט ופרטי פרטיות בהרחבה גדולה עד שיהי' ריבוי אורות וריבוי כלים פי' שיהי' הארת המאציל מתחלקת לכל פרט מדה בפ"ע כו' כמו במדת משפט שהוא גבורת דו"א הנ"ל יהי' בו טעם להחסד ג"כ ולא יגדו כלל כנ"ל והיינו מפני הרחבת הכלים דתיקון לקבל

האורות בפרטים רבים כו' וד"ל ועפ"י יובן הפסוק לא לתוהו בראה שהיא בחי' העלאת מ"נ שע"י התוהו דוקא כנ"ל אלא לשבת יצרו הוא התיקון שמחמתה המשכת מ"ד כמ"ש בעזר"ה וד"ל. ועתה יש להבין ענין שבירת הכלים שמהם עיקר העלאת מ"נ. בהיות כי ידוע שעיקר סיבת השבירה הי' מפני שהכלים היו קטנים כו'. ויובן ביאור זה עד"מ כשמגידיים לאדם בשורה טובה ונפלאה פתאום הנה יכול לצאת מדעתו או ימות ולכל הפחות יתעלף כידוע בענין שרה שפרחה נשמתה בהגידו לה מבשורת יצחק ע"כ לא יגידו לאדם הבשורה הנפלאה כ"א מעט מעט כידוע. והטעם וסיבה לזה הוא מובן למשכיל בהיות כי הנפש מלאה אותיות פי' כל מציאותם הם רק כחות מוגבלים בגוף בשכל ומדות ודבור כו' והרי כולה כדוגמת הכלי הגבולית לגבי הדבר הנשפע בה שהנפש תגביל אותו הדבר ותקבלינו בתוכה כו' ואם הדבר הנשפע הוא דבר נפלא הגבה מאד נעלה מהנפש עצמה לא תוכל להגבילו באותיותיה ואז מוכרחת היא להתפרד מחלקיה שהם האותיות ולהיות במציאותה הראשון קודם שנתפשטה בגוף והוא בחי' המקיף שבה כו' מפני שאין ביכולת האותיות שהם כחות הנפש לקבל השפע הנפלאה כו' וזהו סיבת ההתעלפות שתתחלש הנפש ותתפרר מכוחותיה. מפני תגבורת כח הבשורה הטובה הנפלאה שהיא הגבה למעלה מקבלת כלי כחות הנפש כו' וזהו ע"ד המתבלל מחשבתו בעומק המושג וכדומה והנה ידוע המבואר במ"א באותיות תיבה אחת כאשר המה מתפרדים וישאר את אחת ממנה שאותו האות מפני שכבר הי' מצורף כו' לכך גם בהפרדו לבדו יש בו רשימא בעלמא מן אור השכל הקדום כשהי' בתיבה השלימה כו' כמ"כ בהפרד כחות הנפש יאיר גם בכל כח הנפרד מאותו ההארה הרבה רשימו ממנה כו' (ובזה יובן בחי' מיתת נשיקה עפ"י ה' שמחמת רוב תגבורת גילוי שכינה תצא הנפש מכחותיה שאז גם אח"כ יאיר בה אור האלקי כו') ועפ"י יובן הנמשל בשבירת כלים דתוהו שמפני ריבוי האור של המאציל ב"ה נתפרדו הכלים ונשברו לחלקים רבים והן רפ"ח ניצוצי אור שנפלו עמהם פי' כי בכל חלק הנבדל נשאר בו מרשימת האור הגדול שהי' בתחלה כנ"ל במשל וד"ל ואחר שהובדל לחלקים רבים מזה הי' מציאות ההתהוות הנבראים דבי"ע וכמ"ש במ"א בארוכה וד"ל. ועתה מובן ענין ההעלאת מ"ן של הנבראים להיות שהן משברי שברים דכלים דתוהו בריבוי רבבות ההשתלשלות אחרי נפלתם כו' אשר לזה הכלים דבי"ע הם קטנים מאד מאד ולכך (הם) עיקר המעלין מ"נ פי' בבחי' בכל מאדך כנ"ל אבל בתקון הוא להיפך שע"י התרחבות הכלים יכול האור להתיישב ויהי' בבחי' שוב מלמעלה למטה והיינו תומ"צ כמו אשר קדשנו במצותו להיות המשכות מ"ד (ע"י) וד"ל.

וזהו לרוקע הארץ על המים כו'. כי הנה הגלגלים דעשי' הם מבחי' עיגולים דנפש והארץ הלזו הגשמי היא מבחי' יושר דרו"ח כי הרי בה מסתיים רגלי א"ק שהוא ראשית היושר כידוע וכמ"ש בחכמה יסד ארץ שהוא (נבשם) מ"ה שבחכמה שהוא היושר כידוע. והנה כתר חכמה בינה דיושר דעשי' מהם עיקר התעגלות העגולים שהם הגלגלים כנו' בע"ח וע"ז כתיב לעושה השמים בתבונה שהוא היושר העליון דכח"ב שהוא המברר ראשית הרקיעים העגולים .. דנפש דב"ן כו' אבל בסוף העגולים בו צריך שהארץ שהוא סוף היושר שירקע על

המים ויבררנו כו'. וביאור כל זה ידוע שיש ד' יסודות רוחניים ארמ"ע והנה גלגל האש היסודי הוא עגול כעגול השמים והוא מפני שנמשך מבחי' עיגולים דנפש כנ"ל וכן גלגל יסוד הרוח הוא עגולי מכל צדדי הארץ כו' וגם יסוד העפר הוא כדורי ועגולי אך עכ"ז הוא מבחי' היושר כנ"ל והראי' לזה שהרי אנו רואים שיש בו שינויים רבים כל חלק אינו דומה לחבירו שימצא בו בקעה והר וכל מיני צמיחת תבואות ואילנות וכל מיני חיות ונפש האדם כו' שונים זה מזה ברבוי רבבות התחלקות כו' משא"כ בים בכל חלקיו הוא בסגנון א' לבד בצבע התכלת כו' וד"ל ומה הוראה אשר הארץ הוא מבחי' היושר כי הלא מבואר ענין יושר שהוא בבחי' ההתחלקות לרבוי רבבות חלקים ולא יחסר כל בו כי הוא יכול כל ההפכים והמנגדים כו' וד"ל אך יסוד המים הוא עגולי והי' מקיף וסובב כל כדור הארץ בראשית הבריאה ואח"כ כתיב יקו המים כו' ונרקע הארץ על המים כו' והטעם לזה יובן כי מבואר למעלה ששם מ"ה דיושר הוא המברר שם ב"ן דעגולים להיותו מחלק לחלקים .. רחבת הדעת וכלים מכלים שונים כו' וכמ"כ המים הם מעגולים שנפלו בשבירה אשר ע"כ המה מלוחים כי נפל בהם פסולת מפסולת הגבורות הקשות שהוא בחי' המלח כו' וארעא חלחולי מחלחלא יוצאים ונובעים בהם המי תתום מלמטה למעלה בעובי הארץ ובעברם דרך עפר הארץ הנה יומתקו המים ויתבטל מרירותם וזהו באר מים חיים כשחופרים בארץ וימצא בו ממי התתום כו' ומה שא"א להתברר בארץ נעשים מזה שקצים ורמשים וכן ים המלח הוא מהפסולת שא"א להתברר כו' והטעם שיהי' כח ליסוד העפר שבארץ לברר ולהמתיק המים הוא להיות כי הוא מבחי' יושר דשם מ"ה כמ"ש בחכמה יסוד ארץ שהרי אנו רואים שלא יחסר כל בה כנ"ל וד"ל (ומה שהשמים הם ז' רקיעים נתבררו מכח"ב דיושר כו' ביאור הדבר להיות העגולים והיושר המה ב' הפכים במהותם שזה יסכול הכול מפני שהוא בקיין וזה לא יסכול רק דבר א' לבד כנ"ל ואמנם כשאינן היושר מתפשט עדיין בהתחלקות הקיין כ"כ בי' לי' וי' לי' כו' וכלים מכלים שונים כו' אזי יכול הוא להשתתף עם מציאות העגולים ולהיות מבררם ומתקנם בהיות כי גם בו יש עדיין מבחי' הכללות דעגולים וכו' משא"כ בהתפשטות היושר מטה מטה בריבוי רבבות התחלקות הוא ההפכי לגמרי בתכלית מן העגולים כו' לא יוכלו להשתתף יחדיו שיהי' העגולים מתבררים מהיושר כו' ע"כ רוקע ה' הארץ על המים והוא חסד עליון שיהי' המים מתבררים מבחי' היושר דארץ כו' וד"ל. וע"ד כל הנ"ל בארץ ומים הגשמיים כמ"כ יובן בניצוץ אלקי שהוא מזיווג זר"ג דאצי' שהוא בחי' שם מ"ה והיא המברר מים הרעים שבנוגה דעשי' שהן תאות רעות כו' והיינו ע"י לב נשבר ונדכה דוקא שהוא כדוגמת החרישה דמרפא ארעא ומוציא העלם המים לידי גילוי ואז יקרא באר מים חיים דהיינו מתוקים כו' וכמ"כ כתיב ביום ההוא יצא מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני פ"י בחי' מה שבכללות נ"י הנק' ירושלים מבררים מים הרעים דנוגה שיהי' כמו קודם השבירה בבחי' עולם התורה הנק' ים הקדמוני ואז יהי' לאחר הבירור ב"ן דעגולים גבוה ממ"ה דיושר להיות כי עיקר השבירה הי' בס"ג כמ"ש במ"א וזהו אשת חיל עטרת בעלה וד"ל.

והנה לתוספת ביאור בענין לשבת יצרה הנו' למעלה בבחי' התקון. וגם כדי להבין ג"כ ענין מצוות מעשיות שהם ג"כ בחי' התיקון כידוע. צריך להקדים עיקר ושורש האורות והכלים וכיצד המה מתאחדים זה בזה כו' דהנה מבואר למעלה כמשל הגדול שיכול לסבול ב' הפכים כו' וכענין באשר משפטו שם פעלו כו' כ"ז לא יתכן לומר אלא בכלים דמ"ה שימצא סיבת הסבלנות בב' הפכים כו' הוא מצד הרחבת הכלי כו' אבל יש להבין בענין האור עצמו איך ימצאו ב' הפכים כמו חו"ג או מעלה ומטה כו' שהרי ענין משל הנ"ל בגדול אינו טעם אלא לסיבת הסבלנות שהוא ענין הכלי כו' אבל אין טעם זה עולה לענין האור שהוא בחי' גופו של דבר כמו מיכאל וגבריאל או שר של אש ושר של מים ואין מכבים זא"ז כו' איך ימצא החו"ג יחדיו ואע"פ שיכול הכלי לסובלם מפני שהיא רחבה ויש לחסד מקום בפ"ע כו' מ"מ אור החסד עם אור הגבורה מצד עצמם ומהותם המה הפכים כו' וכן כל עיקר ענין אור וכלי איך ימצאו יחדיו שיאיר האור בכלי שהרי ידוע שהאור הוא השפע טבעו להסתלק בעצמות כנ"ל במשל האש כו' והכלי הוא מקבל השפע טבעו לירדת השפע ולהגבילה כו' ע"כ יקרא האור בשם מעלה והכלי בשם מטה פ"י שהמשפיע טבעו להתעלות עילוי אחר עילוי בעצמותו ואין לו הכרח לירד מעצמותו ולהשפיע כו' והמקבל חפצו בירידה מטה מטה כו' וא"כ יש להבין מאיזה סיבה תמצא חפץ ורצון המשפיע לירד מעצמותו כו' שאין לומר שהוא יורד בדרך אונס כו' שהרי אי"א לשום שפע בלא שמחה כידוע שעיקר ירידת השפע הוא מחמת השמחה כמ"ש במ"א ומאחר שירד ברצון וחשק איך ישתתף עם היפכו כו'. אך הענין הוא דהנה ידוע בענין עושה שלום במרומיו מיכאל וגבריאל כו' ויש להבין במה יעשה השלום אך הענין דהוא ית' מוריד גילוי הארה אלקית שלמעלה משניהם ואזי שניהם מתבטלים ממעמדם ומצבם ובוה נעשה שלום ביניהם ואע"פ שהמה ב' הפכים כמבראשונה אך מפני שכל א' נתבטל ממציאיותו ואינו . . עצמותו כלל מפני זה אין חברו ההפכי נדמה לו כהיפכו ומנגדו מאחר ששכח על עצמותו כו' כמשל שני בני"א מתווכחים בויכוח איזה שכל וסברא זה אוסר וזה מתיר ומחלוקת גדולה ביניהם כהפכים דאש ומים כו' כשבאים לפני רבם לשאול הם מתבטלים מכלי השגתם הראשונה ושומעין השכל שיאמר הרב בזה שהוא הגבה למעלה ב' השכלים שלהם ואז נעשה שלום ואהבה ביניהם פ"י שיפ . . בעיניהם במה נתווכחו כו' וזהו מסיבת הביטול שלהם לפני הגבוה משניהם כו' וד"ל. ועד"ז יובן למשכיל באורות וכלים. שאע"פ שטבע האור הפכי מן טבע הכלי ישפיע האור ברצון כו' מפני שיבוא בחי' ביטול המציאות בהאור מהארה הגבוהה מאד נעלה ממנו עד שלא ירגיש עצמותו כלל ומחמת זה ירד ברצון ויאיר וישתתף עם טבע הכלי ההפכי כו' וד"ל. אך צ"ל מהיכן יהי' הארה גבוהה כזו שלמעלה מן האור והלא מצד הכלי הלא ידוע שהתהוות הכלים מהתעבות האור הוא דהיינו ע"י הכאת האורות דא"י וא"ח נשאר רשימו בעלמא כו' כנו' בע"ח וא"כ הכלי נמוכים הרבה מהאור דלכך טבע הכלי להגביל השפע ויהריר מטה מטה כו'. אך הענין הוא דהנה מבואר בשער הכללים דשרש דשרש דשרש התהוות הכלים הוא גבוה משרש התהוות האורות דהיינו מבחי' (אח"פ) דא"ק נעשה מקור ושורש להתהוות כלים בעולם הנקודים כו' ואע"פ שבגילוי האור בנאצלים האור גבוה מן הכלים כידוע אבל בבחי' א"ק שהוא קודם

דנאצלים שהוא שורש דשורש הנאצלים כו' בו קדמו שורש הכלים לשרש
 ותאורות כו' וזה א' מן הדברים שנאמר עליהם געוץ תחלתן בסופן וסופן כו'
 דהיינו מבלי שימצא ראש וסוף באורות וכלים דאינו ידוע מי הוא הקדום
 באמת כו' וד"ל והיינו מפני שהכלים הוא בחי' סוף מעשה להוריד השפע
 ולהגבילה כו' שם ימצא התחלה האמתית כו' שלטעם זה קדמו בבחי' א"ק כו'
 וד"ל. ולהיות כן הרי יש בכלים הארה הגבוה מן האור אך שהיא בהעלם גדול
 לגבי הכלי הגלויים שהרי לפי הגילוי הרי הכלי מהתעבות האור הוא כנ"ל
 אבל בהעלם גדול שופע עלי' משרש שרשה שבבחי' א"ק מהבלים דאזן כו'
 ואע"פ שהוא בהעלם השפע לגבי הכלי הגבולית אבל לגבי האור העלם זה
 גילוי הוא יותר ע"כ יתבטל האור ממציא אותו כו' וכענין עושה שלום במרומיו
 כו' מפני ששרש האורות עד שבאו לגילוי בעולם הנקודים הוא למטה מהארה
 זו השופע על הכלים בהעלם כו' וד"ל. ולכך יהי' סיבת ירידת האור להשתתף
 עם הכלי ויתאחדו זה בזה וד"ל. ועד"ז ממש יובן למשכיל גם בענין מציאות
 שני אורות הפכים חו"ג וגם המכריע שהוא ת"ת שכל זה הוא רק מצד התיקון
 לשבת יצרה. פי' האורות בעצמם היו סותרים ומנגדים זא"ז אך עיקר השלום
 אינה מצד עצמם כ"א מחמת הארה הגבוה מהם שיבוא בהם בחי' הביטול כנ"ל
 במעלה ומטה כו' וא"כ הביטול שלהם הוא גבוה ממציאיות עצמם וזהו לשבת
 יצרה שנתיישבו זע"ז יצרים ע"ד אונס . . טבעם ועצמם כמו היוצר רוח אדם
 ויצר בחרט לשון אסירה וקשירה ואע"פ שזהו ברצונם כנ"ל באורות וכלים
 עכ"ז אינו מצד עצמם כ"א מחמת הביטול מעצמותם כנ"ל וד"ל. (ונמצא מובן
 מכל הנ"ל ששורש התיקון בכלים עם שורש תקון האורות מטעם א' הוא,
 בהיות כי מבואר למעלה טעם סבלנות הגדול ב' הפכים כו' הוא מצד הרחבת
 הכלי כו' . . מאין יש לה כח לכלי לסבול שני הפכים הוא מחמת ששפע הנעלם
 עליהם מבחי' און כו' וכמ"כ סיבת טעם המצא יחדיו ב' אורות שישכנו זע"ז
 אע"פ ש.. מחמת הארה הגבוה הנגלית עליהם אלא שהוא שם מ"ה החדש דממצחא
 דא"ק כו' שהיא הארה חדשה גבוה הרבה מכל האורות הנאצלים כו' עד שיבוא
 בהם בחי' הביטול כו' והיינו בחכמה אתברירו כידוע. ובתיקון הרחבת הכלים
 הוא מס"ג דאזן כו' ומבואר למעלה דשם מ"ה דממצחא אע"פ שהוא גילוי
 הארה ממצחא כו' עכ"ז אינו בחי' עצמות דא"ק כו' אבל מס"ג דאזן כו' שהוא
 שרש התהוות הכלים הוא מבחי' עצמות שלו כו' ולטעם זה הרחבת הכלים
 מצד עצמם הוא ולא מצד הביטול כו' מפני ששרשם מס"ג כו' אבל תיקון
 האורות משם מ"ה אינו אלא מחמת הביטול כו' וד"ל).

והנה עתה יש להבין ענין מצוות מעשיות שהם גם כן בבחי' התיקון
 לשבת יצרה כידוע. הנה מצוות תפילין ידוע שהיא על קלף
 בהמה טהורה דוקא ושלא יהי' האותיות חק תוכות ויהי' כסדרן כו'
 וכל פרטי מעשיהם כדינן אזי דוקא ישרה אור האלקי בפ' קדש אור
 החכמה כו' ובפ' והי' בינה ובפ' שמע חסד ובוהי' גבורה כו' והן ד'
 מוחין עליונים בדרך כלל כידוע. והנה קרקפתא דלא מנח תפילין הוא ממושעי
 ישראל בנופן כידוע ויש להבין הלא ידוע ענין הארת מוחין עליונים דחוב"ב
 דאצי' בנפש האלקית הוא ההשגה אלקית בבחי' דאי' ושמיצה כו' וכן אורות

ח'ג דאצי' הן דור"ה אלקית כו' וא"כ אם תתפעל הנפש אלקית בצעקתה בתפלה ברשפי אש ההתלהבות בא"ר שכלים דהארות ח'ב דאצי' כו' למה לא יהי' במקום הנחת תפילין ולמה יהי' נחשב ממושעי ישראל בגופן כשיתפלל בדור"ר שכליים בלא תפילין והלא האור דקדש כו' יש בנפש האלקי' בשעה זו גם בלא תפילין.

אך הענין יובן עפ"י המבואר למעלה. דהנה במצוות מעשיות יש ג"כ אורות וכלים דהיינו הקלף של התפילין הוא בחי' כלי המצוה שבה ישכון אור חכמה בפ' קדש הכתובה בה כו' והנה ידוע שהקלף של בהמה הוא מבחי' נוגה דעשי' מבחי' כלים החיצונים דאצי' שבעשי' מכלי מאמר תוצא הארץ נפש חי' כו' שממנו מציאות החי דבהמה טהורה כו'. וכמ"כ הכתיבה בדיו וכל פרטי מעשיה הנ"ל הכל מנוגה דעשי' כו' ולכך עלה בחכמה הקדומה של המאציל שיהי' כלי מצות תפילין באופנים אלו דוקא אזי ישרה בה אור החכמה דאצי' בפ' קדש כו' דאורייתא מחכמה נפקת כידוע. והלא מבואר למעלה ששרש דשורש התהוות הכלים גבוה משרש האורות כו' דהיינו שהכלים הם מבחי' אז"ן דא"ק כו'. וא"כ לזה הטעם יהי' סיבת ירידת שפע האור דחכמה עליונה להתלבש בפ' קדש שהיא הכלי כו' מפני שתתבטל מחמת ההארה נעלמת כו' כנ"ל וד"ל ולזה הטעם יקרא פושעי ישראל כשמתפלל בלא תפילין כנ"ל בהיות כי שרש הכלים דמצוות מבחי' ס"ג דא"ק שנפל בשבירה כו' ובעשיית המצוה מן הקלף דנוגה הוא בחי' תיקון אותן הכלים בשרשם מאזן כו' עם האור דשם מ"ה שבחכמה דאצי' ששורה בפ' קדש כו' וכשנעשית ע"י ישראל דוקא שנקראים קדש וזהו אשר קדשנו במצוותיו כמ"ש במ"א ששרש כני' משם מ"ה דתיקון כו' ולכך הגוי לא ימשיך מאומה בעשיות מצוות מקלף דנוגה להיות שאינו מבחי' האור כו' ואין לו אלא הכלים כמות שהן בשבירה כו' וד"ל ונמצא כשמתפלל בדור"ר שכליים שיש לו האור דשם מ"ה כו' אבל לא התיקון דכלים דשרשם הגבה מאד נעלה מהאורות דנקודים כמ"ש למעלה לכך יקרא פושעי ישראל בגופן דייקא וד"ל אבל כשיניח תפילין ויתפלל אע"פ שיתפלל בלא דור"ר שכליים רק לכוונת עשית המצוה לבד שמצינו שציונו כך כיוון שלא יש בה כוונה זרה כו' אזי אינו ממושעי ישראל כו' לפי שהוא בבחי' קדש העליון אשר קדשנו כו' מצד שרש נשמות האבות כידוע על כן אפי' אין לו אהוי"ר כו' ימשיך אור חכמה בפ' קדש בהניחו התפילין כו' וד"ל. ועדי"ז יובן למשכיל בכל מצוה מעשיות כמו אתרוג ולולב ודומיהן.

ואחר כל הנ"ל יובן היטב הפסוק לא לתוהו בראה לשבת יצרה. דהנה מבואר למעלה עיקר ההפרש בין התוהו להתיקון שהתוהו הוא בכלים קטנים והתיקון הוא בכלים רחבים כו'. והיינו ע"י קוטן הכלי שיהי' בחי' בכל מאדך אזי בלי גבול של הכלי כו' מעורר בלי גבול האמיתי שהוא בחי' האור העצמי של המאציל קודם בואו לבחי' קו וחוט בעקודים נקודים כו' והיינו בחי' התוהו שהי' אור רב ומיעוט הכלי כו' וזהו לא לתוהו בראה פי' שמצד התוהו דכלים קטנים כנ"ל מעורר למעלה תוהו העליון כמו קודם שהי' הקו היושר כו' והי' היפך הבריאה ע"ד הסיבי עיניך מנגדי שהם הרהבוני שמבואר במ"א ענינו שעי' העלאת מ"ג דב"ן דנוק' הרי אז בא לעילוי אחר עילוי בהעצמות והוא

היפך ההשתלשלות כו' וד"ל אלא לשבת יצרה בהמשכת מ"ד בבחי' התיקון בהרחבת הכלים להתיישב בו האור מבחי' שוב מלמעלה למטה כו' וע"י גילוי הארה הגבוה מב' ההפכים כנ"ל והיינו ע"י מעשה המצוות בקלף דנוגה דוקא וכדומה וד"ל. ואמנם אע"פ שמבואר למעלה בענין אש אוכלה כו' שגם ע"י העלאת מ"נ דתוהו יש קצת המשכה מלמעלה למטה והוא האור הכללי כו' עכ"ז יש הפרש גדול בין המשכה זו להמשכות מ"ד דע"י תיקון דיושר בריבוי אורות וריבוי כלים כו'. ולהיות כי יובן למשכיל עד"מ באדם התחתון כשהוא חכם באיזה חכמה כמו חכמת הדקדוק או הרפואה וכדומה והוא עסוק בענין אחר ישכח שהוא בקי בחכמה ההיא הנה באותה השעה החכמה בכח ובהעלם היא במוח וכשצריך אדם לשאול ממנו בחכמה ההיא הרי יצטרך להזכירו שהוא חכם בחכמה ההיא ואז תתעורר החכמה מכח ההעלם שבמוח ויוכל להשיב לשואלו בה כו' ונמצא מה שעררו מתחלה הי' רק לצאת מן ההעלם בדרך כלל ואח"כ בשאלו הפרט שבה מעוררו הפרטות חכמה עצמה הנגלית כו' וד"ל ועד"ז כשמעוררים האדם מהשינה תחלת התעוררתו אינו רק בחי' כללים שיצא מן ההעלם שבשינה ואח"כ יוכל להשיב לשואלו כו' וד"ל. וע"ד משלים אלו יובן באהבת בכל מאדך דתוהו מעורר רק בחי' כללית ההתעוררות מן ההעלם דאש אוכלה כו' ולהיות האור מתפשט בקו וחוט כו' אבל פרטות המשכות האור דמאציל בכלים מכלים שונים הוא ע"י המצוות דוקא שהם בבחי' הרחבת הכלים דתיקון דוקא כו' וד"ל. וכמ"כ באדם התחתון בעבודת ה' בתפלה בבחי' הרצוא דצעק לבם נתעורר בלבבו בחי' מס"נ בדרך כללות ההתקשרות בה' אחד ללכת אחריו כל היום בעשה טוב וסור מרע אך עדיין אינו בבחי' הפרטי פרטות רק ביום אחר התפלה ממשיך בלימודו בתורה בחי' חכמה ובצדקה בחי' חסד כו' וכדומה לזה בשאר פרטי המצוות כו' והוא בחי' התיקון בכלים מכלים שונים וכולן הי' בדרך כללות בנקודה אחת שבלבבו בתפלה בצעק לבם כו' וד"ל.

והנה לתוספת ביאור בענין הארה נעלמת מאח"פ בכלים דמחמת זה מתבטט האור כו'. הנה ידוע ומבואר במ"א בענין מוצא פי ה' שיחי' את נפש האדם אע"פ שהמאכל הוא דומם והנפש חי כו' היינו לפי שנפל מבחי' חיצונית בינה בטעם שבמאכל בשבירת הכלים שהוא גבוה גם משרש הנפש מבינה אם הבנים כו' ועד"ז הכלים הם חיות לאור כמו המאכל לאדם שבלתי מושפע לא הי' חיות למשפיע כו' ושרש סיבת זה צריך לומר שיש כח נעלם בכלי המקבל השפע שגבוה מן המשפיע עד שיכולת בידו להחיותו במה שמקבל ממנו השפע כו' ואע"פ שבגילוי המשפיע הוא המח' להמקבל כו' וד"ל וזהו מבלי שימצא ראש וסוף כו' וד"ל. ולתוספת ביאור בענין כלים קטנים דתוהו הנ"ל שהוא כמו ענין בכל מאדיך כו'. הנה אין הפי' שבעולם התוהו הכלים קטנים שהרי עיקר קוטנם הוא לאחר השבירה דוקא ועיקר הדבר שמרפ"ח ניצוצין שלאחר השבירה שנעשו הכלים קטנים בבי"ע כו' אוי האור חוזר העולה מקטנות הכלים הוא בהתפשטות גדלה עד שאין הרחבת הכלים דתיקון דיושר דמ"ה יכולים להכילו כו' ומזה סיבת בחי' השערות דמחמת א"ח כו'. וביאור כל זה. הנה מצינו במשה ע"ה שאע"פ שהי' מבחי' מ"ה העליון דיושר כו' כמ"ש

ונחנו מ"ה עכ"ז ביקש מאד על תיקון נפשו שיכנס לא"י כדי שיקיים מצות התלוית בא"י כמו תרומות ומעשרות כו' ומה ה' צריך תיקון כיון שהי' מבחי' מ"ה אך הענין דמצוות תרומה הוא בתבואה גשמי' דנוגה דעשי' שנפלה בשבירה ובחי' מ"ה אשר קדשנו במצותיו כנ"ל היינו העושה המצוה כו' שהוא כדוגמת המשפיע עכ"ז המצוה עצמה תחי' אותו כמשל מאכל המחי' לנפש מפני ששורש מעשה המצוות עצמה בחי' ס"ג דא"ק שמשם שורש הכלים ולכך ביקש זאת משה ע"ה כדי שבוה שיהי' תיקון לנשמתו שמבחי' מ"ה כו'. אך צ"ל לפי זה דא"כ שורש הכלים דרפ"ח גבוהים גם ממ"ה דא"ק החדש כו' ואיך הוא זה. הנה יובן עד"מ בעבודת ה' בתפלה כשצועק בלב נשבר ונדכה נעשה בחי' אין עי"ז ובלתי השבירה למאוס בחייו כו' לא יוכל לבא לידי ביטול המציאות בחי' מ"ה ואיך כו' כי ענין הביטול יבא מתכלית דקות ההשגה באחדות ה' שהוא בחי' שם מ"ה דאצי' כו' וזה לא יהי' כ"א אחרי לב נשבר דוקא כידוע. ואמנם לפי ההתבוננת דאחדות ה' יבא הביטול במציאות לפי ערך כלי מוחו ולבבו לבד אבל מ"ה שיגיע לאהבת בכל מאדך לא לפי ערך כלי השגתו וכלי לבבו שהרי בלתי יכולת בהם לקבל שמחמת זה יצעוק כו' כידוע. אין זה מצד שם מ"ה שגרם הביטול כו' אלא למעלה הרבה מזה והוא ענין אור והחור שבא מצד קטנות הכלי דוקא כנ"ל והיינו מחמת הלב נשבר מקודם נמשך בכל מאדך אחר הביטול ובכל מאדך הוא בחי' אור החוזר מן הקטנות כו' פי' כמו השערות שיצמחו מחמת המותרות ופי' ענין המותרות הוא מצד קוטן כלי הגוף שלא יכיל הכל לכך יצא מותרות כו' וד"ל. וכמ"כ מה שנק' בשם אור החוזר שהוא מצד שלא יכיל הכלי לסובלו מוכרח הוא שהוא אור גבוה מהאור שנכנס בכלי כו' כן עד"ז אהבת בכל מאדך שבא מצד קוטן הכלי מתחלה דוקא וד"ל ונמצא שהא"ח רבכל מאדך הוא גבוה מהאור הביטול במציאות שנכנס בכלי כו' וד"ל וזהו מן המיצר קראתי י"ה פי' מחמת קטנות הכלי דלב נשבר בא קריא' אור בכל מאדך כנ"ל ענני במרחב י"ה פי' אני מבקש שיוכל בחי' מרחב י"ה לקבל את אור החוזר כו' בהיות כי גם הרחבת כלים דיושר דמ"ה אין ביכולתם לקבל בחי' אור חוזר שעולה מהקטנות וד"ל. ועפי"ז יובן ג"כ למעלה דא"ח דכלים קטנים דתוהו אין התיקון דיושר דמ"ה יכולים להכילו רק מעט מועיר ממנו כו' וזהו ענני שיכנס במרחב שהוא התקן כו' וד"ל.

חג השבועות בעזר"ה

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצאה ב"ק ואמרה מי גילה רו זה לבני כו' כמ"ש עושה דברו והדר לשמוע בקול דברו. להבין מארז"ל שקיים אברהם כל התורה כו' משמתי חוקתי כו' וגם להבין מ"ש כי ישאלך בנך מה העדות והחוקים כו' תשיב לו כי ציונו ה' את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלקינו הלא ענין הקושי' הי' דהמצוות לא יתכנו כ"א כשהנשמה מלובשת בגוף אבל קודם בואה לגוף אין בה ענין הסו"מ וע"ט במעשה גשמית כידוע

וא"כ למה ירדה הגשמה (כד') שתצטרך למצוות כו' וזהו מה העדות כו' ואין התשובה דליראה כו' תירוץ ע"ז כלל כו'. אך הענין יובן בהיקדים הפסוק לך ה' הגדולה פי' רז"ל אמתי גדול כשהוא בעיר אלקינו פי' עיר ידוע בס"י שהם אכנים הבונות הבתים כו' והיינו כל צירופי אותיות הדיבור ורוח פיו ית' המהווה כל הנמצאים מאין ליש כידוע וכשמדת גדולתו ית' היא נמצאת בעיר אלקינו בבנין העולמות דבי"ע אזי יתכן לקרותו גדול דוקא כמ"ש גדול הוי' ומהולל מאוד בעיר אלקינו דוקא כו' וביאור הדבר כי לגדולתו אין חקר כתיב פי' מדת גדולתו היא מדת התפשטות חסדו בבחי' אצי' חסד דרועא ימינא כו' אין לה חקר כלל דהיינו שלא יתכן לקרותו בשם גדולה עדיין כמשל התפשטות גדולת המלך על אנשי מדינתו שלא ניכר ונראה הגדולה כ"א ברוב עם ועיירות הרבה והמלך הולך שם ומתבטלים ממציאותם בראות אותו אזי הגדולה שלו בהתפשטות ובגילוי עליהם כו' אבל כשיישב לבדו בחדרו ובהיכלו בלא עם ומדינות כו' הרי התפשטות הגדולה היא בכח בעצמותו ונקרא אז גדול בעצם ומה שיתפשט גדולתו בגילוי אינו אלא הארה בעלמא מכת גדולתו שבעצמותו שהרי בעצמותו הוא רם ומתנשא על אנשי המדינה באין ערוך ביניהם כלל ומה שיתפשט בגדלותו עליהם ירדת גדולתו היא כו' וד"ל וכמ"כ יובן למעלה בגדולת ה' דכתיב לך ה' הגדולה פי' מה שמכלי חסד דאצי' מתפשטת התהוות כל המציאות מאין ליש הוא בחי' התפשטות גדולתו ולכך כתיב גדולה בה' שהוא כח הפועל בנפעל כידוע וזהו שמהולל מאוד בריבוי רבבות אופני הצירופים כו' אבל התפשטות זו בטלה במציאות לגבי עצם מדות הגדולה כשהוא גדול בעצמותו דכתיב לגדולתו אין חקר שכמו החסד המתגלה בדיבור הוא כלא חשיב לגבי החסד העצמי שבלב שהדיבור אינו אלא . . הארה בעלמא ממנו ומכ"ש לגבי השכל של המדה כו' וכמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא שכה הדיבור הוא מאחוריים דחכמה שהרי התינוק אינו יכול לדבר מפני שלא נשלם אצלו החכמה כו' ואמנם הגדול כשאינו חפץ לדבר השכל או המדה שבלב הוא מחמת שבחי' העצמות גבוה מאוד נעלה מגילוי בדיבור כו' כמ"כ החסד עליון דאצי' שנמשך מחכמה עילאה שורש כל האצי' בדיבור העליון הוא נשפל מבחי' העצמות שבו וזהו לך ה' הגדולה וד"ל. והנה האונקלס תרגום בראשית ברא בקדמין ברא כו' ויונתן תרגם בחכמתא כו' בהיות כי הקדמות הוא המקור והראשית מהחכמה כמו שהחכמה הראשית להמדות והדבור כמ"ש כולם בחכמה עשית שהחכמה היא בחי' עשי' לבד לגבי מקורה וכידוע שסוף מעשה במחשבה תחלה פי' מחשבה התחלה היא בחי' סוף מעשה למקורא דכולא כו' וביאור הדבר כידוע דבראשית נמי מאמר הוא פי' כמו שהדיבור שהן הי' מאמרות דויאמר אלקים וכו' הוא סוף מעשה דבראשית כי אבא יסד ברתא כנ"ל כן בראשית נמי מאמר לבד ובחי' עשי' לגבי קדמון לכל הקדומין היינו בחי' רדל"א והיא הנק' רצון הפשוט רעוא דכל רעוין פי' שמה שנמשך רצון העליון הנק' א"א הי' ע"י צימצום קדום בעצמות כח הרצון הפשוט שיהי' רצון זה דוקא ומהרצון נמשכה החכמה הקדומה שהוא חכמה נעלמה דא"א כו' ונשתלשלה חכמה זו עד חכמה הגלוי' הנק' אבא שיסדה הארץ והוא מאמר דבראשית שהיא וסוף מעשה וד"ל וזהו בקדמין ברא בקדם לחכמה הקדומה והוא רעוא דכל רעוין כו' ולהיות כן יובן הטעם למה הי' הרעש גדול כ"כ בקולות וברקים

כו' בשעת י' הדברות והלא היו דברים פשוטים שהשכל מחייבן כמו שלא יגלו ולא יגנבו כו' אמנם הענין יובן ע"פ הג"ל שהתורה הגבה למעלה מהמצוות עצמן אשר ע"כ המצוות הם בזמן דוקא כמו מצוות סוכה בחג הסוכות דוקא ואם יעשנה מקודם לזמן זה אינו כלום והתורה הוא לימוד הלכות סוכה מועלת שלא בזמן עשיתה כמו בזמנה כמארז"ל על ת"ח שעוסקים בהלכ' עבודה כאילו הקרבו ויש להבין מאחר שאינו כ"א כאלו הקרבו כו' ואיך יהי' יותר טובים מהמקריב בבחי' עשירי שהוא בזמן דוקא והעוסק בהלכות קרבנות אפי' שלא בזמן ההקרבה הוא כאלו הקרבו כו'.

אך הענין הוא דכתיב עת לכל חפץ תחת השמים פי' תחת השמים דייקא הוא שיש עת קבוע בזמן לכל חפץ ולא ממעל לשמים שאין שם עת ידוע כו' וביאור הדבר כידוע שהמצוות הם רמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא כו' וכמו אבר באדם התחתון הוא בחי' כלי להשראת חיות הדם הוא הנפש שבו ויש שינוים בין אבר א' לחברו כו' כמ"כ רמ"ח פיקודין הם רמ"ח כלים להשראות אור א"ס ב"ה בכלים ואברים דאדם העליון אשר על הכסא כו' חסד דרועא ימינא במצוות הצדקה כו' והנה עיקר קריאת שמו אדם הוא ע"ש הדם שבאברים א' דם והוא כי מן האדמה לוקח כמ"ש אדמה לעליון פי' כי הלא אנו רואים שהדם הילוכו בשוה לכל האברים והוא עיקר חיות הכללי של כל האברים ולא נח בסיבובו והילוכו מראש לרגלים ומרגלים לראשו ומחבר הוא את כולם מבלי שימצא לנגדו ראש וסוף בקדימה ואיחור במדריגת האברים כי הוא מקיף וסובב כולם יחד כו' והיינו מפני שיש בו הארה מבחי' יחידה שבנפש היינו הרצון הפשוט רעוא דכל רעוין זה הא' שבאדם שבו הוא דומה לעליון זהו הרצון הפשוט כו' ועד"ז יובן למעלה ג"כ שאדם העליון נק' אדם ע"ש הארת הרצון הפשוט קדמון לכל הקדומין שבא ומאיר בבחי' דם שבאברים כו' ד"ל ולהיות כי רמ"ח מצות הם רצון העליון שמתפשט באברים כידוע אבל התורה הוא בחי' הדם הכולל כולם יחד ומקיף כולם כנ"ל לכך כתיב עת לכל חפץ תחת השמים דייקא פי' הרצון שנתפשט בחכמה ומדות שבאברים חיצוניים הוא תחת השמים כו' אבל למעלה לשמים היינו כתרנוס אונקלוס בקדמין ברא את מאמר דבראשית שהוא שורש התורה הקדומה כו' אין שם עת קבוע לכך השונה הלכ' אף שלא בזמנם מועיל כאלו עשאן כו' ד"ל.

ועתה יובן התירוץ על הקושיא דמה העדות והחוקים כו' שהוא כדי ליראה את ה' אלקינו בהיות כי הקושי' היתה למה הושפלה הנשמה בגוף עד שתצטרך למצוות לזאת השיבו כדי ליראה כו' פי' כי ידוע ענין אל דעות ה' שיש ב' דעות הפכים מלמעלה למטה מיש לאין הוא כו' ומלמטה למעלה מאין ליש הוא כו' ושיהי' למטה כמו למעלה הוא למעלה ממדרגת עוה"ב כו' וביאור הדבר כי ידוע ענין עוה"ב שהוא נהנין מזיו ה"ו מאין ליש ולכך נק' עוה"ב יש להנחיל אוהבי יש כו' שהרי הנשמות המה מתענגים שם בהשגותיהם שם באלקים והוא יש ודבר מה כו' אמנם הביטול וההשתחויה הוא בחי' אין והיינו שיהי' הנשמות באותה המדרגה שלמעלה למטה שהוא מיש לאין כו' זהו אינו אלא בשבת וי"ט שיבוא כל בשר להשתחוות לפני ה' כו' והיינו לאשתאבא

בגופא דמלכא שהוא היש האמיתי כענין מכאל כהנא רבא מקריב נשמות כו' כמ"ש במ"א. והנה בזאת יתרון מעלת הנשמות בעודנה בגופה ומקיימת המצוה מעשיות שימצא בה בחי' הביטול וההשתחוו' כמא' רז"ל כשם שבא לראות כך בא ליראות כמ"ש כי עין בעין יראו כו' ופי' שבהיות שבמצות שורה בה פנימית רצון עליון שהוא בחי' עצמות המאציל ב"ה הרי גם בזה העולם שהוא יש מאין נתגלה דעה עליונה שמלמעלה למטה שהוא היש האמיתי וא"כ הרי זה גבוה מאוד נעלה מחי' עוה"ב שהוא מאין ליש כנ"ל וזהו יפה שעה א' בתשובה ומע"ט מכל חיי עוה"ב וד"ל וזהו ענין יראה כל זכורך את פני ה' כו' כשם שבא לראות כו' מה הוּא רואה אותך בבחי' יש לאין כנ"ל כך אתה תתראה לפניו בהתגלות היש האמיתי כו' וד"ל. ובזה יובן מה שאנו מתפללים במוסף נראה ונשתחוה פי' בראי' אלקות שיהי' בנשמותינו תהי' בבחי' השתחוואה דוקא כדוגמת דעה עליונה כנ"ל וד"ל וזה התירוץ על הקושיא למה הושפלה הנשמה כו' היינו כדי שיתגלה דעה עליונה דאצילות בכאן בבחי' אלקים כח הפועל בנפעל וזהו ליראה את ה' אלקינו שיראה ויתגלה בחי' הוי' באלקינו דוקא וד"ל. והנה עתה יש להבין מה שקיום אברהם אע"ה כל המצוות אעפ"כ לא נקראת התורה אלא על שמינו מתן תורתנו כו' וגם יש להבין מאין יהי' כח במעשה המצוות גשמים לגרום ענין ליראה את ה' כו' יראה כל זכורך יותר משאר העלאת מ"נ דכל נשמות הצדיקים כאברהם וכיוצא בו. אך צריך להקדים תחלה ענין י' הדברות מהו ענינם שאמרז"ל על כל דיבור ודיבור פרוה נשמתן כו' הנה באמת כל הלאוין שבי' הדברות לא תרצח כו' לשון ציוי הם ולשון עתיד הם כלומר שלא יהי' דבר הרציחה במציאות כלל והיינו כענין גזירות המלך שגזר ואומר שלא יהי' דבר פלוני נוהג שבודאי כן יקום ולא בלשון ציוי לבד שמשמעות שבאפשרי להיות הדבר כו' אלא בלשון עתיד שלא יהי' נמצא אותה הדבר ודבר מלך שלטון כאשר יגזור כן יהי' בודאי ולא ירום איש את ידו למרוד בו ולעבור רצונו כו' וא"כ לא ימצא אותה הדבר כלל בלי שום ספק כן עדי"מ בלא תרצח כו' בחכמה שבי' הדברות אתברר הרע מן הטוב וגזר ואומר שלא יתערב הרע בטוב ויתפרדו כל פועלי כו' ובדיבור לא תרצח כבר נתפרדה באמת כי דבר מלך שלטון כאשר יגזור כן יקום וכן דבר ה' יקום לעולם כתיב וכידוע שדבריו חיים וקיימים כו' וד"ל וענין הרציחה למעלה באורות וכלים דאצי' הוא ענין שפיכת דם האדם העליון כו' כמ"ש שופך דם האדם באדם כו' פי' הדם הוא עיקר הנפש בכלים ואברים דאצי' להחיות רוח שפלים כו' וידוע שאת זלע"ז עשה אלקים וגם החיצונים שהם נוגה דבי"ע מקבלים יניקה מבחי' אחוריים דדם דקדושה כו' ואמנם יש קצבה וגבול ליניקתם כידוע וכשנשפך להם שפע יותר מדאי הוא בחי' שפיכת דם אדם העליון באדם בליעל כו' וכנ"ו בר"מ בענין גחל אביו ואמו חבר הוא לאיש משחית כו' שלע"ל ישיב את הגזלה כו' כי יניקת החיצונים לפעמים בדרך חטיפה וגולה כו' וכשגזר ואמר בחכמה הקדומה של המאציל שלא יהי' בחי' רציחה זו שודד לילה כו' נמצאים כלל כבר נפרדו באמת וזהו שבשעת מ"ת הי' חירות משיעבוד מלכיות הוא אריכת הגלות מתוספת יניקת' כו' וגם חירות מיצה"ר כו' הוא לא תנאף פי' לא תילך השפע לאשת שפחה כי תירש גבירתה כו' (ולכך קשים גרים לישראל כספחת כי מה שנמצאו

מרפ"ח ניצוצי קדושה בנפשות הגרים מן האומות הוא מן שפע אור זרוע לצדיק כו' והוא מבחי' מותרי השפע גדוה ישראל כו' כי ברית כרותה לזרע אברהם לבד אך ע"י החטא נספחו על ב"י פי' נעשה בחי' נגע ספחת לעילא להיות מותרי השפע מאור הזרוע לצדיק כו' וכנו' בזה ע"פ אדם כי יהי' בעור בשרו שאת או ספחת כו' וד"ל) ועד"ז לא תגנוב לא תילך השפע בבחי' גניבה והעלם כו' כמ"כ כל השאר הלאוין ביעור ופירוד הרע מהטובה אך לאחר חטא העגל חזרו להיות כמו אחר חטא אדה"ר כו' והוצרכו לעורר פסק וגזר דין של י' הדברות ע"י העלאת מ"ג מלמטה ע"י לימוד ההלכות כשאדם שזנה הקב"ה יושב ושונה כנגדו וגזר ומבדיל בין מים למים כענין רב יהודא כולי תנאי בניזקין הנה שהי' תורתו אמנותו פי' שהפריד והבדיל הרע מהטוב באמרו זה כשר זה פסול כו' וד"ל. אך עתה יש להבין מאין הי' להם זכות זה שיתגלה מ"ת להבדיל הרע מלמעלה למטה בלתי העלאת מ"ג כו' היינו לפי שיצאו מן השעבוד בחומר ובלבנים זה קושי' וק"ו כו' פי' שמחמת המצור והמצוק עורר. לעילא בחי' אור חזר כמ"ש מן המיצר קראתי כו' כמ"ש במ"א והיינו בחי' רצון הפשוט בקדמין כו' שהוא קו המדה המודד הרצונות כו' שזהו מ"ת ב"י הדברות לגזור ולמדוד השפע אור לא תרצח כו' כנ"ל בארוכה ואם לא הי' המצור לא הי' הא"ח ולא ניתנה התורה כו' וד"ל וזהו מתן תורתנו דייקא משא"כ באברהם לא הי' אלא העלאת מ"ג ולא בחי' אור חזר והו' הטעם שע"י המצוות נעשה יראה כו' לפי שע"י המצוות ג"כ מעוררי' א"ח כמו קרבנות כו' וד"ל. ואחר כ"ז יובן ענין בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע כו' פי' כי נעשה הוא ענין קבלת כח הרצון הכללי הוא בחי' רעוא דכל רעיון הנק' רצון הפשוט כנ"ל בהיות כי עדיין לא שמע איכות גילוי הרצון במצוות ה' שכבר מתלבשים בחכמה ומדות שהם רמ"ח חסדי' כו' אלא אמרו כל אשר דיבר ה' בקדמות הרצון נעשה ויהי' רצונו ומתגלה בנו לכל אשר יחפוץ כו' וא"כ בשעה זו היתה התקשרותם בבעל הרצון לכך הי' כוחם זה לומר שמקבלים עליהם נקודת הרצון הפשוט והוא בחי' כתר דגדלות כנ"ל ואח"כ שמעו רצונות ה' במצותיו שהם גילוי אורות רצון הפשוט כנ"ל ומאין הי' להם כח התקשרות גדולה כזו היינו מחמת המצור ומצוק שבאו לבחי' אור החזר לקדמותו כו' וזהו עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו פי' כי ידוע מאמ' הזהר דינוק' ע"פ שחזרה אני ונאוה כו' דאזעירת גרמ' ונעשית נקודא חדא כו' לית חיורא כו' עד שהמלאכים הם גיבורי כח שואגים לטרף והם עושי דברו ה"א כמלקדמין כו' ע"ש. וביאור הדבר כי הנה יש להבין בענין מדת מל' שהוא כח הפועל בנפעל כידוע שהוא מצד אין מלך בלא עם דוקא כי אין מדה זו של התפשטות מלוכה מתעוררת במלך אלא כשיש עם על מי להתפשט ולמלוך כו' וא"כ עד"ז איך יתכן למעלה במדת מלכותו ית' כי איך נתעוררה מאחר שלא הי' עם עדיין כו' כי מה שנתהווה עם בבי"ע אינו אלא לאחר התפשטות מדה זו ואיך יתכן לומר שע"י התהוות הנבראים מתפשטת מדת מל' להחיותם מאין ליש כו'. אך הענין הוא דהתפשטות מדה זו היינו בחי' נה"י שבה כידוע ואמנם לא בכל עת תתפשט מדה זו כ"א ע"פ הרצון של מדה זו

שהוא בחי' כתר שבה כידוע והוא הנק' כתר מלכות כו' דהיינו שירצה במדת ההתפשטות כו' ולהיות כי אין מלך בלא עם אזי ממילא יהי' מציאות הנבראים כדי שתתפשט מדה זו עליהם כו' וא"כ ההתפשטות של מדה זו עם התהוות הנבראים ממנה שניהם באים כא' מצד הארת הכתר בתחלה כו' וד"ל וזהו ענין הברכה שמכריכין על מדת מל' ברוך אתה ה' שיהי' אלקינו מ"ע פי' ברוך ידוע שהוא שענינו הוא הכתר שהוא הרצון הכללי כו' ומשם יומשך רצון פרטי למדת התפשטות מלוכה וזהו ברוך אתה יהי' נמשך רצון מבעל הרצון לאתה חסד דא"א כו' ומשם יומשך להוי' שבבחי' מדות עליונות ומשם יומשך שיהי' אלקינו מלך העולם פי' שתתפשט מדה זו ויקרא מלך העולם כי אין מלך בלא עם וממילא יהי' התהוות הנבראים בתמידות וגם יקרא שמו מלך עליהם כי זה עיקר סיבת התהוותם מאין ליש כנ"ל וד"ל. ובוזה יובן מאמר הנ"ל בהיות כי המלאכים הם מעלים מ"נ בבכיות שלהם דוקא מים תחתונים בוכים כו' ושואגים לטרף כו' אל בחי' כתר שבמל' כי המצור והמצוק מעורר בחי' אור חוזר כנ"ל ולכך הם הגורמים עשיית דברו הוא בנין שאר הפרצוף דמל' מחכמה עד מל' שבה מחמת הארת הכתר כנ"ל מה שלא הי' ביכולתם מצד העלאת מ"נ מחמת השגתם ואוי"ר שלהם כאברהם כו' כי לא הי' מעוררים בחי' א"ח כו' וד"ל. והנה עדין ממש הי' בשעת מ"ת שהקדימו נעשה לנשמע פי' כנ"ל שבבחי' א"ח העלו מ"נ לכתר הכללי ומשם נמשך מ"ת ברמ"ח מצוות כו' וזהו עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו והיינו כנ"ל במדת מל' כן הי' עדין ביו"ד הדברות שהם פנימית רצונו הכללי עשו דברו תחלה ע"י שאמרו נעשה כנ"ל ואח"כ שמעו בקול דברו בגילוי רצונותיו ב"י הדברות ופרחה נשמתן על כל דיבור כו' פי' כי הנה נת' למעלה כי ע"י המצוות יהי' בחי' יראה כל זכורך כו' כשם שבא לראות כו' והיינו שראו את הנשמע פי' כי גם בשמיעה שמצד הבינה שהיא ראשית הגילוי מאין ליש כידוע הי' בהם בחי' ראי' שהוא כח מ"ה שבחכמה שהיא עדיין בסוף מדרגות אורות הא"ס מצד הביטול וההשתחוו' כידוע והיינו שנתגלה היש האמיתי כמו שהוא מלמעלה למטה כנ"ל והטעם הוא כמבואר למעלה שנתקשרו או בבעל הרצון שגם אור צח מתחשך קמי' והוא גילוי הרצון כו' כחשכה כאורה ממש שוין והוא האין והיש כו' וזהו שעל כל דיבור ודיבור שבגילוי ג"כ פרחה נשמתן בבחי' ראי' כו' והיינו לפי ששורש נשמתן ג"כ בבחי' מחשבה הקדומה ברצון הקדום הפשוט כי ישראל עלו במחשבה הקדומה כו' דבקדמין כו' שלכך הגיעו בצעקתם בחומר ובלבנים כו' כי גם שורש נשמתם הי' סיוע לזה וד"ל. וזהו מי גילה רז זה כו' פי' ענין גילוי הרז להיות כי הרצון הגלוי מוסתר הוא בשכל ומדות העלם אחר העלם ונעשה כמו טבע שני ברגילת הרצון מצד הטעם והמדות וגופי תנועת האברים שנשמעות להרצון כו' אבל מצד בחי' יחידה שבנפש אין זה הכרח כלל ויכול להפוך מרצון לרצון כנראה בחוש שיכול אדם להפוך טבע הרצון בתאות המאכל ויהי' לבו חלל בקרבו שלא יחטוף לאכול כמ"ש ולבי חלל כו' וכן ממידת הפיזור לקימוץ או מהברשה להעזי וכדומה יכול להיות שינוי הטבע באדם והיינו עפ"י בחי' יחידה

דוקא וד"ל וזהו מי גילה רז זה פי' בהיות כי הרגיל בתומע"ט ע"פ טבע ובבחי' מצוות אנשים מלומדה אע"פ שיהי' סו"מ וע"ט בכל אופן הטוב לא יהי' מקושר לבעל הרצון כלל כי הרי לא העלה מ"נ בבחי' א"ח בבחי' יחידה שבנפשו כו' אבל אם יעשה המצוה בבחי' היפך הטבע והוא ההפקירות כמו ענין מואס ברע בנקודת לבבו ולא לסור ממנו לבד ובטבעו כמו שהי' כו' אזי מעורר בזה ג"כ למעלה גילוי הרז והוא בחי' יחידה שבמאציל והוא בעל הרצון בקדמין כו' ואזי יכול להיות גילוי היש האמיתי גם במקום שהי' צריך להיות בהסתר ע"פ עת רצון כנ"ל והיינו כשם שבא לראות כו' וד"ל אבל מצד הטבע הנה אור הרצון מוסתר בו מאוד בכלים שונים מחכמה למדות וממדות למעשה עד שיכול להיות ג"כ יניקת החיצונים ע"ד שנאמר ונהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני פי' בית ראשון הוא ב' דבראשית דבראשית נמי מאמר הוא פי' שנמשכו החכמה מהעלם והסתר הרצון כי אבא יונק ממזל הח' דאריך כידוע ויחרב הארה זו מעוצם ההעלם וההסתר כשאין מעלין מ"נ מלמטה בבחי' א"ח דוקא שהוא שינוי הטבע כנ"ל ואז אסתלק אור הכתר לעילא לעילא וקורא ארזי פי' אלף שלמעלה מיו"ד כו' כי אין רצונו לירד ולהתצמצם בחכמה הנק' יו"ד וכמ"ש אלכה אשובה אל מקומי העצמי כו' וד"ל ויבש בבית שני ב' שבדיבור הוא חכמה שבדיבור ששם בחי' יבשות לגמרי מהארת הכתר כו' אבל ע"י שינוי הטבע יגרום גילוי הרז הוא אור הכתר בחכמה שבבית ראשון ושני וד"ל.

בעז"ה

להבין שדשן של כל הדברים הנ"ל. הנה עיקר ההפרש בין תורה למצוות שהמצוות נוהגין בזמן ומקום דוקא והתורה היא בכל זמן כנ"ל. היינו לפי שהמצוות הן בחי' תרי"ג ארתי' דמתפלגין בגלגלתא דז"א כנו' באד"ר והוא המקום הפנוי שבין שיערה לשערה שהוא בחי' עצם הגולגלת עצמה והוא מבחי' חסדים עליונים המשתלשלות בז"א מרום המעלות דהיינו מג' פרקין דאריך וע"י והוא בחי' חסד דע"י באוי"א ומשם לז"א ונק' בשם הגדלת המדות והוא שקי' דאילנא כו' שהאילן העליון נגדל ע"י מים עליונים כו' אבל התורה היא מבחי' השערות דגלגלתא שהם מבחי' א"ח מחכמה סתימאה דא"א ולכך כתיב מימינו אש דת למו שניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה כמ"ש קצותיו תלתלים שחורות כו' הן תילי תילים של הלכות כו' והן גבוהים מהארחין שבפלגותי' דשער' כו' להיות כי הן עולין למעלה מעצם הגולגולת כו' וזהו ענין עיקר חג השבועות שהוא מבחי' גבורות דע"י ושבח"ס כו' והוא בחי' יצחק אבל פסח גידונין על המים שהוא בחי' אברהם מקור החסדי' שהאילן נגדל ע"י כו'. וביאור כ"ז הנה צריך להקדים תחלה ההפרש בין בחי' שערות לעצם הגולגולת

בהיות כי הלא אנו רואים באדם התחתון הרי השערות צומחים ממותרי המוחין והמוחין הם רוחנים שהוא כח השכלי הרוחני והעצם של הגולגולת הוא דומם והשערות הם בחי' צומח וממקום הגבוה שהן המוחין והי' צ"ל שיהיו השערות ממדרגה יותר גבוה וידוע שהגולגולת היא הגבה למעלה מח"ס כו' אך הענין הוא דבאמת הגולגולת גבוה להיות כי הוא בחי' רעוא דכל רעיון פי' כי הרצון הגלוי הוא בחי' כתר דקטנות והוא המתגלה במצחא ועצם הגולגולת ששם הוא נק' עת רצון כמ"ש במ"א והוא בחי' אחוריים דכתר דגולגולת הנק' רעוא דכל רעיון פי' כח מהות הרצון שיוכל לרצות פעם כך ופעם כך ולהפוך מרצון זה הגלוי להיות לו רצון אחר כו' חה נק' רצון הפשוט כו' והוא שורה על עצם הגולגולת בבחי' דירה והשראה לבד כו' כמ"ש בארוכה אבל השערות הם נעלים יותר בזאת שהם מבחי' פנימי' דח"ס שממותרי המוחין הם צומחין (ולכך ניקב הקרום של מוח טריפה במשהו והגולגולת בכסלע כו') ואמנם ידוע שחיצוניות כתר גבוה מפנימית חכמה כי פרסא מפסיק בין כתר לחכמה כו' ע"כ שניהם אמת שהשערות במה שהם עולים למעלה מעצם הגולגולת ההוראה הוא שהם קרובים יותר לכתר דגדל' ששורה על העצם גולגולת כו' (הוא) מחמת שהם מבחי' פנימית ח"ס ובבחי' א"ח למעלה כמ"ש בעזר"ה. אבל המקום הפניני בין השערות להיות שהוא מבחי' הכתר אע"פ שהוא בחי' אחוריים לבד הוא גבוה מן השערות כו' וד"ל. ועתה יובן שורש ענין זה בתורה ומצות. בהיות כי המצוות שרשן מחיצוניות הרצון העליון רעוא דכל רעיון כו' והוא בחי' עצם הגולגולת' שבין שיערה לשערה כו' והן בחי' חוורת' דע"י וא"א שהן רמ"ח מ"ע ושורש כללותן הן ה"ח לבד כידוע אבל התורה הוא חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא היינו בחי' ח"ס דא"א כו' שבחכמה אתברירו להבדיל בין מים למים כו' פי' כמו עד"מ השערות הוראתם במה שעולין למעלה מעצם הגולגולת כו' שהן קרובי' יותר אל העצמות כנ"ל כמ"כ החכמה שבתורה הוא בחי' קו המדה הנק' בוצינא דקרדוניתא כו' דהיינו המודד כל מצוה ומצוה איך לעשותה והוא למעט בעשייתה או להרבות בה כמו מצות סוכה מה שחסדים דאימא נמשכו על הסכך כו' זהו ענין המצוה עצמה שהוא בחי' חסד עליון דע"י וא"א מבחי' עצם הגולגולתא כו' אבל מה שדקדוק חכמים עפ"י דקדוקי אותיות תורה שבכתב בסכת בסכת כו' שתהי' הסוכה ב' דפנות ושלישי' אפי' טפח ולא פחותה מו' טפחים והסכך לא יהי' מדבר המקבל טומאה ושיהי' צילתו מרובה כו' וכל פרטי דיני' הרי הן באין לצמצם באיכות עשיית המצוה ושתהי' עשויה כך ולא כך כו' ונמצא שזהו כאילו נתנו במדה וקצבה להמשכות חסדים דאימא שלא יומשכו כ"א באופן כך וכך כו' וה"ז דומה עד"מ לבעה"ב המנהיג בכלי ביתו כרצונו ויגזור אומר שיניחו כלי פלוני במקום פ' ולא במקום אחר וכו' ושתהי' אופן ישיבתה במקום פ' כך ולא כך כו' והרי הכלים היו תחלה בבית קודם שיגזור עליהם אך שהיו בבחי' הפקר ופיזור שלא כסדר כו' כמ"כ יובן שכללות כל המצוות מעשיות הן ה' חסדים כללים מרב חסד עליון דבחי' גולגולתא עצמה היינו גילוי הרצון כמו במצחא כו' אך אח"כ יורד בחי' גבורות דע"י שהן בחי' א"ח

מח"ס ועושי' בהן מדה וקצבה באיכות אופן המשכות המצוה והיינו בחכמה אתביריו להבדיל בין מים למים פי' שיהי' הכשר הסוכה באופן כך ופיטול הסוכה באופן הפכי' והיינו שעושה הבדל בין מים טובים לרעים ופסולת כו' וידוע שכל מברר הוא גבוה מן המתברר מאחד שביכולתו לקצר או להאריך בו כו' מוכרח שיהי' גבוה ממנו כמשל ממשלת הבעה"ב בכלי ביתו כו' ודל'.

ועתה צ"ל ענין הגדלת האילן ע"י החסדים כו', הנה המצוות נקראים ג"כ רמ"ח אברים דמלכא כידוע והוא בחי' אדם אדמ"ה לעליון כנ"ל כו' וידוע שז"א נק' אילן והן המדות שנגדלין בעו"מ כו' ע"י החסדים דא"א וע"י כו' וביאור הדבר בהיות כי נו' באד' הנ"ל שהתרי"ג ארחין הן מתפלגין ברישא וגלגלתא דז"א דווקא פי' להיות כי בחי' כתר דקטנות הנ"ל שהוא גילוי הרצון הוא מתפשט בכל המקומות שבגוף עד שגם האברים חיצונים נשמעות לרצון האדם כשיחפוץ לכתוב יניע ידו כו' (וכמבואר בספרי הרופאים שיש גידים הדקים מאוד בכל אבר שהן מהארת הרצון המתגלה בהם עד שבקלקולם יתעורר חולי מאני"ע שהוא רק ענין סילוק הרצון כו' ודל') והנה עכ"ז הרי ידוע שהלב הוא מלך על כל האברים חיצונים והיינו שבחי' פנימית הרצון זה המתפשט בכללות כל הגוף תחלה יומשך ללב שבו המדות אהבה ושנאה כו' וע"י המדות שבלב יניע ידו לכתוב וכל האברים נשמעות לרצון זה שבלב כו' דוקא וא"כ אין הלב עיקר אלא שבו יתלבש תחלה הרצון ואין ענין יתרונו אלא שהוא המנהיג ומשל ברוח הרצון המתפשט כו' ודל' שהרי בכח יש בלב לעצור את הרצון בלי יניע ידו כו' וכמ"כ יש בשכל כח לעצור את הרצון כאשר יבין וישכיל שרצון זה אינו טוב לו כו' והטעם שיוכלו המוח והלב שהן למטה מהרצון להיות מושלים עליו כו' היינו לפי שרצון זה המתפשט הוא נתצמצם כ"כ עד שלא יהי' הרצון נראה במהותו העצמי כלל כ"א שיהי' באופן דבר שנתלבש בו לבד כמו שיחפוץ בהנאת ידו מצד איזה שכל וטעם לרצון זה א"כ אין זה רצון כ"א שכל שהרי בהסתלק הטעם והשכל לא ירצה וכמ"ש במ"א וכן עדין נתלבש במדות שבלב כו' וע"כ המח מושלים עליו ודל' וע"ד משל זה יובן למעלה שגילוי רצון העליון הנק' כתר דקטנות נתלבש ברישא דז"א פי' במחין שבמדות עליונות ובמדות עצמם ונעשה מהות (מדות) לבד דהיינו שיהי' נראה במהות אהבה לבד וכדומה לזה באברים חיצונים רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים דמלכא פי' שנמשך חסד עליון דע"י כו' בבחי' דרועא ימינא דז"א כשהוא השופע צדקה לעניים היינו להחיות רוח שפלים דבי"ע כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' וכן הנחת תפלין ש"י בדרועא שמאלא כמארז"ל שהקב"ה מניח תפלין כו' וכמ"ש (במ"א) בארוכה ונמצא כל הרמ"ח פיקודין שבאברים דז"א היינו לאחר הסתר העולם הגילוי רצון הפשוט דע"י וא"א בהם והוה ענין עת לכל חפץ תחת השמים פי' חפץ הוא רצון הגלוי כשנסתר ונעלם באברים יש עת לחפץ זה שפעמים ירצה כך כו' (ופנמים ירצה כך כו') והיינו ענין מצות סוכה שיש לה זמן דוקא בהיות כי הרצון המתפשט לאבר זה יפעול מיד ולא זולתו כו' כמ"כ עדי"מ מדות החסד בפסח דוקא ולא בשבועות כי

ידוע שזמן ומקום הוא בחי' אברים דז"א כלים החיצונים כו' ולכך אין עשיית סוכה בפסח ושבועות מועלת כלום כי או אין הרצון שבסוכה מתפשט כלל כו' אבל התורה היא מבחי' כתר דגדלות שלמעלה מעצם הגלגלתא והיינו (בנ)בחי' שעדות דא"ח כנ"ל ולכך יכול ללמוד מצוות סוכה אף בפסח ושבועות כי הלא אינו אלא מודד ונותן קצבה להמשכת החסדים בגילוי הרצון זה לא בא כלל לבחי' אברים חיצונים שמהם הזמן ומקום כו' מפני שהוא מבחי' פנימיות הרצון שלא נתלבש בשכל ומדות כו' והו קצתיו תלתלים שחורות כו' הן תילי תילים של הלכות כנ"ל וד"ל. אך ענין ההגדלה והריבוי של האילן בענפוהי ע"י המים עליונים כו' היינו כי עדי"מ הרצונות המתגלות באברים הם רבים מאד למיניהם לכל אבר ואבר כפי מזגו כן ישרה בו הרצון אם להלך או לבקע עצים וכדומה לזה ביד לכתוב או לארוג כו' אבל כללות כולן הן ה' חסדים לבד פי' הרצון כללי המתפשט בשכל ומדות ואברי' הוא כלול מה' אופנים לבד אלא שאח"כ מתחלק לרמ"ח אופנים ברמ"ח אברים כו' ולהיות כי שרש הרצון אף לאחר העלמו בגוף ואברים הוא מבחי' יחידה שבנפש כידוע לכך ביכולתו לגדל את הגוף ע"י העלמו בהם כמו שאנו רואים שמתגדלים המדות בתינוק מדי יום ויום וכן גשם אברים החיצונים ניתוספו מדי יום ועיקר סיבת הגידול והצמיחה הוא רק מבחי' העלם החסדים דרצון הכללי הנעלם בו כו' כמו צמיחת אילן מיסוד המים שמצמיחים אותו כן יסוד המים עליונים דבחי' יחידה מצמיחים ומגדילים המדות ואברים כו' וד"ל. ובכל הנ"ל יובן הטעם למה נק' ז"א בשם אדם אדמה לעליון והתורה נק' ז"א כידוע בהיות כי אנו רואים בדם הוא הנפש שהוא מחי' כל האברים בשוה כי הילוכו בכלול בשוה אך מה שישתנה חיות אבר זה מולתו הוא רק מצד מזג הדם במים כי הדם מעורב עם מים ולפי אופן מזגו בלחלוחית המים כי יהי' שינוי האבר באופן חיותו ממנו כו' אבל מהות הדם עצמה אין לו שייכות כלל לחלקי מזגי האברים כו' והיינו להיות כי שרש הדם הוא מבחי' גבורות דע"י שמתלבש בח"ס כו' שממותרי שלו השערות צומחין ע"כ הוא עיקר המחי' כי הדם הוא הנפש כו' כי מפני שבחי' גבורות הוא עיקר המחי' בכל מקום כידוע שהחמימות מוספת חיות והקרירות הוא העדר והסתלקות החיות וכנראה בחוש שמהירות קלות התנועה באברים הוא מצד מהות חמימות הדם עצמה והחיות מעט מועיר שיחי' האבר בלתי תנועה הוא מחמת יסוד המים שבדם כו' וד"ל ולכך ע"פ הסבב הזקנים קרובים למיתה יותר מפני מיעוט החמימות שבדם ותגבורת יסוד המים שבו שהוא הקרירות כו' ונמצא מובן ששרש הדם הוא השערות שהרי מראה השערות אם אדומי' או שחורים הן לפי מראה הדם כו' כי מן הדם כשמתברר יצמיחו השערות כו' וע"כ הילוכו בכל האברים בשוה ומחי' לכולם בשוה מפני ששרשם]ן בחי' רצון הנעלם שאינו מתלבש בשכל ומדות והיינו אדמה לעליון פי' רעוא דכל רעוין והוא אדם א' ד"ם וד"ל אך הדם הוא באברים והשערות הן בראש חקן אבל עינים א' הוא כנ"ל ולכך נקראת התורה בשם אדם אדמה לעליון שהוא בחי' בוצינא דקדרוניתא קו המדה להמשיך החיות לכל רמ"ח פיקודין שהן אברים דמלכא במדה וקצבה

כך ודל' וזהו לפי שישראל נקראים אדם בהם תלויים מעשה המצוות באמרם אשר קדשנו במצותיו כו' להיות כי גם הם מבחי' א"ח דח"ס כי ישראל עלו במחשבה סתימאה כידוע ודל'.

ועתה י"ל ענין קיום המצוות דאברהם שנשארים למעלה ולנו ניתנה התורה כו'
 בהיות כי אאע"ה הי' מרכבה לחדס עליון דז"א כו' שבו מאירין ה"ח עליונים דא"א וע"י כנ"ל והוא הגדלת האילן כנ"ל וזהו ששמר משמרתי מצוותי כו' פי' מצוות הוי' שברמ"ח אברים דז"א הנק' מצותי שלי בהגדלת חסדים עליונים דידוי"ן עילאין דא"א וע"י כו' וזהו מצותי ביו"ד כו' אבל לישראל ניתן התורה שהוא בחי' קו המדה הנ"ל על המשכות חסדים הנ"ל זה לא הי' כ"א אחרי יציאתם מן השעבוד בחומר ובלבנים כו' בקושי' וק"ו כו' פי' כי ידוע שהתשובה היא בבחי' א"ח ע"י אהבת בכל מאדך מחמת העלאת רפ"ח כו' וכמ"כ הקושי' בהלכה הוא המגדל להאמת כו' ועי"ו מתלבן ההלכה שהוא ענין האור חוחר דבחי' שערות דמותרי מ"ס כו' שהן למעלה מהגלגלתא כנ"ל ודל' ולכך לנו דווקא ניתן התורה ומה שנק' מתן תורה כי המתנה היא ענין התוספת מכפי הרגילות בכל פעם כמו עד"מ תוספת כתובה כו' שהוא תוספת מרובה על העיקר והיינו שענין ועשה שורש למטה ופרי למעלה כי ממני פרייך נמצא כו' פי' כמו עד"מ הגדלת אילן ע"י יניקתו מהשרש עדיין אין כל דבר חדש מעיקרו נמצא בו רק שנתגדל ונתוסף במהותו לבד כו' אבל כשיצמח עליו פרי הוא חדש מעקרו ולא תהי' צמיחת הפרי בכל עת כ"א לעיתים ידועים כו' וכמ"כ הלידה באשה מהורע שמקבלת לא בכל עתים הוא כ"א לעתים ידועים תקלוט הזרע להיות ולד נוצר ממנו חה יקרא התחדשות דבר שלא הי' מתחלה כו' כמ"כ יובן למשכיל בפרי דאילני דאצילות שלא בכל עת יצמחו כו' והיינו כידוע שמוחין דא"י"א נמשכין לז"א בתמידות תרין רעין דזיווגייתו תדירא כו' בשביל חיות העולמות מזו"נ כו' וזהו מחדש בכל יום כו' אבל אין זה התחדשות גמורה רק כפי שהי' ההשתלשלות מתחלה באורות האצילות יתחדשו להיות נובעים בכלים מכלים שונים דבי"ע וכללות השפע בכל יום הוא מבחי' יסוד ז"א כו' כמ"ש אור זרוע לצדיק כו' אבל כמו ענין הלדה והפרי שיהי' התחדשות גמורה בבנין המלכות מיסוד ז"א כו' אינו ברוב העתים כ"א לעתים ידועים כו' והיינו הולדת נשמות חדשות לגמרי כמ"ש בע"ח שהוא ענין שארה כסותה א"פ וא"מ אבל עונתה מע"ש לע"ש דוקא כו'. והנה מהות ענין הלידה או צמיחת הפרי כו' בעת הידוע היינו תוספת המרובה על העיקר כו' והוא כלשון מתנה וזהו לא נעשה כ"א ע"פ העלאת מ"נ אשה כי תזרע כו' והיינו כמו התשובה שגורם בכל מאדך במשפיע והוא תגבורת הגילוי אור שאין הכלי סובלו עד שיצא מותרות לחוץ והוא הפרי כו' וזהו בחי' א"ח שבוקע ועולה ממותרי ח"ס כו' ודל' וזהו ענין מ"ת בשבועות דייקא שהוא בחי' יצחק בבחי' א"ח ע"י שיצאו מתחלה משעבוד הקושי' והק"ו כו' ודל' וזהו ממני פריך נמצא. ואמנם ידוע שאת זלע"ו עשה אלקים שבעה"ד טו"ר שלמטה מאילנא דחי' כו' גם היכלות הקליפות לקבל שפע מבחי' יסוד ז"א כו' ואשר הם

מקבלים כפי ההשתלשלות מתחלה כמ"ש מחדש בכל יום כנ"ל הרי קץ שם לחושך שיש קצבה וגבול ליניקת החיצונים כידוע והי' כלה קיצם מכבר ומה שנמשך זמן הגלות הוא מחמת מקבלים ג"כ התוספת המרובה מבחי' הלידה כו' זהו כענין הנו' בגניבת יוסף שגנבוהו אחיו ומכרוהו מזה סיבת אריכות הגלות להיות כי הי' יוסף מרכבה לבחי' יסוד ז"א ובמה שנגנב ע"י השבטים הי' אתערותא לעילא בחי' הגניבה ביסוד ז"א ג"כ והיינו להמשיך השפע בסתר ובהעלם לחיצונים כו' כמשל הגניבה שהוא לקיחת השפע בהעלם מבעל השפע וכמו אדם התחתון בגנבו א"ע כשיש תערובת שקר בלבבו ונדמה לו שזהו ישר פעלו ואם יודע מהערבובי' אלא שמיפה עצמו אז הוא גונב מעצמו כו' שענין זה בכללות נש"י גורם למעלה ג"כ כענין זה כו' וד"ל וכמ"כ בהיפך לטוב יהי' דוגמת זה בקדושה כמו חתר מחתרת בכיסא לקבל השבים כו' וד"ל. זהו ענין הי' דברות שהי' דבר ה' גוזר ואומר למעלה באצילות שלא יהי' הגניבה בהעלם השפע לחיצונים וזהו לא תגנוב ודבר ה' יקום לעולם כו' וכן לא תרצח עדין שידוע ענין גזל אביו ואמו כו' שיש יניקת החיצונים בדרך גולה וחיטפה הנק' שודדי לילה כו' וכמ"ש במ"א בענין תאה רצים דקליפה כו' ועדין כל הי' דברות הי' להפריד הרע מן הטוב ונתפרדו ויבדיל בין מים למים כו' כי בחכמה אתברירו כנ"ל וזה הי' במתן תורה ועתה הוא ע"י שמקימים המצוות בבחי' עין בעין כו' ולכך התורה נק' על שמינו דוקא תורתינו ולא תורתי כנו' באברהם כי האיח מברר ומלבן ההלכה כנ"ל וד"ל. וזהו מי גילה רז זה לבני כו' כי ישראל עלה במחשבה סתימאה שהוא בחי' איח שלמעלה מגלגלתא וזהו שנק' רז כי הוא בגי' אור דמאיר בחכמה קדומה כו' כמ"ש כי באור פניך נתת לנו תורת חיים כו' והוא קדם לשמיעה בהיות כי חו"ב שהן ראי' ושמיעה מקלים מחיצוניות א"א מג' פרקין כנ"ל וד"ל.

בעזרה שבת 9' בהעלותך

דבר אל אהרן כו' בהעלותך את הנירות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנירות. כתיב במנורה דוכרי' ששאל מה אלה אדוני והשיבוהו זה דבר ה' אל זרובבל כו'. פי' זרובבל על שם שכללות נשמות ישראל הם זרועים מאור הזרוע לצדיק חי עלמין כי חלק הוי' הם בני בכורי כו' וכמ"ש חזרתי את בית ישראל כו' ולפי שהי' זרובבל הנשיא והראש לכללות נשמותיהם קראוהו זרובבל ע"ש הזריעה בגלות בבל כידוע שבכל גלות הם נזרעים בשביל הבירור להפוך הרע לטוב באותו הגלות בשיעבודם כו'. והנה מה שכנ"י נקראים בשם מנורה הטעם הוא כמ"ש גר ה' נשמת אדם, פי' שהנשמה היא חלק אלוך ממש כמשל הטפה ממות האב כידוע

והרי היא חלק נבדל מן העצמות (משא"כ המלאכים הם מהבלים ולבושים כו') לכך תקרא בשם אור הנר שכמו שהאור שעל הפתילה הוא חלק ונבדל מן עצם אש היסודי ומשם נפרד והי' ליש דבר ממשי על הפתילה ובכל רגע תשוקתו להסתלק למקורו שלוקח משם כו' כן הניצוץ אלוק הוא חלק נבדל מן אור האצילות ומשם נפרד להיות שורה ומאיר בכלי הגוף הנפש הבהמית ובכל רגע טבעת תשוקתו להתכלל במקורו באצי' כידוע לכך כתיב נר ה' נשמת אדם וד"ל. וידוע ששרש ומקור כל הנשמות שהם יוצאים ונולדים מאין ליש ממנו הוא בחי' צדיק חי עלמין כו' וזוהו מה שהראו לזכרי' על שאלתו בענין המנורה זה דבר ה' אל זרובבל פ"י זה הוא בחי' שפע דדכורא מצדיק חי' עלמין אל זרובבל הוא בחי' מל' דאצי' אוצר ששמו גוף כו' והיינו מקור העקרי של התהוות מציאות הנשמות וכענין ואתה נפחת בי וד"ל. וענין שבעת הנירות שבמנורה, להיות כי עיקר מהות הנשמה בטבעת תשוקתה להתעלם ולהתכלל במקורה הוא מבחי' האור שמאיר בה מהארת האצי' וכמ"ש רשפי' רשפי אש שלהבת י"ה וא"כ הי' כולן במדריגה אחת בענין התשוקה בהתלהבותן כו' אך להיות שכלולתן הוא מבחי' ז' מדות שבמל' גדולה וגבורה ות"ת ונצח הוד כו' לכך ימצא בהם ז' מיני חלוקים באופן התשוקה וכמו שאנו רואים הפרש גדול בין איש לחבירו במיני האהבות והתשוקה אע"פ ששורש כולן א' הוא. כמו שיתלהב הלב של זה בדרך התנשאות והגבהה בדרכי ה' שניכר לעין הרואה שמאד תיקר בעיניו עבודתו באוי"ר ושחבירו כלא חשיב' קמי כו' ומצד יתלהבותו יגבה לבבו מצד אלקות עד שלא יחוש כלל למלעיגים כו' ויש שיתלהב לבבו בבחי' שפלות ונמיכות רוח שניכר לרואה שהוא נבזה ונמאס בעיניו ונדמה לו שאינו עובד כלל באמת כו' ויפול בעבודתו מפני המלעיגים כו' וכן כיוצא בדברים האלה יהי' הפרש גדול ביניהם ואעפ"כ לא שזה גבוה מזה כי שניהם לשורש וכזונה אחת מתכוונים בלהב התשוקה להתכלל במקורא דכולא אלא שזוהו מבחי' בני מלכים שבישראל שדרכן בקודש בהגבהה והתנשאות כו' זה מבחי' השפלים והענווים שדרכן בנמיכת רוח כו' ובאמת מנקודה אחת הושרשו כו' וכמ"כ עדין מה שימצא נשמות שיהי' כל עיקר העבודה וסיבתה רק בבחי' הניצוץ ליגע עצמו כו' ולא מצד האמת ויש היפכו שאין עבודתו רק כאשר הוא שם באמת בלבבו כו' ואינם הפכים באמת כי הניצוץ הוא כח אלקות שבניצוץ וההודאה מצד האמת הוא ג"כ כח אלקי ושניהם משורש אחד כו' וד"ל וכן עדין שארי פרטי הז' מדות התפארות לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' ואהבה קרה כמים כו' או דרשפי אש כו' וההתקשרות כו' אך דרך כלל ז' אופנים הם בדוגמת שורשן במקור חוצבם כי אתם קרוים אדם כידוע וזוהו ענין ז' הנרות שבמנורה העליונה וד"ל.

ועתה יש להבין ענין ההדלקה שהי' אהרן כהנא רבא מדליק נרות דכנ"י כו' הנה ידוע שאהבה טבעית מה יפה ירושתינו כו' ישגה בכל ניצוץ האלקי' מישראל כו' אך היא בבחי' העלם כמו השינה כו' כתיב

לא המתים יהללו י"ה פי' כי ההתלהבות כמשל שלהבת העולה מאליה בנירות המנורה זה אינו אלא משלהבת י"ה שמהארת האצילות כנ"ל והמתים שהם בבחי' שינה וקטנות המוחין לא יהללו י"ה בשלהבת העולה כו' ולכן צריך שידולקו פי' שיומשך בהם מרשפי אש ההתלהבות עד שתהי' האהבה טבעית בבחי' חיות חזק בתגבורת התשוקה כו' וזהו ענין ההדלקה שהי' מדליק הנירות הם הנשמות הזורעות כו'. אך יש להבין למה דוקא צריך שיהי' אהרן כהן גדול המדליקם ולהעלותם כו'. אמנם הענין יובן עפ"י הקדמה מתחלה שיש הפרש גדול בין אהבת אברהם אהבו דכתיב אברהם הלך ונסוע הנגבה כו' ובין אהבה רבה דכ"ג ומתחלה צ"ל אהבה דאברהם הנה עיקר ענין מהות האהבה הוא הרצון שפי' אהבה הוא לשון אבה כידוע כי הרצון הוא פנימית המדות כולן כו' כמו שאנו רואים שאם לא ירצה אדם בדבר האהבה והחמדה לא יעורר לבבו כלל לאהוב אותו הדבר ולא יאהבנו כלל עד שאט יביאו הדבר האהוב לו לא יתענג בו כלל אדרבה יחרה אפו ויצטער מצמת העדר רצונו בו כו' ובהיפך ביסורים וצער של איזה דבר שהוא שונא לו אותו כו' אם ימשיך הרצון אליו אם יביאו לו אותו הדבר לא יצטער כלל ולא שאינו שונאו כ"א שנהפך הלב משנאה לאהבה ע"פ הכרח הרצון כו' וגדולה מזו שאם יקבל עליו ברצונו לסבול יסורים קשים לא יהי' היסורים כ"כ צער כנפשו מפני תגבורת הרצון שקיבל כנפשו שטובים לו היסורים כו' ויוכל להיות שקיבל נחת ועונג מהיסורים מפני שנעשה רצונו כו' וא"כ אנו רואים שהרצון מהפך מעונג ליסורים ומיסורים לעונג כו' ומזה ראי' ברורה שהרצון הוא עיקר פנימית כוחות של הנפש להפוך בהם כפי הרצון מהיפוך להיפך גמור כו' זה הי' מדרגת אברהם באהבתו שהי' הולך ונסוע באהבתו שבלב עד שהביאום לבחי' פנימית המדות שהוא הרצון כנ"ל וזה הנגבה תוקפא דדרום הוא פי' סיבת הנסיעה ממדרגה למדרגה כו' הי' ע"י פד"ו וברכות ק"ש שהן המביאין הליכות האהבה מעילה לעילה עד שבק"ש הוא בתקפה בואהבת שהוא הרצון ואזי מתכללת בנגב שהוא אחד שבפסוק ראשון ו"ק מעלה מטה מזרח ומערב צפון ודרום והן נשפעים מאור החסד דאזיל עם כולוהו כו' וזהו הנגבה שורש נשמת אברהם וד"ל אך עיקר היחוד הי' בה' אלקינו שהן תרין רעין דלא מתפרשין פי' כידוע שח"ב זווגייהו תדיר לצורך המשכת מוחין למדות ומל' כו' פי' שההשפעה מאין שהוא החכמה לבינה שהוא היש והוא בחי' נקודא בהיכלא כו' צריך להיות בתמידות אך אופן ההשפעה באורות וכלים בזמן ומקום שהן ו"ק מעלה ומטה מזרח ומערב כו' שהוא לפי מעשה התחתונים כו' וזהו שה' אלקינו ח"ב הוא סיבת ירידת השפע עוד בזמן ומקום מעלה ומטה מזרח ומערב כו' שהוא ענין ה' אחד כידוע וזהו ענין ביטול הו"ק לגבי מקורם בח"ב באמרינו לך הוי' הגדולה והגבורה כו' פי' לפי שכל עיקר ענין מעלה ומטה וד' סטרין לא יתכן כ"א בהשפעת מדת יסוד למל' בהיות שכלול מהארת כולן בירידת השפע כו' אבל במדת החסד עצמה או הגבורה עצמה לא יתכן עדיין ענין המקום מעלה ומטה כו' (כי לא נתמצצם עדיין המדה כ"כ להיות מסתעף ממנו ו"ק גשמים משא"כ מהשפעת המדה כו' כמו עד"מ החסד העצמי שבלב לא ימצא בו הן והלאו והאופנים שונים כו' כמו שימצא בגילוי בדיבור

ובמעשה כו' וד"ל) ומכ"ש בחו"ב שלא יתכן עדיין שם הסתעפות ו"ק לצייר • השפע כו' וזהו לך הוי' הגדולה שבטלה היא מהיותה במציאות נפרד לעצמה כי כלולה היא בהפכה כו' וזהו מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ פי' אהבת אברהם כשנדבקה במקור חוצבה בתרין רעין ה' אלקינו שלמעלה מו"ק מעלה ומטה אזי יאמר מי לי בשמים שהוא מעלה כו' וד"ל. ועתה צ"ל ענין אהבת אהרן כ"ג שהיתה מלמעלה למטה היפך אהבת אברהם שהלך ונסע מלמטה למעלה כו' ותחלה יש להבין ענין השמן שבנורות המנורה הנה השמן הוא עשוי מן הזתים ע"י כתישה מתחלה דוקא שכותשין ודורכין הזתים בתכלית הכתישה בגת עד שיצאו מהם כל הלחלוחית של שמן ולא ישאר בהן שום שמן כלל וכלל רק עצם קליפות היות ישאר והוא הפסולת והוא מר בתכלית כידוע וכ"ז הוראה להבין השמן העליון שבמנורה העליונה דהיינו בהיות כי השמן הוא החכמה הנמשכת מחכמה הנעלמה לידי גילוי אור כו' ובחכמה אתברר כל פסולת מן הטוב לכך לא תמצא מציאת החכמה שהוא ביטול המציאות בכח מ"ה שבנפש האלקית באחד שבק"ש כ"א ע"י כתישה מתחלה דוקא שיהי' כעפר לכל בלב נשבר ונדכה כידוע והנה כמשל הנ"ל שנשאר הזית היותר מר כמ"כ נשאר המרירות היותר עצומה מצד חומר חשכת הגוף כל מה שיצא השמן לגילוי יותר בק"ש וש"ע דהיינו כל מה שיתבונן בבחי' ראי' שכליות יותר בלבבו בק"ש וש"ע ענין אחדות הוי' יותר יתפעל מחשכת גופו המסתירו ומרחיקו תכלית ההרחק מה' אחד ואם לא העמיק בראיית החכמה כ"כ לא נעשה מרוחק כ"כ בעיניו ולא נתפעל במרירות כ"כ כמשל הפסולת של הזית המר הוא לפי ערך ריבוי יציאת השמן ממנה כו' וד"ל וזהו שאומרים בשמ"ע סלח לנו אחרי ק"ש דוקא כי לאחר שיתבונן בטוב ובאחדות ה' אזי לפום גמלא שיחנא נעשה חוטא גדול כשגגות תלמוד כו' ואומר סלח לנו והיינו כמו כל בירור שלפי ערך עמקות החכמה כן יהי' תכלית הבירור הטוב עד שפסולת דקה כגסה חשובה כו'. ובזאת יובן ענין היתה לי דמעתו לחם יום ולילה פי' כי הרמעה היא המרירות בתיקון חצות על פריקת עול דייקא כי היא קשה מכל העבירות כמ"ש אוילים מדרך פשעם ומעוונותיהם יתענו פי' הפשעים אלו המורדים והן חמורין מן העוונות כי סיבת המרידה היא פריקת עמ"ש שאין מטיל עליו שום עול והכרח אלא לבבו בשרירות ובחירות לדבר ולעשות מה שירצה באין מוחה כו' הנה הגם שלא יעשה שום רע עכ"ז פריקת עול הזה קשים ממעשה העבירה עצמה כי הוא כמו ענין המרד של עבד באדוניו שקשה הוא בעיני האדון יותר מכל מה שיעשה היפך רצונו בפרטי דברים כו' להיותה סיבה הכללית לסור מאחריו לגמרי כו' הגם שלא סר עדיין הנה בכחו ובנפשו היא ונמצא מקור לכל הרע פרטי הוא המרד והפריקות עמ"ש וזהו אוילים מדרך פשעם פי' מתלוץ באותן שמתענין ומסגפים עצמם על עוונות שלהם ובעיקר המקור להעוונות לא שמרנהו) נפשם והוא דרך פשעם הדרך והמבוא לכל פשע והוא פריקת עמ"ש שהם אוילים בה' ולא נשמרו בה' וד"ל. וזהו היתה לי דמעתו ממה שאומרים לי אי' אלקיך דהיינו דרך הפושעים בפריקת עמ"ש כנ"ל והמרירות שיש בניצוץ אלקי ותקון חצות מזה ומן הדמעות שמסיבתה

נעשה לחם הסועד הלב והוא המשכת המוחין בחכמה אתברירו עד שיוכל להבחין גודל עוצם הריחוק מחמת עמקות החכמה דוקא בהתבוננות באחדות ה' עד שאומר סלח לנו כנ"ל שזהו רק מחמת ריבוי ההשגה יותר כמו שהגדול שניחח חטאת נעוריו מפני גודל ההשגה כו' וכן בכל היום מסיבת הדמעה מן הפריקות עול יגרום התמדות עסק התורה הנק' לחם כידוע ונמצא מן הדמעה ממש נעשה לחם לחמה של תורה וד"ל. והנה מה שמן הדמעה נעשה לחם למטה בהשגות הנשמה בק"ש כו' ובת"ת כל היום כמ"כ בבחי' אצי' מקור כל הנשמות הוא בחי' השמן שבמנורה והוא המקור האמיתי להמשכת מוחין דנשמות דבי"ע וכמ"ש שמן משחת קודש פי' המשכת קודש העליון שהוא חכמה הוא ע"י השמן הנמשך ומוריד הקודש ממדרגה למדרגה בכל העולמות כו' וד"ל. וזהו כשמן הטוב על הראש כו' בהיות כי הנה מבואר במ"א שענין התהוות השערות דראש וזקן ממותרי מ"ס כו' הוא בחי' א"ח מצד הברורים לאחר שנתברר מח"ס בוקעים ועולים למעלה מהראש כו' ועד"ו ענין הנ"ל בדמעה שמן פריקת עול ומחמת המצור ומציק צעק לבבו בתפלה באהבת בכל מאדך כידוע נעשה מזה בחי' א"ח למעלה לאחר בירור הרע בתכלית וכמשל הכתישה של הזית כו' שמכתישת הזית נעשה השמן כמ"כ השמן הטוב הוא המשכת ח"ע דרך צמצומי השערות דא"ח זהו על הראש וד"ל והוא ג"כ התגלות טעמי תורה פנימית ח"ע בכל ניצוץ אלקי בדבר הלכה שהוא לומד שידוע שהלכות הם בחי' שערות דא"ח כו' כמ"ש קצותיו תלתלים כו' שהתורה ניתנה אש שחורה ע"ג אש לבנה כמ"ש במ"א בארוכה וא"כ צירופי אותיות ההלכה הן הן בחי' שערות דראש וזקן שבהן יורד השמן הטוב ונמשך בגילוי בניצוץ האלקי כי כל שיערה הוא המשכה מיוחדת מצומצמת לאותו הניצוץ אלקי ולאותן צירופי אותיות התורה שלמד כי כל א' מישראל יש לו חלקו בתורה כידוע וד"ל. וזהו בהעלותך את הנרות כו' דאחרן ה' בחי' כ"ג דלעילא שהוא אהבה רבה שמלמעלה למטה פי' שהשמן הטוב הג"ל הוריד בדיקנא דכהנ' רבא המשכת אהבה רבה לכל ניצוץ וניצוץ דרך כל שיערה ושיערה שבדיקנא כמ"ש ושמן ימינ' יקרא שהשמן הטוב היורד על הזקן וזקן אהרן כ"ג מוריד ימינו ימין העליון דחסד עליון שנמשך מלמעלה למטה מטה עד בלי גבול ותכלית כו' וענין אהבה זו הוא ענין האהבה והתשוקה אלקית לא של הניצוץ דהיינו שהתשוקה היא שיהי' גילוי אלקות לבד ולא שום דבר זולת זה וזהו למעלה ממדרגת הדביקות באהבת אברהם הלוחך ונסוע מלמטה למעלה וד"ל וזהו אשר עין בעין נראה אתה ה' כו' ועננך עומד עליהם כו' פי' עין בעין ידוע שהיא גילוי אלקות בנבראים בע"ג כמו שהגילוי הוא באצי' דכולא קמי' כלא חשיבא כו' כן ה' תכלית ביטול המציאות מפני פחד ה' והדר גאונו גם בזה העולם המופרד וכענין המבואר במ"א על דרז"ל כשם שבא לראות כו' וזהו ועננך עומד כו' פי' גם הענן והחושך הראשון שהוא צימצום הראשון מה' גבורות מנצפ"ך שבאלקים העושה הפירוד מאין ליש לא ה' ליש ודבר ממש (באמת) כ"א שהי' יודעין ומשיגים בעיני השכל דבלבא שהוא ענן ה' פי' שהוא העושה המסך והפירוד וזהו ועננך כו' וד"ל. והנה אהרן הוא אותיות נראה כי מפני שהי' בחי' שושבינא דמטרוניתא ה' בכחו להמשיך בכל ניצוץ אהבה רבה שמלמעלה למטה בתשוקת הגילוי למטה כמו למעלה

כנ"ל עד שעין בעין ראו את הוי' וזהו עין בעין נראה כו' והיינו ע"ד הדלקת הנרות דכנ"י שהעלם אל מול פני המנורה דוקא. וביאור הדבר כי הנה יש להבין במדות מל' שידוע דאין מלך בלא עם וכדי שתתפשט מדה זו הי' ע"פ הרצון דוקא מתחלה שהוא בחי' מל' כידוע וכנו' למעלה שהרצון שליט הוא בכל המדות כו' וזהו שאנו אומרים ברוך אתה ה' שיהי' אלקינו מלך עולם פי' ברוך הוא המשכת כתר שתתפשט מדת מלך על העולם כו' אמנם ענין עין בעין הנ"ל שיהי' גם בעולם המופרד שהם בע"ג ג"כ ענין גילוי אלקות ממש כמו שהוא במדת מלכות דאצי' עצמו שהיא אחת מצלעותיו כו' צ"ל מהיכן יהי' הרצון בזה דהלא באמת ערך הבע"ג לגבי אלקות שהוא בב"ג כו' הוא ממש כערך הזבוב לגבי אדם בר שכל ויותר מזה שבודאי לא יתעורר רצון האדם שיהי' גילוי עצמותו לפני הזבוב וכדומה מאחר שאין לזבוב שום צד יחוס בגילוי זה שהרי אין לו ערך אליו כלל כו' והגם שלהתפשטות המדות של מל' הי' הרצון היינו כדי שיהי' מלך על עם דוקא כו' אבל לענין גילוי אלקות בהם מהיכן יהי' הרצון כו' אך הענין הוא דכתיב פותח את ידך כו' פי' עז"מ כשהמלך בי' בשמחה גדולה מאיזה דבר בשורה אזי יוצא מהסתר והעלם היכליו וחדריו הפנימים וישב בחוץ לכל רואה ויתגלה לכל אנשי העיר אפי' לתינוקות ולשוטים כו' ואפי' נבזים ושפלים כמו מנוול ומוכה שחין יכולין לדבר עמו כו' והנה סיבת עוצם ירידה כזו גרמה למלך להיות כי הי' בנפשו תוספת הארה ושמחה בבחי' עונג מופלג עד שיהי' לו רצון לירד מטה מטה ולא תקצר רוחו בזה כלל אדרבה יתפוץ בזה משא"כ בלא השמחה והאורה הי' זר מאוד בעיני שכלו להתראות בחוץ לתינוקות שאין משיגים בגדלו כו' ועדמ"ו יובן למעלה שיש פתיח' דידו"ן עילאין פי' כי ע"י תוספת הארת פנים עליונים דא"א כמ"ש יאיר ה' פניו כו' עד שנפתחים שערי החכמה יותר מכפי המדידה הקדום ברצונו כו' עד שמשביע לכל חי רצון פי' שנמשך רצון עליון דאריך כו' שיהי' גילוי אלקות גם בכל חי הנפרדים ליש ודבר ממש במדת מל' כו'. ועתה יובן למשכיל ענין הדלקת נירות המנורה שהדליק מול פני המנורה דוקא פי' פני המנורה הוא כתר שבמל' כנ"ל ומול פני המנורה היינו שאהרן כהנא רבא המשיך הארת פנים עליונים דא"א עד שיהי' רצון בגילוי אלקות למטה כמו למעלה כו' כמ"ש נראה את ה' כו' שהוא אותיות אהרן כנ"ל וד"ל וזהו עיקר ענין ההדלקה דוקא שיאיר אור אלקות ביש נפרד כמו שהוא מאיר למעלה באצי' כשם שבא לראות כו' ועיקר הציוי הי' שידליקו מול פני המנורה שיאיר בהדלקה זו הרצון העליון הנק' מול פני המנורה ויעש כן אהרן כו' בא להורות שאהרן עשה בפעולת הדלקתו בנין קבוע לדורות בנשמות ישראל שיהי' בסגולת נשמתן פעולה זו בתמידות. והיינו שיהי' בפרעל כך שיאיר אור האלקי בנפשם כמו שהוא מאיר למעלה עין בעין כו' כי כן עשה אהרן אל מול פני המנורה העלה את כנ"י עד שמעצמם יעשו בתמידות כן לדורותיהם ד"ל וזהו ואנשי קודש תהיו לי פי' אנשי קודש בעלי השפע של הקודש שנשמת ישראל הן הגורמים שפע קודש העליון בכל עולמות דאבי"ע ע"י שהם בחי' אר"ח בהדלקת נשמותיהם בשמן הטוב בהלכות שלומדים וברשפי אש ההתלהבות באהבה הרבה והיינו התשוקה לגילוי אלקות כנ"ל וד"ל.

להבין שרשן של הדברים הנ"ל. הנה עיקר הדברים הוא שכל עיקר ההפרש בין מדרגת אברהם אוהבו לאהבה רבה דכ"ג בהעלותו את הנרות כו' אינו אלא שזה מלמטה למעלה וזה מלמעלה למטה. פי' כי אהבת עולם היא בחי' חסד דז"א והיינו ענין האהבה של המקבל אל המשפיע שיתקרב המקבל ממדרגה למדרגה בעוז התקשרות האהבה הלוך ונסוע באהבתו כו' עד כי יתדבק במקורו המשפיע כו' וזהו מצות לדבקה בו כידוע. אמנם אהבה רבה אינו בחי' דביקות והתקשרות המקבל כלל ולא שום ענין דבר שנוגע אל עצמות המקבל כ"א שתהי' התשוקה ברשפי אש שיהי' התגלות אלקות ולא יסתיר החשך דהיינו שגם בבחי' הצימצום בנבראים יהי' גילוי אלקות כו' כענין עין בעין נראה כו' זאת היתה תשוקת אהרן באהבתו ונקראת אהבה רבה פי' שהיא בבחי' ריבוי ההתפשטות שבלי גבול והוא בבחי' א"א וע"י שהמדות שם באורך מופלג כידוע וע"כ תהי' התשוקה שיהי' גילוי אלקות גם למטה שלא לפי סדר ההשתלשלות מאורות וכלים כו' וד"ל ובהיות שאין באהבה ותשוקה זו שום דבר הנוגע לעצמותו כלל רק שיתגלה אלקות לבד ה"ז דוגמת ענין אור האהבה שבמאציל שהיא רק מלמעלה למטה כידוע וד"ל וזהו בהעלותך את הנרות כי גר ה' נשמת אדם אהבתו מלמטה למעלה כנ"ל ואהרן כהנא רבא העלה הנרות שיודלקו באהבה רבה זו שמלמעלה למטה וד"ל.

וענין אל מול פני המנורה כו'. הנה כל עיקר ענין הדלקת הנרות הי' רק להגדיל הכתר דנוק' ע"י שהי' אהרן מקו האמצעי כו' ע"ש והיינו לפי שהי' שושבינא דמטרוניא הוא בחי' כתר דמל' כי בהיותה בבחי' בינה שבה תיקרא בשם אימא תתאה כו' וכשהיא בבחי' כתר שבה תקרא בשם מטרוניא לשון שררה והתנשאות כו' וביאור הדבר הנה מבואר למעלה שלגדולתו אין חקר כתיב ושהי' מלך על עם הוא ירידה גדולה כמשל מי שיתפאר לפני זבוב כו' וא"כ צריך שיומשך רצון למדת התפשטות המלכות וזה נק' כתר שבמל' כידוע והיא מטרוניא כנ"ל ואהרן הי' בחי' שושבינא דמטרוניא פי' להיות ששרשו מאהבה רבה דא"א וע"י דהיינו מדת התפשטות רב חסד שבלי גבול כלל כנ"ל וא"א הוא כתר הכללי והיינו קו האמצעי לדעת ת"ת יסוד ומל' כידוע ולכך הי' אהרן השושבין להמשיך הרצון מרצון הכללי למדת מל' להיות מלך על עם כו' וזהו ענין שושבינא דמטרוניא וד"ל. ועתה יובן ענין הדלקת הנירות אל מול פני המנורה דוקא. פי' פני המנורה הוא בחי' כתר שבמל' כנ"ל ומול פניה הוא בחי' כתר הכללי בחי' ע"י וא"א שלמעלה מהתחלקות הקוין חח"ג ובגיה' כו' וציוה ה' שיאיר נירותיה מול פניה דהיינו להעלותם בקו האמצעי עד הכתר הכללי ומשם יאיר פניה דהיינו שיומשך לה רצון שהוא הכתר שבה כנ"ל וד"ל וזהו להגדיל הכתר דנוק' פי' להוסיף אור באור הרצון כד' שהי' מלך על עם בתוספת הארה חדשה מכמו שהי' מקדם כו' אך מהיכן תהי' תוספת הארה גדולה כזו לזה הוא עיקר ענין השמן שהי' מדליק כמ"ש כשמן הטוב על הראש היורד על הזקן כו' פי' כי הנה כתיב שמן משחת קודש כו' דהיינו שעיקר ענין השמן הוא למשוך את הקודש העליון פי' שירד הקדש ויומשך מלמעלה למטה וממדרגה למדרגה כו' כי הקדש ידוע שהוא גילוי שפע החכמה מכת מקור חכמה הנעלמה הנק' ח"ס שהוא השמן

כשמן הגשמי שנמשך בחשאי והוא העלמי כן ירידת השפע מחכמה הסתומה היא בהעלם וזהו משחת קודש כו' וד"ל והוא היורד על הזקן זקן אהרן דיקנא דכהנא רבא פי' ממותרי מוחי' דחכמה הנעלמ' כשנתמלאת במילואה בימי הזקנה שאז הוא ענין הזקנה שקנה חכמה בבחי' דעת מיושבות כו' והוא הזקן דכה"ג שהוא ח"ס כו' והשמן הוא להיות כי ענין השערות הם צימצומי המוחין הנעלמים והוא הלכות שבתורה קצותיו תלתלים כו' שפנימית החכמה הנעלמה מוסתר מאוד מאד בהם לזה הוא עיקר מישוח השמן בכל שיערה דהיינו גילוי אור החכמה הפנימית בכל הלכה פשוטה כו' וכמ"כ גילוי אור המאציל ב"ה לכל ניצוץ וניצוץ אלקי בתפלה בבחי' אהבה רבה הנ"ל הוא ע"י השמן עילאה שיורד בצימצומי השערות דדיקנא דוקא כו' וד"ל ובזה יובן ג"כ ענין הדלקות הנירות בשמן משחת קודש הנ"ל ע"י אהרן כה"ג הי' להגדיל ולהוסיף אור בכתר דנוק' פי' כי הרצון הכללי הוא קדמות הרצון דהיינו עד"מ הנ"ל שירצה ברצון זה יתענג בו ואם לא ירצה בו יצטער בו כו' והשמן הוא ירידת השפע מלמעלה למטה בקדוש העליון שיהי' חכמה וטעם לרצון מדת המל' כו' והאור שיאיר את השמן הוא מאור הכתר הכללי שמאיר בשמן העליון הנק' ח"ס וזהו חכמת אדם תאיר פניו שהוא כתר שבחכמה סתימאה כמ"ש במ"א בענין הדלקת נרות דחנוכה וד"ל. וענין שיורד ע"פ מדותיו היינו להיות כי ע"י האהבה דאברהם הלוח ונסוע כו' לא נעשה ברי' חדשה בהיפך הטבע כי לעולם נשאר במעמד ומצב טבעו אם מגבורת או מחסדים כו' אבל ע"י אהבה רבה בתשוקת הגילוי אלקות לבד כנ"ל הוא נעשה ברי' חדשה לגמרי ונשתנה טבעו מכמו שהי' להתהפך מגבורות לחסדים כו' או לעקור רצונות נכריות מעיקרם ושרשם כו' והטעם הוא לפי שהשמן הנ"ל הוא למעלה ממדידות המדות ע"פ החכמה ובינה כו' וכשבא למדריגות אהבה רבה שלמעלה מהתחלקות הקוין כנ"ל שאינה אלא מלמעלה למטה לבד כו' אזי יתבטל לגמרי ממציות הטבעות כו' וד"ל וכמ"כ למשכיל למעלה אור אהבה רבה דבמאציל הנק' חסד דא"א וע"י כו' כשיורדת עד פי המדות דז"א אזי נתהפכו המדות מאיכות ההשתלשלות שלהם באורות וכלים ובענין ישמעאל בני ברכני א"ל יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמך את כעסך כו' וד"ל.

עבת פ' קרח בעזרה

ויקח קרח בן יצהר בן קהת כו'. למה נסמכה פ' ציצית אצל פ' קרח כו' אמר קרח טלית שכולה תכלת כו'. הנה מבואר בכתבי הארז"ל דעיקר קנאה של קרח הי' על זקן אהרן לפי שנאמר בכהנים פאת זקנם לא יגלחו ולא יקרחו קרחה כו' ועל הלויים הוזהר שיעבירו תער על כל בשרם כו'. ויש להבין מה ענין טלית שכולה תכלת כו' לענין קנאה זו. כתיב מלא כה"כ וכתוב את השמים ואת הארץ אני מלא ידוע שהוא ענין ממכ"ע וסכ"ע. וביאור הדברים יובן עפ"י משל גילוי המחשבה במח דוקא ולא בשאר האברים להיות

כי המחשבה לא תתיישב אלא בכלי המוח שכלי המוח הרכבתה מעין דוגמת המחשבה משא"כ הרכבת מזג הרגל וכדומה לא תקבל את המחשבה בתוכה כו' ולכך אם יכוהו במוח תתבלבל המחשבה ואם יכוהו ברגל לא תתבלבל כי אין לה שייכות כ"כ עם הרגל כו'. ואמנם אנו רואים בהיפך מזה. שמיד שעולה במחשבתו שיפשוט רגלו הנה תיכף תתפשט הרגל בלתי עיכוב ואיחור כלל וכלל ואם לא הי' מעין דוגמת המחשבה ברגל אי"כ הי' צריך שהות זמן מה עד שתלך המחשבה ותתפשט בכלי הרגל כו' א"כ מזה שתתפשט הרגל מאלי' וממילא באותו רגע שיעלה במחשבתו לפושטה נראה שיש ממהות המחשבה ממש ברגל ע"כ א"צ שהות בהיפוך הנ"ל. והענין הוא ששניהם אמת דבגילוי אין מהמחשבה כלל ברגל אבל בהעלם ישנה ברגל כמו במוח ממש בשוה כו'. וביאור ענין העלם המחשבה הוא ענין בחי' יחידה שבנפש המקפת מראשה עד רגלה של כחות הנפש שבכלי הגוף כ"א ממש בשוה מבלי קדימה לא' על חבירו או ביתרון מעלה מא' על חבירו כו' משא"כ בגילוי כחות הנפש אדרבה בהם יתכן דווקא הקדימה במוח מן הלב וגם העילוי כידוע וד"ל ונמצא לפ"ז העלם המחשבה שברגל אינה בבחי' גילוי אור וחיות אצלה אלא מקפת היא את הרגל מכל צד כמו המחשבה הגלוי המקפת דבר ממשי כשמציירו בדמיון מחשבתו כמבואר בלק"א. ועפ"י משל זה יובן ג"כ למשכיל למעלה ההפרש בין ממכ"ע לסכ"ע שבחי' גילוי אור חיות אלקי להוות הנמצאות מאין ליש בו יהי' הבדל והפרש בין ראש . . כמו ערך חיות אלקי שבעולם העשי' הארץ הדום רגלי כו' לגבי חיות אלקי שבעולם הבריאה בג"ע העליון שנהנין מזיו השכינה כו' ששם בחי' מחשבה עילאה שורה אימא מקננא בכרסי' כו' כידוע וה"ז ממש כמו בחי' יחידה שבנפש לאחר שתתפשט בכלי הגוף בכלים מכלים שונים יהי' כח הראי' שבעין מובדל ומופרש מכח השמיעה שבאזן וכן כח ההילוך שברגל כו' אבל בבחי' יחידה עצמם כל הכחות שוים בבחי' העלם היחידה שמקפת אותם מכל צד בשוה וגם הנה היא שורה בהעלם בתוך כל אור וגילוי חיות כל אבר כנ"ל במה שתתפשט הרגל מאלי' ע"פ יחידה כו' וד"ל. והו ענין את השמים והארץ אני מלא פי' הוא ענין סכ"ע המקיף את כל הגילויים מא"פ של מדת מל' דאצי' לכולם בשוה שמים וארץ יחדיו כו' וענין אני מלא שבאמת השראת המקיף בכל פרט מכל כלי וכלי בשמים בפ"ע ובארץ בפ"ע אני מלא לית אתר פנוי מני' כמשל הנ"ל שברצון שבמוח יפשוט הרגל או היד וזהו הוא מקומו של עולם והוא טובל את המקום כמ"ש ואני אסבול כו' וכמשל מקומה של כלי שסובל את הכלי והיינו כמשל העלם המחשבה כו' וד"ל.

ב) והנה כתיב ויטע ה' אלקים גן בעדן כו' לשון ויטע משמעו שהוא בחי' עשי' לבד כמו הנוטע בידיו את אילן הגשמי כו' וכמ"כ בחי' זיו השכינה שנטע ה' בעדן מקדם הוא בחי' עשי' לבד לגבי עצמות הנוטע שהוא אור המאציל וכמ"ש מה רב טובך כו' פעלת לחוסים כך פעלת הוא פעולת מלאכה גשמי' כו'. וביאור הדבר להיות כי גם אור א"ס ב"ה שבבחי' גילוי אור וחיות מכלי לכלי כו' הוא ג"כ בחי' א"ס למעלה בעילוי אחר עילוי עד שאנו אומרים הכל ירומך סלה כו' ולא יגיעו לסוף ולקץ במספר העליות

של העולמות והטעם הוא כי מפני שהארת הסובב הוא בממלא וכמו שא"ס .. כן א"ס לממלא כי הוי' הוא אלקים כו' וד"ל וזהו שלאחר נ' אלף יובלות ועדין אין דומה לך מושיענו לתחיית המתים פי' נ' אלף יובלות ידוע דו' אלפי שני דעכשיו ביום השביעי שכולו שבת יהי' עלי' להם ויהי' עולם העשי' שלנו בבחי' יצירה .. שהי' קודם החטא ויצו' דעכשיו בבחי' ברי' ואצ"י בבחי' ברי' כו' ובשטטה השני' יהי' עוד עלי' עד נ' אלף יובלות עד"ז ועכ"ז אין דומה לך לעצמות הסובב המקיף מראש עד רגל בשוה כנ"ל כי אור א"ס ב"ה למעלה עד אין קץ כ... במ"א בענין ממעקים כו' וד"ל.

ג) והנה אין כבוד אלא תורה בגי' ל"ב (שהן ל"ב) נתיבות חכמה דאורייתא מחכמה נפקת וע"ז אומרי' המלאכי' קדוש ה' אבל מכה"כ כו'. וביאור הדברים בהיות כי ידוע ענין השערות ממותרי חכמה שהוא .. בדילוג גדול כו' וכמ"כ כתיב ושער רישי' כעמר נקי' פי' בשעה שנתגלו י' הדברות הרי חכים ולא בחכמה ידיע שבבחי' הסובב שאין הנ' אלף יובלות מגיעים אליו נתגלה בשעה זו כי אורייתא מחכמה הקדומה נפקת וענין יציאת' מ... הוא בבחי' שערות ולכך נקראו בשם נתיבות כמו הנתיב מן העיר לדרך השדה והיער שנתיב זה ירידה היא לאנשי העיר לצאת החוצה לשוטט במדבר ובשדה כו' וכמו השערה שהיא מותרי ירידת השפע להיות דבר מופרד כו' כן עד"מ ד... גדול הי' יציאת שפע חכמתו ית' שבבחי' סכ"ע להיות מתגלה בדיבור העליון בחכמה שבמל' דאצ"י באמרו אנכי ולא יהי' לך כו' וד"ל.

ד) וזהו ענין ל"ב חוטינ שבציצית שהן כללות כל המצוות שהן רק בכלל ל"ב נתיבות ובדרך פרט יתחלקו לתרי"ג אברים ראי' ושמיעה הילוך כנ"ל במשל יחידה שבנפש כו' וד"ל ובוה יובן במה שמעטפים בטלית וציצית קודם התפלה הוא הכלל והוא פריסא דמלכו' שמים הוא הארת ל"ב נתיבות מסכ"ע כדוגמת הקפת הטלית כו' וב' ציצית שלפניו מאירים בבחי' מקיף במוחין דנוק' כו' ואח"כ מתחלק לפרטים רבים בסידור' דצלות' בב"ש ופסד"ז ויוצר וק"ש וש"ע כ"א גבוה מחבירו כנ"ל ועד"ז בהלכות שבתורה מתחלקות הל"ב נתיבות לו' סדרים זרעים בחסד ומתחלק להרבה מסכתות ועד"ז בכל חלקי פרטי הסדרי' כו' וד"ל. וזהו כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וזקן אהרן כו'. פי' שערות הראש כעמר נקי הוא כללות הל"ב נתיבות שמהם כל פרטי ההתחלקות אח"כ בדיקנא דכהנא רבא כו' וזהו יורד ומתחלק אותו השמן הטוב שבחכמה דא"ס על הזקן דאהרן כו' וד"ל.

ה) והנה אהרן כה"ג הי' שושבינא דמטרוניתא פי' שהמשיך אהבה רבה שלמעלה מן השכל בתוך כני' וזהו אשר נמצא תמיד ההתעוררות פתאום בכללות נ"י בלתי הכנה מקודם כו' וע"כ נאמר עליו רבים השיב מעון בשלום ובמישור הלך אתי פי' את"י הוא בחי' כתר המקיף וסובב מכל צד בשוה בראש ורגל כנ"ל ולהיות כי אעפ"י שהי' אהרן מדרוע' ימינ' לא מימין לבד אך הלך במישור ובשלר"ם הוא בחי' קו האמצעי אל מול פני המנורה כו' שעולה עד הכתר כידוע ולכך הלך את"י פי' המשיך אות"י בכנ"י להיות מעורר את האהבה גם מתוך החשך כי לפני אור הגדול דחסד עליון דא"א בורחים כל התיצונים

זהו ורבים השיב מעון כו' לאכללא שמאלא בימינ' מפני הארת הכתר שבקו האמצעי שלמעלה מהתחלקות קוין (זהו מחלקותם לש"ש ב"ש ובי"ה שהתורה היא בקו האמצעי הלכה למשה מסיני כו' לכך נכללים גבורות דב"ש עם חסדים דב"ה וסופה להתקיים כו' אבל מחלקות קרח עם אהרן הי' שלא לש"ש כי אהרן הלך במישור וכוונות קרח הי' להיות בבחי' גבורות לבד שהוא התכלת וד"ל).

ו) והנה במצוות ציצית יש לבן ותכלת. ענין חוטי הלבן הוא ענין שער רישי' כעמר נקי' הנ"ל והן מעשה המצוות שהם רמ"ח חסדים מחסדי' העליונים דלובן העליון היורד על הזקן וזן אהרן כו' זהו וראיתם אותו וזכרתם את כל רמ"ח מ"ע דווקא כי בלבן דציצית תלויים המ"ע וכמ"כ ענין למען תזכרו כו' והייתם קדושים לאלקיכם פי' כענין אשר קדשנו במצוותיו כו' כי במ"ע באי' בני' לקודש העליון שורש כל הקדשים שהוא רב חסד המשפיע כל המוחין עליונים כו' כידוע ואז אנשי קודש תהי' שביכולתם להשפיע חכמה כו'. אבל ענין התכלת שבציצית שהוא דומה לרקיע כו' שהוא בחי' גבורות דאשא תכלא דאכיל ושצי כו' הוא כרסי' דדינ' כנו' בזהר הוא שורש שס"ה ל"ת המבריה כל החיצונים (כמו במעשה דטפחו לו ד' ציציות כו') ויש להבין בזה דהלא לא יגורך רע כתיב ואין רע יורד מלמעלה כידוע ולמה צריכים לאשא תכלא לבער הרע כו'. אך הענין הוא דהנה כמו שבחי' השערות דקדושה הוא דילוג השפע הבאה ממקום גבוה מאוד נעלה שאין בערך המקבל כנ"ל כמ"כ את זלע"ז עשה אלקים בשערהא אחידי כו' בין נקבי עור דנוק' יוצאים זיעות המתורות פסולת גבורות דקדושה עליונה ובהם נאחזים החיצונים (והוא ענין מאן דגליש למטדוניתא כמ"ש במ"א ולכך נקראים שעירים כו') ומצד ששורש בחי' השערות דקדושה הוא ממקום הגבוה מאד ע"כ גם בירידת השפע לחיצונים תרד בבחי' עומק גדול בעמקי הקליפות הנק' עומקא דתהומא רבא פי' כתר שבחכמה דקליפה כו' הנק' אפלה וכמ"ש דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו פי' למעלה מהחכמה והדעת ונקראים גם הם בשם ארחות (כמ"ש ארחות) עקלקלות (שהן נגד ארחות ה' דקדושה כו') והוא בחי' טובב דקלי' כל באי' לא ישובו כו' ולהיות כי עומקא דתהומא רבא הוא תחתית השאול אינן באים לשם כ"א עוברי רצונו דווקא בשס"ה מל"ת כידוע ובלתי זאת הגם שהוא שאול לאבדון איננו נפרד לגמרי מאלקות דהלא כתיב אם אסק שמים שם אתה אציע שאול הנך וכתוב מבטן שאול שועתי כו' כי קמי' כחשיכא כאורה כו' אך ענין עוברי רצונו באכילת חלב דם וכיוצא שאול ואבדון תאכלנו ויאבד לגמרי כו' ונמצא אין האבדון מצד השאול עצמו כ"א מצד העבירה שאכל חלב דם וכיוצא והרי העבירה עצמה קשה הרבה משאול תחתית כו' ומוזו נוכל להבין ענין יראת עונש על העבירות שאין הכוונה כמו שסוברים שהיראה היא מן העונש שמצד השאול עצמו כי אנה מפניך אברח כנ"ל ואת האלקים הוא צריך לירא ולא את העונש כו' אך עיקר היראה באלקים הוא ממה שמשליכים כ"כ בעומק התתום כו' זהו הוראה שרצון ה' במצוה מאד נעלה במדרגה עד שהעוברת טוב וחסד אמתי יחשב לגפשו שיאכלנו השאול רק בכדי שאח"כ יצא נקי ויוכל לידבק במצוות ה' ורצונו הפשוט כשאר הנשמות כו' וכל מה שאנו רואים

עוצם תכלית הירידה בעמקי שאל יותר אנו רואים תכלית העילוי והיוקר של המצוה לאחר שיצא מהשאל כמ"ש מוריד שאל ויעל הירידה בשביל העלי' היא וכל שהירידה יותר מסתמ' פגים בעילוי היותר גדול כו' וד"ל ועדימ' אב המכה בנו כשעבר דבר נגד רצונו אם הדבר ההוא קטן בעיניו ההכאה קטנה והכעס אינו כיכ אבל כל מה שהאב הוא יותר ככעס ומכהו הכאה עצומה מזה אנו רואים שעבר דבר גדול כמו ששובר ופוגם אבן טוב וכדומה וד"ל. ויובן הנמשל למעלה דבאמת אין רע יורד וכו' היינו העונש עצמו שהוא השאל כו' אמנם משפט ירידתו לשם הוא חסד אמתי כדי שיתקן כנ"ל והיינו המלך המשפט דאצי' המרחם עליו שיתייסר בשאל ויצא נקי כידוע דמשפט איתו רחמי כו' והנה כאשר יצוה להוריד בירידה עצומה מזה ניכר גדול הפגם בדבר היקר ביותר כנ"ל והיינו ענין אשא תכלא שהוא עוצם הגבורות דקדושה שיצוה .. בתחתית כו' שמן העונש מובן שהתכלת הן חוטין דטלית הנמשכים מבחי' טובב דקדושה הוא בחי' המגיד לארחות עקלקלות כו' כמו שחוטיו לבן הם המנגדים כנ"ל רק שחוטיו תכלת הן בחי' הגבורות שלא לסבול הפגם כלל כו' ולכך נק' כרסיי' דדינא כו' וד"ל (וע"ד המבואר במ"א בענין חריג דאבא דשמן המור גבורות דאבא שלא יכול לסבול הטעות הוא במדרגה א' עם הבנת השכל שבבחי' חסד דחכמה כי אם לא הי' מביין בטוב את השכל לא הי' מרגיש כיכ בהטעות כו' וד"ל) וזהו לא תתורו אחרי לבבכם כו' לסור מכל רע מגודל עוצם היראה מה' מחמת שמבינים מתוך העונש הגדול גדול היקר שהוא התכלת שבציצית בראותו אותו כו'.

ז) ואחר כ"ז יובן ענין סמיכת פ' ציצית לפ' קרח וגם טענת קרח טלית שכולה תכלת כו' שהוא עיקר ענין מחלקותו על אהרן. בהיות כי נתקנא קרח בדיקנא דאהרן הנ"ל שהוא ענין חוטי לבן דעמר נקי שיוורד עד עמקי שאל ומאיר גם את החשך הגס כו' מפני כי הלויים הוזהרו שיגלחו זקנם ויעבירו תער כו' שהרי הם מבחי' גבורות דא"ח למעלה כו' יכולים להוסיף יניקת שערות באחורי עור דנוק' כמ"ש במ"א אבל הכהנים הוזהרו בל יגלחו זקנם להיותם מבחי' אור ישר מקור החסדים כו' וד"ל ורצה קרח לשמש בבחי' כהונה גדולה באופן אחר. בטענתו על עיקר ענין כהונה גדולה הוא האור הגדול המתפשט למטה מטה להאיר במחשכים כו' והוא בחי' מקיפים הדוחים את החיצונים כו' והיינו שנדחים מאליהם כי מתבטלים מפני האור כי רב הוא כו'. לזאת יש אופן אחר והיינו מקיפים מבחי' התכלת שהוא כרסיי' דדינא הנ"ל שמפני היראה יברחו החיצונים כי נורא הוא מאוד כו' וזהו בחי' מקיפים דגבורות שהוא שורש הלויים כו' ואז בלתי יצטרכו לליב חוטים לדחות החיצונים כי טלית שכולה תכלת כו' איך יתקרבו החיצונים ובדרך זה גם הוא יוכל להיות כה"ג כו' וד"ל אך טעה ושגג כי דרך זה לא יהי' כ"א אחרי הבירורים ביום שכולו שבת שיבוער רוח הטומאה כו' ואז הלויים יהי' כהנים ולא עתה וכמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו' ביום ההוא דוקא וד"ל.

ח) והנה ע"פ כל הנ"ל יובן הפסוק מעוז לתום דרך ה'. וגם מאמר הזהר פ' שלח (קט"ג ב') פתח ר' אלעי' תמים תהי' כו' תם ים כו' ע"ש. הנה ההפרש בין תו"ם לת"ם מבואר במ"א בענין הולך בתום הולך בטח וכמו אין

בו מתום כו' דהיינו בחי' הכתר שהוא החולם ע"ג אתון וכמ"ש ותחלמינו ותחיינו כו' ע"ש. וביאור הדברים היינו הנ"ל בענין בשלום ובמישור כו' כי בחי' קו האמצעי שעולה עד הכתר הוא בחי' פנימית הכתר דמה שיושפע ממנו בדרך קוין ימין ושמאל הוא מחיצוניותו כו' והיינו בחי' נקודת חולם שע"ג האות כו' וזהו הולך בתום ילך בטח ושאנן מאחיזות החיצונים כי הוא מקור המקיפים שנדחים ממנו כל החיצונים כידוע. ואמנם מעוז לתום הוה שיתפשט בגילוי בחכמה ובינה ומדות הוא דרך הוי' פי' בחי' ארחות הוי' שהן שערות דדיקנא דאהרן שבהם יש משמן הטוב שעל הראש כנ"ל כי בשלום ובמישור הלך כנ"ל וד"ל. וענין המעוז שהוא לשון חוזק וגבורות כי הלא הם באים מתגבורת החסד הגדול כנ"ל בענין עמר נקי' כו' וד"ל. וזהו תמים ת"ם י"ם כו' פי' כי התמימות הוא בחי' השלימות מבחי' פנימית כתר שלמעלה מהתחלקות קוין אמנם שימצא שלימות כזה גם למטה מן הקוין לאחר שחור"ב כאירים במדות כו' צריך שיומשך מן התום הוה לתוך אתון ואז יקרא תם תם י"ם פי' בחכמה ובינה שהן שרשי הקוין ותם הוא המשלים ים ומי שהן חור"ב כו' ונמצא שגם למטה במדות יש ענין התמימות הכלולה מכל המדות חור"ב כו' והוא הולך עד התום שלמעלה מחור"ב ד"ל וזהו לא ימנע טוב להולכים בתמים דוקא וגם ענין התהלך לפניו בקו האמצעי והי' תמים כו' וד"ל. (וע"ש בזהר שלח קס"ג ב' גבי תם ים נזכר ענין תכלת הנמשך מהדג שביס הנ"ל ועמ"ש בענין ים בד"ה רפאני ה' וארפא.)

— ● —

בעז"ה

להבין שורש הדברים הנ"ל. הנה צריך להקדים הידוע בענין ממכ"ע וסכ"ע דהם ענין א"פ וא"מ וידוע בע"ח דעיקר ההפרש בין הפנימי למקיף הוא שהפנימי מתלבש בכלי ובא לידי התחלקות חב"ד חג"ת נה"י כו' והמקיף א"א לו להתלבש בכלי אלא הוא מקיף מראש ועד רגל בפעם אחת והוא למעלה מהתחלקות כלים דחב"ד חג"ת כו' לכך שורה בראש ורגל כאחת בשוה כו'. ולפ"ז עיקר ההפרש לא כמו שסוברים העולם שהפנימי בכלל השראה והמקיף אינו בכלל השראה כו' אדרבה נהפוך הוא שהפנימי השראתו בדרך ה.. ואין זו השראה וגילוי אמיתי כו' אבל המקיף ששוכן בראש ורגל כא' מפני שאינו מסתתר בלבוש וכלי הרי השראתו אמיתות דהיינו שעצמותו שורה בלי הסתר כלל כו' וזהו מ"ש את השמים והארץ אני מלא כי בבחי' .. מות שורה בהשראה אמיתית כמ"ש אני מלא ממש לית אתר פנוי מיני' אך מה שהוא בהעלם ולא בגילוי אינו העלם אמיתי של המקיף אלא הוא נק' העלם לגבי המקבל לבד אבל לגבי עצמותו הוא יותר גילוי מגילוי אור הפנימי שאינו מתגלה אלא לפי אופן .. הלבוש וד"ל. ויובן כ"ז עפ"י המשל הנ"ל בגילוי המחשבה במוח כשמתפשטת ברגל בלי איחור זמן כו' וזהו שנו'

לשון כבודי בגילוי אור פנימי דוקא כי כבוד הוא הלבוש כידוע ובמקיים כתיב אני מלא וד"ל. והנה ידוע דשרש דשרש .. א"פ הוא מבחי' הקו והחוט של אור א"ס ב"ה בראשית בצימצום המקום פנוי כו' ההולך בדרך ישר מלמעלה למטה גילוי אחר גילוי בצימצומים רבים עד רגלי העשי' כו' ושרש דשרש כל האורות מקיפים הוא מבחי' הסובב המקיף את המקום הפנוי מכל צד בהשוואה אחד כו' וגם המקיפים של הא"פ שמתעגלים מן החוט בדרך הילוכו כו' שרשם ג"כ מבחי' הסובב של העצמות שהוא מקור ושורש כל המקיפים הנעשים בהשתלשלות כו'. והנה הגילוי דאורות פנימים משרשם ומקורם בחי' החוט כו' הוא במדרגה אחר מדרגה עד שהתחתון לגבי העליון כקליפה למוח' דהיינו בחי' עשי' לבד כו' וכמ"כ העליון לגבי העליון ממנו עד שיש ג' אלפים יובלות בעליות הא"פ זה למעלה מזה בעילוי אחר עילוי כענין הכל ירוממך כו'. וביאור דבר זה ע"ד דוגמא. הנה ג"ע התחתון בו נברא אדם הראשון וקודם שחטא הי' ג"ע זה תכלית וסוף כל ההשתלשלות העולמות במדרגת עולם השפל הוזה שלנו והי' עובד ה' בג"ע זה כדרך שאנחנו עובדים בעוה"ז כדי לקבל שכר כו' כמ"ש ויניחוהו בג"ע לעבדו כו' ושכר עבודתו קיבל בג"ע העליון ששם זיו השכינה לא בצימצום והסתר כ"כ כו' והנה אנחנו עבודתינו בעוה"ז השפל יותר בהסתר וצימצום מג"ע התחתון ושכר עבודתינו נקבל בג"ע התחתון כי שם גילוי השכינה יותר מבעוה"ז השפל כו' וא"כ נמצא שלאחר החטא שירדו העולמות כידוע נעשה בחי' עשי' דאדה"ר שכר ועונג אלינו כו' וכמ"כ עדין גם שכר ועונג אלקי דג"ע העליון שבבריאה הוא בחי' מעשה ועבודה לבד לגבי אורות האצ"י כו' וכן עד רום המעלות גם זיו גילוי האצ"י הוא בחי' מעשה ועבודה לגבי פרצופים א"א וע"י שבראשית הקו והחוט הוזה כו' עד מחשבה דא"ק שהוא שורש כל הא"פ כידוע ובוזו יובן ענין הנ' אלף יובלות שאין קץ לעילוי אחר עילוי בגילוי הא"פ מהקו והחוט הוזה בהיות כי כאשר יתעלה ג"ע התחתון ויהי' במדרג' ג"ע העליון וג"ע התחתון דעכשיו יהי' בחי' עשי' כעוה"ז שלנו אזי ג"ע העליון יהי' בבחי' האצ"י והאצ"י דעכשיו יהי' בחי' בריאה דג"ע העליון דעכשיו כו' ועד"ז עד רום המעלות וזהו עלי' שמטה א' דשית אלפי שני דעכשיו כו' ויהי' שמטה שנית בעילוי עוד יותר מדרגה א' דאצ"י העתיד שנתעלה יהי' בריאה לגבי אצ"י דשמטה שנית כו' ועד"ז בכל השמטה דיובל א' ועד ג' אלף יובלות שנמצא הועלה אור החוט מצימצומו בעילוי אחר עילוי לגבי העצמות הסובב לאין קץ ותכלית למעלה מעלה ועכ"ז כלא חשיב לגבי העצמות הסובב בהשוואה לכל צד כי הרי הוא מקיפו מראשו ועד רגלו כא' בלי ירידת המדרגות או עילויים רבים כי העילוי והירידה לא תתכן אלא באור פנימי כו' כנ"ל כי עיקר סיבות הדבר של עליות הרבה דא"פ הוא רק מצד הכלי והצימצום שבעליון מתגלה יותר וכאן מתגלה מעט לפי אופן הלבוש כו' אבל קמי עצמותו ית' כחשיכה כאורה שוין כי לית אתר פנוי מיני' כנ"ל שהוא שורה השראה אמיתית וא"כ אין הנ' אלף יובלות עושים שינוי התפעלות בעצמות כלל עד שתקר' בשם עלי' ד"ל. ועתה יש להבין ענין אין כבוד אלא תורה שהן לי"ב נתיבות חכמה וזהו מכה"כ כו'. הנה תחלה יש להבין מה שלפעמים נו' בע"ח דשערות דא"א בא"א כו' וזרוב הפעמים כמו לי"ב תוסין דציצית כו' וכמ"כ שערות דא"א בא"א כו' וזרוב הפעמים

גוי שעיקר ההשתלשלות הוא דנה"י דז"א מוחין לנוק' וכמ"כ נה"י דא"א מוחין לאר"א כו'. אך הנה מבואר במ"א דכל עיקר ענין השערות הוא כשההשפעה הולכת בדרך דילוג גדול ממהות למהות אחר שאין מערכו כלל אזי לא יוכל לקבל כ"א דרך שיערה לבד כו' ומז"א לנוק' שהם קרובים בערך תקבל השפע מגופו דז"א שהם בחי' נה"י שבו אבל ממוחין דאז"א כשיאירו בנוק' שהן הגבה מאד נעלה ממנה לא תקבל השפע כ"א בבחי' שערות לבד וכמשל השערות שהן ממותרי של המוחין ובאמת יש להבין איך יתכן שמותרות של שפע השכל וההשגה תהי' השערות הרי היא מופרדת מאד אפי' מבשר האדם שלא יכאב לגוף האדם בחתך אותן כו' אך עיקר ענין הוראה שיש בהם שמץ מיני' מהאר"ת השכל אינו אלא בהתחלתן לבד דהיינו בראשית יציאתן מן המוח שבראש ששם אחוזים ומקושרים היטב במוח ונחשבים ממותרי המוח ממש וגם בחללן נמשך קצת מותרי המוח אבל שם נפרדים הם כו' עד שבחתכו שם לא יכאב אבל בחתכו במקור השערות במותרי המוח יכאב כמו למוח עצמו כו' ונמצא עיקר הפירוד באמצעות הילוכן בחללן ולא בערוץ עדין מקושרין במוח שאין שם פירוד רק שהם מותרות לבד כו' ועד"ז יובן בענין השערות דא"א במוחין דנוק' שהן ליב חוטינ דציצית כמבואר בכתבי האר"ז"ל דהיינו שנמשך מחכמה עילאה הנק' אבא שורש כל האצי' ל"ב נתיבות חכמה בחכמה שבמל' דאצי' * הוא מקור כל נברא והיא מדה תחתונה שבאצי' להוות יש ונפרד כו' וא"כ מה שנתגלים י' הדברות אנוכי שהוא דבר ה' בהלכות בחי' פנימית חכמה דאצי' במדת מל' דיבור העליון מקור כל נברא הוא בדילוג גדול ממהות למהות אחד שאין ערוץ ביניהם כלל כו' ולכך יקרא בשם נתיבות כמשל המשכות מותרי שפע השכל בחללי השערות לבד כו' כי לא תוכל לקבל בבחי' עצמות ההשפעה כנה"י דז"א מוחין לנוק' שהוא בחי' חכמה שבדיבור העליון כידוע וד"ל וכמ"כ אורייתא מחכמה נפקת ע"ד הנ"ל כי פנימית אבא שהוא התורה מחכמה הקדומה דא"ק נפקת בבחי' נתיבות ג"כ זהו ושער רישי' כעמר נקי' פי' רישא דא"ק הוא מחשבה וחכמה דא"ק כשנמשכים ממנו חכמות התורה בגילוי האצי' בחכמה דאצי' כו' אינו אלא בבחי' שערות לבד כי הוא דילוג גדול כו' כי התורה גובלת חכמה דא"ק לבד כו'. ועיקר הטעם יובן עפ"י הנ"ל בענין נ' אלף יובלות מאחר ששורש כל העליות הוא רק עד החכמה דא"ק לבד כי קו הוא ראשית בחי' המשכות החוט מן הסובב וכידוע דאין התלבשות אור הסובב להיות בבחי' קו אינו אלא בחכמה לבד ומבואר למעלה שגם בסוף כל העליות לא יגיעו לעצמות הסובב אמנם בפנימית חכמה דא"ק יגיע קצת הארה מן העצמות .. קו חוט כו' ונמצא כשנתגלה יו"ד הדברות בעוה"ז השפל היתה גילוי העצמות של הסובב שבפנימיות א"ק ומשם נמשך משער רישי' לאבא כו' עד חכמה שבדיבור מה שלא יהי' כזה בני' אלף יובלות בעליות העולמות כניל וד"ל וכל זה מרומז בפ' ציצית שכלולה מכל המצוות בהיות כי החוטינ מצמר הלבן והוא ענין שער רישי' כעמר נקי דוקא כי יש הפרש בין שערות סתם לשערות דעמר נקי כידוע דשערות דדיקנא אע"פ שהם רחמים עכ"ז הם בבחי' גבורות וצימצומי הרחמים כו' בהיות כי עיקר טיבת

צמיחתן הוא מחמת המותרות שבאים בבחי' אור חזר מפני הבירורים שעולים מלמטה למעלה כו' אמנם שערות דעמר נקי הוא לובן העליון כשערות דצמר לבן שלא בא מחמת מותרות שנדחין לחוץ כי הוא נקי מן הפטולת כו' שהרי הוא עדיין למעלה מענין הבירורים כי פנימית חכמה דא"ק לא בא עדיין להיות מברר כו' רק הן מותרי החסדים הגדולים שאינן מתיישבין בכלי הראש כו' והוא מצד ריבוי תגבורת החסד כו' מלמעלה למעלה כו' ולא מצד בירורים מלמטה כלל כו' וד"ל ומשם נמשכים לשערות הלבן שבדיקנא דכהנא רבא כמ"ש כשמן הטוב על הראש הזה דא"ק כו' יורד על הוקן זקן אהרן כו' וכל זה מצות הלבן שבציצית בב' ציצית שמלפניו מאירים אורות דדיקנא במוחין דנוק' בבחי' א"פ דהיינו שנכנסים ללב דכנ"י כידוע דדו"ר שבאים מלמעלה על האדם בלתי יגיעה הוא המשכות האהבה רבה עליונה דאהרן כה"ג ויש שנשפע עליו בבחי' מקיף לבד מבלי שירגישם עדיין והם ב' ציצית שמלאחריו כענין וימינו תחבקני וד"ל. ועתה יש להבין ענין התכלת שבציצית וגם להבין ענין קרח שא' טלית שכולה תכלת כו' מה ענין מחלוקתו על דיקנא דאהרן כו'. הנה התכלת דומה לים וים דומה לרקיע כו' ונז' בזהר ובי"ע דהתכלת הוא בחי' מקיף כמו הרקיע אך מקיף דתכלת הוא מסמא עיני חיצונים וזהו שבכלי המשכן פרסו בגד תכלת עליהם כו' ע' בלק"ת ואע"פ שכל המקיפים הם דוחים את החיצונים כי לא יוכלו להביט במקיף ובורחים כו' אבל התכלת הוא גוון אשא תכלא כו' הוא מקיף תקיף וחזק מאד מבחי' גבורות הקשות עד שמסמא עיני החיצונים בהביטם בו כו' והוא הנשפל במדרגה יותר מכל המקיפים עליונים להיות כי ענינו הוא כאשר יש ריבוי יניקת חיצונים אוי מסתתר מאד ומשפיל עצמו להיות מקיף על הא"פ שאחזו בירי חיצונים ובבואו מיד מתפרדים כי מרוב תקפו וגבורתו יסמא עיניהם כו'. וביאור הדברים, הנה ידוע פי' מקיף בכל מקום כאשר יהי' ריבוי השפע יותר מכדי קבלת המקבל הנה אותה השפע היתירה שהיא עמוקה מהמקבל תהי' על מחשבת השגתו בבחי' מקיף וטובב מבלי שירגישנה במוח אמנם תשמר אותו מכל טעות מליסוג אחור מנקודת ההשכלה כו' זהו משל למה שהמקיף דוחה חיצונים כו' כי מפני רוב גילוי האור כי רב הוא הוא נדחה כל פטולת ממילא כי לא יוכלו להתקרב כ"א לאור מועט ומצומצם כו' אמנם יש מקיף אחר שאין החיצונים בורחים מצד עצמו כי רב הוא כו' רק מצד התנשאות יתירה שבאה מבחי' גבורות בתקפה כמשל גבורת הלב של הארי שאינו מצד כוחו העצמי כי הרי הנמר עו ממנו רק מצד התוקף וההתנשאות כו' וכמ"כ יובן עדי"מ במל' דאצילות הנק' ים היא דומה לרקיע כשהיא בבחי' כתר שבה שהוא בבחי' ההתנשאות של בחי' מל' כמ"ש במ"א בענין שום תשים עליך מלך שיש ב' מיני מלוכה הא' מצד הקירוב אל המלך בראיית פניו ומדותיו כו' והב' מצד ההתנשאות כשהוא מוגבה בלבבו בבחי' כתר מל' שבראשו כמ"ש מלך במשפט יעמוד כו' ובהתנשאות זו היא עיקר המלוכה על אנשי המדינה וזהו עליך מלך בבחי' מקיף כו' ויובן כדוגמת זו למעלה שכאשר בחי' כתר שבמל' דאצ"י שהוא הטלית פרישו דמלכות שמים כו' הרי עיקר מקור מציאות כל החיים עליונים שמחכמה שבמל' נמצא מצד התנשאות זו לבד והרי המקיף הזה נשפל למאוד עד שהוא בדוגמת הא"פ להחיות כל מציאות כו' אמנם מחמת תקפו וגבורתו

של המקיף הזה (עד) שהחיצוניים לא יוכלו לקבל יניקה ממנו כמ"ש קומה ה' ויפוצו אויבך כו' וד"ל. וזהו ענין התכלת שהוא מקיף חזק והוא הגשפול במדרגה מכל המקיפים עליונים אך כשהמל' מסתרת בבי"ע עה"ד טו"ר או יכול להיות יניקת החיצונים יותר מדאי אוי מתגלה המקיף הזה ומסמא עיניהם שלא יביטו בקדש העליון כמ"ש ופרשו עליהם בגד תכלת מלמעלה כדי שלא יראו בכלי הקודש ויקבל יניקה כו' וענין סיבת סימוי העינים הוא מפני שהארת המקיף הזה דתכלת דאכיל ושצי כו' הוא בבחי' גבורות עד ששורף ומכלה חו"ב דקליפה שאין תרין ציפרין כו' בהסתכלם בו כענין סימוי עינו דבלעם כו' וד"ל. ועתה יובן ענין התכלת שבציצית כי הוא היפך הלבן דעמר נקי כו' שהוא מקור החסדים היורד על הזקן כו' אבל התכלת הוא מקור הגבורות שבמקיפים המסמא עיני חיצונים כו' וזה ה' כל עיקר מחלוקת קורח בהיות כי הלויים הם מבחי' גבורות בשיר וניגון מלמטה למעלה להתכלל במקורם כו' ולא לירד מטה בחסדים וגילוי אלקות במעשה לבד כו' ע"כ העבירו תער על כל בשרם כ"א ה' צומחים מהם שערות ה' גבורות קשות מאד מחמת שבעצמן הן גבורות דא"ח הגבה למעלה וכשהי' אור זה צו. . שערות בירידה למטה ה' שורף את העולם מפני תקפו וגבורתו כו' אבל אהרן שרשו מעמר נקי דשמן הטוב כנ"ל שהשערות היוצאים ממנו הן מקור החסדים טובים כו' שלכך הוזהרו הכהנים שלא יגלחו פאת זקנם כו' וזה ה' קנאת קרח למה לא יהי' החסדים הטובים ג"כ בזקנו כו' ע"כ התחכם ברוה"ק למצוא דרך אחר בלתי יצטרכו לדיקנא דאהרן כו' וזהו ששאל טלית שכולה תכלת למה תתחייב בציצית פי' בציצית הם ל"ב חוטין שהן ל"ב נתיבות מחכמה דא"ק לירד על הזקן כו' ברמ"ח מ"ע כו' ובאהבת גילוי בלב דכנ"י כנ"ל וזה לא שייך כ"א בצמצום האור החכמה כו' אבל כשכולה תכלת פי' בבחי' מקיף החזק שמבחי' גבורות שמסמא עיני החיצונים כו' אין המצורך לל"ב נתיבות במוחין דנוק' כדי לדחות החיצונים כי הרי מקיף דתכלת יפה מכולם עד שיסמא כו' וד"ל אבל באמת שגה ברואה כי האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו פי' תכלת הוא ים החכמה הדומה לרקיע מי שיאמר שאין מהצורך להמשיך ממנו נתיבות לל"ב ולמעשה כו' רק דבר החכמה עצמה אפי' תורה אין לו כו' וכמ"ש והייתם קדושים כדי להיות לך לאלקים דוקא כו' וד"ל.

שבת 9' בלק בעזר"ה

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל. הנה הקורא לאברהם אברם עובר בלאו ולא יקרא עוד שמך אברם כו' והקורא ליעקב ישראל אינו עובר דחור וקראו יעקב כו'. הטעם לזה הוא דאברם אינו שמו העצמי אבל יעקב הוא שמו העצמי רק שליתרון מעלה קראו גם בשם ישראל כי שרית כו'. והענין הוא דכל ניצוץ אלקי שבכל א' מישראל נק' בשם יעקב ולא יוכל להגיע למדרגת ישראל כ"א כאשר יהי' יעקב בתחלה. וביאור הדברים צריך

להבין תחלה ביאור הפסוק ויעקבני זה פעמים את בכורתי לקח כו'. הגה ארז"ל יפה שעה א' בתשובה ומע"ט מכל היי עוה"ב. משמע מהנשמה נתעלית בעילוי יותר ע"י מע"ט מכמו שהיתה צרורה בצרור החיים בג"ע קודם שיצאת לעוה"ז בגוף שהרי בע"ת גדולים מהצדיקים דיפה שעה אחת כו'. ויש להבין זה איך יתכן כן. אך הענין הוא די-ידידה זו לא היתה אלא צורך עלי' שתתעלה יותר מכמו שהיתה בראשית הבריאה ולהבין זאת צ"ל הפסוק כי האדם עץ השדה עדי"מ עץ השדה יש בו קליפות הרבה והפירות גדלים בו למעלה וכל שגדלים יותר למעלה המה היותר מובחרים בהיות כי לכל פרי יש פסולת הסובבו וכל שהוא יותר מובחר הפרי הוא יותר בגובה האילן כי נתברר לבסוף ונגמר אחרון כו' וכשבא הרוח חורק הפירות כשנופל מן האילן הפירות הגדלים למטה באילן נפילתם אינו בהרחק גדול כ"כ מן האילן וכשנופל מן הפירות הגדלים למעלה בגובה נפילתם בהרחק גדול מן האילן להלאה הרבה כו' כי מפני הגובה יהי' סיבת הנפילה יותר למרחוק כו'. ועפ"י משל זה יובן ג"כ באדם העליון [התחתון] הכולל כל הנשמות הנק' בשם עץ השדה כי הוא מקור כל הנשמות שנודרו מאין ליש מבטן מל' דאצי' הנק' שדה העליונה כו' והם כללות נ"י שנורעים מאור צדיק חי עלמין כידוע ויש בהם קליפות העץ המה הע"ה והעוסקים במו"מ שהן המגינים על ת"ח כמארז"ל עליא על אתכלי' כו' כי יש בהם מבחי' נה"י חג"ת חב"ד בקומת אדם כו' והפירות היותר עליונים באילנ' דאדם זה דאצי' כו' כשנפלו בכלים ולבושי הגופים דבי"ע כו' הרי נפילה זו יותר מתרחקת מצד הגובה דוקא כנ"ל במשל וכל ירידה אינו אלא צורך עלי' לכך כשעולים ישראל עולים עד למעלה מעלה וכשיורדים יורדים כו' שמפני גובהם באילנא דאצי' נפילתם למטה במרחק יותר כו' וד"ל.

והנה להבין ענין ירידה צורך עלי' כו' יש להקדים הידוע דנר"ן דאצי' מאירים בבי"ע נפש בעשי' רוח ביצירה כו' ודרך כלל הן ב' מדרגות דיעקב וישראל דהיינו בחי' נה"י דכללות נ"י הן בחי' יעקב י' עקב כו' שהוא המעשה והעבודה במ"ע ולהיות סור מרע בפ"מ בלתי הארה פנימית בזה כו' והו' כמשל הפירות הגדלים למטה כו' ואמנם נפילתם למטה אינו בהרחק כ"כ כו' היינו בחי' הנפילה שלהם אפי' ברע דנוגה אין הפגם כ"כ כמו בנפילה דנשמה ורוח בנוגה שלהם כי לפי הגובה כן יהי' מרחק הנפילה כו' (וכמ"ש במ"א שהנופל בראשו למטה בארץ תהאך גדולה יותר מכשיכשל ברגליו לבד כו') וד"ל. והנה התשובה דבחי' נפש דיעקב כו' להיות סור מרע לבד לאתכפייא לסי"א כו' היא עליי' ראשונה ואינה גדולה כ"כ כמו ב' התשובות דרוח ונשמה מנוגה שלהם מפני שירידתה לא הי' מן הגובה כ"כ כו' כי עיקר הירידה בשביל העלי' ולפי ערך הירידה כן ערך העלי' כו' אמנם בב' תשובות דרוח ונשמה עליותם מאד נעלה מפני הנפילה מן הגובה כו' וענין התשובה שלהם ברוח דנוגה דיצי' היינו הרע שאינו בפ"מ רק כמו פריקת עמ"ש וליצנות ולה"ר כו' וגודל העצלות בוע"ט כו' ונמצא עיקר התשובה בוע"ט לבד שיבדלו מן הרע שבטוב ויהי' מעשה הטוב על תכליתה כו'. והנשמה דבריאה שאין פגם בהטוב שלהם ג"כ כי הם משתדלים גם בעשיית הטוב על תכליתה כו' עכ"ז צריכים לתשובה והיינו מצד שלא יתבטלו

מלימוד התורה שהיא פנימית המעיט ושרשן ומקורן כו' כי עיקר התשובה שנוכרת בדברי רז"ל היא הקודמת למעיט וידוע דמע"ט הם ב' בחי' דסו"מ ועי"ט כו' אך שיהי' טובים ומאירים ולא ישארו למטה כו' היינו התשובה הקודמת אליהם שתאיר אותם דוקא. ולהיות כי כל א' לפי מדרגתו כן מדרגת תשובתו ע"כ בחי' נפש התשובה היא מן הרע לבד ודרוח מן הטוב הגשמי בפ"מ ודנשמה בבחי' מוחין וחב"ד דמעשה המצוות שהיא התורה כו' וד"ל.

ועתה יובן ענין יפה שעה א' בתשובה ומעיט כו' כי ירידה צורך עלי' היא. בהיות כי ענין התשובה הוא עקירת הרצון ובאתערותא דלתתא כשיתמרמר בנפשו ומסלק רצונו מהרע ההוא כן יתעורר למעלה מעלה לסלק ג"כ הרצון דכל אשר חפץ ה' עשה כו' ומאשפות ירים אביון בלתי יושפע מפנימית הרצון עליון לחיצונים ואותו הרצון העליון שהורד והושפל כ"כ ע"י שכירת הכלים כידוע כל שאנו רואים הנפילה ביותר למטה כו' אנו מבינים שורש אותו הרצון שהי' הגבה מאד נעלה בגובה האילן כו' והיינו כשנשמה דישראל שעלה במחשבה דאדם העליון כו' לי ראש כשנפל למטה ברע דנוגה ומסלק הרצון ממנו ע"י המרירות והתשובה אוי ירידה זו צורך עלי' היא שהנוגה ג"כ למעלה מעלה הרצון העליון ויתרון האור מתוך החשך דוקא כידוע וד"ל ועד"ז בכל ג' מיני תשובה הנ"ל מגביהים אור העליון שירד להיות עולה במעלה ומדרגה יותר מכמו שהי' בתחלה כי מן הברורים נעשה בחי' א"ח וכל א"ח לקדמותו הוא אחר כידוע וד"ל. והוה יפה שעה כו' בתשובה ומעיט דוקא כנ"ל מכל חיי העוה"ב הוא אור הנשפל מצדיק חי עלמין בצרור הגשמות וכזונות הזריעה בשביל הקצירה שהיא העלי' לאשתאבה בגופה דמלכא כו' וטעם הדבר הוא לפי שככל תשובה מעורר בחי' פנימית הרצון כנ"ל וד"ל. חוהו את בכורתי לקח וכו' פי' כי בכור הוא הראשית כידוע דקליפה קדמה לפרי ועשו הוא הבכור פי' מאחר שנפל כ"כ למטה הי' בשרשו בגובה מאד כנ"ל אך יעקב לקח ממנו הבכורה ע"י תשובה הנ"ל שסילק פנימית הרצון העליון ממנו ולקח הוא בחי' הראשית שיש בהעלם בתענוגי עוה"ז כשנפל בשבירה כ"כ למטה כו'. וענין הלקיחה איך לקח הבכורה דעשיו כו' הי' בערמה דוקא והן טעם הגליות שהמה הברורים שיעקב מברר מעשו כו'. וביאור הדבר כי באמת אין ליעקב חלק בעוה"ז הגשמי כי חלק ה' נחלתו כידוע אך השפיל עצמו לחלקו של עשו לברר ממנו הטוב והראשית שבו פי' כמארז"ל אחיו אנוכי ברמאות דהיינו מה שיעקב אה לעשו אינו אלא ברמאות ולא באמת והיינו כשיעקב מתלבש ג"כ בלבושי עוה"ז באכילה וכבוד וכדומה נדמה לעין רואה כעשו ממש ובאמת אינו כן שעיקר המכוון דיעקב בכל דרכיו לה' לבדו שיאכל בשביל תוספת כח לעבוד ה' ולא שיכוון גוף העונג של המאכל וכן הכבוד וכדומה לזה המו"מ כל היום כו' אבל עיקר כוונ' דעשו הוא רק גופו של דבר העונג הגשמי לבד והוא מתעדן בו כאילו אין לו דבר אחר להתענג מזולת זה כי זה חלקו וגורלו באמת כו' משא"כ ביעקב כתיב גר הוא בארץ פי' שהושפל בזה העולם שיאכל וישתה ג"כ כו' אבל לא זהו עיקר חלקו וגורלו כי ה' חלקו ונחלתו כו' וכל מעשיו בעוה"ז הוא לברר הטוב ממנו להגיע מזה העלא' לה' בתפלה ותורה אבל גופו של דבר העוה"ז אינו לרצון

אמיתי לו כ"א בהכרח כו' וד"ל. וזהו שאחיו הוא ברמאות שאע"פ שיעקב ועשו עושים מעשה א' אין כוונת שניהם שוין זה מתכוון לה' זה מתכוון לעצמו כו' ואמנם מה שהושפל יעקב לחלקו של עשו הוא ברמאות וערמה לבד להדמות במעשה עשו ולהיות מברר ממנו הטוהה הטובה לה' בערמה והעלם כו' ובזה הוא לוקח בח"י הבכורה דעשו שהוא מעלה הראשית שנפל למקום שרשו כו' וד"ל. והנה ברור זה מן הרע דנוגה הוא והיינו תשובה דנפש דיעקב כנ"ל וממנו נעשה המקיף על המשכן עשתי עשר יריעות עזים כו' כי עשו איש שער כידוע ויעקב בריר השערות שלו ונעשה ממנו המקיף והיינו כמשל עלי הפרי כו' השומרה כו' וזהו עשתי עשר כנגד י"א ארורים כו' ולהיות כי נתעורר פנימית הרצון ע"י תשובה דסו"מ כנ"ל ופנימית הרצון הוא בח"י מקיף כידוע וד"ל. ואמנם תשובה דישראל מבחי' רוח ונשמה הוא בתורה ומצוות מעשיות כנ"ל וידוע דרמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא כו' הן רמ"ח אברי חיצונים חסד דרועא ימינא כו' וכן שס"ה גידין דל"ת כו' וזהו ע"י תשובה דבחי' רוח דהרע שלהם העצלות בועשה טוב כנ"ל וד"ל אבל תשובה דנשמה הוא התורה עצמה שעלי' נא' ועשית עשר יריעות ארגמן כו' והן ששה גוונים שבשיתא סדרי משנה כשור פסול טמא טהור אסור מותר חייב זכאי כו' והן י' מקיפים פנימיים למשכן כו' מפני שידוע ענין שהקב"ה יושב ושונה כנגדו פי' שהדבר הלכה באצי' היא דרך גזר ופסק על המשכות אברי חיצונים חסד דרועא ימינא כו' זה אסור וזה מותר כו' וכמו שאברים הפנימיים הן מושלים על החיצונים כו' וזהו כתיב ותורתך בתוך מעי דוקא וכמ"כ בישראל לי ראש כו' כתיב המו מעי לו כו' והיינו דכתיב בי מלכים ימלכו כמלך הגזר אומר כו' וכמ"ש ואשים דברי בפוך כו' וכמ"ש במ"א בארוכה וד"ל. ונמצא מובן מכל הנ"ל כשנפש דיעקב אומר ה' אלקיני בכל הברכות כוונתו שיהי' הוי' עליו בבחי' מקיף לבד והיינו שלא יהי' הוא מפריד ומסתיר בחטאיו כו' וכשבחי' רוח דיצי' אומר הוי' אלקיני כוונתו לבחי' סכ"ע שבמעשה המצוות רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים חיצונים דמלכא שהרי הן בחי' פנימי' לגבי ההשתלשלות מבחי' נה"י דו"א כו' וד"ל וכשנשמה דישראל אומר הוי' אלקיני כוונתו למעלה מבחי' סובב וממלא והוא י' גוונים דיריעות המשכן שבתורה שהן מקור מוחין לז"א כידוע וד"ל.

וזהו מה טובו אהליך יעקב. פי' אוהל הוא בחי' חיצונית מעורות עזים וכדומה למחסה מן השמש לבד כו' ומה שיחולק האוהל בפנימיותו לחדרים ע"י יריעות גאות מצד ומלמעלה כו' כבנין ממש זהו הנק' משכן כידוע. וכשהתבונן בלעם על מעשה התשובה דנפש יעקב שנעשה מזה בחי' מקיפים חיצונים אמר מה טובו אהליך דוקא וד"ל משכונתיך ישראל פי' בתשובה דרוח ונשמה הרי תוי' שורה עליהם בבחי' פנימית בתורה ומצות ולא יש מרחק רב ביניהם כמו בנפש דיעקב וכו' ע"כ קראו בשם משכן כמ"ש ושכנתי בתוכם כו' שהרי השראת עצמות אמתית המקיף על נשמות דישראל בתורה ומצות כנ"ל וד"ל.

להבין שרש כל הדברים הנ"ל. הנה ענין האדם עץ השדה שהפרי הגבוה כו' יתבאר עפ"י הידוע בשבירת הכלים, שכל שבירה הוא ענין נפילה ממקום גבוה מאד למקום נמוך מאד והנופל מן גג גבוה לבירא עמיקתא להיות הגובה במאוד והבור בתכלית הירידה ע"ז יתכן ביותר ענין השבירה והנפילה להיות כי הוא מהיפך להיפוך כו'. והנה בשבירת הכלים מעולם עקודים נקודים באצ"י כל שנפלתו הי' למטה ביותר זהו הוראה שהי' מקום עמידתו במקום הנעלה ביותר כנראה לעין שהנופל ממקום גבוה יפול יותר למטה כו' וכמו פרי העץ וכמבואר למעלה וידוע ענין השבירה למעלה שהוא פירור השפע כמו אותיות התיבה כו' כמ"ש במ"א ונעשה מיעוט האור ואז הי' מציאות העולמות דבי"ע כו' ומאחר שהפירור היותר גדול הוא מריבוי עילוי האור דוקא כנ"ל במשל הנפילה א"כ מה שעולם העשי' הוא מצירופי האחרונים בפירור האחרון כידוע זהו הוראה לשרשו בתחלה קודם השבירה והפירור הי' בתכלית העילוי שלכך נתפר' למעוט החלקים ביותר וד"ל משא"כ עולם היצירה שאינו מחלקים קטנים כ"כ מפני שלא הי' בו בתחלה ריבוי האור כ"כ כנ"ל והרי שרשו בעקודים נקודים כו' ממדרגה הנמוכה משורש עולם העשי' וד"ל, ועולם הבריאה להיות כי אינו בפיוזור השפע כ"כ שרשו בעקודים נקודים נמוך יותר וד"ל ובבוא השבירה לידי גילוי בעולמות מבחי' כלים דאצ"י נהפוך הוא שעולם הבריאה מהיותר גבוה מבחי' חב"ד ויצ"י מחג"ת כידוע שי' כלים פנימים כו' והטעם לזה מוכן, בהיות כי הרי מבואר למעלה במשל פיוזור אותיות התיבה שלאחר שנתחלקה לריבוי כלים בצירופים הרבה הרי הצירוף האחרון האור בו מועט כו' וד"ל. והנה ג' מיני תשובה הנ"ל הוא כסדר ההשתלשלות מל' כלי' דאצ"י בבי"ע שנהפוך הוא כנ"ל דברי' הנוגה שבה דקה בתכלית הדקות ונוגה דיצ"י גסה הימנה ודעשי' גסה הימנה ותשובת דסור מרע היינו מרע . . ודיצ"י מדקות הרע כמו עצלות בעשה טוב ופריקת עול כו' ודבריאה פגם המחשבה לבד כו' ואמנם להיות כי כל היותר גבוה נפילתו יותר עושה רושם ופגם מצד המרחק הרב בינו לקליפה כו' ע"כ פגם המחשבה דנשמות הצדיקים דברי' גדולה מפגם העשי' ברע גמור דנפש דעשי' כו' (וכמאמר הבעש"ט והמגיד ז"ל כו') והטעם כמ"ש הנפש החוטאת פי' הנפש דוקא היא החוטאת ברע גמור ולא בחי' הרוח דיצ"י מפני שהקליפה דרע גמור דעשי' הן קרובים וסמוכים לקבל יניקה מאחוריים די"ס דעשי' כידוע ומי שנפשו מעשי' לבד כמו ע"ה וכדומה מחמת גסות הניצוץ אלקי שהורד ונשתלשל כ"כ עד עשי' הרי אינו מובדל ומרוחק כ"כ מן הרע הגמור הסובבו היכולות דנוגה דעשי' ולכך קרוב הוא ליפול ברע גמור כו' משא"כ מי שיש לו בחי' רוח דיצירה היינו עובדי ה' ברשפי אש התלהבות אך לעיתים מתעצל כו' וגם לא נשמר מהרהורי עבירה ולה"ר ורכילות וכדומה מדברים הקלים כו' זהו מחמת הרע דנוגה דיצ"י הסובבו וקרוב אליו אך הנוגה דיצ"י הוא דק ואינו רע גמור כו' כי חציו טוב כידוע. ומי שיש לו נשמה מבחי' חב"ד שבבריאה הרע הסמוך לו בנוגה דברי' הוא דק יותר והיינו פגם המחשבה בגסות היש ודבר לומר הלא דבר הוא כו' וגם לעיתים נופל בהירהור דק כו'. והנה התשובה מכל א' מאלו הב' הרי כל א' לפי מדרגת עולמו וידוע שגר"ן דאצ"י מאירים בבי"ע

ותשובה של נשמה דבר'י הוא לבחי' נשמה שבאצי' והיינו בחי' ישראל הארת מוחין דאבא לי ראש כו' והיינו למעלה מבחי' טובב וממלא כו' שהרי ידוע דנהי' דז"א מוחין לנוק' והוא בחי' סכ"ע וזהו בחי' יעקב כו' אבל מוחין דאז"א בתוך חב"ד דז"א ישיר א"ל כו' הן למעלה מבחי' השפעות המדות עדין להיות טובב לממלא כו' וד"ל. ותשובה דרוח דיצי' לבחי' רוח שבאצי' והיינו יעקב שמאיר לרחל עקרת הבית בכל ו' ימי המעשה כידוע והוא בחי' סכ"ע כו' ותשובה דנפש דעשי' החוטאת כנ"ל לבחי' נפש דאצי' מלכותו מל' כ"ע שהוא כח הפועל בנפעל הנק' ממכ"ע כידוע וד"ל. והנה לפי מה שקדם דבשרש השבירה באצי' נהפוך הוא דעשי' גבוה מבריאה שלכך נפל כ"כ למטה כו' יש להבין למה התשובה השלישית דנשמה גבוה כו'. אך הענין הוא דהנה תחלה יש להבין ענין התשובה מה היא להיות כי ידוע דכולם בחכמה עשית ואע"פ שעיקר סיבת מציאת הטוב והרע הוא מחמת שבירת הכלים כנ"ל (באצי') עכ"ו חכמה שבמל' מסתתרת להחיות גם הרע דע' ש. . כמ"ש ותתן טרף לביתה כו' ובחכמה זו מתלבש רצונו ית' כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה ממש בהשפעת נוגה דבי"ע ג"כ כידוע ואע"פ שרצון זה הוא אינו אמיתי אלא כמאן דשדי בתר כתפוהי והוא מבחי' אחוריים דרצון כו' עכ"ו הארת רצונו הוא והמרירות הוא שמסלק רצונו מדבר זה ומתחרט על רצונו שהי' לו מתחלה לזה ומה שהמרירות יותר עמוקים יותר הוא מסלק ומעביר הרצון כו' וידוע דכנ"י נק' אדם ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא בסילוק רצון ניצוץ האלקי מהרע דנוגה כו' מתעורר למעלה באדם אשר על הכסא כו' ג"כ בחי' סילוק רצון מלהתפשט להתלבש בחכמה להחיות הנוגה כו' ולא נשאר כ"א מעט מועיר בחי' אחוריים דאחוריים כדי שיעור יניקתם בראשית הבריאה כו' ולא בבחי' פנימית קצת כו' וד"ל וזהו ענין תשובה תשוב ה' תתאה למקורה בלתי תתפשט בבחי' פנימית להחיות החיצונים כו' וד"ל. וזהו מאין באת הנשמה מבחי' רצון שבחכמה (ונוהפשות הרצון) באת לאין בחי' כתר שלמעלה מהחכמה והבירורים מרפ"ח ניצוצין כשעולין עולין עמו קודם השבירה כנ"ל. ואמנם לפי ההשתלשלות וכשבא הרצון שבחכמה דעשי' למעלה מהחכמה הי"ז בחי' כתר דעשי' לכד אבל בתשובה דנשמה דבר'י בא למעלה מרצון דבר'י שהוא למעלה מחי' העוה"ב פי' חיי חו"ב דבריאה כו' וא"כ בשורש דבי"ע בעקודים נקודים תשובה דעשי' קדמה כנ"ל ואחר כ"ו יובן שהגם שהנשמה עצמה דבריאה בשרשה בעקודים למטה מעשי' כנ"ל אבל בתשובתה מנוגה דבר'י היא למעלה מעשי' כו' ואעפ"י שנוגה דעשי' ולמטה אבל הנפש דעשי' שהוטמא בה לא הי' בבחי' נפילה כמו נשמה בנוגה שלה וד"ל. והנה להבין ענין את בכורתי לקח כו'. הנה לפי הנ"ל דכל שהושפל יותר למטה שרשו למעלה ממקום הנעלה יותר בזה יובן הטעם למה בראשית הבריאה נשתלשל בחי' החי שיקבל שפע מזונו מהצומח וכן המדבר יקבל מזונו מהחי כו' מאחר שהחי בריאה בפ"ע הוא מובדל מהצומח ולמעלה הימנו למה יושפל כ"כ עד שיהי' הצומח מקור אליו וכמ"ש הנה לכם כל עשב לאכלה כו' שהרי הצומח יתקיים בלתי החי והחי לא יתקיים בלתי הצומח אך הענין כנ"ל, להיות שכל דבר הגבוה מאד נעלה יכול להשפיל עצמו במאד. ע"כ אנו מכירים מבחי' הצומח ששרשו

הגבה מאד נעלה במה שהושפל כ"כ למטה להיות צומח לבד משאי"כ בחי
 אנו רואים ההיפך שמצד שלא נשתלשל עוד למטה מטה להיות צומח מזה
 נראה ששרשו אינו גבוה כ"כ במה שאינו יוכל להשפיל עצמו כ"כ כו' וד"ל.
 זהו את בכורתי לקח פי' כי בתשובה דנר"ן מנוגה נסתלק הרצון מהחכמה
 הנק' בכורה שלא תהי' השפלת חכמה עילאה להחיות חכמה דקליפ' הנק'
 בכורתי כו' זהו לקח בכורתי ע"י תשובה דוקא ולהיות כי המאוחר בהשתלשלות
 הוא המוקדם בשרשו כנ"ל ע"כ אמר בכורתי מלשון בכורה כל כו' ועכ"ז
 יעקב אחיו קדם בשרשו מאחר שהי' הנפלה שלו כ"כ למטה וכמ"ש למעלה
 בענין האדם עץ השדה כו' זהו הטעם שכשישראל עולין עולין עד לרקיע
 כו' וד"ל. ומה שקורא בלשון בכור כי אותיות ב' כ' ר' הוא יחידות עשירות
 מאות וכמבואר בלק"ת דבריאה להיותה כלולה מ' לי' מ' כו' היא מאות
 וביצירה שאינה חלוקה אלא לי' הוא עשירות ובעשי' שאינה אלא נקודה
 חדא ונק' אחת היא יחידית כו' וכמ"כ בל' כלים דאצי' בכ"ר הוא מלמעלה
 למטה יחידות עשירות מאות ועיקרן אינו אלא בחכמה כי אי"ן הוא בכתר
 ובכ"ר בחכמ' כידוע ומלמעלה למטה הוא רכ"ב אלקים כו' שהעשי' ברבי'
 כו' וד"ל. ולהבין ענין היריעות עשר ארגמן כו' ועשתי עשר יריעות עזים
 כו' שהוא ענין מה טובו אהליך כנ"ל. הנה בגמ' אמרו שע"ה מגינים על
 ת"ח כמו עלי' על אתכלי' כו' וענין המגין הוא בחי' מקיף חיצוני כמו
 השומר לפירי מן הרוח והחום הוא העלה הגדילה סביבו כו' והוא המקיף
 הנמוך מכולם משאי"כ מקיף פנימי הוא הגדול באמת מאור הפנימי הוא הפירי
 כנ"ל ד"ל ועד"ז יובן ג"כ שמתשובה דסו"מ הנ"ל שבא לבחי' ממלא לבד
 כו' אמנם מאחר שנעשה מגופו של הרע שהוא שעירות עזים ועשו אחיו איש
 שעיר כו' נעשו ממנו מקיף חיצוני לדחות חיצונים לבד והוא עשתי עשר
 יריעות עזים שעל המשכן כו' שנעשה משעירים דיניקתם באחורי עור
 דנוק' כידוע ענין בשערה אחידי' כנ"ל אבל יריעות העשרה ארגמן כו'
 שבשית סדרי משנה כנ"ל הוא מקיף פנימי מבחי' סובב האמיתי והוא ע"י
 תשובה דבינונים וצדיקים כנ"ל וד"ל.

— ● —
 בעזרה שבת פ' מטות

וידבר ה' אל משה דבר אל ראשי המטות לבניי כו'. איש כי ידור נדר
 לה' כו'. יש להבין ההפרש בין שבטים למטות ולמה כאן בפ' נדרים
 קוראים בשם מטות. הנה ענפי האילן נקראים בשם שבטים ע"ש שהאילן הוא
 עיקר ומה שמסתעף ממנו הוא רק הארה בעלמא ממנו ועדיין צריך הוא
 ליניקה מגופו של אילן לכך יקרא שבט והענפים הם רכים מאד וצמיחתן
 באילן הוא מלמטה למעלה לראש האילן כו'. ובכל זאת אין המטה כן, אלא
 הוא קשה ואיננו מצטרך ליניקה מן האילן והוא עב וגס יותר מן הענף והוא
 כאשר יכרתו אותו מן האילן יסמכו עליו וראש צמיחתו למטה בארץ כו'

וע"ד דוגמא זו יובן ג"כ בענין שבטי יעקב שנקראים שבטי י"ה פי' כי האבות הן הן המרכבה וכתוב לך ה' הגדולה כו' כי אברהם אהבו ה' באהבתו לה' בחי' מרכבה לחסד דאצי' ויצחק למדת גבורה כו' ועד"ז ה' הענפים המסתעפים מהם ה' כולם בחי' מרכבה לה' ולכן נקראים שבטי י"ה וידוע ענין מרכבה שהוא בחי' ביטול המציאות בלתי הרגשת עצמותו כלל ליש ודבר מה אלא הוא בתכלית הביטול למקורו כו' כמ"כ שרשי כללות הגשמות המה י"ב שבטים לבד מגופא דאילנא דלעילא שבאצי' כו' וכמו שהשבת הוא רך וצומח למעלה כן ה' אהבות ויראות שבגשמות כללות דשבת יעקב כו' בתכלית הפשטות הגשמיות והגסות להיות עדין אחוים ואחודים ביניקתם מגופו של אילן כו' ולכך צמיחתן למעלה לגבי ראשו כו' אמנם כשנשתלשלו י"ב כללים אלו לפרטי פרטות בס' ריבוי גופים מחולקים כו' אזי יקרא כל שבת בשם מטה דוקא כמשל המטה הגשמי שנתגשם מאד ונתפרד לעצמו כו' כמ"כ הנשמה אלקית כשהיא בגוף הגשמי מתגשמת מאד ואהבת ה' או יראת ה' היא בתכלית הגסות והעביות מפני חומר הגוף ונראה כמופרד ליש ודבר בפ"ע ממש כו' ד"ל. והנה ידוע מארז"ל דתשובה ומע"ט יפה מכל חיי העוה"ב ושבע"ת גדולים מצדיקים גמורים כו'. ויש להבין לפי כל הנ"ל היתה כל הנשמה תחלה בשרשה באילן דלעילא נקר' בשם שבת והיינו באוצר הגשמות כשהיו בג"ע העליון נהנין מזיו השכינה כו' ואחר שירדה בחומר הגוף נקראת בשם מטה כו' וא"כ היו כל הגשמות בתחלת יניקתן מן האילן צדיקים גמורים בתכלית הביטול כו' ואיך יתכן שע"י התשובה ומע"ט תתעלה במדריגה גבוה יותר מכמו שהיתה כו' ד"ל. אך הענין הוא דנו' בזה על בע"ת דמשכין ל' בחילא יתיר כו' ולכך גדולים מצדיקים גמורים וביאור הדבר דכתיב ויצעקו אל ה' וכל צעקה הוא מחמת מרירות גדולה מדבר המנגדו מאד כו'. והיינו כשהנפש אלקית בחומר חשכי תאוות עוה"ז כמו האכילה וכיוצא בה. שמחמת גסות המאכל מתגשם הגוף מאד ומחשיך אור הנפש עד שנדמה כבהמה ממש לילך אחר תאוות מגושמים כו' ונשכח מאתו אור האלקי לידבק בה' אחד שמפני גודל התגשמות גופו מהמאכל נתגשם ג"כ האור אלקי ונתעלם מאד כו' ואז יצעק האור אלקי מתוך החושך הגס במר נפש מאד כי הלא המה ב' הפכים ממש כאש ומים כו' והו' ויצעקו אל ה' פי' במרירות עצום שבנפש האלקי' שמצירים לה מאד חושך גסות הגוף מן המאכל שאכל לתאבון כבהמה ממש כו'. והנה במאכל הגשמי יש טו"ר מצד עה"ד טו"ר כידוע והרע שבמאכל הרוחני הוא המחשיך ומגשם הגוף והנפש כו' אבל הטוב שבו הוא המוסיף כח ואומץ להנפש אלקית להתמרמר מחשך זה ולהיות שב בתשובה לה' בצעקה גדולה הנ"ל והרי בצעקה זו הנפש נגבתה במעלה ומדרגה באה"י בה' אחד הרבה יותר מכמו שהי' לה אהוי"ר בג"ע העליון באילן העליון כו'. והטעם הוא לפי שהטוב שבמאכל שרשו קודם שנפל בשבירה גבוה הרבה יותר מנפש האדם כמ"ש במ"א בענין לפני מלך לבניי כו' וע"כ המאכל מחי' את האדם כו' והו' סיבת הוספת הדביקות בה' ע"י הצעקה מן חושך המאכל דוקא והיינו כאמרם בזהר דמשכין ל' בחילא יתיר פי' בכח גדול שהושפל למטה במאכל שגבוה הוא מן הנפש עד שתעליהו למדריגה יותר נעלה מכמו שהיתה בתחלה כו'

וד"ל. ולהבין טעם הדברים הוא ענין אשר אמר אל ראשי המטות דוקא פ' נדרים ותחלה י"ל ענין נדרים מה הם. בהיות כי ידוע מארז"ל קדש עצמך במותר לך, ויש בו ב' פירושים הא' כפשוטו, דהיינו שישלך הרצון הגשמי מן המאכל שלא לאכול לתיאבון כבהמה ויתמרמר מאד על החשך המחשיכו ומונעו מדביקות ה' אחד כנ"ל שכל זה הוא מצד הכרת בוראו בחכמה ודעת חתה קדש עצמך וכר' בכל דרכיך דעהו וזהו ענין שובו אלי ואשובה אליכם דהיינו פכ"פ, כמשל שני ב"א כשעומדים אב"א הוא תכלית ההרחק שזה פונה למזרח וזה למערב וכשנחזרים פכ"פ הוא תכלית הקירוב שניהם נפני' למקום א' ממש כו' ועד"ז יובן שפנימית הרצון באיזה דבר והיינו כשעושהו בחשק גדול ומדבר בו בכל מאמצי כחו וניכר בו תוך לבבו כו' זהו נק' פנים וכשאינו חושק לאותו הדבר בפנימית הלב כ"א בבחי' קרירות לבד ומדבר בשפה רפה שניכר שאינו חפץ בו רק בבחי' חיצונית לבבו זהו נק' אחוריים שאינו אלא כטפל בעיניו כו' וכמ"כ כשהוא אוכל לתיאבון בפנימית רצונו וכן בכל תאוות עוה"ז כל עיקר רצון שלו בהם ולה' בתורה ותפלה הוא בבחי' קרירות ודרך אחוריים לבד זהו מ"ש כי פנו אלי עורף כו' פ"י כאשר המה פונים אלי בתפלה הוא בדרך טפל ואחוריים של גפשמ לבד כו' וכשהם פונים בעוה"ז הוא בבחי' פנים שלהם כו' אמנם כשנחזרים בבחי' פנים שלהם לה' אזי כתיב שובו אלי ואשובה אליכם ג"כ בבחי' פנים העליונים כו' וזהו קדש עצמך להיות כל הרצון רק לה' לבדו אף בכל דרכיו בעוה"ז כו'. וזהו ענין בע"ת הנ"ל שיצטקו אל ה' בנקודת לבם כו' ואזי יגיע לבחי' הוי' דוקא מה שלא הוי' ביכולת נשמתם בלתי התשובה כו'. והטעם כי ענין פנים העליונים הוא שם הוי' דוקא דכתיב אני ה' לא שניתי כלל דקמ"י כחשיכה כאורה פ"י הרוחנית והגשמית שוין ממש דכמו שהרוחנית המשפיע אין להם ערוך לגבי עצמותו ית' גם הגשמיות בערך זה אין להם ערוך כו' ולא שיהיו הרוחניות קרובים יותר שהרי ענין סכ"ע הוא למעלה מהשתלשלות וא"כ או גם הרוחניות אינו כלום כמו הגשמיות או הגשמיות שוה במעלה להרוחנית כו' וכמ"ש קדוש כו' מכה"כ שלאחר כל הקדושות בארץ הגשמי כבודו כמו בעליונים ממש בשוה כו' וד"ל. והנה ענין תשובה עילאה מפני העליונים מלמעלה למטה הוא ע"י תשובה תתאה מלמטה למעלה הוא יותר ע"י פ"י השני בקדש עצמך דהיינו כשאין בכח ניצוץ האלקי להתמרמר מחשכי עוה"ז כו' ולא יוכל לצעוק עדיין יש עצה אלקית איך לשוב לה' מן חשך המאכל, והוא ענין נדרים איש כי ידור נדר לה'. פ"י להיות כי ידוע ענין הנדר שאומר קונם בשר זה עלי כעולה כשלמים כאישים כו' והיינו לומר שהעולה כולה קדש לה' ואסורה לזר וכן אימורי השלמים ושאר הקרבנות כמ"כ יהי' בשר זה קדש לה' ומובדל ומופרש הימנו מבלתי אוכל לגשת אל הקדש ולאכלו כו' ונמצא שהגביה הכשר החולין להיות קדוש ומובדל הימנו כו' ובאמת יש להבין איך יוכל לעשות מחול קדש אע"פ שיאמר כן. הענין הוא כנ"ל ששרש הבשר למעלה הימנו כמ"ש לפני מלוך מלך לבניי כו' והיינו שמזכיר שבחו איך שהוא בשרשו הגבה למעלה הימנו עד שנחשב כקדשים לגביו וכמשארז"ל אפי' יתוש קדמך כי האדם הוא הסוף בהשתלשלות כידוע חתה נדר לה' דווקא פ"י שמגביה הדבר הנדור לה' שתולה בדבר הנדור לה'

כקרבנות וכיוצא בהם כנו' בדרז"ל והנה במה שמשפיל עצמו כ"כ עד שיתוש קדמו כו' בזאת יגיע למדרגת תשובה עילאה פב"פ דוקא כנ"ל דהיינו מה שהרוחניות והגשמיות שוין ממש קמי' כנ"ל והוא פי' השני דקדש עצמך כו'. וביאור טעם הדבר, בהיות כי ידוע ענין סכ"ע שהוא בחי' עיגולים כמו השמים הגשמים המקיפים מכל צד בשוה את הארץ כו' כמ"כ ענין עיגולים העליונים הרוחניים הוא בחי' מחשבה הכללית שבידיעת עצמותו הוא יודע כל ההשתלשלות בסקירה אחת מבלתי שום קדימה לא' על זולתו כמ"ש במ"א בארוכה וזהו ב"ש זהו העולם בבחי' כלל דעיגולים ואח"כ אומר ועושה בבחי' פרט ע"י החכמה כו' וזהו שהרוחני' והגשמיות שוין כו' כי ענין מעלה מטה משפיע ומקבל אינו אלא מצד הא"פ הנק' ממכ"ע כידוע וד"ל. וא"כ כשהאדם הוא הסוף בהשתלשלות ומשפיל עצמו כ"כ לומר יתוש קדמו כו' דהיינו מה שמגביה המאכל ואומר שהוא קדש כעולה ושלמים כו' וידוע מארז"ל כל המשפיל עצמו הקביה מגביהו והטעם יובן עפ"י הנ"ל מאחר שמצד בחי' העיגולים העליונים אין ענין מעלה ומטה כו' אדרבה כל שהוא יותר בתכלית השפלות הוא יוצא מגדר ההשתלשלות מעלה ומטה כו' ובא לבחי' העיגולים אשר מתחת כו' ובאמת אין בעיגול עליון ותחתון כו' ונמצא שממילא המשפיל עצמו בתכלית הקדב"ה שהוא סכ"ע מגביהו וכמ"ש כי רם ה' ושפל יראה פי' זהו הטעם והסיבה שרואה את השפל דוקא מפני שהוא רם ומתנשא בבחי' עיגולים כנ"ל וד"ל. ובכל זה יובן ענין הנ"ל דדוקא ע"י תשובה זו שע"י שפלות בענין נדרים כו' אזי מתעורר למעלה תשובה עילאה מבחי' פנים עליונים כמ"ש ואשובה אליכם והיינו בחי' סכ"ע דשוין קמי' כחשיכה כאורה כנ"ל וא"כ צדקו דרו"ל דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט מכל חיי העוה"ב וכנ"ל בענין שבט ומטה דקודם בואה לגוף היתה צדיק גמור ובבואה בגוף שנתגשמה והושפלה עד שיתוש קדמו כו' אזי הקדב"ה מגביה לנפש זו לאשתאבא בגופא דמלכא הנק' סכ"ע כנ"ל ה"ז למעלה ממדרגת צדיקים גמורים וד"ל.

ועתה יובנו דברי הפרשה, דבר אל ראשי המטות דוקא זה הדבר כו', בהיות כי שרשי נשמות ישראל כשהיו נקראים שבטי י"ה לא יוכלו לקבל ענין זה הדבר כו' אבל כשנקראים מטות יוכלו לקבל כו', וביאור הדבר להיות כי ידוע מארז"ל ובזהר עיקר ההפרש בין משה ע"ה לשאר הנביאים שהם נתנבאו בכה והוא נתנבא בזה הדבר כו'. וביאור הדבר דכ"ה הוא שם אדנ"י כח הפועל בנפעלים ונקרא דמות כבוד ה' כידוע שהרי הכח המצמצם הוה הוא מסתיר ומעלים אמיתית השפע אלקית מבחי' אצ"י כידוע ולכן נק' בשם כ"ה בכף הדמיון כמו אומר אדם על דבר א' המוסתר ומופלא מהשגות בני"א ורוצה להבינו לזולתו מראה אליו בדמות לומר שאותו הדבר המופלא יובן ע"ד דוגמא מדבר זה המושג ומובן כו' ואזי יאמר כ"ה וד"ל. אמנם כשהי' מראה לו גופו של הדבר המוסתר לא הי' אומר כה הוא הדבר אלא אומר זהו הדבר בעצמו מבלתי הצטרכות לדוגמא כו' וד"ל ועפ"י"ו יובן ג"כ דשמש ומגן הוי' אלקים דאדנ"י ואלקים הוא מגן ומסתיר להוי' ונקראים כ"ה בדמיון כו' אבל הוי' הוא העצמות ונק' זה כי הוא אמיתית הדבר בעצמו

מבלתי התראת בדוגמא כו' וד"ל. והנה ידוע דשכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה פי' לפי שהיתה כלת משה והוא נק' איש האלקים כשמשא לגבי סיהרא כו' וע"כ נתנבא כל נבואותיו בזה הדבר פי' בהארות האצ"י בעצמותו מבלתי הלבשה בדמיון כמ"ש פה אל פה אדבר כו' משא"כ הנביאים כתיב בהם ביד הנביאים אדמ"ה בחלום אדבר בו כו' כי הם מתנבאים ממדת מל' דאצ"י הנק' כ"ה כידוע ולהיות כן כשרצה משה להראות לכללות נ"י עצמות אלקות הנק' ז"ה הדב"ר בעצמותו כו' מבלתי דמיון במל' כו' שהוא ענין סכ"ע כנ"ל דשוין קמ"י הרוחניות וגשמיות כו' אזי קראם בשם מטו"ת דוקא כדי שיוכלו לקבלו. והטעם הוא כנ"ל שהמטה הוא כשהנשמה כבר בגשמיות בחומר הגוף אמנם ביציאתה משם ע"י נדרים כנ"ל מעוררת בחי' פב"פ כנ"ל והיינו פא"פ ולא בחידות כו' כמו שהי' במ"ת דכתיב פב"פ דיבר ה' עמכם כו' משא"כ כשהן שבטי י"ה לבד אע"פ שהאבות הן המרכבה הרי הן מרכבה לבחי' ממכ"ע לבד הנק' כה כנ"ל וד"ל. והנה ידוע דדבר ה' זו הלכה וכמ"ש ואשים דברי בפיך כו' וידוע דעיקר ענין ביטול המציאות מכל וכל הוא דוקא בחכמ"ה והוא מ"ה שבחכמ"ה חה ה' מדרגת משה שהי' עניו מכל האדם כו' ולכך לא זכה זולתו לתורה בהיות כי הוא הי' מבחי' מ"ה שבחכמ"ה כמ"ש ונחנו מה כידוע, וע"כ זכה לנבואה בז"ה הדב"ר כי כל המשפיל עצמו כו' הקדב"ה מגביהו כנ"ל. וזהו וידבר ה' אל משה שהוא מ"ה שבחכמ"ה דבר אל ראשי המטות לבניי פי' מטות הוא ההטי"י כלפי חסד או כלפי גבורה וידוע דב"ש וב"ה היו נשמתם בשרשם מחו"ג שבדעת דמשה שלכך הילל מיקל שנוטה השגתו לזכות ושמאי מחמיר שנוטה לחוב כו' ונקראים אבות העולם כו' פי' לפי שהן שרשי כל ההטיות לזכות או לחוב מה שעתידי כל תלמיד לחדש בתור"ה כו' ואמנם משה ע"ה הוא הי' מבחי' הדעת שהוא הקו האמצעי כו' לזאת אומר שידבר אל ראשי המטות הן אבות העולם ב"ש וב"ה פי' שיקריע אותן לזכות או לחובה כי לא יתפשטו אנה ואנה מבלתי הנהגת הדעת דמשה כו' ואזי גם בניי הם הענפים המתפשטים מב"ש וב"ה הנקראים ראשי המטות כו' והן פרטות גשמות כשלומדים במשנה ההלכות זה אסור וזה מותר כו' גם בהם ידבר משה בבחי' זה הדבר שהוא ביטול המציאות ממ"ה שבחכמ"ה הוא הקו האמצעי כו' והיינו כידוע בענין מתני' מלכתא דבלימוד ההלכה גזר ואומר כמ"ש דבר מלך שלטון כו' ואינו מרגיש עצמותו כלל כמ"ש ואשים דברי בפיך כענין שכינה מתוך גרונו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

●

בעזרה

להבין שרשן של הדברים הנ"ל. יוקדם הקדמה אחת והיינו שעולם השפיל הוזה הוא מובדל מכל העולמות עליונים דאצ"י ובי"ע בענין א', והוא מה שבסדר השתלשלות אבי"ע יש מעלה ומטה ראש וסוף ממדריגה

למדריגה ובעולם הזה הגשמי לא ימצא בו בחי' ראש וסוף עליון ותחתון כלל ואינו בבחי' סדר השתלשלות כלל. שהרי אנו רואים בענין חומר וצורה של גוף האדם ונשמתו בזה העולם אין הגוף מעין ודוגמת הצורה הרוחנית של הנשמה שבו כי הנשמה מאד נעלה ברוחניות תכלית הדקות והגוף מבשר ועצמות תכלית הגסות אבל בעולמות דאבי"ע החומר מעין הצורה כידוע שיש אורות וכלים באצ"י שהכלי מעין האור הוא וכן במלאכים דבי"ע הגוף והכלי שלו מעין גפשו הוא כמו גלגל השמים שהוא חומר לגבי צורה הנפשיות שבו ה"ז מעין וערך רוחניות הנפש שלו כו' משא"כ בחומר גוף האדם שאינו מעין וערך הנפש הרוחניות כלל לא מני' ולא מקצתי' כמו השכל הדק עם המוח הגשמי שאין ערוך ביניהם כלל כו' וד"ל וא"כ אנו רואים שישרה בעוה"ז הראש וסוף כאחד מה שלא הי' מתחברים בעולמות עליונים עדין כלל כו' כי הלא הנפש השכלי' האלקית היא מבחי' ס' דקדושה תכלית העילוי ותכלית הקירוב אל אור א"ס ב"ה והגוף החומרי נלקח מד' יסודות הגשמיים מהיכלות דנוגה תכלית הגסות ותכלית הירידה וגודל הריחוק מאור המאציל ב"ה כידוע בענין את זלע"ז עשה. ואלקים כו' שלמעלה באבי"ע הקדושה והקליפה הן בבחי' הריחוק וההבדלה תכלית ההרחק לפי סדר ההשתלשלות כידוע. וכאן בזה העולם באין באדם הגשמי כאחד כאלו הן אחד בתחלתן שהרי הנפש אלקית מתאחדת עם הגוף החומרי והי' לאחדים ממש כאילו בתחלת שפעם ממקורם היו לאחדים שהרי הנפש תאכל על איבוד גופה כו' וכמו ע"ד דוגמא נשמת משה ואברהם הי' מהארת האצ"י וגופם הי' ערלה ממשכא דחוי' כו' ועכ"ז היו מתאחדים והיו לדבר אחד כו' וד"ל. והטעם לכל זה יובן עדי"מ מעיגול גשמי הסובב נקודת המרכז שבאמצעיתו ממש וכאשר ימשיכו קוין מכל צדדי העיגול אל נקודת המרכז הגם שמצד הקוין עצמן יש בהן מדרגות ראש וסוף ועליון ותחתון שהרי בעיגול יש עליון ותחתון כשיעמוד בעמדו כו' אבל מצד נקודת המרכז באמצעית העיגול הנה אליו יהי' שוה עליונו של עיגול עם תחתיתו עד שכל קוין הנמשכים אליו מכל צדדי העיגול כולן שוים אצלו במדריגה ואין לאחד שום קדימה או יתרון מעלה בריחוק וקירוב על זולתו כלל כו' רק כולן באין ונמשכין בו בשוה במדה א' לכל קו וקו כו' מאחר שהנקודה באמצעית ממש ה"ז למעלה מבחי' מעלה ומטה ראש וסוף כמו במהות ענין העיגול עצמו שאין בו מצד עצמו שום יתרון או קדימה למקום א' על זולתו רק מצד הקוין לבד כשיעמוד העיגול במקום א' כו' וד"ל. ועדי"ז ממש יובן ענין הארץ הלזו הגשמית שהיא בנקודת מרכז עיגול השמים א"כ כל שפע שבא אלי' מן השמים והגלגלים כולם שוין מבלי שימצא בה ראש וסוף במדרגה שהרי היא באמצעית הגלגלים ממש כג"ל וד"ל. וא"כ עדי"ז בעיגולים הרוחנים עד רום המעלות הנה ידוע דאת זלע"ז כו' ועד חצי העיגול היכלות דקדושה ומתחת לארץ הלזו עד הצד השני של העגולים היכלות הקליפות כי בין המקיפים דקדושה והפנימים ו' י"ס כו' אמנם בירידת השפע בארץ הלזו באין כאחד מכל צדדי העיגול כו'. זהו הטעם שימצא בכאן משכן הנפש אלקית עם הגוף החומרי כאחד ממש מחמת שלא ימצא בכאן בחי' ראש וסוף ועליון ותחתון כלל כו' כמו שבבחי' מקיפים העליונים מכולם דכתיב בהו קמי

כחשיכה כאורה כו' הרוחניות והגשמיות שוין כו' מצד עצמות העיגול כנ"ל וד"ל משא"כ באופני ההשפעה בסדר ההשתלשלות דאבי"ע בודאי יש קדימה ויתרון לא' על זולתו אם מגבוה או מנמוך מעילה לעילה ירידה אחר ירידה כו' אבל הארץ המקבלת השפע מקבלת מכולן בשוה ממש כנ"ל וד"ל. ואחרי הקדמת ענין זה, יובן שורש הדברים בענין שבט ומטה כי מה שנקראים שבטים הוא לפי אופן סדר ענין ההשתלשלות דאבי"ע שהאבות הן המרכבה גופא דאילנא הנק' ז"א כו' והן ענפים מתפשטים כו' אבל כשהנשמות בגופים גשמי' בזה העולם לפי שיש בו יתרון מעלה על שאינו לפי סדר ההשתלשלות למעלה מבחי' ראש וסוף כנ"ל ע"כ מצד ההלבשה בגופים דוקא או יוכל להגיע בתשובה דצעק לבם כו' אל הוי' דוקא שהוא בחי' העיגול ע.. כחשיכה כאורה רוחניות וגשמיות שוין ממש כו' משא"כ הנשמה אלקית בהשתלשולה מאצי' לא הוי' באפשרי לה להגיע כ"א בשרשה לבד במדת מל' שם אדני' כח הפועל בנפעל הנק' זיו השכינה כידוע ד"ל.

והנה כדי להבין שורש ענין הנדירים ובמה שמשפיל עצמו כנ"ל יש להקדים תחלה ענין הידוע במוזנות המאכלים למה יחי' המדבר מן הצומח והרי הוא הוא למעלה במדריגה בעשרה מאמרות כו', אך הענין הוא דשרש כל המוזנות הוא מחיצונית בינה שלמעלה מבחי' אדם שממאמר נעשה אדם כו'. וביאור הדבר, הנה ידוע דעה"ד טו"ר הוא מסיבת השבירה דתוהו כו' ולפני מלוך מלך לבנ"י שהוא התיקון הקליפה קדמה במעלה לפירי אשר ע"כ נפלה כ"כ למטה כמבואר במ"א בארוכה וא"כ המאכל הגשמי מבחי' צומח גבוה מן החי ומדבר מצד בחי' התוהו כו' אשר ע"כ יחי' את הנפש כי הוא גבוה ממנו כו' אמנם זהו בטוב שבמאכל דוקא ולא ברע שבו דהיינו כמו שבגשמיות המאכל הטעם שבו הוא עיקר המחי' הנפש הבהמית והפסולת הגשמי שבמאכל יוצא לחוץ שיכול להזיק הנפש והוא הרע שבמאכל כו' כמ"כ ברוחניות מוצא פי ה' שבמאכל יש טו"ר רוחניים והטוב הוא המחי' הניצוץ אלקי שאע"פ שהנפש אלקי הוא מבחי' ז"א דאצי' הנק' אדם כו' אבל הטוב שבמוצא פי ה' שבמאכל הוא למעלה הימנו בשרשו קודם השבירה והיינו מבחי' חיצונית בינה ששם מתלבש עונג עליון הנק' טעמין כו' כמ"ש במ"א ע"כ מצד התשובה מן המיכל יוכל הניצוץ להגיע לבחי' בינה עילאה למעלה מבחי' ז"א כו' שממנו שרש נשמתו כו'. והנה נו' בכתבי האריו"ל שהנדירים בבינה שהנודר נדר בחיי המלך כו', וטעם הדבר, בהיות כי ענין הנדר הוא שאומר קונם בשר זה כקרבן עולה ושלמים כו', פי' שמוכיר שרש ענין המאכל כמו שהוא בעודנו קודם השבירה שהוא מבחי' חיצונית בינה כו' והיינו כעולה ושלמים שהן רית ניחוח לה' כו' וזהו נדר לה' כו' והרי הוא מרומם ומגביה את הטוב שבמאכל לשרשו שהוא הגבה מאד נעלה גם מנשמתו כנ"ל. ואמנם בהשפלה גדולה שהוא משפיל את נשמתו למטה מן המאכל בשרשו כו' הוא זוכה לבחי' יסוד אבא שלמעלה מן הנדירים שבבינה שהרי החכמה מפר הנדירים כמ"ש ושמע אביה כנו' בלק"ת כו'. וביאור טעם הדבר יובן עפ"י הידוע בכתבי האריו"ל דביסוד אמא עדין יסוד אבא בהעלם כי הוא מתלבש בדרך לבוש כו' אמנם מפני שיסוד אבא ארוך משל אימא

לכך כשמסתיים יסוד אימא אזי מתגלה יסוד אבא בגילוי והיינו בחוזה דז"א כו', ובוזה יובן הנ"ל, בהיות כי מבואר למעלה ענין קדש עצמך במותר לך בפני הראשון כפשוטו שיוכל בחכמה שבנפשו להעלות הטוב שבמאכל ע"י התשובה דצעק לבם כו' וזהו ענין שהחכמה מפר הנדר מעקרו כו' אמנם הוא בהעלם עדיין בתוך המותר שבמאכל שהוא מחיצונית בינה כו' משא"כ בפני השני דקדש עצמך כו' דהיינו להשפיל עצמו ולהגביה המאכל כו' ה"ז ענין הענוה שבחכמה שהוא בחי' מ"ה שביסוד אבא שהוא ארוך משל אימא ומתגלה לבדו למטה מאד כו' כי הרי הגביה המאכל למעלה הימנו כו' וד"ל. וביאור הדבר בהיות כי מה שתמצא הענוה והשפלות מצד החכמה הוא באמת יותר נעלה מהחכמה עצמה המתגלה בבינה כו' כי ה"ז מבחי' מ"ה שבחכמה וזהו שיסוד"ו ארוך כו' וד"ל. ובכלל זה יובן כל דברי הפסוק, וידבר ה' אל משה, ידוע דמשה הוא בחי' יסוד אבא ומסתיים לבדו בנ"ה דז"א הנק' בני' כו' וזהו אל ראשי המטות לבני' פי' כי הדעת דז"א הוא עיקר סיבת ההטי' במדות חג"ת אם לחסדים אם לגבורות כו' כמ"ש ומטה כלפי חסד כו' זה נק' מטה משה ע"ש שבדעת דז"א הנק' מטה האלקים בו גילוי יסוד אבא לבד הנק' מטה משה לאחר שנסתיים יסוד אימא כנ"ל וזהו שידבר משה יסוד אבא אל ראשי המטות הוא הדע"ת שבחז"ה שהוא הראש להטיית המדות כו' לאמ"ר פי' שגם בנ"ה דז"א לבד יהי' גילוי יסוד אבא לבדו למעלה מהתלבשותו ביסוד אימא והוא ענין ד"ה הדב"ר כו' ולא בכ"ה כו' והיינו דבר ההלכ"ה שהוא ע"י בחי' ביטול המציאות כו' וע"ד המבואר במ"א בענין השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך פי' את"ה הוא אדני' מל' דאצ"י מוציא מצד עצמו ולא מצד פעולת הנפש אלקית מפיך כו' כי הדיבור העליון מדבר בנפשו מבלי אמצעות סיוע דיבור הנפש אלקי' עמה וזהו ע"ד דיבור הנבואה כו' שזהו מדרגה היותר נעלה בתפלה כידוע ועד"ו בלימוד ההלכה שיהי' רק זה הדבר לבד מבלי התלבשות כלל אפי' באימא כנ"ל וד"ל ולא הי' זה רק מצד ההשפלה שהשפיל עצמו והגביה המאכל כו' וד"ל.

●

בעזרה שבת נחמו

שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. יש להבין למה נכתב ה' ב"פ הל"ל שמע ישראל ה' אחד, ועוד להבין ענין שמע שם ע' והע' רבתי מהו ענינו. כתיב ובחרת בחיים כו' יש להבין מי הוא אשר לא יבחר בחיים שנצטוונו ע"ו. הנה כתיב יהי' רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים כו' ויעש ה' את הרקיע ויבדל בין המים אשר מעל כו' ויש להבין למה כפל הענין במאמר זה באמרו ויעש ה' את הרקיע כו' ולא כפל כן במאמרות האחרים כמו ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור כו'. אך הענין הוא, בהיות כי יש להבין מתחלה כל עיקר ענין הרקיע המבדיל מהו ואח"כ יובן כל הנ"ל. דהנה ידוע דמבשרי אחזה אלק' כו', ובאדם התחתון שהוא בצלם

האלקים אנו רואים שנמשכים מן לבבו ב' מיני שפע חיות לתוך הגוף, הא' מלמטה למעלה והב' מלמעלה למטה, דהיינו מה שמן רוח החיוני שבלב מתפשט בהבל הלב ובא לתוך הפה ומתפשט בה' מוצאות בקול ודיבור ה' מלמטה למעלה והוא מן שפע המובחר שבחיות הלב הדק ביותר. והנה ידוע ומוכן שהקול והדיבור הנרגשים בה' מוצאות המה גשמיים בערך מקורם שנשפע להם מהבל הלב שהוא רוחני מאד והרי השפעה זו מלמטה למעלה היא כידוע בספרי' הרפואה שהבל הלב מרחף על הריאה ומריאה לגרירת עד שיוצא הקול כו' וכמ"כ מתפשטת השפעה זו הרוחנית עוד למעלה מעלה והוא במחשבה ושכל שבמוח שהרי אנו רואים שמה שירצה האדם בלבבו איזה ענין מה מיד יעלה הענין במחשבתו ושכלו ולא יסור ממחשבתו ושכלו כו' ומי הוא שהעלה החמדה שבלב למוח לחשוב בו כו' אין זה כ"א שהוא ע"ד השפעה מלמטה למעלה כנ"ל בקול ודיבור אלא שהקול ודיבור אינם מהשפעה רוחנית כ"כ שבלב לכך המה גשמיים כו' אבל השפעת האהבה והחמדה לאיזה ענין תצא מהדקות שבהבל הלב למעלה במוח להיות מחשבת שכלו מתלבש ממנה כו' לכך המה רוחניים במוח במהות מחשבה שכלית כו' ועכ"ז הם מקבלים לבד מן האהבה שבלב כי אין ערוך כלל דמיון האהבה במחשבה עם עצם האהבה שבלב כידוע וד"ל והב' שמלמעלה למטה נשפע מן הבל הלב הוא מזון האיברים החיצונים מהדם שבלב בחלל שמאלי כו' דהיינו שמשפיע כח וחיות לכל אבר ואבר שיוכל לעשות פעולתו ואם הי' נפסק הדם מן הלב הי' כל האברים מתחלשים ונפסדים לגמרי כו' והנה השפעה זו מגסות וגשמיות החיות שבלב היא שהרי אנו רואים מעשה פעולות האברים המה גשמיים מאד מאד כמו פעולת האצטומכ' והבני מעיים שמבשלים המאכלים הגשמיים הרי הם במהותם גשמיים וגם פעולתם מאד מגושמת לברר המאכל מהצואה והפסולת עד שיצא לחוץ כו' וגם האברים החיצונים כמו הידים ורגלים ואמצעית הגוף כולם מגושמים מן פעולת התנועה לבד כו' וכולם מקבלים שפע מן הלב כידוע שהוא מלך על כל האיברים ונו' בזה דהוא פליג לכל שייפין כו' אמנם הרי הפרש גדול יש בין השפעתו למעלה מעלה באיברי הקול ודבור ומחשבה כנ"ל שהוא נשפע מתכלית העילוי שבו כנ"ל ובין השפעתו לאיברי הגשמיים שהוא משפע הגסה שבו כו' וא"כ יש להבין איך יהי' ב' הפכים במקום אחד עדי"מ אדם משפיע שכל לזולתו ורוצה ליתן ככר לעני איך ישתתפו ב' מיני השפעות שהמה רחוקים בערך בעת ושעה א' כו' אך הענין הוא דבאמת זהו כל עיקר ענין אבר חצר הכבד שיש באדם הנק' פרסא המפסיק בין בני מעיים ואיברי הפנימיים של הקול ומחשבה כנ"ל ועיקר ענינו הוא שעל ידו תתגשם שפע חיות רוחני של הלב עד שיושפע לאיברים הגשמיים שיפעלו פעולתם הגשמיות כו'. ואם לא הי' חצר הכבד לא הי' משתתפים ביחד העילוי המופלג והגסות עד שזה יצא למטה זה למעלה וכו' אך בחצר הכבד יש התכללות ממדרגת שניהם ובו יבדלו שזה יצא למעלה כו' וד"ל וטעם הדבר כי הוא נלקח ג"כ מגסות והתגשמות שפע רוח החיים ע"כ כחו לגשם כל רוחני ולהבדילו מן בחי' הרוחניות כו' ולסיבה זו דרך בו תתגשם שפע חיות הלב לאיברים התחתונים ליתן להם כח לפעולתם הגשמיים כנ"ל וד"ל. והנה עדי"מ זה באדם התחתון יובן ע"ד דוגמא למשכיל

למעלה באדם העליון אשר על הכסא כו' בהיות כי ידוע די' מאמרות שבמל' דאצי' המה רק בחי' כלים ואיברים חיצונים דז"א שהוא הלב כו' כי קדבי"ה שהוא הוי' הוא לבא דכל עלמין כו' וביאור פרטי הדברים ידוע ע"פ לך הוי' הגדולה והגבורה כו' פי' כי מדותיו ית' העצמיים נקראים בשם גדול וגיבור כו' וכשמחשבים בה' מוצאות הדיבור שהוא בחי' מל' דאצי' כידוע נק' גדלי"ה וגבור"ה בה"א ע"ש כח הפעולה וההמשכה כו' וכמו שהדיבור באדם התחתון הנמשך מהבל הלב כנ"ל הוא רק בחי' הארה והארה לבד מן העצמית שבלב כנ"ל שהרי בלב לא הי' עדיין שום התחלקות אותיות בהאבה כו' והרי האותיות הדיבור של האהבה הוא רק בחי' לבד כידוע ומבואר במ"א וכמ"כ אותיות המחשבה של האהבה הנמשכת למוח מן הלב כנ"ל אינם ממהות עצמיות האהבה שבלב (כלל) כנ"ל וד"ל כן עד"מ הדיבור והמחשבה עליונה דאצי' שהמה מקור כל המוגבלים דבי"ע כידוע הרי אינם רק בחי' הארה והארה מהבל לב העליון דאדם אשר על הכסא כו' שהמה מדותיו ית' העצמיים כו' וד"ל והן הוי' מאמרות שבדיבור ויאמר אלקים כו' וזהו דכתיב לך ה' הגדולה כו' כידוע מפני שאינם אלא בחי' אותיות לבד כנ"ל וד"ל. והנה עפי"ז יובן ענין השבת כי בו שבת מכל מלאכתו כו' כי בכל יום מתחדש כל ההשתלשלות די' מאמרות כמאמר מחדש בטובו כו' והנה בו ימי בראשית הוי' אור החדש במאמר יהי אור ביום ראשון כו' ועד"ז שארי המאמרות נתחלקו לכל ימי השבוע עד יום השבת כמ"כ בכל שבוע ושבוע מתחלקים מאחר שמתחדש ההשתלשלות כו' אמנם התחלקות זו הי' ע"י בחי' הדיבור וכמו הדיבור באדם התחתון שמתחלקים בו כל פרטי חלקי הבל הלב לכמה אופנים שונים כו' כל א' מובדל בפ"ע כו' וד"ל אבל בשבת הוא למעלה מבחי' הדיבור העליון הוא למעלה מהומן ומקום ולא יתכן שם ההתחלקות בזמן ושיהי' מאמר פרטי כו' וזהו בראשית ברא אלקים כללות כל ההשתלשלות מבלי קדימה לא' על זולתו אלא כולם בסקירה א' עלו במחשבתו ית' וכמ"ש טולם בחכמה עשית וזהו ענין השבת כי בו שבת וינפש כו' פי' כמו עד"מ אדם המדבר ומחשב פרטי איכות הדברים שבלבבו וכשישתוק מלדבר אזי באי' כל הפרטים לכללות נקודה שכלי' אחת מבלי התלבשות כלל אפי' באותיות מחשבה וזהו הנק' מחשבה עילאה בזהר חשב מה שהוא חכמה כידוע וזהו וינפש שבא אל עצמותו ית' שלמעלה מהתחלקות כו' וד"ל. והנה מל' דאצי' בשרשה מקודם שבא בבחי' דיבור העליון נקראת צור לבבי כידוע בזהר והטעם הוא לפי שהוא בחי' חיותו ושפע הרוחניות שבהבל לב העליון הנק' אדם כו' וכמ"ש לבבתי אחרתי כלה כנ"ל במשל הנ"ל מיציאת שפע הבל הלב וקול ודיבור ומחשבה כו' ואמנם כח הפועל אלקי בנפעלים ומוגבלים דבי"ע הוא כמשל יציאת שפע הבל לב זה מבחי' הגסות כנ"ל דפליג לכל שיפין כו' שהוא ענין בחי' מל' החיצונית דאין מלך בלא עם דוקא שהן בע"ג הנפרדים ליש ודבר מה כו' כידוע ולהיות שב' מיני השפעות אלו רחוקים מאד בערך כנ"ל במשל ע"ז נאמר יהי רקיע בתוך המים ויבדל כו' פי' כי בחי' המים עליונים הוא שפע הבל לב העליון מבחי' הרוחניות והדקות לקול ודיבור ומחשבה עליונה דאדם דאצי' להיות מקור חיי העולמים כולם כנ"ל ומים תחתונים הם הנבראים והנוצרים ממש מאין ליש מכה הפועל

אלקי כו' מחיצונית מדת מלכות כו' וד"ל (הגיה י"ל כי למעלה נק' ג"כ מחודומ"ע כמ"ש על כל שבח מעשה ידך והפרטא מפטיק ב"ן ההשפעה שבדבור ומחשבה ובין ההשפעה שבמעשה זהו תוכן המשל הנ"ל חוה בראתו יצרתו אף עשיתו אף הפטיק הענין היינו הפרטא כמ"ש בד"ה נשא את ראש בני דרוש השני פ"א עכ"ה) ולהיות כי אין ערוך ביניהם כלל כי רוח האדם שבפנימי לב העליון עולה למעלה מעלה כו' ורוח הבהמה שם ב"ן כח המחי' לכל איברי החיצונים כו' יורדת למטה מטה להחיות רוח שפלים עד עולם הגשמי הזה שהן כל תענוגי עוה"ז הגשמי' מאד מאד כמשל האצטומכ' והקרביים כנ"ל ואיך ישתתפו ב' הפכים במקום א' לכך עלה ברצון המאציל שיבדיל בבחי' מחיצה ומסך מפטיק בין מים עליונים לתחתונים והוא בחי' פרסא עליונה דמפסק' בין אברים פנימים דקול ודבור ומחשבה עליונה כו' לאברים חיצונים וקרביים עליונים שבאים מן בחי' כח הפועל בנפעל כו' וזהו יהי רקיע בתוך המים כו' אמנם שיתהוה המבדיל הזה אינו כ"א מהתעבות והתגשמות החיות הרוחני הדק שבלב כו' וזהו שאמר יהי' רקיע בתחלה ואח"כ ויעש ה' הרקיע כו' פי' אח"כ הי' בכח המבדיל הזה ליתן כח ועוז לחיצונית המדה להשפיע לתחתונים כו' וכנ"ל במשל וד"ל. זהו ובחירת בחיים כו' כדי לאהבה את אלקיך כו'. כי הנה כל גידולי התענוגים הן על המים דוקא כמו מתיקות הפרי באילן הגדל על המים וכן גידול צמחי התבואות ע"י הגשמים כו' והנה תענוגי הגשמיים של דצמ"ח הן נגדלים ע"י מים תחתונים כמו איברי חיצונים כאצטומכ' וקרביי' המבשלים המאכל המובחר עולה למעלה בתענוג רוחני למוח ולב כו' והגשמיות נדחה לחוץ כו' כן בחי' מים תחתונים שבאים מבחי' קרביים עליונים המבררים ומבשלים את השפע מחיצונית מדת מל' כו' הן מגדלים ומצמיחים כל מיני תענוג אמנם חיצונית העונג הולך לחוץ והן שרשי תענוגי העוה"ז והפנימי' עולה למוח ולב העליון כו' והוא העונג אלקי שהי' בהבל לב העליון שע"ז נא' אז תתענג על הוי' כו' בראשית השפעתו שהי' בב' מיני א' למעלה למוח ודיבור וב' למטה בכרס ובני מעיים וכו' וגם אחר העיכול של השפע בקרביים עליונים עולה המובחר כו' וזהו ויבדל בין מים למים פי' בין עונג לעונג בין בראשית ההשפעה של מוח ודיבור עולה מובחר העונג מהבל הלב כנ"ל ולמטה יורד גסות העונג הנק' מים תחתונים כנ"ל ובין בהעלות מ"ן מלמטה למעלה כשהמאכל מפרנס כידוע הבדיל בין עונג לעונג שחיצונית המאכל ממנו נמשך תענוגי עוה"ז ופנימיותו עולה להיות עונג עליון באצ"ו כו' וד"ל וזהו ענין ונשב בגיא מול בית פעור, כי ע"ז דפעור הי' להמשיך תענוגי עוה"ז מחיצוניות שפע עליונה שבקרביים עליונים כנ"ל והי' מראים כן בעבודתם למטה במה שהי' מתריזו' עצמם כו' וזהו פעור איתיות עורף כי הוא בחי' חיצונית העונג והרצון ובחי' אחוריים שבו כמו העורף מול הפנים באדם כו' וד"ל וכל אשר הלך אחרי תענוגי עוה"ז הנק' פעור השמידו ה' כי הם ישבו בגיא מול פעור פי' מול עיקר נקודה המנגדת לפעור והוא בחי' הפנימי' של הבל הלב העליון והיינו מים עליונים דתומ"צ שישבו בגיא וחזרו כל התורה כו' וקבלוה עליהם והיינו לפי שהעונג עליון שבתורה הוא פנימית העונג כו' וד"ל והנה בדרך כלל עד הרקיע המבדיל הוא מבחי' פנימית העונג הנק' מים

עליונים ולמטה מהרקיץ נק' חיצוני' העונג שבמים תחתונים כו' וד"ל. והו'
 ובחרת בחיים פי' כי מה שבא השפע מבחי' חיצונית באיברים חיצונים הולך
 ומשתלשל בירידה אחר ירידה עד שיהי' תענוגי' גשמיים שהן נפרדים לגמרי
 והן הויזן ונפסדי' כידוע ולכך יקראו בשם מות כי כל הנופל תחת הזמן יש
 לו כליון והפסד כו' אמנם מה שמעל לרקיץ המבדיל הוא פנימית השפע
 לקול ודיבור עליונים הוא הנק' חיים העליונים כי הוא למעלה מחיים מוגבלים
 אלא הן חיים נצחיים בבחי' אצ"י כידוע ועי' אמר שיבחר האדם בחיים
 העליונים וימאס בחיים התחתונים כי אין ערוך ביניהם כלל וכמ"ש ויבדל
 אלקים בין מים למים כו' וד"ל.

ועתה יש להבין ענין הבחירה בחיים כדי לאהבה כו' דמשמע שהאהבה
 היא למעלה מן חיים העליונים כו' ויובן זה על פי הקרמה
 מתחלה להבין היטב הפסוק דשמע ישראל כו' ועל פי משלים הנ"ל.
 שמ"ע שם ע'. ופי' ע' רבתי הן ז' המדות העצמיים שהן גדולות עד אין
 חקר ואין סוף כמ"ש לגדולתו אין חקר כי מה שמתפשטים י' מאמרות מהם
 הוא רק בחי' אותיות לבד כנ"ל במשל השפעת הבל הלב לקול ומחשבה
 מלמטה למעלה כנ"ל ומה שנקראים באות עי"ן הוא לפי שהם כלולים כל א'
 מי' שעולה מספר ע' וכנראה בחוש שהתחלקות הו' מדות בלב ישנם בפרטי
 פרטות גם קודם שיצאו והבל הקול ואותיות מחשבה ששם הם מתפרדים ליש
 ודבר מה ממש כו' וד"ל וזהו הטעם שהע' רבתי, להיות כי בדרך כללות בהבל
 הלב עדיין מהות מדת האהבה היא בעצמותה בלי לבושי האותיות מחו"ד
 המחלקים ומגבילים אותה כנ"ל וע"כ התפשטותה בלי גבול כמו שאנו רואים
 באהבת איש אל רעהו שבלבבו האהבה היא רוחניות וסיבת החסדים והטובות
 אל רעהו אע"פ שיהיו רבים מאוד בשינוי אופנים כל פעולת החסדים כלא
 חשיבי ולא גילוי עדין עיקר הנקודה של האהבה כמות שהיא ברוחניותה
 בלבבו אליו כו' וד"ל וזהו שם ע' שהארות מידותיו ית' העצמיים הנק' ע'
 רבתי הוא רק שם בעלמא מהם כמו קול הוי' בכח שם זה הוא רק הארת מדת
 גבורתו ית' וכן קול ה' על המים שם הוי' זה הוא רק בחי' אותיות מדת
 חסדו ית' ועד"ז כל המדות כידוע. והנה מבואר למעלה בענין הבחירה בחיים
 כו' שאותיות ה' מאמרות נקראים בשם מקור חיים העליונים כו' וכתב כי
 עמד מקור חיים כו' משמע שיש מקור למקור החיים והיינו ענין חיי החיים
 וכמאמרם ז"ל מחי' חיים יתן לך כו'. וביאור הדבר היינו ענין הע' רבתי שהן
 המדות העצמיים ונקראים בוהר אילנא דחיי פי' מקור לכל שפע חיים דאצ"י
 כו' מפני שהי' מאמרות לפי שהן התפשטות האצ"י להוות מאין ליש היז
 כמשל תנועת היד באיזה פעולה כו' לכך יקרא בשם חיים כו' אמנם עדימ
 חיות העצמי שישנו ביד קודם שיפעול בתנועת החיוני לא יקרא חיים אלא חי
 בעצם כי שם חיים הוא פעולת החי בעצם (שנק' בל"א לעבדונג) כמ"כ
 עצמות המדות הם עצמות החיים עליונים דאצ"י קודם שיפעלו בבחי' הארה
 והשפעה ב' מאמרות כו' לכך יקראו בשם חיי החיים וכמ"כ ענין חיי העולמי'
 צדיק חי עלמין עדימ איש חי בעצם קודם שיפעול בתנועות החיונית כו' וד"ל
 (וזהו הנז' בלשון החכמים חי ולא בחיים כו') וזהו מכלכל חיים כו' פי' מכלכל

שמשפיע החיים עליונים די' מאמרות אלקים בכלים מכלים שונים בבי"ע וכו' ושליטה זו על החיים עליונים דאצי' הוא מבעלי החיים הנק' איש חי בחי' ז"א דאצי' הנק' אדם העליון כידוע וד"ל. והנה עתה יובן ענין הבחירה בחיים שבי' מאמרות כדי לאהבה ה' אלקיך כו' ומתחלה צ"ל פי' ישראל וענין ה' אחד שהוכיר ב"פ הוי' להיות כי ישראל עלו במחשבה כידוע וענין המחשבה הוא חשב מ"ה כללות נקודת החכמה עילאה המושרשת בעצמות המדות וישראל שעלה במחשבה זו נק' בנך יחידיך ע"ש התקשרותו בבחי' יחיד שלמעלה מאחד וזהו שהוצרך להוי' שנית עד שיהי' מיחיד אחד כו'. וביאור הדבר כי הנה מבואר למעלה בענין הפרסא כו' שמתחת הפרסא הוא בחי' כח הפועל בנפעל והן ה' מאמרות שכבר מתחלקים בכל ו' ימי המעשה כו' ולמעלה מהפרסא הוא הנק' צור לבבי כו' שלמעלה מהתחלקות עדיין הוא הנק' מחשבה עילאה דשבת כו' והוא חיי החיים כנ"ל וזהו א' שלמטה מיחיד פי' אחד הוא דבר המתאחד עם זולתו ולא שלא יהי' דבר זולתו כמו ראובן ושמעון כשאין שמעון אצל ראובן יקרא ראובן יחיד שאין עוד זולתו וכשיש שמעון אצלו יקרא כל א' אחד ולא יחיד שענין תיבת הא' הוא רק לשלול מספר השני' ולא שישלול מציאת השני כמבואר בחובת הלבבות שהוא א' המנוי כו' ועד"מ זה כשכבר הושפע מחיי החיים הנק' מחשבה עילאה כללות השתלשלות ה' מאמרות אע"פ שלא נתחלקו עדיין בדיבור העליון אוי יקרא בשם אחדות והי' פי' שמתאחדים כל ה' מאמרות ואין לא' קדימה ויתרון על זולתו שכולם נסקרים בסקירה א' במחשבה כמבואר למעלה בענין בראשית ברא כו' וכידוע וזהו עיקר ענין ה' אחד שימליכוהו בשמים וארץ וד' רוחות העולם פי' שהרי כבר יש במציאות מחיי החיים כל ההשתלשלות מ' קצוות העליונים מעלה ומטה כו' אלא שהוא מייחדם כמו שהם בתחלת יציאתם ממקורא דכולא ממחשבה עילאה שנא' לך הוי' הגדולה כו' וכנ"ל והרי יש מה להתייחד עם המקור כי כבר נתחלקו ונתפרדו בבי"ע כו' אמנם ענין יחוד הוא כמשל מי שאין עוד זולתו באמת עד שיהי' מתאחד עמו כו' כמו ראובן כשאין שמעון אצלו כן עד"מ זה יובן ענין הוי' שהוצרך להיות צימצום המשכה והתפשטות כו' שהוא יו"ד ה"א וא"ו כו' ע"ד שיהי' אח"ד כו' וד"ל כי גם המחשבה עילאה הכוללת ומקפת כולם יחד הרי היא הושפלה מבחי' יחיד בצמצום ואח"כ התפשטות כו' ובלתי זאת לא הוי' ירידת העצמות כ"כ להיות אפי' בחי' חיי החיים כי הגם שאיש חי נק' ע"ש עצמות כנ"ל אין ערוך כלל בין חיי נפשו שבגופו לחיי הנפש בעצמותה כמו שהיא קודם בואה לגוף להחיותו כו' כן עד"מ מדותיו ית' העצמיים נקראים בחי' גופא לגבי נשמת' כידוע שבכללות ההשתלשלות כל עולם הנאצלים נק' גופ' כו' ע"ש שכבר הם בחי' המקוריים וחיים עליונים כו' כמשל חיי הנפש בגוף כו' וד"ל אמנם יחיד הוא למעלה ממכ"ע וסכ"ע ונק' בשם מהותו ועצמותו לגבי רוח ונפש שבמלכות כו' וזהו מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש דייקא פי' מתחת לפרסא דאדם העליון הוא תחת השמש כי שמש ומגן הוי' אלקים כידוע אין יתרון אבל למעלה מהפרסא והוא בחי' חיי החיים שבמחשבה עילאה כו' הגם שירדה והושפלה מבחי' יחיד מ"מ יש יתרון לעמלו כי ירידה זו צורך עלי' היא שהרי מה שעלה ישראל במחשבה אע"פ ששרשו בעצם

מבחי' יחיד כמ"ש בנך יחידך כו' לצורך עלי' והגבהה היא כמשי"ת לקמן
וזהו ה' אחד וד"ל.

ועתה יש להבין ענין בשכמל"ו שייסדו אנשי כנסת הגדולה לאמרו אצל פסוק
שמע ישראל ואנשי יריחו ה' כורכים את שמע כמו שנכתב בתורה
ואין הלכה כמותם. דהנה כתיב אור זרוע לצדיק כו' פי' עד"מ הזריעה
בגשמיות הנה לא תצמח החטה כ"א אחרי שתרקב בארץ והיתה כלא ה' אח"כ
תצמח והצמיחה תהי' בריבוי השפע הרבה יותר מכמו שהיתה הזריעה כו'
כמו גרעיני הפירות שיצמיחו הפירות המהודרים כו' והרי הגרעין מפרי
האדמה גרוע וגם גופו של גרעין גרוע הוא מאד ויוליד ויצמיח פירות האדמה
רבים ומהודרים כו' והטעם לזה הוא מפני שא"א לכה המצמיח שבארץ
להתלבש ביש ודבר ממשי של החטה והגרעין בעודנה בשלימותה]ן כ"א אחרי
שירקב הממשות אוי רוחניותו נכלל בכח הצומח שבארץ ומעוררו להוליד
ולהצמיחו מחדש כו' ולפי שכה הצומח הוא רוחני א"א להתלבש בגשמות
החטה כ"א עד שתבא לבחי' אין כמ"ש במ"א וד"ל ואחר שתבא לבחי' אין
הנה התלבשות כח המצמיח בה בתוספת ברכה והמשכה עד כי תגדיל חיטים
הרבה מאוד כו' וד"ל ועד"מ זה בוריעה רוחני' אלקית של הנשמות ומלאכים
מאור הזרוע לצדיק חי עלמין כאשר יבואו בגוף וחומר הארץ העליונה הוא
אין מלך בלא עם כנ"ל ירקבו כו' דהיינו שיהי' בבחי' עיבור כו' ט' חדשים
כו' ואח"כ יהיו נולדים מאין ליש כו' שאזי הם באור וכלי כו' וזהו ע"י
בשכמל"ו שאחרי אחד כמשי"ת בסמוך בעזר"ה ובהיות כי אחד הוא בחי' חיי
החיים דהיינו אור הזרוע מצדיק איש חי כנ"ל ובמדת מל' דאצי' הם באים
בבחי' אין כו' עד שנולדים בתוספת ברכה והמשכה הרבה יותר מכמו שזרועו
כו' והיינו אהבת בכל מאדך שלמעלה מאהבת בכל גפשך, כי פי' בכל גפשך
הוא האהבה אלקית המושרשת בנפש האלקית כמו שעלתה במחשבה בחיי
החיים באור הזרוע כו' אבל בכל מאדיך היא אהבה גדולה כ"כ שלא ה' בנפש
מעולם גם בעת שעלתה במחשבה של המשפיע אותה כו' כי לשון מא"ד הוא
בלתי גבול וקצבה שתוכל להיות מוגבלת באור וכלי דאצי' כו' אלא היא
בבחי' מאד העליון שלמעלה מאחד דהיינו בחי' יחיד כמ"ש בנך יחידך כי
ממהותו ועצמותו ית' הושפלה כנ"ל בענין ישראל עלה במחשבה כו' וד"ל
וזהו ענין ובחרת בחיים הוא אור הזרוע והוא חיי החיים כדי לאהבה כו'
היינו בכל מאדך שהוא מן בחי' יחיד והיינו כמשל הזריעה בשביל תוספת
אור מרובה על עיקר הזריעה כנ"ל וד"ל ולפי שע"י הגוף דוקא תבא הגשמה
אלקית לאהבת בכל מאדך מה שלא ה' בה בעת זריעתה כו' והגוף נעשה
לה באוצר בנין המל' כו' בשהיית ט"ח כו' לכך אנו אומרים בשכמל"ו אחרי
אחד כדי שנוכל לומר אח"כ בכל מאדיך שהיא הצמיחה כנ"ל וד"ל. והנה
אחר כל הג"ל יובן יותר ענין הפסוק מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת
השמש כו' דכתיב אדם לעמל יולד וידוע המדרש איני ידע אם לעמל תורה
או לעמל שיחה כו', פי' כי הלא ידוע דתושבע"פ מל' קרינן לה. ויש להבין
ההפרש בין התורה למדת מל' העליונה אין מלך כו'. הנה הפסוק בשכמל"ו
הוא ענין קבמ"ש דהיינו לאחר שהתבונן באחדות ה' איך שהוא חיי החיים והוא

סכ"ע זממכ"ע כו' אזי יקבל בלבבו אחדות ה' למלך עליו שיהי' עולו עליו להיות סו"מ וע"ט עפ"י הכרח העול מלכות דוקא. וכמ"ש שום תשים עלך מלך פי' שכמו שמלך ב"ו צריך שיקבלוהו עליו תחלה ואח"כ יהי' אימתו ופחדו מצד גדולת עצמותו כו' כמ"כ למעלה במל' שמים צריך שיהי' הקבלה מתחלה שקבל עליו עולו והנה קבלה זו הכרחיית היא כמו העבד לאדונו שאינו עובדו עפ"י רצון הטבע כ"א שקיבל עליו עולו ואע"פ שיגזור עליו לעבוד עבודה שהיא מאד נגד רצונו וטבעו כמו המלאכה הכבידה כחוטבי עצים וכדומה הנה מצד הקבלת עול יעבוד וזהו הנק' עול כמו עול הגשמי בשור וחמור שיכריזו לחרוש כו'. וכמ"כ למעלה במדת מלכותו ית' שבפסוק זה בשכמל"ו הנה מל' זה צריך שיקבל האדם בלבבו בבחי' עול דווקא שיהי' מוכרת בע"כ לסור למשמעתו בכל אשר יגזור אומר בסור מרע כו' ולהיות כי הוא בחי' ביטול העצמ"ו מכל וכל ואע"פ שהוא בע"כ הנה הוא מעין ודוגמת ביטול העצמות האמיתי מצד רצון הטבע והוא אהבת בכל מאריך שאינו אלא בבחי' בן דוקא כמ"ש בנך יחידך כו' דהיינו כברא דמשתדל בתר אבוהי ואימו כו' כי הוא בחי' עצמות עם האב ואין לו כלום באמת מצד עצמו כו' כמ"ש במ"א. וא"כ מובן למשכיל שמה שימצא אהבת בכל מאריך אחרי קבעמ"ש בבשכמל"ו ה"ז כמשל הרקבון של החטה כנ"ל שגורם התלבשות כח הצומח להיות מתאחד עמו כו' וכמ"כ העול מלכות שאינו אלא בע"כ ה"ז כמשל הרקבון שביטול החטה בא מצד הפסד וכליון גשמיות' מחמת רקבון כו' ועכ"ז באתה ברוחניותה לבחי' אין איך שתהי' הסיבה כו' אבל מה שתצמח אח"כ מכה המצמיח בתוספת ברכה מכמו שהיתה כנ"ל ה"ז דומה למשל הביטול האמיתי שהוא מפני דמיונו אל העצמות כנ"ל בבן עם אביו כו' וכמ"כ זהו טעם סיבת צמיחת החיטה הנרקבת חטים רבים כדמיון כח המצמיח עצמו שבכחו להצמיח רבי' כו' והיינו מפני שנתאחדו עמו כנ"ל. ועד"ז ממש יובן שע"י עול מ"ש דוקא תגיע הנפש האלקית לבחי' יחיד שלמעלה מחיי החיים באהבת בכל מארך כנ"ל וד"ל. והנה ידוע דבתורה שבע"פ הוא כמשל דבר מלך שלטון כו' מתני' מלכתא כמ"ש בי מלכים ימלוכו כו' כמשל הגזר ואומר זה יהי' כך וזה יהי' כך וכמ"ש ואשים דברי בפיך כו' והיינו בחי' ביטול המציאות האמיתי לאחר שנעשה מלך שהרי יצווה בדברו לאיוה שר ועבד לא יהי' נחשב השר למאומה כ"א מצד דבר המלך שיש בו ואינו אלא כגרון ביד החוצב בו כו' שהוא תכלית הביטול וכמ"ש במ"א בענין רב יהוד' שהי' גלגול אלי' שם ב"ן תכלית הביטול לכך בלמדו נזיקין הי' כשלטון הגזר ואומר כו' וכל שהביטול אינו כ"כ באמת אין דבר ההלכה בבחי' השליטה והממשלה כ"כ כו' והיינו מ"ש ואשים דברי בפיך שאין בו הרגשת עצמותו כלל רק דבר המלך בהלכה שמדבר ולכך יש בו מעצמות המלך ממש כמשל שליח המלך שמביא גזר המלך ישמעו ביראה כמו ששומעים מהמלך עצמו מאחר שאינו אלא שליח כו' וד"ל ואמנם ענין ביטול האמיתי מכל וכל כזה אי"א כ"א אחרי אהבת בכל מאריך הנ"ל שהוא בחי' עצמות באמת כנ"ל והיא אינה באה כ"א מקבלת עמ"ש כנ"ל וא"כ יובן שגם מ"ש שום תשים כו' גורם איכות הביטול דתושבע"פ כו' ושניהם מלכות קרינן אלא שזהו בקבלה וזהו לאחר

שנעשה מלך. ולפי ערך אמיתית הקבלת עול שהוא כמשל הרקבון כנ"ל • יהי ערך ביטול האמיתי בלימוד התורה ואשים דברי כו' וד"ל והנה עתה יובן שאור האהבה שבלי גבול שהיא בכל מאדך אע"פ שאינה נגבלת בנפש מצד עצמותה כמות שעלתה במחשבה כו' הנה בתושבע"פ יש לה כלי וגבול דהיינו שתנוח ותמצא מרגוע בהלכות של תלמוד מפני שהוא דבר המלך בעצמותו כנ"ל שהוא בחי' יחיד ומה שבתפלה כלתה נפשה בבחי' מאוד ולא השיגה הנה בלימוד ההלכה תנוח מהתכללות והסתלקות כי מצאתה את שאתה נפשה כו' וד"ל. וזהו אדם לעמל יולד ואין לו יתרון בעמלו שתחת השמש היינו עמל שיחה שהן הי' מאמרות שנקראים מלי דהדיוטא ואינם נקראים ד"ת אבל בעמל שלמעלה מן השמש שהן ד"ת יש יתרון לעמלו וכמשארז"ל אשרו אדם שעמלו בתורה כו'. וביאור הדבר מובן עפ"י כל הנ"ל. כי מלכות שמים היא מדת מל' אין מלך בלא עם שהן הי' מאמרות כנ"ל והן תחת השמש כו' ואין יתרון בעמל זה כ"א בעמל תורה היינו עול תורה דוקא כמו הלומד פרקו מאה פעמים וא' שאותו הפעם יותר גדול מהק' פעמים לפי שהוא בעול והכרח גדול עד שהוא קץ בחייו ממש כו' שזהו כמשל הרקבון כנ"ל שהוא בחי' כלי לאור אהבת בכל מאדך בחי' יחיד כנ"ל וזהו אשרי אדם שעמלו בתורה דוקא כי הוא בחי' עמ"ש שגורם הביטול האמתי שהוא יתרון גדול מכפי אור הזרוע כמו אדם שזורע כור בשביל מאה כורין כו'. וזהו אדם העליון אשר על הכסא כו' לעמ"ל לחרוש לזרוע את הארץ העליונה כו' ואין לו יתרון בכל עמלו כ"א בעול תורה ועול מל' דוקא כנ"ל וד"ל. וזהו שאנו אומרים במלאכים שמקבלים עליהם עמ"ש ואח"כ אומרים קדוש כו' דמשמע שהעול מ"ש גורם להם שיוכלו לומר קדוש ובלעדי זאת אינם יכולים לומר קדוש כו' והטעם מובן כנ"ל בהיות שקדושה הוא ע"י ביטול המציאות של הנפעל שאז ישיג איך שבורא הוא מובדל ומרומם מהשגתו בתכלית ואומר קדוש כו' משא"כ כשאנו בבחי' ביטול כ"כ עדיין יש לו קצת השגה באלקות כו' ולא יוכל לומר קדוש כו' וענין סיבת הביטול יבא מעול מל' דוקא כנ"ל ובמלאכים היינו ענין מרכבת"ם לשכינה כדוגמת הרוכב על הסוס שהסוס נושא בעול ובמשא כבד יכבד הרוכב עליו כו' ועד"מ זה נא' שהם נושאים את השכינה כתרגום מטול"א דשכינתא כענין משא דבר ה' כו' וכמ"ש במ"א ומעול משא זה יבואו לבחי' הביטול עד שיוכלו לומר קדוש ה' צבאות כו' וד"ל.

להבין שרש הדברים הנ"ל. בענין הפרסא המבדיל בין מים עליונים כו' וענין הכפל שהוכפל המאמר במ"ש ויעש ה' את הרקיע (ויבדל) כו'. הנה איתא במדרש רבה בהתחלתו. האור זה מעשה צדיקים החושך זה מעשה רשעים כו' אינו יודע באיזה מהם הוא חפץ. כד"א וירא אלקים את האור כי טוב כו' זה פלא. ועוד יש להבין מארז"ל בפ' חלק אדם לעמל יולד אינ

יודע אם לעמל מלאכה אם עמל פה כו' עד איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה כו'. צ"ל מאמר א' באד"ר הידוע דבמוחין דו"א אתפליג לדי' מוחין והם מתחלקים לל"ב שבילין ועיקר ההתחלקות הוא מחמת קרומא דאתפסיק ביניהו כו' פי' שיש קרומות מבדילים בין מוח זה למוח אחר בכל הל"ב חלקי מוחין מלבד הקרום העליון החופה על המוח כולו הנק' קרומא דאו"ר דמחפי' כו' שעליו משכן מוחא דא"א כו' שאין שם התחלקות כלל לל"ב שבילין ונק' יום שכולו ארוך כו' אבל במוח דו"א כבר יש התחלקות דמוחין או"א מתפלגין שם לכל המדות הפרטים דהיינו שיהי' למדת חסד מוח בפ"ע ולגבורה מוח בפ"ע זהו כללות הד' מוחין ופרטיהם הם ל"ב חלקים והם מתפשטין ומאירי' בלב ובל"ב שיניים כו' ולכך נק' בשם ל"ב ששם קיבוץ ל"ב אורות דמוחין כו' כידוע כ"ז בכתבי האריז"ל והנה קרומא דאתפסיק בנייהו הוא ענין התחלת הפסוק יהי רקיע בתוך המים ויבדל בין מים למים כו' ולא נז' עדיין שיש הפרש בין מים שמעל לרקיע כו' ובפסוק ויעש שנו' הפרש זה הוא ענין הפרסא דוגמת חצר הכבד שהוא נמוך במדרגה בתחתית הלב כו' ושרש דשרש פרסא זו הגשמית הוא בחי' קרומא דמפסיק ומבדיל במוחי' עליונים שמאירים בלב כנ"ל. וביאור כל זה הנה הם ב' מאמרי' רו"ל הנ"ל, דהבדל בין האור והחושך דמעשה צדיקים ורשעים הוא ענין הפרסא גשמית שבתחתית הלב כו' ובחי' פרסא הרוחנית ששרשה במוחי' ושבילי' כו' הוא מאמר הנז' בפ' חלק איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה כו'. ומתחלה צ"ל ענין הפרסא הגשמית שהוא מא' המדרש הנ"ל. דהנה הקושי' ידוע בענין אורייתא מחכמה עילאה נפקת. למה יחוס את התורה לחכמה עילאה יותר מכל הנבראים הגשמיים שנאמר עליהם ג"כ כולם בחכמה עשית והיינו חכמ"ה עילאה כידוע, ולמה תקרא התורה בשם רצונו וחכמתו יותר מכל מעשה שמים וארץ שהרי המה ג"כ נמשכים בהשתלשלות אבי"ע מרצונו וחכמתו כמבואר בכתבי האריז"ל ועוד יש להבין בעיקר ענין חכמת התורה מה היא. דהלא קודם שניתנה התורה הי' בהמה טמאה כחזיר וכדומה מותר באכילה והתורה אסרתו ובאמת אין שום יתרון מעלה בענין שורש ההשתלשלות מעילה לעילה עד שנתהוו נפשות הבהמית במרכבה דד' פנים כו' לבהמה טהורה על הטמאה מאחר שאנו רואים שבגשמיותם הן שוין במעלה שאין הטהורה דק ומעולה בגשמיות' מן הטמאה שזה וזה ערך א' להם ממש בגשמיות הד' יסודות כו' א"כ גם בחי' כח הפועל שלהם מעילה לעילה עד מרכבה דד' פנים כו' אין לכח המשפיע נפשות הטמאות שום גירעון אור הרוחניות מכמו שיש לכח המשפיע הטהורות כו' (ואדרבה פני ארי' להימין נעלה במדרגה מפני שו"ר מהשמאל כו') וא"כ הבדלה זו שהבדיל' התורה בין הטמא לטהור כו' לא ברוחניות ההשתלשלות היתה שא"כ הי' מהראוי שתהי' הטמאה גסה ביותר מן הטהור והרי על שניהם נא' כולם בחכמה עשית ששניהם נמשכה מן חכמה עילאה בשוה כו' והיינו קושי' הנ"ל מהו הפרש בין חכמת התורה שהבדילה ביניהם לסתם כח חכמתו ית' שכולם בחכמתו בראם מאין ליש ולא הבדיל ביניהם כו' וד"ל. אך הענין יובן עפ"י הקדמה מתחלה להבין ענין החשמ"ל הנז' בע"ה שהוא פרסא המפסיק בין ברי' ליצי' ובין יצי' לעשי' כו' והוא בחי' עור דנוק' שנמשכה מתיצונות הבינה ומקיף ומלביש עד מתחת רגלי' זו"ג כו' ויש

בו נקבים נקבים כמו בעור האדם שיש בו נקבי הזיעה והיינו ענין הרשת
 שע"ג המזבח עילאה הנז' בפ' פקודי להיותו מנוקב כנקבי הנפה ממש כו'.
 וביאור הדברים, הנה משל הנפה אשר עיקר ענינה לברר הפסולת כידוע, הרי
 קודם ששימו הקמח בנפה הוא מעורב טו"ר בתכלית העירוב עד שלא יוכר
 כלל הרע בין הטוב כו' אך הנקבים שבנפה קולטים הגס והפסולת ביותר
 ויוצא דרך הנקבים לחוץ הדק והטוב כי הגס ישאר למעלה כו' ובפעם השני'
 ישאר מעט ג"כ למעלה על הנקבים אע"פ שאינם גסים כ"כ כו' וכן יהי'
 ברור הנפה עד כמה פעמים עד שיבדל כל הגס מן הקמח ולא יהי' רק דק
 מן הדק כסולת נקי' כו' הנה לא עשתה הנפה מצד עצמה עיקר ענין הברור
 כ"א שגרמה הברור שע"י הנקבים שבה נעשה ההבדל והפרש בין הגס והדק
 שזה מוכרח לישראל למעלה כו' ויתפרד מן הדק הטוב כו' ומשל זה הפכי
 מכמו שהוא בנמשל בנקבי העור הנק' חשמל אע"פ שמעשהו כמעשה הנפה
 אין ענינם שוים אלא בהיפוך כמו נקבי הזיעה בעור אדם התחתון שיוצא ע"י
 הנקבים הפסולת של החמימות והטוב והחיות המעולה נשאר בגופו להחיותו
 שאם הי' יוצא כל החמימות המעולה והטוב ע"י נקבי הזיעה הי' מת כו' וכל
 עיקר מה שהזיעה פיקוח והצלה לנפשו הוא במה שמתברר ונבדל חלקי הרע
 מן החמימות ע"י הנקבים ונשאר אך הטוב והיפה כו' (והיינו כנפה הקולטת
 הטוב ומוציאה פסולת) וכמ"כ עד"מ יובן בענין הרשת שע"ג המזבח עילאה
 שהוא מדת מלכות דאצ"י הנותנת טרף לביתה בי"ע כידוע ע"י רשת ז"ו
 הממולא נקבים נקבים שבהן נתברר ונבדל הרע מן הטוב כו' פ"י כי ידוע
 דהשפעי' אלקית מרפי"ה ניצוץ דאצ"י הן יוצא מעורבים טו"ר מחמת סיבת
 השבירה כו' וברשת' זו הן מתבררים ונבדלים דהחלק הטוב דקדושה נשאר
 למעלה מן הרשת הנק' פרסא כו' והגס והשמרים יוצאים לחוץ מתחת לפרסא
 ומהם סיבות התהוות מציאות כל הרע שבעולמות כמ"ש ובורא ר"ע שהר"ע
 הוא בריאה מאין ליש והגם שאין רע יורד מלמעלה מלמעלה דייקא היינו
 ממעל לרקייע המבדיל הוא הרשת' הזו ששם לא יגורך רע כתיב כי אין שם
 רק טוב דקדושה שנתברר בתכלית כו' אבל במה שיוצא דרך הנקבים משם
 עיקר הבריאה של הרע והוא מתחת' הרקייע הזה וד"ל (וזהו הטעם להגפת
 העומר בי"ג נפה דייקא כרי שלא יהי' אחיזה לחיצונים מעומ"ר שעורים
 מאכל בהמ"ה שם ב"ן דאצ"י רק מתמצית הפסולת האחרון כו') והנה באמת
 עיקר המשל בזה להבין היטב הענין הוא מניקבי הזיעה באדם התחתון והוא
 הנק' למעלה חשמ"ל כנ"ל. דהיינו עד"מ כמו שניקבי הזיעה מוציאים פסולת
 החמימות שבנפש כנ"ל כמ"כ ניקבי העור דחשמל שבין כל עולם ועולם
 מוציאים פסולת הגבורות קדושות דעולם העליון ונעשה חיות זר מגבורות
 קשות מעולם התחתון הימנו כו' כמו ע"ד דוגמא דנהר דינור נגיד ונפיק
 מקדמוהי ממש והיינו התלהבות רשפי אש התשוקה של המלאכים הרשפים
 דיצ"י כו' ומזיעתן של חיות שרפים אלו נמשכה כו' וכשנמשך בהשתלשלות
 למטה על ראש רשעים הוא יחול שהוא הגהנים כידוע, והיינו עד"מ ממה שאנו
 רואים כשהאדם בהתלהבות התשוקה בתפילה הנה הוא מתענג בעונג נפלא
 באתה התשוקה והנפלאה ואע"פ שהיא מגבורות ורשפי אש ההסתלקות והעונג
 הוא השבת הנפש כו' עכ"ז עיקר ההתלהבות מחמת העונג הוא והיינו לפי

שהעונג כלול מחויג ובחי' גבורות שבעונג הוא להוליד רשפי אש התשוקה כו' ואע"פ שהי' בכליון הסתלקות החיות הוא מבחי' עיקר נקודת החיות שבנפש שהוא העונג כו' וד"ל והנה אחר שיפול מעבודת ההתלהבות כמו לאחר זמן מה אחר התפלה הנה אנו רואים שהי' נמשך מצד ההתלהבות שהי' לו בתפלה שהי' מתכעס ומתקצף על מי שיעשה רע ולא טוב כו' ואעפ"י שבאותה השעה נפסקו כבר התלהבותה כו' והיינו הטעם, שבהיותה בהתלהבותה לא הי' בכעס וקצף כי הוא הי' בבחי' ביטול עצמותו מפני התכללותו במקור החיים שהוא העונג אלקי כו' אך לאחר שנפרד ההתלהבות לא נשאר רק הרשימו בעלמא רק בחי' אחוריים שלה מזה בא הכעס שהוא כחלק נבדל מן ההתלהבות ואע"פ שזה חזק גבורות וחמימות וזה בטוב וחסד זה באכזריות ורע כו' הגם שלשם שמים הוא מתכעס והוא מגבורות דקדושה אבל הוא מחיצוניות ופסולת הגבורות דרשפי אש ההתלהבות שבהם יש העונג אלקי כנ"ל לאחר שנפרד וד"ל, ואי"כ הרי זה ממש כמשל חמימות הרע שיוצא דרך גקבי הזיעה שמתחלה הי' כלול ומתאחד עם החמימות הטוב כנ"ל. ובוה יובן למעלה בענין נהר דינור שבו טובלים השרפים הוא העונג אלקי דנפיק מקדמוהי ממש כו' ומזיעת"ן של חיות ושרפים הוא נעשה נפרד עד שנמשך ממנו הגיהנים המה המלאכי חבלה המזויקים לנפש כו' שהם בבחי' גבורות קשות דנוגה שיצאו מבחי' ניקבי הזיעה דשרפים כי ענין הזיעה שלהם הוא הנפילה מהתלהבותם והתדבקותם בעונג אלקי שעליהם וכמשל הכעס שימצא לאחר שינוח מהתלהבות כו' כמ"כ מזיעת"ן דהיינו לאחר שנפרדו על ראש רשעים יחולו שילוד מציאות הכעס אלקי שהוא לדון הרשעים במשפט יסורים וגיהנם כו' והגם שהוא בחי' אלקית עדיין כמשל המתכעס לשי"ש כו' עכ"ז בחי' חמימות רע ואכזריות והוא כמשל הזיעה וד"ל. וזהו ענין החשמ"ל מעורר דגוק' שהוא רקיע המבדיל בין מים למים כו' פי' כי הגבורות בכל מקום הוא עיקר השפע להיותו מחי' כמ"ש במ"א וכמו שהעור באדם התחתון הוא בחי' לבוש מכסה לבד לבשר ועצמות ואינו עשוי אלא לברר השפע מדם וחיות האברים שע"י הנקבים שבו יצאו הפסולת וישאר בעצמות חיות פנימיותו בתקפו וחשקו יותר ואין זאת רק שמירה מנוק הפסולת שלא יתערב בטוב ויקלקלנו כו' כן פעולתו עוד לשמירה מנוק לבד והוא שמכסה על הבשר כמו לבוש וכמ"ש עור ובשר תלבישני כו' וכמו שהלבוש שומר מהקור והחום כמ"כ כתיב עור בעד עור כו' ועד"ז למעלה החשמל שרשו מחיצונית בינה והיינו הלבוש מכסה להגן מפני צינה חום שהן שליטת חיצונים כמ"ש במ"א ועוד זאת פעולתו כשנמשך עד מתחת רגליהם כו' שהוא מקום הבירור כו' פי' שאע"פ שמהותו נמוך מן מהות ההשפעה עצמה המתברר בו כמו ערך הנפה לגבי הקמח כו' אבל עכ"ז בו נעשה הבירור לגרום סיבת ההבדל בין הטר"ר דרפ"ח ניצוצין כו' ולא מצד עצמו כ"א מצד שרשו למעלה בחיצונית בינה שלוקח משם כו' שהרי אינתו] אלא להרחקת הנוק דהיינו שלא יומשך לחיצונים רק הפסולת הגם וביציאה זו מתחזק הפנימיות יותר כנ"ל וד"ל. ועתה יובן המדרש הנ"ל בענין אור וחושך דמעשה צדיקים ומעשה הרשעים שא' איני יודע באיזה מהם חפץ פי' כי הלא מבואר למעלה במשל הנפה שאין הנקבים עושים הבירור מצד עצמם כ"א שהם מקום הבירור שבהם ההכרח

לבוא הפירוד וההבדל בין הגס להדק כו' אבל מהות הגסות ומהות הדקות הי' בתחלה קודם שיצאו מובדלים בנקבי הנפה כו' אלא שהיו מעורבים כו' ועד"מ זה ג"כ למעלה בענין הפרסא חיצונית בחי' חצר הכבד או משל נקבי הזיעה כו' הנה הרע שבחמימות הי' גם מקודם אלא שהי' מעורב עם הטוב כו' וא"כ כשיצא דרך הנקב לא נתגשם ביותר מכמו שהי' אלא שיצא מובדל לעצמו כו' הרי שורש הבהמה טמאה מלמטה מהפרסא שוה ברוחניותה לטהורה שהוא נלקחת מלמעלה מהפרסא כו' וד"ל וזהו הטעם ששוין הטמאות עם הטהורות בדקות וגסות שלהם כי גם בשרש שרשם היו שוין למעלה מהפרסא אלא שזה רע וזה טוב והיו מעורבים לא ניכר הפרש ביניהם כלל רק ביציאת דרך הנקבים הובדל הרע בפ"ע להיות נק' גס או רע כו' ואין זה (אלא) הוראה על אמיתית הדבר שכבר הי' כו' כמו כל בורר אוכל מתוך פסולת שאינו עושה שום התחדשות בגופי המתבררים כ"א שמגלה מצפונם ע"י שמבדיל כל א' בפ"ע כו' וכמ"כ בפרסא זו הוא שבאים הטו"ר לידי גילוי לבד אמנם אע"פ שהי' בהעלם בתערובות זה בזה בהשוואה אחת למעלה מהפרסא לא ניכר כלל בין טוב לרע אין השוואתם אמיתי מצד עצמן כי זה רע וזה טוב כו' אך תערובתן עשואם אחדות לעין הרואה לבד כו' וזהו שאמר בדרך רמז איני יודע באיזה מהם הוא חפץ פי' כי חפץ ה' הוא פנימית רצונו ית' אינו אלא בהטוב שברפ"ח ניצוצים ובחלק הרע הנעלם בתערובות לא חפץ בו ה' אדרבה מסלק רצונו מהם כי לא יגור במגורו כו' אך מפני עוצם התערובות שעשואם אחדות אמיתית נעלמה הידיעה וההשגה מהם עד שאינו יודע באיזה מהם חפץ ה' מי הוא הטוב בהם שיחפץ בו ה' ומי הוא הרע שישנאנה ה' כי תועבה היא שסופה להמשיך הרע הגמור למטה מהפרסא כנו' למעלה במשל הגיהנם כו' וכנראה בחוש בתערובות גשמים לח בלח מים הרעים ביפים שלא יוכר כלל היפה בהבדל מן הרע וכאלו הם מתחלתם אחת כו' וד"ל. וזהו יהי רקיע בתוך המים ויבדיל בין מים למים ואח"כ יועש ה' את הרקיע כו'. וענין הכפל מבואר למעלה דיש שרש ומקור לפרסה זו הגשמי והיינו מאמרם ז"ל איני יודע אם לעמל תורה כו' וזהו התחלת הפסוק יהי רקיע כו'. ביאור זה. דהנה ההפרש בין טמאות לטהורות אע"פ שהם שוים גם למעלה מהפרסא כנ"ל עד שאינו יודע כו' הוא ממאמר יועש ה' את הרקיע כו' שהוא כמשל הרשת כנ"ל והוא ציווי ההבדלה שנבדלו המים אשר מעל לרקיע מן המים אשר מתחת לרקיע כו' דמשמע שכבר יש במציאות מים עליונים שמעל לרקיע ומים תחתונים שמתחתיו אלא שהן מעורבים ואינו חסר אלא ההבדלה ולכך מצוה שיבדילו כו' וציווי זה לא עשה שום התחדשות כנ"ל וזהו בחי' ההשפעה של רפ"ח ניצוצים כשכבר הם בהבל לב העליון בשליש התחתון שממנו שופע חיות גופני לאברים חיצונים כו' אז המה מעורבים בטו"ר והטוב הוא מים אשר מעל לרקיע פי' חפץ ה' בו דהיינו מפנימית רצונו וחכמתו כו' והרע אין בו אלא אחוריים דרצונו ונק' מים אשר מתחת לרקיע גם בעודנו למעלה כו'. אמנם היא גופה קשיא למה יהי' זה טוב וזה רע מי הבדיל ביניהם כ"כ עד שבוה יחפץ ובוה לא יחפץ כו' והרי מי שהבדיל ביניהם עשה התחדשות גמור שמתחלה ודאי' הי' לאחדים ממש באמת בלי שיעלה על לב לקרוא לזה טוב ולזה רע ולמה לא בהיפך

וכדומה, והבדלה ובירור זה שחילק ביניהם וקרא לזה רע ולזה טוב הנה הוא עיקר אמיתית ההבדלה והבירור בהתחלתו עד שלאחר שיתערבו ויצווה להבדילם הוא רק ע"פ הבדלה הראשונה לבד כנ"ל וד"ל והנה הבדלה זו הראשונה הוא בדיבור העליון הנמשך מהבל הלב מפנימיותו מב' שלישי' העליונים כו', כמו שאנו רואים כשישכיל אדם שכל ויהי' בו דעת נוטה לזכות או לחוב כל זמן שלא יוציאנו בדיבור לידע ההבדל בין השכליים שמוה יהי' הפסק חייב וזוה יהי' הפסק זכאי כי אינו אלא שכל וסברא אחת כו' אך כשיוציאנו בדיבור יובדל חלקי הזכות שבו בפ"ע וחלקי החוב בפ"ע כו' וד"ל ואע"פ שהשכל לזכות עם השכל לחוב הי' שניהם במחשבתו במוחו תחלה אבל לא הי' מובדלים כ"כ עד שבאו לדיבור ואמנם יש להבין הלא הדיבור נמשך מהבל הלב והבל הלב קדם לזכות וחוב אלו שבדיבור ומהיכן באו ללב מהמוח כי ל"ב אורות דמוחין מאירין בלב כנ"ל א"כ הי' מההכרח שכל התחלקות זו של זכות וחוב הי' במוח דהיינו שהי' שכל לזכות בפ"ע ושכל לחוב בפ"ע וכו' וד"ל. הענין הוא דבאמת הדיבור אינו אלא גילוי ההתחלקות אבל עיקר ההתחלקות הי' במוח דהיינו שכל שנוטה לזכות ולחסד בפ"ע כנ"ל אמנם מהיכן הוא סיבת התחלקות זו שהרי מתחלה אינו אלא שכל וסברא א' לבד ואיך תתחלק שיהי' ממנו חלק נבדל להיות שכל וטעם לזכות וחסד לבד ולא לגבורות ואכזריות וכדומה, הנה זהו ענין הקרומות דאפסיק בין המוחין ושבילין הל"ב כנ"ל דהיינו מתחלה אתפלג לד' מוחין לבד פי' תרין מוחין דחוב"ב הן א' שהוא השכל והסברא אך שיהי' נוטה ממנו חלק נבדל לזכות והוא יקרא מוח חסדים לבד ויהי' נבדל חלק שני ממנו ויקרא מוח גבורות לבד כו' הוא ע"י הקרומות דאפסיק בין השכל הכללי ועושהו לחצאין שיבדיל לב' חלקים חו"ג ובקרום הוזה הוא עיקר כח ההבדל' שהרי בשרשם ומקורם הי' לאחדים ממש באמת והקרום הוזה עשה התחדשות גמור לעשותם ב' הפכים ממש כו' וד"ל והנה זהו כללית ההבדלה ואח"כ יתפשטו ענפיה' לל"ב שבילין מלאים כ"א מוח בפ"ע וכל חלל ושביל מתופה קרום שמבדילו מזולתו כו' ואותן הל"ב מיני הבדלות מהמוח הכללי הן הבדלות הראשונות בעצם דהיינו במוח עצמו ואח"כ מתפשטים ומאירים בהבל הלב בבחי' קיבוץ ואסיפה שלכך נק' הוא לב ל"ב אורות פי' ל"ב מיני התחלקות של המוחין כולן נקבצו בתוך הלב כו' ומשם לדיבור הן באים בהתחלקות גמור כנ"ל וד"ל. ועתה יובן הנמשל ברמו בדרז"ל איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה כו', בא לעורר אמיתית ההבדלה הראשונה קודם שנצוה להבדיל הרפ"ח ניצוצין במאמר ויעש כו', דהגם שבהמה טמאה מחלק הרע שבפ"ח כנ"ל היא גופה קשיא מי עשהו הרע שלא יחפזין בו ה', ע"ז אומר איני יודע כו' פי' כי הלא באמת מה ששניהן שוין הוא מצד חכמה עילאה כולם בחכמה עשית וא"כ מה היא חכמת התורה שהבדילה בין הטמא לטהור ושפתם חכמתו לא הבדילין כנ"ל הקושי' דאין לומר דחכמת התורה עמוקה ודקה יותר הרי גם היא מדברת בבהמות הטמאות והטהורות גשמי' כו' ע"ד דוגמא אדם הלומד ההלכה של המחליף פרה בחמור שזה טוען כך חזק כו' והי' הפסק כך כו' ולמה לא יהי' המחליף בפועל ממש גרוע מהלומד כו' ועוד יש להבין בעיקר החכמה למה היא יקרה יותר מכל החכמות

אנושית כמו חכמת הטבע והרפואה כו' כמ"ש יקרה היא כו' הלא גם הטבעית והרפואה שכליים עמוקים הם ונמשכו ג"כ בשרשם מחכמה עילאה כולם בחכמה כו' ומהו ההפרש בין אדם חכם בחכמה שידבר חכמה או שידבר שיחה נאה שיש בהשכלה עמוקה הרי ממקור א' נלקחו כו' זהו איני יודע אם לעמל תורה עם לעמל שיחה פי' הי' מאמרות שנמשכו מתחת לפרס' הגשמית נק' שיח"ה של אדם העליון כידוע והחכמה הכוללת כולם כמ"ש כולם בחכמה הוא עמ"ל שיח"ה שגם כל החכמות נמשכו מחכמה עילאה דאצי' כו' אבל איני יודע ההפרש בין תורה לשיחה פי' כי ע"פ התורה הובדלו הטמא מן הטהור וכו' למעלה מהפרס' כו' שרש הבדלה זו האמיתית מהיכן היא כו' ע"ז הישב דעמל תורה הוא בחכמ"ה איתברירו משא"כ בחכמה סתם דאצי' והיינו ע"י הקרומות דמפלגין למוחין עליונים שיהי' לחסד מוח בפ"ע ולגבורות מוח בפ"ע כנ"ל, וכמו שמבואר למעלה דהנפה מבררת מפני שקולטת הפסולת כו' כן ענין הקרום שבמוחין שהם כדוגמת המשמרת המקבצת ושואבת לתוכה הלחלוחית מהמות וכמו הזלות החוטם ליחה עכורה ובמוח הי' הליחה דקה בתכלית אך דרך קורם הוא שנתעכרה ויצא הפסולת לבד כו' כן הקרומות הדקין הנ"ל המחלקים בין השבילין הנ"ל הן קולטין פסולת הלחלוחית מהמוח ועושהו לנקי כי שואבת את הפסולת והיוצא מן הקרום הוא גסות ושמרי המוח כו' וד"ל והיינו כולם בחכמה עשית והוא רק בחי' גסות ושמרי המוחין הפנימיים שבלי"ב שבילין עד שיכול להיות מקור לי' מאמרות ולהיות נמצא מציאות שכל אנושי ממנו כו' והוא עמל שיחה כו' אבל במוחין שבתוך הקרומית הן בתכלית הטוב והבירור והוא חכמת התורה כו' וד"ל. ועתה יובן דשורש הפרס' הגשמית הוא בקרומות שהן מבדילין בין מי"ם למי"ם לבד פי' בין חכמ"ה לחכמה שהקרומית שואבת הפסולת כו' זהו עיקר הבדלה הראשונה בין רע לטוב שהרי מה שיתפשט אח"כ בהבל הלב מוח חסדים ומוח גבורות וכן בדיבור הוא רק מצד הקרומית המבדילים בעצם החכמה כו' אשר ע"כ התבדלה בעצם בין טמא לטהור אינו אלא בחכמת התורה דוקא ולא בסתם חכמה הנמשכת מתחת הקרומית כו' וד"ל. ובוזו יובן למה נאמר בתורה ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים כמ"ש שלמה אחכמה והיא רחוקה ממני וידוע דחכמת שלמה הי' ראשית הצימצום מאור חכמה עילאה כולם בחכמה כו' וכתוב בי' וידבר שלשת אלפים משל לכל דבר שבתורה ולפי' פרה אדומה לא הגיע והשיג אפי' בגי' אלפים משלים כו' מזה יש הוראה שחכמת התורה עמוקה היא בבחי' א"ס ממש וזהו ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים כידוע דים וארץ העליונה הוא חכמה שבמל' דאצי' ששרשה מאבא שורש כל האצי' והתורה ארוכה הרבה מהם. להיות כי מבואר למעלה שמה שיוצא דרך הקרומית הוא מעט מועיר לגבי העיקר שבתוך הקרומית כו' אשר ע"כ יש מדה וגבול להחכמת הטבעית שהרי כל חכמה מחכמת הטבעית נמשך ונשפעה בעה"ז במדה וגבול שלא ימצא לימודיים אלא במספר פרטי והמחדש בהם יכלה כ... התחדשות שלו במעט זמן כידוע אמנם בתורה אין לה קץ וגבול לכל מעין ומחדש בה כו' מפני שגם שבשרשה קודם שנתלבשה בענינים גשמים היא בבחי' הא"ס ממש כי היא פנימיות חכמתו ית' כידוע דהד' מוחין דז"א בעצמותן הם אלקות בבחי' עצמות האצי' משא"כ המתפשט מהם דרך הקרומית

כו' וד"ל. והנה גם התורה נק' נובלות חכמה שלמעלה והיינו קרומא דמחפי'
 על מוחא והוא קרומא דאירא כו' ונק' מוחא דא"א מוח' סתימא' כו' פי'
 קרום הגדול החופה וסובב על כל המוח ומקיפו מכל צד ויש חלל הפסק בינו
 לגולגולת היא הנק' קרומא דמחפי' כו' וביאור הדבר כי יש הפרש בין תורה
 למצות כי תורה היא ההוראה לבד בין טמא לטהור ובין דם לדם ובין דין
 לדין חייב זכאי כו' שהוא ענין הבדלה הראשונה כנ"ל אך המצוה היא בדברים
 המתרים עצמם שיהי' זה כשר למצוה וזה פסול אע"פ שגם זה הבדלה
 היא אבל זהו אחר הבדלה הראשונה כו' ע"ד דוגמא פירי האתרוג והלולב
 נשתנו מכל הפירות שתהי' המצוה בהם דוקא או החוטי צמר וציצית ולא
 זולתם כו' והנה כל המצוות מעשיות כלולים מחו"ג שזה כשר וזה פסול
 כו' כמו תרומות ומעשרות שיעשו קודש מחלק העשירי והט' חלקים יהי'
 חולין ומתחלה הי' שניהן שוין בהיתר כו' אמנם זהו ההפרש בין הבדלה
 הראשונה שנק' תורי"ה ע"ש הוראה וגילוי מן ההעלם כנ"ל אך המצוה היא
 התחדשות גם בהעלם החכמה הקדומה כו' וזה ענין קרומא דמחפי' שהוא
 נובלת חכמה נעלמה שלמעל' לקרום כו' פי' חכמה וטעם לרצון שירצה כך
 ולא ירצה כך הוא החכמה שבמצוות מעשיות שזה יכשר ויהי' למצוה ורצון
 זה לא יעלה לרצון כו' והוא בחי' מוח' סתימ' כידוע ונק' בלשון הגמ' חכמה
 שלמעלה כו' ומחכמה זה הנעלמה יובדל בקרומה דמחפי' ההבדלה שירצה כך
 ולא ירצה כך כו' ועל קרום זה נאמר ישית חושך סתרו והן טעמי מצוות
 הנסתרות לה' כי הקרום הוא מכסה והוא כמו הלבוש המעלים גופו של אדם
 כו' אך דרך נקבי הקרום מתגלה מעשה המצוות לבד כו' וד"ל אבל התורה
 היא ההוראה בין הטמא לטהור כו' היינו למטה מקרומא דמחפיא שכבר הוא
 אתפלג לדי' מוחין חריב ממש בגילוי כו' משא"כ למעלה מהקרום אין שם
 התחלקות כלל בבחי' גילוי ונק' יום שכולו ארוך כידוע וד"ל (ואפשר שעליו
 נא' יהי' רקיע בתוך המים) ופסוק ויעש נא' על הקרום כו' ויובן יותר איני
 יודע עם לעמל תורה כו' כי גם התורה נובלת היא ואין הפרש כלל בין עמל
 תורה לעמל שיחה כו' וגם המדרש יובן עדין וד"ל).

— ● —

פ' שופטים בעזר"ה

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו'. כתיב לך הוי'
 הגדולה כו' וכתיב לגדולתו אין חקר. להבין זה. הנה (ענין)
 הגדולה הוא ההתפשטות של היש והדבר מה כשהוא גדול בעצם כמו מהלך
 ת"ק שנה מהארץ לרקיע וכדומה לזה בעולמות הגבוהים יותר שלגדולתם
 והתפשטותם אין קץ כל היותר גבוה הוא יותר גדול וכמארז"ל שוקי החיות
 כנגד כולן כו' כי ההשתלשלות עילה ועלול הרי העלול חלק קטן מאד
 מהעילה ואין ערוך ביניהם בענין הגדולה וההתפשטות כו' והנה ידוע שיש
 עולם שנה גפש. עולם הוא מהות הנבראים שבכל העולמות דבי"ע כו' ושנה

הוא הזמן שית אלפי שני היו עלמא וכל עולם לפי ערכו כן ענין הזמן שלו שבעולם העשי' הזמן גשמי וביצוי' הוא רוחני כו' ועי"ז הזמן נברא הוא מאין ליש כמו מהות הנברא כמ"ש במ"א ונפש הוא חיות אלקי המתמצצם בהם להחיותם תמיד לכל א' בפרט ולהמציא בתמידות שפע מזונם כו' וזהו בדרך כלל שבכללות הנבראים כולם הם בג' מדריגות אלו עולם שנה נפש וימצא כמ"כ בדרך פרט בכל נברא עולם הוא מהותו הפרטי ושנה זמן קיומו ונפש הוא השפעת העליון שהוא עלול ממנו כו' כמו העשבים הן צומחים מכח המצמיח שבארץ וזהו מהותן ויש להם זמן קיום כו' ובחי' נפש הוא אשר ארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה שמכה ואומר לו גדל פי' כי מהות צמיחתו מן הארץ לא הי' באפשרי כ"א אחרי השפעה עליו מרוחניות הד' יסודות שבגלגל המזלות שמכה עליו וכו' והיינו עיקר העילה שלו שממנו לוקח בשרשו כו' וכמו שמבואר במ"א בענין מה רבו מעשיך ה' כו' שדוד ע"ה ראה הכה הפועל בנפעל דהיינו רוחניות כל גשם וע"ז אמר מה רבו מעשיך פי' שיש לכל עשב פרטי מזל הפרטי השייך לו לבד וכמו שיש רבוי רבבות עשבים חלוקים במיניהם ממי' לחיים כו' כן יש רבוא רבבות מיני מזלות החלוקים ג"כ לפי ערך זה כו' אלא שהמה שורש ומקור להעשבים שיצאו עליהם שיגדלו כו' (וזהו הטעם שהעשב יגדל למעלה ולא לצדדים מפני שעולה לשרשו ומקור חוצבו כו' וחכמי הטבעיים לא מצאו טעם לזה כו') ועד"ו בעילה ועלול של המזלות מלמעלה מהם ולמעלה מהם מהעילה שלהם עד רום המעלות ובכל עלול לא יהי' רק חלק א' מריבוא רבבות מהעילה כי לא כל עצמותו ישפיע לו כו' וא"כ עיקר ענין הגדולה והריבוי של ההתפשטות ימצא ביותר בבחי' נפש של כללות הנבראים דבי"ע וד"ל.

ב) והנה מצד ענין הנפש דכללות הנבראים שהוא כח שפע האלקי המתמצצם בהם יקרא גדול כמ"ש גדול ה' פי' שהוא מתפשט בריבוי עצום כו' ומ"ש לך ה' הגדולה הוא מפני שלגדולתו העצמית אין חקר, פי' כי הנה כתיב אין חקר לתבונתו וכתוב לתבונתו אין מספר ויש להבין ההפרש בין זה לזה, דהנה איתא במדרש שמע שם ע' ישראל א' מע' באומות ואומות א' מע' בבהמות ובהמות מחיות וחיות מעופות ועופות ממלאכים ומלאכים א' מע' בנשמות כו' נמצא נשמות ישראל קודם שבאו לגופי' הן הריבוי העצום העולה על כולנה כו' ונשמות ישראל שבגופי' הן המעט מכולם כו'. וביאור הדבר כי ענין נשמה הוא בחי' גילוי אלקות ממש משא"כ המלאך הוא נפרד ממש אבל נשמה בחי' אלקות היא אלא שהוא כמו חלק נבדל מן העצמות כטפה ממוח האב כמ"ש במ"א וד"ל וע"ז נאמר לך ה' הגדולה כו'. בהיות כי שרשי כל הנשמות נמשכין מאור הזרוע לצדיק חי עלמין בכל שית אלפי שני דהוי עלמא בפעם א' וכשיהי' תחיית המתים מנשמות שכבר מתו ונסתלקו הנה לגבי שמיטה השני' שיומשכו נשמות חדשות יהי' תחי' זו ראשית הבריאה פי' מה שלנשמות שעברו בגופים יהי' בחי' עלי' והגבהה בתחיית המתים יהי' לנשמות שממקום הגבוה בבחי' ראשית בריאותם לבד ולא שנחצלו עדיין כו' והטעם הוא שענין נשמה גילוי השגות אלקות ממש ולגדולתו אין חקר כתיב פי' אין חקר לתבונתו בענין עליוי אחר עליוי

בהשגות אלקות ומה שיהי' עילוי להשגות הנשמות שעברו יהי' ירידה לנשמות הבאים ממקום הנעלה יותר בבחי' אצי' כו' ועד"ז כל שמיטה לגבי חברתה יהי' כל העילוי מקבלת שכר בתחיי' שלהם בחי' ירידה לגבי נשמות דשמיטה הבאה דהיינו שיהי' להם ראשית הבריאה לבד כמו שירדו הנשמות שעברו בגופים כו' וד"ל וידוע שיש נ' אלף יובלות ע"ד הנ"ל ובאמת אין (להט) קץ וגבול כלל אלא שכך עלה ברצון המאציל שיהי' נ' אלף יובלות לבד כו' והו' וכל החיים ירוממו"ך סליה פ"י סלה הוא כשאין לו הפסק כלל והיינו כנ"ל שאין הפסק לעילוי אחר עילוי מעלה מעלה בענין הרוממות והעליות של השמטות כו' וזהו פ"י או"ר אי"ן סו"ף למעליה עד אין קץ כמ"ש במ"א. וענין אין סוף למטה עד אין תכלית הוא ענין לתבונתו אין מספר פ"י כנ"ל שמצד הגדולה ג"כ אין מספר לגדודיו כי הגם שנפש דכללות יש חשבון וסוף לעילה ועלול כו' אבל לגדולתו העצמית אין חקר ואין מספר וכמ"ש לך הגדולה כו' שהרי הנשמות בשרשן הן העולה על כולנה בבחי' נפש דכללות הנבראים כמ"ש במדרש שהמלאכים הן א' מע' מהן כו' וגם הם יורדים ועולים בעילוי אחר עילוי עד שירממוהו סליה בלי הפסק כנ"ל א"כ לא יגיעו לעולם לאמיתת גדולת העצמות בהשגותיהם כנ"ל וד"ל.

ג) ועתה יש להבין מארז"ל הידוע, דקודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, ומתחלה יש להבין ענין המשל מהשם מהו ואח"כ יובן איך שגם שמו הי' עמו בלבד כו', דהנה אנו אומרים 'תברך שמך בפי כל חי כו' פי' פי כל חי הוא בחי' מל' דאצי' שברוח פיו כל צבאם כו' והוא בחי' נפש דכללות הבריאה כנ"ל ונק' ממכ"ע כידוע ואנו אומרים שיתברך שמו ית' בפי כל חי זה כו'. וביאור הדבר, הנה ידוע ומבואר במ"א ההפרש בין אור לשפע דהמשל מן חיות הנפש בגוף אינו אמיתי שהרי יש בחי' התפעלות לנפש ממאורעות הגוף כמו מקור וחום ולמעלה בנפש כללות הברואים כתיב אני ה' לא שניתי כלל כו' ואינו מתפעל משינוי הנבראים כו', אלא אמיתית המשל הוא כזו השמש שאין השמש מתפעל משינוי הזיו בכלים מכלים שונים וכמ"ש שם בארוכה, וע"כ כינו המקובלים להנאצלים האלקים בשם אורות וגם בזוהר נקראים עילאין כו' ע"ש שהוא משל האור הגשמי ונקראים ג"כ רוא דשמא קדישא כו' וגם בכתבי האר"ז"ל כל עיקר פרטי הי' ספי' הנאצלים הן בשמות וכינויים כמו שם ע"ב דידוין וס"ג דאלפין כו' הוי' בניקוד סגול כו' והיינו טעם אחד, לפי שענין משל השם לגבי האדם עצמו הוא רק בחי' זיו נשמתו ואורה שמתלבשת באותיות שמו עד אשר יפנה לקוראו בשמו כו' ואין השם מן העצמות כלל כידוע וכמ"כ למעלה אורות הנאצלים מן המאציל כמו חכמה מחכים ולא בחכמה ידיע הוא בחי' שם המאציל לבד שיקרא חכם והיינו ע"ב דידוין כו' ואין לו ערוך לגבי העצמות כלל וכמשארז"ל דבראשית נמי מאמר הוא פ"י בראשית הוא שכל נאצל אינו אלא שיקרא בשם חכם אבל המאציל עצמו למעלה ממהות שכל הנאצל וזהו שאינו אלא מאמר ודיבור בעלמא בבחי' קריאת שם כו' וכמו שהדיבור שקורא לזולתו חכם אין לדיבור זה ערוך לגבי מהות חכמתו כו' כן אין ערוך לחכמה הגלוי' מן המאציל הנקראת בשם חכמה לגבי חכמה דלא ידיע שהוא עצמות חכמתו ית' וד"ל וזהו

שעל י' ספי' הגנוחות במאציל עצמו הנק' חכמה דלא ידיע בינה דלא ידיע כו' אמרו בזהר דלאו אינון נהורין ולא ואינון רעותין כו' פי' לא אינון בבחי' אור חזיו כמשל השם דקודם שנאצלו בגילוי השמות ה' הוא ושמיו בלביד פי' גם שמות הי"ס הנעלמים במאציל ה' בבחי' העצמות כמו הוא עצמו ולא נקראו עדיין נהורין כו' וד"ל.

ד) והנה בנשמה כתיב ויפח באפיו כו' ומאן דנפח מתוכו נפח כו' והיינו שאע"פ שהנשמה היא מבחי' הבל הפה שלמטה מהדיבור כו' עכ"ז בשרשה היא למעלה מהדיבור מפני שמתוכ"ו ופנימיות"ו נפח לתוך הפה כו' ואי"כ הרי היא למעלה גם משכל הנאצל בשרשה שהרי השכל הנאצל הוא רק בחי' דיבור המאציל כו' וזכהתיב ויפח באפיו כו' ויש להבין למה ירדה הנשמה כי"כ בירידה גדולה כזו עד שתהי' למטה מהדיבור ולהיות יורדת עוד בגופים גשמיים דנוגה דעשי' כו' שזוהו כמו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. אך הענין הוא מ"ש בפסוק הנ"ל וללכת בכל דרכיו ולעבוד אותו כו' וכן ענין לעבדו שבפ' השני' דק"ש. דהנה ענין עבודה הוא שירות והרי יש תיקון ותועלת להאדון מעבדו המשרתו שיהי' לו שלימות מכל חסרוניו ע"י העבד כו' ועדין לא יתכן לומר בעבודת ה' שיעבדנו ויגרום לו תועלת ותיקון כו' כי הרי הוא ית' הוא שלימותא דכולא משלים כל החסרונות ואין לך דבר משלים אותו ואיך ע"י עבודה יושלם כו' אך הענין הוא דב' מיני עבד יש הא' העבודה הגרועה כחטיבת עצים וכדומה שאין זה מכבוד האדון לעשות שיחטוב עצים בעצמו או לערוך שולחן וכדומה כו' וכשהעבד הוא עושה אותם הוא עובד מה שהאדון בעצמו לא הי' יורד מגדולתו כלל לעשותם וזה נק' עבד עני שנתנה מיגיע כפו וטורת עבודתו שהמלאכה גרוע היא והיא מערכו ומהותו כו' ומקבל שכר עבודתו בעתים הטובים כו', ועבד הב' הוא במלאכות דקים ושכליים שהאדון בעצמו הי' עושה אותם כמו הפרנסה במר"מ או נוקב מרגליות ואבנים טובות וכדומה שהמלאכות נכבדות שהאדון יתעשר מהם כו' וכשהעבד עושה אותם הנה זה יקרא עבדו פי' משלים העבודה שהי' האדון בעצמו עובד והוא נעשה במקומו כו' וד"ל. ועתה יובן הענין בהיות כי מתחלת ההשתלשלות של הנאצלים מהמאציל הי' חסד חנם כמ"ש חפץ חסד כו' ואח"כ צריך אתערותא דלתתא כו' והטעם הוא כנ"ל ששכל הנאצל מקור כל הי' מאמרות הוא בחי' דיבור המאציל ואינו רק בחי' עשי' לבד והוא כמשל עבודה הגרוע כחטיבת עצים כו' כמו דלאו אורחי' דמלכא לאשתועי' במילי דהדיוט' כו' כמ"כ ירידה גדולה הוא לעצמות הי"ס שבמאציל שיבאו בגילוי בשכל הנאצל כו' וצריך לזה עבד עני שיבוא בשכרו לעבוד עבודה זו והיינו (כן אל תהי' כעבדי"ם המשמשי"ם את הרב ע"מ לקבל פר"ס) ענין העבד הא' שנו' בזהר בני מיני עבד והוא הוש"ע עבד"ך הבוטח אליך כי עני ואכיון אני כו' פי' שמקבל פרס ושכר כעני ועבודה זו היינו ענין אתערותא דלתתא בצעקה בתפלה בהתעוררות רחמים דבחי' יעקב וקבלת מ"ש כמשי"ת בעזר"ה. שגורם בשפלות זו גם למעלה שיהי' ירידה ושפלות גדולה מן ההעלם לגילוי והיינו מארז"ל במקום גדולתו שם אתה מוצא עטונותו פי' אתה מוצא בגילוי גדולת התפשטותו באצ"י שם אתה מוצא בגילוי הענוה שהוא תכלית השפלות

והירידה מן העצמות כנ"ל וד"ל, ומה שיש כח לנשמה להיות גורמת עבודה זו למעלה היינו מפני ששרשה למעלה מהנאצלים משום מאן דנפח מתוכי נפח כנ"ל ונעוץ תחלתן בסופן כו' ולכך ירדה בגוף גשמי דוקא כדי שתוכל בזה לעורר יותר השפלות והירידה מחמת הצעקה וההכנעה של הנשמה שאינה אלא מחמת חומר הגוף המחשיך כו' וד"ל.

ה) והנה עבודה השני' הוא ללכת בכל דרכיו כו' והיינו לעבדו כו' פי' עד"מ הנ"ל אותן מלאכות שהי' האדון בעצמו עושה והוא הנק' מעשים טובים כמו עד"מ נקיבת מרגליות והססת אבנים טובות וכדומה כו' כמ"כ ענין העבודה בלימוד התורה בשית סדרי כו', שהרי חכמה שבתורה מחכמה העצמית דלא ידיע נפק' ונתלבשה בענינים גשמיים בזרעים ומועד כו' ולכך נקראים אורחות ה' כמו השביל שבו הולך האדם ממקום למקום הרחוק מאד המנו כן ההלכה היא הליכות החכמה העצמית בהעל"ם תוך כל ההשתלשלות העולמות עד עוה"ז כו' והו' שגא' והארץ האירה מכו"ד פי' ככו"ד העליון הוא ל"ב נתיבות החכמה הקדומה במאציל לכך המלאכים שואלים אי' מקום ככו"ד והתשובה מלא כל הארץ ככו"ד פי' התורה שהוא מעצמות החכמה ניתנה בארץ בשעת מ"ת והאירה באור חדש מקבלתה מתחלה מבראשית' שהוא המקור לכל הי' מאמ' כו' והו' ללכת בכל דרכיו פי' אורחותיו ונתיבותיו מן העלם העצמות הוא ע"י הלכות דוקא והיא עבודתו העצמי כי הן רצונותיו הפנימים כידוע שכל המצוות הן פנימית רצון העליון וכשארם לומד הלכה ועושה מצוה הוא הולך בדרך ונתיב המאציל בעצמו כו' וד"ל ולעבדו לעבוד עבודתו העצמי שאינם מילי דהדיוס' כהי' מאמרות אלא הן י' דברות החכמה הקדומה שמהן נמשך הארה חיצונית לבד לחכמה דאצי' שורש כל ההשתלשלות וד"ל.

ו) ועתה יש להבין ענין מ"ה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו' דמלת' זוטרת' היא ואח"כ לאהבה ולעבדו כו'. דהנה בחי' העבד הא' הוש"ע עבדיך כו' הוא ענין אתערותא דלתתא שע"י התפילה כנ"ל, ועיקר ענינה הוא הצעקה כמ"ש ויצעקו פי' ענין הצעקה הוא כאשר יראה אדם דבר פלא מאד בעיניו או כאשר יאמר זולתו דבר שאינו במציאות והוא שקר מפורסם יצעק שאין האמת כן וענין סיבת הצעקה בל' אהה כו' תבוא בזה מצד שנתאמת אצלו ההיפוך ולפי ערך התאמת האמת כן לא יוכל לסבול הפכי השקר (והוא בחי' גבור' דאבא שלא יסבול את המנגד לאמיתית ההשגה כו') והו' הוראה אמיתית על אמיתות ההשגה אצלו שאם לא הי' כ"כ אמיתית הי' עדיין סובל קצת הפוכו כו' כמ"כ בחכמה שבנפש אלקית הרואה את הגולד מאין ליש פי' ביטול מציאות היש לגבי האין מקורו כו' כל שנתאמת אצלו יותר בבחי' ראיית השכל יותר לא יוכל לסבול הפכו דהיינו מה שנראה היש נפרד ממקורו כו' ומוזה תבוא הצעקה בלבבו כמ"ש צעק לבם אל הוי' שהוא האין המחי' את היש וענין הצעקה בלב היינו שצועק אל האמת שנתאמת אצלו ולשלול הפכו כו' וד"ל. אמנם כשהשכל מגושם מאד מחמת העוונות או מחמת רוע גופו וכן אפי' אין בו שתיהן אך מצד פחיתת ערך נפשו האלקית שהיא מתחתית המדריות הנפרדות בריבוי ההשתלשלות כמו נפש דעשי' כו' אזי לא יתפעל

מאומה בנפשו במה שהאי"ן הוא העיקר והיש טפל ובטל כו' כי לא בינת אדם לו להתפעל מענין אלקי רק יתפעל מעניני גשם כמו נפשות הבהמה כו' ולא יוכל לבא לידי צעקה בלבבו על ביטל היש לאין כי לא נתאמת בנפשו האי"ן כמו שהוא באמת כו'. וסיבת זה הוא מצד המקיפים הרעים שבנפש זו האלקית שהי' פגמ"ה הוא בבחי' מקיף דקדושה שאינו שורה בה והיינו מה שאינה משגת האי"ן שהוא המקיף כידוע אי"כ מוכרח שיש לה מסתיר כנגד זה בהיכלות הקליפות והוא גי"כ מבחי' מקיפים דוקא כידוע שאת זלע"ז עשה האלקים וכמו שיש פנימית ומקיפ' דקדושה כמ"כ יש פנימית ומקיפ' דקליפה דהיינו ב' מיני רע הא' כשהוא מרגיש בעצמו את הרע והיינו מפני שכבר נמשך הרע בנפשו בגילוי בחי' א"פ כמו תאוה רעה וכדומה שפועלת בלבבו בגילוי כו' והב' כשאינה מרגישה כלל בלבבו בגילוי בשום פעם אך בהעלם ישנה בנפשו והוא אינו יודע ממנה כלל עד שיוכל להכחיש לזולתו לומר שאין בו הדבר הרע כו' והוא באמת יותר קשה מן הא"פ הרבה והיינו כשהוא מקושר בתכלית נקודת לבו הפנימים באותו הרע אזי יטובב אותו הר"ע והוא בתוך תוכו עד שאינו מרגיש כלל וע"ד דוגמא תשוקת המו"מ מי שהוא רחוק בטבעו ממנה ויחשוק לפרקים תבא התאוה בגילוי כו' וירגישנה כו' אבל מי שמוטבע בה הרבה ונעשית לו טבעית כשארי הכרחות הטבעות כמו השתי' וכדומה אזי בעסקו במו"מ לא יהי' בהתפעלות הלב כלל ולא ירגיש כלל שהוא מתאוה להרויח כו' וכדומה לזה בכל הרעות כמו ההתנשאות כשהוא בעצם ההתנשאות לא ירגיש שיש לו התנשאות כלל כו' וגם השכל יאבד אע"פ שהוא חכם לא יכיר ברע מפני שבחי' מקיפים דרע למעלה מן השכל הוא והי' דומה למי שנפתה לזולתו כשהערימו בערמה ונעשה שוטה גמור כמ"כ הוא כאן שהשטה א"ע כו' וזהו ערמה דנחש דפתי לחוה דהיינו בחי' מקיפים דקליפה כו' וזהו עבירה מלפסת"ו ובוה יובן בענין חטא העגל שנתגבר עליהם בחי' מקיפים דקליפה אזי אמר אהרן למשה אתה ידעת את העם כי ברע הוא, דדק לומר ברע ולא אמר רע הוא דהיינו כנ"ל, שהיו נעלמים בהעלם בתוך הרע שהרע הי' מקיפם מכל צד וזהו בר"ע כו' וע"כ לא יהי' להם תיקון לרע הזה כ"א על ידך דוקא להיות כי משה ע"ה הי' מבחי' מקיפים דקדושה וז"ש אתה ידע"ת אתה דוקא וד"ל, והנה התיקון לרע המקיף אינו אלא קבעמ"ש והיינו ליראה את ה' אלקיך יראה תתאה דוקא להיות כי ארו"ל אל יאמר אדם אי אפשר בבשר חזיר אלא אפשרי אבל אבי שבשמים גזר עלי, פי' הענין למה יאמר אפשרי הלא יותר טוב שימאס ברע וישנאנו מאחר שהוא תועבות ה'. אמנם יובן עפ"י הקדמה במארו"ל בטל רצונך מפני רצונו כו', שכל עיקר המצוות הוא רק ביטול רצון עצמו במצוות לית וקיום רצונו ית' במ"ע וענין ביטול הרצון אינו אלא כשהוא בבחי' עול דוקא דהיינו שמצד עצמו הי' חפץ מאד באותו הדבר אבל עמ"ש שעליו לא יניחנו לעשות אותו הדבר נמצא שנתבטל רצונו עפ"י הכרח בע"כ כו' אבל אם הי' ממאס ברצונו מצד עצמו אין זה עול כלל כו', והטעם לזה מה שעיקר הדבר הוא העול דוקא כו' מפני שבאמת אם צדקת מה תתן לו כו' ועיקר הכוונה הוא שיגרום למעלה גי"כ בחי' עול דהיינו ירידת שפע המאציל בנאצל כנ"ל שע"ז ארו"ל ועשיתם אתם כאילו עשאוני פי' הביאוני בבחי' עשי' להיות בראשית מאמר כנ"ל וד"ל ולכך צ"ל בבחי'

הכרח דוקא והוה שצריך שיאמר אפשי אבל אבי שבשמים גזר עלי כו' והנה (הגם) שאינו אלא עול לבד אבל מה שהוא למעלה ממנו שמצד עצמו חפץ בו אלא הוא מבטל עצמו להנעלם ממנו שגזר עליו כו' הרי בזאת מתקן הפגם של הרע דמקיפים הנ"ל, כי אם ה' מואס ברע לא ה' מתקן אלא הרע שבבחי' א"פ שהרי כאשר הוא מואס אינו מבטל אלא הרע שאינו חפץ בו בטבעו אבל הרע שחפץ בו עדיין ישנו אצלו ולא ביטלו כלל כו' אבל כשהוא מבטל בבחי' הכרח העול בזה מתבטלים כל מיני רע פנימים ומקיפים כו' וד"ל.

ז) וזהו העבד הראשון הושע עבדיך כו' כי עני ואביון אני פי' אין בי מצד עצמי שום ביטול רצון רק עפ"י הכרח דוקא כעול העבד ממש שבא בשכרו כנ"ל ואח"כ לאהבה את ה' כו' שמוה יבא ג"כ לשפלות והכנעה גדולה ויבקש רחמים על נפשו והוא בחי' יעקב בראותו שאין בו הצעקה וכי בר"ע הוא כו' ואינו אלא כעבד לעול ואומר הושע עבדך כי עניי בלא דע"ת ואביון בלתי הארה אלקית כו' וזוה מעורר בחי' רחמים רבים העליונים שנקראים נחלה בלי מצרים כו' והוא נחלת יעקב אשר פדה את אברהם פי' יכול לפדות מן החושך את האהבה אלקי הנק' בחי' אברהם והיינו לאהבה כו' וד"ל. ועוד תיקון להרע המקיף הנ"ל הוא עבודה השני' לעבדו דהיינו ללכת בדרכיו כנ"ל שהוא התורה והמצוות מעשיות. שע"י קבלות עול המצוות כאילו עשאוני היינו השפלוני לעבוד עבודת נכרי' עבודתו בי' מאמרות כו' אבל פי' הפשוט עשאוני עשאו את עצמותי כו' והיינו העבודה שהי' ראוי בעצמו לעבוד כנ"ל והיינו מע"ט שע"י מעשה המצוות ולימוד התורה כו' וטעם התיקון לרע כנ"ל הוא לפי שהעבודה שבתורה ומצוות הן זרועים בבחי' זריעה כמשל הנתיבות וארחות כנ"ל עד שנתלכשו בהשגה אנושית ע"כ כאשר ילמד האדם ההלכה ימשיך אור הזרוע הזה מעצמות המאציל בהשגות שכלו והוא יצמח בו ויברר וינקה את נפשו עד שלא יהי' שכלו מגושם ויוכל להשיג אלקות ויתפעל מזה כי יהי' לו בינת אדם כנ"ל והוה שאמרו אין בור ירא חטא ולא ע"ה חסיד כי לא נזרעו בהם מאורות העצמיים וע"כ הם מגושמים בתכלית ולא יתפעלו כלל מעניני האלקות כו' וד"ל.

ועתה צ"ל סיום הפסוק הנ"ל לטוב לך דהיינו הטוב הידוע הנק' יום שכולו טוב יום שכולו ארוך כו'. הנה בעבד השני כתיב שמח נפש עבדיך להבין ענין השמחה. כתיב אור צדיקים ישמח ונר רשעים ידעך. פי' עדי"מ השמחה באדם התחתון הנה היא גורמת שהדמים שבגופו יתפשטו ביותר ובהיפוך העצבות גורמת כיווך הדמים והעדר ההתפשטות והדם הוא לפי שהדם הוא הנפש הטבעית ומהלך שפע רוח החיונית שבדם אם בהתפשטות או בכיווך תלוי ברוח החיים עצמו אם יקבל התפעלות יתירה על מדתו ומוגז הקדום וידוע דרוח החיים בלב הוא שורה במדה וקצבה וכשתבוא שמחה לאדם מאיזה בשורה טובה וכדומה שמחה זו עושה התפעלות גדולה ברוח החיים שבלב מפני שהשמחה מתפשטת מן העונג שבבחי' יחידה שבנפש כידוע ומבואר במ"א ומחמת זה תתפעל כחות הנפש ברוח החיוני שבלב ויגרום התפשטות יתירה בכל האברים כו' שיקבלו שפע חיות הדם בתוספת ברכה

המשכה כו'. כמ"כ עד"מ באדם העליון דאצי' השמחה גורמת תוספת שפע רב העליון הוא בחי' * דז"א שיומשך חיות יתירה לכל הכלים דאצי' שהן כמשל האברים כידוע והעצבות גורמת הכיווץ והעדר ההתפשטות כו' וד"ל וענין השמחה והעצבות כמ"ש ישמה הוי' כו' ובהיפוך ויתעצב אל לבו כו' והיינו ע"י מצוות מעשיות שהן רמ"ח אברים דמלכא כידוע כשהצדיקים עושים מצוות אור צדיקים ישמח פי' גורמים שמחה עליונה שהיא מן העונג העליון הנק' יום שכולו טוב כידוע ועושה התפעלות יתירה בבחי' רוח דז"א דאצי' הנק' ל"ב וזוהי יהי' התפשטות הדמים עליונים באברים כו' והעצבות הוא מן העוונות כי תרבה רעת האדם יגרום הכיווץ כו' כמ"ש אלה אשובה אל מקומי כו' וד"ל. ואמנם נר רשעים משמע דגם המצוות שלהן הנק' נר כמ"ש נר מצוה ידעך ולא ישמח יש להבין זה. הנה רשעים לאו דוקא חטאים ממש אלא כל שאפשר לו לקיים מ"ע ואינו עושה נק' רשע. שהרי עשה דוחה ל"ת והטעם הוא לפי שהאור דוחה חושך כן העשה שהיא המשכת אורות דאצי' בכלים מכלים שונים כידוע הוא דוחה את הל"ת שהוא מניעת הר"ע כו' ואם העובר בלאו נק' רשע כ"ש וק"ו המונע עצמו מעשה ולא עביד כדבעי' לי' למעבד כמו שידוע בדרז"ל. וזהו שארז"ל תשובה ומע"ט דוקא פי' אין האור השמחה אלקית דאצי' הנ"ל ע"י מצוות מעשיות לבד אם לא שקדמה התשובה דוקא שהוא הגורמת שיקיים מע"ט פי' מאירים כמ"ש וירא את האור כי טוב כו' אבל נ"ר רשעים אפי' המצוות שלהם אינם גורמים כלל שמחה עליונה אלא ידעך ויקפוץ פי' כמו ענין כיווץ הדמים כו' וד"ל. וזהו שמח נפש עבדיך. פי' ענין עבודה השני' שהיא ללכת בדרכיו כנ"ל הנה עבודה זו תשמח למעלה כנ"ל ומבקש שיומשך משמחה העליונה הארת שמחה זו גם בנפש העובדת כענין חדאי נפשאי כו' וזהו שמח נפש עבדך דייקא ולא העבד הראשון כי עני ואביון הוא עיקרו במרירות והכנעה כנ"ל וד"ל. וזהו לטוב לך פי' שהטוב העליון הוא העונג דאצילות שממנו נמשכה השמחה כנ"ל יאיר ב"ך על ידי העבודה וד"ל.

שבת פ' כי תצא בעזרה

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו כו'. כתיב אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי ותרגמו בצלותי ובבכותי וכן בזהר אמרו דשעת צלותא הוא שעת קרבא. ויש להבין מהו ענין המלחמה בתפלה, הנה תפילות כנגד תמידין תיקנו, ודוגמת התפלה ה' הקרבן בזמן בהמ"ק וממנו יובן ענין התפלה הדנה ידוע מאמר הזהר דאש של מעלה שהי' יורד ע"ג המזבח דאכיל קרבנין ה' בצורת ארי' כו'. וביאור הדבר בהיות כי נפשות הבהמות הוא מבחי' גבורות תחתונות שמד' יסודות דעשי' וכשהיתה

(* תיבה אחת אינה ברורה, ובשערי תשובה ח"א — שם נמצא מאמר זה — גבורות.)

נשרפת באש ע"ג המזבח היתה נכללת במקור חוצבה בבחי' גבורות עליונות דמרכבה עליונה דפני ארי' פני שור כו' וזהו האש של מעלה דפני ארי' שהי' אוכל אש של מטה דבהמה ופי' אש אוכלת אש הוא ענין התכללות התחתון בעליון ולהיות כי אין מיתוק הגבורות אלא בשרשן דוקא כמ"ש במ"א בארוכה לכך האש שלמעלה יורד להמתיק גבורות קשות דבהמה ומיתוק שלה הוא בהתכללותה באש של מעלה וענין ארי' דוקא ולא שור להיות כי הארי' הוא להימין וכל מיתוק גבורות הוא התכללות השמאל בימין כו' ועד"ז בתפלה עיקר הענין הוא שיהי' אש של מטה נכלל באש של מעלה דהיינו א"ש דגבורות דנפש הבהמית המתאוה תאוה וכו' יוכלל ברשפי אש התשוקה לה' שאש זה של מעלה הוא מניצוץ האלקי בצורת פני אדם שבמרכבה כו' ונפש הבהמית היא נפש אדם אך היא מבחי' בהמה שבאדם כו' וד"ל והנה כתיב ימים יוצרו פי' ששנות האדם וימיו יצר ה' במדידה וקצבה והיינו על חיי הנפש הבהמית דווקא שתחי' בגופה זמן מוגבל אבל על הנשמה אלקית לא נתן קצבה כלל מפני שהיא בחי' אלקות ממש חלק אלקי ממעל כידוע ועלי' כתיב עם המלך במלאכתו ישב כו' פי' שנמלך הקב"ה בנשמת הצדיקים כשברא את העולם כנו' במדרש על פסוק זה וביאור הענין הוא דכל נשמות הקדושות נמשכו בבחי' אצי' ממראה אד"ם אשר על הכסא כו' שהוא בחי' אצילות ממש והנשמות הן ברת' דמלכא והיא בתכלית הביטול מהיות יש ודבר מה ולכך היא נצחית למעלה מהזמן אלא שיורדת בתוך הזמן להתלבש בנפש החיונית שהיא דוקא בזמן ובכלות זמנה תכלה במקורה אבל רוח האדם היא העולה ותשוב אל האלקית אשר ממנו ירדה בכלות הגוף וחזרת לירד בגלגולה רבי' וכמו שעתידי' לחזור בגופים בתחית המתים דכתי' מארבע הרוחות בואי הרוח כו' משא"כ נפש הבהמית רוח הבהמה יורדת למט"ה כתיב שנמשכה בקצבה וגבול בזמן מוגבל כו' וד"ל. והנה ידוע דהנשמה עצמה אין צריכה תיקון ולא ירדה אלא לברר בירורין בנפש הבהמית שהיא מן רוח הבהמה שם ב"ן שיורדת למטה כו' וזהו בק"ש ותפלה בתומ"צ כמשי"ת בעזרה אך ענין שתים לפניו הוא עדין קודם הבירור אלא הוא הכנה לק"ש ותפלה כדוגמת ארי' דאכיל קרבנין הי' הכנה להעלאת הריח להוי' כו' כן מה שמזכירים סדר שבחי' שמשבחים המלאכים וחיות הקדש כמו שאנו אומרים בברכת יוצר הוא הכנה להעלאת רפ"ח ניצוצין בק"ש ותפילה כו' כי הנה יש להבין לאיזה טעם אנו מזכירים מה שהמלאכים אומרים וכי אנחנו לא נדע השבחה ההוא שהוא ית' קדוש ומובדל כו' ולמה מזכירים שבח זה בשם המלאכים דוקא ועוד זאת יפלא מה שמזכירים ההתפעלות שלהם איך שמשמיעים ביראה דברי אלקים חיים כו' באימה וביראה כו' וכי אנחנו צריכים להתפעל מהתפעלות שלהם דוקא הלא הנשמות גבוהות מהם כידוע אך הענין הוא מפני שעיקר ההתפעלות שלהם הוא מאלקים חיים ומלך עולם דוקא כאשר מדת מלכותו ית' מתנשא עליהם ומתלבש תוך כל אחד ואחד בפרט וזהו שעונים באימה וביראה היינו יראת המלכות שמתפשטת בכל א' כו' וזהו א"ש שלמעלה דמאירה בכל המרכבה ובפרט בצורת ארי' להימין והוא נחית ואכיל קרבנין כו' ולכך אנו מזכירים התפעלות המלאכים דמרכבה עליונה באש של מעלה כדי שנכלל נפש הבהמית שלנו בהתפעלות אש של מעלה שבהן ויעלה כעולה

וקרבן שהי' ושרף ע"ג המזבח כו' וההעלאה לרי"ח ניחוח"ח מנפש הבהמיות שלנו הוא בק"ש ותפלה שאחר ברכת יוצר כו' וד"ל. זה בורא קדושים פי' ע"י המשכות אש של מעלה מאלקים חיים ומלך עולם החיות נושאות ומנושאות כו' ואומרים קדוש דאש אוכלה הוא ואוכלת את החיות פי' שנכלל בבחי' ביטול באש של מעלה דאלקים חיים כמ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא כו' ומחמת גדול הביטול יכולים אז לומר שהוא ית' קדוש ומובדל כו' ואמנם מתחלה קודם שנתבטלו ממציאאותם הי' יש ודבר בפ"ע קצת ולא הי' יכולים לומר עדין קדוש כו' ונמצא שע"י המשכה מאש של מעלה אש אוכלה נברא ונמשך בחי' הקדושה מקדושת ה' במלאכים שנקראים קדושים"ם וזהו בור"א קדושים"ם וד"ל. ועתה יש להבין איך שע"י ק"ש ותפלה הוא ריח ניחוח והוא בירור הטו"ר ע"י האד"ם הרוכב על הכסא כו'. דהנה כמראה אד"ם הוא רמ"ח אברים רמ"ח פיקודין ושס"ה גידים שס"ה ל"ת כו' ובדרך כלל הן תומצ"ו וכתיב והחיות רצוא ושוב, שהתורה הוא בחי' רצוא והמצוות הן בחי' שוב. וביאור זה, יובן ער"מ ממלך ב"ו שגזור ואומר בציווי ואזהרה לעשות כך ולא כך וכו', שקודם שיגזור הגזירה יעלה תחלה במחשבתו אם יגזור ל'ך או כך דהיינו אם נכון הדבר ע"פ חכמה ודעת כו' ומוכרח שיתיישב בדעתו וחכמתו טעם הגזירה וכל עיקר מחשבה והתיישבות הדעת הוא בחי' הסתלקות לגבי כח המשכיל שהרי אשתומם כשעה חדא בלא שכל כלל ואינו יודע להכריע בין הסברות כו' ואח"כ נמשך מלמעלה מהשכל לשכל להכריע הדבר ולהיות נוטה דעתו לכך וכך ואז יגזור ואמר בפה והעבדים שומעי' דבר המלך ועושיני ומקיימין מאמרו כו' הנה ער"מ כ"ז יובן למעלה, התורה קדמה לעולם וכידוע דאורייתא מתחמה נפק' והקב"ה שהוא בחי' ו"ק דאצי' קורא ושונה בכל יום בתורה זו שקדמה לכל השתלשלות אבי"ע כו' וענין הקריאה הוא ענין המחשבה להתיישבות בדעת וחכמה שבתורה לכל פרטי חכמה שיומשך מתורה זו לחב"ד דז"א דאצי' הקורא ושונה בה הן הן ההלכות השנויות במעשה המצוות ופירושיהן שבתורה הנגלית לנו כידוע וא"כ מובן שבשעת קריאת התורה הוא בחי' הסתלקות המחשבה דהיינו עליית חב"ד דז"א בתורה הקדומה עצמיות חכמה חכ"י ולא בחכמה ידיע' כו' ומה שכבר קורא בדיבור שבפה הוא בחי' המשכה וירידה של אחר ההעלאה דהיינו שנמשך מעצמות החכמה הקדומה בדיבור העליון שבי' הדברות וכמ"ש ויהי האד"ם דאצי' לנפש חי' לרוח ממללא שהוא י' הדברות דוקא ולא י' מאמרות שאינן דברי חכמה כלל כו' ומדיבור הזה נמשך העשי' שהן מצוות הוי' הנק' ארחות הוי' שהן רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים כו' וזהו שהתורה נק' מלך כמ"ש בי מלכים כו' ומאן מלכי רבנן מתניתין מלכתא, להיות כי הוא כמשל הגזר גזירות ע"פ חכמתו העצמית ובדיבור הן נחתכין וכמ"ש ואשים דברי בפ"ך ואח"כ מקבלים רמ"ח האברים כו' ובוזה יובן מה שארז"ל דתלמוד גדול שהוא הדיבור העליון שמביא לידי מעשה כנ"ל והוא ענין נעוץ תחלת"ן בסופ"ן שנמשך מלמעלה מחכמה הקדומה וירדה עד סוף כל המדריגות שהוא הדיבור והמעשה כנ"ל ואמנם קיום המצוות הוא משל לשמיעת העבד את דבר המלך ודתו והוא אחרית כולם שהוא רק כלי לציווי דבר המלך וע"ז נאמר נעוץ סופן בתחילתן כענין דוד היקים עולו של תורה וכמ"ש במ"א שמלבד שנעוץ התחילה בסוף והרי יש בציווי זה אל

העבד מהארת התחלה כו' עוד זאת יתרון שמה שהעבד בטל אל הציווי בהכרח ועיי' סוף זה נעוץ בתחלת התחלות זהו הקיים עול כו' וזהו בדרך פרט ההפרש בין מ"ע למל"ת וכמ"ש במ"א ע"פ בארץ ל"א זרועה כו' וד"ל. וזהו כי תצא למלחמה על אויביך פי' ע"ל אויביך למעלה מעץ הדעת ט"ר והוא התורה ומצוות שבאדם אשר על הכסא כו' שהוא היוצא למלחמה לברר בעץ הדעת הטוב מן הרע כו' ובמה כאשר נתנו ה' אלקיך פי' רמ"ח מ"ע מהיו' ושס"ה ל"ת מאלקים הן הן המלחמים ומבררים כי הנשמה א"צ תיקון כנ"ל ולא ירדה מן האדם הזה כי אם לברר בירורי נוגה כו' והיינו בבחינת רצוא ושוב דוקא כנ"ל וד"ל. ושבת שביו **.

בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה מתחלה י"ל ענין שתיים לפני' דאש אוכלה אש כו' והיינו צורת אר"י של אש שירד מלמעלה ע"ג המזבח כו' ונ"ו בזהר דאר"י אכיל קרבנין דבהמה לפי שהוא שורש נפשות הבהמות במרכבה פני אר"י כו'. דהנה ימים יוצרו קאי על נפש הבהמיות דוקא שניתן לה זמן בגוף בימים ושנים אבל לנפש האלקית לא ניתן קצבה זו והטעם מבואר בשער הצלם דנפש החיונית היא נמשכת משב"ה דרפ"ח ניצוצין כו' ומספר הימים הן הן מספר הניצוצין שצריכים בירור מהרע ובכל יום מתדבק בגוף ניצוץ חדש מן נפש החיונית כשאר נמשכים ויוצאים עוד ניצוצות שיתבררו אז כלין ימי חיי הנפש הבהמית בגוף ויבא יומו למות כו' ועי' קאי ימים יוצרו בראשית המשכתה בגוף כו' משא"כ בנפש האלקי' שא"צ ברור כלל לא ניתן לה קצבה זו כי היא ניצחית וגם כל עיקר העבודה בתורה ותפלה בכל יום לברר טוב מהרע אינו אלא בשביל הנפש החיונית אבל הנפש אלקית א"צ לעבודה זו כי כבר הובררה קודם שנמשך בגוף להיות' מבחי' התיקון דו"ג דאצי' (רק שעי' העלאת מ"נ בק"ש מתחדשת במקורה והוא ענין לחדש נשמות הישינות המבואר במ"א ואין זה חידוש מעיקרו אבל בנפש הבהמית החידוש מעיקרה שבכל יום נמשך בגוף ניצוץ חדש שלא הי' ביום שעבר כו') וביאור הדברים דהנה ידוע דשם מ"ה הוא התיקון וממנו נולדו הנשמות מזו"ג שהוא האדם אשר על הכס"א כו' ושם ב"ן הוא שנפל בשבירה בעה"ד ט"ר וצריך בירור ושורש נפש החיונית הוא משם ב"ן וכי תצא למלחמה היינו שיוצאים ונמשכים משם ב"ן בכל יום במלחמה להתברר מהרע ע"י התפלה וק"ש שהן כרוּמח וחרב לנענע בהם כו' ושם מ"ה הוא המברר כו'. וכדי להבין הדברים הנ"ל יש להקדים ענין א'. והוא הקושיא הידוע למה הולך האדם בקומה זקופה והבהמה בקומה כפופה ואם הטעם מפני שרוח האדם עולה למעלה לאלקים חיים הלא גם הגוי הולך בקומה זקופה כו' ועוד אם

(*) חיבה זו אינה ברורה.

(**) כאן ישנו חצי עמוד ועמוד שלם — חלק.

עולה רוחו למעלה הלא באלקות לא שייך מעלה ומטה ואיך יתכן לומר שעולה למעלה ולא למטה הרי גם למטה אינו נפרד מאלקים חיים זהו ממכ"ע וסכ"ע כידוע. אך הענין הוא דשורש דשורש נפש האדם הוא מפני האד"ם אשר במרכבה אלא שנשתלשל וירד עד שמרי האופנים שהן הע' שרים בחי' ד' יסודות הרוחניים שבגלגל היומי כידוע דהיינו להיות כי המרכבה מד' פנים היא מפני אדם לארבעתן הוא הכולל כולם וכתוב ולא יסבו בלכתן כ"א לאשר יפנה אותן רוח האדם דוקא והנה האופנים עגולים הם כעגול הגשמי' של הגלגלים הגשמיים שאנו רואים אלא שהם עגולים בבחי' רוחניות ומבחי' חיצונית ושמרים שלהם בא ונמשך העיגולים גשמיים דגלגלים וכמ"ש אופן אחד בארץ כו' וכמו האופן בתוך האופן הרי האופן האמצעי מוכרח להתגלגל בסיבות גלגול אופן החיצוני המקיפו מכל צד כו' כמ"כ עד"מ סיבות גלגול הגלגל היומי הוא עפ"י הכרח מחמת גלגול האופנים הרוחניים הסובבם ומקיפם מכל צד שהם מתגלגלים ברוחניות כו' וכתוב כי רוח החי' באופנים שהחיות הן רוחניות ושרש ומקור לגלגלים האופנים הרוחניים ולאשר יפנה החי' לשם יהי' סיבוב האופן ולאשר יפנה האופן לשם יסבב הגלגל היומי כו' וסיבת גלגל החי' הוא מפני האדם אשר במרכבה דחיות הקוד"ש אר"י שר"ר נש"ר כו' שהיא המנהיג לאיזה רוח אשר יפנה לשם יפנו החיות אר"י ושר"ר ונש"ר כו' ולעומתם ילכו האופנים כו' ונמצא סיבת הגלגל אינו אלא מצד האדם אשר במרכבה וזהו אשר פני האדם התחתון למעלה הוא אל פני האדם העליון אשר במרכבה כי משם שורש שרשו ובו יתכן דוקא מעלה ומטה כי כאשר יסבב למעלה לא יהי' למטה כו' אך להיותו המנהיג לכך האדם הולך בקומה זקופה דוקא וד"ל. והנה נפש הבהמות והעופות מהמרכבה דפני אר"י נש"ר שור הן מקבלים מפרטי העיגול זה מחסדים להימין וזה מגבו' להשמאל לדרום ולצפון כו' לכך נפשות הבהמות יורדת למטה לארץ לשרשה מארץ שנתחלקה לד' סטרין ימין ושמאל כו' אבל נפש האדם עולה לבחי' עיגול הכללי של הגלגלים והאופנים והחיות שהרי פני אד"ם לארבעתן כוללם יחד כו' וד"ל ועתה יובן ענין אר"י דאכיל קורבנין להיות כי נפשות הבהמות הוא מפני אר"י ושר"ר שבמרכבה ואש העליון דאר"י שבמרכבה עליונה ירדה ואכזה גבורות דנוגה הגשמי' בד' יסודות הטבעיים בנפשות הבהמות שע"ג המזבח בהקריב אותה באש שלמטה מפני שלוקחה משם בסדר ההשתלשלות מחי' לאופנים ומאופנים לעיגולים כו' ומפני שהקרבן בא על חטא נפש הבהמיות שבאדם שלוקחה מפני אד"ם שבמרכבה היינו ענין בירורי שם ב"ן שבכל יום ויום כנ"ל כי פני האד"ם דכליל כולו הוא ש"ם ב"ן שנפל בשבירה כו' והוא מתברר מהאדם השלם אשר הוא רוכב על הכסא כמ"ש כמראה אד"ם והוא שם מה המברר כידוע. וביאור הדבר הנה זהו שאנו מזכירים בשתים לפני' ענין המלאכים שהם אומרים קדוש כו' דיש להבין . . . מזכירים מה שהם אומרים אך הענין הוא להיות כי נפש הבהמית שבאדם שרשה מהמרכבה עליונה ומשם ב"ן דשם לוקחה ונמשך בכל יום ניצוץ חדש להתברר מהרע דנוגה כו' על כן צריכה להזכיר בחי' התפעלות של המלאכים וחיות הקדש דוקא כדי שתוכלל תחלה באש של מעלה דהיינו שתתפעל בהתפעלות רשפי אש שלהם וה"ז כקרבן הבהמה גשמית ע"ג המזבח שנכללת באש של

מעלה דארי' שבמרכבה כו' וד"ל ואח"כ מתברר מהרע שבנפש הבהמיות ע"י האדם הרוכב על המרכבה כו'. והנה התפעלות רשפי אש של מעלה דמלאכים וחיות הקודש הוא מהתבוננות שם ב"ן דאצי' דוקא והוא הרוח האדם המנהיג את השגתם ואהוי"ר שלהם כנ"ל לאיזה צד שיפנה הוא וד"ל. וביאור הדבר ידוע שהוא מדת מלכותו ית' המסותרת בהם ומהווה את השגתם ואהוי"ר שלהם בתמידות מאין ליש וזהו החיות נושאות ומנושאות כו' ופי' מאין ליש אינו כמו עד"מ פעולת הנפעל מכח אדם הפועל שהפעולה נפרדת לאחר שנפעלה ואין ממהותה כלל בכח הפעולה כו' כמו שמצייר האדם ציור כלי מגשם המתכות וכדומה שלאחר שגמר הכלי אין בידו ממהות הכלי כלל וכלל רק הכלי עומד נפרד לעצמו ונמצא יש יתרון לנפעל על הפועל במה שיש בנפעל מה שאין בפועל הגם כי מכח הפעולה נמשכה אבל לאחר שנמשכה הרי היא דבר בפ"ע ואין בכח הפעולה שביד ממהות הנפעל כלל ונמצא יחסר השלימות בלעדי הכלי כמו שאין בכלי שלימות אשר לא תעשה מעצמה כ"א מכח הפועל כו' משא"כ בזיו השמש משמש הגם שהוא ג"כ יש מיש וכל יש מיש הוא ע"ד הנ"ל שהנפעל נפרד מהפועל כו' מ"מ אין זיו השמש נפרד לגמרי כמו הכלי שהרי מהות ההארה והזיו ישנה גם בגופה של שמש שמלבד שהשמש חומר גופני בחוש המישוש (והוא ענין עצם ספירי כו') הרי גם גופה תאיר בעצמותה מלבד ההתפשטות הזיו להלאה במרחק כו' וד"ל ונמצא שאין הזיו המתפשט (דבר) חדש חדש שאין במקורו בשמש אלא שבגופו של שמש מהות הארה וזיו אינו בהתפשטות כו' אלא הוא בהעלם העצמות כו' כמ"כ עד"ז ממש ביש מאין למעלה אע"פ שנק' בלשון בנ"א כח הפועל בנפעל אין הנבראים מאין ליש נפרדים לאחר הפעולה כמו פעולת יש מיש כנ"ל שא"כ ה' חסרון השלימות בכח אלקי' כו' אלא כמ"ש כי עמך מקור חיים פי' גם המקור חיים הם הנמצאים כבר מאין ליש בפועל ובגילוי ישנם עמך דהיינו בגוף המאור ולא שהם דבר חדש לאחר הפעולה כו' אלא כדרך ביטול זיו השמש בהעלם עצמות השמש כנ"ל ונמצא שאין שינוי כלל בין קודם יציאתם לגילוי בין אחר יציאתן רק שבאור"ך נראה אור פי' שנתגלו מן ההעלם ועדיין יש כדוגמתם ממש בעצמות המאור הנק' אין כו' וד"ל ועתה יובן התפעלות המלאכים ומרכבה דפני ארי' נש"ר שור דהיינו שכל או"א רואה ומשיג ההעלם שלו כדוגמתו ממש בבחי' אצי' במדת מל' דשם ב"ן דכליל כולהו כו' הרי ריבוי רבבות מיני השתלשלות האורות יש בהמאור העצמי של מדת מל' דאצי' כו' מזה הן מתפעלים במאד וכענין מקבלים דין מן דין כמ"ש במ"א וכמ"ש היש מספר לגדודיו כו' וד"ל וזהו מה שאנו אומרים ביוצר אור כל דברי המלאכים ואופנים וחיות הקודש במה שאומרים קדוש פי' מאחר שאינם נפרדים מכח הפועלם כשמשיגים התהוותם מן האין בבלתי התחדשות דבר נפרד לעצמו כיש מיש כו' לכך הם או' קדוש הוי' צבאות פי' מובדל ומרומם בערך מן הנפעלים כי לא יחסר בלעדם ולא יקבל שלימות עמהם כי אין שינוי כלל כו' וד"ל. ועתה יש להבין ענין שם מ"ה המבר"ר כו'. הנה מבואר למעלה דמראה אד"ם שעל הכסא כו' הן רמ"ח פיקודין רמ"ח אברין ושס"ה גידין שס"ה ל"ת כו' וביאור הדבר כי יעקב חבל נחלתו כמו שיענעע האדם בחבל למטה יתנענע גם בראשו הגבה למעלה מעלה כן עד"מ בעשות הנפש החיונית

מצוה מעשיות מדברים שבי' מאמרות כמו אתרוג וכדומה ימשיך אלקות מבחי' אברים דאדם הרוכב על הכסא לנפשו החיונית וכך מתברר חלק הרע שבה במצוות לית ומחמת מ"ע יעלה ויוברר הטוב דנוגה כו' וא"א להיות בירור זה כ"א בתורה ומצוות דשם מ"ה דוקא ולא ע"י שם בין דאצי' מפני שדרך האיש לכבש ואין דרך האשה לכבוש כו' כמ"ש במ"א להיות כי שם ב"ן הוא מדת מל' המחיה מאין ליש כנ"ל אי"כ איך יתברר ממנו מאחר שמקבל יניקה ושפע ממנו כי המשפיע משפיע טו"ר כו' אבל ש"ם מ"ה להיותי נעלה מלהיות משפיע חיות לנפעלים ע"כ בכחו לברר הנפעל ולהבדיל בו בין הטוב להרע כו' וד"ל וזהו ענין הנ"ל דדוקא נפש החיונית דצריכה בירור מפני שלוקחה משם בין המתברר כנ"ל צריכה לעבודה בתומ"צ דשם מ"ה כדי שתתברר ובכל יום צריכה לעבוד עבודה זו אע"פ שעבדה יום שעבר מפני שבכל יום יורד ניצוץ אחר משם בין הכללי לכל פרט ופרט דנפשות דנוגה דבי"ע כו' וזהו שימ"ים יוצר"ו עלי' דוקא ולא על נפש האלקית מאחר שנפש האלקית היא בשרשה מהאד"ם עצמו הרוכב על הכסא שהוא המברר כו' ולעצמה א"צ תיקון כו' וד"ל. והנה ענין הבירור בתומ"צ הוא בבחי' רצוא ושוב כמבואר למעלה בענין מלך ועבד כו' ושרש הדברים הנה יש להבין מתחלה למה ארז"ל תלמוד גדול שמביא לידי מעשה וכן ת"ת כנגד כולם ולפעמים אמרו מעשה גדול כו' אך הענין דשניהם אמת אלא שהתורה היא קדמה לעולם והיא בתכלית הקדימה והראשית ונעוץ תחלתן בסופן כו' והמצוות מעשיות הן סוף כל המדרגות ואחרית כולם אך שנעוץ סופן בתחלתן ונמצא שניהם אמת דתלמוד גדול וגם מעשה גדול כו' וביאור הדברים, הנה מבואר למעלה שמאן מלכי רבנן וכמ"ש בי מלכים ימלוכו כו' פי' שהתורה היא חכמה הקדומה במאציל חכים ולא בחכמה ידיע' והוא כמלך הגזור בחכמתו כו' ועפ"י חכמה הקדומה הי' כל ענין סדר ההשתלשלות של אבי"ע וכמ"ש קנני ראשית דרכו כו' ואהי' אצלו אמון כו' וכשהאדם לומד ההלכה הוא ממשיך חכמה הקדומה דביבור והבל פיו ה"ז תכלית הירידה שכמו שאצל המלך הגזור בפיו לעשות כך וכך עפ"י חכמתו העצמית הרי ירדה חכמתו העצמית עד העשי' בפ"מ שהוא תכלית הירידה כמ"כ עד"מ כשהקב"ה שונה וקורא כנגדו למעלה באצי' בדבר ה' זו הלכה עפ"י חכמתו הקדומה בעצמותו ית' ה"ז תכלית הירידה עד דיבור העליון דהבל פיו כו' שהוא בא לידי עשי' להיות זן את כל העולמות בפ"מ כו' ונמצא שזהו נעוץ תחלתן בסופן פי' שירדה התחלת והקדמת ונשתלשל עד הסוף כל המדרגות שהוא הדיבור והעשי' כו'. אך המצוות מעשיות הם בבחי' עול עבד כנ"ל הוא בהיפך מזה שהרי העול של עבודת העבד הוא סוף כל המדרגות שהוא נפרד לעצמו כו' אך הוא מתבטל אל ציווי מאמר המלך וציווי המלך אחוז וקשור בחכמה שבמאמרו ואותה החכמה בחכמה הקדומה כו' ונמצא שזהו ענין נעוץ סופן בתחלתן כו' וד"ל ואמנם יש יתרון מעלה לעול העבד שנעוץ בתחלתן שהוא במדרגה היותר נעלה בתחלה מתחלה של התורה כו' דהיינו לפי שבציווי המאמר אל העבד יש יתרון מלבד החכמה שבה והוא התנשאות מדת מל' לגזור אומר בלי טעם ושכל כו' והתנשאות זו הוא בחי' כתר מל' כידוע וכשנעוץ סופה שבדיבור בתחלתה דהיינו במלכות העצמית היא הגבה מאד נעלה אפי'

מהחכמה הקדומה כו' והטעם מובן עפ"י הידוע בענין הי' הוא ושמו בלבד פ' כי יש הפרש בין המאציל לנאצל בזה שלא יש במאציל עצמו כ"א הוא ושמו בלבד דהיינו העצמות של המאציל וגיליו בחי' מל' לבד אבל כל פרטי ההתחלקות מחכמה שבו עד מל' שבו א"א להתגלות כלל משא"כ בנאצלים מתגלים הרבה פרטים פרצופים דא"א כו' והטעם הוא לפי שהמאציל הוא במדרגה מאד נעלה עד שא"א שיתגלה ממנו העצמות כ"א זיוו ואורו לבד והוא שמו בלבד כו' משא"כ הנאצלים שהן רק בחי' חלק נבדל ממנו ונמוכים במדרגה יכול להיות בהם גילוי מעצמותם ג"כ כו' וד"ל וא"כ יובן שכתר מל' שבדיבור הוא ההתנשאות (הדיבור הי' שרטה) בבחי' העצמית שמו של המאציל ושרשה הוא מבחי' מל' דעצמות א"ס ומאחר דכל פרטי י"ס הגנחות במאציל לא ניתנו להגלות כ"א בבחי' מל' לבד זהו הוראה על התקשרות ושייכות המל' אל הכת"ר שלכך נדמה... כתר שלא נתגלה אלא הוא ושמו בלבד והוא ענין נעוץ תחלתו בסופן האמיתי מכולם שהוא הארת כתר במל' ולא חכמה במל' שאין החכמה אמיתית התחלה כו' ולכך הי' ביטולת המל' להגלות יותר מפני שיש בה מהארת הכת"ר וידוע שכל הגבוה יותר יותר יוכל לישפול כו' וד"ל וזהו שעול העבד במצוות מעשיות נעוץ סופן בתחלתו היינו בכתר שבמל' דא"ס ולכך המעשה גדול באמת אפי' מחכמה הקדומה הגנוזה במאציל שהיא שורש התורה כידוע ואין התלמוד גדול מהמעשה אלא רק לפי שמביא לידי מעשה מלמעלה למטה דהיינו נעוץ תחלת החכמה בדיבור כנ"ל וד"ל. ושבית שביו, הנה משל המלחמה לברר בירורי שם ב"ן בחרבא ובקשתא כו' הוא כמלחמה הגשמי' שמתחלה יהי' מלחמת ב' הצדדים ולא יודע מי ינוצח ואחר שהאחד ינצח ויבריחניו ויפילנו יחפש בשלל אויביו ויאכל וישת מהשלל והביזה וכמ"ש במלחמת י"ב אלפי הצבא היוצאים במדין שנו' בלק"ת שהן היוצאים תמיד למעלה בו' ימי המעשה למלחמה לברר בירורי נוגה וכמ"ש במ"א ועתה י"ל הנמשל מזה בענין השלל והביזה. דהנה יש ב' מיני בירורין בנוגה, הא' בירור רפ"ח ניצוצין עצמם כמו שנפלו בשבירה והב' בירור עה"ד טו"ר כו' שע"י חטא אדה"ר נפלו הרפ"ח ניצוצין עוד ונתגשמו ברע יותר והוא נפילה שני' להם כו'. וביאור זה הנה אנו רואים בכל אדם יש אהבות רעות שהן תאוות גשמיות והוא כח המתאוה שישנו בתחלת הבריאה בכל אדם אפי' בצדיק והוא שנפל בשהב"כ מרפ"ח ניצוצין כו' והיינו שירדו בריבוי ההשתלשלות עד שנתגשמו מאד כו' אך הלא אם לא ימשיך האדם את לבו לאותה התאוה לרדוף אחריה במחדיו"מ ותחבולותיו כו' ולא תהי' רק כמו שהיא בהטבעת' לא תקרא רע גמור עדיין אבל כשממשיך לבו אחריה (ורודף אחריה) בכל מאמצי כחו כו' הנה זהו נפילה השני' שנפלה התאוה שבעצם לידי פעולה והמשכה עוד עד שתהי' רע גמור כגזל ותאוות רעות המפסידות הנפש כו' והוא מחטא אדה"ר שחטא בעה"ד שישנו בכל אדם ופי' עץ הדעת הוא הרגשת הרע שבטבע להיות נרגש בתשוקה והיינו הרדיפה אחריו וכענין לעלוקה שתי בנות הב הב כו' וכמ"ש במ"א וכמו שיאכל אדם לתיאבוו ויהי' כל מחשבתו ולבבו בהמאכל כו' אבל מצד טבע כח המתאוה שבלבבו שהוא כח המרעיב לא הי' אוכל בתשוקה כלל כ"א ע"י לקיחת רפואה לכאב הלב וכדומה וזוהי דרך הצדיק וכידוע. וזהו ושבית שביו, דהיינו

עה"ד טו"ר מחמת הרגשת הרע יבא תוספת יניקה לחיצונים מעה"ד כו' וכמו שינצח השונא ויבוא ליקח שלל וביוה משא"כ מצד רפ"ח ניצוצין עצמם כמות שנפלו בשבירה אין להם תוספת יניקה על שיעורם הראשון כו' וד"ל אבל כשנתנו ה' אלקיך בידך דהיינו שיכוררו עה"ד טו"ר ע"י מ"ע ול"ת ממרא"ה האדם שעל הכסא כנ"ל אז ושבי"ת שבי"ו שיהי' להיפוך שיתהפך הרע הגמור מעה"ד כו' לטוב וכמ"ש חיל בלע ויקיאנו וכענין והוצאת את בלעו מפיו כו' פי' לאחר שינוצח הרע דרפ"ח ניצוצין ברמ"ח תיבין דק"ש אז יוצאים לשלול שלל אויב בענין בירור השני מנפילה השני' דהיינו דגם מה שכבר הומשך ברע גמור יחזרו לקדושה וזהו יותר פלא דמה שבל"ע כבר יקיא ויוציא במה שיחזור הרע שעדיין אין לו יניקה ממנו כ"כ וזה אינו אלא בש"ע דוקא שאז ריחא דקרבינין סליק למעלה ועושה ריח ניחוח מאחר שתפלה במקום קרבן היא וענין הריח הוא אכילת שלל השונא דכבר נתרחק מאד והחזור זהו עונג נפלא והוא עד"מ הריח שעולה למוח ועושה בחי' הסתלקות בנפש מפני העריבות ואמ"כ יוחזר העונג ממוח ללב ואברים ואז עיקר גילוי ההתעדנות שמתעדן ומתענג בכל גופו מן הריח אבל בתחלה יעלה הריח למוח ויהי' העונג בהעלם כו' כן עד"מ ריחא דקרבינין הוא העלאת רפ"ח ניצוצין בשם ב"ן דנפלא

(כאן חסר)

הוא שם ס"ג שלמעלה משם מ"ה כו'. והיינו כמו ענין התשובה דהרע שנתגשם מצד הפירוד אחר פירוד דמשם ב"ן הוברר ע"י הרצוא והתשוקה שלו להדבק בה' ולאחר שהוברר הרי שם ב"ן בשרשו הוא ממהות המאציל לכך הוא גבוה מהצדיק שאין התפעלות הביטול שלו אלא משם מ"ה שהוא רק דרך מעבר במצחא כנ"ל וד"ל. ואמנם הלא אם הי' שם מ"ה לא בדרך מעביר לבד אלא בירידת המהות שהי' הארת הפנים מתגלה כמו שהיא בעצמות הנפש כו' אז הי' תכלית הביטול על בורי' בנבראים ולא הי' מסתיר ונלעם מהם כרגע כו' זהו ענין המאמר הנ"ל לאתבא צדיקיא בתשובתא פי' שהאי"ן של האר"ת המ"ה יתגלה בבחי' יש ודבר מה והיינו כמו שיהי' לע"ל דכתיב וראו כל בשר פי' שיבוער החושך הגס של חומר הגוף ויוכל הביטול מהעדר ההשגה בבחי' קדוש כו' להתפס בכל איברי גופו בבחי' יש והתגלות גמור ולא בהעברה בעלמא כמו עכשיו כו' ונמצא יהי' לצדיקים ענין מעלת התשובה אלא שבבע"ת הוא מלמטה למעלה מיש לאין ובצדיקים הוא מלמעלה למטה מאין ליש כו' אך לא תמצא התגלות המ"ה בצדיקים כ"א בתשובה לפי ערכם דוקא דהיינו שהמה צריכים לתשובה עילאה יותר שכל הגבוה מחבירו יותר הוא חוטא לפי ערכו ומעלתו עד"מ בהמה המטנפת בהיכל המלך הגם שצריכים לנקות ההיכל לא יפלא כ"כ שדרך הבהמה בכך כו' אבל אדם המתנף מאד יפלא ותבער חמת המלך לזורקו מן ההיכל ולהענישו כו' וד"ל וכמ"כ כתיב חרעתי בית ישראל זרע אדם זרע בהמה כו' הן בחי' נשמות שבראש הנק' אדם וכשהוא אינו בבחי' בתכלית הביטול בש"ע לאחר השגתו כאלקות בק"ש הוא חוטא גדול יותר לבקש סליח' בסלח לנו מהעובר עברות גשמיות והוא מזרע בהמה כמו ע"ה כו' וד"ל ולפי שבימי משיח יתגלה הארת המ"ה ויתבטלו במאד אזי יהיו הצדיקים חוטאים ביותר ויאמרו סלח לנו כו' והרי יהי' בהם

אז מב' הדברים מאין ליש ומיש לאין ע"י התשובה כו' זהו שתלוי תשובתם במשיח דוקא כו' וד"ל ואמנם לאחר ששם ב"ן המתברר הוא בחי' ס"ג שלמעלה ממ"ה כו' מחמת שהוא מן העצמות כנ"ל וכן שם מ"ה המברר כשבא לגילוי הרי הוא מן העצמות כנ"ל במשל הארת פנים כו' א"כ ה"ו כמשל שני ב"א אחד עומד למעלה והב' למטה מאד שא"א שיתחברו אלא שזה יורד קצת וזה יעלה קצת ובאמצע יתחברו כן הוא עליית שם ב"ן וירידת שם מ"ה וכנ"ל וד"ל זהו ענין הכריתת ברית לעברך בברית ה' אלקיך פי' כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא כנ"ל שהוא ענין קדוש ומובדל כו' דשם מ"ה שבנאצלים כו' והב"ן שנמשך בהם בבחי' שו"ב ירד מאד למטה כו' אך ע"י כריתת ברית הם חוזרים ומתחברים והיינו ע"י תשובה וכמו שיהי' לע"ל כנ"ל שהמ"ה יתגלה והב"ן יתעלה כו' וד"ל. זהו מעט מעט אגרשנו כו' פי' ע"י שם מ"ה המברר כי בחכמה איתברירו כו' עד אשר תפרה ונחלת את הארץ הוא שם ב"ן המתברר כשיפרה יהי' אז אשת חיל עטרת בעלה כו' וכענין הנו' בדניאל ומחת לצלמא כו' והות לטורף ר"ב פי' רב למעלה משם מ"ה כנ"ל וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן הפ' ממעמקים קראתיך כו'. כי הנה כתיב ואשמע אחרי קול רעש גדול כו' וי"ל ענין אחרי בהיות כי ידוע דנשמות הן פנימי' העולמות והמלאכים הן חיצוניות לכך שמע רעש הגדול של המלאכים דיצירה מאחרי"ו כו' ועד"ו בכל עולם לפי ערכו כמו שמבאר בע"ח דנפש האלקי בנפש דעשי' שבאדם הוא מבחי' פנימיות האופנים דעשי' ונפש השר הוא משמרי האופנים כו' וד"ל. ועתה יש להבין ענין רעש גדול מהג' הנה כתיב ואחרי הרוח רעש (לא ברעש ה') ואחרי הרעש אש לא באש ה' ואחרי האש קול דממה דקה ואנ' בזהר דתמן קאתי מלכא כו' ... שזהו רעש ה') אלא שבמרכבת יחזקאל אמר שלא הי' רעש ה' ולא אש ה' וכו' וכמ"ש בזהר דאית רעש ואית רעש כו'. ולהבין כל זה, הנה רוח ורעש ואש הן ג' מדרגות דבי"ע והן ג' מדרגות דאופנים וחיות ושרפים כידוע ולפי שעיקר כח הפועל אלקי שבהן הוא משם ב"ן שבכל עולם לפי ערכו כמבאר בכתבי האריז"ל לכך כל ג' מיני חלוקי' אלו הוא בחי' חיצוניות וכנראה בחוש באדם התחתון שהתפעלות בחיצוניות לבבו מצד השגה וטעם תהי' ברעש גדול בהיותו יש ודבר מה אלא שנתפעל למשך לבבו אחרי ה' והוא התחדשות מה שלא הי' בו מקדם שהי' בהיפוך נפרד בפ"ע כו' זהו סיבת הרעש ע"ד איסתרא בלגינא כו' ועד"ו גם האש של ההתלהבות בחיצוניות הלב מצד השגה הוא בבחי' יש ודבר שיש מי שמתפעל כו' וע"ד הנ"ל בענין מי שמבטל עצמו כו' שאין בזה הביטול האמיתי כו' ולכך אינם רעש ואש ה' שאור א"ס לא ישרה כ"א בתכלית אמיתית הביטול כו' ואמנם ענין קול דממה דקה שהוא בחי' שם מ"ה שבאצ"י שם ישרה אור א"ס והוא מפני שהוא תכלית אמיתית הביטול מבילתי הרגשת עצמותו שנתפעל ונשתנה מכמו שהי' כו' והיינו ע"ד הנ"ל שכשמשיג איך שאין ערוך כלל כו' יבא בו בחי' הביטול בתכלית כו' כמשל העומד לפני המלך ממש שאין בו התפעלות ברעש כ"א שהוא מבוטל מעצמותו לגמרי והוא בחשאי וכל תנועותיו מצומצמים בתכלית היפוך

המתפעל מרחוק להיכל המלך וחושק ליכנס שכל תנועותיו ברעש ורשפי אש התגלות כו' וד"ל והנה גם בקול דממה דקה דתמן קאתי מלכא שהוא בחי' שם מ"ה מתחלק לג' מדריגות אלו רוח רעש ואש כי גם האצילות כלול מבי"ע גר"ג כידוע אך שם הן נקראי' רעש ה' ואש ה' וזהו דא' אית רעש וכו' וביאור זה הוא ע"ד המבואר בזהר בענין קלא פנימאי דלא משתמע כו' ויש להבין למה יקרא בשם קול מאחר דלא משתמע. אך הענין הוא דגם בפנימאי' הלב יש כדוגמת קול צעקה גשמית אע"פ שאינה נשמעת כי ידוע ענין צעקה גשמית הוא מפני שאין הלב יכול לסובלו יצעק וזהו למעלה מכלי הלב הגשמי שהוא הבשר כו' כמ"כ דוגמתו ממש בפנימית נקודת חיות שבלב שבלב הגשמי יש לפעמי' כשאינן... להכיל התפעלות שלה מן הארת השכל ויבא לידי התפעלות שלמעלה מן השכל הנק' מאד"ך כידוע אוי נק' צעקת הלב ולא צעקת קול וכענין צעק לבם פי' שהלב צועק בפנימיותו מפני שאינו יכול להכיל כו' (וכנראה בחוש במי שעוצר וכובש כעסו בלתי תתגלה מפני היראה וכדומה שנשאר הכעס בפנימית הלב וגם שם לא יכילנו יוליד תנועות משונות כו') ועד"ז יש ג"כ אש פנימי בפנימאי' נקודת הלב והוא הנק' בל"א (די הארצגלייעט) ולהיות כי כל זה בבחי' פנימיות הוא הגם שיקרא ג"כ קלא אלא דלא משתמע עכ"ז אין ערוך כלל לקול רוח ורעש ואש היוצאים בגילוי מהבל הלב לה' מוצאות הפה עם הקול רוח ורעש ואש שבפנימיו' הלב כו' וד"ל ועתה יובן בהיות כי באצ"י דשם מ"ה הוא שם בבחי' גילוי יותר ע"כ הג' מדרגות דרוח ורעש ואש אשר שם המה בתכלית הביטול ונקראים רעש ואש ה' ממש כי הם בבחי' קול דממה דקה פי' קול הטמון ומכוסה בנקודת פנימית הלב כו' אבל שם ב"ן דאצ"י הראש לשועלים בבי"ע כשמתחלקות לג' מדרגות במלאכ"י שרפים וחיות ואופנים הרי מבואר למעלה עיקר ההפרש ששם ב"ן משתלשל ממש ליש גמור (משא"כ בשם מ"ה דלא שייך לומר בו ענין ההשתלשלות ממש אלא ירידה אחר ירידה מאחר שאין ערוך לו כו' וד"ל) א"כ הרעש ואש שלהם אינו אש ורעש ה' אלא הם רחוקים מאור פני ה' לכך או' ברעש גדול כו' כמשל הרוחק ליכנס לפני המלך כו' וד"ל וזהו ממעמקי' קראתיך כו'. פי' ב' מיני עומקים, הא' בחיצוניות הלב שנקלח משם ב"ן כנ"ל ברעש ואש דמלאכים והב' עומק שבפנימיות הלב שהוא מבחי' שם מ"ה כו' אך כעת הם רחוקים זמ"ז בערך כו' ובימי משיח שיתחברו והי' לאחדים שם ב"ן יהי' בבחי' ס"ג ושם מ"ה ירד כו' אז נא' על שניהם ממעמקים עומק של מעלה דשם מ"ה עם עומק של מטה דשם ב"ן לאחר עליו כו' כי כאשר יתחברו ה"ז כמשל עומק התהום שיש לו עומק משני צדדי' וד"ל.

ליל מוצאי יו"ט בעזרי"ה

וטהר לבינו לעבדך באמת כי אתה סלחן לישראל כו'. יש להבין מה ענין הסליחה להעבודה באמת דוקא. הנה כתיב כי עמך הסליחה למען תורא משמעות הכתוב שהסליחה יש לה שייכות עם היראה ולכאורה יפלא מה ענין הסליחה להיראה. אך הענין הוא דבאמת לא יתכן ענין הסליחה ומחילה באהבה כ"א ביראה, שהרי אנו רואים שני אוהבים נאמנים באהבתם אם יחטא הא' לחבירו ולא יעשה כרצונו ובקשתו שביקש מעמו לא יתכן לומר שחבירו ירגו עליו ויתכעס מדוע לא עשה בקשתו עד שזה צריך לפייסו ולבקש שימחול לו. מאחר שמה שזה לא עשה בקשתו הוא מפני שאין בלבבו אהבה אליו כ"כ עד שיעשה כפי בקשתו איך חבירו ירגו ויכעוס בזה וכי מוכרח הוא בדרך חיוב לאהוב אותו הלא האהבה היא נטועה בלב האוהב כפי המדה וכשרואה בו שאינו אוהבו כ"כ לא איכפת לו כלל במה שיעבור רצונו ובקשתו ולא שייך כלל לומר שיצטרך לפייסו ולבקש מחילה ממנו כי לא רגז מעולם כו' אך בעול העבד לאדונו כשיעשה העבד נגד רצון האדון שייך לומר שהאדון ירגו עליו ויכעוס מאד עד שיצטרך לפייסו ולבקש ממנו מחילה וסליחה כו' הרי ענין הסליחה ומחילה לא תמצא כ"א במדת היראה דוקא והטעם מובן בהיות כי הממשלה על העבד הוא בדרך חיוב דוקא שהרי לא יעבוד העבד מרצונו אלא דוקא מה שיהי' נגד רצונו יבטל עצמו מפני הרצון של אדונו וזה כל עיקר ענין העבודה שהוא היראה אך שיש בזה ב' מדרגות הא' חיצונית היראה לעשות ולעבוד בעול ממש והב' פנימית והוא ביטול עצמותו מכל וכל רק לעשות נח"ר לאדונו ורצון אדונו הוא רצונו אע"פ שהוא נגד טבעו לגמרי כו' מפני שאין כוונתו לעצמו כלל רק לאדונו כי ביטול עצמו לגמרי כו' ולהיות כי אין בעבודתו שום כוונה לעצמו הוא בדרך חיוב גדול שיהי' רצון האדון בשלימות ואם לא יקיים בשלימות הנה חטא ופשע בכבוד אדונו ויתחייב עונש מאחר שכל העבודה לאדונו הוא שייך חטא ופשע כאילו פגם במהותו של האדון כו' אבל העובד מאהבה לא יתחייב עונש אם לא השלים העבודה מאחר שהאהבה מורכבת מב' דברים ממנו ומן האדון ואם אין בו האהבה לאדון שתכריח העבודה לא פגם באדון כ"א בעצמו במה שאין לו אהבה כ"כ כו' וא"כ לא שייך חטא ופשע כי עיקר ענין החטא ופשע הוא כשהאדם פוגם ומבזה את של חבירו ונגע במהותו כו' אבל כשבוזה עצמותו לא שייך לשון חטא כו' וד"ל. וע"ד כ"ז יובן הנמשל למעלה. כי ידוע שהאהבה לה' הוא ענין הדביקות לדבקה בו וכו' והיא נמשכת במדה וגבול לפעמים כך ולפעמים כך והנה אם לפעמים תקטן בלבבו האהבה והדביקות לא שייך לשון חטא ופשע בזה כו' מאחר שהדביקות הוא קרבת אלקים דהיינו שהאהבה לה' גורמת השראת אלקות בלבבו ואם אין לו אהבה הפסיד לעצמו ואין אלקיו בקרבו אלא מרחוק בכחי' מקיף נמצא שלא פגם בזה בבחי' אלקות אלא פגם א"ע כו' ואיך יתכן לומר שיבקש מחילה וסליחה מה' בעבור שלא אהבו כ"כ מאחר שלא יתכן הרוגו והכעס ע"ז כי עבודת האהבה מורכבת היא כנ"ל וד"ל אמנם במדת היראה שהוא רק ביטול רצון בע"כ כנ"ל א"כ כל העבודה היא רק בשביל ה' לבדו ואין בה הכוונה לטובת עצמותו כלל כנ"ל הרי כשלא השלים רצון ה' יתכן שיהי' רוגז ה' במה שפגם בכבוד ה' כי עבודת ה' ולא עבודת עצמו כנ"ל משא"כ באהבה

כתיב קרבת אלקים לי טוֹב כו' וד"ל. ועתה יובן במה שאו' מלכות בר"ה כדי שיוכלו לומר ביהו"כ סלח לנו כו' כי עיקר הסליחה לא תמצא כ"א ביראה כנ"ל והיראה אינו אלא מצד עול מלכות דוקא וזהו אמרו לפני מלכות כו' והנה היראה פנימית הוא ביטל העצמות כנ"ל וזהו יו"ד הא' דחילו ורחימו ויראה תתאה הוא למטה מן האהבה והיינו ו"ה רחימו ודחילו כידוע ונמצא עיקר היראה פנימית בחכמ"ה שהוא יו"ד והוא בחי' הקרירות כי אין שם רעש בהתלהבות כ"א ביטל עצמותו כידוע אבל האהבה ברשפי אש הוא מבינה דגבורי' הן הדינים ומינה דיני' מתערין כידוע וד"ל. והנה ידוע דבדרך כללות ההשתלשלות דאבי"ע, הנה היו"ד שהוא אבא שרש כל האצו' לכל עולם הנאצלים הוא רק בחי' יו"ד דשם הוי' והיא עילאה הוא עולם הברי' והוי"ו ביצי' כו' אך בדרך פרט היו"ד הוא חכמה דאצו' והיא אחרונה הוא מל' דאצו' כו' ונערץ תזולתן בסופן וכשם שביו"ד שבחכמה דאצו' הוא ראשית גילוי מקור החסדים דארי"ך וע"י שהן י"ג תקוני דיקנא שלכך אנו או' סלח לנו אבינו כי אבא הוא חכמה ע"ש שהוא עיקר המוליד ובו עיקר תגבורת החסד כדרך האב לרחם על בנים כו' וכן אבינו אב הרחמן פי' כל התגלות פי' מדות הרחמים הוא ע"י אבינו שהוא החכמ"ה דאצו' משא"כ בינה אם הבנים מינה דינין מתערין כו' כמ"כ בה"א אחרונה דשם הוי' ביו"ד שבה הוא עיקר גילוי י"ג מדות הרחמים והיינו ענין מי אל כמזכר כו' הנו' בנביאים שהוא בבחי' מל' דאצו' שגם בה מאירים י"ג תיקונים כו' כמ"ש בפרע"ח דברוך דברוך שאמר כו' היינו הארת ארי"ך דברי' כי מל' דאצו' נעשו ע"י וא"א לבי"ע כידוע. וביאור הענין דעיקר ענין הסליחה הוא בבחי' כת"ר דוקא להיות כי צריך להיות התהפכות מרצון לרצון שהרי ע"י החטא נסתלק הרצון ממנו וע"י הסליחה חוזר ומקבלו ברצון וידוע דהעיקר הוא הרצון שהרי כשאדם שונאו לחבירו מצד איזה טעם וסיבה יכול עדין לסובלו לדבר עמו אך כששונאו בלי טעם כלל הוא בבחי' יחידה שבו שלמעלה מן הטעם והיינו כשמסלק רצונו ממנו ואינו יכול לסובלו כלל והגם שיכול לדבר עמו בדרך סבלנות עפ"י השכל אינו אמת לאמיתו עפ"י נקודת הרצון כו' ובהיפך כשמוחל לו החטא חוזר ומאיר רצונו בו דהיינו שירצה בו בלא טעם ומים רבים לא יכבוה כו' אך הלא גם השנאה מתחלה הי' למעלה מן הטעם ודעת ואיך גבר בו התקבלות הרצון על סילוק הרצון כו' אין זה כ"א מחמת הארת למעלה מן הרצון והוא כח הרצון וכמ"ש במ"א שנק' רעוא דכל רעיון וזהו כי עמך הסליחה פי' עמך לבעל הרצון בכח ועז להמשיך הסליחה שהוא התקבלות הרצון ולהיות מתגבר על סילוק הרצון הקדום וד"ל וזהו הארת י"ג תיקונים דהיינו שנמשך רחמים רבים מבעל הרצון ויכבשו את הכעס הנעשה ע"י החטא שהוא סילוק הרצון שהרי העבירות נקראים תועבת ה' שחוזר ומאיר פניו ומקבלם ברצון העליון כו' וד"ל. ולהיות כי זהו מהארת עצמות הכת"ר הנק' רעוא דכל רעיון בבחי' הארה בעלמ' לבד לכך הי"ג מדה"ר משולים בשם שערות לבד וכמ"ש במ"א והנה כח שפע הארתם אינו מתגלה אלא בחכמה לבד להיותו תכלית הביטול והיא היו"ד ומפני ש"ג מדות הם תגבורת החסדים בבחי' הארת פנים של העצמות ולכך אין דרך ומעבר להם כ"א בחכמה שגם היא כח החסד כנ"ל ונמצא ב' טעמים לזה הא' הביטול והב' החסד וכמ"כ בביטול ההכרחי כמו בעול העבד ימשיך ג"כ הסליחה והתקבלות הרצון והוא

מפני ההכנעה לבד כמו שאנו רואים כאשר יכנע העבד ויבקש מחילה ימחול לו האדון וחוזר ומקבלו ברצון כו' ועד"ז יובן ג"כ למעלה באצ"י שמל' דאצ"י נק' עמ"ש פי' לגבי אמיתית הביטול דחכמה עילאה אבי"א שורש כל האצ"י נקרא' בשם עול לבד אך להיות כי נעוץ תחלתן בסופן כניל' א"כ כמו שמאירים י"ג מדה"ר בחכמה עילאה כמ"כ מאירים הארת דוגמתם ממש בחכמה תתאה שבה"א אחרונה כניל' והן י"ג תיבות והוא רחום יכפר עון כו' שהן הארת הכת"ר שבמל' דאצ"י בחכמה שבה זהו הטעם למה שאו' והוא רחום להמתוח על העמוד להלקותו כו' מפני שנמתקים הגבורות קשות של אותו החטא ועוון שלו בתגבורת החסדים הרבים שבהארת י"ג תיקונים שבמל' דאצ"י וד"ל. זהו וטהר לבנו לעבדך באמת. בהיות כי העוונות מבדילים לכך אומר וטהר אך יש להבין למה דוקא יבדילו מענין העבודה באמת שהוא היראה כידוע. אך הענין יובן עפ"י הג"ל מאחר שהסליחה והיראה בסיבה אחת באין וכא' ישכנו שאם אין יראה לא תמצא הסליחה והמחילה שהרי באהבה לא יתכן הרוגז עד שיצטרך למחול לו ועוד שאין הסליחה שורה אין על דבר הבטל דוקא כניל' וכן היראה לא תמצא אם העוונות מבדילים ולא נסלח להם אבל האהבה תמצא אע"פ שלא נמחלו כמ"ש במ"א זהו וטהר לבנו להסיר מסך מבדיל של העוונות כדי לעבדיך באמ"ת שהוא היראה דוקא וד"ל וחוזר ומפרש הטעם כי אתה סלחן כו' פי' סונת הבקשה שיסלח וימחול בשביל שתמצא היראה וכמ"ש כי עמ"ך הסליחה למען תור"א כו' וד"ל.

ליל יום א' דסוכות בעזריה

להבין ענין הצימצום באור א"ס כו'. איך יתכן בבחי' א"ס הצימצום או ההתפשטות וכדומה מאחר שהוא פשוט תכלית הפשיטות והצימצום וכדומה לא שייך אלא במורכב כו'. אך הענין יובן עפ"י הקדמת הידוע בפ"י הבנת לשון אור א"ס. למה יקרא בשם אור א"ס דוקא. הנה המשל מזיו השמש לגבי השמש אינו אמיתי שלא יתכן לומר כדוגמת זה באור העליון כלל שהרי הזיו הוא מעין ההארה העצמית שישנה בהעלם בגופה של מאור השמש כו' ובאמת אינו כן אך קצת יש לדמותו להבהקת האבן טוב שגופו של האבן אינו ממין ההארה חזיו כלל רק הוא מהות אבן פשוט כו' וההבהקה ממנו אינו מסיבת ההארה העצמית שיש בגופו רק שההארה וההבהקה ממנו הוא ענין דבר נוסף על עצמותו שיש לו מעלה מיוחדת ומיותרת שמשלח הארה חזיו כו' וד"ל כמ"כ ע"ד דוגמא יובן למעלה שענין הצימצום וההתפשטות אינו אלא בבחי' אור א"ס דוקא ולא במהותו כלל שמהותו ית' פשוט בתכלית כו' רק שהנאצל ... מעלה מיותרת שיהי' בבחי' הארה חזיו כו' אבל אין לו ערוך כלל לגבי העצמות ובאותו האור יתכן לומר הצימצום כו' ובזה יובן יותר מה שנק' בלשון א"ס ולא נק' בלשון אין לו תחלה ולמה ישתנה הסוף מן התחלה מאחר שהן שוין בבחי' העצמות שכל דבר שאין לו תחלה אין לו סוף כידוע אך הענין הוא

דאם הי' הכוונה על מהותו ית' באמת הי' ראוי לקרותו בשם אין לו תחלה כו' אבל הכוונה הוא על אורו וחיוו לבד והוא הנק' א"ס דווקא וכמ"ש במ"א שפי' אור א"ס הנז' בספרי המקובלים הכוונה לומר שהאור הוא א"ס ולא שהוא אורו של א"ס כי במהותו ית' לא יתכן לומר לשון א"ס כנ"ל והטעם מובן בהיות שהכוונה באמרו א"ס על ההתפשטות הוא וענין ההתפשטות לא יתכן כ"א בבחי' האור ולא בהעצמות כנ"ל כי הוא פשוט תכלית הפשיטות כידוע וד"ל ועתה יש להבין ענין ההתפשטות באר א"ס איך הוא עד שנא' בו ענין הצימצום כו'. דהנה באמת אור השמש ג"כ אינו משל אמיתי לזה אלא לענין לשלול ענין ההשפעה בדרך עלה ועלול כמ"ש במ"א אבל לענין הבנת האמתי באור העליון א"א לומר כ"א בדרך ואופן שלא ימצא שום שינוי כלל בין קודם ההתפשטות לאחר ההתפשטות הרי באור השמש הגם שלא ימצא שינוי בגופה בין שתאיר ע"י מסכים רבים או בלא מסך כלל אבל במהות האור והזיו ימצא שינוי שבמסכים רבים לא יתפשט כ"כ בחי' אמיתית ההארה כמו שמתפשט בלא מסך כלל כו' אבל שלא יהי' שינוי כלל בין שיתפשט מעט או רב הוא בחיות הנפש בתוך גופה שידוע שהוא ג"כ יקרא בשם אור וזיו כו' אך הלא אנו רואים בהתקררות אבר א' ולא יאיר בו חיות הנפש הנה לא שנמצא שינוי שלא נתפשטה חיות הנפש שהרי להיכן הלכה חיות אותו האבר הרי הוא שורה בהאבר כמו שהי' בתחלה ולכשיחזור האבר ויתחמם ויומשך בו החיות לא שנעשה ענין ההתחדשות בהתפשטות החיות אך אין זה כ"א בבחי' העלם וגילוי שאין הגילוי מן ההעלם ענין חדש כלל שהרי ההעלם הי' בתחלה כו' רק שהתחדשות הוא בגילוי לבד ואין זה התחדשות אמיתי כי הגילוי לא יקרא בשם התפשטות כלל עד שנא' מתחלה לא נתפשט כ"כ כו' כי ההתפשטות הוא ממקום למקום כהתפשטות האור להלאה מרחוק כו' אבל הגילוי הוא במקום א' ממש כמו עד"מ גילוי דבר גשמי כמו האדם בבית סגור כשיפתחוהו יתגלה לא יתכן לומר שנתפשט יותר כו' וכדומה לזה בגילוי דבר רוחני כמו גילוי מהות השכל בדיבור לא יתכן לומר ההתפשטות כלל כ"א שנתגלה מן ההעלם במוחו כו' וכמ"כ בגילוי חיות הנפש באותו האבר שנתקרה הוא ע"ד העלם וגילוי לבד דהיינו שהיתה חיות אותו האבר בהעלם בו ואח"כ כשנתחמם נתגלה בו החיות וכן גילוי כח הראי' בעין לא שנתפשט הארת הכח הראי' רוחניית בכלי העין עד שימצא שינוי בין התפשטות מעט אם רב כו' רק שנתגלה בכלי העין וע"כ לא יש שום שינוי בכח הראי' רוחניות שבנפש לומר שבהסגור העין לא תהי' בהתפשטות ובהפתח העין תתפשט כו' רק ממש כמו שהיא קודם פתיחת העין כמ"כ היא אחר פתיחת העין ואין ההתחדשות כ"א הגילוי לבד כו' וד"ל ועד"ז כל ענין חיות הנפש שתחי' את הגוף כולו מראשו לרגלו לא שנתפשט בו אלא שנתגלה בו לב"ד והרי היא אותה הנפש עצמה כמו שהיתה קודם שנתגלית בו כו' וד"ל. והנה גילוי זה של הנפש יקרא בשם אור כנו' בלק"א לשון אור וחיות כו' פי' שהחיות שתחי' הנפש את הגוף הוא גילוי הנפש לבד ואין בזה שום התחדשות כלל רק שמתחלה קודם שהיתה בגוף היתה נקראת רוח החיים בהעדר אור פי' בבלתי גילוי להיות הגוף חי ממנה כו' ועתה בגוף היא בבחי' אור וגילוי כו' ונמצא שם שם קריאת האור בזה אינו מצד ענין ההתפשטות כ"א מצד הגילוי מן ההעלם וכמשל המאיר עיני חכמים

בהלכה שיקרא ענין גילוי חכמתו בשם הארה וזיו אע"פ שאינו אלא גילוי לבד מן ההעלם לבד כנ"ל וד"ל. ועתה יובן ע"ד דוגמא כזו למעלה באור א"ס הכוונה היא גילוי לבד מן ההעלם העצמות ולכך יקרא בשם אור ולא מצד ההתפשטות והצימצום הוא ענין העדר הגילוי לבד לכך כתיב גם בבחי' האור אני ה' לא שניתי כלל כו' ואין השינוי אלא מצד הכלים לבד כידוע פי' כמו עד"מ הנ"ל בהתקרר האצבע לא יתגלה בו החיות אבל אין זה שינוי באור וחיות הנפש מכמו שהיתה כנ"ל אך בכלי האצבע יש שינוי שלא נתגלה בה החיות כו' וד"ל. ועתה צ"ל ענין הידוע שקודם שנאצל וברא ויצר כו' הי' הוא ושמו בלבד וידוע דשמו הוא מל' דא"ס והוא הנק' אור א"ס שבו הי' ראשית הצימצום בעצמותו כו' דהלא מבואר למעלה דענין האור למעלה הוא ענין הגילוי לבד והיינו שמו כמו ע"ד משל שם האדם שעל ידו יש לזולתו תפיסא ב' כמ"ש במ"א אך שבשמו ית' הי' צימצום להיות בבחי' קו וחוט לבד כידוע וביאור הדבר היינו שלא יתגלה כ"כ כ"א מעט מזעיר ממנו יתגלה והעיקר ישאר בבחי' העלם העצמות כו' ויובן זה עד"מ מן הנפש אם לא היתה מוגבלת גם בעצמות' אלא היתה פשוטה בתכלית מבלתי הרכבה ברצון ושכל ומדות כו' א"כ הי' גם הגילוי שלה בגופה מבלתי הרכבה כו' והי' הגילוי שוה בכל האיברים מבלתי שימצא שינוי בין האור וחיות של החכמה בכלי המוח לאור וחיות הראי' בעין והשמיעה באזן וכדומה אך מה שימצא זה הוא לפי שגם במהות הנפש מוגבלת היא מן הרכבת כמה דברים שכל ורצון ומדות כו' והן איברים ברוחניות כו' אמנם למעלה באור א"ס ב"ה לא יתכן שום בחי' הרכבה כנ"ל רק שהרצון נאצל מעצמו להיות בו מהות רצון וכן להיות מהות חכמה ואז יקרא בעל הרצון ובעל החכמה כו' וענין האצילות של הרצון והחכמה מאור א"ס הפשוט כו' לא הי' בדרך המובן לנו מן הנפש וכוחותי' מאחר שאינו מוגבל בעצמותו כו' אך הענין הוא מובן אם לא היתה הנפש מוגבלת אז הי' אור גילוי הנפש להיות במהות חכמ"ה לבד ענף פרטי מן הגילוי שלה שאם היתה יכולה בגילוי לא הי' במציאות גילוי החכמה לבד כו' ונמצא הי' ענין הצימצום בהגילוי של מהותה שלא נתגלה ממנה אלא אור חיות החכמה כו' ועד"ז בכל כוחותי' הן צימצומי הגילוי כו' וד"ל ועד"ז יובן ענין הצימצום למעלה ואין בזה שום שינוי כלל כ"א שלא נתגלה הרצון והחכמה כ"א בדרך פרט כך וכך מאחר שכל עיקר הרצון אינו אלא גילוי כו' וד"ל ובזה יובן ההפרש בין לשון אצילות ובין לשון אור שהאור הוא ענין הגילוי לבד והאצ' הוא כשהגילוי בצימצום כו' והיינו כמשל אצ' רוחו של משה על הזקנים שהובא הגילוי למקום פרטי בהזקנים ועד"מ מים מגולים וכל א' שופכו לכלי שלו כו' וד"ל ועד"ז יובן ענין הי' הוא ושמו בלבד פי' שהי' הגילוי בדרך כללות לא שיובא הגילוי ממקום למקום שזהו ענין אצילות האור כו' ויובן יותר עד"מ כשקורין לאדם בשמו אברהם שהי' שמו אברהם גם מקודם שקראו אך הי' שמו בהעלם בעצמות שלו ומ"מ שמו הוא לבד שאינו אלא בשביל הגילוי לבד שיהי' לזולתו תפיסא ב' על ידו כו' וכשקראו הוא בא לידי גילוי ממש ונמצא עיקר ההפרש בין גילוי שמו כשהי' תחלה בהעצמות לגילוי שמו כשקראו אברהם שבהעצמות הי' משתווה אל העצמות ממש ולא הי' ניכר ומה שהוא עומד להתגלות הי' בהעלם כו' ובגילוי הקריאה נתגלה בדרך פרט וניכר כמופרד

מן העצמות לגמרי כו' ועד"ו משל חיות הנפש בגוף הוא הגילוי הגמור וכשהיתה עומדת מתחלה להתגלות בגוף נקראת בשם רוח החיים ע"ש גילוייה להחיות הגוף אע"פ שעדיין אינה בגופה כלל כו' וד"ל כמ"כ הי' שמו בחי' אור א"ס ממלא כל החלל כו' פי' בבחי' העלם העצמות עד שנעשה צימצום להיות מתגלה ממש בדרך פרט שהוא בחי' הק"ו והוא צימצום הראשון כידוע וד"ל. והנה ענין חג הסוכות הוא המשכות אורות מקיפים כידוע וביאור הדבר היינו לפי הנ"ל הגילוי הוא הצימצום בבחי' א"פ והמקיף הוא ההעלם וכשנאצל אור החכ' כו' היינו שנתגלה מן שמו העצמי הארה מצומצמת כו' וידוע דבכל מעד הוא גילוי אור המקי' דהיינו שבא תוס' הארה וגילוי בפנימי כו' אך בסוכות הוא גילוי המקיף בעצמו והוא המלוכב בסכ"ך הנק' צלא דמהימנות' כו' והטעם הוא לפי שיהי"כ הוא ענין הסליחה על העוונות וע"י תשובה דוקא ומזה נעשה בח' א"ח לקדמותו מפני שענין התשובה הוא למעלה מן הכלי כידוע ולכך בסוכות נמשך ג"כ בחי' המקיפים שהן למעלה מכלי קבלת הא"פ כו' וזהו שאנו אר' זמן שמחנת"ו פי' כי השמחה הוא למעלה (מהגבלת כלי) הלב כי כאשר יתענג מאיזה דבר במדה וקצבה יהי' טמון העונג בלבבו וכאשר יתפעל במאד למעלה מכלי הלב תצא השמחה בגילוי כו' והטעם לזה בסוכות דוקא כי אז (זמן) שמחת ביי"ת השואבה פי' השאיבה מן העלם עצמות המקיפים וכנ"ל שההעלם של אור הגלוי בפרט היא עיקר פי' אור א"ס ומאחר שהוא א"ס כמ"כ ההתפעלות מחמתו נמשכת בכלתי קץ ותכלית שאם הי' ההתפעלות מהתפשטות האור בנאצלים ונבראים כו' היתה נמשכת במדה עד שהי' צריך לחזור ולעוררה כו' אבל מאחר שכל עיקר ההתפעלות מאור א"ס בעצמו שהוא בחי' המקיפים א"כ גם ההתפעלות לא תכלה לעולם וזהו הטעם ג"כ שהפנימי קארי תדיר להמקיף כו' וד"ל. (עיין לקמן)

ליל ב' דסוכות בעזרה-

להבין ענין נטילת לולב שהוא להמשיך דעת לנוק' כמבואר בכתבי האריו"ל. הנה בהיות שנשים דעתן קלות כו' ע"כ צריכים להמשיך לה דעת מדעת עליון דכורא ע"י הלולב וביאור הדבר כי השכחה הוא היפך הדעת שהרי אנו רואים שהשכחה מצוי' במי שדעתו קלה כנשים וקטנים וכל שדעתו יפה בתגבורת הרי ימצא בו כח הזכירה יותר וע"כ נא' השמר פן תשכח את ה' כו' וידעת היום כו' כי הדעת הוא היפך השכחה כו' וד"ל. והטעם מובן למשכיל בהיות כי .. ידוע שהוא המתפשט במדות להחיותם וביאורו הוא עד"מ כשנולדה האהבה למאכל מצד הטעם והתבוננות בו הנה אנו רואים כשלא יקשר דעתו בו אלא יסיח דעתו ומחשבתו ממנו תחבטל האהבה ממילא ומאלי' א"כ לא תועיל מאומה הולדת הבינה את המדה אם לא קיימה יחזקה הדעת שהוא כח התקשרות המושכל של המדה בתוך המדה (הנק' בליא אריי"ן ליגע"ן) כי המושכל של המדה הנמשך מן הבינה חלף והלך לו אם לא יתקשר היטב בתאהבה

ואתו כח המקשר הוא הנק' דעת המתפשט במדות ובו יתחלקו המדות לכמה אופנים שונים כי הלא אנו רואים שמצד הטעם וההתבוננות לבד לא הי' נמשך אלא מציאת אהבה אחת ואנו רואים שיש כמה מיני אהבות כמו גבורות שבחסדים וכדומה אין זאת אלא מצד הדעת שבו כלולים כל מיני התחלקות המדות כי בדעת חדרים ימלאון כמ"ש במ"א דהיינו לפי אופן כח ההתקשרות שיקשר המושכל כן תהי' האהבה ולפי אופן התפשטותו אם מחסדים או מגבורות כו' וד"ל ומובן הנמשל למעלה שממשיכים מן דעת העליון דז"א דאצי' שיתפשט בחדרי מוחי' של מדות דנוק' בחדס שבחסד ובגבורה שבחסד וכו' ועיי' זהו הדין בדעת במל' דאצי' בכל חדרי' ימלא ולא תמצא השכחה כלל אלא בתמידות תהי' התקשרותה באצי' כו' וכענין כי אין שכחה לפני כסא כבודך כו' ועד"ו יובן שנמשך בכללות ג"י הנק' מל' ג"כ מן הדעת העליון שלא ישכחו על ה' אלקים מחמת שיהי' תמיד מקושרי' בכח ההתקשרות של הדעת וכמ"ש וידעת היום כו' וד"ל וידוע דדעת עליון הוא דעת שלמעלה מחו"ב והוא הממשיך כח החכמה כו' והיינו כח הזכרון שימצא בדעת דוקא כי הזכרון הוא המשכה מן העלם החכמה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל (והוה ל"ו ל"ב איך שדעת עליון מתפשט במדות דעיי' וא"א כמ"כ מתפשט בדעת דז"א כני"ל וענין המצוה מעשיית של הלולב בנטילה גשמיית הוא לפי שכל דבר הגבוה לא יוכלו להמשיכו כ"א מבחי' חיצונית שלו לבד והוא בחי' נה"י שבו ע"כ צריכים לעבוד בפועל העשי' לבד בנטילה ממש כו' וד"ל. ועתה יש להבין מ"ש בפרע"ח ע"פ מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי דהיינו מב' יסודות דא"א הנק' כל מלמדי עדותיך שהוא דע"ת שיחה לי הוא בא במל' בחשאי ובהעלם כו' להיות כי ידוע שאין לאור א"ס בעצמו שום כלי ומכון לשבתו פ"א החכמה דוקא וכידוע ג"כ שמל' דאצי' התלבשות' בחב"ד דברי' דוקא ומל' דברי' בחב"ד דיצי' דוקא כו'. והטעם מובן מפני שחכמה הוא אשר ימצא בה בחי' הביטול בתכלית יותר מכל האורות הנאצלים כו' ולכך בחב"ד דוקא להיותם ג"ר דחכמה בדרך כלל שם הוא השראת אור א"ס והוא הנק' היכל ק"ק פי' כמו שבכל המקדש לא הי' השראת העצמות כ"א בהיכל ק"ק לבד והטעם הוא לפי שלא הי' שם שום עבודה מעבודת המקדש רק ביה"כ שהי' כניסת כה"ג שם בתכלית הביטול כידוע שמתעם זה לא ישרה כ"כ בנינה להיות' יש ודבר מה בהשגה והתבוננות כו' ולכך יקרא היכל ק"ק לפי שקדש הקדשים הוא כתר עליון שלמעלה מחו"ב הנק' קדשים כו' והשראתו אינו אלא בהיכל החכמה והיינו הנק' היכל ק"ק וד"ל. והנה אורייתא מחכמה עילאה נפקת פי' כידוע שהתלמוד בברי' דוקא דהיינו בחב"ד ומשנה ביצי' כו' ויש להבין אחרי שמבואר למעלה דמצד הארת המקיפים צריך להיות הרצוא בלי הפסק כלל ותדיר קארי כו' א"כ מתי הוא פוסק ואיזה דבר יגרום לו ההפסק בתפלה כו' אך הענין הוא דכמו שהיכל ק"ק השרא' והמשכה לאור א"ס שישכון בו כו' כמ"כ אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה שהן במקום היכל ק"ק ממשיכים אורייתא מחכמה עילאה נפקת פי' כמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני ויש להבין למה נק' התורה בשם משל דוקא. אך הענין הוא דכמו שהמשל הוא לבוש מכסה לבד אל גופו של שכל שהרי המשל מענין אחר הוא ואין בו כלל מצירופי

אותיות השכל אך עכ"ז מתוכו יובן השכל כי מ"מ יש בו קצת מעין ודוגמת השכל וה"ז כמי שרואה דרך מסך כו' כמ"כ חכמה עילאה גנוה בהעלם בחכמ' התורה הנגלי' כמו פ' קדש שגנוה בה חכמה עילאה והקלף של פ' קדש הוא רק כמו המשל אל השכל ועד"ז בכל מצות המפורשים בה זהו משל הקדמוני וענין קדמוני כמו מקדם לעין להיות כי אור א"ס הנק' קדמון שורה בחכמה עילאה ובחכמת התורה כנ"ל זהו כענין הגו' במ"א ע"פ אביטא אורחותיך כו' שהי' דוד משיג הפנימי' הגנוה בה והן הנק' אורחות הוי' ממש כו' וד"ל ועד"ז גם הביטול שיש בלימוד התורה שאינו אלא כגזור ואומר בשם המלך והוא אינו כלום כמ"ש במ"א שהוא ענין מתני' מלכת' כו' וכענין רב יהוד' שהי' כל משנתו בנוזקין כו' לכך הי' אימת' דמארי' עלי' שהי' בבחי' ביטול כדא' לית דין כו'. אין לו ערוך לאמיתית הביטול כמו שהוא במקורו באורייתא עילאה שהוא היכל ק"ק ממש כו' אלא שיצאת דרך פרגוד ומסך בחב"ד דברי' והוא התלמוד בבריאה כו' וענין הפרגוד הוא כמו שמבינים השכל מתוך המשל כנ"ל וד"ל וזהו השוב בתפלה אחרי הרצוא מצד המקיפים כנ"ל והיינו ע"כ אתה חי בשביל להמשיך אור א"ס בחכמה כו' ותושבע"פ היא ברתא דמלכא שהרי הוא דיבור העליון ואבא יסד ברתא ע"כ גם בה נמשך הארת הביטול מחכמה עילאה בדברו דבר ההלכה בתושבע"פ כו'. זהו מכל מלמדי השכלתי כו'. פ"י מלמדי הן בחי' יסודות דארי"א הישכלת המשכתו ג"כ ע"י הביטול שבחכמה אך ע"י הדעת דוקא שנמשך מיסוד אב"א לאחר שמסתיים יסוד אימא כו' וביאור הדבר להיות כי ידוע ההפרש בין שבת ליו"ט ששבת נק' קודש ויו"ט נק' מקרא קדש דהיינו שהחכמה כבר מלוּבש בהשגה שהיא יש ודבר מה הנק' יסוד אימא כו' והרי היא כמסתיר ומכסה על נקודת החכמה כו' ואין בבינה ענין הביטול כמו במ"ה שבחכמה מה שפשט' כו' ולכך השמחה אינה אלא ביו"ט דוקא ולא בשבת לפי שהשמחה היא התגלות דבר מה כמ"ש במ"א אבל במ"ה שבחכמה הוא למעלה מן התגלות השמחה אלא הוא תכלית הביטול ממציאותו לגמרי כידוע לכך אין מצוה כלל לשמוח בשבת כמו ביו"ט כידוע וד"ל והנה יסוד אבא ארוך עד שמסתיים [...] בחוה כו' וביאור הדבר שלאחר ההתבוננות בהשגה נסתלקה ההשגה ונשאר בלב רק התקשרות המשכל הנ"ל הנק' דעת אך הוא בהעלם ולא בגילוי כלל ואינו אלא מבחי' יסוד אבא שהוא למעלה מן ההשגה בעצם כידוע ואמנם מה שנמצא בלב הגשמי הארה כזו שהוא ההתקשרות בנקודת החכמה בלא טעם והשגה הוא מצד הדעת שבלב שכמו שהי' כחו בתחלה להתפשט בלב מצחי' דאימא כנ"ל כמ"כ לאחר שנסתלקה הוא מתפשט במוחין דאבא אך שהוא בהעלם וכנראה בחוש ממי שהוא טרוד בעיון גדול בעומק המושג לא יוכל לדבר בקול כ"א בלחש ירחש בשפתיו זהו מצד הדעת שהוא גדל ההתקשרות שלו במושכל ימשיך לדיבור אך בלחש דוקא כו' זהו ענין צלותא דבלחש דוקא והגם שש"ע היא בבחי' ג"ר . . חכמה בהשתתווא' דוקא כידוע מ"מ בא הביטול של החכמה בדיבור רק שהוא בלחש והמשיע קולו בתפילתו ש"ע ה"ז מקטני האמנה פ"י בבחי' בינה לבד שבגילוי ההשגה ולא בחכמה שהוא תכלית הביטול כו' וד"ל זהו כי עדותיך שהוא הדעת שיח"ה לי בהעלם דוקא במל' שהוא הדיבור כידוע וד"ל.

ובמה שמבואר למעלה דגם ענין האור אין לו ערוך לגבי העצמות יובן הטעם למה בכל הענינים שבס' ע"ח נו' לשון בחי' מפני שהכינוי אינו אמת מ' והוא מלשון בוחן כמו עד"מ שיבחנו את הכסף אם הוא צרוף שבחינתו יקרא במספר כך וכך (לייטיג בל"א) שאין בחי' זו שייכות כלל למהות הכסף כ' רק שהוא הוראה לבד על שבחו כ' וד"ל.

בעזרה יום שמחת תורה

ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך כ'. הגה עיקר ענין שמיני עצרת הוא קליטת השפע מלמעלה בתורה ועבודה בכללות נ"י על כל השנה וזהו שאומרים מוריד הגשם בימים הבאים בכל השנה באור תורה ועבודה שבלב בתפלה כ' (ה"ו כמשל המשקה היוצאת ראשונה מסחיטת הפרי שהיא התמצית . . ומזגין אותה במשקין אחרים וגם הם יהי' טובים ע"י המזיגה כ' והגם כי לשתי' אין התמצית הראשון ראוי ואינו נק' משקה עכ"ו הוא העיקר ומקור למשקין הנמזגין ממנו וכמ"כ * עד"מ השפע הנמשכת בש"ע הוא קבלת המובחר דוקא (כי אין הקליטה כ"א מן הברור שבטפה כ') וזהו ענין שמחת תורה שהשמחה אינה אלא של התורה

(ע"כ נמצא בכת"י)

תוספות

רשימות וציונים בגכת"ק אדמור"ר הצמח צדק

— שעל הכריכה בפנים ובעמוד הפנוי שבראש ביכל זה —

פ' נסכים דלאזני, יכפר תקס"ב, מדבר סיני ואה"מ, בחכלילי לכל חי כו', שלח אש יו"ד ר"נ נח, ברית אש, ירדן ושלהבת כו', אדם חלון העיגולי, על סביב כמו ועליו מטה כו' בשם הרה"ק ר"א באשישות ב' אשות, תומ"צ, ע' ע"פ אש כו' להבה מקרית סיחון, רו"ש בתרומ' בארדיצוב, סמכוני ע' אוסרי כמצות רצונך כו', אלול נעוץ סופן מראש מקדם סוף מעשה ראש נתב"ס, אבל ומקדם ע"י נסב"ת, לע"ל ואר"י כבקר כו', ב' אשור כמו מזה"ח ומזה"פ, כי תצא בירור דב"ן בהמה דאכלה, ונתנו בירור דמ"ה, מה שיחו להבה, עגולי ע' ויהי קול כו' ב' בעש"ט, ק"ש מצד הפנימי, וכ"ז ב' אשות אבל ע"י עבירה נכבה האש ולזה צ"ל תשובה צור כו', י"ל היינו ביוהכ"פ הכנס' הקטרת לפני ולפנים יותר ממה"פ רק בחי צור כו'.

כבוד

כ"י מריח תקס"ב *

פ"א יבאר ענין עיבור ולידה למעלה וכן בנשמות ישראל. פ"ב יבאר ענין נפתח הסתום וענין מוחי' דיניקה ויאמר שז"ס וארא כו' בא"ל שדי ויבאר ענין מוחי' גדלות ח"ס ושמי ה' לא נודעתי. ביאור פ"א יבאר בחי' עיבור שהמוחי' מקבלי' מנה"י ושליש ת"ת כמו חכם לב משא"כ ביניקה יש בחי' מוחי' ולכן נפתח הסתום ואוכל דרך פיו שבחי' טעמי' שבמאכל נכללי' בחך חכמה משא"כ בעיבור שהטעמי' נכנסי' תחלה לטבור. פ"ב יבאר ההפרש בין מוחי' דיניקה למוחי' גדדלי' וזהו ג' בחי' גלות מצרי' עיבור ואח"כ וארא בא"ל שדי בחי' יניקה ואח"כ ושמי ה' בחי' גדלות, ולא נודעתי רק למשה בחי' תורה.

הוא אהרן ומשה. פ"א יבאר ענין ירידת הנשמות בגוף צורך עלי' כי יש ממכ"ע וסוכ"ע ובפד"ז הוא העלא' ממכ"ע בבחי' סוכ"ע והמשכת סובב בממלא וז"ש ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך ואח"כ בק"ש ואהבת בחי' אהבה יותר גדולה לעצמותו ית' שלמעלה מסובב וממלא וז"ש מי לי בשמים כו'. פ"ב יבאר איך שהעלא' זו היא ע"י אהרן שמשפיע בהם אה"ר זו לכן הקדים אהרן למשה בענין ציוי היציא' ממצרים כי הוא המעלי'

(*) עד כאן על הכריכה מבטנים, מכאן ואילך על העמוד שבתחלת הביכל.

הנפש ממאסר הגוף הנק' מצרים וכן על ידו העלא' בחי' ממכ"ע מן המיצרי' וגבולי' דבי"ע ליכלל בסוכ"ע כנ"ל. פ"ג יבאר איך שהעלא' זו היא על צבאותם למעלה מבחי' צבאו' הוא בחי' קדש העליון. פ"ד יבאר בחי' משה שאח"כ שהוא המשכת אא"ס ע"י התורה אחר ההעלא' דתפלה ולכן הוא הנז' עיקר בדיבור לפרעה כי בחכמ' דוקא אתברירו.

בא אל פרעה. פ"א יבאר איך שקודם חטא אדה"ר הי' אלהות המחי' את הנברא בו בגלוי ולכן הי' הנברא בביטול ח"ס ויהי האדם ואשתו ערומי' ולאחר החטא נעשו לבושי' מסתירי' במשפיע ומקבל. פ"ב יבאר שא"א לעולם בלי ישראל להי"ר כי הם הממשיכי' חיו' אלהי' בעולמו' והעלא' מ"ן שלהם עכשיו בשפלות מארץ תדבר ולע"ל גבה מאד בבחי' תענוג כשלא יהיו לבושי' מסתירי' ומצד זה יש מ"ד מצות שהם לבושי' בטילי' לע"ל. פ"ג יבאר שענין בא אל פרעה תוס' גלוי בהקליפות שע"ז יתבטלו ולא יסתירו.

בשלח. פ"א יבאר שהנשמר' ירידתם בעוה"ז כמו חט' הורוע' בקרקע שנרקבת ואח"כ צומח' בתוספת ח"ש חרעתי את בניי. פ"ב יבאר הכח שיש בעוה"ז שממנו יהי' הצמיח' ויובן ע"ד מ"ש ר"ע אם לעוברי רצונו. פ"ג יבאר מ"ש בשלח פרע' את העם שו"ס הצמיח' דפ"א שבא ע"י פרע' דוקא ולא נחם דרך פלשת' להי"ר בשמח' וטוב לב תומי' בתחלת העבודה כי קרוב הוא ליפול בהוללו' אלא דרך מדב"ר בחי' כוכד ראש וים סוף קבלת עול מצות תחלה.

ויתן ** לך ביאור צריך להגיה

ואם בשדה מצאה להגיה

ויחי

ויספו ענוי'

וטהר לבינו

ובגפן ג' שריגי'

כי עמך הסליחה

מאמרי • רבנו הזקן

הנמצאים בביכלאך שונים וכתוב עליהם משנת תקס"ב

אמרותיו לבניו יוס' ג' פ' בלק שנת תקס"ב

להבין קושיות התוכנים מאחר שהארץ היא כדורית ועגולה כתפוח למה אינם נופלים אותם בנ"א הדרים כנגדינו שלמטה באמעריקא שהרי הולכים כנגדינו וא"כ לפ"ד הלא ראשם כלפי מטה ורגליהם למעלה ולמה אינם נופלים הקושי' טובה לכאורה, ותירוצם אינם אמת שתירצו מפני שהאדם יסודו מעפר וכל יסוד מושך את יסודו לכך מושך הארץ את האדם שהם יסודם ואין מניח להם לנפול אבל זה אינו אמת. וע' בס' נחמד ונעים שער שלישי סי' נ"ה איך שראובן ושמעון יעמדו משני עבריו (של * כדור הארץ) זה ממעל לו זה מתחת לו ושכל א' מהם יעמד בקומה זקופה ראשו למעלה ורגלו למטה והוא כאילו כל א' מהם נתלה בכפות רגלי השני ואיך לא יפול א' מהם כו'. ותירוצם שאין לנו קדימה או פ"פ על האנשים אשר כפות רגליהם לנוכח כפות רגלינו לומר שאנחנו יושבים למעלה על הכדור והם יושבים למטה ממנו מפני שכל מקום אשר האדם עומד שם הוא למעלה על הארץ ושם הוא לו מקום גבוה הכדור וענין זה כל מקומות העולם שוין ואין בזה לשום אדם דין קדימה על חבירו לומר שהוא לבדו הולך קוממיות ולזולתו כולם ילכו מן הצדדים עכ"ל הנ"נ שם.

והתירוץ האמיתי הוא דהנה מבואר בעץ חיים שהט' גלגלים הם בחי' עגולים דעשי' (עיי' מזה בעץ חיים שער ציור עולמות בי"ע פ"ב, ח"ל דע שאלו הרקיעים כולם הם בסוד עיגולים דעשי' כו' ובשער עיגולים ויורש ענף ד' ובשער השתל' הע"ס דרך העיגולים ספ"ב הרקיעים של עולם העשי' שהם יתור פנימי' ותיכונים שבכל העיגולים כמו כגלדי בצלים זה בזה כו' עכ"ל). ולכן אף שהם למטה בעשי' הם מקבלים הכל מבחי' עיגולים שלמעלה עד רום המעלות חיותן הוא הכל מבחי' עיגולים (ה' כנו' שם שהם כגלדי בצלים זה בזה כו' כנ"ל וע' מענין עיגולים בת"א בביאור ע"פ ואלה המשפטים ובפ' יתרו בדי' מראיהם ומעשיהם ע"כ) וצריך להבין תחלה ענין עיגולים למעלה דהנה למשל עיגול גשמי הנה אין בהעיגול שום מקום שתאמר שהוא המעלה וזה שכנגדו הוא המטה כי לא יתכן לומר זה כלל בהעיגול ואין שום מטה בהעיגול (והמטה הוא המרכז והוא הארץ שהיא מטה כנגד הרקיעים לכל צד ע') כן למעלה בחי' ע"ס דעגולים הוא בחי' סוכ"ע שהוא הסובב ומקיף את כל העולמות בהשוואה א' ואין בו בחי' מעומ"ט כלל (ה' גם כל העולמות שוים קמי' ג"ע וארץ הגשמי בהשוואה א' בחי' אין ערוך אליך ע' בדי' יביאו לבוש מל' ומ"ש מענין סוכ"ע וממכ"ע בלק"ת גבי שבועות בדי' וידבר אלקים

(*) כעת נדפס רק חלק — בכדי שלא לעכב ההדפסה.
(ש' : המוקף בחצאי עיגול — זוהי הגהת הצ"צ.)

כ' אנכי כר ומ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה או ישיר משה ובני ישראל בפ"י ים וארץ שהוא מעלמא דאתכסויא ועלמא דאתגלייא ששרשן ג"כ מבחי' עיגולים ויושר ועיין עוד מזה בלק"ת בד"ה יר"ט שחל להיות בשבת ע"כ) וכמשל רב גדול ששכלו גדול מאד וכשהוא תופס מזהו תלמידו הקטן הנה הוא תופסו בבחי' עיגול מכף רגל ועד ראש בסקירה אחת ובבריקה אחת ואין שום התחלקות כלל (עיין מזה בלק"ת ר"פ שלח פ"ב ובד"ה יו"ט שו"ה שחל להיות בשבת פ"א) וזה נק' בחי' עיגולים שאין בהם התחלקות כלל ראש וסוף כ"א בחי' כללות בלי התחלקות וזהו הנק' השפעה כללית לכלם בשוה ואין שם בחי' מטה כלל כי כולם הם מעלה כי השפעה הכללית היא לכלם בשוה. משא"כ בחי' יושר הוא בבחי' התחלקות ראש וסוף מעלה ומטה (כמו ציוד אדם) והוא כמשל כשהרב מתלבש להשפיע בהתלמיד תחלה בשכל התלמיד ואח"כ נמשך במדותיו ואח"כ בדיבורו כו'.

אתם נצבים היום כולכם...

בבוך „או ישיר — סלונים“ (כג, א) כתוב בתחלת מאמר זה: תורת אדמור"ר שי' שבת קודם ר"ה תקס"ג.

נדפס — עם תוס' הגהות מהצ"צ — בלקו"ת ריש פרשת נצבים.

ויעש דוד שם...

בבוך „תניא — ברוק“ כתוב בתחלת מאמר זה: מכתב ומאמר אדמור"ר שי' בענין גתינת הצדקה בשנת תקסבי"ת לפ"ק.

נדפס באגרת הקודש ס"ה (קו, ב).

גהות מאת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק

לד"ה כל המשמח

וירא תקס"ב כ"י מו"ח

כל המשמח את החתן זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות (בפ"ק דברכות) [וצ"ל מה שיך שמחת חתן לתורה להיות זוכה ע"י שמשמח את החתן זוכה לתורה כו' וגם מהו ענין שנתנה בה' קולות]. (הג"ה ועמ"ש במהרש"א פי' ה' קולות הן חמשה קולות של הדיבור שהקול מתחלק לפי חמשה מוצאות הפה בומף מהשפתים כו' והן הן אותיות שהתורה ניתנה בהן כו' ועמ"ש מענין ה' מוצאות הדבור בלק"ת בד"ה ופירתם לכם בדרושי שבועות ובסידור שער ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח. ועיין עוד במהרש"א פ"ק דכתובות עכ"ה) הנה צריך להבין מה שהבין הינוקא בריחא דלבושייהו שלא קראו ק"ש והם השיבו שעסקו בהכנסת כלה, כמבואר בזהר (פ' בלק דקפ"ו ע"א). [הג"ה (ובמק"מ שם פי' ע"ז ופירושו דחוק), וע"ש בהרמ"ז עכ"ה] היות ידוע דידוע דידוע הוא יחוד אר"א תרין ריעין דלא מתפרשין ויחודא תתאה יחוד זו"ג הזיווג לפרקים כו' להבין זה שמיחודא תתאה תהיה הולדה כו' ומיחודא עילאה לא תהיה הולדה כלל (הג"ה עיין בבה"ז פ' וירא על המאמר שם דקיי"ב וגם אמנה אחותי בת אבי היא ועמ"ש ע"פ ונהר יוצא מעדן בפי' מארז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושמ"ע עד שיכנס בירושמ"ט עכ"ה), דהנה ידוע שכח השכלי השורה על המוח הגשמי תמיד אינו ממהות ההשכלה והשגה כלל שהרי כשהאדם מייגע כח שכלו להבין ולהשיג הסברא והשכל שבספר הרי הסברא והשכל דבר נפרד מן כח שכלו. שהרי בכח שכלו שיש לו בטבעו הוא משיג את ההשגה א"כ אין הכח שכלו מהות ההשגה ושכל שאם היה מהות ההשגה היה צריך להשיג תמיד השכלות אף כשהוא פנוי כשאינו עוסק בלימוד סברא כו' אלא הכח שכלו הוא מהות רוחני מאוד הגבה למעלה מערך דקות ההשגה והשכל והוא שורה על המוח הגשמי בתמידות וכשיעסק בלימוד איזה סברא יתלבש כח הזה באותו הסברא כמו שילביש האדם הלבוש הנפרד כו' כמ"כ השגות הסברא לגבי כח השכלי היא רק כמו לבוש להלביש אותו ואף כשכח השכלי הוא משפיע שכל חדש באותו הסברא הנה אותו השכל החדש הוא ג"כ מן מהות השכל וההשגה שבספר ואינו ממהות כח השכלי כלל ואף שיקרא בשם שפע מן כח השכל אינו מן עצמיות של כח השכל אלא מלבושים לבד. (וכן נתבאר בלק"ת בסוף שה"ש בהביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים פ"א) משא"כ הטפה גשמיות שמתגשמת ונעשית כמו המוח הגשמי בעודנה רוחניות בכח שכלו קודם שיתגשם במוח הגשמי כו' הרי שפע זו היא מעצמות ומהות הכח השכלי כמו שהוא באמת כנ"ל, ומטעם זה יובן מה שיש בכח הטפה הרוחניות הזו להוליד ולד שיהי' לו ג"כ מהות שכל בדומה למהות הכח השכלי וישכיל השכלות מהאופנים אחרים מהשכלות האב כו' משא"כ התלמיד המקבל השפע שכל מכח שכלו של הרב לא ישכיל אלא באופן שהשיג הרב וכן ע"י גילוי שפע כח השכל בהדבור לא תהיה מזה שום הולדת בחי' בפ"ע במהות שכל (הג"ה עיין מזה בלק"ת בביאור ע"פ ששים המה מלכות דרוש הראשון, ובה"ז פ' בראשית על המאמר הזהר דכ"ז

אעשה לו עזר, ובפי' בלק על המאמר דק"צ ברכו ה' מלאכיו ובאג"ה בסופו ד"ה להבין מ"ש בפע"ח עכ"ה) ואע"פ שגם הוא שפע מן כח השכלי כו' הטעם הוא כנ"ל שהכח השכלי הוא הגבה למעלה ממהות השגה ושכל וכשמשיע שכל וסברא הוא בדרך לבוש לבד ואינו מעצמותו ולהיות כי אין המהות הכח השכלי יכול להיות עצם אחד עם שכל והשגה שאינו דק כ"כ כמוהו ובגשמית המוח שהוא יותר גשם מן השגה יכול להיות בו המשכת טפת אבא היינו מהות כח השכל עצמו ממש ולהוליד דוגמתו כו' והטעם ידוע שכל דבר גבוה לא יוכל להתגלות אלא בהיותו נמוך כמו זיו השמש שלא יוכר הארתו אלא בשטח הארץ ובאור הרוחני עדין אינו ניכר כלל מפני שגם האור עדין דק ואע"פ שאינו דק כזיו השמש עכ"ז לא יוכר כ"כ כמו בשטח הארץ שהוא גם לגמרי כו' נמו כן בהמוח הגשמי יוכל להתגלות מהות הכח השכלי ממש ולא בהשגה ושכל מפני שהוא רוחני קצת לא יוכר ברוחניות הכח השכלי כו' וד"ל (הג"ה וזהו ענין משכיל לאיתן האזרחי ופי' בזהר משפטים דק"י סע"א וע"ב דבחי' איתן זהו יסוד וכמ"ש ביוסף ותשב באיתן קשתו והוא סליק עד מוחא עילאה וממשיך מעצמיות מוחא עילאה להשפיע לדוד שהוא מ' ור"ל שהוא מקבל מבחי' משכיל ממש שהוא עדי"מ למטה עצם מהות כח השכל שהוא הנקרא משכיל ולכן נקרא איתן שהוא דבר חזק ועיין בלק"ת פ' ראה בד"ה ראה אנכי נותן כו' עכ"ה).

(קיצור) מיחור"ת דו"ג יהיה הולדה ולא מיחור"ע דאר"א כי כח השכל הוא למעלה ממהות גלוי השכל, וגלוי השכל רק כמו לבוש לגבי כח השכל ואין בו השפע מעצם מהות כח השכל, משא"כ בהטפה מלובש מעצם כח השכל להוליד בדומה לו ממש, ומה שבגשמיות הטפה יוכל להתלבש עצם כח השכל משא"כ בהדבור זהו כמו אור השמש נראה על הארץ יותר מבאור, וכן הראיה תופס דבר גשמי ולא הקול הרוחני וכמ"ש מזה בד"ה ויצוום אל בני' ועיין ג"כ סד"ה ולא תשבית מלח).

ב) ועתה יובן דזיווג אור"א הם תרין ריעין היינו עד"מ הנ"ל מהשפעות שכל וסברא חדשה מכח השכלי כו' שלא תהיה הולדת ולד מהם כו' ואמנם מה שנקרא תרין ריעין וגם כשמלבישים אריך שניהם שוין בקומתן כו' אע"פ שהבינה היא ההשגה ושכל הוא יש ודבר כידוע והכח השכל שהוא אבא המשפיע את השכל החדש הוא האין כידוע עכ"ז כשהשכל המושג הוא בבחי' ביטול מעצמותו ואינה נתפסת ליש ודבר כ"כ בהיות ההשגה בתכלית הדקות כו' אז הוא שוה במדרגת האין ממש שהוא הכח המשפיע את ההשגה כו' שהרי שפע זו אינה מעצמיות כח השכלי כנ"ל לכן קרובה היא בערך דקות ההשגה כשמחבטלות ממציאותה ושניהם שוין להלביש את הכתר שהוא בפנימיות אבא שהוא המהות של כח השכלי הנ"ל (הג"ה וגם כי במ"א נתבאר דבחי' אין ויש הם תרין ריעין דלא מתפרשין כי תמיד צ"ל התהוות מאין ליש עמ"ש בלק"ת ס"פ ואתחנן בד"ה ואהבת את ובר"ה שוש איש ובסידור בד"ה הקול קול יעקב ועיין בלק"ת בד"ה ראה אנכי נותן בענין פי' נקודה בהיכליה ועיין עוד בסידור גבי ל"ג בעומר בביאור ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ ועיין בלק"ת בביאור ע"פ יונתי בחגי בפי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ומ"ש בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני בענין כי בו שבת

כר ומקבלים חיות ממחשבה ועמיש בלקית בד"ה אם בחוקותי דרוש הראשון הכל מענין חריב בחי' ונהר יוצא כר תמיד עכ"ה) ולהיות כי השתלשלות שפע עולמות ידוע שהוא מחיצוניות ואתוריים דאריא לכן זיווגיהו תדירא פי' כידוע שכולם בחכמה עשית היינו בחכמה דאצילות בהשפיע מוחין חדשים עד"מ השפעת שכל חדש שאינו נק' בשם טפה כר' זהו צריך להיות בתמידות שאל"כ היה העולם חודר למקורו כר' אבל השפעת בחי' טפת אבא היינו להוליד ולד בדומה כנ"ל הוא בעת מן העיתים שיהיה המשכות המהות עצמו להתגשם במוח כר' והיינו הולדת הנשמות מיחוד זר"נ זיווג גופני שאע"פ שההשתלשלות מוחין דריא משתלשל ומתגשם יותר עד שיהיה מוליד בעל גבול כר' אבל בזאת יתרוננו שהוא בחי' המהות עצמו כר' וכן בהמשכות מוחין דאריא לצורך זיווג זר"נ בשביל הולדות נשמות כר' הוא ג"כ מבחי' פנימיות אריא שהוא זיווג גופני בבחי' טפה כר' (הג"ה עיין זח"ג פ' אחרי דס"א סע"ב ועיין זח"ב ר"פ וארא בפ"י עד תאוות גבעות עולם, ועיין בע"ח סוף שער הכללים ס"פ י"ג שהובא שם לשון כתי' האריז"ל גבי הענין כי כדי להנחיל עטרות לבנים לייחדם כר' ע"ש זה ע"ד מש"כ. ועיין מזה בע"ח שער הזיווגים פ"א עכ"ה).

והנה בק"ש ענין יחוי"ע שהוא יחוד אריא הוי' אלקינו כר' לצורך קיום העולמות נמשך משם ענין ההשגות מוגבלות שבנשמות להשיג באלקות בכל הפרצופים ואפילו בעי' וא"א כר' להיות כי בחי' חיצוניות אבא שורש כל האצילות ממשך שפע שכל חדש כמשל הנ"ל ומאותו השכל כשבא לבינה דאצילות אוי מקבלים כל הנשמות כל אחד השגתו כפי ערכו כמו בג"ע העליון נהנין מזיו כר' ואף כשימסור נפשו באחד היינו באותו ההשגה באחדות ה' ששכלו משיג הוא מוסר נפשו כר' אבל במהות אוא"ס ב"ה שבבחי' פנימית אבא כנ"ל אין הנשמה משגת כלל מאחר שבחי' ההשגה הוא בחי' אתוריים ולבושים דאבא כנ"ל זהו ענין ריחא דלבושייהו כר' פי' לבושי חיצוניות דאבא כנ"ל ומן בחי' ריחא דלבושו בא ההשגה אלקית לייחד יחודים עליונים בק"ש כר' ומפני שעסקו בהכנסת כלה שהוא זיווג נשמות להוליד כר' שהוא למעלה באצילות ג"כ בחי' יחודא תתאה דזר"נ להוליד כר' לכך הושיבו שהיו עסוקים במדרגה שלמעלה מן יחוד של ק"ש לקיום העולמות כר' והיינו להיות הולדת וגילוי המהות בעצמו כנ"ל.

(קיצור). ריחא דלבושייכו היינו יחוד חיצוני דאריא רק מלבוש כח השכל וג"כ ריח הארה לבד, וזהו יחוד דק"ש עיין בפרדס ש"ח והכנסת כלה יחוד גופני דזר"נ כי הטפה ממהות כח השכל לכן השיבו שעסקו בדבר גבוה יותר, הג"ה ועפ"ז י"ל שמו"ע חי ברכות דצלותא יחוד גופני לכן שמו"ע צריכה כוונה יותר מק"ש, לפ"ז י"ל שמח תשמח ריעים האהובים שהם חר"ב תרין ריעין שיומשך בהם יחוד פנימי יחודא שלים כדי שעייז ינחילו עטרות לזר"נ היינו שישמחו החתן והכלה, ופי' יחוד גופני חיבור ב' דיעות דיחוי"ע ויחוי"ת יתגלה זה גם בגוף למטה כי מלאה הארץ דעה עכ"ה).

ג) והנה בחנוך כתיב ויתהלך חנוך את אלקים ואיננו כו' פי' שהיתה נשמתו נדבקת במהות אוא"ס שבפנימיות אבא וזהו ואיננו ממש שבא ונכלל באין האמיתי וכן באלוהו ויעל בסערה כו' שהי' בבחי' ביטול לגמרי ובוזה יתרום אפי' על משרעיה שהי' לו גוף גשמי כו' (הג"ה במ"א נתבאר שאע"פ שבפנימית היה הביטול דמשה גבוה הרבה מביטול דאלוהו כי משה ונחנו מ"ה ואלוהו גימ' ב"ן עכ"ז בחיצוניות היה הביטול אצל אלוהו יותר עד שגופו עלה בסערה והיינו מפני שהגשמה נקלטה ברחם הנוק' בבחי' עיבור יותר היינו יכ"ה. גם נתבאר במ"א ככה"ז פ' בלק דק"צ הנ"ל שלפי שהנשמות נמשכו מזיווג גופני לכך יכולים להתלבש בגופות גשמיים, אי"כ זה שהגוף גשמי יהיה בו ג"כ בחי' הביטול כ"כ דוגמת חנוך ואלוהו זהו לפי שהנשמות נמשכו מזיווג גופני דז"נ ע"כ יכול להמשיך הביטול גם בגוף גשמי, וגם זהו קצת הבנה להבין פי' זיווג גופני דהזיווג הוא המשכת הביטול דמ"ה שיוכל להיות נמשך גם בגוף גשמי ממש כמו בגוף חנוך ואלוהו שנכללו כביטול דמ"ה ע"ד מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם וכמ"כ עדי"ז ביום חתונתו זו מ"ת נמשך הביטול בגשמיות עד כי והר סיני עשן כו' כדלקמן עכ"ה) וכן רע"ק שמסר גופו לאש ואע"פ שהשיג בנשמתו אחדות ה' ולא היה מסתירו כלל בהשגתו יש ודבר דנוגה זקיבל בשמחה אמיתית בשכלו נפילתו לאש וכדומה עכ"ז אינו אלא שמחה שבנשמה ולא בגופו כי מצד גופו אינו שמחה כו' ואע"פ שהיה מברך בשמחה על הרעה כמו על הטובה כו' אעפ"כ לגופו ובשרו ממש היה השריפה עוצב ומרירות כו' וא"כ אין גופו בטל לאלקות אבל גופו של חנוך נסתלק ואיננו שנעשה מהות א' עם אלקות כמו הולד שהוא מהות הטפה כו' ולא היה הסתלקות גופו בבחי' עצבות כלל אדרבה בשמחה רבה כו' והוא מפני שגם גופו היה בטל במציאות לאלקות כמו נשמתו כו' והסיבה מפני שהיה נער מט"ט בחי' ב"ן כו', וזהו חנוך לנער חנוך הוא החינוך לנער מט"ט כמ"ש במ"א (ור"ל מס"נ דרע"ק עדי"ז הוא ג"כ מס"נ דק"ש למסור נפשו באחד שאע"פ שמצד נשמתו הוא שמחה אבל מצד הגוף כשמצייר שמקבל עליו מס"נ בפ"מ ע"כ הוא יסורים להגוף וזהו ענין ריחא דלבושיכו הנמשך מק"ש פי' ע"ד ריח ניחוח דקרבן הריח מביטול היש. וכן מס"נ בק"ש נקרא ריח וכענין ריח בגדיו ריח בוגדיו (עיין בת"א פ' תולדות בדי"ה ראה ריח בני) אבל עליות חנוך ואלוהו אין בזה עוצב גם מצד הגוף כ"א אדרבה שמחה. וזהו כענין שמחת חתן וכלה שנק' זיווג גופני שהגוף נכלל בביטול, וגם הסתלקות רשבי' נק' הילולא מצד היחוד שמקבל גלוי טפת חכמה עילאה. אך זה היה בנפשו אבל הגוף סבל ענין מיתה ב"מ משא"כ בחנוך ואלוהו כו') וזהו ששמחת חתן וכלה הוא דוקא בתופים וכינורות גשמיים דהיינו שמחה גופניות ואע"פ שהשמחה היא גשמיות מאד וגם שתתעורר הקולות גשמיים עכ"ז היא אמיתית יותר מהשמחה הרוחניות שמחמת ההשגה וטעם כו' מפני שהגוף מתפעל מזה כנ"ל וכן בשמחת כלה העליונה ביחודא תתאה להוליד נשמות יקרא שמחה גופניות להיות בחי' הזיווג גופני כו' והוא יותר גבוה באמת משמחה דתרין ריעין הנק' אחים וריעים כמו אח ואחותו ששמחת אהבתם בהעלם כו'.

(קיצור). יבאר ענין חנוך ואליהו שגופם עלה למעלה, היינו לפי שהנשמות שרשם מזיווג גופני דור"נ שלכן יוכלו ג"כ להתלבש בגופות גשמיים משא"כ במלאכים הנמשכים מזיווג רוחני אינן יכולים להתלבש בגוף, ולכן בנשמות יוכל להגיע הביטול גם בהגוף גשמי, וזהו ואיננו שנכלל בבחי' אין ועצם החכמה, ולכן שמחת חתן וכלה ג"כ בתופים בגשמיות. ועמ"ש בענין רכב אלקים רבותיים אלפי שנאן דפי' בעה"ק שב' האלפים נמשכו מספירת הכתר הנקרא אין ולכן נק' שאינן ר"ל שהם מבחי' אין עד"ז י"ל פי' ואיננו. הג"ה ענין זה שבסעיף ג שייך לבאר ג"כ ההפרש הנז"ל סעיף א' שמיחודא עילאה דאור"א לא יהי' הולדה ומיחוד דור"נ יומשך הולדה חדשה וזהו ג"כ ההפרש בין מלאכים לנשמות שהמלאכים שרשם מיחוד חו"ב ואין בהם כח ההולדה והנשמות שרשם מיחוד זו"נ כמ"ש מזה בבה"ז פ' בלק על המאמר דק"צ ע"ב ברכו ה' מלאכיו ובפ' בראשית על המאמר אעשה לו עזר וחנוך ואליהו שהיו אדם ואיננו שנעשה מלאך ע"ד ואדם אין צ"ל שיש בהם ב' המעלות יחד דהיינו שנמשך בזה שפע עצמיות ח"ע כמו ביחוד זו"נ וגם שפע עצמיות זו מאיר בבחי' אור וגילוי ולא ע"ד ההתלבשות כמו בטפה וזהו ע"ד שנתבאר בבה"ז בראשית כ"ז הנ"ל שיש ג' מדרגות בתורה הא' עצמיות ח"ע והוא פנימית התורה שיתגלה לע"ל הב' הארתה בג"ע רק זיו כדוגמת התהוות המלאכים מחו"ב הג' נתינת התורה למטה עצם ח"ע רק שנתלבש בלבוש גשמי. וא"כ חנוך ואליהו זהו מעין מעלה הא' עצם ח"ע וגם באור וגילוי וי"ל זהו ענין מעלת והיה אשר ו"ה קודמין ליה"ה זהו כשיהי' ב' הבחי' יחד השפעת עצם ח"ע כמו ביחוד ו"ה וגם יהי' רוחני כמו בבחי' י"ה וזהו ביום ההוא תקראי אישי שיהי' היחוד בבחי' אש שהוא רוחני ולא בבחי' בעלי שהוא מים כמו שדה בית הבעל שהוא הזוג גופני כו').

ד) והנה ידוע שיש עולם שנה נפש (הג"ה זהו הקדמה לבאר ענין היחוד דכלה וחתן, וכזה יובן מ"ש בישעי' סי' ד' ועשן כו' כי על כל כבוד חופה וארו"ל פ"ה דב"ב עשן בחופה, למה, ולפמ"ש א"ש כי העלאת מ"ן דנוק' שהיא הכלה הוא בבחי' עשן עולם שנה נפש, כי כלה היינו כלתה נפשי, ועמ"ש ע"פ והר סיני עשן כולו, שזה היה ג"כ בבחי' ביום חתונתו זה מ"ת היה ההעלאה בבחי' עשן, והוא ג"כ כענין הנ"ל בחנוך ואליהו שגופם נכלל בבחי' ביטול וזהו בחי' ביטול דעולם שנה נפש. עכ"ה) לבאר ביותר ענין היחוד דכלה וחתן ידוע שיש עולם שנה נפש (והוא ג"כ כענין הנ"ל בחנוך ואליהו שגופם נכלל בבחי' ביטול וזהו ביטול דעולם שנה נפש) * פי' עולם הוא מהות כל הנבראים ונפש הוא החיות שלהם מידות מלכותו ית', ושנה הוא חיות הנפש ובחיות הנפש שהם המדות עליונות נמשך להם תמיד מוחין מאו"א תרין ריעין כו' והיש בטל בתמידות שם בלי שינוי לעיתים כנ"ל אבל הנפש לגבי העולם שהוא ג"כ בבחי' מאין ליש גמור כידוע לא כל העיתים שוים לפעמים היש של מהות הנבראים בטלים במציאות לגבי החיות אלקות המחיייה אותם וכאילו אינם ואינם תופסים מקום כלל ולפעמים הם נפרדים ליש ודבר מה בפ"ע

* לבאר ביותר... שנה נפש): נכתב בכתי' לפני סעיף ד', ואולי שייך לכאן.

והחיות אלקות מוסתר בהם מאד כו' כמו שמצינו שבימי שלמה היו כל העמים והשרים בטלים מאד והיו משתחוים לפניו מעצמם ומאליהם בלי שום מלחמה ונצחון כלל. ואין זאת כ"א שהיה מדת מלכות דאצילות המאירה על שלמה בשלימותה כמ"ש בזהר דקיימא סיהרא באשלמותא כו' פי' שהיתה בהתגלות כמות שהיא וממילא היו מתבטלים כל הע' שרים של מעלה ממציאיותם והיו ג"כ האומות בטלים לשמוע חכמת שלמה כו', אבל עכשיו כשהאלקות מוסתר נראים הע' שרים ליש ודבר בפ"ע לי יאורי כו' ולכך האומות מתנשאים כו' ועד"ו אנו רואים שהנהגות העולם רק עפ"י הטבע המוטבע שהחכם יצליח בעסקו כו' והחולה ימות וכדומה לזה סימן הוא להסתיר אלקות ואף שגם ההטבע' עצמה היא מאלקות מאותיות וצירופים המתגלגלים כו' עכ"ו כשהאותיות הטבע' אלו מנהיגים העולם הרי הם נראים ליש ודבר כו' משא"כ כשיש אותות ומופתים בהיפוך אותיות ההטבעה זהו התגלות אלקות של מדות מלכותו ית' לא כמות שהיא מצומצמת ומוסתרת במושכל מורגש מוטבע שהמה ג' אותיות דבי"ע כידוע (בפי' עולם שנה נפש משמע בסי' שהם בינה ת"ת מ' א"כ עולם גבוה משנה, ושנה מנפש. ויש לבאר זה עפ"מ"ש בלק"ת ר"פ שלח בדי"ה שלח לך ובדי"ה טובה הארץ מאד מאד, בפי' לאנתגא בהון עלמין סתימין ועלמין דאתגליין, ופי' דעלמין הן ההיכלות היכל האהבה כו' ושרשם הם בחי' ע"ס דעגולים שהם שורים על ההיכלות ובהם ועל ידם נמשך האור והשפע להמלאכים והנשמות שהם תוך ההיכלות לכן א"ש דבחי' עולם הוא למעלה מבחי' נפש כו' מיהו בכל הדרושים (אאזמור"ר ג"ע) מבורא דנפש גבוה מבחי' שנה ועולם ואולי י"ל שזהו כמו חותם המתהפך וכמו שהגשמיות העולם נמשך דוקא מסוכ"ע, וכן דצ"ח שרשן גבוה מהאדם שהאדם שרשו מז"א והמאכלים שרשם מחיצוניות בינה כמ"ש בת"א פ' חיי) וזהו ותתן אותות ומופתים בפרעה ובכל עבדיו כו' פי' פרעה הוא ג' עוריות המסתירים האור והחיות אלקי שבג' עולמות בי"ע כידוע ואזי נק' מדות מלכות בשם גדה נד ה' שהא תתאה הנק' נפ"ש הוא נד ממקומו ויושבת גלמודה כו' מפני ריבוי הדמים טמאים שנתגברו והיינו הפסולת דמים דקדושה שהם העורות דפרעה כו' שניכרים ליש ודבר כו' וע"ז אומרת מה בצע בדמי ברדתי אל שחת להחיות כו' וזהו שבימי הגלות כתיב אותותינו לא ראינו (ועמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בדי"ה אני ישינה) שאין התגלות אלקות של מדות מלכותו כמות שהיא באמת דהיינו ההנהגה מהיפוך הטבע כו' רק כל ההנהגות של אלקות בכל העולמות ע"פ אותיות הטבע כנ"ל וזהו ותתן אותות ומופתים שלישראל לבדה נתנה במתנה להיות מתגלות אליהם מדות מלכותו באותות ומופתים בפרעה כו' אבל לא בכל העיתים רק פעם כך ופעם כך (ועיין בסידור בדי"ה מזמור לתודה בענין ההודאה על הנס) וזהו ותעש לך שם כהיום הזה שכאשר מדות מל' הנקרא שם בשלימותה כמו בימי המלך שלמה אזי היא שוה למדרגת היום הזה שהוא בבחי' שנה כידוע בענין היחוד פב"פ בומן ביהמ"ק שלא היה טבע העולם מסתיר כלל כמו שאמרו בימי דוד ע"ה ממך הכל ומידך נתנו לך כו' שאף שהיה להם השפעה כל טוב לא היה נחשב ליש ודבר בעיניהם לומר כחי ועוצם ידי כו' רק ממך הכל ומידך ממש כו' ולכך התנדבו בשמחה כו' והוא מפני שהיש הוא בטל לגבי

האין ויכול להיות שזה למדרגת האין עצמו כנ"ל בתרין ריעין חוהו כהיום הזה ממש (ור"ל היום הזה הוא בחי' ז"א וכמ"ש בת"א פ' יתרו סד"ה בחדש השלישי בענין ביום הזה באו מדבר סיני ור"ה נק' זה היום, ועמ"ש בפירוש מארז"ל שיהא שם שמים מתאהב על ידך בד"ה אלה תולדות יצחק בת"א, ועמ"ש ע"פ שמן תורק שמך, ומ"ש בד"ה ואלה שמות בניי הבאים מצרימה ושם נזכר ג"כ מענין אותותינו לא ראינו ועמ"ש בפ"י כל הנקרא בשמי, ובענין ויגתו בו כל ישראל מקדשי שמך בד"ה אוסרי לגפן) ומאחר שעולם ונפש לפעמים מופרדים והיא מרוחקת מאת בעלה להיות מוסתר מאד כנ"ל לאחר שמתטהרת מדמים הטמאים ולהיות מזדווג עם בעלה אזי נקראת רעייתי ולא אחותי, כי השמחה של אהבים נפרדים תהיה בהתגלות מאד אבל אהבת אח ואחותו היא בהעלם ושהו במדרגה אחת בתמידות כו' (וכמ"ש בזהר ויקרא דף ד' ע"א בענין ריעים ודודים) חוהו כאשר עדיין לא נסתרה ונתרחקה כ"כ אזי נקראת אחותי כי שניהם שוין בקומתן ביחוד פב"פ כנ"ל וכאשר מתקרבת מן עוצם הריחוק נקראת רעייתי כמו כלה (וחוהו שעיקר ענין כלה הוא ע"ש כלה נפשי לחצרות ה', נפשי דוקא הוא בחי' מ' הנק' נפש שהיא המחיה עולמת ביי"ע ועו"ג נשבע ה' בנפשו, וכאשר ירדה בבי"ע והיא מוסתרת שם בבחי' אותותינו לא ראינו והיא בחי' כרחל לפני גוזיה נאלמה (כמ"ש בלק"ט פ' צו בד"ה ענין משמח חתן וכלה, ובפ' פנחס סד"ה את הכבש האחד תעשה בבקר ובד"ה אלה מסעי דרוש השני) אז נפש היא בבחי' כלות הנפש לחצרות הוי' שהוא עולם האצילות, שהחצרות בנויות מאבנים שהם אותיות דאצילות בחי' גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו כו' וכ"ש בבית ה' בחצרות אלקינו ויש חצר החיצונה וחצר הפנימית כו') ואהבת החתן אלי' בתשוקה נפלאה מפני שהיו עד הנה נפרדים ועתה רוצים להתחבר כו' (והחיבור נק' והאדם ידע היינו חיבור ב' דיעות דיתויע ביחורת ע"ד לעשות הישר וכמ"ש בסידור בד"ה מומור לתודה הנ"ל ועו"ג על כן יעווב איש שהוא ז"א את אר"א שהם חו"ב ודבק באשתו מ' וכמ"ש סעי' א' שבאו"א מאיר רק הארת החכמה חוהו ענין תרין ריעין ולכן נקרא רק יחיד ולא זיווג ממש אבל בזיווג גופני דור"ג נמשך מעצמיות חכמה עילאה שהיה הולדות נשמות בדומה לו ר"ל ע"ד צדיק מושל ביראת אלקים, וגם שע"ז נמשך הגילוי למטה ממש שזוהו פי' זיווג גופני) והשמחה ג"כ בהתגלות שהוא בחי' קלא דאשתמע (משא"כ יחוד אר"א נק' בלי נשמע קולם קלא דלא אשתמע) (רעיין בת"א סד"ה וישב יעקב) דהיינו בתופים ובכינורות, ועיין בת"א פ' יתרו בד"ה זכור את יום השבת לקדשו בפירוש חכמות בחוץ תרונה שע"י המשכת התורה למטה שזוהו פי' חכמות בחוץ ע"ז תרונה בחי' ובלילה שירה עמי טעמי תורה (י"ל כגור כ"ו שהוא שם הוי' נמשך בבחי' מ' הנק' גר גם גר ר"ת נפש רוח חיבור בחי' נפש הנ"ל בבחי' רוח כמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו' הפך לא ידין רוחי) מפני היות כי יתהו ע"י יחוד תתאה הזה דור"ג עיקר חיות מהות הנבראים כח הפועל בנפעל כידוע לכך השמחה בהתגלות בבחי' יש ודבר דוקא כמו מרקד אתלת כו' להורות כנ"ל מפני שהולד מצד שהוא מהות בפ"ע ובשרשו הוא ג"כ מן עצם המהות כנ"ל וד"ל.

(קיצור). ענין יחד חתן וכלה, כלה היינו ע"ש כלתה נפשי, כי מבואר בסי' ג' בחינות עולם שנה נפש. ונפש היא מ' שהיא הבחי' האחרונה מג' בחי' נשמה רוח ונפש עיין זח"ב תרומה קמ"א ובפ' ויגש דר"ו ע"א ובפ"י הרמ"ז שם. ובחי' נפש לפעמים מוסתר בבי"ע ע"ד אותותינו לא ראינו. בחי' נאלמתי דומיה החשיתי מטוב ר"ת נדה נד ה', והיינו לפני גחזיה נאלמה, והיינו כשמתנהג רק כפי הטבע, כי יש מושכל מורגש מוטבע ולפעמים ע"י ותתן אותות ומופתים בפרעה כו' ותעש לך שם כהיום הזה. ולכן בחי' נפש הנ"ל הוא בחי' נפשי אויתך בלילה, כלתה נפשי לחצרות ה', לקבל מבחי' רוח נשמה רוחו ונשמתו אליו יאסוף והיינו לחצרות הוי', ואחותי זהו ע"ד בנות ירושלים. וכלה ע"ד שחורה אני ונאווה, ואו החתן ג"כ משתוקק להמשיך בה הדעת והאדם ידע להיות ומלאה הארץ דעה את ה', ומ"מ צ"ל משמח את החתן, כי צ"ל ע"כ יעזוב איש את אורי' שהם תרין ריעין כו' אך עכ"ז משמחין את החתן כי שם רק הארה מהחכמה, וביום חתונתו נמשך עצם החכמה כנ"ל ס"א.)

ה) וזהו כל המשמח את החתן (י"ל שממשיך בו בחי' כל ע"ד כי כל בשמים ובארץ כל היינו נש"ב כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסי ברכבי דרוש השני ומי הוא בחי' כל י"ל כל הנקרא בשמי ופי' בילקוט ח"ב ביואל רמו תקל"ז שזוהו ענין והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט וכי אפשר לו לאדם לקרוא בשמו של הקב"ה אלא נקרא המקום רחום כו' נקרא המקום צדיק כו' אף אתה, עד ואומר כל הנקרא בשמי ואומר כל פעל ד' למענתו כו') זוכה לתורה כו' כי שמחת חתן וכלה אף שהיא שמחה גשמיות זהו ההוראה עצמה ביתרון מעלתה על שמחה דתרון ריעין ואחי' כנ"ל והיינו מפני שמהות הג"ר מתגלה בולד כנ"ל, וכמ"כ יזכה לתורה שתינתן בה' קולות, כי יש להבין בענין עשה"ד שירד ה' באש ורעש כו' וידוע שהיה התגלות אלקות בכבודו ובעצמו בשעת מ"ת ומה היה דיבוריו של הקדב"ה לא תגנב לא תרצח כו' שהמה דברים פשוטים מאד וגם שכל אנושי מחייב שלא לגנוב ולא להרוג כו' וכן כל עניני ההלכות שבגמ' הכל בענינים גשמיים מאד כשראונו טוען כן וכן כו' ואיך יתכן לומר ע"ז שהוא מהותו ועצמותו של אוא"ס ב"ה אמנם יובן למשכיל שזאת היא ההוראה עצמה שהתורה היא מהות אוא"ס ב"ה להיות כי מבואר למעלה שמהות כח השכלי א"א לו להתלבש מהותו בהשפעת שכל החדש כ"א בדרך לבוש לבד כו' אבל בהמוח הגשמי יוכל להתלבש מהותו כו' וכן בהטפה הגשמיות כנ"ל כמ"כ עדי"מ מהות חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא שהוא בחי' ג"ר דאבא כידוע אי"א להתלבש בענינים רוחניים ואפילו באורות דעולם האצילות להיות כי המה רוחניים ולא יוכל המהות ממש להיות ניכר ומתגלה בהם ואפי' בבחי' חיצוניהו איבא שורש כל האורות דאצילות שהוא עדי"מ השפעת שכל חדש לבד כנ"ל הרי לא יוכל גם בו להתלבש מהות חכמתו ית' שהוא עדי"מ כמו בחי' כח השכלי שבאדם התחתון כנ"ל אבל באותיות ההטבעה דעשייה בענינים גשמיים כמו לא תגנוב לא תרצח כו' להיות כי הוא מדריגת התחתונות שאין תחתון הימנו בהם יוכר ויתגלה מהות חכמתו ית' ממש כמשל האור חיו שמתגלה וניכר בשטח הארץ כנ"ל ולכן לא נתנה התורה למלאכים וכמ"ש מזה באריכות בבה"ז פ'

בראשית בהמאמר אעשה לו עזר כו' ובשאר דוכתי, (ומ"ש ועיקר הטעם צ"ע) (ועיקר הטעם) והוא כמו עד"מ שרגא בטיהרא מאי מהני שלא יוכר אלא בחושך וכל שהחושך יותר גם יותר ניכר האור כו' וכל שהאור יותר דק לא יוכר כלל כו' וד"ל, וזהו זוכה לתורה שנתנה בה' קולות, כי הקולות המה גשמיים בהבל הלב ועד"מ כשאדם אינו משכיל איזה שכל על בורי' כשמדבר אותו בדיבור לזולתו ישכילנו על בוריו כו' ואין הסיבה מפני השכל שבדיבור שהרי השכל שבדיבור א"א להיות יותר מכמו שהיה במוח השכלתו אלא מפני חומר הדיבור והם הקולות של הדיבור הנמשכים מהבל הלב שהמה גשמיים מאד וכשהשכל בא להתלבש בדבר גשמי ביותר או הוא מאיר ביותר וניכר ומתגלה אמיתתו ביותר מטעם הנ"ל וד"ל, וכמ"כ התורה עילאה שהיא בחי' פנימית אבא שהוא מהות חכ' ית' כשניתנה בבחי' קולות פי' הם קולות והמשכות בבחי' דיבור העליון בעשרת הדברים לא תרצח כו' אזי נתגלה אמיתית מהותם כו' (העיקר כי ה' קולות הם חמשה המשכות מהכתר עד המ' שהם ה' פרצופים וע"ז רומז ג"כ חמשה חומשי תורה והם ג"כ שכל ומדות וג' בחי' מחדומ"ע עכ"פ ע"י חמשה קולות נמשך ההשפעה בחתן וכלה העליונים שהם ז"נ והיינו כי התורה היא עצם החכמה ולכן נמשך ע"י ה' קולות וא"כ כל המשמח את החתן זוכה לתורה כו' גם בפע"ח שער יוהכ"פ פ"ג פי' ה' פעמים קול גימ' פרת והנהר הרביעי הוא פרת, הוא דמעיקרא דהיינו שהוא בחי' והנהר יוצא מעדן יובל שמו ואח"כ מתחלק לד' נהרות, וזהו ה' קולות כו' והנה ד' נהרות בשרשן הם אר"א חר"ג כמ"ש במא"א אות ד' סכ"ה א"כ הנהר היוצא מעדן הוא למעלה מאר"א והיינו כי עדן עילאה זהו מו"ס דע"ק באדר"ז דר"צ ע"א ונהר היוצא מעדן זהו בינה דעתיק או יסוד דעתיק כמ"ש הרמ"ז פ' אמור דצ"ט א' ע"פ בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם) וזהו וכל העם רואים את הקולות פי' כמו שראה דוד בכל המצות שעשה ואמר אביטה אורחותיך כמ"ש במ"א שהשיג אורחות ההוי' שבכל מצוה כו' כן בשעת מ"ת ראו מהות חכמתו ית' שבקולות דיבוריו של הקב"ה וזהו זוכה להשיג ולראות מהות התורה שנתלבשה בדבר ההלכה שנים אוחזין כו' וד"ל ומה שתלה זכ"י זו בשמחת חתן וכלה כי היא ג"כ במדריגות גילוי המהות בשמחה גשמיות כנ"ל יש להעיר לענין ה' קולות ממ"ש ע"פ ובחמשה עשר לחדש השביעי חמשה על עשר כו'.

קיצור. ולכן זוכה לתורה שהיא המשכת עצם חכמתו ית' ג"ר דאבא ולכן נתלבשה בענינים גשמיים דוקא, ולכן נק' ה' קולות קול הוא גשמי, גם ה' קולות ה' פרצופים ה"פ קול גימ' פרת, בן פורת יוסף וגם פרת הוא דמעיקרא ונהר היוצא מעדן יובל שמו עלמא דחירו, (מה ששייך כאן תמצא לעיל דף י"ד ע"א ועיין ג"כ לקמן דף קב) ובכל זה.

מענין תף ע"ל סעיף ד' כתיב ותקח מרים הנביאה את התף בידה, פ' בשלח טו כ ובמא"א תאו ססעי' מ"ב תוף מצד הוד וע"י כן הכנעת לילית גימ' תף ויש לה תף מחנות עכ"ל והוא ביר"ק בשם מ"ע ערך בית המקדש סעיף ז, ות"פ מחנות שלה כמנין לילית, ושם עץ הדעת עם הכולל עולה ת"פ, ומעשה משכן מ"ח קרשים (שהם כנגד מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם

והם מ"ח אותיות שיש בייב צירופי הוי' כל קרש עשר אמות עולה ת"פ וכן במעשה בראשית ת"פ תיבות, ובירושלים היו ת"פ בתי כנסיות כמנין מלאתי זהו ותקח מרים את התף וז"ס ואקחה פת לחם עכ"ל, ובסידור האריוזיל ע"פ הללוהו בתוף ומחול פי' נצח, הללוהו במינים ועוגב הוד, וביאר דבריו בסידור מה שהתוף הוא בנצח כי הנה התוף בא בבחינת רעש גדול לעורר תגבורת חזיוק הלב בלבד כנודע והיינו בחינת הניצוח שבלב לעמוד בחזקה בל יפול לבו משום דבר והנה הגם שהנצח שרשו בקו הימין חח"ן כידוע מ"מ כלול הוא גי"כ מקו השמאל והוא בחי' הגבורות וע"כ הניצוח יש בו מבחי' תגבורת מהגבורה שבלב, ומה שצ"ל בחי' זו בשמחת חתן וכלה להיות כי חתן חות דרגא כמו המשכת התורה למטה, אשר עוה"ז הוא גשמי, ויש כמה מונעים על קיום המצות ועסק התורה, וצריך לעמוד נגד כל מונע, המונע השפעת התורה הנק' חתן וע"ז בא התוף לחזק הלב ולהגביהו, ועמ"ש מענין נצח בדי' למנצח על השמינית ובדי' והנצח זו ירושלים ומ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו' ולכן ע"ז מבטל כח הקליפות שאחיותם בנו"ה כנודע מענין ויגע בכף יריכו, ועיין מ"ש סדי' ועשית ציץ בענין והיה על מצח אהרן, ונצח קרוב לענין מצח, וכן לשמח את הכלה שתהי' בבחי' כלתה נפשי, צריך לזה נצח כו' וזהו הללוהו בתוף ומחול כו'.

ה' קולות איתא בפע"ח שער יוהכ"פ ה' פעמים קול גימ' פרת, וארז"ל פ"ט דבכורות דנ"ה ע"ב הוא פרת הוא דמעיקרא ובתוספת שם דהיינו ונהר יוצא מעדן קודם שנתחלק לד' נהרות, ואיתא במא"א אות ד' סעיף כ"ה ד' נהרות הם אר"א ז"נ, א"כ ונהר יוצא מעדן קודם שנתחלק לד' נהרות עכצ"ל שהוא בכתר, וכאמרם ז"ל יובל שמו והוא שער החמישים ואיתא דכתר הוא שער החמישים, וזהו הוא פרת, כי הוא זהו ע"ק כמ"ש בזה"ג תאזינו דר"צ ע"א אתה הוא בחכמה, הוא בע"ק, וזהו הוא פרת הוא דמעיקרא ר"ל בחי' הוא ה' אלקינו, וכמבואר ברבות שיש ה"פ הוא לטובה ה"פ הוא לרעה אית לן חד הוא דעדיף מכלהו, ולכן ע"י שמשמח את החתן זוכה לחמשה קולות גימ' פרת ר"ל לבחי' הוא פרת הוא דמעיקרא בחי' ונהר יוצא מעדן כנ"ל וזהו ע"ד עד יעבור עמך הוי' כו' והיינו ע"י שלעיל ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' שבחי' הוא דמעיקרא יבא בגלוי להיות בבחי' זה.

ראפ"ל שמחת חתן וכלה זהו עצמו ענין והיה שהוא לשון שמחה, כי הנה מה שצריך לשמח את החתן, ולמה לא ישמח בעצמו בלקחו זוג (מבואר בלקי"ת פ' ראה בדי' וכל בניך ספ"ג) הוא לפי שצ"ל ע"כ יעזוב איש שהוא ז"א בחי' ואו של שם את אביו ואמו שהם חו"ב י"ה של שם, ולכן נק' חתן חות דרגא, וא"כ הוא ירידה מבחי' קדש העליון ששם התגלות ע"ק, להיות נמשך בבחי' קדוש בוא"ו, אשר בבחי' זו באתי לגני אחותי כלה אכלתי כו' משא"כ באתריה לאו אורחא למיכל והיינו ז"א כשהוא בהיכלות אר"א (כמ"ש במק"מ פ' פנחס דרמ"א ע"ב בשם ותירץ מורינו ז"ל), גם ירידה זו נק' מי ברא אלה מ' פרסא מפסיק כו' ולכן צריך לשמחו, ושמחה זו שלעיל יתעלה ז"א במקום א"א שלמעלה מאר"א כמ"ש הרמ"ז תולדות קליה ע"פ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' וזהו עצמו ענין והיה שבחי' ר"ה

קודמין ליה, וגם כי ייה רית ישמחו השמים הרי השמים נק' ועמידם לעד בחי' עומדים אבל ויה רית ותגל הארץ שם נק' מהלכים (ע' בת"א פ' וישב בד"ה ונתתי להם מהלכים בין העומדי') וכנ"ל דחוג אר"א זהו מחיצוני' חכמה אבל חוג ז'ינ כו' כנ"ל ועיין בכ"ז בת"א פ' יתרו ד"ה זכור את יום השבת דרוש הראשון בסופו בענין חכמות בחוץ תרונה שע"י המשכות התורה למטה בחי' בחוץ עי"ז תרונה יבוא לבחי' רננא דאורייתא ובלילה שירה עמי. ועמ"ש בפסוק באתי לגני בלק"ת בשה"ש ומ"ש ע"ז אצלי בבוך שה"ש וחמש מגלות ע"פ באתי לגני, ועמ"ש מענין באתריה לאו אורחי' למיכל לקמן בד"ה והי' לכם לחקת עולם דף ריד רטו וע"פ את קרבני לחמי בבוך זה ח"ב מדף ק"ד עד דף ק"ט ולכן צריך לשמחו על ירידה זו. והיינו כי הירידה צורך עליה שלעיל גם בעוה"ז יהי' בחי' העוה"ב שאין בו לא אכילה ולא שתייה.

לד"ה תחת אשר לא עבדת

תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ועבדת את אויביך, בדרוש שבת פ' תולדות תקס"ב שאמר ע"ז כ"י מ"ח ז"ל כי העבודה וההעלות מ"ן כשהוא בשמחה הוא בחי' ביטול היש גמור שבתפלה שלא ירגיש כלל לאור וחיות מה שנתפעל בלבבו באהבה אבל כשאינו בשמחה ירגישנו מאד (הפך מענין לא מחזיק טיבותא לנפשיה) ומזה נמשך ועבדת את אויביך עובדי גלולים בבל מדי, גלות השכינה בהשרים של עו"ג להשפיע בבחי' אחריים, שהם בבחי' יש ודבר נפרד, ואין זה אלא מפני העדר השמחה בעבודת ה', אבל השמחה שהוא ביטול ההרגשה מעורר למעלה כן בחי' שלמעלה מעה"ד טו"ר ההרגשה ראו מ"ה, ואז לא יתייצבו הוללים לנגד עיניך פי' עיניך הוא למעלה מן התחלת עה"ד טו"ר שהוא מחציו ולמטה, התגלות המדות חו"ג וכו' כמ"ש במ"א ע"פ ויקרא האדם שמות כו' ושם לא ייתצבו הוללים כי אין להם אחיזה עדיין כי למעלה מבחי' הרגשת השפע אין מקום לבחי' קליפה דאצי' עכ"ל וי"ל המשכה זו לא יתייצבו הוללים לנגד עיניך ע"י העבודה שגורמי' הראיני את מראיך השמיעיני את קולך והיינו ע"י כי קולך ערב ומראך נאוו כשהוא בשמחה וטוב לב כו'.

ע' מענין שורש יניקת הקליפות דאצי' בלק"ת פ' תזריע בדרוש אם בהרת קדמה כו'. מענין שהשמחה גורם ענוה וביטול בד"ה שוש אשיש בה'.

ב) **ע'** באג"ה סי' י"א ד"ה להשכילך בינה, השמחה באה כשהוא בבחי' ביטול, וכלא חשיב, משא"כ העצבות כו', וע' במד"ר פ' ואתחנן בתחלתו, דרפ"ח ע"ב, (שהוא פ"א ד') מכאן אתה למד שאין לבריה אצל בוראו כלום כו', ובמד"ר פ' ויקרא פרשה ד' דקס"ט ב' (שהוא דף ה' ד') ע"פ כל עמל האדם לפיהו קהלת ו' ז' מה שסיגל אדם מצות ומעשים טובים אינו מספיק להבל היוצא מפיו כפי' המ"כ אינו מספיק לתשלום גמול להקב"ה על ההבל שנתנו הקב"ה בתוכו ומשתמר בו ויוצא ונכנס, ולכן כשיתבונן בזה יהי' לעולם

בשמחה וע' בחי' שער חשבון הנפש. חשבון י"ח וכ"ז ובפרט השמחה ממה שזכה בריה שפלה ואפלה לקבל תורתו ית' וע' בחי' שער הבחינה ספ"ה (דכ"ו ע"ב) והגדולה שבטובות כו' התורה הנתונה כו', וע' בסש"ב פ' מ"ח מ"ט בענין האהבה כמים הפנים, ולכן העבודה צריך להיות בשמחה וטוב לבב ולקבל עומ"ש בשמחה דוקא בזה ניכר שהוא עבד לו ית' ומבין גודל הענין שצ"ל שמח מאד על שזכה להיות עבד להקב"ה משא"כ כשהוא בעצבות כו' ולכן נק' כנס"י גפן ממצרים תסיע, שהוא יין המשמח אלקים ואנשים שהעבודה צ"ל בשמחה דוקא וזהו בחי' גפן. ויין המשמח זהו יינה של תורה.

לדי' דבר גו' קדושים

דבר אל כל עדת בני' ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' פסוק זה נזכר במדיר' ויגש פ"צ ד"ק ע"א, וכאן פ' קדושים ס"פ כ"ד, ובפ' תצוה פל"ח קרוב לס"פ, ובזח"א ויחי דרל"א א', ח"ב יתרו פ"ט א', ח"ג תנריע דמ"ג א' ע"פ אין קדוש כהו"י כו' ע"ש, קדושים ד"פ סע"ב, ודפ"א א'.

כתיב והי' הנשאר בציון והגותר בירושלים קדוש יאמר לו, בישעי' סי' ד' ג', וארז"ל פ"ה דב"ב דע"ה ב' א"ר אלעזר עתידין צדיקים שאומרים לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה שנאמר והיה הנשאר בציון וכו' ופרש"י מלאכים יאמרו, (הגה ועיי' בכלי פז בישעי' במקומו שהביא בשם הרמ"ק שהקשה איך יתכן זה שיאמרו קדוש לפני הצדיקים כדרך שאומרים לפני הקב"ה שהוא דבר שאין השכל הולמו, ותירץ ע"י שהנשמות יתעלו ויוכללו במדת צדיק וצדק שהוא יסוד ומ', א"כ הקדוש שיאמרו המלאכים לפני הקב"ה זהו ג"כ אומרים לפניהם כיון שנכללו בעצם הספירות, וזהו דוחק גדול, וגם בחנם נדחק דהכתיב כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, בפ' בלק כג כג ופרש"י שמחיצתן לפני מלאכי השרת והם ישאלו מהם מה פעל אל, והוא מהמד"ר שם פ' בלק דרע"ט ג', וע' בת"א סד"ה וקבל היהודים פי' שיאמרו לפניהם קדוש ע"י שיהיו כל ההמשכות מלמטה למעלה והיינו כמ"ש בלק"ת פ' צו בדי'ה ואכלתם אכול בפי' אשר עשה עמכם להפליא שתהיה המ' כנ"י עטרת בעלה וע"כ עתידים צדיקים כו' והוא כענין והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני וכמ"ש מזה בבה"ז פ' חקת, קיצור מההג"ה, מה שהקשה הרמ"ק ותירוצו דוחק, והענין ע"י שתהי' א"ח עט"ב ע' בהביאר שע"פ כי על כל כבוד חופה בטופו, ולכן יהיו ההמשכות מלמטה למעלה וכמ"ש ג"כ בלק"ת בשה"ש בדי'ה קול דודי גבי ומקפץ על הגבעות, וזהו ענין שיאמרו לפניהם קדוש, וזהו ענין והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו' עכ"ה).

ולהבין זה הנה איתא במדיר כאן ס"פ כ"ד בענין ג"פ קדוש, ר' אבין אמר משל לבני מדינה שעשו ג' עטרות למלך מה עשה המלך נתן בראשו אחת ושתיים בראשם של בניו כך בכל יום ויום העליונים מכתירין להקב"ה ג' קדושות נותן בראשו אחת ושתיים בראשן של ישראל הה"ד דבר אל כל עדת בני קדושים תהיו, וגומר ופי' המ"כ דכתיב כי קדוש אני הרי שלא ייחד לעצמו אלא קדושה א', ולישראל נתן שתי קדושות קדושים תהיו והתקדשתם והייתם קדושים, (לרוקע הארץ י"ל כנ"י על המים מלאכים גוני ימא) ועיין מזה בשל"ה פ' קדושים הביא המדרש ואין מובן ביאורו בו, ולהבין ג"כ משארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, (ועיין מזה בלק"ת פ' אחרי בדי"ה כי ביום הזה יכפר, דרוש הראשון פ"ב ושם פי' שהם ג' בחי' מחודמ"ע שהן בחי' בראתו יצרתו אף עשיתו, וס"פ שלח בד"ה וישלח יהושע פי' שכמ"כ ג' פעמים קדוש הוא להמשיך קדושתו בג' בחי' מחודמ"ע, וכן פי' בד"ה שבת שבתון פ"ב ועיין עוד מענין על שלשה דברים העולם עומד בלק"ת פ' שלח בד"ה אני ד' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ דרוש השני פ"ה, ובשה"ש בד"ה לבבתי אחותי כלה פ"ג, ובת"א פ' בשלח סד"ה או ישיר משה ובנ"י).

קיצור. ענין קדושים תהיו והיה הנשאר בציון, עתידים צדיקים כו', משל לבני מדינה שעשו ג' עטרות כו', ענין על שלשה דברים העולם עומד, וקיצור מההג"ה עיין לעיל.

(א) **לד"ה** קדושים תהיו דתקס"ב, מענין הג' עטרות עמ"ש סד"ה אם כסף תלוה שי"ל שגם העטרה שלקח לעצמו זהו בשביל קיום ב' העטרות לבניו כי תכלית הבריאה רק כי חפץ חסד הוא, אלא דלא סגי בלא"ה שיהי' שכר ועונש והיינו ע"י שיוכלו להוסיף כח באצ"י וכן להפך כו', והעטרה שלעצמו זהו שיהי' כתר המחבר א"ס עם האצילות ועי"ז יהי' שיכבשו רחמי את כעסי ואתנהג עם בניי לפנים משוה"ד, נמצא זהו ג"כ כדי שיתנהג כו', וזהו עשה רצונו כרצונך והמכוון כדי שיעשה רצונך כו' שיתן לכם ב' קדושות.

(ב) **לרוקע** הארץ יחירת יש ודבר נפרד, על המים יחוי"ע ביטול, בד"ה יו"ט של ר"ה שחל ל"ב, פ"א, זהו כל"ח עי"ד כי חסד חפצתי, שיהי' הגלוי למטה, שזהו ע"י ארץ דוקא, ועמ"ש סד"ה כי ההרים ימוש, ואף הזבח בכל מאדך קדוש הראשון שלעצמו עבודה, תכלית המכוון הוא הקדוש הב' והג' שהם חסד, לא מיבעיא מצות אלא גם התורה ותורת חסד עמ"ש בילקוט ע"פ הודו כ"ט כל"ח דקאי על התורה, וזהו עי"ד שהמלוי הוא תכלית המכוון וזהו כי חסד חפצתי ולא זבח כי חפץ היינו פנימיות הרצון, וזבח זהו ודאי ג"כ רצון עליון אבל החי' ופנימי' המכוון זהו החסד.

ג) גם כי חסד חפצתי כי החסד נמשך מצד הביטול כמו אברהם ע"י ואנכי עפר ואפר כו' ולכן חסידות וענוה הם א' ויש מ"ד ענוה גדולה ויש מ"ד חסידות גדולה דהא בהא תליא, וא"כ הביטול גבוה מהזבח שהוא העלאה באהבה ורשפי אש כו'.

ד) אבל מים חיים זהו ענין החכמה מאין תמצא שגבוה הרבה מבחי' ים המלח כו', ולכן והנותר בירושלי' קדוש יאמר לו כי והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים ואפשר לומר שזהו ענין עתידים צדיקים צדיק וצדק שיהיו במדרגות אר"א ע' זח"ג דף ז', ע"ד ביום ההוא יהי' ולכן יאמרו לפניהם קדוש כי קדוש זהו ההמשכה מאר"א לחגית ג"פ ק' ההמשכה בג' בחי' חגית ולע"ל שיהיו צדיקים במדרגת אר"א כמ"ש ע"פ צדיק כתמר יפרח כארו בלבנון שהוא יסוד אבא, ע"כ יאמרו (*).

פ' קדושים תהיו נאמרה בהקהל דהיינו מ"ש דבר אל כל עדת בני יובן עפמ"ש בדי' ויקהל משה את כל עדת בני דתקס"ו, כי הגה בבי"ע נעשה הפירוד ורבויה ההתחלקות, ומשה שממשיך בהם דעת גורם שיהי' בחי' אסיפה והתכללות יחד וזהו ויקהל משה, ואו הם ואגודתו ועי"ז דוקא הבונה בשמים מעליותיו.

עמ"ש מענין קדושים תהיו, בספר ויקרא.

עמ"ש בדרוש עיר ומגדל דהפלגה שפי' מהרמ"א שהם בקליפה נגד מה שבקדושה הוא ציון וירושלים. העיר נגד ירושלים והמגדל נגד מגדל דוד הוא ציון.

וע"פ הנ"ל יובן ענין בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זה מ"ת די"ל הלא אדרבה ארז"ל שקשרו להם שני כתרים אחד כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, אי"כ נתן הקב"ה כתרים לישראל וכאן מבואר להפך שכניי עטרו עטרה להקב"ה, והענין כי זהו ע"ד שנתבאר במאמר המד"ר קדושים פכ"ד לבני המדינה שעשו ג' עטרות למלך נתן א' בראשו והיא העטרה שעטרה לו אמו ושתיים בראש בניו זהו השני כתרים הא' כנגד נעשה והב' כנגד נשמע, וע' מענין נעשה ונשמע בת"א בדי' וקבל היהודים, ובשליה פי' שהם תשב"כ ותשב"ע"פ, ויש להקדים עוד דענין העטרה שנתן בראשו, זהו ג"כ בשביל השתים שלבניו, כי באמת מצד עצמו הרי אם צדקת מה תתן לה, זה שיהי' אתעדל"ע נמשך ע"י אתעדל"ת זהו נמשך מפני שכך עלה ברצונו ה"ס מחשבה הקדומה והוא א"ק כמ"ש אדמיו ז"ל בדי' לרוקע הארץ על המים ועמ"ש מזה בת"א ר"פ לך לך בדי' ענין לך לך די"ט סע"ד גבי אלא שמתחלה אף אם הי' עושה לא היה ממשיך כלום ולא הי' נוגע ליחוד עליון כו' ע"ש והיינו עד שנתגלה אור הכתר שמשם נמשך הכח להיות באתעדל"ת אתעדל"ע וכן נת' בדי' זכור ושמור בדבור אחד נאמרו שזהו ענין מ"ת שאו ניתן הכח, ובדי' ביום השמע"צ וכר' וימינו תחבקני

(* נחתך מהגליון.)

פ"ב גבי אשר נשבעת לאבותינו, וזהו גק' עושין רצונו של מקום כמיש בדיה בכיה בכסלו, וזהו נמשך עיי בכל מארך כי בכל מארך גק' ערשמ כדמוכח בברכות רפ"ו כמיש במ"א, וכמ"כ ענין שהקדימו נעשה לנשמע זהו כמו בכל מארך ע' בלקית בשהיש בדיה צאינה וראינה, דרוש הראשון פ"ד, ולכן זה שהקדימו נעשה לנשמע זהו בעטרה שעטרה לו אמו ועייז אחיב ניתן להם ב' כתרים, והנה ענין הכתרים זהו שהכתר ממוצע ומחבר כו' כמיכ מחבר גלוי אלקות בנשמות ע"ד מזלי' חזי וע' בפ"י הרמ"ז פ' תולדות דקליה בענין ועטרותיהן בראשיהן ועמיש בישעי' סס"ו ליה ע"פ ופדוי ה' ישובו.

וזהו צאינה וראינה וכר' בעטרה, כי הב' כתרים שניתנו להם הם מבחי' כתרים דחינ' שהם נעשה ונשמע, אבל בבחי' עטרה שעטרה לו שהיא א"א כתר דאצי' למת"ב, רק בעת שיש עליות העולמות כמו בשבת ויר"ט אזי נאמר צאינה וראינה בעטרה שעטרה לו אמו כמיש מזה במק"מ פ' תרומה דף קל"ד ע"א יעריש, וזהו ע"ד מיש רשי' בחומש פ' בחקתי ע"פ והתהלכתי בתוכם עתיד הקביה לטייל עמכם בגי'ע, והטיל זהו ע"ד עליות העולמות, וע' בהרמ"ז ר"פ שמיני.

לדה להבין קושיות התוכנים

באיוב סי' כ"ז, נוטה צפון על תהו תולה ארץ על בלימה ות"י דמתח צפונא על למא, זקף ארעא עלוי מיא מדלית מדעם דסמיך לה עכ"ל. ואיב פ"י בלימה היינו מדלית מדעם דסמיך לה וכפרשיי על בלימה אין כלים ביסוד כי הם עומדים באויר על חזק זרועותיו של הקביה עכ"ל. ור"ל לפיז בלימה בלי מהות כלומר אין שום דבר יש ומהות שיסמוך עליו אלא עומדת באויר, ומיש רשיי על חזק זרועותיו זהו פ"י ומתחת זרועות עולם בפ' הברכה וכן תרגום יונתן שם אדרע גבורותיו סביל עלמא וכן הוא בגמ' פ"ב דחגיגה דייב ע"ב תלויה בזרוע של הקביה שנאמ' ומתחת זרועות עולם, ורבינו ז"ל בביאור הראשון ע"פ יונתן בחגוי הסלע בלקית בשהיש ושם פ"ד פ"י שזהו בחי' סוכ"ע והוא בחי' כתר שמתחיל באות כ"ף שהוא מל' כף היד שנק' כן ע"ש שמקיף בה הדבר כו' כמיכ בחי' מוח' הקדומה מקפת כל ההשתל' דאבי"ע והם מוקפים ממנה לכך גק' כ"ף והו ומתחת זרועות עולם עדימ זרוע וידו הכפופה שמקפת העולם בכל צד כו' ע"ש. ואיכ לפיז פ"י על בלימה הוא הכתר שהוא דוקא גק' בלימה בלי מהות משאיכ חכמה גק' כח מיה שהוא בחי' מהות כי מה הוא לשון מהות, אבל בחכמה נאמר והחכמה מאין תמצא ולא שהיא עצמה אין, כן פ"י רבינו ז"ל בביאור ע"פ למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי פ' שלח תקס"ח וע' בס' מגיד אות כף שהעיר מפסוק כף אחת עשרה זהב, ופ"י כף היא המל' שמקבלת מע"ס ויש לפרשו ג"כ על הכתר וכמיש במ"א ע"פ אנכי ה' אלקיך דההפרש בין אני לבין אנכי הוא תוס' אות כף הרומז על הכתר, ומיש דכף הוא כף הדמיון בחי'

כה הנה גם בכתר שייך בחי' זו שהרי הכתר נק' איס ע"ד אדמה לעליון כר' ע' זח"ג ס"פ פנחס דרנ"ח סע"א.

(ב) והנה במצ"ד כאן ע"פ על בלימה על דבר שאין בו ממש כי כל העמדת הכדור הארצי לבל יתקרב לפאה מן הפאות הוא בעבור כי כל חלקי היסוד משתוקק ליסודו והרי כל כדור הארצי נשען על נקודת המרכז היא אמצעיית הכדור נקודה שאינה מתחלקת עכ"ל.

(ג) ורבינו ז"ל באמרותיו לבניו יום ג' פ' בלק שנת תקס"ב אמר זה דבריו להבין . . ואח"כ בדיבורו (נדפס לעיל ע' רצ"ג).

קיצור. גלגלים שרשם מבחי' עיגולים ובהעיגול אין בו מעלה ומטה כי מקיף הראש חרגל של התלמיד בהשוואה אחת ובה ויבן קושי' הנ"ל שכיין שהט' גלגלים דעשי' שרשם הוא מבחי' עיגולים שאין שם מעלה ומטה ואין שייך שם בחי' מקום שהוא מעלה ומטה מזורח ומערב כר' וכמ"ש הנה מקום אתי. ולכן אינם נופלים אותן בניא שהם כנגדינו למטה כי הם אינם נק' רגליהם למטה שהרי הרקיע שעליהם אינו בחי' מטה אלא הוא בבחי' מעלה בהשוואה א' עם הרקיע שעלינו והארץ דשם הוא בחי' מטה לגבי הרקיע שעליה, אך כפי בחי' ישר שהוא בהורגה מעלה ומטה ראש וסוף אצלינו הוא המעלה כי אצלינו נתגלה אלקות יותר שהרי א"י ועשר קדושות בהמ"ק וקבלת התורה היא אצלינו (ה') והיינו כי הרקיע והגלגלים הם מבחי' עיגולים אבל הארץ היא מבחי' ישר ולכן בארץ שייך מעלה ומטה ואצלינו הוא המעלה וע"כ הגילוי אלקות מ"ת ובהמ"ק השראת השכינה היא אצלינו כר' כמו עיקר הנשמה היא במוח * ואעפ"כ כיון

עיקר הנשמה היא במוח : מוצתק בזה קטע ממכ' כ"ק מרי"ח אדמור"ר (נדפס בס' המאמרים תשי"ח ע' 236) ביאור ע"ז :

הנה הוד כ"ק אאדמור"ר הרה"ק צ"צ בבאורו תירוץ רבינו ז"ל על שאלת התוכנים, הוסיף מלות אחדות, כמו עיקר השראת הנשמה הוא במוח. כוונתו בזה, כשם שבגוף האדם הרי כל הגוף חי מן הנפש, ומ"מ עיקר השראת הנשמה הוא במוח, כן בזה. דא"י ועשר קדושות בגין ביהמ"ק ונתינת התורה הרי כולם ניתנו בארץ דוקא ולא בשמים, אי"כ מעלת הארץ טפי ממעלת השמים, דהגם שהשמים הם רחנים יותר, מ"מ הנה בזה יש יתרון בארץ לגבי השמים, והוא ע"ד ההפך שעושה רבינו הגדול בס"ש פל"ו בין עה"ז התחתון לעולמות העליונים, דהגם שהם רחנים באין ערוך לגבי ארץ הלזו הגשמית, מ"מ הנה התכלית הוא עה"ז התחתון דוקא, כן כאן, וכל אלו המתנות דא"י כר' ניתנו בארץ דוקא, ומאחר שניתנו בארץ שהיא מקבלת מבחי' ישר, והיושר הנה לא זו שהוא בהתחלקות מדרי' דוקא לכד, אלא דגם הקירוב הוא מעלה והיריחוק חסרון, אשר לפ"ז ה"י צ"ל הבדל עיקרי בין שני חצאי הכדורים שבכדור הארץ, שהחצי שבו א"י וכ"י מובדל בערכו מהחצי השני, וע"ז בא ביאור רבינו שהוא כדוגמת מקום השראת הנשמה שהיא במוח, והיינו דכל הגוף חי מהנפש, רק שהשראת הנשמה בעיקרה הוא במוח, אבל כל הגוף חי מהנפש.

מצד הגלגלים אין שייך מעלה ומטה אי"כ גם בני אדם שנגד כפות רגלים
הנה שם הרקיע והארץ הוא מעלה ומטה כמו כאן (כר).

ה) והנה בנמ' ספ"ו דתולין דפ"ט ע"א ואמר רבא ואיתימא ר' יוחנן אין העולם
מתקיים אלא בשביל משה ואהרן כתיב הכא ונחננו מה וכתוב התם
תולה ארץ על בלימה. ופרש"י תולה ארץ על זכות אותן שנחשבו בלי מה.
ולכאורה הרי פי' בלימה היינו שאינו מה ור"ל שאינו שום מהות כמובן מהתיי
ורש"י דלעיל סעי' א' וצ"ל דפי' ונחננו מ"ה היינו ג"כ שאינו נחשב לכלום ואינו
שום מהות ובפי' המלות זרות בהקדמת ספר מורה נבוכים אות המ"ם כ' מהות
שם דבר נגזר ממה שהוא מלת שאלה על אמיתית הדבר מה היא שאלה ראי'
אחר מציאת הדבר כלומר ישותו כלומר אמיתית מציאותו וזה מהותו עכ"ל. אי"כ
לדבריו מה הוא בחי' מהות אך עכ"ז יש ב' פירושים בענין מה הא' משמש
לגדלות הדבר כמו מה רב טובך אשר צפנת. הב' לקטנות כמו מה ה' אליך שואל
מעמך כ"א כו' וכן מה פשפשת. מה ידעת. ואי"כ אף שהוא איזה מהות אבל קטן
מאד ונחשב לאין כמו מה אנו מה חיינו מה חסדינו מה צדקותינו כו' הלא כל
הגבורים כאין לפניך ואי"כ אף שהוא מה ואינו בלי מה ממש שה"ע בלי מהות
כנ"ל שזהו בחי' אין שהוא הכתר כמשל שאינו כלל מהמזות דע"ס וכן העיגולים
שאר בהם מעלה ומטה כנ"ל ס"ד י"ל זהו בלי מה בלי מהות שהרי בחי' מהות
נופל על בחי' מקום משא"כ בחי' שאינו בגדר מקום גשמי' ורוחני' נק' בלי מהות
וזהו תולה ארץ על בלימה. אמנם מ"מ גם מי שהוא מהות אבל הוא כאילו אינו
וזהו ונחננו מה דמשה ואהרן לכן הוא מעורר בחי' בלי מה ממש וכן מצאתי
בדברי רבינו ז"ל בביאור ע"פ למען תזכרו ועשיתם וז"ל הנה להבין ההפך בין
תורה למצות יבין ע"ד הפסוק והחכמה מאין תמצא שהחכמה בעצמה אינה קרויה
אין אלא שמאין תמצא וכמ"ש בזהר פ' שלח דקנ"ח ע"ב ע"פ היש הוי' בקרבינו
אם אין דהוי' הוא בחי' חכ' ואין הוא הכתר דמשמע שבחי' חכ' אינו בחי' אין.
והענין כי אין הוא בחי' עצמיות הכתר המרומם לבדו ונק' בלי מהות (ה' ע' בת"א
פ' וירא בד"ה פתח אלי' שהחכ' דאצי' הוא שרש לחכ' דבי"ע כערך אין לך
עשב מלמטה שאין לו מזל כו'. משא"כ הכתר ולכן נק' בלי מהות ע"כ) ולכך נק'
אין משא"כ החכ' הוא בחי' גילוי (ה' אי"כ הוא בחי' מהות שיכולים לומר עליו מה
הוא היינו מהות חכ' ע"כ) אלא שהוא גילוי האין וזהו מאין תמצא ר"ל מציאת
האין שבא לידי גילוי (ה' ונמשך מהכתר רק מבחי' שערות עדי"מ שאינו נוגע
להעצם ומבחי' זו יוכל לבא לידי גילוי ע') ולכן נק' כח מה שהוא בחי' מהות
כו' משא"כ הכתר הוא בחי' אין כנ"ל להיות בחי' העלם וע"כ נק' כתר מלשון
כותרת שה"ע מקיף לפי שאינו בבחי' התחלקות מעלה ומטה כו' עכ"ד. ומשה
ואהרן שהם מבחי' חכמה כח מה וזהו ונחננו מה שהוא עכ"פ מהות הביטול
בתכלית ולפי הנ"ל זהו גילוי האין ע"כ עליהם העולם מתקיים שעיקר קיומם
העולמות הוא מבחי' בלי מה שהוא אין כתר כנ"ל והוא נמשך ע"י ביטול
החכמה כח מ"ה כו'.

הערות וציונים

הערות הבאות לקמן — עיקר מטרתן לציין אלו הדרושים שכבר באו בדפוס בתורא, לקרית וכו' או שנמצאים גם בביבלאך אחרים בתוספות הערות וציונים.

בהענינים המובאים בספר זה — יכול הלומד להסתייע במפתח הענינים שנדפסו בסו"ס התניא, תורא לקוטי תורה ועוד.

שורה	עמוד
בתורה כ	א
<p>(תקס"ב) : תיבה זו — בלי החצאי ריבוע — היא בכתיב הצי"צ. כי ביום הזה יכפר : ראה לקרית פ' אחרי ד"ה זה (הראשון) ושם בשינויים ובתוספות הערות וכו'. בפירוש המלות להצי"צ (רסד, א) נדפס ביאור, קיצורים וכו' על דרוש זה. (שם מביא שתי נוסחאות¹) במאמר זה).</p>	
עצמם	ב
<p>(רצון.. קדש) : כ"ז נכתב בצד הגליון, וראה שאינו כתיב הצי"צ.</p>	
מי	ה
<p>מי כמוך כו' : קטע זה לא נמצא בפיה"מ הנ"ל. בביבל זה בא קטע זה בהמשך אחד למאמר הקודם — בלי סימני הפסק כלל. וראה לקרית פ' אחרי הנ"ל (כו, ב).</p>	
להבין	יא
<p>להבין מה שמצינו כו' : קטעים ממאמר זה נמצאו ג"כ בכרך שמות ח"ג בכתיב של הצי"צ בדי"ה ויתן אל משה בתוספות הערות וכו'.</p>	
יובן	
<p>משל התלמיד כו' : בכרך הנ"ל כותב הצי"צ : "ערי"מ מה שהרב .. הרב ממש, משל זה ג' שהוא של מו"ח זיל".</p>	
הנהגה	יג
<p>מעשה .. הנ"ל : ראה לעיל ע' ז ואילך.</p>	
המניד	
<p>המניד שיוזכרו לק"ה : הכוונה להב"י, וראה בס' מגיד מישרים ר"פ בראשית סדי"ה הלא לך למנדע. ופ' אמור ד"ה אח"כ אמר לי. ופ' בחוקותי ד"ה ביום הנזכר ובכ"מ.</p>	
אנכי	
<p>אנכי אנכי : מאמר זה נדפס גם בקונטרס מאמרי חדש אלול היחשכ"ג. וראה לקרית נצבים מה, ד.</p>	
דהנהגה	
<p>אני .. מצרים : לא מצאתי לי זה. ואולי צ"ל : אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים (במדבר טו, נא).</p>	
עיקר	יד
<p>אני לאנכי : ראה ג"כ לקרית שה"ש לה, ג. בבין שמות ויקרא ב' להצי"צ ד' צב ואילך.</p>	
ואנכי	
<p>שמואל .. נענש : בספרי לדברים (א, יז) מדרש שמואל ויל"ש לש"א (ט, יט) : א"ל הקב"ה אתה קורא עצמך רואה אני מראה שאין אתה רואה — דכשוסו אינו מובן למה נענש ע"ז שהרי "לנשיא היום יקרא לפנים הרואה" (שם, ט, ט).</p>	

(1) כי כמה כותבי "הנחות" היו אז, ומהם : כ"ק אדמו"ר האמצעי, הצי"צ, המהר"ל (אחי אדה"ז), ר' משה (בנו של אדה"ז), ר' מנחם רייזעס — כמובא בשיתות ומכתבי כ"ק אדמו"ר (מהור"צ) ג"ע.

הערות וציטוטים

ש"ד

שורה	עמוד
<p>שז"א . . מקור חייס : בכ"מ שזהו מ' או כתר (ראה לקו"ת ויקרא ג' ד ובכ"מ). אבל במאו"א (מ, נג) : ומקורין הם . . או ו"ק ד'א שבוי"ק דנוק'. וראה ג"כ זח"ג (לה, א) כמה פי בפסוק זה.</p> <p>הנקרא אין ואני : לקו"ת במדבר מז, ג ובכ"מ.</p> <p>אמנס . . הוא הסובב : בארוכה — בדרושים המבארים הדרגא דלמעלה מממלא וסובב.</p> <p>כי עמך הסליחה : ראה עטרת ראש ד"ה זה ושם — בהרחב הביאור.</p> <p>החזרת . . ובוהו : ה' צ"ע.</p> <p>זהו . . המנורה : כ"ז הוא הגהת הצי"צ, וכן לקמן, ראה פתח דבר בתחלת הספר, מאמרים אלה נדפסו בתו"א ובלקו"ת.</p> <p>להבין כו' הני ט"ו : נדפס בסידור שער הסוכות ד"ה זה. ובכמה ביכלאך נמצא בתוס' הערות וכו' מהצי"צ.</p> <p>וכנ"ו בע"ח כי אין ואני אחד הוא : שמ"א ספ"ג וראה לעיל ד"ה אנכי אנכי. לקו"ת שלח (מז, ד).</p> <p>נז' בר"ם : ראה אנה"ק ד"ה בר"ם פ' נשא (קמב, א) ושם נתבאר בארוכה.</p> <p>השגת חכמי הגמרא בעולט האצ"י : להעיר מוז"ג רמד, ב : ורבנן דמתניתין ואמוראין כל תלמודא דלהון על רזין דאורייתא סדרין לי ונתבאר בהקדמת הרח"ו לשער ההקדמות עיי"ש (נדפסה בסוף קונטרס עץ החיים) בביאורי הזהר פ' וישלח, ועוד. וראה ג"כ ד"ה מה יפית, תשי"ט. — ומובן דאין לזה סתירה מכלל דלא בשמים היא. ועיי"ג"כ לקו"ת ס"פ תוריע.</p> <p>להבין ההפרש : נדפס בסי' מאה שערים (ל, ב).</p> <p>יקרח היא מפנינים : ראה דרך חיים ספ"ג (באמצע הפרק), וסכ"ה ואילך ביאור ארוך.</p> <p>כמי"ש בסי"א : ראה לעיל עמוד יג (ושם באו"א קצת).</p> <p>דרו"י : כ"ה בכתי"ק אדמו"ר האמצעי, ובכ"מ הגי' : דורד"י. משיב הרוח : נמצא ג"כ בבוך להבין מ"ש האריז"ל (קנה, א). וראה בונה ירושלים סי' ג.</p> <p>כי ביום הזה : נמצא גם בבוך באברויסק נומ. 61, ובבוך וישכם לבן — שמוסקין — בתוספות הערות וכו' מהצי"צ.</p> <p>ש"וכלו להוציא החיות וכו' : ראה תניא ספ"ז. מבוא לפוקח עוררים אות מה ואילך.</p> <p>מאשפות . . כמשי"ת בסי"א : מועתק בזה ד"ה זה מסי' שני המאורות (לבו, תרמ"ב) יז, א : מאשפות ירים אביון, כשהשפע לעי' שרים שהם נמשכים מפסולת מלאכים דבראיה או גקרא אביון ממני שהשפע המה נשמיות הר' יסודות הרוחני בגלגל הירח כו' והיא פסולת דפסולת חיים העליונים דבראיה כו' ונקראים אשפות כמו שבאשפה היא המזוהם שבעפר כו', ובכל ר"ח שיש עלי' למי' מעפר דבראיה כניל כמ"כ ירים האביון מאשפות דעשי' וד"ל.</p> <p>להבין עגולים ויושר : נמצא גם בבוך באברויסק נומ. 53. בבוך גן נעול — זיסלן (ת, ב) ביאור וכו'. וראה בונה ירושלים סי' קטז.</p>	<p>שז"א</p> <p>לגבי עצמו</p> <p>כי</p> <p>טז ויוכל זהו</p> <p>כ להבין</p> <p>כא שהמלי</p> <p>כח ולא</p> <p>דאצילות</p> <p>כט ל להבין יקרה</p> <p>לא לכך דרוד"י משיב</p> <p>לה כי</p> <p>לט בתשובה</p> <p>כו</p> <p>מו להבין</p>

הערות וצייונים

שמו

עמוד	שורה	
נא	ויספו	ויספו ענחים כו' : מאמר זה ושנים שלאחריו נמצאים גם בכרך יונתי — דוברוסקין (מו, ב ואילך). ושם בעמוד ז' ואילך ביאור רחב על ד"ה ויספו ענחים. בכרך ויקרא — בשלימות (תכנ, א). יפחדו : שם הגירסא : יפרדו.
נב	ממנו (ג)	הארזיל ע"י : שם : הארזי ז"ל לרוה"ק לגילוי אליהו ע"י. וראה תו"א תולדות (כ, ב).
נה	ואבינו	ואבינו אדם כו' : כ"ז המשך מאמר הקודם.
נו	כל	כל המשמח : נדפס באתהלך — לאזניא. נמצא בכרך כל המשמח — לאגער עם הגהות הצי"צ (ונדפס להלן ע' רצה).
		בכרך באברויסק נומ. 5) בוך סקאבלא יונתי — דוברוסקין — עם עוד הגהות ושינויים.
סב	והריחו	והריחו ביראת ה' : נדפס באתהלך — לאזניא. ונמצא ג"כ בכרך באברויסק נומ. 9 — עם הגהות הצי"צ רק לפ"א. בכרך יונתי — דוברוסקין, בוך סקאבלא — עם הוספות ושינויים.
סו	ואם	ואם בשדה : נדפס (בשינויים) באתהלך — לאזניא. ונמצא ג"כ בכרך להבין שרש עיני הפרסא (תני, א). בוך באברויסק נומ.
עג	להבין	17) וראה אוה"ת פ' תולדות ד"ה ויגדלו הנערים. להבין עניו כו' יה"ר : נדפס (בשינויים) באתהלך — לאזניא. ונמצא גם בכרך באברויסק נומ. 17. (אחרי מאמר זה ישנם שני עמודים פנויים)
עה	תחת	תחת אשר לא עבדת : נדפס שם. בכרך כל המשמח — לאגער (מה, א) הערות מהצי"צ, ונדפסו להלן ע' שה.
ס	זכר	זכר רב טובך : נדפס שם. וראה בסידור ד"ה זה (עד הפיסקא ועתה צריך להבין) בביאור יותר, נמצא גם בכרך באברויסק נומ. 17. ולהעיר שזהו מהמאמרים שאדהאמ"צ ה"י אומרם בתחלה בקיצור, מאמר זה וביאורו נאמרו בששה המשכים — באריכות יותר קצת מהנדפס (ראה "היום יום" ע' סג).
סא	התקשרות	19"י .. הנבזה כו' : בדי"ה זה שבאתהלך לאזניא (ע' רנג) הלשון : ופי' טוב נופל על לשון דבר יתר שאינו לפי המדה כמשל המלך. . בעצמותו או שיעשה [הנמצא כאן בתור הגהת הצי"צ — נמצא שם בפנים המאמר — בשינוי ל' קצת].
סד	הפועל	נחעשה הידוע כו' : אולי הכונה להרב המגיד ממעזריטש. ראה שער האמונה — לאדמו"ר האמצעי — ספכ"ז. ס' המאמרים תש"ט ע' 37.
	הפועל	שהפועלו ה"י בעין : צ"ל : שהפועלו ה"י סומא בעין, כנראה נשמטה בגכתיק התיבה סומא. ונמצאת בשער האמונה שם.
סז	לא	לא יחפוץ כו' : נמצא גם בכרך באברויסק נומ. 17. וראה לקי"ת מסעי (צ, א).
סח	ונשב	ונשב בנ"א : נדפס (בשינויים) באתהלך — לאזניא. נמצא גם בכרך באברויסק נומ. 17. ובכרך יונתי — דוברוסקין (סו, א) בביאור ארוך.
צג	התמוח	כלול המכה : צ"ל : כלול במזל המכה.
צד	מה	מה אנוש : נמצא בכרך באברויסק נומ. 17.
	עיני	ענין החלומות : נמצא שם.
צה	ויתן	ויתן לך כו' להבין שרשן כו' : נמצא גם בכרך "ויקרא בשלימות" (יו, א). באוה"ת לבראשית ובתורת חיים ס"ס תולדות בהרחב הביאור.

הערות וצינונים

שמו

שורה	עמוד	שמו
בעזיה	קד	להבין ענין נטילת ידים : גדפס בסידור שער ברהמיז דיה זה. וראה דרך חיים שער התמלה פניז, דרך מצותיך מצות גטי. (עי' מענין .. עקב) : הגהה זו מהצ"צ נכתבה בראש המאמר.
להבין	קח	להבין כו' אן אל הפרוכת : גדפס בביאורי הוהר וישב דיה זה. וראה ג"כ דרמ"צ מצות איסור בעלי מומין.
להבין	קיב	להבין להבין כו' ובגפן שלשה שריגים : בביאורי להצ"צ (קנט, א) הגהות למאמר זה.
ויחי	קכה	ויחי יעקב : נמצא גם בכרך באברויסק גומ. 4 וראה רשימות הצ"צ עה"ס ימים יוצרו (תהלים קלט, טז) וש"נ
וארא	קלד	וארא אל אברהם : ראה תו"א דיה זה. תו"ח דיה וידבר גוי וארא (צה, ב ואילך) ושם בהרחב הביאור. וראה ג"כ אוה"ת וארא ע' קמ.
עיבור	קמ	עיבור .. שלא : צ"ל : עיבור במצות מעשיות וגם האבות שקיימו כיון שלא. להשמיט הכוכב אחרי תיבת מעשיות וכן ההערה שבשולי הגליון.
בכת"ק (כהערה)	קמא	בשולי הגליון צ"ל : בכת"ק יש כאן סימן (עיגול) להגהיה, אבל ההגהה עצמה אינה ואולי טושטשה במשך הזמן. ומן הצד גרשם (ואולי זוהי ההגהה) : .. בירורי המדות דאצי... להבין ענין ששה קצחת : נמצא בכרך באברויסק גומ. 17. ראה אמרי בינה פתח השער פ"ג ואילך.
אורך	קמג	אורך ימים : נמצא שם. גדפס במאה שערים (כת, ב).
בסתרה	קמד	[וד"ל ומי] : בביכל זה נחתך כאן מהגליון והשלמנו עפי' הג"ל.
ויהי	קמה	ויהי בשלח : ראה דיה זה בתו"א ובתו"ח בהרחב הביאור. נמצא גם בכרך באברויסק גומ. 53. כאן חסרים שני עמודים והרבה תיבות, והשלמנו עפי' בוך באברויסק הג"ל, ונדפס כאן באותיות שונות מוקפות חצאי עיגול.
וידוע	קנ	וידוע וכו' : בביכל זה חסרה התחלת המאמר (ואולי זהו ביאור למאמר ויהי בשלח. ראה בתו"ח שם).
ואלה	קנג	ואלה המשפחים : בתו"ח דיה זה (תסז, ב) בהרחב הביאור. מאמר זה נמצא ג"כ בכרך באברויסק הג"ל, ובאשר בביכל זה (תקס"ב) חסרים שני עמודים והרבה תיבות, השלמנו החסר עפי' בוך הג"ל. ונדפס כג"ל.
ואתה	קסג	ואתה תצוה : ראה דיה זה בתו"ח ושם בהרחב הביאור.
דבר	קעד	דבר גוי קדושים תהיו גוי להבין שרשן כו' : גדפס בסו"ס דרך מצותיך בשינויים ובתוספות הערות וכו'. בכרך כל המשמח — לאגער (דף צג ודף קנ) נמצא עוד הערות מהצ"צ, ונדפסו להלן ע' שו.
להבין	קפג	להבין ענין גמ"ח : ראה דרמ"צ (קנט, א) דיה להבין בתו"ס ביאור. ונרשם עליו שבת פ' אמור.
דבר	קפה	דבר גוי ושבתה גוי להבין שרשן כו' : גכת"ק הצ"צ עם שינויים והערות — נמצא בכרך באברויסק גומ. 82 ונדפס גם בסו"ס דרמ"צ בשינויים ועם הערות וכו'.
לרוקע	קפד	לרוקע הארץ גוי ונחנ לתוספות ביאור כו' : גכת"ק הצ"צ עם שינויים והערות — נמצא בביכל באברויסק גומ. 82. ונדפס שם וכג"ל.

הערות וצייונים

ש"ז

עמוד	שורה
	בס' לק"א : הכוונה לס' לקוטי אמרים של הה"מ ממעוריסט. ראה בדרמ"צ שם.
82	בשעה שהקדומו : נמצא גם בבוך באברויסק נומ. 82 (לג, ב) בשינויים ובתוספות קיצורים הערות וכו'. וראה ג"כ ד"ה זה בלקו"ת במדבר.
רטו	דבר גוי' בהעלותך : ראה ד"ה זה בלקו"ת ושם עם שינויים והערות מהצ"צ. בבוך סקאבלא (שפג, א) עוד הערות מהצ"צ לד"ה זה. — וראה ג"כ ד"ה זה בתורה אור (למברג, תורה).
ריח	בסופה להוסיף : לגמרי
רכב	ויקח קרח : ראה ד"ה זה בלקו"ת, ושם עם שינויים ובתוסי' הערות וכו'. בבוך באברויסק נומ. 82 נמצא — בגוף כתי"ק הצ"צ — קיצור מאמר זה בתוסי' הערות וביאורים. בההערה, אחר תיבת הצ"צ, צ"ל : והכתב מטושטש קצת. וכנראה ל' : וידוע שחכ' שבמל' ..
רכט	מה טובו : ראה ד"ה זה בלקו"ת בשינויים ובתוסי' הערות וכו'. בבוך סקאבלא (שפה, ב) הערות גוספות מהצ"צ. וידבר גוי' ראשי' המסות : בבוך באברויסק נומ. 41 עם הגהות מהצ"צ.
רלא	שמע ישראל : ראה ד"ה זה בלקו"ת ס' ואחחנן (עם תוסי' הערות מהצ"צ). אמרי בינה שער הק"ש. בבוך סקאבלא (שעט, ב) נמצאת שורה זו : לתורה שמע ישראל שבת נחמו תקס"ב, יהי רציע עיי"ן ברמ"ז ח"ג דקמ"ד בהאר"ר נשא (והוא מהצ"צ).
רלו	להבין שרש הדברים : בבוך ויקרא — בשלימות (קמו, א) נמצא ביאור זה (עם תוסי' הגהות וכו') וכתוב עליו : ביאור על זאת החיה אשר תאכלו. ובמפתח שם נמצא כזה ג"כ והעבירו קו על תיבות אלו (זאת.. תאכלו) ובמקומן הוסיפו : ד"ה שמע ישראל דתקס"ב.
רמד	ועתה ישראל : נדפס בשערי תשובה ח"א (סט, ב ואילך). כי תצא : ראה ד"ה זה בלקו"ת תצא (הראשון). נמצא ג"כ בבוך באברויסק נומ. 54.
רנט	בההערה, בסופה : וכ"ה בכתי' באברויסק נומ. 54. להבין שרשי כו' : נמצא בבוך באברויסק הג"ל. בההערה הב' בתחילתה : בגכ"יק כאן.
רס	אחר תיבת להבין, צ"ל : (למה אנו). דנפל : גם בבוך באברויסק הג"ל לא נמצא ההמשך. הוא שם ס"ג וכו' : מכאן ועד סוף מאמר זה — כנראה חלק ממאמר ד"ה שני (ממעמקים קראתיך ז).
רע	וטהר : וטהר להבין ענין הציטוט : נמצא גם בבוך באברויסק נומ. 54, ומכתי' זה השלמנו החסר בביכל תקס"ב.
רעד	טהות : בכתי' באברויסק : גסות. כו' : שם : כזה.
רעז	על שנהצל : גם שם פנוי מקום תיבה אחת. להבין ענין נטילת לולב : נמצא שם והשלמנו החסר מכתי' זה. אחר תיבת כ"י צ"ל : (דעת).
רפב	אחר תיבת הטעם : (ה)התבוננות.
רפג	כשנולדה

10

הערות וציונים

שיח

שורה	עמוד
לשמוח רבנחש	רפד
ביום פי"א	רפה רצא
בשלח	רצב
להבין	רצג
כל כנ"ל הוא תמצא	רצה שג
מענין	
תחת	שה
דבר גוי קדושים : נעתק מבוך הנ"ל (צג, א) מגוכתי"ק הצ"צ. לד"ה קדושים : נעתק מבוך הנ"ל (קנ, א) מגוכתי"ק הצ"צ. באיוב . . נוטה צפון : הועתק מבוך באברויסק גומ. 44. נמצא גם בבוך סקאבלא.	שו שז שט
קיצור	שי

שמסתיים : בכת"י באברויסק אין מקום פנוי.

אחר תיבת ג"כ : (ד)חכמה.

ביום השמיני : ראה ד"ה זה בלקו"ת דרושי שמע"צ (פו, ג).
פי"א וכו' : כנראה — קיצור לד"ה וראא אל אברהם שבביכל זה (נדפס לעיל ע' קלד).

בשלח, פי"א וכו' : כנראה קיצור לד"ה ויהי בשלח שבביכל זה (נדפס לעיל ע' קמה).

להבין קושיית התוכנים : נעתק מבוך באברויסק גומ. 44.
נמצא גם בבוך סקאבלא. בספר המאמרים ה'תש"ח ע' 235 —
דאה שם בארוכה. קטע — בלי הגהות הצ"צ — נמצא גם
בבוך באברויסק גומ. 70 עם שינויים קלים.

כל המשמח : נעתק מבוך כל המשמח — לאגער (א, א).
יש להעיר . . כו' : כ"ז הוא הגהת הצ"צ בגכתי"ק.

מה . . ע"א : כ"ז הוא הגהת הצ"צ בגכתי"ק.

לעיל דף י"ד ע"א וכו' לקטן דף קב) ובכל זה : כנראה הכוונה
להביכל שם ה' דפים אלו מכורכים, כי ביכל זה — כל
המשמח — לאגער — הוא מלוקט מכמה ביכלאך.

מענין טף כו' : מכאן עד סוף המאמר — הוא בגכתי"ק
הצ"צ.

תחת אשר לא עבדת : נעתק מבוך הנ"ל (מה, א) מגוכתי"ק
הצ"צ.

דבר גוי קדושים : נעתק מבוך הנ"ל (צג, א) מגוכתי"ק הצ"צ.
לד"ה קדושים : נעתק מבוך הנ"ל (קנ, א) מגוכתי"ק הצ"צ.
באיוב . . נוטה צפון : הועתק מבוך באברויסק גומ. 44. נמצא
גם בבוך סקאבלא.

קיצור : הקיצור הוא לאות ד' שנכלל לעיל ע' רצג במאמר
אד"ה, מהפיסקא ד"ה והתירוץ האמיתי, ובכת"י קודם לתיבות
אלו : והתירוץ האמיתי ד) ורבינו ז"ל אמר שם כי התירוץ
וכו'.

רשימה קצרה ע"ד ביכל כתב יד „תקס"ב"

בוך כ"י מ"ח תקס"ב — כך רשם כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" בפנים הכריכה וכן מציין לביכל זה, בכמה דרושים, והוא כולל מאמרי כ"ק אדמו"ר הזקן (דשנת) תקס"ב, מתחיל ממאמר שבת שובה תקס"ב ומסיים במאמרים של חדש תשרי, (כנראה, דשנת תקס"ג).

הביכל כולו הוא גוף כתיב קדשו של כ"ק אדמו"ר האמצעי (1), ובכמה מקומות תיקן הצ"צ — בגוף כתיב — וכן הוסיף הערות והגהות.

על חצי העליון של פנים הכריכה ועל הדף (עמוד א') הפנוי שבתחלת הביכל ובפנים הכריכה שבסוף הביכל — נמצאים הערות וציונים מהצ"צ בגכתיב. בראש עמוד ב' של דף פנוי הנ"ל ישנן התיבות (בגכתיב אדמו"ר האמצעי?) כי ביום הזה יכפר.

הספר מחזיק סח דפים. גודלו 22 x 17½ סנטימטר. כל דף מסומן באותיות אשוריות.

דף יח, ע"ב, י"ט ע"א, מג ע"ב (שני שלישים התחתונים), סא, ע"א (שליש התחתון) ועמוד ב' — פנויים.

דף לד, לו, למ, מ, סביסו — חסרים.

(הדף שאחרי דף סא — נסמן ג"כ „סא").

הדף האחרון — סח, ע"ב — מסתיים באמצע המאמר (ד"ה ביום השמיני שלה) וחסר ההמשך.

ישנם עמודים של 34 שורות, של 54 שורות, של 60 שורות.

הערות כלליות:

הכתיב (האויסלייג) בביכל זה שונה הוא בכמה מקומות מכמו הרגיל, לדוגמא: תיבות בכל לבבך ובכל נפשך נכתב כאן מלא יו"ד לבבך, נפשיך; תיבת דצח"מ (דומם, צומח, חי מדבר) נכתב כאן כמה פעמים: דצמ"ח; דורדי' — דרודי' ועוד.

בתחלת המאמר כותב לפעמים „בעז"ה" ואח"ז — זמן אמירת המאמר, לפעמים תיבת בעז"ה באה אחרי זמן אמירת המאמר, ויש שכותב תיבת בעז"ה לבד ויש שגם תיבה זו לא נכתבה.

לכמה מאמרים יש ביאור המתחיל „להבין שרשן של הדברים" או „להבין בתוס' ביאור", ונראה ודאי שגם ביאורים אלה הם לאדמו"ר הזקן וכמו שנמצאו כמה ביאורים כיר"ב בתורה אור, ביכל „הנחות הר"פ ז"ל" ועוד.

1) כ"ק אדמו"ר (מהור"צ) נ"ע כותב בא' ממכתביו: בספר הנחות דשנת תקס"ב של הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי וכ"ק אחיו הרה"צ הר"י משה זצוקלה"ה בניג"מ ז"ע נמצא דרוש אחד מתחיל „להבין קושיית התוכנים".

וצ"ע אם כונתו לביכל זה או לביכל אחר. בביכל זה לא נמצא דרוש הנ"ל (קטע מדרוש זה — נמצא בבוך באברויסק גומ. 70 (בבוך זה נכרכו כמה עלים בודדים, ודרוש הנ"ל ביניהם)).

מפתח

פתח דבר מכ"ק אדמו"ר שליט"א 111

מאמרי אדמו"ר הזקן — תקס"ב

א.....	כי ביום הזה יכפר
יא.....	להבין כו' שדורות הראשונים
יג.....	אנכי אנכי
יד.....	כי עמך הסליחה
כ.....	להבין כו' הני ט"ו יום
כה.....	לאהבה את ה' אלקיך
כט.....	להבין ההפרש בין הלכות ואגדות
כט.....	וירח את ריח הניחוח
ל.....	יקרה היא מפנינים
לא.....	אשר קדשנו במצותיו
לב.....	משיב הרוח ומוריד הגשם
לה.....	כי ביום הזה יכפר, בסוכות תשבו
מ.....	בסוכות תשבו
מב.....	להבין כו' בענין התפלה
מו.....	להבין ענין עגולים ויושר
נא.....	ויספו הענווים בה' שמחה
נה.....	ואביוני אדם בקדוש ישראל
נו.....	אמת מארץ תצמח
נו.....	כל המשמח
סב.....	והריתו ביראת ה'
סו.....	ואם בשדה ימצא האיש
עג.....	להבין ענין הבקשה באמרינו יהי רצון
עה.....	תחת אשר לא עבדת
פ.....	זכר רב טובך
פז.....	לא יחפוץ כסיל בתבונה
פח.....	ונשב בגיא
צד.....	מהו אגוש כי תזכרנו
צד.....	ענין החלומות
צה.....	ויתן לך האלקים
צט.....	ולהבין שרשן של הדברים
קד.....	להבין ענין נטילת ידיים

קח	להבין כו' אך אל הפרוכת
קיב	להבין כו' ובגפן שלשה שריגים
קטז	כי נר מצוה ותורה אור
קכ	להבין שרשן של הדברים
קכה	ויחי יעקב
קכח	להבין שרשן של הדברים
קלד	וארא אל אברהם
קלו	להבין שרשן של הדברים
קמב	להבין ענין ששה קצוות
קמג	אורך ימים כימינה
קמה	ויהי בשלח
קנג	ואלה המשפטים
קנו	להבין שרשן של הדברים
קסג	ואתה תצוה
קסז	זכור את אשר עשה
קעד	דבר גו' קדושים תהיו
קעח	להבין שרשן של הדברים
קפג	להבין ענין גמ"ח
קפה	דבר גו' ושבתה הארץ
קפח	להבין שרשן של הדברים
קצד	לרוקע הארץ על המים
ר	הנה לתוס' ביאור
רד	בשעה שהקדימו
רי	להבין שרשן של הדברים
רטו	דבר גו' בהעלותך
רכא	להבין שרשן של הדברים
רכב	ויקח קרח
רכז	להבין שרשן של הדברים
רלא	מה טובו
רלה	להבין שרשן של הדברים
רלו	וידבר גו' אל ראשי המטות
רמא	להבין שרשן של הדברים
רמד	שמע ישראל
רנב	להבין שרשן של הדברים
רנט	ועתה ישראל
רטו	כי תצא
רסט	להבין שרשן של הדברים
רעז	וטהר לבנו
רעט	להבין ענין הצמצום באור א"ס
רפב	להבין ענין נטילת לולב
רפה	ביום השמיני שלח את העם

הוספה :

פאקסימיליא מגכתי"ק אדמור"ר האמצעי והצי"צ רפח
 רשימות וציונים מהצי"צ רצא
 להבין קושיית התוכנים רצג
 אתם נצבים היום רצד
 ויעש דוד שם רצד
 הגהות הצי"צ לד"ה כל המשמח רצה
 הגהות הצי"צ לד"ה תחת אשר לא עבדת שה
 הגהות הצי"צ לד"ה קדושים שו
 הגהות הצי"צ לד"ה להבין קושיית התוכנים שט
 הערות וציונים שיג
 רשימה קצרה ע"ד ביכל זה שיט

